

מבית ערבות

גיליון מוגדל נשא - שבועות: 116 עמודים

שבועות	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים		8:26	8:39	9:01
בני ברק		8:29	8:36	8:58
חיפה		8:30	8:40	9:02
אשדוד		8:28	8:36	8:58
בית שמש		8:27	8:38	9:00
קרית גת		8:27	8:37	8:59

שנת תשע"ט לפ"ק

אלה מועדי... אשר תקראו אותם

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
 שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00 | דוא"ל: g5337722@gmail.com

אמון

בגודל מעלת עניית "אמן" ו"אמן. יהא שמיה רבא" וקדושת בית המדרש | חודש סיון תשע"ט | גליון קמ"ב

הסגולה לשיבה טובה

כל העונה אמון בכונה ומהדר לרוץ לבית הכנסת בשביל עניית אמון, זוכה לשלש מאות שבעים נהורין על ידי עניית אמון (שכולל ב' שמות ה' יתברך), וכל המבזה אמון וקל בעיניו עניית אמון ח"ו להיפך מקדימין...

הגאון רבי בצלאל שטרן זצ"ל בעל שו"ת "בצל החכמה" מביא בתולדות אביו בעל "מליצי אש" עובדא נוראה, על שכר הגזר לענות "אמן", ו"אמן. יהא שמיה רבא", וחלילה וחס להיפך.

היה זה בשבת קודש, דרש בעל ה"מליצי אש" בקהלתו ניהיזין חירזו את השומעים על דבר חשיבות מעלת עניית "אמן", ו"אמן יהא שמיה רבא". בתוך הדברים, הזכיר את דברי הרמ"ק, שאומר: כי ראשי התיבות **שיב"ה** הינם: **ש**'תיקה **י**פה **ב**'שעת התפלה, ללמדך שמי שזהיר בדבר, ועונה אמון ואיש"ר זוכה לשיבה טובה. ועוד הוסיף המרא דאתרא, ר' אברהם שטרן זצ"ל - בעל "מליצי אש" ואמר: ומכלל לאו אתה שומע הן ואיני רוצה להזכיר בפה ההיפך.

והנה למחרת בבוקר, התחוללה מהומה גדולה בבית הכנסת, יען כי אחד ה שומעים בא וסיפר מה שהיה עמו באותו הלילה, וכן הוה עובדא: בלילה והנה בחלומו עומד הוא לפני בית דין של מעלה, ויצא דינו מעם הבית דין לחיוב שעליו להפטר מן העולם, אז החל מתחנן לפני הבית דין, כי טרם הגיע לגיל שיבה ומדוע נקנס עליו דין קשה כל כך, ויענו אותו בית דין של מעלה, ויאמרו: כיון שאתה שח שיחה בטלה בתוך התפלה ולא ענית "אמן" ו"אמן יהא שמיה רבא", דנוך בכך.

ניסה האיש מזלו בשנית, והשיב לבית הדין כי לא ידע מגודל חומרת האיסור, ענו הבי"ד הלא אך בשבת זו דרש הרב בקהילתכם דרשה בענין זה, והיא בשם הרמ"ק, שהשותק בבית הכנסת ועונה "אמן" ו"אמן יהא שמיה רבא" זוכה לשיבה טובה, ואף הבהיר הרב והוסיף, כי מכלל לאו אתה שומע הן. הגע בעצמך, הכיצד לא ידעת חומר הענין בשעה שאתה בעצמך נוכח היית באותה דרשה?

ואז הבטחתי נחושה לבית דין של מעלה - סיים הלה - כי מעתה אודיע ואפרסם לבני הקהילה מכל הנעשה, למען יזהרו במשנה זהירות מכאן ולהבא, לענות "אמן" ו"אמן יהא שמיה רבא", ובכך זכיתי לצאת זכאי מלבני הבית דין.

והוסיפו בני משפחת הגר"ב שטרן זצ"ל על מעשה זה, שיודעים ומכירים הם את אותו האיש וזה לעלות לארץ הקודש ולשיבה טובה.

(נוטרי אמון עמ' שכא)

הַשְּׁלֵמָה הַסְּדָרָה הַמְבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּת כְּרָכִי "שַׁבַּת טִישׁ" בַּחֲנִיּוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 353

פרשת נשא, ערב חג השבועות, ה' בסיון תשע"ט

שַׁבַּת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

פרשת נשא נקראת בדרך כלל אחר שבועות, ראשי תבות נקראת אחר שבועות. (מנחת נתן)

נשא את־ראש בני גרשון (ד, ב) - נשא ראשי תבות נשור שור אריה, המרמזים על האבות אברהם יצחק ויעקב, בני גרשון מרמז על בני ישראל המגורשים בגלות, והעצה להתחזק בגלות המרה היא להתדבק במדות האבות הקדושים. (היהודי הקדוש מפסיחא)

וכל טמא לנפש (ה, ב) - טמא בגימטריה האדם, בדברי חז"ל שישפאל קרויים אדם ומקבלים טמאה, וכל אמות העולם. (שמנה לחמו)

מעל (ה, ו) - ראשי תבות ממוך, עריות, לשון. בדברי חז"ל שרב בני האדם נכשלים בגלל מעוטים בעריות וכלם בלשון הרע. (פני דוד)

הכפרים אשר יכפרו עליו (ח, ח) - הכפרים אשר יכפר בגימטריה עשות ספרים, לרמז לדברי מדרש תלפיות שבזמן בית המקדש הקרנו מכפר עליו, וכשהאדם פותח בספר מה שלמד עולים לו החדושים בקרנו. (בית מאיר)

איש איש בייחש אשתו (יב, יב) - בפרשת סוטה יש 325 תבות כמנין תבת השוטה, ומנין האותיות שבפרשה הן 1,232 כמנין סוטה רק בקניי ובסתירה. (הדר התורה)

איש בגימטריה 311, אשה בגימטריה 306 ואם האדם מתגאה על אנשי ביתו עד שהופך להיות "איש איש" בגימטריה 622, אז הוא גורם לאשה שתהפך להיות אשתו בגימטריה 707 והיא מתגאה עליו. (שמחים בצאתם)

יאר ה' פניו (כה, כה) - כתב בעל הטורים שהוא כנגד יצחק אבינו, ורמז לכך שנתבת יאר בגימטריה אב יצחק. (מגדנות)

ויהי ביום פלות משה (ז, א) - ראש חדש ניסן היה (רש"י). ורמז לכך, כי פלות משה להקים בגימטריה בראש חדש ניסן. (הדר התורה)

בכתף ישאו (ז, ט) - ישאו ראשי תבות שלחן ארון ומנורה ישאו, שאותם נשאו בכתף. (מגדנות)

ספורים בפרשה

אתה־לויים למשפחתם ולבית אבתם (ד, מ)

אחד מנכבדי וילנא, בקר פעם אצל רבי יוסף דב מברסק, כשעמדו להפך, אמר לו הרב: "כאשר תבוא לווילנא, דרש נא בשלומם של אותם יהודים שאין להם בתים". תמה הלה על הדברים והרב הסביר: "נאמר בתהלים 'בית ישראל ברכו את־ה' בית אהרן ברכו את־ה' בית הלוי ברכו את־ה' וראי ה' ברכו את־ה'. ומפני מה לא נאמר גם 'בית יראי ה'?' אלא משום שאין ליראי ה' בתים ואין הם טרודים בדאגות נכסיהם..."

ואיש את־קדשיו לו יהיו איש אשר־יתן לכהן לו יהיה (ה, י)

רש"י מביא על פסוק זה מדרש אגדה: "איש אשר־יתן לכהן מתנות הראיות לו, לו יהיה קמון הרבה". פעם שאלו את הנגיד המפרסם ר' מאיר אנשיל מפרנקפורט, אבי משפחת רוטשילד המפרסמת: "ככמה אתה אומד את רכושך?" הרהר הנגיד מעט ואמר: "בפרשת נשא נאמר 'ואיש את־קדשיו לו יהיו', אין לאדם רכוש אלא מה שהוא נותן לקדש, לצדקה ולמעשי חסד, וזאת אי אפשר לטל ממנו אלא לו יהיו, אולם נכסיו וכספיו של האדם אינם בטוחים אצלו, ואינו יכול לראותם כאלו הם שלו..."

כך מספר גם על רבנו דון יצחק אברבנאל, ששמש כשר האוצר של מלך ספרד. פעם התקנאו בו שרי המלך והלשינו עליו שהוא מועל בכספי האוצר ונוטל לכיסו מומן רב. תחלה, דחה המלך את העלילה בהפירו את השר הנאמן והישר, אולם גזרה על לשון הרע שתתקבל על הלב והחשד החל לנקר בלבו. בקש המלך מהשר להגיש לו רשימה מפרטת של כל נכסיו ורכושו, ולהפתעתו קבל מהשר לאחר ימים מספר אמון צנוע, שלא הקיף אלא חלק מרכושו הרב של שר האוצר. גאתה בו חמתו של המלך ואמר: "רואה אני שצדקו המלשינים בדבריהם, כי הרי יודע אני שרכושך גדול פי כמה וכמה". השיב השר בנעם: "אדוני המלך, אמון זה של רכושי הוא סכום הנכספים שחלקתי לצדקה בכל ימי, כי זה רכושי האמת ואותו אי אפשר לקחת ממני לעולם. הנכסים האחרים והכסף הרב נמצאים אמןם ברוחתי, אולם אינם שלי והמלך יכול לקחתם ממני בכל רגע". תשובתו של השר מצאה חן בעיני המלך והוא הוסיף לכבדו ביותרת הכבוד.

פריעבדת הקדש עליהם בכתף ישאו (ז, ט)

בט"ז בסיון תרכ"ח, נפטר בורשה האדמו"ר האמצעי מוורקא, רבי מרדכי מנחם מנדל קלוי, שהיה ידוע בשתיקתו ובדבריו הקצרים והנוקבים. באותם ימים נהגו בורשה להוביל את הנפטרים בעגלה ולא על הפתפים, אולם תלמידו רבי יחיאל מאלכסנדר ראה בקו פחיתות כבוד. הלך אל רבה של העיר, רבי דב פריש מווליש, ובקש ממנו להספיק לשאת את הרבי על הפתפים. לא נענה לו הרב וטען שאין לשנות ממנהג המקום, והוסיף גם שלא מצינו בשום מקום שיש בדרך זו משום כבוד גדול יותר. נענה הרבי מאלכסנדר ואמר: "הרי מצינו בתורה רמז לכך, שהרי נאמר 'פריעבדת הקדש עליהם בכתף ישאו'". התקבלו הדברים על לב רבה של ורשה ומיד נתן את הספנתו לשאת את הצדיק על פתפי תלמידיו עד מקום קבורתו.

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 7.07 צאת השבת 8.25 רבנו תם 9.01

לכלבת הגיליון והנחמות
057777@gmail.com:ל'א

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת ויכנד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אחיו. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט ולרפואת: בחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כפי שיחי ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושח"י

היה היה

ואם-לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע

בראשית ישובה המקדש של ירושלים לפני כמאתים שנה, היו תושביה מעטים ונתונים היו למשפחה תחת עלם של אדוני הארץ התרפים. בה' בכסלו תקצ"ח, עלה ארי מבבל ואישיותו תרמה רבות לגבושה של הקהלה האשכנזית הקטנה שבירושלים ולשגשוגה בצעדי ענק. היה זה רבי יוסף זנדל מסלנט, מתלמידיו של רבי חיים מוולוז'ין ורבו של רבי ישראל סלנטר מוסד תנועת המוסר, אשר עזב את ארץ מולדתו ועלה לארץ ישראל, משאת נפשו של הגר"א מוילנא אשר בתורתו דבק כל ימיו. בהגיעו לירושלים התמנה רבי זנדל למורה הוראה ופוסק הלכות, ולאחר פשנתים עלה חתנו המפרסם רבי שמואל סלנט, שלימים הפך לרבה הנערץ של העיר.

ימים ארבים השלטל רבי זנדל במסעו לארץ הקדש. באותם ימים רחוקים, היה המסע ארצה בגדר סגנת נפשיות והוא נמשך לעתים חדשים ארבים ואף למעלה משנה המימה. על ספינה רעועה שעשתה את דרכה בין גלי הים, ישב רבי זנדל יחד עם עולים נוספים, כשפניהם מועדות לארץ ישראל. אולם לפתע החלו גלי הים לגעש וסערה גדולה אימה להטיע את ספינתם. הספינה עולה השמימה ויורדת התומות, ונפשים של הנוסעים ברעה התמוגג. בלם יחוגו ויגיעו בפסח וכל חקמתם של רב החובל ומלקחי התבלע. הנוסעים המפחדים החזיקו בשארית כוחותיהם במעקה הספינה ופניהם המבעתות של מנהיגי הספינה למדו אותם, כי המצב חמור ביותר וכמעט שאבדה מהם תקנה. השעות נוקפות, הסערה הולכת ומתגברת וגלי הים מצופים את האניה ומאימים להטביעה. רבי זנדל מביט בעינים קמות בסערה הגדולה ופיו ממלמל פסוקי תפלה ומלות ודוי, גם שאר הנוסעים היהודים כבר נפרדו בלבם מארץ החיים והצדיקו עליהם את הדיו, אולם לפתע התנער אחד הנוסעים היהודים וטפח על מצחו בנוכר בדבר מה. בשארית כוחותיו החל האיש לחל אל ספון האניה כשהוא נאבק ברוחות העזות לבל יפל, ולאחר שעה ארפה של מאמצים עלה בידו לעמוד אל מול פני הגלים השוצפים.

הנוסעים עקבו אחריו בעיניהם, סקרנים לדעת מה בכונתו לעשות ומדוע הוא פה מתאמץ לעלות אל הספון. כמה מהנוסעים נדו לו בראשם בחשבם כי מבקש הוא לקפץ אל הים בתקנה להנצל מהאניה טרם תבקע לשנים, וידעו שספוקיו להנצל בים הגועש - אפסיים. אך לפליאת הנוסעים, תחב האיש את ידו אל כיסו, שלף משם דבר מה והטילו אל תוך הים הסוער, וחדיו העין אף הבחינו כי האיש ממלמל משהו בשפתיו. החפץ שהשליך אל הים לא זזה בודאות, אהדים טענו שהיה זה מטבע או קמע מסתורי כלשהו, אחרים עמדו על דעתם כי היתה זו מפה של חלות שבת, אולם על דבר אחד אף אחד לא חלק. מיד עם השלכת החפץ הימה, נח הים מזעפו בארח פלאי, הסערה קמה לדממה ויחשו גליהם. הנוסעים הביטו זה על זה כלא מאמינים, ולאחר רגע התעשתו והביעו את פליאתם בקול: "מיצד קרה הנס? מה השליך האיש האלמוני אל המים?" בלם הקיפו פטבעת את הנוסע היהודי והביטו בו במבטי הערצה. בטוחים היו כי איש קדוש עומד לפניהם, מלאך ה' ששולט על הטבע בלו, אולם הנוסע מהר להסביר: "איש פשוט אני ואין לי עסק בגנתרות, אולם לפני יציאתי למסע לארץ הקדש, נסעתי אל רבי מאיר מפרמישלין ובקשתי ממנו להתברך טרם עלייתי ארצה. נענה אלי הצדיק במאור פנים וברכני מעמק לבו, ולפני הפרדי אמר לי 'ידוע לך ודאי שלים יש לעתים עזות פנים גדולה ולפעמים הוא פורץ בסערה קשה שאינה נתנת לשליטה. מוסר אני לך חפץ זה, ואם יגעש הים השלך אותו אל הים ואמר 'חפץ זה משל מאיר בן ינטא הוא', ואז תראה שהים ישקט מזעפו". באשר פרצה הסערה, אבדתי לזמן מה את עשתונותי ותפקעם רוחי. אולם לאחר זמן מה, נזכרתי בבת אחת בדברי הצדיק מפרמישלין ומהרתי לקום את דבריו, והנה רואים אתם בלכם את הנס הגדול שנגעשה בזכות ברכתו".

רבי זנדל מסלנט הקשיב אף הוא ברב קשב לדברי הנוסע היהודי שהציל במעשהו את נוסעי הספינה בלה, ואחר אמר: "פלאי פלאים! מעולם לא שמעתי את שמעו של צדיק זה ונפלאים בעיני מעשים פעין אלו, אולם בזאת תבחנו. אם תוכל לחזור באזני על דברי תורה מצדיק זה, אוכל בכך לעמוד על גדלתו בתורה ולעמוד על שעור קומתו". חכה האיש במצחו ולבסוף אמר: "אמנם בן שהייתי בשבת במחצתו של הצדיק ושמעתי ממנו דבר תורה בסעדת השבת. על חנה אם שמואל הנביא נאמר 'והיא מרת נפש ותתפלל עליה' ובה תבכה, וכבר תמהו בגמרא מדוע נאמר עליה" ולא אלה"ה, ותשובתו של רבי מאיר היתה על פי הנאמר בפרשת נשא בענין הסוטה 'ואם-לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע'. ואמרו חז"ל שאם היתה עקרה היא נפקדת, ולכן אמרה חנה לפני הקב"ה 'רבונו של עולם! אם לא תראה בעיני אמתך, אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי ומשקים לי מי סוטה, ואי אמה עושה תורתך פלסתר, שגאמר ונקתה ונזרעה זרע'. והרי בפי סוטה נמוח שמו של הקב"ה, כפי שאמרו חז"ל 'שמי שנכתב בקדשה ימחה על המים' כדי לעשות שלום בין איש לאשתו. על פי זה מבאר מדוע התפללה חנה עליה', שכן בקשה עליה, שלא ימחה שמו חליקה". מצאו הדברים חן בעיניו של רבי זנדל והתיישבו על לבו, ומאותה שעה המשיכה נסיעתם על מי מנוחות עד שהגיעו לארץ הקדש משאת נפשם וישובו בה.

מאורות

הרב הקדוש רבי גרשון מקולומי זצ"ל
ליום ההולולא ה' בסיון תרכ"ג

נוכל לאבוי רבי יהודה אשכנזי אב"ד רוזלא, והיה חתנו של רבי מנחם מנדל מקוסוב אבי שושלת קוסוב'וויז'ניץ. בשנת תקפ"א התקבל לרבנות העיר רוזלא, בה ישב גם זקנו רבי גרשון, ובשנת תקפ"ט עבר לרבנות טלומטש. משם עבר להורודונקע, ולאחר מכן לקולומי ושם נהג נשיאותו ברמה והתפרסם על שמה. נודע על שם ספרו "עבדת הגרשני" על התורה ומועדים שגורם בזולקנא תרכ"ג, והתחבב על גדולי דורו. ה'דברי חיים" מצנון כתב עליו בהספמה לספרו: "ראיתי מגלה עפה, כתובה היא מתורת רב האי גדול הדור החסיד המפרסם וכו', אשר חצב באמרי פיו בדרות קדושים מתלהבים ביראת ה' ובתבונה, בוננו על פי מדרשי ספרי החכמה האלקית". עוד נדפס ממנו "עבדת הגרשני תנינא", ובו רמזי נקלה לתדשים ניסרסיון, דרשו, תשובה בהלכה ונגררים מהנהגותיו על המשניות. השתמר כתב יד של אחד מרואי פניו שמתאר את עבודתו בקדש: "כמה נחת רוח היה לבורא יתברך שמו ממנו על ידי תורתו ועבודתו, ופעם אחת הייתי משובתי שבת אצלו והיה לי תענוג ושעשועים בשמיעי רבי תורתו ויקר תפארת עבודתו. אם אמרתי אספירה גדל השעשועים שהיה לי אז, לא ידעתי איה אפוא אקח אמר ודברים, וכל אוכל לשבח רק אפס קצהו". הסתלק בה' בסיון תרכ"ג ועל מצבתו חרות: "נר ישראל, עמוד הימני, בוצינא קדישא ונהורא, אדמו"ר הרב הצדיק יסוד עולם". לא זכה לזרע של קניא, ודבריו הם יסוד זכרונו.

יוסיף דעת

במדרש שבה בפרשתנו נאמר: "מזקן אחד קפץ - כנגד העולם שהוא עשוי ככדור הנזרק מיד ליד". המסורת על צורתו העגולה של כדור הארץ היתה ביד חז"ל בקבלה מדרוור, עוד טרם נקבע הדבר בעולם המדע, כך נאמר בירושלמי מסכת עבודה זרה "שהעולם עשוי ככדור", ובמבא שם על אלכסנדרוס מוקדון שעלה לרקיע על נשר וראה את העולם כולו ככדור ואת הים כקערה, שים אוקיינוס מקיף את העולם כולו, וכן נאמר במדרש רבה הנ"ל "מנין שהים עשוי דוגמת קערה והעולם עשוי ככדור וכו'", וכן משמע מהספור של רבה בריבוי חנה שראה מקום דנשקי ארעא ורקיע אהדי. כן מובא גם בדרך ארץ וטא: "העולם הזה דומה לגלגל עינו של אדם, לכן שבו זה אוקיינוס שמקיף את כל העולם, שחור שבו זה העולם, קומט שבשחור זה ירושלים, פרצו שבקומט זה בית המקדש שיבנה במהרה בימינו ובימי כל ישראל אמן", וכן מובא במדרש כונן: "ארכו של עולם ת"ק שנה ורחבו ת"ק שנה ועביו ת"ק שנה והוא עגול וים הגדול הנקרא אוקיינוס מקיף אותו". הדברים עולים יפה עם ברייתא דמילות, שיש י"ב מילות בריקיע והם מתחלפים בשעות היום והלילה וזה יוצר רק אם הארץ עגולה ככדור. בזהר מובאים הדברים בהרחבה בשם ספרא דרב המנונא סבא, שהעולם כולו מנגלגל ככדור, אלה למעלה ואלה למטה והבריות משונות זו מזו בגלל שינוי האוויר, ויש מקומות שבשעה שאצלם יום אצל האחרים לילה ולהיפך, ויש מקומות שהארץ שולט כל הזמן ואין בו לילה אלא שעה קצרה כלבדי, והוא כמנטב הצפוני והדרומי. זו היתה דעתם של חכמי ישראל לדורותיהם, כנגד דעתם של חכמי יון שהעולם שטוח, כפי שכתב הכוור: "כמו שמדמה המון שהארץ שטוחה היא, ובאמת כדורית היא", אולם חלק מהראשונים היה בדעה שבחי התחתון של כדור הארץ אין יישוב בני אדם אלא מים, אך כבר במדרש נאמר על בנייה בן יהודה שאמר לשלמה המלך בשם אחייתפל שיש תחתיו בני אדם, וכן בזהר דלעיל.

קדש יהיה גדל פֿרע שְׁעַר ראשו

פֿלא הדורות היה הגאון מרוג'צ'וב, רבי יוסף רוזין בעל "צפנת פענח". איש פֿלאי היה, חד בְּדָרָא בגאונותו הנדירה שחבקה את התורה בלה, וכל מהותו היתה מקשה אחת של גאון טמיר שבקיאותו הדהימה את כל בני דורו. דמותו המפלאה של הרוג'צ'ובי נעלית היא משכל אנושי ואישיותו נדירה, פֿלא של ממש. אחד מסמניו המבוקשים של הרוג'צ'ובי היו שתי פאותיו העבותות שהשתלשלו משני צדי פניו ושער ראשו שמעולם לא עבר עליהם תערו. המונות מספר השתמרו מזיו פניו של הגאון הפלאי, ובכלן נפרות פאותיו הסבוכות ושער ראשו שגדל פֿרע פֿנזיר. אגדות רבות מתהלכות על מנהגו של הרוג'צ'ובי שלא לגלח את שערו, מנהג בו נהג עד יום מותו.

היו שספרו, שבשער ראשו של הגאון היתה חיות והוא היה חש כאב בכל פעם שנסו לגעת בשער או בקשו לגזז אותו. היה בכך פֿלא על טבעי, שכן שערו של האדם נחשב בספרי הקבלה כעין פסלת מוחו של האדם, אלא שהרוג'צ'ובי נחן במוח פֿלאי ונדיר ואף בשערו היתה חיות והרְגֵשָׁה. ואמנם מספר על הפרופסור הנודע אלברט אינשטין אבי 'תורת היחסות', שנסע פעם במיוחד מארצות הברית לריגא כדי לבקר את הרוג'צ'ובי שעבר באותה עת נתוח קשה. מפני חלשתו של הגאון, התר לפרופסור לשוחח עמו פעמים ביום ובכל פעם למחצית השעה בלבד, וכשנשאל אינשטין לאחר מכן כיצד התרשם מהגאון אמר: "אלו היה עוסק בלמודי מדע, היה אפשר לחצב מוחו כמה וכמה אינשטינים". וכשהגיעו הדברים אל הרוג'צ'ובי עצמו, חיך ואמר: "ומפסלת אותה חציבה, נתן היה לחצב עשרה מוחות כמו זה של אותו פרופסור..."

היו שהסבירו את סבת המנעונו של הרוג'צ'ובי מגזיות שערו, שכן לא רצה לשהות אפלו רגע אחד בגלוי הראש, כי באותה שעה לא יוכל להרהר בדברי תורה, והרי כל רגע מחייו היה מקדש לדברי תורה ומוחו הפעיל לא הפסיק רגע אחד מלהגות בתורה. והיו שהטעימו מאותה סבה, שלא רצה לבטל רגעים יקרים מזמנו בשביל דבר של מה בכך כגון תספורת השער שלו. ואלו בשם משמשו של הרוג'צ'ובי, הוא ר' יוסף פריהר שהיה בן ביתו של הגאון והיה משמשו לפני ולפנים, נמסר טעם אחר לכך. "אף אחד לא החין בנפשו לשאל אותו מדוע הוא מגדל שערות ארוכות ואינו מסתפר" ספר המשמש, "אולם לי גלה את הסבה האמתית. שערו היה סבוך ודבוק זה בזה, עד שהפך להיות פקליקון המזכיר אצל הנזיר שמתר לו לפספסם ולהפרידם, אלא שהדבר היה פרוץ אצל הרוג'צ'ובי בסכנה של ממש, מחמת כאב תלישת השער, ולכן נמנע מלגלחו".

אולם בנוסף לטעמים אלו, מספר ספור נפלא על ימי ילדותו של הרוג'צ'ובי, ומאז נהג כל ימיו שלא לגזז את שער ראשו. בהיותו כבן חמש או שש שנה, נסע הגאון עם אביו רבי פישל רוזין, לבקש את ברפת רבו ה"צמח צדק", רבי מנחם מנדל מליובאוויטש. בהקנסם אל הקדש פנימה, ראו למולם את פני קדשו של ה"צמח צדק" ובסמוך לו עמד בנו המהיר"ל, רבי יהודה ליב מקופוסט שהניח את ידיו על הילד. החל הרבי לברך את הילד הירך, שברך נודע אז בהבנתו והקמתו, וכלם נבאו לו גדולות ונצורות. לאחר שפסם ה"צמח צדק" את ברכתו, נענה ואמר לאב: "ראוי שילמד הילד מסכת נזיר", ונפרד מהם לשלום.

עם יציאתם מלפני ה"צמח צדק", נענה הילד ואמר לאביו: "מדוע הורה לי הרבי ללמד דוקא את מסכת נזיר? והרי חובה על כל אחד ללמד את כל התורה בלה, ומדוע שנה אפוא מסכת נזיר מכל הפוסקות שבש"ס?" משך האב בכתפיו, שכן אף לו היו הדברים תמוהים ובכלתי מובנים, ואז נענה הילד שוב ותרץ בעצמו את שאלתו: "נראה לי, שהרבי רצה להורות לי שעלי להפך להיות נזיר לה'. לא לחנם הורה לי הרבי ללמד את מסכת נזיר, כי רצונו הקדוש הוא שאדע את פרטי ההלכות של הנזיר, וכנראה בכך תלה את ברכתו שברכני להפך להיות למדן וגאון בתורה, ואם לא אשמע לקולו ולא אעשה פן, לא תתקיים בו ברכתי". החלטתו של הילד הקטן היתה אמיצה, ואת החלטתו זו שמר מכל משמר בכל ימי חייו, וכפי האמור הפך הדבר להיות לסמן ההבדל שלו בשערותיו הארוכות והסבוכות.

מסרת היא שכן היה מעשה, אלא שנראה שהרוג'צ'ובי לא קבל על עצמו את כל גדריו וסיגיו של הנזיר, אלא רק את ענין גלוח השערות. שכן ידוע הוא שאחד ממאכליו הקבועים היו ענבים, ותמוה גם כיצד היה שותה ארבע כוסות בליל הסדר, אלא כנראה שלא הזיר עצמו מין ושרך.

התקומה ברוג'צ'ובי ברכתו של ה"צמח צדק" וגאונותו היתה נדירה בדורות רבים. בהיותו כבן שמונה שנים כבר ידע את כל סדר נזיקין בעל פה. בהיותו כבן י"ג, נסע לסלוצק אל רבי יוסף דב בעל "בית הלוי" מפריסק, ולמד בחברותא עם בנו הנודע רבי חיים. מאחר יותר התמנה לרב העיר דוינסק ונודע בספרו המפורסם "צפנת פענח" על הרמב"ם, שחשב בספר עמוק מאד שרק יחידי סגולה מסגלים לרדת לסוף דעתו של המחבר, וכמה מחברים עמלו כדי לבאר את דבריו העמוקים. ♦

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

המקריב ביום הראשון את־קרְבָנו - צריך לדעת למה הוציא לומר את־קרְבָנו ואולי שבא לומר שהביא משלו ולא משל השבט, ולדבריהם ז"ל שדיקו דבר זה כמה שכפל לומר בכל אחד זה קרבן נחשו וגו' זה קרבן נתנאל, מלמד שהביאו משלהם. טעם אומרו קרבנו, לפי שיש בו ב' בחינות הקרבה, א' הפלגת זביתו וקרבתו לפני ה' כאמור בענין דבריהם ז"ל נפלאים מעשיו של נחשון, והב' הקרבן עצמו, לזה אמר הקריב את־קרְבָנו פרוש הקריב קרבן האמור בענין עם קרבנו הנעלם שהוא סגל מעשה הטוב אשר הפליא עשות, ותדע כי עם קרבן האדם יתחילו ויתעזו כחות הקדושה אשר סבבו ממנו ואשר אליו, עוד לצד כי בחינת הקרבן יפעיל הקרבת עניפי הקדושה, והעיד הפתוב כי השיגה יד נחשון להקריב את קרבנו פרוש הצריך להקריב מניצוץ הקדושה וענפייה הקריב ויחד יחד כל הצריך להתקרב ולהתחיל מבחינתו, והוא מאמר המקריב את־קרְבָנו, וזה יעשה בכת ובכונה בהבאת הקרבן:

הקריב נתנאל וגו' נשיא יששכר - הקדים הזקרת שמו לזכרון הנשיאות, לעשות לו גדר המעלה גם בלא חשיבות הנשיאות, מה שאין בן כל שאר הנשיאים שהקדים זכרון הנשיאות לשמם, ובשמו הזכיר זכרון התורה ואמצעות קנינה, זכרון התורה נתנאל נתן אל, על דרך אומרו לקח טוב נתתי לכם, ואמצעות קנינה ברוג'צ'ובי שאין התורה נקנית אלא על ידי יסוריו, כך היא דרכה של תורה אדם כי ימות באהל, ואולי כי לצד זה גם בן הקדים זכרון שמו לומר כי לצד המפעל הדרוש בשמו שהיה בו זכה להיות נשיא לפני יששכר יודעי בינה לעתים:

דברי הימים

ה' בסיון, הוא ערב מתן תורה לשיטת חכמים שהתורה ניתנה בו' בסיון, ובו נהרג הבל על ידי אחיו קין לשיטה אחת, ובו גם אירע המאורע עם ראובן בן יעקב שמצא דודאים בשדה בימי קציר חטים. אמרו חז"ל שבערב שבעות יוצאת רוח ושוה טבוח ואם לא היו ישראל מקבלים את התורה, היה טבוחם, ולכן הוא יום סכנה ואין מקיזין בו דם, וגזרו בכל ערב יו"ט משום ערב שבעות.

ו' בסיון הוא יום קבלת התורה לפי חכמים, ובו נידון העולם על פירות האילן. במסכת סוטה אמרו חז"ל, שביום זה הונח משה רבנו בתביעת גוגאז על הסוף ביאור, ואמרו מלאכי השרת לקב"ה: "רבישע, מי שתמיד לקבל את התורה מהר סיני ביום זה, ילקה ביום זה?" ובאה בתנ"ך בפרעה והצילתו.

ו' בסיון הוא יום פטירתו של דוד המלך עליו השלום, בשנת ב'תתקכ"ד, ובאותה שנה חל יום זה בשבת.

יום זה הוא גם יום פטירתו של הבעש"ט הק' זי"ע, על פי מסורת אנשי וואהלין שנפטרו ביום רביעי בשבוע וסימנך ביום שנתלו המאורות, ובקביעות השנה של שנת תק"כ, שנת הסתלקות הבעש"ט, חל יום רביעי בו' בסיון, יום ראשון של שבעות. רבים כתבו שנפטרו ביום שני של שבעות, אולם התגלה כתב יד של תלמידו רבי שמשון מראשקוב שכתב: "וקיבלתי ממורי מהר"י ב"ש זלה"ה, שבעו"ה נפטר יום א' דשבעות שהוא יום ד' שנת תק"ד לפ"ק".

בו' בסיון שנת תתנ"ו, בעת מסע הצלב הראשון, התנפלו נוצרים אכזריים על רבנו תם ובזזו את הונו ורכושו, קרעו ספר תורה שהיה ברשותו וכפסע היה בינו לבין המוות, למחרתו נמלט וניצל בדרך נס.

משבח

אחד מגדולי תלמידיו של רבי חיים מוולוז'ין, היה נוהג לשבת ביחידות עם רבו בכל פעם שהיה נפרד ממנו טרם צאתו את וולוז'ין. היו תלמידי הישיבה צמאים לדעת על מה משוחזרים הרב והתלמיד, עד שפעם אחת קדחו חור בתקרת הבית והציצו משם. פתח ראו, ונהגו ראו, כיצד מוציא רבי חיים גמרא מהארון, מצביע על מקום מסוים בתוספות ומבקש מהתלמיד להסביר לו את פרוש הדברים. הלה שהיה עליו גדול, עין במסכת אולם לא עלה בידו לפרש את דברי התוספות. גער בו רבי חיים ואמר: "הרי דברי התוספות פשוטים המה ולא יתכן שלא תדע לפרשם, אלא פנראה נכנסה בך רוח גאון ואתה מהרהר בלבך שהנה ילד שעשועים שלי ואומרים עליך שאתה בחזיר התלמידים שראש הישיבה מתכבד בו, ומרב גאון התקמוץ בך דברי חז"ל 'כל המתנהר - אם תלמיד חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו'". נכנסו דברי התוכחה של רבי חיים אל לבו של התלמיד, עד שפרץ בבכי מר. וראה זה פלא, רק כנח את עיניו ותוף כדי הבטח פרח את דברי התוספות בפרוש קולע ונכון.

רבי מנשה מאלילא, נכנס פעם לבית הדין ומצא שם דין אחד יושב לבדו בדין תורה מרוב שצריך לו בית דין של שלשה. התפלל רבי מנשה ושאלו: "האם אינך יודע את דברי חז"ל במסכת אבות אל תהי דין יחיד, שאין דין יחיד אלא אחד?" השיב הדין בגאון: "איני דין יחיד, שהרי דין אני יחד עם הגמרא והשלחן ערוך, והרינו בשלשה דנים". סנט בו רבי מנשה: "שוב שכחת מאמר חז"ל אחר שמובא במסכת סנהדרין, 'קניי הדעת שבירושלים לא היו יושבים בדין, אלא אם כן יודעים מי יושב עמך', מפאן שצריך אתה קדם להפיר ולדעת היטב את הגמרא והשלחן ערוך, כדי שתוכל לשבת עמם..."

בעת שהיה רב ה"אהבת ישראל" מוויז'ניץ בעיר המרפא קרקלסברג, שהה שם גם אחד מגדולי הרבנים. שהיה נכדו של ה"חתם סופר". הפציר אחד ממקורביו הרב בו לבקר את הרבי מוויז'ניץ ולערוך עמו הברות, והרב נענה לבקשתו. יצא אל אכסנייתו של הרבי, אך מפני שלא הכירו לא ידע שהאיש הזקן שישב באכסניה ולמד, אינו אלא הרבי בכבודו ובעצמו. ראהו הרבי ושאלו: "להיכן הולך רב גדול כמותו, שהוא בר אורן ובר אבן נכדו של החת"ס סופר?" השיב הרב שהוא בא לבקר את הרבי מוויז'ניץ ומבקש הוא להכירו. חנף ה"אהבת ישראל" ואמר לו: "מה יש להכיר בו ברבי? הריהו יהודי שיוזע קצת ללמד ולבוש אצטלא דרבנן פאחד האדמו"רים. האם פדאי לרב לבטל את זמנו היקר כדי לבקרו? הרי בזמן זה עדיף ללמד דף גמרא". קבל הרב את דבריו וחזר על עקבותיו, אך המקורב לא הרפה מהרב והמשיך להפציר בו לפגוש את הרבי. לבסוף, הלך הרב אל בית המדרש ושם גלה, כי הזקן שדחהו מלפניו אינו אלא הרבי בעצמו. תמה הרב ושאל: "רבי! האם רמיתם אותי?" השיב לו הרבי: "לא רמיתו ולא הוצאתי מפי דבר שקר, שכן מכיר אני את הרבי היטב..."

כשבקר רבי עקיבא איגר בעיר ורשה, יצאו לקראתו גדולי העיר וחלקו לו כבוד רב. אולם בעת שישב במרכבה ראו הסובבים, כי הוא שרוי בעצבות וכלו כבנם בעצמו. שאלוהו המלווים: "רבנו, האם אינו חש בטוב, חליקה?" השיב רבי עקיבא: "מצטער אני על כך שהדור הזה יתום הוא מתלמידי חכמים, עד שמחשיבים אותי לחכם גדול וחולקים לי כבוד מה רב. אם היו ענה תלמידי חכמים אמתיים, הייתם ודאי יודעים שאיני ראוי לכבוד הגדול שאתם מעניקים לי". וכשנפרד מבני ורשה כדי לחזור לעירו, שלח מכתב לחתנו ה"חתם סופר" וכתב בו בין השאר: "לרב הכבוד וההדר אשר עשו לי בני ורשה, יראתי פן ירע לי, אך הודות לה' נוסע אנכי לביתי ומשנה לא יזה ממקומה מאד מאד הוי שפל רוח".

אחד ממשמשויו של ה"חתם סופר" היה גאון והתלהף טנוי גרון, שכן משמשו של גדול הדור הוא, ואף דוד יש לו שהוא עשיר גדול ומנהלו של הבנק בפרישבורג. פנה אליו פעם ה"חתם סופר" ואמר לו בחינה: "איני מבין מדוע אתה מתגאה. מילא אם היית יודע ללמד פרק ועשיר פדודך - ניחא, אולם עכשו שללמד אתה יודע פדודך ועשיר אתה פרבך, מה לך להתגאות..."

פעם, ספרו ל'סבא קדישא' מרוזין על רבי משה צבי מספור, שהגיע פעם לעיר אחת והמונים יצאו לקבל את פניו והשיבוהו במרכבה רתומה לסוסים. כשחשש שמה יבוא לידו גאון, החל להרהר בפוסקים שמושבים את הפרבך והופכים לנבלה במוותם, עד שהקיא מרב מאוס. אמר רבי ישראל: "מדוע היה לו לרבי משה צבי להרהר בפוסקים, היה לו לחשב על שר חשוב שבלם היו משתחווים לו, ופעם הגיע המלך לעירו והשר התלחך אליו. ראו התושבים את השר והשתחוו לו, כי לא הכירו את המלך. נקל לשער איזו בושח חש השר כשראה שמכבדים אותו בנוכחותו של המלך, וכך צריך האדם לחש באשר מכבדים אותו בנוכחות מלכו של עולם".

מטעם

נשא את ראש בני גרשון גסי' (ה.כ.)

כתב נשא מטעמת בטעם רביעי שהוא טעם נשא מעל התב, והתב ראש בטעם תביר שמטעמתי שבידה, כדי לרמוז על תקונתו ותפלתו שישא ה' את ראש בני ישראל אשר נמצאים עדין בשברים בגלות הרביעית. (שאר ישוב)

ואת מסך פתח | שער החצר (ה.כ.)

יש כאן שני סמני פסק, כדי לרמוז שמסך שער החצר לא היה נפתח אלא היה קבוע במקומו, והיה מרחק של חמש אמות בינו לבין קלעי החצר משני צדי המסך, ומשם היו נכנסים. (נר תמיד)

כל-יצרוע וכל-יזוב וכל טמא לנפש (ה.כ.)

כתב יצרוע בטפחה המפסקת, וזב באתחמא שהוא טעם מפסיק גדול. רמז יש כאן לדברי רש"י, שהמצרע משתלח משלש מחנות, היב משתים והטמא רק ממחנה שכינה. והספג שצורע וזב מפרדים מטמא לנפש בטעם אתחמא שהוא מפסיק גדול. מפני ששניהם משלחים מבתיהם שבמחנה ישראל או במחנה לוי, אבל הטמא לנפש שאסור לו להכנס רק למחנה שכינה לא נשלח מביתו. וגם מפני שטמא מצרע וזב היא טמאה בגופו וטמא לנפש נטמא בטמאה על ידי המות, וכן יש הגדול בענש, שהנכנס למחנה שכינה היב פרת ובמחנה ישראל ולוי' אינו נכרת. (ברכת אש)

מדגש

רבים נוהגים לענות בברכת כהנים: "מן יהי רצון בזכות אברהם אבינו" ואחר כך "בזכות יצחק" ו"בזכות יעקב". מקור הענין שברכת כהנים היא משלשת כנגד שלשת האבות, כבר מזכיר בעל השו"ת על פסוק זה וכן כתב האב"ד ר"ס. הגיו כתב בספרו 'אלה המצוות' שראה מנהג נאה אצל בני אשכנז לפרש האבות אצל שלשת פסוקי ברכת כהנים, ומצא רמז נאה לכך בדברי המדרש בו מובאות כמה דעות בזכות מי באה ברכת כהנים, בזכות אברהם, יצחק או יעקב, ולכן מוזכרים את שלשתם כדי לצאת ידי חובת כל הדעות. יש שכתבו על פי דברי הטור שאברהם קרמו לחג הפסח, יצחק לשבעות ויעקב לסכות, ושלש הברכות קרמו למועדים אלו ולכן מוזכרים בהן את האבות. יש שנהגו גם להזכיר ולומר בברכה השלישית: "ובזכות משה אהרן, יוסף ודוד".

ממלכה

סוחר אחד היה, שהפרוטה היתה מצויה בכיסו והיה נחשב באדם אמיד. לימים, זכה בהגרלת הפיס המקשתלית ובבת אחת הפך לעשיר מפלג. חברו עליו סוחרים רבים שקמדו את ממונו, יעצוהו עצות אחיתפל ולבסוף יצא נקי מנכסיו והפסיד גם את המעט שהיה לו לפני שזכה בגורל. נאנח האיש ואמר: "עכשו הננתי את דברי ה'ספרי' על ברכת כהנים, 'ברכך בנכסים, וישמרך מן המזיקים'. אם זוכה האדם לנכסים רבים וממונו מתרבה, וקוק הוא לברכה מיוחדת כדי להשמר מהמזיקים שנעשים לו באוהבו של האדם ומצמצים את לשד עצמותיו..."

מפני מה נאמר תחלה "והתודו את-חטאתם אשר עשו" בלשון רבים, ולאחר מכן "והשיב את-אשמו בראשו" בלשון יחיד? אלא כך דרכו של עולם: להתודות ולהכות על חטא כלם מוכנים, אולם כאשר נוגע הדבר להשבת גולה ולקיים את הידוי במעשהו, נעשים הרבים ליחיד... (רשפי אש)

הַשְּׁלֵמָה הַסְּדָרָה הַמְּבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמְּשֵׁת כְּרָכִי "שַׁבַּת טִישׁ" בַּחֲנִיּוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 354
שנה 6

חג השבועות תשע"ט

שַׁבַּת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

שמות רבים יש לו לחג השבועות, יותר מכל המועדים. וסמנך: **חַקַּת שַׁבְעֵי**, שביים זה נתנה התורה שהיא חק עולם, לאחר שספרו ישראל והמתינו לה **שַׁבְעֵי** שבתות, והן ראשי תבות: חמשים - יום החמשים, קציר - חג הקציר, תורה - מתן תורתנו, שבועות - חג השבועות, בכורים - חג הבכורים, עצרת. (ספר עצרת)

מנחה חדשה לה' בשבעתכם (כח, כו) - ראשי תבות **מח לב**, שעל ידם יכול האדם להבין את התורה, כשהוא מעריך **בלבו** את התורה ואוהבה, ומבינה **במוחו**. (ירושלים במועדיה)

שבועות ראשי תבות עליונים ששוו ותחתונים עליו בקבלת תורה. (ברכת חיים)

חג השבועות אינו חל אלא בימים **אבד"ו**, כי בזכות התורה הקדושה **אבדו** גוים מארצו, ועל ידי כך יש לנו טענה נצחית נגדם כי ארץ ישראל שייכת לנו, כדברי רש"י בדבור המתחיל הראשון בתורה. (ליקוטים מפרדס)

רגיל היה רבי ברוך מקזיבוב' לומר: "ירא אני לפני **חג השבועות**, יותר מאשר בראש השנה, שהרי אז נדונים על הפרנסה, חלה יותר וחלה פחות; אולם בחג השבועות נדונים על העניינים הרוחניים של האדם ועל למוד התורה שהיה בשנה הקרובה".

כאשר סים ה"דברי חיים" מצנו את התפלה בחג השבועות, אמר לחסידיו: "עד עתה קימנו בהדור את **ה'חציו לכה**, שכן אין לך תענוג גדול בעולם מלמוד התורה ותפלות ההגה, ועתה נלך לקום את **ה'חציו לה'** ונאכל את סעדת החג בקדשה וטהרה".

כל מנהגי חג השבועות מקומים בתבת **אחרית**, שהרי התורה נקראת **ראשית** ויש לקום בה גם תבת **אחרית**. ראשי תבות: אקדמות, חלב, רות, ירק (תלית פרחים), תקון. (ברכת חיים)

דוד המלך נפטר בשבועות ו' בסיון שקל בשבת קדש בהיותו בן 70, וסמנך **שבועות**, שיש בה את האותיות **שבת**, הו"א"ו מקומות על ו' בסיון, והעיון על ע' שנות חיו. (שערי נסים)

ספורים

ספר רבי יהושע מקלו: מעשה ביהודי פשוט אחד, שנכנס פעם לבית המדרש באחד משלשת ימי הגבלה שלפני חג השבועות, וראה תלמידי חכמים רבים יושבים והוגים בתורה מתוך צמאון וחשק ובהכנה ראויה לקבלת התורה. היהודי שלא זכה ללמוד תורה בימי חייו, הביט בקנאה ובערגה על הלומדים, והצטער מאד מדוע אינו יכול להמנות עם לומדי התורה ומחו אטום מהבין. נגש אל ארון הקדש והחל להתפלל: "אנא ה', מדוע לא אצקה אף אני להגות בדברי תורתך? מדוע לא אוכל אף אני להתענג בתורה?" ומיד לאחר מכן נטל את הגמרא הראשונה שנקרתה לידו והתישב ללמוד מתוך אהבה וחשקה. סים הרבי: "מכאן ואילך, לא פסק האיש מללמוד כל ימי חייו עד שהפך לתלמיד חכם מפלג, ולא עוד אלא שזכה לחבר ספרים וחבורים חשוכים בתורה".

קרוב לשנתים ימים, ישב ה'סבא קדישא' רבי ישראל מרוז'ין במאסר הרוסי, לאחר שהעלילו עליו שהוא מסניע לשוב ארץ ישראל שהיתה אז תחת השלטון התרבי יריבתה של רוסיה. בדרך נס עלה בידו להבריח את הגבול ולהגר לסדיגורא, שהיתה אז תחת השלטון האוסטרי. שמעו הלך בכל הארצות והמונים באו לשחר את פניו וליהנות מזיו הדוד. גם בעיר קוסוב, התכוננה קבוצת חסידים לנסיעה אל הצדיק. ראה אחד מנערי העיר את הקמלה, ושאל את הנאספים על פשר התכונה. "וכי לא ידעת?" השיב לו אחד הנוסעים, "הרי צדיק גדול כמלאך ה' הגיע לעיר סדיגורא!" בתמימותו חשב הנער, כי כמלאך ממש הדברים אמורים והתעורר בו רצון לנסע ולחזות בו בעיניו, ולכן הפציר בחסידים לקחתו עמם בעגלתם. כשנכנסו החסידים אל הקדש פנימה, נכנס הנער יחד עמם והביט על הרבי וברכו מכל צדדיו. שם ה'סבא קדישא' לבו אליו ושאלו: "מה אתה מחפש, בני?" השיב הילד: "שמעתי שהרבי הוא מלאך ה', והמלמד שלי למד אותי באקדמות' שלמדנו בחג השבועות שלמלאכים יש שש כנפים, ומחפש אני את הכנפים של הרבי". חנך הרבי, קרא למשמשו ואמר: "קח את הנער הלזה, והראה לו את ששת בני החשובים. אלו הם שש הכנפים שלי".

בליל חג השבועות, הלך פעם המהר"ש מליובאוויטש לבקר את דודו רבי אברהם חיים בנו של בעל התניא, משנכנס, ראהו שרוי בצער ומעיניו זולגות דמעות. נבהל הרבי וקרא: "הרי חג היום ומדוע כבודו בוכה?" השיב לו רבי אברהם חיים: "שמעתי פעם מאבי מורי, על הפסוק 'תספרו חמשים יום', שכאשר סופרים ארבעים ותשעה ימים של ספירת העמר, מגיעים ביום החמשים, דהינו בחג השבועות, אל שער הנון של חמשים שערי בינה, והסביר ש'תספרו' הוא מלשון ספיר ויהלום, דהינו דרך אור וגלוי, כי בכל יום מימי הספירה מתגלה לאדם שער נוסף של בינה, עד השלמת חמשים שערי בינה בחג השבועות. והנה אני לא רואה דבר ועדין לא הגעתי אל שערי החכמה, ולכן יושב אני ובוכה". כשספר זאת אחר כך הרבי למקורבו, אמר: "ראו נא עד היכן הדברים מגיעים. יושב יהודי קרוב לגיל גבורות, שהוא מפשט לגמרי מעניי העולם הזה וכל פלו חטיבה אחת של רוחניות, והוא יושב ומצטער מדוע לא זכה לגלוי שער הנון..."

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי

זמני החג - ירושלים מוצש"ק 8.25 מוצאי יו"ט 8.26 מוצאי יו"ט לר"ת 9.01

לכלבת הגיליון והנחמות
057777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכור הרבים שנכתב ידידינו היקר הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אחיו. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט ולרפואת: החבור גבראל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כפוי שיחי ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי

היה היה

גֶּשֶׁם וְלַעֲפוֹת בַּחַג הַשְּׁבָעוֹת

בית הפנסת הגדול בעיר ברז'ן, היה מלא מפה אל פה. קהל המתפללים בראשות רבם הנערץ, רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון, המהרש"ם מברז'ן, היה בעצומה של תפלת חג השבועות. והנה החל בעל הקורא לומר בנעימה המסורתית את פיוט האקדמות, אותו נוהגים לומר לפני קריאת התורה בחג השבועות, ולפתע פרצה בהלה והמתפללים נבהלו על נפשם. אל בית הפנסת נכנס פתאומיות שר הצבא הפולני ובעיניו החל לתור אחר מקום עמידתו של הרב היהודי. "מדוע הגיע השר בעצומה של התפלה?" הרהרו המתפללים באימה, ונחשו שמא גזרה חדשה עומדת בפתח, אולם הרב עצמו לא התרגש כלל ואף לא היה מפתע, כאלו הבקור היה מהבנן וצפוי. פשראה שר הצבא את הרב היהודי, נפל לרגליו והחל להתחנן: "אנא רבי קדוש, מחל נא לי על גאונתי הגדולה. מביטח אני כי מעתה ואילך אמלא אחר כל בקשותיך והוראותיך, כי עתה ראיתי את גדל כבוד כמלאך ה' שבכחו לשלט גם בסדר הטבע בעולם". המהרש"ם מברז'ן, היה אחד מגאוני דורו ומגדולי הפוסקים בזמנו. מקרב היה לצדיקי דורו והתמדתו כמו גם בקריאתו העצומה בתורה מגיל צעיר, היו לשם דבר. רבי שלום מרדכי לא רצה לעשות את תורתו קרדם לחפר בה, וסרב להתעטר בכתר הרבנות. לפרנסתו, עסק במסחר יין ובקר, עצים וסחורות שונות, אולם לאחר שפגש את הרגל וירד מנכסיו, נאלץ לקבל על עצמו על רבנות בכמה קהלות בגליציה, עד שהתעטר ברבנות העיר ברז'ן, בה ישב עד פטירתו בשנת תרע"א.

היה זה ימים ספורים לפני חג השבועות, ופרנסי הקהלה נועדו בביתו של המהרש"ם לטבס עצה פיצד יכולים הם לפעל למען שחרורם של החיילים היהודיים המשרתים בצבא פולין, על מנת שיעלה בידם לחג את החג פראוי בקרב בני עמם, מבלי שיאלצו חלילה לחלל את קדשת היום. כששמע הרב במה דברים אמורים, התעשף חיש מהר במעילו ועזב את כל עסקיו, כדי לטפל בענין לטובת אחיו הנרדפים. זמן קצר לאחר מכן, כבר עמד המהרש"ם מול שר הצבא ובקש ממנו לשחרר את החיילים היהודיים לימי החג, אך הלה אטם את אזניו משמע וסרב להסכים לבקשה. גם לאחר שהמהרש"ם דרש לקיים את הצו המלכותי שמורה באופן רשמי לשחרר את החיילים היהודיים בימי חגם, המשיך השר לדבק בסרובו וטען: "דבר הצו ידוע לי זה מכבר, ואמנם בדרך כלל אני מקימו בכתבו וכלשונו, אך הפעם לא אוכל לשחרר אף אחד מהחיילים, שכן בדיוק ביום חגכם אנו מתעתדים לערוך תמרון צבאי רחב, בו תערוך סדרת תרגילים בכל יחידות הצבא. לפיכך לא אוכל לשחרר אף אחד, בשום אופן". נסה הרב לדבר על לבו של השר, ובקש ממנו להתיר בהוראת שעה את שחרורם של החיילים, אולם רוחו של השר קצרה אליו והוא קרא בזלזול: "שמע נא רבי יהודי, חבל על המלים שאתה משחית לריוק, כי אותי לא תצליח לשכנע ואני לא אבטל את סרובי ויהי מה. גם אם ישלח לי אלמנים את מלאכיו מן השמים, לא אסכים לבטל את השתתפות כל החיילים בתמרון הגדול, ולכן אני משיב את פניך ריקם". כששמע המהרש"ם את דברי הנאצה והגדופים כלפי שמיא, התאזר בקנאות ה' והשיב באמץ לב: "טועה אתה אדוני שר הצבא. הרבה דרכים יש למקום וישועת ה' בהרף עין, הרי בכוחו של ה' לשנות את העתים ולהחליף את הזמנים, ויכול הוא להוריד גשם ולעפופ ביום קציר, ואז תוכח לדעת שזה הוא האלקים והתמרון בלוי יתבטל ולא יתקיים". כששמע השר דברים אלו, מלא פיו צחוק וגחך על דברי הרב. "האם הסתתרה בינתך?" שאל, "הרי אנו אתה בימי הקיץ הלוהטים ואתה מדבר עמי על גשם ולעפופ?! אולם הרב לא התרגש מדבריו ואמר: "מאמינים אנו בני מאמינים שהכל בידי שמים, וכבר היו דברים מעולם שהקב"ה הוריד גשם בימי קציר חטים כדי להוכיח את בחו". יצא המהרש"ם ממנו בפחי נפש, והודיע לבני הקהלה כי אין על מי להשען אלא על אבינו שבשמים ויש להתחנן לפניו ולהפציר.

בליל חג השבועות, ישב המהרש"ם ועסק בתורה יחד עם תפלות נרגשות לה', לקדש שמו ברבים "וראו בלעימי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מקוה". בני הקהלה שפכו אף הם את לבם בתפלות ובתחנונים, אולם תחלה דומה היה כי נסתתמו שערי מעלה ותפלתם לא התקבלה בשמים, שכן הבקר האיר ושמש קיצית קבלה את פני השר וחיליו, והם החלו בהכנות לתמרון הגדול. הכל היה ערוך בדיוק צבאי קפדני, אך מאומה לא הכין אותם לקראת השנוי הקיצוני שחל במקוץ האויר. רוח הזקנה החלה פתאום נושבת, והיא הלכה והתחזקה מרגע לרגע עד שהפכה לסערה של ממש. עבים שחורים התקשרו בשמים ועד מהרה החל לרדת גשם שוטף, מלכה בסופות רעמים ובזקים, סערה שגם בדרך פמט ולא נראתה כמוה. השר עמד מבלבל בלוי, והמפקדים האיצו בחיילים לתפס מחסה במקצר הצבאי. רק השר נותר לעמד על עמדו, כשהוא לא משיח לבו לנגדו נופי המים, והחליט ללכת מיד אל הרב היהודי ולפיסו כדי שלא יזקק מהקפדתו. כך הופיע השר בעצומה של קריאת האקדמות, והוסיף שבח על שבחיו של הקב"ה שהוא שליש על צבאות השמים והארץ.

בעת הלוייתו של המהרש"ם מברז'ן, בלטו בין אלפי המלוים שר הצבא וחבר מפקדים שלוו את הצדיק למנוחתו האחרונה, והשר אף טפס על חומת בית העלמין כדי לחלק פבדו לאיש הקדוש והנערץ. יודעי דבר ידעו לספר גם, כי דמעות זלגו מעיניו של שר הצבא שהיה עשוי ללא חת, מחמת התרגשותו הרבה, ושם שמים התקדש ברבים.

מאורות

דוד המלך עליו השלום

ליום ההולולא חג השבועות ב'תתקכ"ד

נעים זמירות ישראל דוד מלכא משיחא, נולד בבית לחם בשנת ב'תתנ"ד לאביו ישי בן עובד, בן בעז ורות המואביה, והיה דוד עשירי לפרץ בן יהודה בן יעקב אבינו. שם אמו נצבת בת עדאל, והקדמונים אמרו שמי שמזכיר את שמה י"ז פעמים תפלתו נשמעת. אמרו חז"ל שנקצבו לו רק שלש שעות של חיים, ואת שבועים שנות חייו קבל מאדם הראשון. בזהר נאמר שאת חייו קבל מהאבות הקדושים, 5 מאבאבא, 28 מייעקב ו' 37 מיוסף, ויש מסבירים שאחרי שקטא אדם נפגמו שנותיו של דוד וכשחזר אדם והתגלגל בגשמות האבות, תקן את השנים. בזוי היה דוד בין אחיו שקשבוהו לפסול, עד שהתעלה שמואל הנביא ומשחו למלך ישראל על מקומו של שאול בן קיש, ונאמר עליו שהוא י"ד נגוד חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תאר וה' עמו". דוד נמשח למלך בקהלות בן כ"ט והחל למלך בגיל שלשים למשך ארבעים שנה, 7 שנים ומהצה על שבט יהודה, ו' 33 שנה על כל ישראל, אך מחצית השנה שהצטרע אחר מעשה בת"שבע לא נחשבת במנין שנות מלכותו. היו לו 18 נשים ובהן אחינעם היוזראלית, אביגיל, מעכה, חגיית, אביטל, עגלה היא מיכל, ובת"שבע שהיתה השביעית. מארעות רבים ותלאות קשות מצאו את דוד בימי חייו, אולם הוא לא מש מבטחונו בה' ואת אמונתו האיתנה הביע במקומי התהלים שכתב, שהם מקור התחזקות לכל יהודי. דוד נפטר בחג השבועות ב'תתקכ"ד שחל בשבת, ואחריו מלך בנו שלמה בן 12.

יוסיף דעת

מנהג קהילות אשכנז לקרוא בשבועות את פיוט האקדמות, שחיבר רבי מאיר ב"ר יצחק ש"ץ מוורמייזא, המכונה בכתיב יד 'הוראי'. הוא חיבר פיוטים רבים, אשר ניכרים בהקפדה מדויקת על משקל התיבות ובחריזה של לפחות שתי אותיות השורש. מפיוטיו התפרסם בעיקר פיוט האקדמות, בו הוא משבח את הקב"ה ואת בני ישראל. המהר"ל אבי מנהגי אשכנז מעיד כבר על קריאת האקדמות, אולם מנהגת הקדום היה לקרוא אותו לאחר הפסקת הראשון של קריאת חג השבועות, ורבים ערערו על כך, ולכן נוהגים כיום לקרוא לפני הקריאה. רש"י מסתמך על רבי מאיר כשהיה ספק בנוסח התפילה וכותב עליו בכבוד גדול: "ושמעתי מפי אותו צדיק רבי מאיר ב"ר יצחק", ובכתיב יד נאמר עליו: "וליא מאן ידיע לרצוי קמיה מריה על פי הגדות והלכות ודינין כמותו". התגורר בוורמייזא שבאשכנז והשתמר פנסק הזכרת גשמות של הקהילה בה מוזכר "ובנו מאיר בר יצחק שליח ציבור, שתיקן שבחות למקום". למסורת אחת עבר בסוף ימיו ללובלין ובה נקבר, ויש אומרים שעלה לארץ ישראל וקברו המפורסם של רבי מאיר בעל הנס בטבריה, הוא קברו של רבי מאיר ש"ץ, או שנטמן בגוש חלב שבגליל. בספרים רבים מסופר באריכות על מעברו מפני פיקוח אננים, אל בני משה שמעבר לטמבטון של שבוע זווק ובנינו עם כומר רשע שביקש להרע ליהודים, ומכיון שרבי מאיר לא יכול היה לחזור, שלח את פיוט האקדמות שחיבר והוא התפרסם בכל קהילות אשכנז. באליה רבה או"ח סימן תצ"ד כותב ברמז על סיפור בעל האקדמות ומציין ש'דפס בשלון אשכנז ישן נושן מעשה באריכות על מה תיקנו אקדמות', וכוננו לסיפור שנדפס לראשונה בפירודא שנת תנ"ד ומשם הועתק פעמים רבות, ויש מפקקים על אמינותו פרטי המאורע. על רבי ברוך מריקא שהיה מתלמידי הבעש"ט ונפטר בן ק"י שנה, מוסרים שהיה מצאצאי רבי מאיר בעל האקדמות.

בזכות תקון ליל שבעות

מצליח, היה שמו של סוחר העתיקות בתוניס, וכשמו כף היה גם מזלו. מצליח היה בכל אשר פנה ובעסקי העתיקות בהם עסק ראה ברכה מרבה, עד שהצליח לצבור הון רב והפך לעשירי מפלג. אולם מצליח לא שכח את אחיו העניים, וככל שעשרו הלך וגדל, כך גדלו תרומותיו לצדקה ושמו הטוב התפרסם באדם בעל לב רחב ובעל ידי זהב. למרבה צערו של מצליח, לא עלה בידו ללמד תורה בגיל צעיר ובמספרים היה בוכה ומצר על כך שלא זכה להתמיד בתורה ולקנות בה קנייני נצח. משום כך היה מצליח חובב תורה גדול והיה מיצר ומכבד תלמידי חכמים ותומך בהם בכל כחו. אחד הימים החשובים ביותר בשנה בחייו של מצליח, היה חג השבעות זמן מתן תורתנו. נבצר היה מבינתו של מצליח להבין, כיצד הלכו היהודים שבמדבר, ועלו על יצועם בפילה שלפני מתן תורה לשנת לילה. "הרי במשך שבעה שבועות המתינו בני ישראל שבדור המדבר בכליון עינים לקבלת התורה" חשב מצליח, "ודוקא כאשר הגיע היום הגדול והמקנה, ושנו אז בני ישראל וה' יתברך היה צריך להעיר אותם בקולות וברקים, לא יאמן פי וספר". כמו רבים בקהלות ישראל, נהג גם מצליח לשבת כל ליל חג השבעות בקריאת 'תקון ליל שבעות', כדי לתקן ענין זה ולהכונן קראוי לקראת קבלת התורה. נוהג היה מצליח להזמין לביתו מניין של תלמידי חכמים עניים, והללו היו מסבים על שלחנו לטענת החג וגם לסדר התקון בליל החג. עוד מבעוד מועד, רכש מצליח בדים מרבים מיני תרגימה ומשקאות, והזיל זהב מכיסו כדי לפאר את השלחן אשר לפני ה' במיני מתיקה שונים כדי להמליך, כדי להמתיק את הלמוד של תורת ה' ולגרוש את הכמיתה לשנה. בי גדול היום לאדוננו.

שנים ארבות נהג מצליח במנהגו הטוב, וסדר זה הפך להיות חלק בלתי נפרד מאישיותו. אלא שמעשה שטן הצליח, ומצליח העמד בנשיון מר, כדי לראות אם ימשיך במנהגו הטוב. ימים קשים באו על הסוחר הממלל, ודומה היה כי שמו מצליח סר ממנו והצליחתו החלה להתרחק ממנו. מיום ליום הלכו עסקיו ונעשו קשים יותר והפרוטה הלכה ואזלה מן הכיס. הגיע המצב עד כדי כך, שבערב חג השבעות נותר מצליח ללא פרוטה בכיסו ולא עלה בידו לרכוש אפילו את הוצאות החג של משפחתו ובני ביתו, שלא לדבר על הוצאות הזמנת האורחים הקבועים מדי שנה ורכישת התקרת למענם. אשתו של מצליח, שתפתו לחיים ולמעשי החסד הרבים, ראתה בצער הגדול והחליטה למסור לו את תכשיטיה היקרים כדי שייחם בבית העבוט ולטל כנגדם הלואה גדולה לרכישת צרכי החג, ולהמשיך במנהגו הנותיק. שמח מצליח כשראה את מסירותה של רעייתו והודה לה נרגשות מקרב לבו. חיש קל פנה אל בית העבוט שבעיר, שם קבלו ממנו את התכשיטים היקרים ונתנו לו כנגדם סכום נכבד בהלוואה. יוצא מצליח אל השוק כשבדיו צרור הכסף, ואל מול עיניו נגלה רבה הנערץ של תונים בלה, הוא רבי יצחק חי טיב שברכו לשלום בבבד הראוי. רגיל היה הרב להתרים את מצליח לעניני צדקה שונים, ואף הפעם שמח לקראתו וספר לו כי אוסף הוא עתה ממון למצות פדיון שבויים. מצליח הסס לרגע, אולם חיש מהר התגבר על עצמו והעניק לרב את צרור הכסף בל שיהיה בידו. שמח הרב למראה הסכום שמצליח הפקיד בידיו, ברכו בברכות נרגשות והמשיך בדרךבו.

מצליח נותר לעמד על מקומו, כשהוא שקוע בשרעפיו. "כיצד אוכל לשוב לביתי בידים ריקות ומה אשיב לרעייתו?" ולפתע שמע קול מבר: "שלום לך מצליח, מה שלומך? הסוחר נפנה אל ההלך שבא לקראתו ונלה כי לפניו סולימן, אחד מאנשי סודו של המלך הגדול של תוניס. המלך זקוק בדחיפות למערכת של ספלוני קפה נאים" אמר סולימן, והוסיף: "הפלים צריכים להיות עתיקים ואמנותיים, ואם יעלה בידך למצא מערכת כזו בזמן הקרוב, תוכל להרויח סכום נכבד". מצליח נבד מעט, אולם התעשת מיד והבטיח לעשות את כל יכלתו כדי להשיב את רצונו של המלך. מן השמים פגנו את צעדי, ומהר מאד מצא אצל אחד מסוחריו העתיקות עמם היו לו קשרי מסחר, מערכת תואמת של ספלי קפה עתיקים עשויים חרסינה עדינה ומעטרים בעטורים מרהיבי עין. חיש מהר הגיע מצליח אל ארמון המלך, וכשהציג את המערכת בפני המלך אורו עיניו והוא הביע את שמחתו בקול. כשבקש המלך לדעת את מחיר המערכת, נקב מצליח במחיר נמוך אולם המלך אמר: "מלך תונים אינו מחפש 'מציאות' ולכן אצוה להעניק לך פי שלשה מהסכום שנקבת". לאחר מכן שאל: "הרי אצלכם היהודים ערב חג עתה, ולכן מודה אני לך שהתפנית מהכנותיך כדי לחפש לי מערכת מתאימה". ברב מוכה פלט מצליח כי לא הספיק עדין להתכונן כראוי לחג, והמלך צוה על עבדיו לשלח אל ביתו שק מלא בקמח משבת, פד שמן זית מזקק ושני כבשים לטענת החג. מצליח לא מצא את המלים להודות למלך, ועוד יותר מכך כיצד להודות למלכו של עולם שגלגל את מזלו בבת אחת והעלה שוב את קרנו. אך יצא יצא מצליח מארמון המלוכה ושוב פוגש את הרב, שעדין פתח את רגליו באסוף הכסף לפדיון שבויים, וכשראהו מצליח הסוחר נגש אליו ואמר: "רבי, ברכותיך התקיימו בי מיד ומבקש אני להרים תרומה כפולה ומשולשת לצורך המצוה הגדולה". באותה שנה, חגגו מצליח ואורחיו את חג השבעות ברב דיצה וחדנה, עד שאמרו עליו שמי שלא ראה בשמחתו לא ראה שמחה של מצוה מימיו.

פניני אור החיים

טעם שנקרא חג השבעות, כי נשבע הקב"ה שלא ימיר אותנו ואנחנו נשבענו לו שאין אנו ממירים אותו, הרב עיר וקדיש אור החיים. (החיד"א במדבר קדמות)

והייתם לי סגלה - ירמו למה שאמרו ז"ל ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זמנתו, וזו היא סגלתו מפל העמים שלא פסקה זמנתו:

ופרשתי בפרשת יתרו, שפסיקת זמנתו היתה מאמצעות גבורות דברי אלקים עד שיצתה נשמתם, והיו הסרת זממה מהם. והוא מאמר ואשמיעם את-דברי, פרוש עשרת הדברות שבאו בגבורות, דכתוב וידבר אלקים את כל-הדברים, וטעם שעשיתי זה ליראה אותי כל הימים, באמצעות הפסק זמנתו מהם שהוא המונע את האדם מלירא את ה'.

וזה סבה שישאל לא שמרו את כבודם, וסבלו כמה צרות ימים רבים אין מספר, ועל משקרת יראת ה' עומדים, כי פסקה זמנתו וטעם נפשו ליראה את ה', כי כל שאין זממה מבדלת בינו לבין ה' מטבעו לירא ה' הנכבד ברוך הוא:

אקדים המשג אצלנו מכל התורה, כי האדון אלקי ישראל מדותיו הם להיטיב, ויותר מחשק המקבל חשקו להיטיב, וזה לגדל הפלגת חיות טובה, ויותר מהמה לבני ישראל, ומתחכם הוא יתברך להרבות שכרנו וטובתנו כי זה הוא אשר יחפץ ה':

ויסעו מרפידים - אהבה מקלקלת השורה להקדים המאחר, להיות כי הוא זה יום המקנה לבנורא, לתורה, לעולם, לעליונים ולמתחתונים, ומיום הבריאה, והם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל מדבר סיני:

דברי הימים

סדר המאורעות מציאת מצרים ועד הכניסה לארץ ישראל:

יצאת מצרים היתה בשנת ב'תמ"ח, לאחר שהייה במצרים של 210 שנה. ביום רביעי י"ד בניסן, שחטו את קרבן הפסח. בליל יום חמישי, היתה מכת בכורות ובבוקר יום חמישי, ט"ו בניסן, יצאו בני ישראל ממצרים. ביום הרביעי, נודע לפרעה על בריחתם ורדף אחריהם יום חמישי ושישי. בליל יום השביעי, ליל יום רביעי כ"א בניסן, התרחש נס קריעת ים סוף.

בני ישראל שהו במדבר ארבעים שנה, משנת ב'תמ"ח עד ב'תפ"ח, ועברו 42 מסעות.

בשביעי של פסח נסעו מים סוף למרה, בכ"ה הגיעו למרה וקיבלו עשר מצוות, בא' באייר נסעו לאלים ומאלים בי"א באייר לאלוש, בט"ו באייר החל לדרת המן, בכ"ב באו לרפידים ושם היתה מלחמת עמלק ובאה של מרים נבעה מים, בא' בסיון הגיעו למדבר סיני וזכו לעניי כבוד. במשך חמישה ימים עלה משה לראש ההר והגיד לעם את דברי ה'. 50 יום לאחר יציאת מצרים, בשבת קודש ו' בסיון ב'תמ"ח (לפי חכמים) ניתנו עשרת הדיברות והתורה לישראל. למחרת, ב' בסיון, עלה משה להר סיני ושהה שם במשך ארבעים יום עד י"ז בתמוז, שאז חטאו בעגל ומשה ירד ושייב את הלוחות. בי"ח בתמוז, עלה שוב לארבעים יום האמצעיים עד כ"ח באב, ושהה אומרים שירד ועלה בכל יום להר. עלה שוב בכ"ט באב עד ו' בתשרי, ויאמר ה' סלחתי כדברך.

מרים נפטרה ב' בניסן ב'תפ"ז, אהרן נפטר באותה שנה בא' באב ומשה נפטר ב' באדר ב'תפ"ח. בו בניסן נשלחו המרגלים ליריחו וב' בניסן עברו את הירדן ונכנסו לארץ ישראל.

משבח

בבקר חג שבועות אָחַד, הֵלַךְ הַדִּין מִפְּאֵפֵא רַבִּי מִשֵּׁה יוֹסֵף הוֹפְמָן, שֶׁעָלָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וַפְּנֵי מְאִירוֹת, רָאָהוּ רַבִּי חַיִּים לִיב אוֹרְבֵּךְ, ראש ישיבת המקובלים שער השמים, ושאלו על כך, נסה הדין תחלה להשתמש ממנו, ולבסוף אמר: "רציני להסתיר את הדבר, אוֹלָם בֵּינּוֹן שֶׁשְׂאֵלֶתְ - אֶסְפֵּר לְךָ. תלמידי הייתי של בעל ה'כתב סופר', וממנו שמעתי פעם בשם אביו ה'חת"ם סופר', שכל הלומד תורה ללא הפסק והפחת הדעת כלל בליל חג השבועות, זוכה הוא לגלגלי אליהו. מאז נסיתי במשך כמה שנים לעשות כן, אך הדבר לא עלה ביד, כי קשה מאד על האדם להיות שקוע לילה שלם בתורה בלי להסיח את דעתו לרגע. אוֹלָם השנה זכיתי לכך ולא הסתתיר דעתי כלל במשך שעות ארוכות, בהן הגיית בתורה בהתמדה. באישון לילה, התישב ליד אדם אחד שהתחיל בידו את ספר הזהר הקדוש והחל ללמד עמי ענין מסוים שבו. הבטתי בספר וראיתי, שענין זה היה מקשה בעיני שנים ארוכות, וההסבר ששמעתי האיר את עיני באופן פלאי. עצמתי את עיני לרגע קט כדי לעפל את הדברים, וכאשר פקחתי אותן לא ראייתי את היושב ליד, והבנתי כי פרח לו איש האמת וזכיתי לגלגלי אליהו בהבטחת ה'חת"ם סופר'."

רבי צבי הירש מטשורטקוב, התחיל ללמד את בניו רבי שמואל שמלקא ורבי פינקס, גמרא עם פרוש רש"י ותוספות עוד בימי קטנותם. רבי שמואל שמלקא היה כבן שבע, ורבי פינקס כבן חמש, וכך היתה דרכו של האב: בימי החרף לאחר החגגה, היה לומד עם ילדיו מסכת מגילה, כדי שסיקמה עד פורים, ואחריה את מסכת פסחים כדי לסיקמה בערב פסח. לאחר חג השבועות התחיל ללמד את המסכתות ראש השנה, יומא וספד, כדי לסימן לפני החגים. פעם אחת, בליל שני של פסח לאחר ספירת העמר, פנה ושאל את ילדיו: "האם יודעים אתם איזו מסכת צריכים אנו ללמוד?" והגדול שבאחים השיב: "עכשו צריכים אנו להתחיל ללמוד מסכת שבועות". חיד האב ואמר: "האם חושב אתה בני יקורי, שמשכת שבועות עוסקת בענינים הנוגעים לחג השבועות?" "יודע אני" השיב הילד, "שמסכת שבועות עוסקת בהלכות של הנשבעים שבועת אמת או שאו וכדומה, אבל הרי מימי חג השבועות הראשון משבעים אנו ועומדים לקיים את תורת ה', ומשום כך חושבני שכדאי בימים שבוין פסח לעצרת ללמוד את מסכת שבועות, כדי שידע עד כמה חמורה היא השבועה שנשבענו להיות עבדים לה' ולא לזולת בה". המשיר הילד והוסיף: "אבא! יש לנו ארבעים ותשעה ימים בין פסח לחג השבועות, ובמסכת שבועות יש לנו ארבעים ותשעה דפים. נלמד דף ליום ונסים אם ירצה ה' את המסכת בדיוק בערב שבועות". בהנה הרב מתשובתו המחממת של יניק וחכים זה, ונגעה גם הוא לבקשתו ללמוד מסכת שבועות דף ליום.

בחג שבועות אָחַד, הגיע חסיד לחג את היום הגדול במחצת רבי מאיר מפרמישלין. בבואו, נכנס אל הצדיק כדי להתברך וספר על צרתו הגדולה שמעיקה עליו. בקסוד לחנותו, פתח יהודי אחר דומה לשלו, וחושש הוא שמא יפסיד בכך את פרנסתו עקב מעוט קונים. מבקש הוא אפוא מן הרבי, שהרבי יברכו להצליח יותר משכנו, או שיקלל את המתחרה להפסיד את כל רכושו. נענה הרבי ואמר לאיש: "האם ראיית פעם פיצד הסוס שותה מהנהר?" נענה האיש: "בראי שראיתי, במקעט מדי יום אני רואה זאת. דרכו של הסוס לבעט בגלגלי בתוך המים, ולאחר מכן הוא שותה". המשיר הרבי ושאל: "יודע אתה מדוע בועט הסוס בגלגלי בתוך המים?" נבדף האיש והרבי הסביר: "בהב ואמר לך טעמו של דבר. באשר הסוס מביט אל תוך המעיין, באשר הוא מבקש לשתות ממנו מים, הוא רואה את בבואתו משתקפת במים וברב טפשותו הוא חושב, כי סוס אחר הגיע להתחרות עמו והוא מבקש לשתות את מימיו. מה עושה הסוס? הוא בועט בגלגלי במים כדי לסלק את הסוס השני מהמקום, ובינתיים מצטבר עפר רב בתוך המים עד שבבואתו כבר לא משתקפת בהם, ואז הוא שותה את המים המערבבים בעפר". המשיר הרבי ואמר: "הרי ברור הדבר, שלשני הסוסים יש די והותר מים ואין לסוס כל חשש שמא יטל הסוס השני את המים שלו. דומה הדבר גם בפרנסה, שהרי הקב"ה אמר לי הקסף ולי ההקב" ויש ביכולתו לפרנס את שניכם בדרך כבוד והרחקה, ואין לך מה לחשש שמא יכנס תברך בגבולך, כי ממה שנגזר עליך משמים לא יוכל אף אחד לגרע מקך מאומה. זוהי פונת המסקים של 'חציו לה' ו'חציו לכת' שדרשום חז"ל על חג השבועות, כי החצי המגיע לכת הוא כנגד החצי לה' שהעניק לתברך, ואין אחד מפחית מהשני כחוט השערה."

במוצאי חג השבועות, נכנסו כמה חסידים אל רבי יואל מפטמר כדי לקבל ממנו ברכת ברוכה. בין הבאים היו גם שני תלמידי חכמים והרבי שאלם: "האם חדשמת חושי תורה בקי?" נבדו האברכים והרבי המשיב: "הרי יום טוב זה הוא יום חתונתם ושמחת לכם של ישראל עם אביהם שבשמים, ומאחר שעקר מטרת הנשואין הוא להעמיד דורות ותולדות, לשם כך יש לחדש ביום זה חדושי תורה שהם פרותיה הרוחניים של האדם."

מְטָעַם

מנהג לקרא בהג השבועות את מגילת רות, וטעמים רבים נאמרו בדבר. המנהג נקראת בנעימות ויש בה רק מעט טעמים שנקראים בקול גדול. אין בה לא שלשלת, לא מראת כפולה ולא קרני פרה, ויש בה טעם פור אחד, ויש אחד ופעמים ורקא סגל.

ושם האיש אלימלך

הבת אלימלך בטעם פזר, לרמו לדרבי חז"ל "בעת רעב פזר וגליד", אך הוא נעשה מפני שהפיל לבס של ישראל כפי שאמרו חז"ל, שהיה מגדולי הדור.

ישלם ה' פעלך ותהי משכרתך שלמה

דרשו חז"ל במדרש פסוק זה על שלמה המלך שהוא יהיה שברה שיוגד מרות, ותבת שלמה נקראת גם שלמה. ורמז לזה, שחבת שלמה בטעם רביעי, לרמוז על שלמה שהיה רביעי מרות: שלמה בן דוד בן ישי בן עובד, (מורשת חיים)

ותאמר לה נעמי חמותה בתי

אמרה נעמי לרות: לא מפני היותי חמותך מצוה אני אותך להנשא לבעי שהיה זקן, אלא חשבה את בעיני כבתי ומבקשת אני להיטיב עמך ולבקש לך מנוח, ולכן בתי בטעם זקף גדול. (אלשיך חק)

הלא אבקשילך מנוח

בטעמי דרנא תביר, לרמו לאדם שיש לו לרדת בדרגתו כדי לשאת אשה, ולא יהגאה בלבו, (מעט לועז)

מְדַגֵּשׁ

שמות רבים יש לו לחג, והמפורסם שבהם הוא חג השבועות בנאמר בתורה, אוֹלָם הוא מְזַכֵּר תְּמִיד בתורה בכתבי חסר שבועות בלי וא, ואולי יש בכך רמז על כך שהתאריך י' בסיון שני ממחלקת חכמים. השם שבועות הוא על שם שבועות השבועות שסופרים בין פסח לעצרת, וגם במשמעות של שבעי, בדרבי הגמרא שהכל מודים שתורה נתנה בשבת שחלה ביום השבעי, ואף מצאו לכך רמז שחבת שבועות בגימטריה יום שבת היה. דוד המלך שנפטר בחג השבועות, נמצא בלו בסוד מספר שבע. השם דוד הוא בגימטריה פעמים שבע, נולד ביום השבעי בחג השבועות, והיה חנו השבעי לאביו, מלך שבע שנים בחברון ושם אשתו בת שבע, הוא נפטר בן שבעים ביום השבעי שבת קדש בהג השבועות, והוא השבעי לצדיקים שעליו נאמר 'כל השבעיניו חביביו'.

מְמַלֵּחַ

ישנם יהודים שעושים טפל לעקר, ומחשיבים את מנהגי החג על פני עקרי דיניו. מקפידים הם למשל על אכילת מאכלי חלב בשבועות, ומזלזלים בתורה. על יהודי כזה ספר רבי מאיר שפירא מלבלין, שנקלע פעם בין פסח לעצרת לביתו של עשיר גדול ועם הארץ מסלג. הלה בקש לחומיח כי שומר תורה הוא ואמר: "מבינן ש'ימי העמר הם חקנה לחג השבועות שבו אוכלים מאכלי חלב, מקפיד אני לאכל מדי יום לביבות ממלאות נגינה כמנין ימי הספירה". חיד הרב ושאל: "ואם שכתה יום אחד לאכל?" השיב האיש: "ממשיך אני לאכל ביום הפא בלי ברכה..."

"שבת שלפני חג הפסח נקראת 'שבת הגדול', שבת שלפני יום הכפורים נקראת 'שבת שובה', ומה שמיה של השבת שלפני חג השבועות? שבת זו נקראת 'שבת דרך ארץ', שכן דרך ארץ קדמה לתורה שנתנה בשבועות" (רבי מנחם מענדל מוורקא)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת נשא תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וכן תרומה לכל קדשי בני ישראל אשר יקריבו לכהן לו יהיה (ה, ט)
וכן בפסוק שלאחריו כתיב לו יהיה, ועיין רש"י. ולפע"ד י"ל עפ"י הא דאיתא במס' ביב (דף י"א ע"א) ת"ר מעשה במונז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת, וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גזזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם, אמר להם אבותי גזזו למטה ואני גזזתי למעלה וכו', אבותי גזזו לאחרים אני גזזתי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה וכו' ע"ש. וי"ל שזו שאמר לו יהיה כלומר זהו אשר יהיה לו בעוה"ב:

(אפריון)

דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש כי תשטה אשתו וגו' (ה, יב)
כתב רש"י "מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה".

המפרשים עמדו על הקשר שבגלל שלא הביא מעשרותיו יביא את אשתו לכהן, וכי מה המדה כנגד מדה בזה?

בספר "תהלה לדוד", תירץ עפ"י הכתוב בבראשית (ב, כב) "ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה", ש"צלע" בגימטרי' 190 ו"חווה" בגימטרי' 19 שחווה היא 'מעשר' מן הצלע שלוקח מן האדם. לכן, כאשר האדם נמנע מלהביא את מעשרותיו אל הכהן על כרחו יזדקק להביא מעשר אחר אל הכהן דהיינו את אשתו שהיא המעשר שלו כאמור.

ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא (ו, יא)

יש לציין את דברי הרמב"ן על פסוק זה: "וטעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאת ימי נזרו, לא נתפרש ועל דרך הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלקיו, כענין שאמר (עמוס ב יא) ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים, השווה אותו הכתוב לנביא, וכדכתיב (לעיל פסוק ח) כל ימי נזרו קדוש הוא לה' והנה הוא צריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם". כמה מוסר יש ללמוד מכך שהרי אדם שלא התעלה בדרגתו להיות נזיר (שהוא כנביא!) אינו זקוק לקרבן חטאת, ודייקא הנזיר זקוק לחטאת, דהיינו שהתביעה על האדם היא דווקא מפני היותו כבר במדרגת קדוש וירד ממדרגתו הקודמת. ויש להאריך בזה.

יאר ה' פניו אליך ויחנך (ו, כה)

בגמ' ברכות (כ, ב) "אמר הקב"ה למלאכי השרת וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה". ויש לדקדק מה שייכות יש בין זה לזה וכי בשביל שמדקדקים לברך ברכת המזון כשאינם אוכלים רק כזית וכביצה מגיע להם שישא ד' פניו אליהם?

ואמר הגאון ארינו חיים זצ"ל מוולאזין לבאר בטוב טעם במעשר עני כתיב ובא הלוי וכו' והגר והיתום והאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו" והנה אם לא היינו מדקדקים עד כזית ועד כביצה והיינו מפרשים תיבת "ושבעת" כפשוטו שביעה ממש, היתה טובה לגר ליתום ולאלמנה שהיינו מוכרחים ליתן להם כדי שביעה, אבל כשאנחנו 'מדקדקים' עד כזית ועד כביצה ובשיעור קטן של כזית וכביצה אנחנו מקיימים ושבעת וברכת א"כ תצא מזה רעה לגר ליתום ולאלמנה שלא ניתן להם רק כזית וכביצה, וגם בזה נקיים ואכלו בשעריך "ושבעו". אכן כל זה היה אם היינו עושים רק לפי הדין אבל אנחנו עושים לפנים משורת הדין ונותנים לגר ליתום ולאלמנה כדי שביעה ממש, ועל עצמנו אנחנו מדקדקים עד כזית ועד כביצה וא"כ ראויים אנחנו לנשיאת פנים. וזה פשט הגמרא אמר להם הקב"ה איך לא אשא פנים לישראל שאני כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים "על עצמם" עד כזית ועד כביצה אבל "ושבעת" אצל נתינת מעשר אינם מדקדקים עד כזית ועד כביצה.

(הגר"ח מוולאזין)

פירש בספר קול שמחה מאמר הש"ס ברכות (כ' ע"ב) שאמר הקב"ה וכי אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקין על עצמם עד כזית ועד כביצה, ופירש הוא זצ"ל שישיראל הביכה בעיניהם מתנת הש"י ואף שהיא קטנה עד כזית וכביצה, והם אינם משיגחים על מהות המתנה אלא חשיבותה היא לפי ערך הנותן, ולעומת זה הקב"ה אינו משיגח על מהות המעשים הטובים שהם בלתי שלמים, אלא לפי ערך העושה שהוא בו"ד קרוץ מחומר, עכ"ד: (שם משמואל - חלק המועדים - שבת תשובה שנת תרע"ג)

בספר קהלת יעקב, מביא לבאר באופן נפלא לפי דברי הגמ' הנ"ל את הפסוק במשלי (יג, כה) "צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר", שהנה הצדיקים אינם צריכים לנשיאות פנים כיון שבדין נוטלים הם את שרם, אבל הרשעים זקוקים לנשיאות פנים, לכן "צדיק יאכל לשבע נפשו", שאינו זקוק לאכול רק כזית או כביצה בשביל לזכות לנשיאות פנים ואוכל כדי שביעה, אבל "ובטן רשעים תחסר", שהרשעים צריכים לאכול רק כזית או כביצה ולברך אף שאינם שבעים כדי לזכות לנשיאות פנים... (אגרת הטיוול - טיוול בפרדס)

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר (ז' י"ח)

צריך להבין מדוע התורה מפרטת כל קרבן וקרבן שהקריבו הנשיאים שהרי כולם הקריבו אותו דבר בדיק ודי היה לפרט קרבן אחד ולומר וכן הביאו כל הנשיאים ולשם מה האריכות הגדולה?

מבאר בספר דרכי מוסר בשם הסבא מקלם וז"ל שהתורה רצתה ללמדנו בזה כיצד מתייחסים אל יחיד כאשר הוא מאוגד בתוך הכלל כאשר רבים עושים מצוה מסוימת ניתן היה לחשוב שהכלל כולו נחשב ליחידה אחת ובהתאם לכך אין הברנה פרטית במעשיהם של היחידים המרכיבים את הכלל פרשת הנשיאים מלמדת אותנו שבשמים אין מתייחסים אל הרבים כאל כלל אלא שמחים על כל יחיד ויחיד כאילו היה יחידי בעולם בשום אופן אין אהבת הקב"ה לאיש ישראל ושמתחו בו מתמעטת בגלל שישנם עוד רבים שעשו את המצוה כמוהו.

לכן באותה מדה ששמח ה' בקורבנו של נחשון בן עמינדב שהקריב ביום הראשון שמח גם בקורבנותיהם של שאר הנשיאים והדבר מוצא את ביטוי בפירוט שפירטה התורה אצל כל אחד מהם הפירוט הרב בקורבנו של נחשון הוא גלוי של שמחה ואהבה של הקב"ה בקורבנו לפיכך החזרה על אותו פירוט אצל כל אחד ואחד מהנשיאים מורה על אהבה לכל יהיר אהבה שלא נפגמה פגימה כלשהי על ידי היעשות המצוה על ידי רבים וזה דבר שלא נמצא אצל בשר ודם עכ"ל הנה גודל טובו ואהבתו אותנו אוהב הקב"ה כל אחד מישראל כבן יחיד שלו.

"ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש עלהם בכתף ישאו" (ז, ט)

בגמ' סוטה (לה, א) "דרש רבא, מפני מה נענש דוד? מפני שקרא לדברי תורה זמירות שנאמר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי אמר לו הקדוש ברוך הוא ד"ת שכתוב בהן התעייף עיניך בו ואיננו אתה קורא אותן זמירות הריני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו וכתבתי לבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש וגו' ואיהו אתייה בעגלתא.

והעונש מפורש בשמואל (ב, ג, ו) וכן בדברי הימים (א, טו) שכשהביאו את ארון אלוקים מבית הפלשתים, הרכביהו על העגלה, ומת עוזא כשניסה לתפסו, והעונש היה שדוד המלך שכח את הפסוק שאסור לקחת את הארון בעגלה, ושמת עוזא על ידו. ואז הכניסו את הארון לבית עובד למשך ששה חדשים, וכדכתב רש"י (שם) "אל עגלה חדשה - טעה בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו, כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו (במדבר ז ט), ולפי שאמר (תהלים קיט נד): זמירות היו לי חקיך בבית מגורי, נענש לבא לידי כך, ומת עוזא על ידו, לפיכך כשהביאו מבית עובד, הביאו בכתף, שנאמר (בדברי הימים א טו יב ג): ויאמר להם אתם ראשי האבות ללוים התקדשו אתם ואחיהם והעליתם את ארון וגו'. כי למבראשונה לא אתם פרץ ה' אלקינו בנו כי לא דרשנוהו כמשפט".

יש להבין מה ה"מידה כנגד מידה" במה ששכח דוד דוקא פסוק זה?

כתב בספר "אהבת יונתן", (דברים) "נראה לבאר דוד המלך ע"ה אמר זמירות היו לי חוקיך וכו' חטא ואמר הקב"ה דיהיה נכשל דטעה אח"כ ואמר להניח הארון על העגלה ומה זה מדה כנגד מדה ונראה דהעיקר הוא דצריך האדם ליגע על התורה כי יגעתי מצאתי תאמיין והוא אמר זמירות היו לי חוקיך ולא ליגע ולכך הענישו דטעה בארון להניח הארון על העגלה אינו צריך ליגע רק התורה צוה בכתף ישאו דצריך ליגע על התורה ושפיר הוי מדה כנגד מדה". ע"כ.

ואפשר להמתיק יותר שלכן מת "עוזא" מלשון "עוז" כדי לרמז לדוד שכל זה קרא מפני שחסר את ה"עוז" דהיינו את הגיגה. וביותר, שלכן הכניסוהו מיד לאחמ"כ לבית "עובד", שקבלו ע"ע "לעבוד" ולעמול בתורה וכדכתב רש"י הנ"ל, לפיכך כשהביאו מבית עובד, הביאו בכתף.

(צינוני תורה)

אמר ה'נועם אלימלך: מי שרוצה לעשות "נזיר לה'" - נזר ועטרה לה', מיין ושכר יזיר - יעשה נזר גם משתיית יין ושכר על ידי שיתכוון בשתייתם לשם שמנים וישתה בקדושה; אבל 'חומץ יין ושכר אל ישתה' - לא ישתה שתייה שהיא בבחינת חומץ, רק למלא את תאוותו - - -

גם כאשר יהודי נוגס במאכלו, אפשר לראות עליו שיהודי הוא, ושאיכילתו אכילה יהודית היא.

המלמד הוותיק, רבי מרדכי זאב בלוי זצ"ל, סיפר סיפור מופלא בשם רבו, שהעיד שבדידו הווה עובדא, ויש בסיפור זה מסר מאלף וחשוב עד מאוד בענייני חינוך.

רבו של הרב בלוי העיד שהגאון בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש, נסע פעם ברכבת, וראה לפניו אדם היושב בספסל ממולו, המוציא כריך עם בשר דבר-אחר, ואוכלו.

הגאון ראה את אשר נעשה, וצעק על האדם ההוא "יהודי, אסור לך לאכול חזיר!"

הנוסע הביט ב'מנחת אלעזר' בפליאה, כמי שתמה על ההערה שיצאה מפיו, ואמר לו: "אינני יהודי, ולכן מותר לי לאכול את הבשר הזה!"

אבל הגאון האדיר, שפסקי ההלכה שלו הופצו עוד בחייו ברחבי העולם היהודי כולו, פונה אל האדם בשנית, וחוזר ואומר לו: "יהודי, אל תאכל חזיר!" והוא, מתעקש אף הוא, ומצהיר שאינו יהודי...

אבל, כשהגאון ממונקאטש אמר לו בפעם השלישית שלא יאכל חזיר, קרה משהו... האיש שאכל את בשר- החזיר ניגש אל חלון הרכבת, והשליך את הבשר החוצה, ניגש אל הגאון והודה בפניו שאכן הוא יהודי, פרץ בבכי, וביקש לדעת איך הצליח לזהותו כיהודי.

'הסתכלתי עליך בשעת אכילתך'

'אני נפגש עם הרבה אנשים, ואף אחד מהם לא אמר לי שאני יהודי, וכיצד הצלחת לראות שאני יהודי?' - שאל האיש את הגאון.

ה'מנחת אלעזר' אחז בידו של היהודי, חיבקו בחום, ואמר לו: 'די היה להביט בהתנהגותך בעת שאכלת את הבשר, כדי לדעת שהינך יהודי!'

משהאיש לא הבין את פשר הדברים, הסביר הגאון שהשו"ע (אורח חיים, סימן ק"ע הלכה י'), אומר ש'לא ישוך פרוסה ויניחנה על גבי השלחן'. והטעם הוא, כפי שמביא המשנה ברורה, 'מפני שנמאסה לבריות'.

דהיינו אדם הנושך בכריך הלחם, ומכניס לפיו את החתיכה, ומניח את שארית הפת על השלחן, ממאיס בכך את חבירו היושב לצידו. ולכן, המשיך הגאון והסביר לאיש ההוא, נהגו יהודי פולין שכאשר הם אוכלים לחם, הם חותכים בסכין את החתיכה שברצונם לאכול, ומכניסים רק אותה לפיהם, והלחם עצמו נשאר 'נקי'.

הדבר מקובל גם באכילת תפוח, וכל כיו"ב, שלא נוגסים בתפוח עצמו, אלא חותכים את החתיכה הראויה בסכין. כך נהגו יהודי פולין, ואני זוכר גם את אבותי ואבות-אבותי שהתנהגו כך, ציין הגר"י זילברשטיין שליט"א, בעת שסיפר את הדברים.

הסתכלתי עליך בשעת אכילתך את בשר הדבר-אחר, אמר ה'מנחת אלעזר' לאיש, וראיתי שגם אתה אוכל בצורה כזו, דהיינו שלא נגסת בכריך עצמו, אלא אחזת סכין בידך, וחתכת לעצמך את החתיכה שרצית לאכול.

זה הספיק לי כדי לדעת בבירור שאתה יהודי, וככזה בוודאי ראית אצל הורייך את קיום ההלכה הזאת בסימן ק"ע, ולכן גם אתה מתנהג כך. לא יתכן שגוי יתנהג בצורה שכזו! לא יתכן!

האיש הודה והתוודה שכל דבריו של הגאון הם אמת ויציב, והוא אכן גדל בבית יהודי לכל דבר, ובגלל תוקף הצרות והמצוקות שפקדו את העם היהודי בתקופה הזאת, הגיע לאן שהגיע, והתדרדר לאן שהתדרדר, עד שהגיע למצב בו הוא אוכל בשר דבר אחר. אבל קיום ההלכה בסימן ק"ע שראה בבית הוריו, לא נשכחה ממנו...

האיש הפך להיות אחד מחסידיו הנלהבים של הגאון ממונקאטש. הוא הרגיש שה'מנחת אלעזר' נגע לו בדיוק בנקודה הרגישה ביותר בחייו, וקיבל על עצמו מהיום והלאה להישמר ולהיזהר בקיום כל ההלכות בשו"ע.

כל מעשה נקלט במוחם של הילדים

רבו של רבי מרדכי זאב בלוי הוסיף וסיפר שגם הוא השתמש בסימן זה של ה'מנחת אלעזר', וכאשר נכנס אל המנזרים של הנוצרים, אחרי תקופת השואה, כדי להוציא משם את ילדי ישראל ולהצילם, התבונן בצורת אכילתם של הילדים.

כאשר הבחין בילד שאינו נוגס בפרוסה עצמה, אלא משתמש בסכין וכנ"ל, היה בטוח שהוא יהודי, והוציאו מהמנזר, ולא טעיתי אפילו במקרה אחד. כל הילדים שהוצאתי על פי הסימן הזה, היו יהודים, אמר.

נמצאנו למדים עד כמה גדולה ועצומה היא השפעת החינוך של הבית היהודי על כל הצאצאים שגדלו בבית זה, וגם אם אנחנו סבורים שהילדים אינם מבחינים במעשים הקטנים שלנו, ואינם לומדים מכך מאומה, טעות גדולה בידינו.

כל מעשה הנעשה בבית, כל פעולה, וכל מילה היוצאת מפי ההורים, נקלטת היטב היטב בראשם ובמוחם של הילדים הקטנים, והם לומדים מכך 'הלכה לדורות' מה לעשות וכיצד לפעול בחייהם הם.

והנה, אם היו שואלים אותנו מה היא ההלכה החשובה, והמשפיעה ביותר, בחלק ב' של המשנה ברורה, ספק רב אם היינו מצביעים על ההלכה הזאת בסימן ק"ע, העוסקת בדין שלא לישוך פרוסה ולהניחה על השלחן. אנחנו היינו סבורים שאולי כדאי להתמקד בהלכות נטילת ידיים, ברכת המזון, וכיו"ב.

אבל מהמעשה הנ"ל עם ה'מנחת אלעזר', למדנו שגם הלכה כזו עשויה לשנות גורלו של אדם ולחרוץ את חייו לכאן או לכאן. (ברכי נפשי)

"ולא יסף עוד מלאך ה' לבוא אל מנוח ואל אשתו אז ידע מנוח כי מלאך אלוקים הוא". (הפטרת נשא)

רבי שלום שבדרון זצ"ל (בשיחה פרטית בביתו).

"אז ידע מנוח!" מדוע דוקא אז? בעקבות מה הצליח מנוח להשתכנע בבירור כי מלאך ה' הוא? בסך הכל "לא יסף עוד מלאך ה' לבוא" מה קרה? (המעניין יראה על כך במפרשים).

אמרתי פעם בדרך מליצה:

אדם המתחסד עם זולתו, יגלה במשך הזמן, כי הוא מצפה להכרת טובה ולהבעת תודה, לפחות כל שהוא, ממי שהטיב עמו. ואם חלילה, אותו יענקל שהטיב עימו יתעלם בכלל מלזכור שעשו עימו טובה, המצב יכאיב לו, יצעררו מאד.

כיון שהוא מצפה להכרת טובה, בדרך כלל הוא רגיל לחפש דרך איך לאסוף את ה'תודה רבה' איך לשמוע את ה'יישר כח' ולקבל את ה'תודה'. יש לכך כמה דרכים: לפעמים הוא רק חולף ברחוב ע"י יענקל כדי שיענקל יזכר... אם יענקל אינו נזכר, והימים חולפים, אזי לאחר כחודש הוא אומר ליענקל "בוקר טוב" בחיוך רחב (כדי שיזכר), או מתעניין בשלומו: "מה נשמע ר' יהודי?" ויענקל משיב:

"אה! אה! ברוך ה'! זה אתה שכל כך עזרת לי בענין... הרי אני חייב לך המון תודות..." והמתחסד בא על סיפוקו. - -

'בעל החסד' לא מבקש דוקא "תודה", אבל חושב לעצמו "לפחות שיזכור שאני הצלתי אותו", "אני אזכיר להם - לזכור אותי".

רבותי. המלאך שהיטיב מאד עם הוריו של שמשון הגיבור, כאשר בישר להם והדריך אותם מאת ה', נעלם, בסיום מלאכתו לא הגיע אפילו פעם אחת נוספת, אין: "ולא יסף עוד מלאך ה' לבוא אל מנוח ואל אשתו", ואם כך - "אז ידע מנוח, כי מלאך אלוקים הוא". חלפו להם שבוע, שבועיים, והוא, שהדריך אותם, לא ניסה להגיד בוקר טוב אדיב, לא בא להתעניין, להציע הצעות או לסייע בתכנונים. - - אם כך הוא מלאך! אז ידע מנוח כי הוא מלאך...! אדם - כבר היה מגיע, לפחות לרגע קצר...

ההלואה הראשונה מגמ"ח

אני נזכר כיצד הרגשתי, כאשר יצאתי בפעם הראשונה מגמ"ח" ללוות כסף היה זה לפני שנים רבות, התחושה שלי הייתה קשה ומרה חשבתי שאני נכנס ל'חברא קדישא' חסד עם מתים - - - (מה אתם צוחקים, עוד מעט תשמעו). אספר לכם מתחילת הענין.

בילדותי ממש, התייתמתי מאבא זצ"ל, לא ידעתי כיצד מתנהל בית עם אבא ובלי אבא. אמא הצדקנית ע"ה נאלצה לצאת השכם בבוקר להביא טרף לביתה, וכאשר שבת הביתה מצאתי צלחת עם אוכל מוכנה על המדף (הבנתי שאמא חשבה עלי והכינה לי אוכל) נטלתי ידיים והתיישבתי לאכול. לבד. מעולם לא הורגלתי לאכול בחברת בני משפחה, עד שהגיעו הימים הטובים ונכנסתי למשפחת חותני זצ"ל. תשמעו כדאי! כדאי!:

מיד למחרת ה"שבע ברכות" חזרתי מהתפילה, התקבלתי בחיוך. השוער והשוויגער יחייכו בסבר פנים יפות, כשהצביעו לי על שולחן ערוך ארוחת בוקר, התיישבתי. הרי הבטיחו לי "קעסט" שלוש שנים (אתם יודעים מה זה קעסט?) והנה זו היתה הארוחה הראשונה של קיום הבטחה.

מה היה על השולחן? לחם שחור, לבן, כוס קפה, חתיכת חלבה. זה מה שהיה בבית. ב"ה.

לא הבחנתי בשום דבר יוצא דופן. אכלתי, ברכתי - ומיד הלכתי לכולל "אהל תורה" ללמוד עד הלילה. רק למחרת הבחנתי שאני אוכל ארוחת בוקר לבד... אתמול אכלתי לבדי והיום גם כן. בתחילה, לא שמתי לב כי כך הייתי רגיל לאכול בבית לבד באמצע השבוע, יתום נשאר יתום...

לפני שעזבתי את הבית לכולל, התבוננתי לחשוב "היכן אשתי?" פסעתי לחדר הסמוך ושאלתי את חמותי הצדקנית: היכן היא? מדוע גם אתמול וגם היום לא נמצאת בארוחת הבוקר. מה קרה?

"היא היתה צריכה ללכת". השיבה.

ויהי ביום השלישי להיות הבוקר שוב איננה. "מה קורה כאן?" שאלתי בתימה "שלושה ימים היא צריכה ללכת דווקא מיד בבוקר!?" פניה של חמותי הרבנית אויערבאך האדימו, ובזוית העין התעגלו שתי דמעות עבוד. נעמדו בפתח העין ולא ירדו.

"שלום" אמרה "לך הבטחנו קעסט, אבל בשבילה אין לנו"... רבותי, כך גידלו תורה! וכך זכו לכזה בן - רבי שלמה זלמן אויערבאך...!

בחזית) כאשר הוצאתי לאור את ספרי הראשון, השווער והשווער רצו להראות לי את הוקרתם, וכסף - אין. מה הם עשו?

חמי העלה רעיון ואמר לאשתו יש לנו 'כפות' היו להם שתי כפות מתנה אישית שקיבלוה ביום נישואיהם. (ב"פסח" הוצבו שתי הכפות המבריקות על השולחן ופארו את שולחן הסדר. יותר ממה שהיה להן ערך כספי, היה להן ערך ריגשי. בכפות היו חרוטים שמותיהם: ח. אויערבאך צ. אויערבאך) כף אחת ניתן לו היום. כאשר נתן לי את הכף לחש לי: "הכף השניה ממתנה לספר הבא..." בכפות אני אוכל מידי שבת בשבת.

כאשר סימתי לאכול על שולחן חותני, לא ארכו הימים ונזקקתי להלואה בגמ"ח של שערי חסד.

כאשר נכסתי למשרד בבושה, רק ראיתי את הפקיד היושב מולי איבדתי את מעט הבטחון העצמי שנשאר לי, כאלה פנים חמוצות - - אמרתי לו בוקר טוב והייתי צריך לומר לו ערב טוב כי נהיה לי חושך בעיניים... טוב אני לא אאריך כי כבר נשמתו בגנזי מרומים, כאשר יצאתי והשארתי אצלו משכון, כמובן, הייתי כאוב מאד וברבות הימים נזכרתי בפסוק באיוב "צדק לבשתי וילבישני" (איוב כ"ט) אומרים חז"ל: "צדק לבשתי וילבשני, א"ר חנינא יש נאה ללבושו ואין לבושו נאה לו, יש אדם עשיר ואין שמו לפי עשרו, רש ואין שמו לפי רישו, יש אדם שהוא גבור ואין שמו לפי גבורתו חלש ואין שמו לפי חלישתו, יש אדם בחור ואשתו מכוערת נתונה בתוך אפריון ואומרים אבד הבחור הזה על הכפוש הזה, ואם הכלה נאה ובעלה מכוער ואומרים אבדה הכלה הזו באיש הזה, איוב לא היה כן אלא הצדקה נאה לאיוב ואיוב נאה לצדקה הוי צדק לבשתי וילבשני"

אותו פקיד רוצה להתלבש במצות חסד אך אינו יודע כיצד, מעלת החסד לא לפי מידותיו הבגד של המצוה גדול עליו... ישנו פסוק מיוחד לשבח את איוב שהחסד היה מתאים למידתו, נורא ואיום.

ועוד על ה"חסדים של הסוכנות..."

על חכמת שנינותו של רבי חיים לייב אויערבאך סופר רבות בפי תושבי ירושלים. עובדה אחת שמעתי מפיו כיצד פעם קטרג בפני רבים לגלג על ה"חסדים" השקריים של ה"סוכנות" הישראלית. ובאותה שעה קיים בעצמו: "הקהה את שיניו".

"היה זה לפני עשרות שנים. הנהלת ה"סוכנות" החליטה לעצור את כל מגביות ה"חרדים" בחו"ל למען מוסדותיהם."

ראשי הסוכנות הציונית קראו לראשי היהדות החרדית לאסיפה דחופה ותבעו מהם במפגעי הפסיק ולגייס כספים בחוץ לארץ [הם היו מעוניינים שהכסף ירום כפ דרך צינון אחד ויחיד] ה"סוכנות" נימקה את בקשתה בטענה כי היא זו שתפרנס את כל עולם התורה "אין ולא יהיה צורך לשגר שליחים לחו"ל, אנחנו נדאג לכל צרכיכם"

הנאספים כולם משני צידי המתרס - החילונים והחרדים - קיבלו את רשות הדיבור.

אחדים מראשי "ועד הישיבות" הודיעו נחרצות שהם יסיכמו לבקשת ה"סוכנות" רק אם יקבלו לידם סכום של מליון לירות לשנה "אם נפסיק לשגר שליחים לארצות הגולה, זה יהיה הסכום שתאלצו לתת לנו" אמרו "ראשי הישיבות".

יהודי מראשי הציונות שהשתתף באסיפה נעמד על רגליו וזעם מכעס: "אתם לא מתביישים לתבוע סכום כזה גדול" קרא לעבר ראשי וועד הישיבות. הוא חירף וגידף בסגנון זול וגס: "קבצנים! שנוערסו! וכו'".

הוויכוחים היו קשים מאד, ראש הסוכנות מחד גיסא, ועסקנים יראים ושלמים מאידך גיסא התנצחו זה בזה.

רבי חיים לייב אויערבאך שהשתתף באסיפה ישב בשקט והמתין לתורו בסבלנות. הוא החליט לנפץ את עצם הרעיון שהסוכנות היא זו שתשלט בכיפה. "החלטתי אני 'אשלם' לו כגמולו לאותו רשע וחצוף גלוי ראש" סיפר רבי חיים לייב (כששב מהאסיפה הבייתה קרא לי: "ר' שלום! יש לי בשבילך סיפור מעניין... וסיפר לי את מהלך העניינים - אמר ר' שלום)

כשהגיע תורו של רבי חיים לייב לשאת דברים נעמד על עומדו בשלווה, ובכשרונו הגאוני החל את דבריו באיטיות כמונה מעות - בסיפור [משל] שהמציא על אתר. מטרתו של הסיפור היה להקהות את שניהם ולהדגים להם בדרך רמו כיצד יראו "חיי הישיבות" כשהיו זקוקים לחסדי ה"סוכנות".

אספר לכם סיפור. אמר רבי חיים לייב, ושקט השתרר בחלל האויר: יש מקום ששמו "אלקסוט" זו עיר הנחלקת לשניים - עילית ותחתית, המרחק בין אחת לשניה הוא גדול, כך שבאלקסוט העליונה היה חניון רחב ידיים שם התאספו כל "בעלי העגלות" משם היו יוצאים בנסיעות כמה פעמים ביום לעבר העיר התחתית.

באלקסוט העליונה התגוררה אשה אלמנה ושמה שרה. לשרה היתה בת יחידה שהתגוררה בעיר התחתית ושמה חנה [חנה'לה - כלשונו] חנה'לה היתה קבצנית דלפונית עניה מרודה, ילדיה הילכו בבגדים קרועים וללא נעלים לרגליהם. האמא שרה נהגה לאסוף פרוטות קצובות ומפעם לפעם לשלחם לבתה חנה'לה.

הגיע ערב יום טוב. הלכה שרה ל"חניון" ומצאה שם את יענקל העגלון הממתין עד שהעגלה תתמלא בנוסעים, אז יצא לכיוון העיר התחתית.

- שמע נא יענקל, אמרה שרה בקול רוי תחנונים, עשה לי חסד, אתה, הרי בין כך נוסע למטה, ומי כמוך ידוע שיש לי שם בת, עניי. אפיתי בשבילה תבנית לחם טרי עגול. אהיה נא יהודי טוב, ותעביר לה את זה. תחיה את נפשה בחג.

- טוב, שרה, למענך, בשבילך! תביאי ואני אקח.
- אבל יענקל, האם לחם יבש תיקח בשבילה?! - איזה טעם יש ללחם יבש, הכנתי בקבוק מלא חמאה, אם היא תאכל לחם בחמאה (מיט פוטער) אז יהיה לה טוב על הלב.

- שרה! עד שהצלחתי לדחוף כאן לחם כזה גדול איפה כבר יהיה לי מקום לעוד בקבוק חמאה?

- יענקל, אל תהיה כזה, תעשה מצוה, תרחם עליה, תדחוף את זה בצד ותסדר. - (בצעקה) די, תחפשי לבד מקום! נו כבר! תכניסי את החמאה כאן ליד הלחם וחלאס. חלפו חמש דקות, העגלה כבר התמלאה בנוסעים, יענקל התיישב, ועוד רגע קצר יוצאים לדרך, לפתע שוב הגיחה שרה מהרחוב הסמוך וקראה: "יענקל, רגע! אוי גיוואלד, איזה טעם יש ללחם עם חמאה לבד, הנה עשיתי גבינה טובה וטעימה לכבוד יום טוב, חנה'לה שלי תאכל לחם, חמאה וגבינה, אוי, התרגשה שרה, כמה תחיה את נפשה השבורה, יהיה לה משהו לכבוד חג, והתפרצה - בכי - של התרגשות מהול בכאב.

- שרה, את כבר מבבלת לי את הראש, תקחי את הכל בחזרה וגמרנו, מה את רוצה ממני?!

- יענקל, אל תהיה קשה כאבן! תרחם עלינו, אתה מבין לבד כמה זה חשוב, אל תהיה רשע! בבקשה...

- מה את רוצה ממני תזרקי פנימה וגמרנו.

- תהי' מבורך, תצליח, שיהיה לך ולמשפחתך כל טוב, בירכה אותו שרה בכל ליבה.

כאשר התחיל בנסיעה יצאה שוב בריצה ואמרה יענקל! יענקל! מה יעזור לחם לאשה מסכנה שאין לה נעלים בשביל הילדים, קח בבקשה שלושה רובל ותתן לה. ברכות יחולו על ראשך.

טוב יענקל הסכים. לזה, לכסף, היה לו מקום... הכניס את הכסף לכיס ויצא לדרך.

חלפו ימים. יום, יומיים, שלושה, יענקל נסע הלך ושוב עשרות פעמים. "בוודאי עשה את השליחות על הצד הטוב ביותר" הרהרה שרה.

צהרים בהיר לאחר החג, שרה מקבלת מכתב ספוג בדמעות מבתה: "אמא מה קרה? שכחת כי יש לך ילדה בקרבת מקום? אין לנו בגדים ונעלים, אין לנו מה לאכול ולא שלחת לנו מאומה..." עיני האמא חשכו ראשה הסתחרר, הבינה כי קרה משהו. ויצאה לרחוב, חיפשה את יענקל בסערת רוח, מצאה אותו במקום הקבוע ליד העגלות:

- יענקל! רשע, גולן, מה עשית לי? הרגת אותנו לגמרי, אוי לך! מה קרה עם המשלוח שנתתי?...

- מה הצעקות, וואס איז געשיין? שאל יענקל בשלווה, והיא בוכה: אפיתי לחם עשיתי חמאה וגבינה!! שלושה רובלים, איפה???

- מה את צועקת?
- מה פירוש מה אני צועקת? אתה לא מתבייש?!

- רגע, תשמעי, רגע רגע, חכי אני אסביר לך מה קרה. מסביר יענקל ברוגע מכעים.

- מה חכי, תראה מכתב!! דם שותת ליבי! אתה לא מתבייש? תיראה איך היא מסכנה בכל מילה שבמכתבה!

- תשמעי אותי. שקט. שקט... אמר יענקל ונעץ בה שתי עיניים חדות והתחיל את דבריו: "שרה! מה אני אגיד לך הלחם הטרי שלך, שאת בעצמך אפית, מה אומר ומה אדבר - ידים של זהב יש לך, אה אה, אין לשער!
- מה? תעזוב אותי! עם הסיפורים על הלחם הטעים שלי, אתה בא לזרות מלח על הפצעים שלי, מה אתה צוחק ומתבדח?!

- שרה! ידים של זהב, מה אני יגיד לך, לא להאמין. גם החמאה מיוחדת.
- מה? אכלת את זה? רשע! צווחה האם הבוכיה.

- רגע. לא. תמתיני בסבלנות אספר לך הכל: את זוכרת ביום שנשעתי, וודאי את זוכרת, היה זה יום חם במיוחד, השמש יקדה מלמעלה והחום היה נורא. באמצע הדרך התחלתי להרגיש רטוב ליד הרגליים...

- תפסיק לספר לי סיפורים, בווער לי הדם ואתה מספר לי "מעשיות".
- סבלנות, תהיה לך קצת סבלנות, ואז תביני הכל: התכופתי לחפש מה קרה לי, מה רטוב שם, וראיתי שהבקבוק נסדק, החמאה נמסה והחמאה גולשת ויוצאת החוצה. החמאה שאת עשית. ממש "בל תשחית" - - -

- אני מבינה טוב מאד, אבל כפרה על החמאה, והסיפורים שלך, רק תגיד לי כבר מה עם הלחם שאפיתי!

- חכי אני אסביר לך: מחייך יענקל בסבלנות. הרי חבל על כוז חמאה, ממש חבל, נכון שחבל? אז לקחתי חתיכה קטנה מהלחם וטבלתי אותה בחמאה שנשארה והכנסתי לפה, אבל את הרי צודקת, לחם עם חמאה איזה טעם יש לזה, לכן לקחתי קצת גבינה... מה אני יגיד לך שרה, קיבלתי ממש תאבון גדול, כאלו ידים של זהב, אפית לחם בטעם נדיב ביותר... שכחתי מעצמי לגמרי - כזה לחם - ומרוב שהייתי שקוע באוכל הטעים לקחתי פרוסה אחרי פרוסה ועוד ועוד... שרה מרטה את שערות ראשה וצעקה לעצמה: "גיוואלד. טוב, כפרה על הלחם, החמאה והגבינה שנתתי למשוגע הזה, אבל מה עם הרובלים? נתתי לך שלושה רובל איפה הם? שאלה בכי."

נתן בה יענקל מבט לגלגני: שרה, מה את חושבת לך, כי כל הסיפור הזה לא שווה כסף. שאוביל את כל זה בחינם!...
סיים רבי חיים לייב את נאומו. התיישב על מקומו.
הנאספים כולם שהבינו את הנמשל העלו חיוך על פניהם, חלקם פרוצו בצחוק, והאסיפה התפזרה.

עפר מיוחס – רבי יעקב גלינסקי זצ"ל.

פגשתי באברך, תלמיד חכם, חריף ובקי. אבל מה, עבר קצת את הגבול. כלומר, שאם הותרה "שמינית שבשמינית" גאווה (סוטה ה) הוא החמיר בשיעורים, והוסיף עוד "הכרעה"...

אמרתי לו: "שמעו אוזניך מה שפך מדבר. שלוש פעמים ביום מבקש אתה: "ונפשי כעפר לכל תהיה!"

לא התפעל, וענה בגובה לב: "אכן, אבל יש עפר ויש עפר! הלא תבינו שעפר ארץ ישראל שווה יותר מעפר חוץ לארץ, ועפר בית המקדש - יקר יותר מזהב ומפז! אני עפר וחבירי עפר, אבל איפה הוא ואיפה אני!"...

הרי לכם דוגמא חיה לדברי הגמרא: "כל המתיהר, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו" (פסחים סו). אמרתי לו: "כמדומה אתה, שאתה לבדך שוה "עפרות זהב", מעפר בית המקדש, דע שיש לך בו שותף" - תמה: "מי?"! הלא הוא ואין בלתי!

אמרתי לו: "בסוטה נאמר, 'ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ויתן אל המים' (במדבר ה יז), ופירש ב"כלי יקר", לפי שאמרנו (בראשית רבה יד) שאדם הראשון ממקום כפרתו נברא, הינו מעפר המשכן, משם מחצב חמרות כל אדם. וזו תוכחה מגולה לכל אדם, עד לאחרון והנחות שבבני אדם: ממקור נעלה כל כך חוצבת, ולאן הדרדרת!...

והלה ענה, זחוח: "ניחא, אבל אני עפר המשכן שלא הדרדר"...

אמרתי: "הסכת ושמע, הכרת את הרבי מסנקרביץ, שהיה רב כאן בבני ברק?" לא, לא הכיר.

"ובכן, אספר לך מה ששמעתי ממנו. סבו היה הרבי מוורקא זצ"ל. פעם שבת בעיר קאליש, והמוני יהודים נהרו לשולחנו. אומר היה דברי תורה בקול נמוך, ומתוך שקבשו לשמעו התגבבו זה על זה, איש על רעהו. הרבי מוורקא אהב ישראל היה, והזדעזע. אמר: "הרי כל יהודי הוא כספר תורה. וכי משום שאני רוצה לשמוע טוב יותר, אטפס על ספר תורה וארבע עלי?"

נענה אחד הרבנים ואמר: "אבל, רבי, הן הלכה מפורשת היא (שו"ע יור"ד רפ"ב, יט) שמתור להניח ספר תורה על ספר תורה... השיב הרבי על אתר: "כן, ודאי - אבל כל יהודי צריך לחשוב שחבירו הוא ספר תורה, ולא הוא..."

אף אני אומר כן - על עצמך תחשוב שאתה עפר, ולוא מקרקע המשכן. את חברך תראה כאדם"...

שאול רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

בגמרא ערכין (יא, ב) דנו, מניין לשירת הלויים מן התורה. והביאו הכתוב: "ולבני קהת לא נתן [עגלות] כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישא" (במדבר ז, ט). ממשמע שנאמר "בכתף" איני יודע ש"ישא" מה תלמוד לומר "ישא", אין "ישא" אלא לשון שירה. וכן הוא אומר: "ישא זמרה ותנו תוף" ואומר: "ישא קולם ירונו".

כמה עומק יש כאן! אנו מיחסים חשיבות לשירה, לפייה, ועושרה, ולביצוע המושלם. איזה קול לזמר, וכמה כלים בתזמורת. מי המלחין, ומי המנצח. וכאן, במילה אחת, כל מהותה של השירה והנגינה. המודד והקובע את טיבה: "שאול" האם מצליחה היא לרומם ולנשא, להגביה טפח מעל הקרקע, לקרב אל השמים!

כי רבים כל כך שרים ומנגנים, וליבם בל עימם. "שאול" אין כאן! ואספר -

בישיבה בביאליסטוק היה לנו בקושי לחם לאכול. "בשר ודגים ורוב מטעמים" היו רק בזמירות. היה לי חבר, משה. שאביו היה החזן הראשי בבית הכנסת הגדול בביאליסטוק. נהנה ממשכורת נאה, ושולחנו ערוך כדת. הזמין אותי להתארח אצלם בסעודת ליל ראש השנה. באמת, סימן לשפע לכל השנה כולה. לא חסרו כל טובה, בלי עין הרע. נענית ואמרתי: "גם לי קול נאה, אולי אהיה חזן?"

הן יודעים אתם, ה"מגן אברהם" (סימן קלא אות ד) הביא דברי השל"ה הקדוש זצ"ל: "ראוי לומר 'ואנחנו לא נדע' בישיבה, 'מה נעשה' בעמידה". ופרשתי: שאין אנחנו יודעים בתקופת לימודנו בישיבה, מה נעשה וממה נתפרנס בימי העמידה. אז הנה, יש לי פרנסה...

אמר לי החזן: "שמע לקולי, בחר לך כל מקצוע, רק לא זה!" "מדוע", תמהתי. "אפשר ללמוד כל השבוע, להתעלות בתורה ובמוסר, לשטוח 'ברכת החודש' כהלכתה ולהתפרנס ברוחב ידי!"

הבית העיד על כך. אמר לי: "כדברייך כן הוא. אבל, למעשה, אין אומלל מהחזן!"

הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן.

הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן.

הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן.

הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן.

הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן.

הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן. הוא היה חזן, וכל מה שיש לו הוא חזן.

בדרך הדורש

בפ' האשה שנתארמלה (כתובות פד), רק שהיה חשש שאינו בכלל המבורכין וחסר ברכת כהנים, אבל כיון בעלייתו לדוכן כדאמר העומדים אחורי הכהנים אינם שמעולם לא עבר על דברי חבירו, ואם חבירו יאמרו לו בכלל ברכה (סוטה לה), דמראין בעצמן שאינו רוצים להיות מן המבורכין, ודוקא דלא איסי, הא איסי כמו עמי שבשדות הן בכלל ברכה עיין שילה"ר ר"ש" ומוס' סוטה צווי חבירי, וא"כ הוא בכלל ברכה, לכן עולה לדוכן, דאין (סוטה לה), א"כ נראה דזר העולה לדוכן מראה בעצמו בזה איסור. ודו"ק.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

יום טוב שבועות תשע"ח

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

יום אחד הוסיף משה מדעתו (שבת פז, א)

וזה העניין שמשה הוסיף יום אחד מדעתו עשה זאת ככוונה מיוחדת כי כאשר יראו ישראל כי יום המוגבל הגיע ואין השי"ת נותן את התורה אז יחשבו כי אינם ראויים אל התורה ויה' להם שברון לב ושפלות ואז יהיו מוכשרים ביותר לקבל את התורה. וזה "מדעתו" זה היה דעת משה שאל התורה צריך להיות לב נשבר, ובה ויכל לקרב לב ישראל לאביהם שבשמים. ומתוך בזה קו' המגן אברהם איך אנו אומרים בששי בסיון "יום מתן תורתנו" והלא לא ניתנה התורה רק בז' בסיון, ולפי"ז נחא דבאמת יום הששי גרם כל הקבלה כיוון שזה הביאם לידי הכנעה להיות ראויים לכך. (מאיר עיני חכמים)

דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי כמאן כרבנן: (שבת פח, א) כתב רבינו ניסים גאון: דרש ההוא גלילאה עלי' דרב חסדא בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי: תורה נביאי' וכתובי'. ביום תליתאי: ביום שלישי פרישה, כרבנן דאמר בחמישי עבד ליה פרישה. ע"י תליתאי: ע"י משה שהוא שלישי, אהרן ומרים ומשה. לעם תליתאי: כהנים לוי' וישראל. בירח תליתאי: בחודש השלישי, ניסן אייר סיון, ובסיון ניתנה התורה. והוסיפה ההגדה בדבר זה אותותיה משולשים: כלומר שהתורה נקרת אמת שנאמר (משלי כג) אמת קנה ואל תמכור ומספר אמת ג' אותיות. וישראל בני אבות ג': אברהם יצחק ויעקב. משבט שלישי: ראובן שמעון לוי. ומן לוי נולד משה שעל ידו ניתנה תורה. לוי יש בו ג' אותיות, משה ג' אותיות, ונצפן ג' ירחים כדכתיב (שמות ב) ותצפנהו ג' ירחים. ובה אמרו אמר ר' לוי הא למדת שכל מעשה אותו היום היה משולש. וכגון זה עוד יש במדרש ילמדנו (תנחומא פרשה יתרו) הלא כתבתי לך שלישים אמר ר' יהושע בן נחמיה הן תורה שאותיותיה משולשות אלף בית גימל והכל היה משולש תורה משולשת: תורה נביאים וכתובים. משנה משולשת: תלמוד הלכות ואגדות. תפלה משולשת: ערב ובוקר וצהריים. קדושה משולשת: קדוש קדוש קדוש. ישראל משולשים: כהנים לוי' וישראלים. ומשה: אותיותיו משולשים. וכו' לשלשה ימים נתקדשו: שנאמר (שמות יט) והיו נכונים ליום השלישי.

יש להבין הנה המיוחד כל כך במספר הג' שניתנה בו תורה.

ואפ"ל, דהנה מספר אחד מסמל את ה"יש" את ה"אחד", דהיינו עצם ההתהוות יש מאין, מספר הב' מסמל את הנוסף, ואת השינוי והצירוף, תחילת כל בניין מוכרח שיהיה מורכב מב' חלקים, ואילו מספר הג' מסמל את ההמשך, והריבוי.

יסוד זה אנו מוצאים בהרבה מקומות: כגון, איש ואשה, המטרה היא התולדה שזה המספר הג' המורה על ההמשך.

כך אומרים אנו בתפילה בכל יום ב"ובא לציון": "קדוש קדוש קדוש וכו' קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה. קדיש על ארעא עובד גבורתה. קדיש לעלם ולעלמי עלמיא", דהיינו שהפעם הג' שאומרים "קדוש" הוא "לעלם ולעלמי עלמיא".

בגמ' פסחים ישנה את הסוגיא של "זוגות", הזוגות הינם מזיקים שאינם חפצים בהמשך, ולכן כשמצרפים מספר הג' מתבטל כחם. ולכן "בתלת הוו חזקה", שמורה על המשכיות כיוון שכבר ג' פעמים.

בברכת כהנים, אומרים ברכני בברכה ה"משולשת" וכו', ג"כ להורות על עניין המשכיות הנרכות.

כיוון שכן, ניתנה התורה דווקא במספר הג', לרמז על כוחה שכל המשך העולם תלוי בכח התורה, הן במובן הכללי שקיים העולם תלוי בתורה והן במובן הפרטי שהתורה צריכה להיות באופן של המשך תמידי ללא הפסק כלל וכלל.

(ציוני תורה)

עצרת תהיה לכם

הנה החילוק בין יהודי לגוי, שגוי אין לו שום מעצור בעולם, הוא יכול להסתכל בכל אתר ואתר ולאכול בכל אתר ואתר ולדבר ולעשות ולחשוב כל מה שעולה על רוחו המטורף, ביום השבועות קבלנו מעצורים לכן נקרא חג השבועות 'עצרת', שכל מה שהוא עושה מדבר וחושב יש לו הגבלות, אסור לו ללכת לתיאטרון יש שלט 'עצור' אתה יהודי אל תיכנס, וכן בכל מחשבה של עצבות ומרה שחורה יש לפני זה שלט 'עצור'. וכן לפני כל דיבור אסור וכו', לכן נקרא מתן תורה 'חג העצרת', שקבלנו באהבה ושמחה להיות עצור, אמרנו נעשה

ונשמע להיות מוגבל מרוב דברים בעולם, אנו מגבילים עצמינו לכבוד שמים, ה' בחר בנו להיות עם הנבחר, לעצור עצמנו לשמור על כל איסורי תורה.

אדם הוא עצור, אינו יכול לקנות כל כלי שהוא רוצה, אינו יכול לדבר עם כל פלאפון שהוא רוצה, ואינו יכול לשבת ליד כל מחשב שהוא רוצה. כל זה הוא בעולם הזה. כשבאים למעלה לאחר מאה ועשרים, כל הדרכים הטובים פתוחים לו, אשרי לו. אך מי שלא נעצר בעוה"ז, כשהוא עולה למעלה, יש לפניו הרבה 'עצור', יש כאן היכל שנותנים כאן עונג והנאה לנצח, מי שלא נעצר כאן, יש לו 'עצור' שם, אסור לו להכנס לשם. הוא סובל על עצירות נעביך, אשרינו מה טוב חלקינו שאנו נעצרים כאן ולא נצטרך להעצר שם. ולא רק זאת, אלא שהקב"ה יודע שכל הדברים האלה שחסך מאיתנו הרי הוא טובה לגוף ולנפש, ומי שאינו עוצר עצמו במה שצריך לעצור, הרי הוא כשותה מים מלוחים ואינו בא על סיפוקו עד יום מותו, רחמנא לשזבן.

(הגרמ"י רייזמן)

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (שמות יט)

יש להבין כפל הלשון ושינוי הלשון, נראה עפ"י משארז"ל שהמלאכים קטרו וואמרו תנה הודך על השמים [תהלים ח ב] שהיו רוצים לקבל התורה, ואמר הקב"ה למשה אחוז בכסא כבודי והשיב להם תשובה, אמר להם משה נשים יש ביניכם משא ומתן יש ביניכם וכו', והודו המלאכים לדבריו, עיי"ש בדבריהם ז"ל [שבת פח ע"ב], והנה יש להתבונן, דודאי גם המלאכים ידעו שאין להם שייכות בפשטיות התורה לא תנאף לא תגנב וכו' וכיוצא, אבל נפשם יודעת מאד דעיקר התורה היא בפנימיותה מילין לצד עילאה תמלל, אם כן לפי"ז אין תשובת משה תשובה, והנה הבנתי תירוץ לדבר מדברי הרב הגדול חיד"א זלה"ה דהמלאכים שטענו תנה הודך על השמים באו בטענת מצרניות דינא דבר מצרא, והנה לפי"ז טענתם טענה, אבל קיי"ל אם יגיע איזה פסידא כל דהו למוכר אם יעמוד הממכר ביד המצרן אין טענת המצרן טענה, וכאן כיון שהמלאכים אינם יכולים לקיים התורה בדרך הפשט, אם כן מיקרי כביכול פסידא למוכר הוא נותן התורה ואין כאן דינא דבר מצרא, וזה הוא תשובת משה, וזה שאמר השי" כה תאמר לבית יעקב (הם המון עם שאינם יכולים לקבל התורה רק בדרך פשט) ותגיד לבני ישראל (הגדה דברי חכמה לבעלי מדריגה הנקראים בשם ישראל כידוע והמה יודעים לקבל התורה בדרך סוד), הנה הקדים זה השי"ת בנתינת התורה בכדי שיהיה לטענה נגד המלאכים.

(בני יששכר)

באותה שעה שעלה משה לקבל התורה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה עשה בו הקב"ה קלסטיירין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו (שמות רבה כח, א)

י"ל דבאמת יש להקשות כיצד היה אפשר לנצח את המלאכים בטענה כזו שלא נכונה כלל, וכי המלאכים אכלו אצל אברהם, הרי בכלל לא שייך אצלם אכילה, כדברי רש"י על הפסוק (בראשית יח, ח) "והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו" - נראו כמו שאכלו.

אלא, אפ"ל שהקב"ה רימוז בזה למלאכים שהתורה שייכת ומתאימה למשה וישראל שהם בעלי נימוס, וזהו שאמר להם "לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו", כלומר כשירדתם אתם לאאע"ה בדמות אנשים ירדתם, ואף שאברהם הכיר בכך וידע שאתם מלאכים [כדברי הרמב"ן], בכל זאת לא העליב אתכם ולא גילה סודכם לאמור לכם "מלאכים אתם", אלא אדרבה, התייחס אליכם כמו לאנשים בהכנסת אורחים והכנת כל מיני מאכלים, ואתם, איך אתם מתנהגים עכשיו עם משה, הלא לא הגיע לכאן, "מיט די שטיוועל", רק בנשמתו לבד, כדמות רוחני, מלאך כמזכר, ואתם מיד גיליתם את סודו וצעקתם לעברו "מה לילוד אשה בינינו", הרי שאתם לא מנומסים, וממילא אינכם ראויים לקבל את התורה

(ישמח ישראל בשם כ"ק הרבי הזקן מאלכסנדר זי"ע)

הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל ביאר שכשעלה משה לקבל התורה אמרו מלאכי השרת "מה לילוד אשה בינינו, תנה הודך על השמים", צר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם: לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו בשר בחלב", אבל במה ניצחנו את המלאכים שטענו "תנה הודך על השמים"?

מתרצים: בשולחן ערוך יור"ד סי' צ"א נאמר שאם נפל בשר צונן לתוך חלב רותח או חלב צונן לתוך בשר רותח הכל אסור משום ד"תתאה גבר" התחתון גובר על העליון ונוצח, ולכן כשטענו מלאכי השרת "מה אנוש כי תזכרנו, תנה הודך על השמיים", היתה השאלה האם העליון נוצח את התחתון או התחתון את העליון. הביאו ראייה מבשר בחלב שפוסקים להלכה תתאה גבר, וזבה ניצח משה רבנו את המלאכים. לזכר זה אוכלים מאכלי חלב בשבועות. ושמעתי לומר בדרך צחות שזה כוונת המשנה מסכת אבות "אם אין קמה אין תורה" שהרי אם לא היו המלאכים אצל אברהם ואכלו שם לחם שהכינה שרה קמח סולת, ואחר כך בשר בחלב, לא היינו מקבלים את התורה... (נעשה ונשמע)

ה' מסיני בא זרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרובות קדש מימינו אש דת למו (דברים לג, ב) "בתחילה הלך לו אצל בני עשו, אמר להם: מקבלים אתם את התורה? אמרו לפניו: רבונו של עולם מה כתיב בה? אמר [להם] לא תרצח. אמרו לו: וכל עצמם של אותם האנשים לא הבטיחם אביהם אלא על החרב שנאמר על חרבך תחיה (בראשית כ"ז מ') אין אנו יכולים לקבל את התורה. אח"כ הלך אצל בני עמון [ומואב] אמר להם מקבלים אתם את התורה? אמרו לפניו: רבונו של עולם מה כתב בה? אמר להם: אמרו לו וכל עצמם של אותם האנשים אינם באים אלא מינאוף [היא] דכתיב ותהרין שתי בנות לוט מאביהן (שם י"ט ל"ו) אין אנו יכולים לקבל את התורה. אחר כך הלך לו אצל בני ישמעאל, אמר להם: מקבלים אתם את התורה? אמרו לפניו: רבונו של עולם מה כתיב בה? אמר להם לא תגנוב. אמרו לו כל עצמם של אותם האנשים אינם חיים אלא מן הגניבה ומן הגזל הדא היא דכתב יהיה פרא אדם וידו בכל יד כל בו (שם ט"ז י"ב) אין אנו יכולים לקבל את התורה. ואח"כ בא לו אצל ישראל, אמרו לו נעשה ונשמע הדא הוא דכתב [ה' מסיני בא זרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרובות קדש] מימינו אש דת למו (דברים לג ב') וכו', וכיון שראה הקדוש ברוך הוא דעתם של ישראל שמבקשים לקבל את התורה באהבה וחיבה באימה ויראה ברדת וזיע פתח ואמר אנכי ה' אלקיך" (פסיקתא רבתי כא, ובגמ' ע"ז ב, ב - בקיצור)

יש להבין במאמר חז"ל זה, הרי הקב"ה בא להציע להם את התורה, אזי מן היושר לכאורה שיקח הקב"ה חלק מתרי"ג המצוות, ויצג לפני כל אומות העולם, ולפני כל אומה ואומה את אותה הרשימה של המצוות, וכי מן היושר להראות לכל אומה מצווה אחרת? ויתבאר, למען הנחת רוח לפני הקב"ה היא כשהאדם שובר את טבעו, ומוסר נפשו למען קיום המצוות. וכשם שאין פרצופיהן שונות כך אין דעותיהן שונות, וכל אחד יש לו את הניסיונות המיוחדים לו, ודווקא במקומות שבהם לו יותר בקושי, דייקא שם יש עליו תביעה יותר, ויסוד זה מופיע גם בספרי רבי צדוק הכהן, ולכן, האדם שהוא כעסן בטבעו, עיקר הנחת רוח היא כשהוא מתגבר על כעסו, והדברים פשוטים.

כשבא הקב"ה להציע את התורה לאומות העולם, שאלו "מה כתיב בה", כוונת שאלתם היתה האם החיוב לקיים את התורה היא שווה בשווה בין כולם, או שנדרש כאן מסירות נפש? אמר להם הקב"ה דייקא את המצווה היותר קשה לקיימה, כגון, לבני ישמעאל אמר דוקא את "לא תגנוב", שגם בזה יש להם להיות מושלמים, ודווקא על זה יקבלו שכר באם יקבלו התורה, ובדייקא בחר לכל אומה את החלק היותר קשה לקיימה. ואם תאמר, וכי מה אצל ישראל? למה כאן לא הציע הקב"ה את החלק היותר קשה?

ויתורץ בהקדם דברי הגמרא (ביצה כה, ב): "תנא משמיה דרבי מאיר מפני מה נתנה תורה לישראל מפני שהן עזין. תנא דבי רבי ישמעאל מימינו אש דת למו אמר הקדוש ברוך הוא ראויין הללו שתנתן להם דת אש איכא דאמרי דתיהם של אלו איש שאלמלא (לא) נתנה תורה לישראל אין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם". ומיושב ככפתור ופרח, שהנה מי שיש בו "עזות", מתקשה ביותר לקבל מרות, וכאן כשהקב"ה שאל את בני ישראל אם רוצים את התורה וענו כולם כאחד "נעשה ונשמע" אין לך מסירות נפש יותר מזה, שמוכנים לקבל את התורה בצורה הכי מופלאה והכנעה מוחלטת שהוא ההיפך הגמור מתכונתם. וכיוון שבני ישראל - בשונה מאומות העולם - קבלו ע"ע לעבוד את השי"ת דווקא בחלק היותר קשה להם, זכו לקבל התורה.

ויבואר בזה הפסוק כמין חומר "ה' מסיני בא זרח משעיר למו הופיע מהר פארן וגו'" - שהקב"ה הסתובב ושאל את אומות העולם, ולא נתן להם, אמנם לבני ישראל נתן, ומדוע? "מימינו אש דת למו" כיון שהן עזין כאש וכדברי הגמ' הנ"ל.

כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד, ז) במסכת שבת (פ"ח) "דרש ר' סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע ירדו ס' ריבוא של מה"ש וקשרו לכל אחד מן ישראל שני כתרין אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע". ויש להבין אומרו בשעה שהקדימו ולא אמר בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, ומוכח דרק ע"י ההקדמה זכו להני שני כתרין, ויש להבין היאך תלוי בההקדמה.

הנהגה היא לי יובן ג"כ למה אמרו ישראל נעשה ונשמע ולא נשמע ונעשה. הדנה איתא בזוה"ק "נעשה" - בעובדין טבין, "ונשמע" - בפתגמין דאורייתא, הרי נעשה הוא קבלה על קיום המצוות ונשמע הוא קבלת לימוד התורה"ק. והנה ידוע דלימוד התורה הוא משני פנים, אחד כדי לידע היאך ומה לעשות ואם לא ילמוד היאך יקיים, ולא ע"ה חסיד (אבות פ"ב מ"ה), וגם הנשים שאינם מחויבות בלימוד התורה מ"מ מחויבות ללמוד במצוות הנוהגות בהן וכמו דאיתא בב"י סי' מ"ז בשם הרוקח דמש"ה מברכות בה"ת. אמנם באנשים יש עוד מעלה א' על הנשים דנשים בלימודם אינם מקיימות שום מ"ע רק הוי מבוא לקיום המצוות ונמצא דהלימוד אצלם הוי מבוא להתכלית שהוא קיום המצוות ולא הוי תכלית בעצמו אבל באנשים הוי הלימוד גם מ"ע לעצמו וכמו הנחת תפילין וכדומה ונמצא הוי ב' בחינות מבוא להמצוות וגם תכלית בפני עצמו.

והנה אם היו אומרים ישראל 'נשמע ונעשה' לא היה במשמעות קבלתם רק עול מצוות, אלא שמוכרחין ללמוד קודם כדי שידעו היאך לעשות, והיה נשמע נמשך ומבוא לנעשה ונעשה הוי התכלית והיה רק קבלה אחת, ומש"ה אמרו נעשה ומובן מאליו שמוכרחין ללמוד מקודם, ואח"כ אמרו נשמע, ונמצא דהוי נשמע תכלית מצד עצמו ג"כ, דגם שלא יצטרכו ללמוד משום עשיה, ג"כ ילמדו מצד עצמו, ונמצא ע"י ההקדמה נעשה ב' קבלות של ב' תכליתים עול מצוות ועול תורה, וזהו שאמרו בשעה שהקדימו והוי ב' קבלות עול מצוות ועול תורה, ירדו ס"ר מה"ש וקשרו לכל א' מן ישראל ב' כתרין א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע דע"י ההקדמה זכו לב' כתרין.

לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב, לא תענה ברעך עד שקר (כ, יג) בשם המב"י שואלים שאלה: הלא עשרת הדברות מחולקים לשני חלקים - חמשה דברות בכל אחד משני הלוחות הברית. על לוח אחד כתובות המצוות שבין אדם למקום, ובלוח השני כתובות מצוות שבין אדם לחבירו. שואל ה"מב"י ט"ו שאלה, שאלמלא ידענו שהוא השואל, לא היה לנו ספק, והיינו קובעים באופן ודאי כי זו שאלת תם...

מה השאלה? הנה, חמשת הדברות הראשונים ארוכים ומלאים - "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (כ, ב), כמו כן "לא יהיה לך" וכל השאר מרבים בדברים. מדוע, אם כן, כאשר מגיעים אל הלוח השני, כתובים הדברות בקצור נמרץ - "לא תרצח" וזהו אין יותר מילים בהקשר למצוה זו. וכך גם הלאה - "לא תנאף", "לא תגנוב". הדבר תמוה, מדוע אין פרופורציה בין הלוחות - הלוח הראשון מלא, ולעומתו הלוח השני כמעט ריק - למה הקב"ה עשה כשיהיה כך?

אומר המב"י ט"ו דבר נפלא: כך רצה הקב"ה, שעל הלוח השני יהיו כתובות רק מעט מילים. מדוע? כי אז האותיות של "לא תרצח" ו"לא תגנוב" יהיו גדולות יותר ובולטות יותר, וזהו מה שחפץ הקב"ה - שה"בין אדם לחבירו" יהיה גדול, שיראו אותו טוב!

פלאי פלאים. מגילת רות בטעם קריאת "מגילת רות" בחג השבועות, הביא בספר "מגילת אליהו" (להג"ק רבי אליהו הכהן מאיזמיר, בעל מחבר "שבט מוסר" ו"מעיל צדקה") על מגילת רות, יותר משבעים טעמים על כך. ולהלן נלקטו מתוך אמריו, כמה מהטעמים המורים על נקודות הדרכה לחפץ להידבק בתורת ה' שנלמדו מחייה של רות:

* חיי התורה - תחילתן ייסורין וסופן שלום, כרות;

* רות נתגיירה בת מ' שנים - גם מי שנתגדל בהבלי עולם הזה יכול בכל גיל להשתנות;

* גם מי שמוסבל בייסורים, בעוני או בדוחק ובטלטולים אינו רשאי לפטור עצמו מהתורה - שהרי רות הגיע לה כל אלו ולא הניחה עצמה מלבוש לקבל עליה התורה;

* גם כשנראה שאין שום אפשרות ללמוד מחוייב להשתדל ולהתעצם בכל כוחו ואז יעלה בידו - כרות שעל אף שאמרה תורה לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה', דרשו מואבי ולא מואבית;

* כדי להשיג התורה מחוייב האדם לטרוד ולהפציר הרבה עם רבותיו שילמדוהו כרות שהפצירה בנעמי עד בוש, וזכתה לתורה;

* אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה - כרות שאמרה באשר תמותי אמות;

* העוסק בתורה זוכה למלוכה - כרות שיצאו ממנה מלכים. (עפ"י מגילת אליהו)

ויאמר בעז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת (רות ב, ה) פירש"י ז"ל, דבר חכמה ראה בה, שתי שבלים לקטה, שלש לא לקטה, וכו', והקשה הה"ק החי' הרי"מ ז"ע מה חכמה הוא זו, הא הדין כך הוא, ותירץ הא פלוגתא הוא ב"ש וב"ה בדין לקט (פאה פ"ו מ"ה) בה"א שנים לעניים, וב"ש סברי שלשה לעניים ומפרש בירושלמי דטעמא דב"ש מפסוק (דברים כ"ד) לגר ליתום ולא אלמנה הרי שלשה, וטעמא דב"ה מפסוק (ויקרא י"ט) לעני ולגר תעזוב אותם, הרי שתיים, ונראה מהירושלמי הלזו דפלוגתייהו דוקא בסתם

עני, אבל אם יהי' עני וגר ואלמנה ביחד כ"ע מודה דלקט שלשה ג"כ שייך לאותו עני, וא"כ גם כאן אצל רות דהיא היתה עני, ואלמנה, וגר, אף שלשה שבליים היו לקט ושייכה לה, א"כ דבר חכמה ראה בה, שלקטה שתיים, כי יראה שלא ילקוטו שאר עניים, כי שתיים יכולים הם ג"כ ללקוט אבל שלשה בטוחה היתה שלא ילקוט שום עני, כי שייך רק לה, מחמת שהיא היתה עני, ואלמנה וגר, מקודם לקטה שתיים, ואח"כ לקטה השלשה, ודפח"ח: (שיח שרפי קודש)

הקב"ה מצפה לעקשנות, ואנו נהיות וותרניות... מה ביכולתך ומה לא באפשרותך, לא צריך לעניין אותך, בשביל כך יש הקב"ה!... את רק תהיי עקשנית לגבי היסודות של קדושת עם ישראל (לשאל ולדעת מה הן היסודות באמת), והיכולת תבוא. אסיים. כאשר האשה מסייעת לבעלה ללכת לשיעורי תורה גם על חשבונה, היא מתאמצת, והוא אכן לומד, הוא והיא - ורכשים כוחות חדשים שאין לתאר, וכל הבית מקבל גוון חדש ומי יכולה לאמר שאין ביכולתה לתת לבעלה לקבוע עיתים לתורה?

חג שמח וישועה קרובה לבוא. כולם יבורכו מן השמים. "אבל שניים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה שכינה שרויה ביניהם שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראה ה' ולחושבי שמו" (אבות פ"ג)

תורה שלמדתי באף - רבי שלום שבדרון זצ"ל

הגדולים, נהנו כל כך מללמוד תורה עד שלמדו מתוך מאמץ. אספר לכם אגיוואלדיגע מעשה. סיפור שהיה באחד מהרגעים הקשים ביותר - בחיי חותני רבי חיים לייב אויערבאך זצ"ל.

המעשה התרחש בימי מלחמת העולם הראשונה, לפני כתשעים שנה. מצבו של הישוב היהודי הקטן בארץ ישראל היה חמור וכואב. הישוב נשלט ביד קשה על ידי התורכים. הללו, שהיו במצב מלחמה עם האנגלים, גייסו בכפיה יהודים לצבא. המגוייסיים שהלכו לצבא התורכי - לעולם לא שבו. רבות נשארו עגונות לכל ימי חייהן.

חמי, רבי חיים לייב ראש ישיבת "שער השמים", שהיה גאון בעל מוח ברזל, וליבו הטהור היה מתנשא כארי למען ה' ותורתו, חיפש דרכי עורמה להציל יהודים מהגיוס האכזרי. דבר ראשון, חיפש פירצה חוקית בנתוני השלטון. לא ארכו ימים ספורים וגילה, כי התורכים אינם מגייסים נתיני חוץ.

החליט איפוא להתיידד עם אחד העובדים בקונסוליה הפרסית, ממש כך. הוא יצר איתו קשר אישי ממושך, הוא גם היה "קונה" אותו במתנות ושלמונים עד שנרקמה ביניהם מסכת ידידות. כשהרגיש רבי חיים לייב שהקרקע מוצקה תחת רגליו, פנה לידידו זה ש"רכש", וביקשו שיפגישוהו עם הקונסול הפרסי. ה"ידיד" קבע עבורו מספר פגישות ארוכות עם הקונסול בכבודו ובעצמו. במהלך הפגישה מצא חמי חן, בעיני הקונסול וכך הפכו גם השניים לידידים, למעשה, לרגע זה חיכה חמי זצ"ל - לידידות זו. הקונסול התרשם כל כך מאישיותו, עד שמינה אותו לאחד מסגניו...

כסגן הקונסול הפרסי, ניצל את מעמדו לצורך מטרה קדושה זו, וחילק ליהודים דרכונים שיחשבו כנתיני חוץ, הוא חילק דרכונים פרסיים לשבעים יהודים, וכך הציל אותם מגיוס וממוות בטוח. (פרטי הדברים, והדרך - לא דרך, שבה התנהלו הדברים אינם נוגעים להמשך סיפורינו).

באותם ימים לפתע פורסמה הודעה מטעם הממשל שכל המתחמק מגיוס - יהרג, ומי שיתפס בסיוע למשתמטים יהרג אף הוא. הפחד היה גדול. היה יהודי פלוני שלכלך את נשמתו בתפקיד המלשינות, ה' ירחם, בין השאר הלשין גם על חמיו בפני התורכים. הוא דאג שידווחו לראשי השלטון כי הרב אויערבאך מחלק דרכונים פרסיים ליהודים. על אתר נשלחה קבוצת חיילים לביתו של רבי חיים לייב. מאחורי הבית היתה דלת יציאה נוספת [אחורית] ובחסדי שמים חמי הצליח להמלט דרכה ברגע האחרון.

כאשר חמק בחלחלה, מיהר לעבר "בתי הונגריין", שם נכנס לביתו של אחד ממכריו. אותו יהודי ירא אלוקים לא גילה אפילו לבני ביתו, הכניסו חדר בתוך חדר, הטמין אותו מאחורי ארון רחב מידות - שם שכב. באמצע הלילה הוא היה דוחק לו מעט אוכל ושתיה.

תשמעו, אני לא מספר לכם סתם מעשיות, חותני אמר לי "שהיית שם כמה ימים רצופים, הרעב והצמא הציקו, והפחד כמוכן, היה פחד של מוות. היו רגעים שחששתי, שהנה... עוד מעט קט נשמתי פורחת, הנה אני נופח את נשמת". בהזדמנות אחרת של גילוי לב, ישב חותני ליד שולחנו, סגר את עיניו, פתח את סגור ליבו ואמר לי:

"ר' שלום! הש"ך אומר שבשעה שברח מהקוזקים הוא חידש חידוש מסוים (וכלשון הש"ך בסימן ג'): בשעה שכתבתי דברי הנ"ל לא היה לפני הספר כסף משנה כי זה למדתי בברחי מן מלחמות הריקים, ועתה עיינתי בספר כסף משנה וראיתי שהרגיש בקושיא שהקשתי) "אני", אמר חותני זצ"ל בהצביעו על תכריך מכתביו "חידשתי חידושים אלו, בברחי מפני התורכים - במשכבי שם מאחורי הארון..."

הבנתם? כאשר הלשון נדבקה לחיכה, כשהרעב והפחד המיס את רמ"ח איברים - המוח התרפק על מבועי התורה. אספר לכם גם את סיומו של הסיפור. נורא ואיום.

חסדי ה' כי לא תמנו

היום כל דבר נחשב למסירות נפש, כל מאמץ קל נחשב במסירות "קמתי מהמיטה במסירות נפש" מה אתם מחייכים "הלכתי לשיעור במסירות נפש" - - - כל דבר נחשב למסירות נפש. אבל היו אנשים שבאמת מסרו נפשם לקיום מצוות ה':

מאוצרות המגידים

כמה שוה מאמץ? / ותרא כי מתאמצת היא

"ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחל לדבר אליה, אמרה לה: אסיר לך תחום שבת! באשר תלכי אלך. אסיר לך יחוד! באשר תליני אליך. מפקדינן שש מאות וי"ג מצות! עמך עמי. אסיר לך עבודת כוכבים! ואלקין אלקי. ארבע מיתות נמסרו לבד! באשר תמותי אמות. ב' קברים נמסרו לבד! (רש"י: "אחד לנסקלים ולגשרפים שהרשיעו בעבירות חמורות ואחד לנהרגים ולנחנקים שאין מיתתן חמורה ואינם רשעים כל כך") ושם אקבר. מיד, ותרא כי מתאמצת היא". (יבמות מ"ז)

הגמרא מספרת (בסוטה דף י"ב) כי רבי יוחנן שאל אשה אלמנה זקנה, מדוע את באה לבית הכנסת שלי, הרי את מתגוררת במרחק, וישנם כמה בתי כנסיות מהבית שלך עד בית הכנסת כאן? שמעתם שאלה של רבי יוחנן? אמרה לו הישישה: "אני רוצה הרבה שכר - שכר פסיעות", כי כיון שמשלמים על כל פסיעה - למה שלא אלך רחוק?".

מה משמעות הסיפור של הגמרא? אסביר לכם: אשה זו שהזכרה בגמרא בהערכה, יצאה תמיד לחפש דברים קשים. - היא לא ביקשה לחיות חיים קלים. היא ידעה כי בחיי קלות, בתחילה נדמה שהכל יהיה קל, אבל לימים נוכחים לראות - מה כבר יוצא מחיים קלים... היא התאמצה ללכת לבית הכנסת הרחוק. חיים של מאמץ.

במה זכתה רות לכתר מלכות? "ותרא כי מתאמצת היא ללכת" במאמץ זה היא רכשה לעולמים - את כתר המלכות.

המסכנה הזאת רות, עזבה בית עשיר של מלך מואב - עגלון, ולמעשה, היא הפקירה את עצמה בתכלית. נעמי הכניסה אותה מתוך יאוש. נעמי ניסתה להסביר לה בכל דרך עד כמה שלא כדאי לה (מבחינה גשמית) להצטרף עמה לעם היהודי: הרי יום אחד בשבוע, בשבת, אנו רק בתוך העיר אסור לצאת - "אמרה לה אסיר לך תחום שבת".

השיבה רות, לא אכפת לי היכן שתלכי רק לשם אלך אם בשבת את נשאת בבית גם אני "באשר תלכי אלך".

אמרה לה נעמי "אסור לנו ייחוד איש עם אשה", את באה לבד בעניות ואולי לא תוכלי להשיג דירה היכן לישון ולהתגורר "לא נורא" השיבה רות "באשר תליני אליך".

אנו מצויים על שש מאות שלוש עשרה מצוות, ניסתה נעמי שכנע אותה "עמך עמי" השיבה רות.

"אסור לנו עבודת כוכבים"

"ואלהיך אלהי".

יש עבירות שאם חוטאים בהם במזיד אפשר לקבל מיתה "ארבע מיתות נמסרו לבד!"

"באשר תמותי אמות".

"ב' קברים נמסרו לבד!"

"ושם אקבר".

כאשר נעמי ראתה את הפלא הגדול: "ותרא כי מתאמצת היא ללכת" למרות כל הקשיים היא רוצה ומעוניינת, באותה שעה נעמי קיבלה אותה. בשמחה.

והיא הרקיעה שחקים - אוי - היא זכתה! היא זכתה! חז"ל אומרים במסכת סנהדרין כי רות האריכה ימים ועוד ישבה על יד שלמה המלך ע"ה. ליד כסא המלך שלמה עמד כסא מיוחד נוסף - לאם המלוכה - מי זאת? רות. זו שהלכה לקבץ נדבות ולאסוף גרעינים בשדות זרים, היא עכשיו אם המלכות - מלכות בית דוד - הוא מלך המשיח.

לא להתייאש, להתאמץ

מורי ורבותי, אם האדם היה עושה את אשר ביכולתו אין לשער ההצלחה שהייתה באה אחריו! רק שבדרך כלל היאוש מכרסם בנו, (ולפתע אנו נהיים וותרנים: "אווותר לעצמי וגמרנו"). תדעו כי לא כדאי לוותר על המאמץ. לדוגמא:

לאה אמנו שמעה את כל הידידים תושבי האיזור, שפסקו בהחלטיות: "הגדול לגדולה והקטן לקטנה" היינו שהיא תנשא לעשו. נו, אין סיכויים - הכל יודעים ובטוחים כי היא עתידה להנשא לעשו. אך לאה נשארה איתנה - "לא. אני לא אנשא לעשו". בעקשנות - לא אקשור את גורלי עם עשו הרשע, ומה שהרחוב אומר לא מעניין אותי!", והיא בכתה. הרבה מאד. היא עשתה את שלה: בכיות...

"ועיני לאה רכות" - מדמעה.

ומי לא יודע, כי היא זכתה להעמיד ששה שבטים, שבטי קה.

בקיצור, לאחר מספר ימי מחבוא הודיעו לחותני השתורכים מאיימים להוציא להורג את בני משפחתו - תחתיו - אם לא יודע להם מקום מסתורו. רבי חיים לייב קם ויצא. נתפש. בקונסוליה הוחלט להעמידו לדין, ועימו יחד את רבי לייב דיין שהיה חתום אף הוא כעדות, על הדרכונים שהנפיק רבי חיים לייב. נקל לשער כי ביום שנקבע למשפט, שררה חרדה גדולה בישוב הירושלמי. הכל התכנסו לתפילות. בישיבת "שער השמים" נאספו הלומדים ועימם ציבור רב לאמירת תהלים בבכיות. קולות התפילה הדהדו בכל איזור בתי מחסה בירושלים שבין החומות. היהודים הכירו וגם חו על בשרם את ידם האכזרית של התורכים, הכל ידעו את הגורל הצפוי לחותרים תחת השלטון (שני יהודים שהבחיאו מגויסים נתלו בככר העיר). בשעה שנקבעה מראש, הוכנסו, חמי ור' לייב דיין לאולם המשפט. על השולחן היתה פרוסה מפה ועליה אקדח עם קנה ארוך, מאחורי השולחן ישבו שני קצינים, אחד מהם היה המושל ג'מל פשה. ר' לייב דיין התעלף מיד מרוב פחד. נאלצו להוציאו מהאולם. המשפט התנהל רק מול רבי חיים לייב. אחר השופטים הקריא את כתב האישום שעונושו - ללא עוררין - מוות. משטיים להקריא שאל את חמי: "מה יש לך לומר על האשמה, על חלוקת דרכונים פרסיים?" "אתה יכול לשעור לבד את קצב פעימות ליבי" אמר לי השווער, אך עניתי לו על אתר: "הללו אכן באמת אזרחים פרסיים!..."

התורה מתאימה תמיד - בכל המצבים!

לימוד נוסף אשר ניתן ללמוד מכך שניתנה תורה במדבר - היינו אודות כך שיכול האדם לעסוק בתורה ולקיים מצוותיה תמיד, בכל המצבים. שכן לעיתים נשמע טענות מפייהם של אנשים מסויימים - כביכול אין התורה הקדושה מתאימה להם... ישנם הטוענים כי אינם יכולים לקיים את המצוות וללמוד תורה - שכן שקועים הם עד צוואר בטרדות הפרנסה, ישנם הטוענים - כי החיים הלחוצים כיום אינם מניחים זמן פנוי לשם עמל התורה, וישנם אחרים - אשר מנסים לטעון כי התורה סתם אינה גמישה דיה...

על מנת לדחות את כל הטענות הללו - נתן הקב"ה את התורה לעמו ישראל במדבר, במקום שממה, בארץ ציה, במקום בו אין לחם, אין מים, אין פרנסה - ויש לדאוג ולהתאמץ על מנת להשיג אפילו את הדברים הבסיסיים ביותר, וזאת על מנת ללמדם כי בכל המצבים - מחוייב האדם בלימוד התורה ובקיום המצוות! מבלי להתחשב בנסיבות, מבלי לשקול את הקשיים, בכל מצב - ובלי כל תנאי!...

אם נרצה לעמוד על האיולת שבטענתם של אלו המבקשים 'להתאים' את התורה למצבם הרגעי - נוכל לעשות זאת באמצעות הסיפור הבא: מעשה בסוחר יהודי מאחת העיירות בחוצה לארץ, אשר עיקר מסחרו היה ביינות - אותם היה מייבא מרחבי המדינה כולה, במשך ימות השנה - היה נוסע למחוזות רחוקים, רוכש סחורה במיטב כספו, ופעם בשנה - ביום השוק המקומי - היה מוכר את סחורתו המשובחת ברווח גדול. ויהי באחד הימים, ומיודענו הסוחר - נזקק להביא חביות יין מעיירה רחוקה, בקצה המדינה, את פרטי העסקה - הוא סיכם מראש, את הכסף - שלח זה מכבר, ועתה לא נותר לו אלא לדאוג להובלת הסחורה מן היקב המשובח - אל עיירתו שלו.

הימים - ימי תשרי היו, יום השוק אשר נועד להתקיים בתחילת טבת - בימי החנוכה - קרב ובא, ולפיכך החליט הסוחר כי אל לו להתעכב. פנה איפוא אל אחד מבעלי העגלה בעיירה וביקש ממנו כי יסע אל אותו מחוז בו מיוצר יינו, יגש אל המוכר, יציג בפניו את שטר הקבלה אשר ימסר לו - ויוביל את היין אל העיירה.

תמורת השירות - הבטיח הסוחר לעגלון תשלום מכוונד ביותר, אולם תנאי אחד התנה מראש: "את הסחורה" - אמר לבעל העגלה - "עלי לקבל לא יאוחר מימי החנוכה!! מתעתד אני למוכרה ביום השוק המתקיים בימים ההם, ואם לא כן - אין לי בה כל ערך ואין לי אף מקום לאחסנה! על כן" - הוסיף הסוחר והזהיר - "מתרה אני בך: עליך לשוב כשהסחורה טעונה על עגלתך - לא יאוחר מסוף חודש כסליו, שאם לא כן - לא אשלם לך אפילו פרוטה אחת בשכרך!!". סבר העגלון וקיבל, ולמיודענו הסוחר הוא השיב: "הסר דאגה מליבך ידידי היקר!! לא זו בלבד שבחנוכה תהיה הסחורה אצורה במחסניך - אלא שמבטיח אני כי אפילו בראש חודש כסליו כבר תוכל ללגום לגימה הגונה מהיין המשובח אותו אביא לך!! כבר מחר יוצא אני לדרך - ותוך חודש לכל היותר אחזור והסחורה עימי!!".

ואכן, הסוחר - הסייר דאגה מליבו, העגלון - יצא כבר למחרת לדרך, אל מחוז חפצו - הגיע בזמן על פי התכנית, הסחורה היקרה - חביות היין המשובח - הועמסו על העגלה, ותיכף ומיד הפנה בעל העגלה את סוסיו לאחור ויצא לדרך חזרה אל עיירתו.

אלא שכאן - החלה שרשרת של עיכובים, אשר סופה היה רע ומר... לאחר יומיים של צעידה מהירה - נשבר לפתע אופן העגלה, ורק מקץ יממה תמימה הצליח העגלון לתקנו ולהמשיך בדרך... לא עברו יומיים נוספים - והעגלה על

בקיצור, לאחר מספר ימי מחבוא הודיעו לחותני השתורכים מאיימים להוציא להורג את בני משפחתו - תחתיו - אם לא יודע להם מקום מסתורו. רבי חיים לייב קם ויצא. נתפש. בקונסוליה הוחלט להעמידו לדין, ועימו יחד את רבי לייב דיין שהיה חתום אף הוא כעדות, על הדרכונים שהנפיק רבי חיים לייב. נקל לשער כי ביום שנקבע למשפט, שררה חרדה גדולה בישוב הירושלמי. הכל התכנסו לתפילות. בישיבת "שער השמים" נאספו הלומדים ועימם ציבור רב לאמירת תהלים בבכיות. קולות התפילה הדהדו בכל איזור בתי מחסה בירושלים שבין החומות. היהודים הכירו וגם חו על בשרם את ידם האכזרית של התורכים, הכל ידעו את הגורל הצפוי לחותרים תחת השלטון (שני יהודים שהבחיאו מגויסים נתלו בככר העיר). בשעה שנקבעה מראש, הוכנסו, חמי ור' לייב דיין לאולם המשפט. על השולחן היתה פרוסה מפה ועליה אקדח עם קנה ארוך, מאחורי השולחן ישבו שני קצינים, אחד מהם היה המושל ג'מל פשה. ר' לייב דיין התעלף מיד מרוב פחד. נאלצו להוציאו מהאולם. המשפט התנהל רק מול רבי חיים לייב. אחר השופטים הקריא את כתב האישום שעונושו - ללא עוררין - מוות. משטיים להקריא שאל את חמי: "מה יש לך לומר על האשמה, על חלוקת דרכונים פרסיים?" "אתה יכול לשעור לבד את קצב פעימות ליבי" אמר לי השווער, אך עניתי לו על אתר: "הללו אכן באמת אזרחים פרסיים!..."

קפץ עליו רוגזו של ג'מל פשה, הוא החל לצעוק בחמת זעם: "שקרן שכמותך, איך יכול אתה להגיד שהם פרסים, הם כולם בעלי צבע עור לבן בעוד שהפרסים שחורים יותר!" באותה שניה, נמס ליבי כמים, כמעט שנפלתי מתעלף, אבל בזכות התפילות, היתה סיעתא דשמיא והצלחתי להתגבר עד כדי שהעליתי חיך על פני, ובכך, השקטתי גם את נפשי פנימה. כחלוף רגע פתחתי דברי בשפה הערבית והכברתי בגינוני כבוד, הזכרתי בכבוד, שוב ושוב - את תוארו של אדונו, ואמרתי בנחרצות: אני אסביר לך, אדונו השופט הנכבד, רום המעלה, הלא כבודו רום מעלתו מכיר אתה את הרוסיים חיות הטרף (הוא הזכיר אותם בשם גנאי שכמעט העלה חיך על השפתיים. הרוסים היו בצד האויב, שלחם בתורכים), הם גורמים צרות רבות ליהודים, הם רעים וקשים, והיהודים רוצים לברוח מרוסיה, אך לצערם אינם יכולים לקבל אזרחות אחרת, קשה להתפטר מהחזירים הרוסיים. אז מה עושים היהודים? כאשר האישה היהודית קרובה ללדת, היא נוסעת לפרס הנמצאת בגבול רוסיה, שם היא יולדת. ולכן הרך הנולד הוא אזרח פרסי, אבל עורו בצבע לבן...

ג'מל פשה שמע את הדברים, פנה אל ר' חיים לייב ואמר: "שמע נא! יודע אני שאתה שקרן, אבל מוח חריף כזה חבל לשים באדמה. צא מפה!..." יצאתי. אין לתאר את השמחה הגדולה שהיתה בישיבת "שער השמים" ובכל העיר העתיקה, לאחר שיצא חפשי מן המשפט. ואנחנו! למדנו מן הסיפור פרט צדדי לכאורה, המגלה על קדושת תורתו של הגר"ח"ל, על גדלותו ואמונתו בקל חי, מתוך מסירות נפש ממש. אפשר לשבת ימים שלמים ולדבר על טהרת ליבו של חמי, אבל אנו קרובים לשלושת ימי הגבלה, הבה נסיים. ונזכה לכל טוב סלה ולקבלת התורה.

מדוע ניתנה תורה במדבר - רבי שבתאי יודלביץ זצ"ל

כידוע, ניתנה התורה בהר סיני, הממוקם במדבר סיני. על אודות הטעם מחמתו נבחר דוקא המדבר להנתן בו התורה הקדושה לעם ישראל - כבר דרשו חז"ל דרשות רבות, אולם אנו נוסיף ונאמר עוד שני טעמים בדבר. הטעם הראשון נראה לומר, שכן עלול אדם לבוא ולטעון: אם מתגורר אני במקום תורה, אם בעירי ישנו בית מדרש בו יושבים תלמידי חכמים ומתנצחין זה עם זה בהלכה, אם ישנה 'אוריה' של התעלות - אזי יכול אני אמנם לעסוק בתורה ולהתעלות בה. אולם כאשר נמצא אני לבדי, שלא במקום תורה, מבלי בית מדרש, מבלי אוריה תומכת - במצב כזה איני יכול לעשות מאומה למען התעלותי הרוחנית, ואין הדבר נתון בידי כלל.

לכן נתן הקב"ה את התורה במדבר - על מנת ללמד את האדם כי גם אם עולמו נראה בעיניו כמדבר שממה מבחינה רוחנית, גם אם אינו מוצא סביבו אפילו לחלוחית של תורה, גם אם מתגורר הוא במקום צחיח לחלוטין לגבי כל דבר שריח של קדושה נודף הימנו - מכל מקום אין הדבר פוטר אותו מלעשות את שלו, לעלות ולהתעלות, שכן הלא התורה הקדושה עצמה - במדבר ניתנה. ובה יכולים אנו לדרוש באופן נפלא מאד את הפסוק (תהילים כ"ט, ח'): "קול ה' יחיל מדבר - יחיל ה' מדבר קדש", ולומר כך:

הנה המדבר עומד וטוען: ביישוב - ישנם בתי כנסיות בעיירות - ישנם בתי מדרשות, במקום בו בני אדם מצויים - קול התורה נשמע ברמה, אולם אני - מה היא עלי? מתי אזכה גם אני למעט לחלוחית של רוחניות? היישוב - זוכה בכל יום לשמוע את "קול ה'", אולם אני, המדבר - מה היא עלי? הלא אני שמם וריקן!! כך טוען לו המדבר - וכולו מלא כיסופים וגעגועים למעט רוחניות...

סוסיה והסחורה אשר על גביה נקלעה לסערת שלגים נוראה, סערה אשר מנעה במשך כמה ימים כל אפשרות להתקדם.

עם שוך הסערה - היו הדרכים משובשות ועמוסות בשלגים, ועוד באותו יום יצא העגלון עם עגלתו העמוסה לדרך - שקעו הסוסים בשלג הטרי עד מתניים, ואך בקושי הצליח בעל העגלה לחלצם... מהתאונה האמורה - יצא העגלון בשן ועין... אחד הסוסים - שבר את רגלו, ושוב לא יכול היה להמשיך ולגרוור את העגלה... בלית ברירה - חזר העגלון לעיירה האחרונה, והתעכב עוד מספר ימים בחיפושים אחר סוס מחליף להמשך המסע...

גם לאחר שנמצא הסוס המתאים - התנהלה הדרך בעצלתיים. מפעם לפעם נתקעה העגלה בבוץ - ולא הועילו הצלפותיו של העגלון, הסוסים מבחינתם החליטו כי "יהרג ואל יעבור..." "תהרוג אותנו" - הם כביכול אמרו לבעליהם - "ואנו איננו עוברים..." כך המשיכו העגלון וסוסיו בדרך, כאשר מפעם לפעם נכפות עליהם עצירות בלתי מתוכננות...

סופו של דבר - הגיע אמנם בעל העגלה אל עיירתו, אולם באיחור מסויים... במקום בראש חודש כסלו - הוא נכנס בשערי העיירה בראש חודש שבט...

מיד עם הגיעו העירה - מיהר אל ביתו אל הסוחר, אשר סבר פניו הרציני הסגיר בדיוק רב את דעתו על האיחור הקל... "עגלון!! האינך מתבייש?" - צעק סוחר היינות, "אינך מבין איזה נזק גרמת לי!!" - הוסיף וטען, כאשר הוא מבחיר באופן חד משמעי כי אין בדעתו לשלם תמורת הסבלות אפילו פרוטה שחוקה אחת - כפי שכבר התנה מראש... "די לך במה שאיני תובעך לשלם לי עבור הנזק שגרמת לי!" - נזף בעגלון.

אלא שבעל העגלה מצידו - התייחס לפרשה מזוינת שונה לחלוטין... הוא דוקא סבר כי מגיע לו שכרו משלם - שכן עשה את כל אשר לאל ידו על מנת לעמוד בתנאי ההסכם!!

"אל בית המסחר המרוחק - הגעתי בדיוק במועד, במחוז ההוא - לא התעכבתי אפילו יום אחד, במהלך הדרך - עשיתי כל מאמץ להאיץ בסוסים, אולם מה אעשה ואיתני הטבע כולם יצאו למלחמה כנגדי ומנעו מני לקיים את חלקי בהסכם? את שכרי הב לי" - פנה בתביעה אל הסוחר, ואיים: "אם לא תשלם - אתבעך לדין תורה בפני הרב ובית הדין!!"

"לו יהי כן!!" - השיב הסוחר. "אם רצונך לבוא לפני בית הדין - הרי שמוכן אני ומזומן לכך!! אני אציג את טענותי, אתה תספר את מאורעותיך, ונראה מה יהיה בפי הדיינים לומר!!". ואכן, עוד באותו שבוע התייצבו שני הניצים בפני הרב ובית דינו - אשר הכריעו במהרה כי הצדק עם הסוחר והוא אינו מחוייב לשלם לעגלון מאומה, שכן כך סיכמו הם ביניהם במפורש.

אלא פסק הדין - כלל לא מצא חן בעיני העגלון... פניו האדימו - והוא פנה אל הרב בטרוניא ושאל: "ילמדנו רבי, מהיכן הוציא הוא את דינו?"... "מהשולחן- ערוך!" - השיב הרב, והעגלון מיהר להקשות: "ואם כן, ילמדני רבי, מהיכן הוציא השולחן ערוך את דינו?"... "השולחן-ערוך - למד את הדין מהרמב"ם!" - השיב הרב בניחותא, אולם דעתו של בעל העגלה טרם התקררה... "טוב ויפה!" - אמר - אבל ילמדני רבי, הרמב"ם הלזה - מהיכן למד את דינו?"...

"הרמב"ם" - הסביר הרב - "למד את הדין מהגמרא, שכן סוגיות ערוכות ישנן בש"ס בנושאים מעין אלו!"... "לו יהי כן" - נענה העגלון - "מבין אני כי הרמב"ם למד את הדין מהגמרא, אבל ילמדני רבי אך הפעם: הגמרא עצמה - מהיכן מצאה מקום לדין זה?"... "הגמרא?" - הטעים הרב בנימת שאלה - "הגמרא נועדה לפרש את דברי התורה שבעל פה אשר מפרשת את דברי התורה שבכתב, וכך היא עשתה גם במקרה זה! גם את הדין הזה - למדה הגמרא כמובן מהתורה!!"

"עכשיו הכל ברור!!" - הכריז העגלון בתרועת נצחון... "אכן, משה אמת ותורתו אמת... התורה - כפי שידוע אפילו אני - ניתנה לעם ישראל בו' בסיון, ובתאריך זה - אמנם הדין דין אמת הוא... אילו הייתי נוסע בסיון, בקיץ, כאשר אין שלגים, אין בוץ, אין טופות ואין סערות - הייתי ודאי חוזר העירה בזמן שנקבע, ואילו לא הייתי עושה כן - הרי שבודאי הייתי נחשב לפושע וראוי היה למנוע ממני את שכרי!!"

"אולם עתה - בתקופת טבת אנו מצויים, הדרכים משובשות, השלג והבוץ מכסים את פני הארץ, ובמצב כעין זה - בודאי אין מקום שאפסיד את שכרי משום שהפרתי את תנאי ההסכם!! לא היתה זו אשמתי - אלא אשמתי מזג האוויר הנורא, ואין כל הצדקה לפסוק את הדין לרעתי!!" - סיים העגלון... פסק הדין - כמובן לא השתנה, וכל אחד ואחד מאיתנו מבין בודאי מדוע... שוטה העגלון בלי ספק, כסיל שבכסילים, אויל ופתי... וכי מעלה הוא על דעתו כי משום שניתנה תורה בחודש סיון - מתייחסת היא אך ורק למקרים אשר ארעו באותה תקופה עצמה? הלא זו שטות שאין דוגמתה!! התורה - תורת אמת היא, בכל יום, בכל עת ובכל שעה!!

אלא שזה המקום לשאול את עצמנו: כלום אותם הסבורים כי התורה איננה מתאימה לדורנו, או שכלפיהם לא דיברה תורה וזאת מחמת טרדות וקשיים אשר נפלו בחלקם - אינם דומים ממש לאותו עגלון שוטה? הלא בודאי התורה - אשר ניתנה לכל אחד ואחד מישראל - מתאימה בדיוק לצרכיו ולמצבו של כל אדם, באשר הוא ובאשר הן טרדותיו וקשייו!!

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף

על ערכה של התורה אשר ניתנה לעם ישראל במתן תורה ביום חג השבועות, על מעלתה הגדולה ועל שוויה אשר לא יסולא בפז - ברצוננו לעמוד במאמר זה, ונפתח את דברינו בסיפור המובא במשנה, בפרקי אבות, שם שנינו (אבות ו', י'): "אמר רבי יוסי בן קסמא: פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום, והחזרתי לו שלום. אמר לי: 'רבי, מאיזה מקום אתה?', אמרתי לו: 'מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני!'. אמר לי: 'רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו, ואני אתן לך אלף אלפים דנרי זהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם - איני דר אלא במקום תורה!', וכן כתוב בספר תהילים על ידי דוד מלך ישראל (תהילים קי"ט, ע"ב): 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף'."

סיפורו של רבי יוסי בן קסמא מוכר למדי, אולם ברצוננו לעמוד על מספר נקודות בו הטענות ביאור.

ראשית, צריכים אנו להבין, מדוע הוצרך רבי יוסי בן קסמא לציין את העובדה שהסיפור התרחש בהיותו 'מהלך בדרך?' וכי איזו משמעות ישנה למקום ההתרחשות? מה לי אם היה הוא מהלך בדרך - או שהיה יושב בביתו?

שנית, במשנה מבוואר כי האדם בו גנש רבי יוסי נתן לו שלום - ורק אז השיב רבי יוסי על ברכתו. ולכאורה, הלא כבר לימדונו רבותינו כי יש להקדים שלום לכל אדם! מדא איפוא לא נהג רבי יוסי בהנהגה ראויה זו והקדים שלום לאדם בו פגש בדרך?

שלישית, המשנה מציינת כי רבי יוסי התגורר ב'עיר גדולה של חכמים וסופרים'. ולכאורה, מדוע לא ציינה המשנה במפורש את שמה של העיר? מדוע לא זכתה עיר זו המופלגת בחכמיה - להזכר בשמה הטוב?

ואילו השאלה הרביעית: מדוע הוצרך רבי יוסי בדבריו תשובתו לאותו אדם - לפרט כי 'כבר כתוב בספר תהילים על ידי דוד מלך ישראל?' כלום ישנו מי שאינו יודע כי ספר תהילים התחבר על ידי דוד המלך, נעים זמירות ישראל? מדוע הוקדשה התייחסות מיוחדת לזהותו של מחבר ספר תהילים - דוד מלך ישראל ע"ה?

כיצד נתמנה רבה של לונדון?

בכדי ליישב קושיות אלו, מן הראוי להקדים מעשה שהיה, וכך היה: לפני שנים רבות, כאשר הלך לעולמו רבה הראשי של לונדון רבתי, ביקשו להם תושבי העיר רב משכמו ומעלה, רב אשר ראוי יהא לשאת על שכמו את עול הנהגתה של קהילה מכובדת ומפוארת כקהילתם. ברור היה להם כי לא יסתפקו ברב מן השורה... הם חיפשו אדם גדול, 'גדול הדור', דוגמת ה'חזון איש' או כיוצא בזה...

דא עקא, שמבין תושבי לונדון - לא נמצא אפילו אחד אשר יכול היה לענות על הדרישות, ודאי נמצא בה בלונדון תלמידי חכמים מופלגים, יראים ושלמים, אולם רב בסדר גודל הנדרש, רב הראוי להיות גדול הדור - לא נמצא בלונדון באותם הימים...

בלית ברירה, החליטו פרנסי הקהל להרחיק עדיהם, ולחפש לעצמם רב מחוץ לגבולות המדינה. הם ביררו כאן ושאלו שם, חקרו ודרשו, ולבסוף הגיעו לאזניהם שמו של רב גדול וצדיק אשר נראה היה כי הינו מתאים כפתו ופרח לדרישותיהם. הרב האמור - התגורר בעיירה נידחת בפולניה, אולם המרחק לא הרתיע את הפרנסים הלונדונים... עוד באותו שבוע התארגנה משלחת מנכבדי העיירה, יצאה בדרכה אל פוניה, ולאחר טלטלות רבות הגיעה אל אותה עיירה בה קבע לו הרב הנכסף את מושבו.

כאשר הגיעו השלוחים הנכבדים אל עיירתו של הרב, הם הופתעו ונדהמו. הם לא האמינו כי בדורנו, בתקופה בה הטכנולוגיה שינתה לחלוטין את פני העולם, קיימים עדיין מחוזות בהם מתנהלים החיים כמו לפני עשרות שנים... בעיירה האמורה, טרם נסללו כבישים ורחובות... הדרכים כולן היו מכוסות בבוץ עמוק, והפרנסים הלבושים בהידור התקשו לפלס את דרכם ולאתר את ביתו של הרב על פי הכתובת אשר הייתה בידם.

אכן, לאחר שעה ארוכה של חיפושם - עלה בידם להשלים את חלקה הראשון של המשימה. הם הצליחו להגיע אל ביתו של הרב, הרבנית פתחה בפניהם את הדלת במאור פנים והזמינתם להכנס, אולם בישרה להם כי לצערה הרב אינו נמצא בביתו בשעה זו - וכי עתיד הוא להגיע רק לקראת צהריים.

"בינתיים מוזמנים אתם לשבת ולהמתין לו!" - הציעה הרבנית באדיבות, וחברי המשלחת אשר כל ברירה אחרת לא עמדה בפניהם - קיבלו את הצעתה בשמחה. את פרק הזמן אשר עמד לרשותם, ניצלו חברי המשלחת להתבוננות מעמיקה סביבם, התבוננות בתנאי חייו של הרב בעיירה הפולנית הנחשלת. אכן, די היה במבט חטוף בכדי לגלות כי שולחן סלסון אינו נמנה בין הרהיטים המצויים בביתו של הרב, מבט נוסף הסב את תשומת ליבם לתקרה הנמוכה והמושחרת אשר זה שנים רבות כבר משווע לסיוד רציני, ואילו הישיבה על הכסאות - עוררה את החשש פן יקרסו הללו תחתיהם בקול ענות חלושה...

בקיצור, הבינו פרנסי לונדון כי מבחינה חומרית - מצבו של הרב אינו מי יודע מה... בהחלט יש מקום להציע לו את רבנות קהילתם, אשר תוכל להעניק לו את האמצעים הנאותים בכדי לחיות את חייו ברמה סבירה, ולהקדיש את כל כוחותיו אך ורק ללימוד התורה הקדושה.

השעות חלפו, והנה הגיע שעת הצהריים. בדיק בשעה בה נקבה הרבנית מלכתחילה - נשמעו דפיקות עדינות על הדלת, והרב עמד בפתחו. למראה הדרת פניו, אשר העידה על בעליה כאלף עדים כי בן עליה אמיתי הוא - נבוכו השלוחים, יראת הרוממות אחזה בהם, והם לא העזו לפצות את פיהם ולהציג את מטרת בואם.

אולם הרב, אשר מלבד צדקותו הרבה וחכמתו המופלגת היה גם פיקח גדול, לא נזקק להסברים... הוא הבין כי האנשים הנכבדים הממתיינים בביתו לא הגיעו בכדי להציע לו הצעה מסחרית כזו או אחרת, ולפיכך הסיק כי ההסבר היחיד להמצאם של הללו בביתו - הינו כי מבקשים הם להציע לו את כס הרבנות באיוו עיר משופעת בממון.

אלא שלמרה הפליאה, הרב לא היה מעוניין בהצעה מעיו זו... טוב היה לו בביתו הדל, בעיירתו הנחשלת, בבית המדרש הישן והמוכר בו כבר עשה ימים ושנים בעליה והתעלות. לפיכך, מאחר והבין מה בפיהם של האורחים, ולהעתר לבקשתם לא חפץ - החליט הרב להתעלם לחלוטין מנוכחותם, ולא לדבר עמם מטוב ועד רע...

אלא שבשביל זה, שב הדיבור אל האורחים, והם פצו את פיהם והכריזו בחגיגות: "שלום עליך רבי!".

מאחר שנתברך לשלום - הבין הרב כי לא יהא מן הנימוס להמנע מלהשיב על הברכה, ובפרט שקרא כבר לימדונו חזל, כי מי שהקדימו לו שלום ואינו משיב בברכה משלו - נקרא גולן (ברכות ו', ע"ב) ולפיכך לא נותרה בידו כל ברירה כי אם להשיב על ברכת אורחיו ולענות: "עליכם השלום!".

כעת, מיהרו השלוחים לגשת ישירות אל הענין. "רבי, מגיעים אנו מלונדון הרחוקה, קהילה עשירה ומבוססת, וברצוננו כי כבודו יבוא עמנו ויכהן כרבה של קהילתנו! מבטיחים אנו להעניק לך מכל טוב: דיור בדירה מרווחת ומפוארת - על חשבוננו, משכורת מכובדת - באמצעותה תוכל לפרנס את משפחתך בכבוד, בית מדרש וספרים ככל אשר תאבה נפשך, ובקיצור: כל טוב! ובכן, האם תיאות למלא את בקשתנו?" - שאלו הפרנסים, אולם ההפתעתם המרובה נענו בשלילה...

"צר לי, אך חוששני כי אשיב את פניכם ריקם! אפילו תמורת כל טוב שבעולם לא אסכים לעזוב את בית המדרש, את השקיעות המוחלטת בלימוד, לטובת משרה אשר תאלץ אותי לבטל מזמני לטובת עיסוק בעיני קהילתכם הנכבדת!" - הבהיר הרב...

נו... מה יכולים היו הפרנסים להוסיף? מאחר ונדחתה בקשתם - פנו להם לדרכם מאוכזבים ביותר, כאשר בליבם הם מחשבים חשבונות ומתכננים תכניות בכדי לזכות לבסוף שאותו תלמיד חכם בעל שיעור הקומה בו פגשו זה עתה יכהן כרב קהילתם.

ניתן לומר, כי דוקא העובדה שהרב דחה את הצעתם הנדיבה - גרמה להם לרצות בו ביתר שאת... "רב כזה - אשר מאומה אינו מעניין אותו מלבד לימוד התורה, רב כזה - אשר מוכן להיות בתנאים כה ירודים ובלבד ששקיעותו בתורה לא תפגם אפילו כהוא-זה, רב כזה - אשר פניו מאירות ואישיותו קורנת, זהו בדיק הרב בו חפצים אנו לזכות!" - גמרו בליבם.

אכן, מה עושים עם הבעיה המעשית הקלה, כיצד מתגברים על התנגדותו הנחרצת של הרב למלא את התפקיד הנכבד?

ובכן, חשבו להם פרנסי לונדון, חשבו וחשבו, ולבסוף מצאו עצה... שלחו משלחת שניה אל עיירתו של הרב, אולם אלו השליחים השניים - לא מיהרו לגשת אל ביתו בהגיעם העירה, אלא קבעו את משכנם בבית הכנסת האורחים המקומי, התמקמו בחדר שהוקצה עבורם, והמתינו לשעת הכושר אשר לא יאחרה לבוא.

למחרת בבוקר, כאשר יצאה זוגתו של הרב, הרבנית הנכבדה, מביתה - ניגשו אליה שלשה עסקנים הדורי בגדים, שאלו בהתעניינות כנה: "רבנית, אמרי לנו, האם כבר אכלת היום?", והרבנית הודתה כי אמנם טרם בא דבר מאכל אל פיה מאז הבוקר. "ומה באשר לילדים? האם כבר סעדו את ליבם?" - הוסיפו לשאול, ושוב נאלצה הרבנית להודות כי טרם מצאה במה להאכיל את ילדיה... "מקוה אני כי עד הצהריים ירחם ה' ויזמן לנו דבר מאכל להשיב את נפשנו!" - הביעה את תקוותה...

"אהה..." - הגיבו השלוחים בהבעת השתתפות כנה. "עתה, אולי תוכלי להשיב בכנות ולומר לנו כיצד מרגישה את עם לבושך הבלה, עם הגרביים הבלתי תואמות, עם המטפחת אשר ידעה ימים טובים יותר, ועם הידיעה כי ילדייך הרכים נראים מוזנחים וחוזרים?" - פרטו על נימים רגישים, והרבנית נשברה ופרצה בככי:

"איך אני מרגישה אתם שואלים? ובכן, מרגישה אני איום ונורא! כן!! איום ונורא, ואף יותר גרוע מכך! אולם אמרו לי יהודים רחמימים, כלום יש בידי לעשות דבר מה? על תורתו של בעלי - אינני מוכנה לוותר בשום פנים ואופן, האושר הגדול ביותר עבורי טמון בידיעה כי בעלי הרב יושב בבית המדרש והוגה בתורתו של מלך מלכי המלכים, ומאחר ולימודו מונע ממנו לפרנס את המשפחה ולהביא טרף לביתו - עלי לקבל על עצמי בליט ברירה את עול המחסור ואת קושי הדלות!" - סיימה.

ובכן, בדיק לרגע הזה ציפו השלוחים... "צודקת את, צודקת בהחלט!" - הם אמרו לרבנית. "אסור לבטל את הרב מלימודו אפילו לא לרגע קט! ניכר בו בבעלך כי תלמידי חכם מופלג הוא, וכי איש אלוקים קדוש הינו! אולם באמתחלתו הצעה אשר תוכל לשפר את תנאי חיך מן הקצה אל הקצה, להעניק לך חיים של רווחה כלכלית, וכל זאת מבלי לנתק את בעלך מבית המדרש אפילו לרגע אחד!

"אנו שלוחיה של קהילת לונדון העשירה והנכבדה, וברצוננו כי בעלך הרב יכהן כרבה של עירנו. אין אנו מבקשים ממנו לעזוב את בית המדרש ולעסוק בצרכי הכלל, איננו מצפים כי ינהל את עיני הקהילה - שכן לשם כך קיימים בעירנו מוסדות וועד מסודרים, ברצוננו רק כי ינהיג את עדתנו מהבחינה הרוחנית, וכי יפאר את כותל המזרח בעירנו בדמותו רבת ההוד!"

"אם יאות למלא את בקשתנו - הרי שיוכלים אנו להבטיחך נאמנה כי לא תדעו עוד מחסור כל ימי חייכם. אנו נעמיד לרשותכם בית פרטי בן שלש קומות, טלפונים משוכללים, רכב עם נהג צמוד, ועוד ועוד - אביזרי מותרות אשר מעולם לא העלית בדעתך כי קיימים המה ועלולים להיות בהישג ידך! עליך רק לעשות את הנדרש בכדי שיוסיכם הרב לקבל את המשרה על עצמו!" - סיימו השלוחים, ופנו להם לדרכם כאשר הם מותירים את הרבנית שקועה בהרהורי.

רגעים ארוכים נותרה הרבנית על עמדה כאשר חולפים להם רעיונות מרעיונות שונים ומשונים באמצעותם תוכל לשכנע את בעלה הרב כי יקבל על עצמו את המשרה הנכבדה אשר רווחה לכללית בכנפיה, ולבסוף גמרה בדעתה והחליטה לנקוט בדרך פשוטה למדי...

באותו היום, כאשר שב בעלה בשעת צהריים מבית המדרש, וביקש מזוגתו כי תכין למענו כוס תה כמדי יום ביומו - פכרה הרבנית את ידיה והבהירה כי לצערה לא תוכל למלא את בקשתו, וזאת מאחר וכלה מאגר הפחמים בביתם, ואין בידה מעות בכדי לחדשו...

"לו יהי כן! גם זו לטובה!" - הרהר הרב, אולם את חוט הרהוריו קטע קול בכיים של ילדיו הקטנים השואלים אוכל... "מדוע אתם רעבים? האם לא אכלתם היום די שבשבע?" - התפלא הרב, ושוב נענה על ידי זוגתו כי לצערה לא היה בידה די מעות בכדי לקנות אפילו ירקות רקובים לארוחת הצהריים... "המוכר כרב אינו מוכן למכור לי בהקפה, ואני ממש אינני יודעת מה לעשות! חוששתי כי כולנו נגוע ברעת או ניאליץ לפשוט ידיו ולבקש את עזרתם של יהודים טובים!" - סיפרה לבעלה בקול נכאים.

בשמעו את דבריה של זוגתו, כאשר עמד על המצב הקשה אליו נקלעה משפחתו - נאנח הרב ואמר ספק לעצמו ספק לאינו רבניתו: "חבל... חבל שלא נענית להצעתם של אנשי קהילת לונדון... אילו הייתי מקבל את ההצעה - יכול הייתי עתה לשבת בנחת על התורה ועל העבודה, וילדי היה די אוכל בכדי להשיב את נפשם!"

כאשר שמעה הרבנית את הדברים מפורשים יוצאים מפי בעלה הדגול - מיהרה לצאת מן הבית ולגשת אל בית הכנסת האורחים בו התאכסנו כאמור חברי המשלחת. "יכולים אתם לשוב עתה אל בעלי ולהציע לו את הצעתכם בשנית..." הפעם הוא כבר לא ידחה אתכם!" - הביטיחה...

ואכן, חברי המשלחת שבו אל הרב, הגישו לו את כתב המינוי לרבנות לונדון, והרב נעתר והצטרף עמם אל עירם אשר ברבנותה כיהן פאר עד יום מותו.

פעם הייתי מהלך בדרך...

מעתה, נשוב נא אל רבי יוסי בן קיסמא וניישב אל נכון את ארבעת הקושיות אשר הקדמנו.

שכן הנה ראשית דבר מבהירה המשנה, כי אותו דו שיח התנהל בין רבי יוסי לבין היהודי שהזמינו לכהן ברבנות עירו - התנהל בהיות רבי יוסי בדרך. בהזמנות זו - לא היתה ה'רבנית' של רבי יוסי לצידו, ועודה זו מנעה ממנו לחצים אשר עלולים היו לאלצו לקבל את הצעתו של היהודי בו פגש...

שנית, מאחר ורבי יוסי הבין מה מבקש ממנו אותו יהודי - הוא נמנע מלהקדים לו שלום... הוא ניסה להתעלם מנוכחותו ולהשים עצמו כאינו רואהו, והשיחה בנייהם נקשרה רק מאחר ויהודי זה פתח בדברים מצידו והקדים לברך את רבי יוסי ולבקש ממנו את בקשתו...

שלישית, כאשר עמד אותו יהודי על גדלותו של רבי יוסי, והבין כי אינו מקדים לו שלום מאחר וחושש פן יתבקש לבוא עמו ולכהן ברבנות עירו - התעורר והתעצם חשקו לזכות עבור בני עירו ברב כה נכבד. מלבד זאת, הסיק הוא ממראה עיניו כי רבי יוסי הינו עני מרוד. לפיכך, פנה אל הצדיק בשאלה:

"רבי צדיק, רבי קדוש, איפה אתה גר? הכיצד יתכן שבני עירך מניחים לתלמיד חכם שכמותך לחיות בעניות שכזו? האם אין הם מייקרים את תורתך ומחזיקים בידך?"

הוא בכלל לא התעניין בכתובתו של רבי יוסי אשר לא היתה נחוצה בניסבות הענין... הוא רק בירר כיצד רב גדול כמותו חי בדלות ובעניות כה נוראה, כאשר סבר למצוא במצבו של רבי יוסי פתח להצעתו על פיה יצטרף עליו רבי יוסי לעירו בה יזכה לכל טוב...

גם רבי יוסי, בתשובתו - לא התייחס אל כתובתו. הוא לא פירט את שמה של עירו - מאחר ולא נשאל אודות כך. הוא השיב רק על שאלתו האמיתית של בן שיחו, ובסבירו כי הינו גר בעיר של חכמים וספרים, עיר בה אין הוא מיוחד בשל חכמתו ובשל תורתו... "בעירי - כולם תלמידי חכמים העוסקים בתורה מתוך עמלות אמיתית והתנתקות מהבלי העולם, ומעתה ברור כי איש אינו סבור כי עליו להחזיק בי ולפרנסני!" - הסביר...

בשלב זה, החליט היהודי לגשת ישירות אל הענין, ולהציע את הצעתו בפני רבי יוסי הצדיק בו פגש בדרך. "מה דעתך רבי, אולי תבוא עימי אל עירי ותכהן ברבנותה, ותמורת זאת אעניק לך אלף אלפי דינרי זהב? אני אעשה אותך מליונר, לא תצטרך עוד לדאוג את דאגת הרבנית, וכל מעייניך נתונים יהיו אך ורק ללימוד התורה מתוך הרחבת הדעת!" - הביטיח, אולם נענה בשלילה...

"לא ולא! אפילו תתן לי מלא ביתך כסף וזהב - לא אסכים לעזוב את עירי אשר הינה עיר של חכמים וסופרים, עיר ובה אוריה תורנית צרופה, עיר בה יכול אני ללמוד בחבורה עם תלמידי חכמים כערכי! אפילו אם תעשירונו עושר בל יתואר - לא אסכים לגור במקום שאינו מקום תורה!" - הבהיר רבי יוסי, אולם בן-שיחו עדיין לא השתכנע...

"רבי, מבין ריסי עיניך ניכר כי אינך מבין מאומה בכסף... אולי אינך יודע, אולי אינך מבין, אך אני מציע לך סכום בלתי נתפס, סכום אגדי אשר יוכל לשנות את חייך מן הקצה אל הקצה! נכון, צודק אתה כי אפשר ומשהו מאיכות לימודך יגרע בעירי, אך ככלות הכל - הבט נא אל התמורה המשמעותית לה תזכה בגין כך! אולי כדאי שתתייעץ עם הרבנית שלך, עם זוגתך?" - ניסה היהודי לפתות את רבי יוסי, אשר מיהר מצידו והשיב לו תשובה ניצחת:

"צודק אתה. אני - אינני מבין מאומה בכסף. אולם דוד מלך ישראל, אשר עושרו היה מעל ומעבר לגבולות דמיוןך, הוא הלא הבין היטב בכסף! הוא ידע מה ערכה של עשירות! הוא חווה רוחחה כלכלית! אולם אף על פי כן, אותו דוד מלך ישראל בספרו, בספר תהילים - אומר בביורו: 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף! על הבנתו של דוד המלך - יכול אני בודאי להסתמך, ואם הוא הכריע כי התורה יקרה היא מכל הון שבעולם - בודאי ידע מה שדיבר!' - סיים רבי יוסי וחתם את הדיון... מעתה, מיושבת בפשטות את הקושיה הרביעית, הנוגעת לטעם מחמתו הזכיר רבי יוסי בדבריו במפורש את זהותו של דוד המלך מחבר ספר התהילים. שכן אילו היה ספר התהילים מתחבר על ידי אחד הנביאים, על ידי מי שאינו יודע צורתו של מטבע - עדיין מקום היה לטעון כי אולי ולזל בערכם של הכסף והזהב מאחר ולא עמד על טיבם. אולם כאשר דוד המלך, אשר ידע מה טיבו של עושר, הבהיר נחרצות כי התורה יקרה מכל הון שבעולם - הרי שהכרעתו הינה בודאי מוסמכת ושקולה, ועליה ניתן להסתמך בלי פקפוק... זה איפוא ביאר המשנה בה פתחנה את דברינו, כאשר כל הקושיות אשר הקדמנו מיושבות הפלא ופלא - אחת לאחת..."

כמוכ, ואין כל צורך לציין, כך באמת היה! בכל מקום שבן אדם יושב ולומד תורה - שכינה עימו! הקב"ה לומד איתו ומלמד אותו! אם היינו מרגישים זאת "בחוש", לא היינו צריכים "לדמיין" ש"כאילו נתנו היום"... אכן! הם נתנו היום, ובכל יום!

רות המואביה אמה של מלכות - הגרש"ד פנקוס זצ"ל

דוד המלך ע"ה - הביטוי של עם ישראל
מנהג ישראל לקרוא את מגילת רות בחג השבועות, וישנם כמה טעמים לכך. אחד מהם משום ששבועות הוא יום פטירת דוד המלך ע"ה לכן ספר זה המתאר את השתלשלות הולדתו של דוד המלך, ומי היו אבותיו, נקרא בחג השבועות. דוד המלך היה אחד מארבעת עמודי העולם. שלושת האבות - אברהם יצחק ויעקב הם אלו שנטעו את השורשים העמוקים של עם ישראל, אבל הביטוי של עם ישראל עצמו היה דוד המלך ע"ה.

עם ישראל הוא העם האהוב ביותר והיקר בעיני השי"ת, ישנם פסוקים רבים המבטאים את אהבתו וקרבתו של הקב"ה לעם ישראל. האדם המבטא יותר מכל קשר נפלא זה, הוא דוד המלך ע"ה. כמו שכתב הרמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו על המלך ש"לבו הוא לב כל קהל ישראל".

כולנו מצפים למשיח בן דוד, וזהו אחד מייסודות האמונה הוא שצפוי לנו עתיד נפלא. יבוא יום שעם ישראל כולו יתקבץ לארץ ישראל, לכל אחד תהיה נחלה משלו, לא תהינה יותר צרות ומחלות, לא כאב ולא צער, במשך אלפי שנה עתידים אנו להיות ביחד עם השי"ת בתכלית התענוג. לאחר מכן צפוי עתיד רחוק יותר הנקרא 'עולם הבא'. היסוד של כל העתיד הזה הוא - דוד המלך.

ומה שהיה הוא שיהיה

המגילה מתארת בעיקר את רות המואביה ואת בועז, גדול הדור, אשר נשאה לו לאשה תיאור שלם על אישיותם המיוחדת, וכיצד זכו שמהם יצא דוד המלך האישיות - הגדולה ביותר שהיתה במשך כל הדורות.

והתורה מלמדת אותנו שאם אנחנו נחקה את היופי הזה של אישיותם, גם אנו יכולים לזכות לילדים נכדים וצאצאים שיאירו בשמי היהדות כי הרי יסוד גדול הוא ש"מה שהיה הוא שיהיה" (קהלת א, ט) הקב"ה ברא את עולמו כמו מעגל, וכל מה שהיה בעבר יהיה גם בעתיד. וכמו שהיתה רות היה בועז והיה דוד - גם אנו יכולים להיות דומים לרות ובעוז, ושמתנו יצא צדיק כדוד, אם רק נלך בדרכם ונעמול לקנות את הגדלות שהיתה באישיותם.

אי הבנה מחמת שיוני האוירה

בכדי להבין מה בדיוק קרה שם, לפני שניגש לעצם המעשה עלינו להקדים הקדמה, רקע כללי, שידעיתו עשויה לשנות את כל הבנתנו בדברי המגילה אשר התרחשו לפני אלפי שנה.

שכן, אחת הבעיות שלנו להבין את הכתובים היא משום שהאמור בהם קרה לפני אלפי שנים, וטבע העולם שהוא משתנה. בכל מדינה ובכל עם, ישנה אוירה מסויימת, סביבה מסויימת, המשתנה מזמן לזמן, ואם לא חיים את אותם זמנים קשה מאוד להבין סיפורים על אותו מקום. משום כך איננו מבינים את רוב הסיפורים ההיסטוריים.

אתן לכם דוגמא, נמצאים אנו ביהונסבורג. נתאר לעצמנו יהודי עובר ברחוב בשעת לילה מאוחרת, שתיים לפנות בוקר, והנה הוא שם לב שבאחת מפניות הרחוב יושב ילד קטן. הוא ניגש אליו ושואל: מהיכן אתה? מדוע אינך הולך הביתה? והוא עונה: הלכתי לאיבוד. הוא בירר את כתובתו, ואז הושיט לו יד והלך עמו ברחובות יהונסבורג בלילה, בחושך, בסכנה מפני הכושים, הביתה.

אדם שאינו חי ביהונסבורג, לא יבין זאת, אבל מי שגר בעיר מבין מה פירוש הדבר להסתובב ברחוב לבד בשעה שתיים לפנות בוקר, ורק הוא יוכל להעריך את גודל הקרבתו של אותו יהודי בעל חסד.

זהו, אם כן, הבעיה הגדולה ביותר בהבנת הכתובים. כי הרבה דברים שהיו לפני אלפי שנים, היום נראים אחרת. לכן, לפני הכל, ננסה להיכנס לאוירה של אותה תקופה, ודבר זה ישפוך אור אחר על כל המעשה.

עמון ומואב העמים השנואים על ישראל

לכל עם בעולם יש את העמים הנחשבים לידידיו, ויש את אלו הנחשבים כאויביו, אותם הוא שונא בלב ונפש.

לדוגמא, כלפי כל מי שיושב כאן, מה ההתייחסות שלו כלפי האומה הגרמנית, הנאצים? יש בנו שנאה עצומה כלפי הגרמנים. פגשתי פעם גרמני שהתייגר, וידעתי שסבא שלו היה נאצי אמיתי. כעת שהוא נהיה יהודי, הייתי צריך לעבוד על עצמי כדי לקבלו בסבר פנים יפות, כי בכל אחד מאתנו מוטבעת שנאה עמוקה כלפי אומה שפלה זו.

עלנו לדעת שהעמים השנואים ביותר בעיני עם ישראל בתקופת התרחשות המגילה, היו שניים - עמון ומואב. אם היו מזכירים באוזני יהודי אדם שהוא עמוני או מואבי, היה זה כמו סדין אדום לשור.

מדוע זה היה כך?

קודם כל, אבותיהם - עמון ומואב, היו ממזרים.

הלומד תורה - שכינה כנגדו - רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל
בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני (י"ט, א) אומר רש"י: "ביום הזה - בראש חודש. לא היה צריך לכתוב אלא 'ביום ההוא', מהו 'ביום הזה'? שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו.
דברי תורה צריך שיהיו חביבים עלינו, חדשים בעינינו, כאילו היום נתנו? שואל האדמו"ר מגור זצ"ל, הרי בראש חודש לא היתה עדיין "קבלת התורה!" בראש חודש הגיעו בני ישראל למדבר סיני, והחלו בהכנות לקבלת התורה. כיצד, איפוא, דורשים מפסוק זה על ענין קבלת התורה - שיש צורך שיהיו דברי תורה כחדשים בעינינו כאילו היום ניתנו?

והוא עונה: לא רק קבלת התורה צריכה שתהיה כל יום בהתחדשות ובחביבות כאילו היום ניתנה. גם ההכנה לקבלת התורה צריכה שתהיה בכל יום, בהתחדשות ובחביבות. ישנה חשיבות גם להכנה ללימוד התורה כמו לעצם הלימוד. שניהם צריכים להיעשות מתוך הרגשה יום יומית של "דבר חדש".

אלא שיש להבין: מה פירוש הדבר שאומרים לאדם להרגיש "כאילו היום ניתנו?" וכי למה שיחשוב כך? וכי אומרי לו כאן: 'תהיה בעל דמיון ותתחיל לדמיין דברים?' הרי היום לא היתה קבלת התורה, ומדוע יחשוב כאילו כן היתה?

רבותי! התשובה פשוטה. כל אדם שלומד תורה - שכינה כנגדו, וכמו שמואב ב"חז"ל "ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עימו? שנאמר ובכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך". ומה עושה השכינה עמו? מלמדת אותו את התורה! הוא יושב ועוסק בתורה והקב"ה מצטרף אליו ומלמד אותו תורה! ממש מוראדיגי!

בתנא דבי אליהו (פרק יח) מובא: "ברוך המקום ברוך הוא שבחר בחכמים ובתלמידיהם ומקיים בהם 'במידה שאדם מודד - בה מודדים לו', וכשם שהם יושבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובכל מקום שפנוי להם, וקוראים ושונים לשם שמיהם, ויראתם בלבבם, ומחזיקים בדברי תורה בפיהם - כך הקב"ה יושב כנגדם ומגלה פשוטה. כל אדם שלומד תורה - שכינה כנגדו, וכמו שמואב

אין איפה כל צורך לדמיין כאילו דברי התורה ניתנו היום. הם אן ניתנו היום! בכל יום שיהודי יושב ולומד תורה - הקב"ה יושב איתו ומלמדו אפילו את סודות התורה! אנחנו צריכים להרגיש שזו המציאות! לחיות את הלימוד מתוך הרגשה כזו ששכינה עימו בלימודנו! זוהי ממש בחינה של "קבלת התורה" בכל יום.

סיפר לי אברך שמוסר שיעור בהרצליה סיפור, ממש געוואלדיגי: בשיעור שלי משתתף, מזה מספר שבועות, אדם שנמצא בתהליכי גיור ולומד יהדות על מנת להיות גר צדק.

**יום אחד פנה אלי ואמר לי: "זהו זה! אני לא ממשך! אני לא אוהי גר!"
"מה יש? מה קרה?" שאלתי אותו, והוא ענה: "אני יושב כאן בשיעור כבר כמה שבועות, מאזן בקשב, ולא מבין מילה! מה תאמר לי? שהשיעור עמוק מדי, וקשה מאו לתפוס אותו! אבל אני רואה שאין פני הדברים כך! הנה יושבים בשיעור נערים צעירים, ילדים, והם כן מבינים, מתערבים בשיעור שואלים, משיבים, מתפלפלים ומתווכחים, ואני לא תופס מה הם מדברים! ולא מה, תאמר שאני סתום, שיש לי ראש חלש... אני מוכן להראות לך את התעודות שלי, את הציונים שלי, ותראה בעצמך את כשרונותי הברוכים... המסקנה היחידה היא שגמרא זה לא בשבילי! אני לא מסוגל להבין אותה! אם כן למה לי להתגייר? כדי שלא אבין כלום!"**

אמרתי לו: "זו באמת שאלה חזקה מאוד, אני לא יכול לענות לך תשובה על שאלה כזו קשה! אבל אצלו בבני ברק יש גאון, צדיק וקדוש, קוראים לו רבי חיים קנייבסקי, נלך ביחד ונשאל אותו. נשמע מה הוא אומר."

הגעתי איתו לגאון ר' חיים ושאלנו את השאלה. ר' חיים חיך, פנה אלי ואמר לי: "איך אתה רוצה שהוא ידע למוד, הרי אין לו מלמד?"

ברגע הראשון נפגעתי. מה זאת אומרת "אין לו מלמד"? הרי יש לו! אני מלמד אותו כל יום!

שני עמים אלו היה השפלים, המכוערים, והבלתי מוסריים ביותר שיכולים להיות. הם תמיד שנאו את עם ישראל בגלל המקור ההיסטורי שלהם.

התורה מצוה עלינו: 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים, ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך' (דברים כג, ד) כי הם אנשים שפלים, אין להם הכרת הטוב לעם ישראל על כך שאברהם אבינו היה זה שהציל את לוט אביהם כשנשבה במלחמה. הם היו האנשים המתועבים ביותר שעם ישראל ידע מאז ומעולם.

עונשם של אלימלך ובניו

כעת ניגש לפסוקי המגילה.

אלימלך היה גדול הדור, אדם גדול. מלבד זאת הוא היה גם עשיר גדול. וכאשר הגיעה שנת בצורת, לא היה מסוגל לראות את אלפי היהודים הסובלים חרפת רעב.

אילו היה נשאר בארץ ישראל, היה מוכרח למכור את כל אוצרותיו על מנת להאכיל את כולם, ולהפוך להיות עני, כי מדובר היה בעם שלם. הוא היה אדם גדול, ועם ישראל ציפו ממנו שיעזור להם בשעתם הקשה.

מה עשה אלימלך? לקח את משפחתו ויצא לחוץ לארץ. חז"ל אומרים על זה שזה לא היה מעשה הגון, וחומרתו עלתה כאשר התברר שהארץ אליה הלך היא ארץ מואב, לחיות בחברת שונאיהם המושבעים של עם ישראל.

לא זו בלבד, אלא ששני בניו מחלון וכליון, התחנתו עם שתי נסיכות, בנותיו של מלך מואב. זאת משום שהם היו אנשים חשובים מאוד בעם ישראל, ומלך מואב היה מעוניין מאוד שבנותיו יתחתנה עם שני יהודים גדולים. אך בעיני היהודים נחשבו אלימלך ושני בניו כבוגדים.

חלף זמן קצר, ושלושתם, אלימלך ושני בניו מתו.

יתור והקרבה מתוך אהבת ה'

אשת אלימלך, נעמי, היתה צדקת גדולה, אך היא הלכה עם בעלה, והנה כעת נשארה לבדה, והיא ידעה היטב שהעונש מגיע לה.

היא פנתה לשתי כלותיה הודיעה להן: אני חוזרת לארץ ישראל. מספיק מה שכבר קרה לי, למדתי לקח. שתי הנסיכות הללו, מתוך דרך ארץ, אמרו: "כי אתך נשוב לעמך", אך בסופו של דבר כתוב: "ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה".

צריך להבין מנה מונח היה בהחלטה זו של רות.

רות ידעה שכשתגיע לארץ ישראל, תזכה לקבלת פנים צוננת במיוחד. יטיחו בפניה: קודם כל את מואביה ולא היתה לך זכות להתחתן עם יהודי. את בכלל אופן התחנת עמו וכתוצאה מכך הוא מת, כלומר, בגללך הוא מת.

היא מרגישה את עצמה צדקת גדולה, אבל כולם ידחו אותה ויאמרו לה: צאי מכאן, שפל אדם שכמותך, אין לך חלק ונחלה בתוך העם היהודי!

אבל היא לא התחשבה בכל זה. היא אהבה את הקב"ה, אהבה את תורתו, ואף שידעה מה מצפה לה, איזו קבלת פנים היא תקבל, מתוך אהבה ומסירות לה' ולתורתו היא הלכה עם נעמי, ואמרה: לא איכפת לי מכלום! "כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלני, עמך עמי ואלקייך אלקי, באשר תמותי אמות ושם אקבר", אני רוצה להיות קרובה לעם ישראל, כי כך אהיה קרובה אל הקב"ה.

היתה זו גדלות מופלאה. היא הרי היתה נסיכה, בתו של מלך מואב, אביה מצפה שתחזור אליו, והנה היא הולכת לעם ישראל, לספוג בזיונות וקללות, ושם, במקום לחיות חיי רווחה בארמונות פאר, תיאלץ ללקט שיבלים בשדות זרים.

גיסתה ערפה היתה גם היא בעלת דרך ארץ, אבל כשנעמי אמרה שלום, היא עזבה אותה. לעומתה רות ויתרה על הנאות העולם הזה והלכה לארץ הקודש מתוך ידיעה ברורה ששם צפויים לה חיי עוני ומחסור.

לפעמים כשאדם עושה מעשה של מסירות נפש, לפחות משהו מעריך את המעשה. הוא צדיק. אבל כאן אף אחד לא אמר לה מילה טובה, משום שהיתה מואביה.

והיתה בעיה נוספת. לא היה ברור כלל האם תוכל אי פעם להינשא ליהודי. בתורה כתוב שמואבי אינו יכול להתחתן עם יהודי, אפילו אם הוא מתגייר. ומה לגבי מואביה? נושא זה היה שנוי במחלוקת במשך הדורות, ובאותה תקופה ההלכה בענין זה עדיין לא היתה ברורה. בועז ידע את ההלכה, הוא ידע שישנה הלכה למשה מסיני, ש"מואבי ולא מואבית" ולמואביה מותר להתחתן עם יהודי, אבל יהודים רבים לא ידעו זאת, והם סברו שלעולם לא תוכל להתחתן עם יהודי.

הרי לפנינו אשה המוותרת על הנאות ועל חיים מאושרים בארמון המלוכה, וכל זאת בכדי להצטרף לעם ישראל, ללא פרוטה בכיסה, ללא יכולת לבנות בית יהודי - רק מתוך אהבה עצומה לקב"ה!

מחמת גדלות זו, זכתה רות לתואר: "אמה של מלכות". ישנן ארבע אמהות - שרה, רבקה, רחל ולאה. האמהות, לא רק שהן ילדו את עם ישראל, אלא בעצם הגדרתן הן האמהות של עם ישראל. רות נקראת בלשון חז"ל ("ב"ב צא ע"ב") "אמה של מלכות", אמו של המשיח. לולי רות לא היה דוד המלך ולא היה משיח. זה לא שבמקרה שדוד המלך יצא ממנה, אלא בהגדרתה היא האם של המלכות.

כי כדי לזכות שיצא מלך המשיח, הבן האהוב ביותר לפני הקב"ה, צריך אמה עם אהבה כה עצומה לקב"ה, אהבה הגורמת לה לוותר על הכל ממש, רק מתוך אהבתה אליו ית'.

נעמי אמנם מנסה לשכנע אותה לחזור: דעי לך, שום דבר לא מצפה לך, לא יהיה לך בעל, רק בזיונות והשפלות יהיו מנת חלקך, אך היא בשלה: לא אפרד ממך עד יום מותי, וגם אז - אקבר לידך, כי את ה'רבי' שלי. את לימדת אותי מהי יהדות, ולא אתנתק ממך בשום אופן. היא היתה מסורה בלב ונפש לנעמי ולתורתה.

נעמי ורות בבית לחם

הן יוצאות לדרך ומגיעות לבית לחם.

באותה תקופה, בועז היה גדול הדור. הוא היה נשיא, אדם זקן בשנות השמונים שלו, בעל משפחה ענפה וכולם הכירוהו וכבדוהו.

ביום שנעמי ורות חזרו לבית לחם, אשתו של בועז נפטרה, וכל עם ישראל השתתפו בהלווייתה.

והנה באמצע ההלוויה נכנסות נעמי ורות, וכצפוי - "ותהום כל העיר עליהן". הן 'קבלו על הראש' - "ותאמרנה: הזאת נעמי?! תראו מה קרה לנעמי, האשה העשירה ביותר שהיתה בכל ארץ יהודה. הכל מפני שהיא נטשה אותנו, בגדה בנו. ותראו מי באה אחריה, תראו את מי היא הביאה אתה - מואביה!"

נעמי ורות היו צריכות לאכול, וכיון שרות היתה משמשת את נעמי, היא יצאה ללקט שבילים בשדות. ומספרת לנו המגילה על יחסו של בועז לרות. הוא אומר לה: "הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך", כי אילו לא היה אומר להם זאת, היו זורקים אותה החוצה עקב היותה מואביה.

היא סבלה בשקט את כל הבזיונות, לקטה מעט מזון לה ולחמותה, ושבה אל חמותה.

בועז רומם את רוחה של רות

אחרי שתיארו את דמותה של רות, נעבור לדמות מרכזית נוספת במגילה - בועז. כאמור, בועז היה גדול הדור, שופט ונשיא, הוא היה בעל משפחה וגם עשיר מאוד, בעל שדות.

והנה יום אחד נכנסת לתוך שדותיו מואביה, וכפי שתיארנו, המואבים היו בזויים ושוואים בעיני כל יהודי. אבל הוא שם לב שהיא ישרה וצנועה.

הוא ניגש אליה ואמר לה: "הגד הוגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישך, ותעזבי אביך ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת תמול שלשום. ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה' אלקי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו".

הוא אמר לה: בתי, ידוע לי שעזבת את הוריך, את משפחתך ואת כל אוצרות המלוכה, ובאת לחסות תחת כנפי השכינה. את אשה נפלאה, צועדת בעקבות אמותינו הקדושות, וה' יהיה בעוזך.

בפעם הראשונה היא שמעה מילים שהרימו את רוחה.

רות מאוד התרגשה. "ותאמר: אמצא חן בעיניך אדוני כי נחמתי, וכי דברת על לב שפחתך", אתה יודע אל מי אתה מדבר? אל מואביה. מעולם לא שמעתי מילים כאלו. רק בזיונות ספגתי. ולפתע גדול הדור איו לו אל מי לדבר אלא אל אדם בזוי כמוני!

והוא מוסיף ואומר לה: הוריתי לנערי לא לנגוע בך לרעה, ואם מישהו יפגע בך, תאמרי לי. כמו כן, את מוזמנת להיות אורחת על שולחני.

והוא לא מסתפק בכל זה אלא "ויצו בועז את נעריו לאמור: גם בין העומרים תלקט ולא תכלימוהו, וגם שול תשולו לה מן הצבתים ועזבתם ולקטה ולא תגערו בה".

זוהי דמות נפלאה. בועז יצא מגדרו לרומם אותה. הוא עדיין לא היה כל כך בטוח בכשרותה לבוא בקהל, כי סוף כל סוף היא היתה מואביה, אבל הוא אמר לה דברים המשמחים את הלב, ועזר לה בכל יכולתו.

בקשת נעמי מרות להינשא לבועז

כעת הגענו לנקודה עמוקה מאוד.

אדם שנפטר ויש לו ילדים, הילדים הם ההמשכיות שלו. אבל אדם שמת ללא ילדים זו טרגדיה גדולה. הרמב"ם (בכתבים, פרקי ההצלחה) כתב, כי לא ימנע האדם מלפחד מפני המוות, עד שיכנס לחופה. כי אם הוא נשוי, מעתה יש לו המשכיות. אם לא התחתן, יום אחד הוא עלול למות ללא שיהיה לו המשך, אלא אם כן הוא תלמיד חכם ויש לו תלמידים, אבל בדרך הטבע ילדים הם ההמשכיות של האדם.

ולימדה אותה התורה הקדושה כי ישנה דרך להקים את שם האדם שנפטר ולעשותו בזה חסד גדול מאוד עם נשמתו, וזאת ע"י קיום מצות יבום.

במקור, היבום הנפלא ביותר מתקיים על ידי הקרוב ביותר לאדם - אביו, שהאב ישא את אשת בנו. אבל התורה אסרה זאת, והטילה את המצוה על אחי המת. עכ"פ יש ענין גדול שאחד מקרובי הנפטר ישא את אשת הנפטר ויקים לו שם בעולם.

למחלון וכליון לא היו ילדים, ובעצם רות היתה צריכה להתייבם. מבחינה הלכתית לא היתה אפשרות של יבום כי לא היו אחים נוספים. היתה זו רק הרגשה רוחנית בעלמא של נעמי, אשר בקשה להציל את נשמת בנה שהיה אדם גדול.

סברה היתה נעמי, שאם אחד מן הקרובים, בן דוד או אפילו בן דוד שני של מחלון, יתחתן עם רות, תהיה זו טובה גדולה עבור נשמתו, אף שעל פי הלכה לא היה כאן חיוב כלל, ולכן אמרה לרות: אינני יכולה לצוות עלייך, אני רק מעלה הצעה: בועז הוא בן דוד שני שלנו, אני יודעת שהוא מבוגר מאוד, אבל אם תינשאי לו זו תהיה טובה גדולה עבור נשמת בני, והרי שאיפתך הגדולה להיות קרובה אל ה'.

רות, מטבעה, היתה צריכה לאמר: אינני מעוניינת להתחתן עם בן דוד, אדם זקן למעלה משמונים. אין לי שום חיוב לעשות זאת. אני עדיין צעירה לימים וברצוני לבנות בית. בועז ודאי ידאג לשדך אותי עם אדם צעיר בגילי, כך יהיה לי עתיד.

אבל רות לא חשבה על כלום. היא הודיעה לנעמי: כל אשר תבקשי אעשה! כוז היתה דמותה המופלאה של רות. מוכנה להקריב הכל עבור יהודי. לכן היא

זכתה להיות אמה של מלכות העם היהודי.

גדלותו המופלאה של בועז

אחרי שהביעה רות את הסכמתה, ניגשת נעמי לסדר את השידוך בין רות לבועז. לא היתה אפשרות לפעול בדרך המקובלת ולשלוח שדכן לבועז שיציע לו את רות המואביה, כי שום אדם בר דעת לא ילך לבועז, גדול הדור בעם ישראל, ויציע לו לשאת לאשה אלמנה צעירה, ועוד מואביה! הרי רק ההצעה עצמה היא עלבון.

הדרך היחידה היתה לגשת לבעוץ עצמו, כי הוא היה אדם גדול, וודאי ידע להכיר בערך אישיותה המיוחדת של רות. אם היא תיגש ישירות אליו, הוא כבר ידע מה לעשות.

נחזור לבעוץ. בעוץ היה אדם זקן, נשיא עם ישראל. אתמול הוא ראה את האשה הזו מלקטת בשדהו, והיות והבחין שהיא צנועה דיבר איתה דברי חיזוק ועידוד, אך סוף כל סוף הוא לא היה בטוח מה היא באמת. והנה לפתע באמצע הלילה, הוא רואה אותה שוכבת למרגלותיו. מה כל אחד אחר היה עושה במצב כזה? היה צועק: גויה שכמותך, לכי מאכן! עכשיו אני רואה שאת מהמואבים ושפלה כמותם!

אם היה אומר זאת, דוד המלך לא היה בא לעולם וגם לא מלך המשיח! אבל בעוץ היה כזו ממות נפלאה. הוא עצר את עצמו, לא התרגז אלא פנה אליה בשאלה, לברר את הענין: "מי את?" מה את עושה כאן? תסבירי את עצמך! והיא ענתה: באתי להציל נשמה. את נשמת בעלי המנוח. בעוץ שמע זאת והתפעל מאוד: "ויאמר: ברוכה את לה' בתי, היטבת חסדך האחרון מן הראשון" - מעשה זה יפה יותר מכל מה שעשית עד כה.

תגובה זו של בעוץ היתה ממש בגדר נס, שלא בדרך הטבע. כך אומרים חז"ל (רות רבא ו, א): " חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך" - משפטים שהבאת על עמונים ומואבים, וצדקות שעשית עם זקני ועם זקנותי, שאילו החיש קללה אחת מאין הייתי בא, והוא לא דייה שלא קיללה, אלא שבירכה, שנאמר 'ברוכה את לה' בתי".

דוד המלך היה קם כל לילה בחצות ההודות על כך שהסבא שלו לא אמר מילה אחת חריפה לסבתא שלו כשבאה אליו לשדה. היה זה בגדר נסי ניסים. רק אדם בעל שיעור קומה כמו בעוץ היה מסוגל לנהוג כך.

מאידך, המסירות של רות לה' היתה ככזו מידה, עם כזו גדלות. הרי אם נעמי לא היתה שולחת אותה, בשום פנים ואופן היא לא היתה עושה זאת. היא היתה מעדיפה למות ולא לעשות מעשה כזה. אבל נעמי אמרה לה - יש לך שליחות, את הולכת להציל נשמה יהודיה.

היה במעשה זה סיכון גדול. רות ידעה שאם בעוץ יקלל אותה, היא תהיה אבודה לעולם. תארו לעצמכם שהחפץ חיים זצ"ל היה מקלל מישהו... בעוץ היה נביא, גדול הדור. אם היה מקלל אותה אפילו קללה אחת - זה היה סופה! אבל היא לא נרתעה ממאומה, כי הרי נעמי שלחה אותה!

משני אנשים מרוממים אלו יוצא דוד המלך ע"ה!

זריזות בעוץ בקיום המצוה

המעשה עדיין לא הגיע אל סופו.

ביום המחרת באה רות אל בעוץ בשליחות נעמי, וחזרה ובקשה ממנו שישא אותה לאשה. והרי באפשרותה להתחתן עם בחור צעיר, לא זקן מופלג כמוהו, מה יצא לה מכך שתחתן דוקא אתו? באופן טבעי הוא היה צריך לומר: טוב, נראה, נחשוב על כך...

אבל בעוץ לא השתהה כלל. בו ביום אסף את זקני הדור, שהוא עצמו היה הגדול מביניהם, ואמר להם את אשר אירע עם נעמי ורות, ועל הצורך לבנות את המשפחה. היה שם יהודי נוסף, פלוני אלמוני, שמבחינת הקירבה המשפחתית היה קרוב לרות יותר מבעוץ, ולו הציע בעוץ לקנות את השדה, כדי שישאר על שם המשפחה, אך יחד עם זאת יהיה מוכרח להתחתן עם רות.

פלוני אלמוני, הגואל, לא היה מעוניין, כי לא היה ברור לו שהדבר מותר, ההלכה של "עמוני ולא עמונית" עדיין לא נפסקה. הוא חשש שמא יום אחד יאמרו שהמעשה לא היה מותר וילדיו יהיו מחוץ למחנה.

אבל בעוץ שידע שנפסקה ההלכה עמונית ולא עמונית, לקח את הסיכון בלי לחשוש שמא יהיה ערעור בדבר, וזאת כדי לגמול חסד עם נשמה יהודיה. וכשהחליט לעשות זאת - לא המתין אפילו יום אחד. אם זו מצוה - יש לקיימה מיד, ללא כל שהות. באותו לילה נערנה החופה, הם התחתנו, ועוד לפני שהגיע בוקר המחרת בעוץ נפט. אילו היה ממתין עוד יום, אם היה אומר: זו מצוה, אבל לא צריך למהר - לא היה דוד המלך!

כשראתה רות שבעוץ מת, באופן טבעי היתה צריכה להרים את עיניה לשמים ולומר: רבונו של עולם, האם זה מה שמגיע לי? הייתי נסיכה, התגוררתי בארמונות פאה. על הכל ויתרתי, הלכתי בגדלי, על אף שיכולתי לנסוע במרכבה. כשהגעתי לארץ ישראל 'זכותי' לקבלת פנים צוננת, כולם ביישו אותי, אבל לא היה איכפת לי, העיקר להיות קרובה לעם ישראל. ונעמי ה'רבי' שלי, אמרה לי שעלי להתחתן עם יהודי זקן זה עבור הבן שלה, כי רק כך תינצל נשמתו. וגם זאת עשיתי. התחתנתי עם היהודי הזקן, והנה הוא מת. האם זה מה שמגיע לי, ה'?

אך היא לא התרעמה, קיבלה את הכל באהבה, וכשנולד בנה, היא לקחה את התינוק הקטן אל נעמי חמותה ואמרה: חמותי היקרה, לבן הנולד יש את הנשמה של בנך - בעלי המת. ב"ה קיימנו את המצוה בשלימות.

והקב"ה נתן לה את שכרה משלם. חז"ל מספרים שבנה היה הצדיק הגדול ביותר בכל הדורות, ונכדו היה דוד המלך.

היא זכתה לראות בעיניה לא רק את דוד המלך אלא גם את שלמה בנו ואת בית המקדש. כך אמרו חז"ל (ב"ב צא ע"ב): רות המואביה ראתה במלכות שלמה בן בנו של בן בנה, שנאמר 'וישם כסא לאם המלך', ואמר רבי אלעזר: "לאמה של מלכות". אחרי כל הסבל שסבלה רות, אחרי אותה מסירות מופלאה לה' ולתורתו, היא זכתה לרוות נחת ולראות את בית המקדש שבנה נכדה שלמה ואת מלכות עם ישראל בתפארתה.

הלקחים שעלינו להפיק מהמגילה

מה עלינו ללמוד מכל זה?

ישנם הרבה סוגים של מעשי חסד בעולם, אבל החסד האמיתי, הטהור, הוא חסד כזה שאין לעושהו עתיד, אין מי שיכיר לו טובה עליו. זהו החסד המיוחד לעם ישראל.

לימוד נוסף: רות הוכיחה לעם ישראל, שהתכונה האמיתית של עם ישראל איננה דבר שמוכרחים דוקא לרשת אותו. הנה, היא היתה ממואב וזכתה לתכונה זו בשלימות.

ללמדנו, כי אין צורך דוקא ללמוד זאת מההורים. אם אדם קנה בעצמו את מידת החסד בשלימות, בכוחו להיות אביו של משיח צדקנו.

אנחנו אמנם נולדנו יהודים, אך לפעמים יש המהרהרים לעצמם: לא נולדנו למשפחה אמנית וכו'. אבל אם יש לאדם את המסירות הזו, בבחינת "משכני אחרך נרוצה", הוא נדבק לצדיק ואומר: באשר תלך - אלך, באשר תאכל - אוכל וכו', ברצוני להיות קשור לה' - אין גבול לגדלות שבכוחו להשיג.

את המסירות הזו בזמנים חשוכים, השי"ת אינו שוכח, ובסוף יהיה כזה אור, כזה יופי וכזו נחת, כמו רות שזכתה להיות אמה של מלכות.

ומבועז עלינו ללמוד את הגדלות הזו שלא לכעוס מיד, לדעת מתי לשלוט בעצמנו. להיזהר לא לדרוך על אנשים, לא לפגוע ברגשותיהם.

כדוגמא אספר לכם סיפור אישי. התחתנתי סמוך לפסח, ובפסח הראשון התארחתי אצל חותני.

בימינו ישנן כל מיני שיטות לבדוק חסה מתולעים, אבל בזמנו היה צריך לבדוק כל עלה, ועדיין לא היה ברור לנו שהוא נקי במאת האחוזים. כיון שכך, המנהג בביתנו היה שאוכלים רק את שורשי החסה ולא את העלים. היינו קונים הרבה חסה, זורקים את העלים ומשאירים את השורשים, כדי לקיים בהידור מצות אכילת מרור.

בליל הסדר, אחרי תפילת ערבית, הגעתי לביתו של חותני נכסתי למטבח ולתהומתי אני רואה את כל עלי החסה מסודרים יפה, וכל השורשים מושלכים בפח. בודאי הייתי צריך לצעוק "ה' ירחם", השורשים בפח! אין מרור הלילה!"... ואז כל אירת ליל הסדר, היתה נהרסת.

זה בדיוק מה שלא צריך לעשות. יש להיזהר, לשלוט בעצמנו, לדעת שישנם עוד אנשים כשביביה, והם בעלי רגשות. מרור זו מצוה נפלאה, אבל עם מילה אחת אפשר 'להרוג' אדם!

ביום הנפלא של חג השבועות, בו נפתח הרקיע והשפע יורד לעולם, נזכור כולנו את הלימוד החשוב מרות ומבועז, שמהם יצא מלך המשיח אשר יגאלנו במהרה. (תפארת שמשון)

סיפור לשבועות - יצחק אלחנן שמאלה!!!

לקראת יו"ט קבלת התורה, נביא בשביל לעורר לב העם לשאיפות ולגדלות כפי שנוהג לספרו הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א מידי שנה במחנה "בני תורה" במתק שפתינו ובלשונו הנודעת לתהילה:

יצחק אלחנן בן ארבע, בן חמש. יצחק אלחנן הולך לחיידר, ההורים משתדלים ומתפללים, לא מונועים דבר. הם הולכים ומבחינים שישנם מעט קשיים, ה"ראש" לא כל-כך מבריק. יצחק אלחנן עולה כיתה ועוד כיתה, הקשיים גוברים; עושים ככל שניתן. יצחק אלחנן חוגג "בר מצוה", מלמדים אותו היטיב את הדרשה, איכשהו הבר מצוה עוברת, והוא נכנס לישיבה קטנה, צולח שלש שנים בקושי רב ועולה לישיבה גדולה. קשה לו ליצחק אלחנן, ההורים עוזרים לו, מצמידים לו "אברך", ילד טוב הוא יצחק אלחנן. משתדל מאוד.

יצחק אלחנן בן תשע עשרה, בן עשרים. מתקבצים להם כמה "יועצים" וממליצים להורים: הבן שלכם, כנראה, לא כל-כך מוכשר, הוא לא "בנוי" ללימוד תורה, לא נורא, הוא יהיה איש טוב, יתפרנס ביושר ממעמל כפיו. הוא כמובן ימשיך לצעוד בדרך הטובה בה חונך, הוא יהיה יר"ש ותומך תורה הוא יהיה איש טוב.

יצחק אלחנן יוצא אל שערי החיים, לא היה דבר טוב במקומו שלא היתה ידו בו: חברת גמ"ח; חברת משניות; חברת חיי אדם; חברת עין יעקב; חברת תהילים; יצחק אלחנן היה פוקד כל נזקק ונצרך וממילא מחסורו. וכשהגיע לעונת "האישי מקדש" נשא לאישה את זוגתו הצדקת ויחד המשיכו בכל

מפעליהם הטובים. נולדו להם בנים ובנות צדיקים וצדיקות כולם בני עליה, לומדי תורה. מהם ת"ח מופלגים, נולדו נכדים וגם נינים יצחק אלחנן בן שישים, בן שבעים, בן שמונים. הגיעה עת "כל האדם" וסביב מיטתו כל ידידיו מכריו ובני משפחתו, כל העיירה זועקים ביחד "שמע ישראל" ויצאה נשמתו באחד.

יצחק אלחנן עולה למעלה, צועד בצעדים מאושיים לעבר שולחנו של מקום, והנה בצד שמאל דלת צרה: "מה זה שם?" הוא פותח חרך צר ורואה אש מתלקחת "אוי גדינים!" הוא בורח. מה ליצחק אלחנן עם גיהנם? יצחק אלחנן נזכר במטען היקר שהוא נושא איתו אוצרות אוצרות של מצוות ומעשים טובים, זרע ברך ה'. הוא ניגש לצד ימין חיוך על שפתיו, פותח את הדלת, מכניס רגל ועוד רגל ועניו ראות צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. עיני יצחק אלחנן אורו: זה המקום! מבקש רבי יצחק אלחנן להיכנס פנימה, ולפתע הוא שומע כרוז צועק ומכריז: "יצחק אלחנן שמאלה!"--

שמאלה?! כנראה זו טעות; יצחק אלחנן רוצה להמשיך לפנות ימינה, אך כמו כח תופס אותו בעורפו, הכרוז אינו מרפה: "יצחק אלחנן שמאלה!"--

יצחק אלחנן כבר לא מחייך: מדוע שמאלה? הן הרבה מעש"ט עשיתי בימי חיי, לא הרעתי לאיש! והוא נענה: אכן, מעשים טובים רבים בידיך, ידענו צדקותיך:

אבל יצחק אלחנן, ר - צ - ח - ת !

- את מי רצחתי? אני כל ימי עסקתי בלהחיות בני אדם במטותא מכם, מעולם לא רצחתי. אך הם, הדיינים של מעלה בשלהם: יצחק אלחנן, ר-צ-ח-ת!

את מי? והוא נענה: את רבן של כל בני הגולה הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור! אתה צדיק, עשית הרבה מעש"ט. אבל רצחתי! רצחתי את הפוטנציאל שלך את ה"בכוח" שלך את מה שהיית מסוגל להיות. מהיום שהתייאשת מלהשתדל ולהתאמץ, מהיום שהפסקת לשאוף, רצחתי! אין שום ברירה, לך שמאלה! יצחק אלחנן פונה שמאלה בגו שפוף ובדמעות מתוך הבנה וקבלת הדין. מבין שבצד ימין יושבים אלו ששאפו, אלו שהתאמצו, אלו שלא התיאשו, אלו שלא נשברו ומיצו את כל כוחותיהם, הם יושבים שם עם החזון איש ור' חיים עוזר על יד אבי ורבא והתנא הקדוש רבי עקיבא ליד משה רבינו וכל הצדיקים, שכל ימיהם התאמצו ושאפו!

(ממשנתה של תורה)

סיפור לשבועות - בן הקצב

הוא ישב בחדר ההמתנה, ונראה היה כאילו קוצים נתחבו בבשרו. הוא עיין בגמרא קטנה שהלכה עימו לכל מקום, אך מפעם לפעם הפסיק בעיונו, הביט בשעונו וציקצק בפיו כאומר "עוד שנייה אני בורח מכאן". למען האמת, השאלה ששאל את עצמו לא הייתה מתי הוא מסתלק, אלא מדוע בכלל הגיע למקום הזה. היה זה בית ראש הישיבה של בנו שמעון. הוא כבר ישב בחדר המתנה זה כמה וכמה פעמים, ובכל פעם הביטיח לעצמו שזו הפעם האחרונה. מהפעם הראשונה ניחש כי לא הוזמן כדי לשמוע מחמאות על בנו, ותמיד עלה ניחושו יפה. שמעון ידע להשקות אותו בכוס תרעלה שאת תחתיתה לא ניתן היה לשער.

אין לו כוח בשביל שמעון. ובודאי שאין לו כוח לעמוד מול ראש הישיבה ולשמוע את מה שהוא כבר יודע. שמעון לא מתבגר, ידו בכל יד כל בו, אינו לומד, ותחת זאת מפריע לרמ"ם בישיבה ומתעמת עם חבריו לשיעור. מה הוא קשור לזה בכלל? נכון, יש את העניין הזה שהוא בנו, אך מדוע זה מגיע לו? הרי איש לא יטען שהאשמה בו. והוכחה לכך הם תשעת הילדים האחרים של ר' רפאל שכל אחד מהן עליו ולמדן יותר מהשני.

מדיכן שאינך מסתכל על ביתו של ר' רפאל הרי זה בית בנוי לתלפיות. ממון מעולם לא היה בו אך תורה הייתה ובשפע. מגיל ילדות הילדים היו מונחים בלימוד, הובילו בכיתתם, הוסיפו כהנה וכהנה על מה שדרשו מהם בת"ת, ועשו זאת בחשק ובשמחה.

הוא השקיע בכל אחד ואחד, שעות על גבי שעות בלימוד ובבחינה, על חשבון שעות המנוחה. והילדים חשו בזאת והשתדלו בכל מאודם להשיב לו כגמולו. ורק שמעון יצא מן הכלל.

מאז היותו בגן נדרש ר' רפאל שוב ושוב ללכת עימו למומחים שונים. שמעון לא רגוע, שמעון מרביץ, שמעון מתקשה בקריאה ושמעון לא מקשיב. שמעון ושמעון ושמעון.

מדוע הגיע אליו? כדי להרוס את חייו? מה בורא עולם רוצה ממנו? האם אינו משקיע את ימיו ולילותיו בחינוך ילדיו?

וכעת מנת ההשפלות הקבועה הזאת. יכול ראש הישיבה לוותר על המפגש המשפיל הזה שכן הוא, ר' רפאל, יודע בעל פה מה עומדים לומר לו ואף יכול להוסיף כהנה וכהנה, כפי שהוא עושה בכל פגישה שכזו, אז מדוע מטריח אותו ראש הישיבה לבוא ולשמוע את הדברים שוב ושוב?

הדלת נפתחה. ר' רפאל מתיישב ואומר לראש הישיבה: "יודע אני מה אתה רוצה לומר, אך אני מעדיף לשאול אותך: עשרה בנים לי. תשעה מהם הולכים בדרך הישר, עולים ופורחים בתורה ובעבודת השם. אני כבר איני צריך ראייה להשקעתי ולהנהגתי. והנה קם הילד העשירי ומתקשקש להיות היוצא מן הכלל. ניסיתי ללכת לקראתו וככל שאני מנסה כך הוא מתרחק. מה רוצה אתה שאעשה. אני התייאשתי ממנו מזמן. רוצה אתה לזרוק אותו? ניחא זרוק, אני לא אתנגד. להיפך אני מעריך לכם את הזמן שהסכמתם להחזיק אותו. אני עצמי לא הייתי מחזיק ילד שאינו לומד ואינו מקשיב ורק הורס לי את הישיבה. מבין אני אתכם אז קומו ותעשו מעשה..."

ראש הישיבה מביט בו המום. הוא שמע הורים שברגעים מסויימים התייאשו מילדיהם, אך אף אחד לא עשה זאת בצורה משכנעת כזו כמו ר' רפאל. הוא מחליט לשנות את נושא השיחה אותו תכנן מלכתחילה.

"שמעתי אותך אומר 'אני כבר לא צריך ראייה להשקעתי והנהגתי' כלום יכול אתה להציג ראייה כזו?"

האב מחייך חיוך שחציו מלגלג וחציו כועס. "הלא חמישה מתוך עשרת בני למדו אצלך ואתה שואל אותי שאלה שכזו? האם ראית ילד מתמדי כמו צבי, צדיק כמו נפתלי? חרוץ כמו אליהו? חכם לב כמו ברוך? יודע הלכה כמו יעקב?"

"אכן, ילדיך הם אות ומופת ודוגמא לאחרים. אך איה אותה ראייה שהצהרת עליה?"

ר' רפאל מתחיל להתרגז באמת ובתמים.

"האין כולם וכל אחד לחוד בבחינת ראייה מספקת? כלום רעייתי ואני צריכים להתנצל שהקב"ה העניק להם עונש בצורת שמעון?"

"יפה אמרת" מתלהב ראש הישיבה "כאשר הקב"ה נותן לך ילד כמו שמעון אתה קורא לו 'עונש', ומחליט לשמוט אותו מעל גבך, כאילו אין הוא קשור אליך כלל וכלל, ואילו את הפרסים שהגיעו אליך בהתגלמותם של ילדיך האחרים אתה מאמצים בחום ומציג את כהישגך שלך?"

"איני מציג זאת כהישג אלא כהוכחה לכך שאנו כהורים פעלנו ללא דופי" אומר האב.

"ואני אומר לך שאם לא תעשה כל שביכולתך לקרב את שמעון, והוא ילך לתרבות רעה, אראה זאת ככישלון של מאה אחוז בחינוך ילדיכם".

"יסלח לי כבודו" אומר ר' רפאל בגרון נחוץ. "איני חייב לשמוע דברי הבל והשמצה אלה. באיזו זכות מבטל אתה את הישגי הגדולים ותולה אותם בילד סורר ומורה זה? האם אני זה שמשמיט ילדים מעל גבי או אתה זה שמשמיט אותם?"

"רואה אני שצריך אתה ללמוד מהתחלה את כל ענייני החינוך", אומר ראש הישיבה. "דע לך שאין מודדין לו לאדם בבניו ובבנותיו המוצלחים אשר גם בלעדיו יעלו מעלה בדרך העולה בית קל, אלא דווקא בבניו אשר נתנו לו כפיקדון בידו כדי להביאם אל הדרך אשר ילכו בה".

האב מביט בו באותו מבט ספק מלגלג ספק מסוקרן. "ומאיפה לקחת את זה? ברוך השם בקי אני בתורה בגמרא בראשונים ובאחרונים, וגם שבילי ההלכה נהירים לי. ומה לעשות לא נפגשתי במשפט כזה, אולי יאיר כבודו את עיני, שמא פספסתי משהו בדרך?"

"את המשפט הזה כתב יהודי אחד ששמו משה", אומר ראש הישיבה. לכזו תשובה גרועה לא פילל ר' רפאל, היא בפירוש הוציאה ממנו את מיטב הארס והציניות שניחן בה: "מה כבודו אומר? יהודי? ועוד ששמו משה? בודאי שצריך אני לשמוע את דבריו כאילו אמרם אחד התנאים או האמוראים הלא כן? סלח לי, הרי אינך מדבר עם 'עם הארץ', מה אתה מבאי לי איזה משה? מדוע אני צריך לשמוע אותו?"

"אני מבקש לספר לכבודו סיפור אודות אותו משה", אומר ראש הישיבה. "סיפור" אומר ר' רפאל וחושב לעצמו שכבר היה מעדיף לקבל את דברי אותו משה כתורה למשה מסיני ולא לבטל זמנו בסיפורים, ועוד סיפורים על אודות אותו משה".

"עליך לפנות חצי שעה לפחות מזמנך כי אותו משה עליו אני הולך לספר לך, חי לפני שנים רבות ובמקום רחוק מכאן".

ר' רפאל משלב ידי, ובאותו רגע נזכר, שכן נהג כאשר היה ילד בגן. "סיפור הוא רוצה לספר לי", הוא חושב, "נו מילא, כנראה עוד לא התכפרו עוונותיי ובורא עולם מזמן לי עוד השפלה חדשה. סיפור אני צריך לשמוע בגילי, סיפור על ילד קטן בשם משה לפני הרבה שנים..."

ראש הישיבה מבחין גם מבחין ביציות הנושבת מצדו של האב, ובכל זאת מתחיל בסיפורו.

קורדובה, ספרד

רוח נכאים שררה באיטליז, רוח עייפה ומיאשת שאפפה את יושביו. ולא שהיו יושבים בו רבים. שניים היו. ואף אחד מהם לא היה לקוח. רק בעל האיטליזי ובתו. כשאין לקוחות אין פרנסה. ובאין פרנסה, הם נותרו זמן רב מידי במחיצת הצרות שלהם.

למען האמת מוכן הקצב להיות חסר פרוטה כל ימיו, ובלבד שתמצא בתו חתן כלשהוא. אך היא אינה מוצאת, ולא שהיו חסרים קופצים, רק שהללו נותרו בקפיצתם מול סירובה של חנה, הבת.

והוא כועס. ומדוע שלא יכעס?

כבר יותר על חלומם משכבר הימים לחתן קצב במשרה מלאה שיפתח חנות נוספת בצידה השני של העיר. לאחר מכן יותר על חתן שיהיה קצב בחצי משרה ויסייע לו באיטליז. שומו שמיים - כבר הסכים לחתן שלא יהיה קצב כלל. שיעבוד בחייטות או בסנדלרות.

אך עיקשת זו רוצה חתן שילמד תורה מבוקר עד ערב. כמה כאלה יש בקורדובה או אפילו בספרד כולה? ומדוע שישכים אחד כזה להינשא לבתו של קצב? ועוד יותר מדוע ישכים להינשא לבתו של קצב עני מרוד שאינו יודע מהיכן ירכוש את הבהמה הבאה במטרה למכרה? כשאין לקוחות, ואין סחורה, יש מספיק זמן לרגון ולהתווכח. וזה בדיוק מה שעשה הקצב במשך רוב שעות היום. אם כי למען האמת אין לכתוב מונולוג של אב ושתיקה של בת בשם "ויכוח".

כך או כך, לא קשה להבין את פשר אוירת הנכאים ששררה באותו היום באיטליז.

מדריד, ספרד

הוא שוב קם חציו משתומם וחציו כועס. שוב החלום הזה שמטריד אותו מזה שבועיים. בתחילה זה הצחקי אותו, אך משחזר החלום על עצמו שוב ושוב זה התחיל להטריד.

מימון בן עובדיה לא היה איש שמתייחס לחלומות. הוא היה תלמיד חכם שהוגה בתורה מבוקר עד ערב. הוא חי בחדר מעופש, ואכל ארוחות זעומות, באותם מקרים שלא שכח מהן. כל עסקו היה בתורה ודבר מלבד הלימוד לא העסיק אותו. השדכנים כבר לא היו מיאשים ממנו. הם פשוט שכחו אותו, שהרי אין זיכרון קצר יותר מזה של שדכן שאיבד עניין באחד הקליינטים שלו. ומימון בן עובדיה היה בהחלט קליינט ותיק ונשכח מאוד.

מסתבר שגם מימון שכח את העובדה שבני אדם נוהגים להינשא לפחות פעם אחת בחייהם, וזו הסיבה שנתר הוא היחיד מכל משפחת בן עובדיה רווק מושבע, ושכוח שדכנים.

אך מה שלא עשו הוריו ואחיו, עושה החלום הזה. איש נשוא פנים בא בחלומו ומצוהו לקחת אישה שכן אין תורתו רצויה בעודו ללא אישה.

בתחילה אין מימון משליך פרוטה מעוכה כלפי אותו האיש, שכן גם היה מדבר דברי טעם, הן "חלומות שוא ידברו" מה עוד שלדעת מימון דברי האיש הם דברי הבל, ומה טעם להקשיב לדברי הבל שנאמרים בכימה בלתי מכוונת הקרויה "חלומות שוא"?

אולם, האיש מתעקש להשמיע את דבריו ואף להרחיבם: "תלך לקורדובה" הוא אומר "תיקח את בת הקצב שבאותו מקום, שכן הריהי אישה כשירה וצנועה שמיועדת לכבוד תורתך, וממתינה לו בכיליון עיניים".

הרי לך מהתלה. בת של קצב הוא מציע לו, כלומר אין זה סתם חלום שוא כי אם חלום שוא מלא עלבון. ומרוב עלבון מחליט מיימון בן עובדיה ללכת לאותה קורדובה ולהיווכח במו עיניו אם אכן ישנו שם קצב שבתו ממתנה לו כדברי אותו האיש מהחלומות.
בראותו את הקצב בפתח החנות חלשה דעתו, על כי מזלו גרם לו לבוא בקשרי שידוכין עם אדם כמותו, שלא ברור אם יש בו תורה יותר מאשר היצורים שאת בשרם הוא מוכר. אולם בראותו את בת הקצב אשר אודותיה דיבר איש החלומות הבין כי חלישות דעתו לשווא הייתה, אם כי לא ביטל אף בלא נימה את דעתו על אביה.
כפי שמבינים אתם, מיימון אינו איש קל כלל ועיקר, ואינו נוהג להשמיט מחשבה כלשהי שהוא חושב על זולתו, אולם לזכותו יאמר כי גאון הוא בתורה ובהלכה ואין הוא מודע לקשיחותו.

למען האמת, יש עוד אדם ביקום שאינו נודע לאותה קשיחות, ואדם זה אינו אלא חנה בת הקצב, שרואה באופן מיידי שהתלמיד החכם לו חיכתה כל השנים הגיע, גם אם התאחר בכך, ולפני שאתה מספיק לומר "ננס הקצב" וכבר השניים נשואים ומצפים לבן.

החודשים הראשונים לנישואין היו המאושרים ביותר שחווה חנה מאז לידתה, ואם סבורים אתם שאושר זה נעוץ בדירה הנאה שקבלו, עליכם היה לראות את המאורה הולדה ששכרו להם, ואם סברתם שנהג הוא לצאת איתה לטוילים ארוכי או קצרי טווח ולשוחח איתה על דא ועל הא כמצוותן של נשים, עליכם לדעת שמיימון לא שינה כהוא זה ממנהגו ימים ימימה. הוא ישב ולמד ואחר כך שוב ישב ולמד ולשם קינוח ישב ולמד.
ורעייתו - התמוגגה מאושר שהרי חלומה התגשם לחלוטין, באותה מידה שחלומו התגשם לחלוטין, בהבדל אחד: חלומה היה בהקיץ ומתוך רצון. חלומו היה מתוך שינה ומתוך כפייה.

הרי היא משרתת אותו בשמחה ובחדווה, וחשה זכות שרת אדם גדול זה, להכין את ארוחותיו לכבס את בגדיו ובתמורה שיניח לה להאזין לקול לימודו.

ומול גודש כזה של נתינה גם האדם הקשוח ביותר מתרכך, וזה מה שקרה למיימון. נפשו מתרככת והוא מתחיל לראות שהיה טעם בדבריו של אותו ברנש המגוח אל תוך חלמו. למען האמת הוא התחיל לחבב באמת ובתמים, אלא שהלה נעלם בדיוק כפי שהגיע, בלי להשאיר שם או כתובת.

ומיימון מתחיל להשיב נתינה על נתינתה של אשתו, משבחה בדברים, ומעלה על נס את פעלה ואת מסירותה. כמובן שמילים אלה, שאותם אינה שומעת מעולם, משפרים מאוד את מצב רוחה של חנה, ובעצם, הופכים אותה למאושרת, ואם אותו ברנש מהחלום, מביט בהם ובאושרם, הרי אין ספק שהוא נותן לעצמו ספיחה או שניים על שכמו, ובכל מקרה היה מאושר כמותם.
דא עקא שחודשים ראשונים מאושרים אלה של חנה, היו גם החודשים האחרונים בחייה.

כאשר הגיע זמנה ללדת ותקש בלידתה, וזמן קצר לאחר שנולד הבן, והיא הספיקה לראותו ולברכו - הוציאה חנה את נשמתה.

והבן, נולד לגורל של יתמות מאם, ולחיות לצידו של אב שידוע לטפל בתינוקות באותה מידה שהוא יודע לנהל בית, כלומר, אינו יודע מאומה. ואם אין די בכך הוא נכד לסב קצב, שאם היה איש זעוף פנים קודם לכן, כעת הודעף שבעתיים. שהרי מתחת לכל היוצורים שהתקיימו בין הקצב לבתו, הרי שלא היה יצור אחד בעולם שאהב כמותה. צער מות בתו היקרה לו מכל, אפף אותו והרי הוא כלי שבור לאלפי רסיסים.

בגיל שמונה ימים הוכנס הבן לביתו של אברהם אבינו עליו השלום ושמו בישראל נקרא משה.

שנותיו הראשונות של משה היו אומללות כמובן מאיליו, רק שהוא עדיין לא ידע מזה. איכשהו עבר מיד ליד וממשפחה למשפחה, ללא אהבה וללא חיבוק חם. בהיותו בן חמש נשא אביו אישה שנייה, וזו העמידה לו בנים ובנות. למשה התייחסה כמצוות אנשים מלומדה, ולא מתוך חשק וקירבה.

מה כבר יכול לצאת מילד כזה?
ואם סיפור חייו אינו מספיק מסובך, היה משה הקטן קשה הבנה. לא הבין מה שמלמדים אותו. ובל נשכח שאביו אינו הקצב כי אם מיימון גאון עולם עם הרבה ידע ומעט סבלנות מה שנותן תוצאה אומללה ביותר עבור משה הקטן.
ושמא תאמרו הבנה לא הייתה בו, אך רצון היה להבין ולהשכיל?

במחשבה שנייה לא ייתכן שכך אמרתם. כיצד ימצא ילד שמעולם לא ראה את אימו ושכל חייו היו פקעת גדולה של סבל, ויש בו רצון ללמוד?

ואכן משה הקטן אינו יכול וגם אינו רוצה. מה שמביא את אביו להסקת מסקנות שאינן חיוביות לגבי בנו בכרו ראויה אנו, למעשה רואה מיימון את בנו בעיניים ביקורתיות מאוד, וניתן לומר שהוא כועס עליו במאד מאד. ומיימון גוער בבנו ומכה אותו מכוח נמרצות, שלא הוסיפו מאומה לא לרצון ולא ליכולת של משה, ובסופו של תהליך מחליט מיימון להתכחש לבנו שאינו הולך בדרכו. הוא משתדל שישעה כמה שיותר אצל חמיו הקצב, ואף מעניק לו כינוי המעיד הן על הסרת האחריות ממנו, והן על מחשבתו עליו. ויקרא כינויו של משה "בן הקצב".

והיה משה לבזו כפי כל יהודי קורדובה, שכדרכם של אנשים שכחו שמשה זה לא ראה מעולם את אימו ואף אביו התנכר אליו. הם ראו בו ילד שמבייש את אביו התלמיד חכם ושמצווה לכנותו "בן הקצב" אם כדי לשנותו ואם מפני שנואשו מלשנותו.

בהיותו בן שמונה שנים, שמע משה את אביו משוחח עם אימו החורגת. "לא בן הקצב הוא, כי אם בן נעות המרדות" אמר האב "חפץ אני להשליכו מביטנו

ואעשה זאת בהקדם האפשרי". מילים אלה הגדישו את מנת הסבל של משה. הוא מתלבש בשקט, יוצא דרך החלון ומתחיל ללכת.

לילה שלם הולך ברחובות קורדובה ולבסוף הוא מגיע לאחד מבתי המדרשות בפאתי העיר, נשכב על ספסל ונרדם. לפנות בוקר הוא מקיץ ומחליט לצאת מהעיר כדי לברוח מסבלו ומגורלו. הוא הלך בלי לדעת היכן רגליו נושאות אותו, במשך ימים לילות הוא חלף על פני שכונות, רחובות וערים. כשמולו שיחק לו מצא בית נכנסת לשים בו את ראשו, וכשלא מצא לן תחת כיפת השמיים.

תלאות רבות עוברות על הילד משה, תלאות שהיו שוברות בוודאי כל ילד אחר, אך משה אינו כמו כל ילד אחר. הבדידות גורמת לו לחשוב על העולם בו הוא חי, על שאיפותיו ועל המקום שהוא רוצה לתפוס. בינתיים הוא עוסק בבדיחה, אך משה יודע היטב שאין חפץ הוא לברוח כי אם להגיע.

לאן?
לאחר חודשיים מגיע משה לעיר ושמה גאש.
הוא מגיע באישון לילה שם פעמיים לבית הכנסת, מצליח להשתחל מבעד לחלון, ולאחר מכן מתמקם על אחד הספסלים ומנמנם קלות עד שנרדם. מישוה נכנס לבית הכנסת עוד לפני הנץ החמה. הוא מתיישב ללמוד, מבלי לשים לב לילד שישן על הספסל.

אך אז מבצע משה את אותם התהפוכיות שהתרגל אליהם בהיותו ישן על מיטה רגילה, ותכף ומיד הוא מוצא עצמו על הרצפה, בקול רעש גדול. קול הרעש מעורר את תשומת ליבו של האיש הלומד. הוא ניגש לילד הישן על הרצפה מביט בו וחש את ליבו נמס מול הילד התמים והמסוכן שהנפילה לא הצליחה אפילו להעירו.
הוא ממתין בשקט עד שיתעורר וכששמשה פוקח את עיניו, הוא רואה איש בעל הדרת פנים כשל מלאך. מעולם לא הביט בו אדם בכזו רכות.
"מאין באת?" שואל האיש.

משה שותק.
"אין זה חשוב" אומר האיש לבסוף "נמתין לסיום התפילה ולאחר מכן תבוא אל ביתי ותסעד פת שחירת".

לאחר התפילה מוביל האיש את משה לביתו, ושם מאכיל אותו ומשקה אותו, עד ששבע. לאחר מכן שאל לשמו. משה אומר את שמו הפרטי ונמנע מלהזכיר את שם המשפחה מחשש שהאיש מנסה למצוא את מה שמשה מבקש לאבד.
"שמי יוסף" אומר האיש "אני מבין שנקלעת לצרה. על פי חזון פניך ילד טוב אתה ממשפחה טובה. הישאר כאן עד שרוחך תשוב אליך".

רבי יוסף היה לא פחות מאשר רבה של העיר גאש, כך למד משה בימים הבאים. הוא התייחס אליו כאל בנו היחיד, והעניק לו חום ואהבה, משל היה אביו. ויום אחד הציע לו ללמוד מעט. משה הסכים בחפץ לב, ורבי יוסף נוכח לדעת שמדובר בילד חריף שכל מאינן כמותו. חצי השעה הפכה לשעה ולאחר מכן לשעתיים, ואליה נוספו מלמדים נוספים שמסדר רבי יוסף מגאש לילד הקטן, ולא עברה שנה עד שמשה מקבל טעם בלימוד ומוסיף כנהנה על לימודיו.

חמש שנים חלפו.
משה מגיע לגיל מצוות ונערכת לו סעודת בר מצווה. כל יהודי העיר מגיעים לחגוג את שמחתו של העילוי האסופי הגדל בביתו של רבם הנערץ הר"ר מגאש.
ומגיל זה ואילך מתחיל הילד לעלות בלימודו, עד שנשמטים ממנו בזה אחר זה מלמדיו השונים בטענה כי אין להם עוד מה ללמדו, וכך הוא יושב לבדו ומעמיק בתורה ורק הר"ר מגאש יכול עוד לשמש לו כמורה, אם כי ככל שעוברות השנים הוא חש כי לפניו חברותא שווה ערך, שעתידו להיות ממנהיגי עם ישראל.
בהגיעו לגיל שמונה עשרה מבקש הר"ר מגאש לדבר עם משה.

"ראה נא" הוא אומר "מעולם לא שאלתיך מאין באת, וגם לא לאן אתה הולך, אך עם השנים נפשי נקשרה בנפשך וחס אני כאביך ממש. אולם ידוע ידעתי כי אב אמיתי יש לך במקום כלשהו, ועל פי המצב בו קיבלתיך בריא לי כי תלמיד חכם הוא שגזירה נפלה משמים שלא זכה לגדלך ולרוות ממך נחת באלה השנים, ותחת זאת זכיתי אני במתנה זו".

"אולם" ממשיך הר"ר מגאש ואומר "בן שמונה עשרה לחופה, ולפני שאדם נכנס בבית הנישואין עליו להיות כמה שיותר מושלם. ומאפה שאינך מסתכל על זה, אדם שניתק את קשריו עם אביו ומשפחתו אינו יכול להיחשב בשום פנים ואופן לאדם מושלם, אי לכך, רצוני שתלך למקום ממנו יצאת, ומכיוון שבריי לי שהדבר קשה עליך מבחינה נפשית, הנה אשב ואורה לך כיצד לנהוג בפרשה בצורה שתגן עליך מפני פגיעה נוספת".

אין הר"ר מייגאש מרחיב או מחטט באותה פגיעה, אך למשה ישנה תחושה שאביו החורג מבין יפה מה שאירע, למרות שבשנים שחלפו, הוא נידב מעט מאד על אירועים אלה. למעשה כל שהסכים לנדב הוא עובדת היותו יתום, וזאת בשל החיוב לומר קדיש ביום השנה לפטירתה. לא נעלם מהר"ר מייגאש שיום זה חל בדיוק ביום הולדתו של משה, והוא מחבר אחד לאחד ומסיק שאמו מתה בלידתה אותו ואביו נשא אישה אחרת שלא קיבלה אותו כבן.

אלא שמידע זה אינו מועבר ביניהם בדרך המקובלת של דיבור, אלא באותם חוטי הבנה עדינים שאפיינו את הקשר החזק ששרר ביניהם.
משה מקבל את עצת אביו-מורה, ובעיקר את הדרך העדינה בה הורה לו לנהוג בפרשה, והוא נפרד ממיטיביו ויוצא חזרה לעיר קורדובה להתודע אל אביו ואחיו החורגים.

הוא מגיע לקורדובה ביום שישי. כמצוות הר"ר מייגאש ניגש אל ראש הקהל ומוסר בידו מכתב המלצה חתום מאת רבה של גאש שידוע היה ומפורסם בכל רחבי ספרד. ראש הקהל מביט בכתב ופניו אורו. "תלמיד חכם בא לעיר. המלצה כזו מעולם לא קיבלתי על איש. אפילו לא על רבה של קורדובה רבי מיימון בן עובדיה.

לא אעזבך עד אשר תבטיחני שתשא דברים בפני כל הקהל בשבת לאחר הקריאה בתורה".
משה מסכים על אתר.
בשורת התלמיד חכם שבא לעיר התפרסמה תוך דקות, וכבר החלה נהירה רבתי אל בית המדרש לחזות בתלמיד החכם הצעיר המצוייד בכתב הסכמה מאת גדול הדור ה"י מיגאש.

כמובן שאין איש מעז להזמין אותו לארוחות השבת שכן הכל יודעין שהכבוד מגיע לרבה של קורדובה רבי מיימון בן עובדיה. אולם למרבה ההפתעה, מבקש משה מראש הקהל לסעוד בביתו את סעודת השבת בערב. הוא נענה מייד. לאחר מכן הודיע לו משה כי יאלץ להתפלל בבית כנסת אחר את תפילת ערבית בשל התחייבויות קודמות, ורק בשבת בבוקר יגיע להתפלל בבית הכנסת המרכזי. וכך היה. מתפללי בית הכנסת ובראשם הרב מיימון התאכזבו כמובן בראותם שהתלמיד החכם המדובר לא הגיע לתפילת הערבית אולם התנחמו בכך שלמחרת יזכו לשמוע את דרשתו.

משה מתפלל בבית כנסת קטן ולאחר מכן אוכל את סעודת השבת אצל ראש הקהל. בסעודת השבת הוא מתכבד לשאת דברי תורה. רק פתח פיו לדבר ולבני משפחת ראש הקהל מתגלה שפיו מפיך מרגליות, דברי תורה וחידושים שלא שמעתם אוזן. אם לראש הקהל היו פחדים כלשהם על הסכמתו לתת לאיש האלמוני לשאת דברים במקום החשוב ביותר בקורדובה, הרי שלמשמע דבריו ולמראה הנהגתו הוא יודע שמחר יזכה למלא חופניים ברכות ומחמאות על החלטתו זו.

למחרת מגיע משה לבית הכנסת הגדול של קורדובה, בהנהגת אביו רבי מיימון. ומשה שיצא בן שמונה, כילד קטן ללא חתימת זקן, הריהו בן שמונה עשרה, כאב בתורה ורך בשנים וזקן מעט את פניו. אין איש שמזהה את הילד השובב שברח לפני עשר שנים, ובשבת חגיגית זו אין כל סיבה להיזכר בפרשיה הנשכחת ההיא. לאחר קריאת התורה עולה משה ונושא את דרשתו. וזו דרשה שלא שמע איש מעולם. מתובלת היתה בדברי תורה מכל חמשת החומשים ובגמרות מכל קצווי הש"ס, במדרשים ובמפרשים ומעל הכל הסבריו וקביעותיו של העילוי הצעיר שכתב שנמשכו דבריו כך הבינוהו פחות אנשים, עד למצב בו רק שבעת הגאונים של שטא ונתנו עימו בדברים.

עם סיום הדרשה קם על מקומו רבה של קורדובה ויחד עם כל החכמים בעיר באו ולחצו לו את ידיו והביעו התפעלותם ממנו. רבה של קורדובה אף אמר "הריני גוזר עליך שתסב עימנו בשולחן השבת".

משה נענה. ישבו להם רבי מיימון וכל בניו ובנותיו בשולחן השבת והקשיבו לעילוי הצעיר שהפליא בדברי תורה, מדרש ומוסר, מעולם לא היה בביתם אורח כה מלא וגדוש, וגם טוב תואר היה.

בסעודה השלישית חזר על עצמו המחזה, ורבי מיימון ובניו יוצאים מהתפעלות, וברגע שיוצא האורח לרגע מהחדר כבר עטים האחים ומפצירים באביהם שיחטוף את העילוי הצעיר לאחת מאחיותיהם שהגיעה לפירקה. מיימון אפילו אינו מהסס. הוא כבר חשב על כך מרגע ששמע את הדרשה.

במוצאי השבת ניגש מיימון אל הצעיר וממתיק עימו סוד. "הריני רואה שהמצאת של מוריני ורבינו ה"י מיגאש לא זו בלבד שלא היתה מוגזמת, אלא היתה בבחינת המעט שבמעט. רואה אני כי כלי חמדה לפני ומציע לך להיות חתני, מלוקחי אחת מבנותי, ואדאג לכל מחסורך".

משה מתאפק מלבכות, כיוסף בשעתו, ויודע כי הגיעה שעת ההתגלות. כיוסף הצדיק מבקש גם הוא, "הוציאו כל איש מעלי" ואז במילים מדודות, ממש כפי שנהג בורא העולם באברהם אבינו הוא מספר לו את תולדותיו בעשר השנים האחרונות ורק לאחר שהאב מתחיל לעכל את הדברים אומר משה: "אני הוא בןך יחידיך, אשר אל כל כך אהבת. אני משה, שעזב לפני עשר שנים את קורדובה. זכיתי ברחמי שמיים להתגלגל לגאון הדור ה"י מיגאש והוא שימש כאבי החורג, וכעת באתי לפני הגיעי לפרקי, לשאול, התקבלני?".

ומיימון נופל על פניו ובוכה בכיה גדולה ועצומה. "אוי לי מה עשיתי? אבן מאסו הבונים היתה לראש הפינה. איך אשא פני אליך בני בכורי ראשית אוני? כיצד נסתתרה מעיני אישיותך וגאונותך, ווי לי מה יכולתי לאבד, אויה לי שלא זכיתי אני לגדלך לתורה".

ורבי מיימון מחבק את בנו באהבה גדולה ומבקש את סליחתו ולאחר מכן הם יוצאים מהחדר אל האחים הסקרנים ורבי מיימון מציג את משה ואומר לכולם. "הנה בני בכורי אשר נעלם לפני עשר שנים בדמות ילד קטן ושובב וחוזר אלי כעת בדמותו של תלמיד חכם עצום רבי משה בן מיימון".

עוד באותו ערב מכנס רבי מיימון את ראשי הקהל ומייעד לבנו משה את בתו של ראש הקהל בת צדיקה וצנועה ובעלת מידות טובות, ולא נח עד שהכריז קבל עם ועולם כי בנו בכורי יירש את כסאו אחרי.

הדברים נפוצו בכל רחבי קורדובה ואף נשאו על גלי הקול עד לגאש ורבי יוסף מיגאש, ששומע את הדברים מחייך לעצמו. הוא קיים את השליחות שהוטלה עליו משמים, והשיב את המתנה לבעליה.

ראש הישיבה עושה הפסקה קטנה ולאחר מכן מכריז. "ורבי משה בן מיימון הלך וגדל והפך לאחד מהדמויות רבות הודו של עם ישראל, הוא נחשב עד לימינו לסמכות תורנית ולפוסק הלכה שאפשר לייחס רק לאנשי הכנסת הגדולה לתנאים ולאמוראים, יש שכינוהו "הנשר הגדול", והמשפט המפורסם ביותר אודותיו הוא "ממשה עד משה לא קם כמשה". הוא נזכר בנשימה אחת עם רבי יהודה הנשיא שחתם את המשנה, רב אשי שחתם את הגמרא ורבי משה בן מיימון המכונה-ה"רמב"ם, לו מייחסים את חתימתה של ההלכה היהודית מתקופת הגאונים".

ניכר בר' רפאל שהסיפור תפס אותו. החיך הציני שהיה על שפתו בתחילת הסיפור, פינה את מקומו לנימת השתאות. אולם, החקרן שבו מתעורר אף הוא: "מינין לך אמיתת הסיפור הזה?" הוא שואל "אולי מישוה המציא כאן סיפור, כדרכם של סיפורים?".

ראש הישיבה מביט בו. "סבור אתה שאשולף לאדם שכמותך סיפור בלתי מבוסס, שסיפר אותו מישוה בלתי מוסמך?". ובכן סיפור זה סופר על ידי לא אחר מאשר הרמב"ם עצמו, וכדי להרגיע את חששותיך הריני מראה לפניך את הקונטרס הישן להרמב"ם שנכתב על ידו בשנת ד' תקי"ד, שנים ספורות לפני פטירתו ויצא לאור לראשונה ע"י נדוד, בן בנו, ר' דוד עוד בחייו וקיבל את הסכמת הרמב"ם להדפסת קונטרס זה. הפעם האחרונה בה יצא קונטרס זה לאור היה בשנת ה' תרל"ח ע"י ר' נפתלי היילפרין, בן בעל ה"משכיל לאיתן" ממינסק, בצרוף הסכמתם של הגאונים גדולי הדור בעל 'בית הלוי' ור' יצחק אלחנן מקראוונא זצ"ל.

"ויועד אתה מדוע החליט הרמב"ם לפרסם סיפור קשה זה?" ר' רפאל מצפה לתשובה. "בסיום הקונטרס הוא רושם זאת. הדברים נכתבו בשבילך, ר' רפאל. בשבילך ובשביל הורים אחרים שמתייאשים מילדיהם ומתייאשים מהם. סיפור חייו של הרמב"ם זועק לאותם הורים, לבל ישליכו את ילדיהם, לבל יתיאשו מהם, ובדואי שלא יזרקו בהם מרה ויכנו אותם בשמות כגון "בן הקצב".

מאז גיל שמונה עשרה היה הרמב"ם מקורב לאביו יותר מכל אחיו, וגם ירש את כסאו, השניים אהבו זה את זה אהבת נפש, וקשה להאמין שהיה מוציא סיפור זה אלמלא הסכמת אביו. רוצה היה הרמב"ם להציל מאות אלפי ילדי ישראל שיוולדו לאורך הדורות, ולכן הוא מפרסם את סיפורו, כשפנייה אישית נרשמת בסופה של האיגרת אותה אני רוצה שתקרא בעצמך".

וראש הישיבה מגיש לר' רפאל את לשונו של הרמב"ם מילה במילה מתוך הוצאת תרל"ח: "אבי ר' מיימון לא היה רוצה לקחת אשה, ויהי בחצי ימיו בא בחלומי איש אחד וצויה לו שייקח אשה כי אין תורתו רצויה בעודו ללא אשה, והיה מהתל מזה החלום, עד שצויהו לילה אחר לילה ללכת לעיר קטנה ליד קורדובה לקחת משם אשה בת הקצב של אותו מקום. נסע אל אותו המקום וכראתו את הקצב עומד בפתח חנותו חלשה דעתו על כך כי מזלו גרם לו לבוא בקשרי הקידושין עם משפחה שדלת שוכזאת. אך כראותו את האשה אשר אמר האישי בחלום, הבין כי חלישות דעתו לשווא היתה.

לקחה לו לאשה ותהר לו ותלד לו אותי, ותקש בלדתה ותמות ולא זכיתי לראות את אמי יולדתי. ובעת מילתי בעתה ובזמנה נקראתי בשם משה. ואבי רבי מיימון לקח לו אשה אחרת ותלד לו בנים ובנות, ואותי גידלה שלא מתוך חשק וקירבת אם כי אם כמצות אנשים מלומדה.

ואני משה הצעיר הייתי קשה הבה מאד ומעט רצון ללמוד, ואבי היה מכה בי מכות רבות והוספת שם לשמי "בן הקצב", שם אשר היה לבזו בעיני כל, עד שנואש ממני ורצה לגרשני מביתו, ואני קידמתי והלכתי אל אחד מבתי המדרש של העיר קורדובה שם מצאתי מקום לגופי, ישנתי בו, ואיקץ ואצא מן העיר. איני יודע היכן רגלי נושאות אותי, עד הגיעי אל עיר אחת אשר שמה גאש ואמצא שם איש אשר היה מאיר וחום נסוך על פניו ושמו רבי יוסף מיגאש. ואתחיל ללמוד ממנו ולהפליג בחכמה ודעת. ואין אני מגיד את משפחתי ועיר מגורי כי חששתי פן ישיבני שם.

וגיל הגיעי אל העיר גאש היה בעת היותי כבן שמונה שנים. בעת היותי כבן שמונה עשרה שנה ציוני רבי כי אשוב אל העיר קורדובה ונתן לי עצה הדרך אשר אלך בה. ובסיבת המסובב הגעתי אל העיר קורדובה ביום השישי, נגשתי אל ראש הקהל הממונה על סדרי והנהגות העיר והוא לא הכירני וביקשתי לעמוד ולדרוש בפני הקהל וראשי הקהל בשבת עת זמן הקריאה בפרשה כי שליח מצווה אני לחתן יתום, וזאת הייתה חלק מעצת רבי אשר אף מסר בידי כתב הסכמה לדבר שליחותי.

אל בית המדרש בו היה אבי רבי מיימון הלכתי רק בתפילת השחרית של שבת קודש בכדי שלא יכירני קודם גישתי לדרוש, ובשבת קמתי לדרוש רבנים דברים נוראים כעצת רבי, ואחר הדרשה קמו אבי ואחי אשר לא הכירוני ויקבלוני בסבר פנים יפות תוך הימים אותי לסעוד את השבת בבית הרב ושם להמשיך בדברי הדרוש אשר אמרתי.

לעת צאת השבת ביקש אותי אבי רבי מיימון להיות מלוקחי בנותיו כי רואה הוא כי כלי חמדה עומד בפניו, ואומר כי קודם מתן התשובה צריך אני עת קלה למחשבה. ואצא ואשוב אל הבית ואומר לאבי ביחידות כלשון אשר נאמר לאברהם עת ניסיון העקידה כי יראתי פן חולשה תבוא לו והייתי כמשלם רעה תחת טובה. ויעמידני אבי רבי מיימון מתוך שמחה שלימה וישיאני לאחת מבנות ראשי הקהל ויתן לי את כסאו.

והקדים כל שואל על מה ולמה צריך לפרסם אני מעשה זה אשר ארע איתי, ואשיב למען ידעו כל אב ואם וכל המלמד את תינוקות בית ישראל הדרך אשר ילכו בה, למען ידעו כי שליחים הם ואל יפגעו בשליחותם, אין מודדין לו לאדם בבני ובנותיו המוצלחים אשר גם בלעדיו יעלו מעלה בדרך העולה בית קל. אלא דווקא בבניו אשר ניתנו לו כפיקדון בידו כדי להביאם אל הדרך אשר ילכו בה. ובלקחו אליו מתוך אהבתו ויראתו את בנו תלמידו אשר ניתן לו להתגדל בו, זו שליחותו בעלמא הדין".

ג. ב. (מתוך "קונטרס הישן להרמב"ם" עליו מבוסס הסיפור. הסיפור מופיע בקצרה אף ב"סדר הדורות", פרק ה).

אינצער זשיין פֿלעיטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע ❖ פֿעיה"ק צפת ת"ו

פֿרשת נשא - שבועות • תשע"ט ◊ גליון 310

אינטרעסאנט

רחיצת ידי הכהנים

בפרשתינו כתוב מצות נשיאות כפים. לפני שנושאים הכהנים את כפיהם הם צריכים ליטול ידיהם. נטילת הידים נעשית על ידי לויים. מנין שהלויים נוטלים ידי הכהנים?

קדוש על ידי קדוש

בבית יוסף (או"ח סי' קכח) מביא את המנהג הזה, וכותב שלא היה יודע מהיכן הוא נובע, עד שמצא בזהר הקדוש בפרשתינו (ח"ג דף קמו, א) שכהן שרוצה לפרוש ידיו, צריך שיתוסף קדושה על קדושתו, שצריך לקדש ידיו על יד הקדוש. מי הוא יד של הקדוש? זה לוי, שצריך כהן ליטול קדושה של מים מידינו, שנאמר: "וקדשת את הלויים".

מפה לנגב

במנהגי ק"ק וורמיישא מובא שהלוויים היו מושיטים גם מפה לכהנים שינגבו בהם את ידיהם.

בכור

הב"ח מביא בשם מחזור ישן בשם מהר"י מולין, דאם אין שם לוי יתן בכור פטר רחם מים לנטילת ידים לדוכן, כי גם הוא נקרא קדוש².

ספל עם כמה ידות

מעניין לציין כי בבתי כנסת עתיקים בחוץ לארץ, נמצאו ספלים לנטילת ידי הכהנים, עם כמה ידות לכל ספל. כי בחוץ לארץ בארצות אירופא לא נשאו כפים רק במוספים של ימים טובים³, והיה עסק גדול סביב ברכת כהנים, ולפעמים היו יותר לוויים מכהנים, וכולם רצו ליטול חלק במצוה.

1) לא נמצא פסוק בלשון זה, ואולי הכונה לפסוק: "כי לוי כל בכור בבני ישראל... הקדשתי אתם לי. נאקה את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל". (2) ראה בהערה הקודמת, ובזה יובן שכאשר אין לוי הבכור יכול לעמוד במקומו. (3) דרך אגב יצויין למנהג חסידים בצפת שנושאים כפיים בכל תפילות המוספים גם של שבת וראש חודש, והוא לכאורה כפשרה בין מנהג חוץ לארץ, ומנהג ארץ ישראל.

והתחזקתם

כמו שאתה יכול

"קנאת סופרים תרבה חכמה" - אָמרו חז"ל, טוב לקנא במי שמתעלה בתורה ובמעשים טובים, אָבֵל לא אָמרו 'תרבה מעשים' אָלֵא "תרבה חכמה", כי קנאה זו טובה היא כִּשְׁהיא מרבה את המחשבה כיצד יוכל הוא לעשות את המעשים שהוא מסגֵל לעשות, וְלֹא לְחַקוֹת את המעשים לכי כחותיו של השני.

כי הרי כל אדם נברא בכחות שונים, חלשות האחד אינם דומים לשל השני, וגם מעלות ותכונות טובות יש בו שאין אצל האחר. על כן לא יוכל לעולם לעשות בדיוק מה שהשני עושה, כי הוא יש לו את הכחות שלו וְלֹא שֶׁל חֵבְרוֹ.

ואדרבה, מִפְּנֵי דוֹרֵשׁ הַקֶּבֶ"ה אֶת הָעֲבוֹדָה דְדוֹקָא מֵהוּ שֶׁהוּא לְפִי דְרִגְתוֹ וְהִיכּוּלוֹת שְׁלוֹ, וְלֹא מֵהוּ שְׁלִפִי דְרִגְתוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ. וְמֵהוּ שֶׁשִּׁבְּחוּ חז"ל אֶת קִנְיַת הַסּוֹפְרִים, זֶה רַק לְלַמֵּד מִחֵבְרוֹ עַד כִּפֹּה צָרִיךְ לְהִתְאַמֵּץ וּלְנַצֵּל אֶת הַכּוֹחוֹת, אָבֵל לְפִי כְחוֹתָיו הוּא.

בִּפְרָשְׁתֵּנוּ מִחֲשֻׁבַּת הַתּוֹרָה אֶת מְשֻׁפְחוֹת קֵהֶת וְגִרְשׁוֹן וּמִרְרֵי כֹל אֶחָד לְבַד, וְאַחַר כֵּן חִזַּר וְכָלַל אֶת מִנְיָנָם בְּיַחַד, וְאוֹמֵר עַל זֶה הַפְּדֻרֵשׁ "לְהַגִּיד שְׁפָלָם שְׁקוּלִים לְפָנֵי הַמָּקוֹם בְּחִבָּה". לֹמַד מִזֶּה הֵרַה"ק רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מְדִינַבּוֹב בְּסִפְרוֹ 'אֲגָרָא דְפִרְקָא', שְׂרוּאִים מְכָאן שְׂאֵךְ שֶׁעֲבוֹדַת בְּנֵי קֵהֶת הִיְתָה חֲשׁוּבָה מְאֹד, שֶׁהֵם נִשְׂאוּ אֶת הָאָרוֹן וְכֹל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁבָּהֶם עָשׂוּ אֶת כָּל עֲבוֹדוֹת הַמִּקְדָּשׁ, בְּכֹל זֹאת לֹא קִנְאוּ בָּהֶם בְּנֵי גִרְשׁוֹן.

וְכֵן עֲבוֹדַת בְּנֵי גִרְשׁוֹן הִיְתָה חֲשׁוּבָה מְעֻבָּדַת בְּנֵי מִרְרֵי שֶׁנִּשְׂאוּ רַק אֶת הַדְּבָרִים שֶׁל הַחֲצֵר, עִם כָּל זֹאת לֹא קִנְאוּ בְּאַחֵיהֶם, רַק כֹּל אֶחָד עָשָׂה אֶת הָעֲבוֹדָה הַמְּטֻלָּת עִלּוּי, וּבְזֶה הָיוּ כָּלָם חֲשׁוּבִים לְפָנֵי הַמָּקוֹם בְּאוֹתָהּ דְרִגְוָה.

קורץ אתו שארף

אשר יעשו מכל חטאת האדם וגו' ואשמה הנפש הוא והתודו את חטאתם. איך הגיע אליו שנכשל מכל חטאת - בשוגג, בגלל שואשמה הנפש הוא - שאשם במזיד, וכשיעשה תשובה והתודו 'את' חטאתם - עם חטאתם - גם על המזיד שעם החטא.

ואיש את קדשיו לו יהיו. ואיש את קדשיו - שמשפיע קדושה על אחרים וגורם שילמדו ממנו לו יהיו - ישפיע עליו השי"ת קדושה עליונה.

ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשפן יקח הפתו. מכל יהודי אפשר ללמוד דבר טוב, אפילו צדיק מיהודי פשוט, גם מן העפר אשר יהיה בקרקע המשפן - היהודי הפשוט ביותר יקח הפתו.

פה תברכו את בני ישראל. פה - כמו שהם יהיו איך שיהיו תברכו את בני ישראל - תמיד הם ראויים לברכה שהרי בני ישראל הם טובים הם מהגויים.

(הרה"ק שמואל אליהו מזוואלין)

יברכה ה' וישמרה יאר ה' פניו אליה. יברכה - בממון (רש"י), יאר ה' פניו אליה - שיאיר עיניך ולבך בתורה (מדרש). אפילו שיהיה לך ממון, בכל זאת 'יאיר עיניך ולבך בתורה' - תוכל להתגבר על היצר וזה לא יטריד אותך מללמוד.

(מאור ושמש)

א טיפוע נעדר אנק

ישלח מעצמו קנאה תאוה וכבוד שהם כנגד ג' עבירות חמורות

וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש. בספר 'אגרא דכלה' כתב כי שלשה אלו מרמזים על שלשה דברים שצריך לשלח מקרבנו, והם הקנאה התאוה והכבוד, הקנאה בנגד 'צרוע', כי מתוך קנאה הוא בא לידי לשון הרע, שבגללו בא הצרעת. התאוה הוא בנגד 'זב', כי טמאה זו באה בתוצאה מתאוות רעות. הכבוד בנגד 'טמא לנפש' כי מחמת שחם על כבוד עצמו הוא מגיע לידי פעס, וכתוב בזהר שהפועס מטמא את נפשו יותר מכל העברות. והנה במדרש דרשו את הפסוק בנגד שלשה העברות החמורות: עבודה זרה, גלוי

ערויות ושפיכות דמים. ויש לומר כי הא בהא תליא, הקנאה היא כעבודה זרה, כי המאמין בה אינו מקנא במה שיש לחברו, כי הוא יודע שאף אחד לא יגע במה שמוכן לו, ומה שיש לחברו מוכן רק לחברו. התאוה היא גלוי ערויות שכל בלה תאוה. והכבוד מביאה לשפיכות דמים, כי שופכי הדמים הם בגלל שרוצים לשמור או לנקם על כבודם (גם הלבנת פנים שהיא כשפיכות דמים, באה על פי רוב מרדיפת הכבוד). (אמרי יוסף להרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא)

פניני בת עין

העבודה בזמן ירידה חשובה מאד

נשא את ראש בני גרשון גם הם. יש לדקדק למה הוסיף את התבות 'גם הם'. ויש לומר שיש פעמים שאדם משתוקק ונכספה וגם פלטה נפשו לאהבת השי"ת, וכל חפצו ורצונו היא לעשות רצון ה' אף בלי קבלת פרס כלל, רק 'לעשות רצונה אלקי חפצתי'. עבודה זו בודאי חשובה מאד. אף לפעמים מסתלק ממנו אור הקדשה בבחינת "והחיות רצוא ושוב", ונשא אצלו רק רשם מאותה התלהבות, אף הוא אויז באותה רשם בבחינת "אחזתיו ולא ארפנו", ומתחזק שלא לפול לרפיון ועצלות כלל, ומתאנה ומשתוקק לחזור לאהבה אמיתית. עבודה זו חביבה מאד לפני ה' יתברך, והוא מקבל תענוג מהתחזקות זו, ואדרבה, עקר פונת הבורא שסלק אורו ממנו היתה כדי שיתחזק בזמן הירידה, ועל ידי זה תוסף לו מהבורא ברוך הוא אור הקדשה בכפלי כפלים. והנה עבודת בני קהת "בפתח ישאו" שהוא למעלה סמוך מאד להראש, והם היו נושאים את הדברים הפנימיים, שזה רמז לבחינה הראשונה שהוא במצב של השתוקקות. אבל עבודת בני גרשון בדברים החיצוניים הרומזים לבחינה השנייה. ועל זה אמר נשא את ראש בני גרשון שעבודתם גם הם לשון טפל שאין זה עבודה עקרית, אבל 'נשא', גם עבודה זו חשובה ויקרה, ובסופו של דבר תנשא אותו למעלה.

קָרְבָּנוֹ קְעֶרֶת כְּסָף אַחַת וְכוּ' שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה. ברש"י: למנחה - למנחת נדבה. צריך להבין מנא ליה זאת, אולי היה זה מנחת הנסכים שהם חובה על הבהמות שהביאו. ויש לומר דהנה היחס של סולת ושמן במנחת פר ואיל שוים - 2 לוג שמן לכל עשרון (הפר 3 עשרונים וחצי הין שהם 6 לוגין שמן, והאיל שני עשרונים ושלישית הין שהם 4 לוגין שמן), אבל מנחת צאן בלילתה רכה יותר שנותנים 3 לוגין שמן לעשרון סולת. וקיימא לן במנחות דאם עירב שני מנחות שאין בלילתן שווה פסול, לכן מנחת פר ואיל אפשר לערב, אך לא עם כבש. והנה בקרבנות שהביאו היו שלשה פרים (1 עולה 2 שלמים), ששה אילים (1 עולה 5 שלמים), אחד עשר צאן (1 כבש לעולה, 5 כבשים ו-5 עתודים לשלמים). וסך המנחות שלהם, לפרים ולאילים 21 עשרונים ו-42 לוגין, ולצאן 11 עשרונים ו-33 לוגין, ואותם היו צריכים להניח בשני כלים. והנה איתא בילקוט שהקערה והמזרק היו מדתם שוה, אם כן לא יתכן ששני כלים אלו שמשו למנחת הנסכים, מכאן למד רש"י כי מנחת נדבה היתה.

יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלַיָּךְ וְגו' וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ובתרגום: וישוון ית ברכתי על בני ישראל. ויש לומר כוונת התרגום, כי אמרו בגמרא, כתיב "אשר לא ישא פנים" אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה וכי אין אתה נושא פנים הלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב "ישא ה' פניו אליך", אמר להם וכי לא אשא להם פנים, אני אמרתי "ואכלת ושבעת וברכת" והם מדקדקים על עצמם עד כזית. והנה מסופר בגמרא שכאשר נכנס רבי ישמעאל בן אלישע לפני ולפנים אמר לו ה' 'ישמעאל בני ברכני', וברך אותו יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כסעך וכו' ותכנס להם לפנים משורת הדין, כלומר שזה היה ברכתו שה' ישא להם פנים ויכנס להם לפנים משורת הדין, על אף דכתיב "אשר לא ישא פנים", והקב"ה נענע לו בראשו, כלומר שהסכים לברכתו. וזה מה שכתב התרגום 'וישוון ית ברכתי' כלומר אותה ברכה אשר אני חפץ בה, והיא "ישא ה' פניו אליך".

מַעֲשֵׂה הַלְּעָרָה אֵין מְלִיצוֹת

למדן אחד כתב ספר שלם בחקירה האם אשה יכולה לקבל על עצמה גזירות, ויהיו עליה כל הדינים כנזיר זכר. בלמדנותו קבץ הוכחות מבבלי, ירושלמי, רמב"ם, ראשונים ואחרונים, עם הוכחות לכאן ולכאן. את ספרו שלח אל הגה"ק רבי עקיבא אייגער זצוק"ל לקבל ממנו הסכמה, שלח לו הגאון מכתב קצר וכתב לו: "מצאתי בספר קטן וחומש שמו, ובו כתוב **אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְלֵא לְנִדְרֵי נָזִיר לְהִזִּיר לָהּ**". ברמזו לו כי הוא בבחינת 'צורבא מרבנן ועם הארץ מדאורייתא', אשר מרוב למדנותו מזלזל הוא ב'ספר הקטן שחומש שמו'.

ובדרך אגב אפשר לבאר מאמר חז"ל בדרך מליצה, כי מה שייך אצל הקב"ה 'ונענע לי בראשו', הלא אין לו צורת הגוף. אלא שהפסוק "ישא ה' פניו אליך" כתוב בפרשת נשא את 'ראש', והפסוק "אשר לא ישא פנים" כתוב בפרשת 'עקב', וזהו 'ונענע לי בראשו' היינו שהוא רוצה את מה שכתוב בנשא את 'ראש'. (נפלאות חדשות הגה"ק רבי שמשון מאוסטרפולי)

יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ. כתב במדרש "יברוך" בזכות זכור "וישמרך" בזכות שְׁמור. נראה לי לפרש על פי מה שאמרו חז"ל כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מְצָרִים, דכתיב 'וקראת לשבת עונג וכו' והאכלתיך נחלת יעקב' אביך, שהיא נחלה בלי מצרים שנאמר בו 'ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה'. עוד אמרו שם אלמלא שמרו ישראל את השבת כראוי לא היתה כל אומה ולשון שולטת בהם, דכתיב 'יצאו העם ללקוט' וכיון שלא שמרו את השבת מיד 'ויבוא עמלק'. וזה כונת המדרש, "יברוך" בממון בזכות זכור, שזכור הוא עונג שבת כמו שדרשו זכרהו על היין, ועל זה זוכה לנחלה בלי מצרים, "וישמרך" מן המזיקים הם האויבים המריעים ומשחיתים הוא בזכות שמור. (כתב סופר הגה"ק רבי אברהם שמואל מפרעשבורג)

הרה"ק רבי ברוך מסטיצין זצ"ל היה אומר 'אלע שלימאזלען טרעפען א פרומען' [כל השלומיאיות תופסים את המחמיר יתר על המדה], כמו שמצינו בתורה בעניני גזיר **וְכִי יָמוּת מִתְּ עָלָיו בְּפִתְעַ פְּתָאם**, שהוא סותר את הגזירות וצריך לספור פעם שנית,

ואף אם כבר ספר כ"ט יום, ולמה לא הזכירה התורה הק' עבין 'פתאום' בטומאת כהנים, שהרי גם הכהן צריך לזוהר מטומאה, אך הכהן הוא חכם ולא תאונה לו שום רעה, אבל הנזיר שקבל עליו פרישות יתירה ואסר על עצמו דברים שמותרים לו, מחמת פרומקייט, לכן מצוי שיקרה לו טומאה פתאומית.

אמר הר"ר בונים מפרשיסחא צ"ל למה בקרבנות הנשיאים בכל יום **זֶה קָרְבַּן** נשיא פלוני, שכל נשיא לא היתה כוונתו להקריב מחמת שהקריב חבירו אתמול, אלא 'זה קרבן' שלו - שהוא מעצמו רצה להקריב.

אין די צפת'ע געסאלער

וכוח בבית הפנסת

נפסק בהלכה (שלחן ערוך ארח חיים סימן קלט סעיף ד) שהעולה לתורה "פותר הספר קדם שיברך ורואה הפסוק שצריך להתחיל בו, ואחר כך יברך.

והנה בפרשת נשא צריך שימת לב מיחדת לזה, כי בסוף פרשת במדבר כתוב: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: נשא את ראש בני קהת וגו', ובקלות יכולים לטעות בזה ולהראות על פרשה זו שהיא דומה לתחלת פרשת נשא.

המעשה בצפת

בספר 'תקון יששכר' (עמוד נז) מספר הגאון רבי יששכר סוזאן, רבה של קהל המערביים בצפת,

1 בית פנסת המערביים הנקרא על שם אליהו הנביא, שהוא 'בית פנסת האר"י - הספרדי' (כפי שכתבנו במאמרים קודמים).

2 כן משמע מלשון הספר, שהעולה בעצמו היה הקורא, כפי שהיה בזמן הגמרא.

3 פסק זה הוא דוקא בגלל שברך על מה שאינו מחובת הקריאה של היום. **כמוכן שמאמר זה לא נכתב להורות מקונו הלכה, אלא לספר מעשה שהיה.**

על מעשה שארע ביום שני של פרשת נשא. וכך היה מעשה, בבית המדרש של קהלת¹, לא בא חזן הקהל הקבוע לבית הפנסת, ונעמד אחד מן הצבור וירד לפני התבה במקומו, והוא גם העלה את הקרואים לתורה במקומו. והנה כשעלה הכהן הראה לו החזן מה שהוא צריך לקרא, ובמקום על "נשא את ראש בני גרשון", הראה לו על "נשא את ראש בני קהת".

כאשר התחיל העולה לקרא², התחיל מ"נשא את ראש בני קהת", התחילו הקהל לצעק עליו שטעה ואינו קורא במקום הנכון.

עכשו נתעוררה שאלה, האם צריך לחזור ולברך את הברכה שלפניה, ופסק רבי יששכר פי פיון שהתחיל לקרא מדבר שאינו ענינא דיומא, צריך הוא לביטל את הקריאה הקודמת, ולברך שוב את הברכה³.

הראיה ממרן הבית יוסף

כדי לחזק את פסקו מביא הוא ראיה: "והיה שם החכם השלם גדול דורנו הרב מהר"ר יוסף קאר"ו שבאותו יום התפלל שם בבית הפנסת בגלל שהיה שם ברית מילה, והוא היה המוהל, והבית יוסף שתק למשמע הפסק ולא אמר דבר, וגם לא ראיתו שגמגם כלל. ומכאן מביא ראיה שהסכים הבית יוסף לפסקו⁴.

מוסר השכל

נשים לב לנקדה מענינת שיש בה מוסר השכל, לכאורה באותה תקופה כבר היה מרן ראש החכמים בצפת, כפי שרבי יששכר מכנהו 'גדול דורנו', וכאשר קמה צעקה בבית הפנסת על דבר הטעות, לא אמר מרן דבר ונתן לרב הקהלה לפסק את פסקו⁵.

4 גם רבנו משה מטראני (רב קהל הספרדים 'בית יעקב') מביא בשו"ת מבי"ט (ח"א סימן רכז) פסק זה: "ראיתי כל מה שכתב ה'ר יששכר על זה, וצדק".

5 אמנם בשלחן ערוך (סי' קמ"ג) כתב: "יש אומרים שאינו צריך לחזור ולברך, ויש אומרים שצריך". ואכן בתקון יששכר מביא את הדברים הללו, וכותב: "ואנכי עפר ואפר מה שגראה לי ומצדדת יותר דעתי פתבתי". ומשום כן מצא לנכון וחסוב היה לו לחזק יתדות פסקו בשתיקתו של מרן.

אינצער שיין בלעטל

תוספת לחג השבועות • תשע"ט

אינטרעסאנט

מגילת רות

הובא ברמ"א המנהג לומר מגילת רות בחג השבועות, נביא כמה טעמים על מנהג זה.

ללמוד מרות

במדרש (ילקוט שמעוני רות תקצ"ו) כתוב, ללמדנו שלא נתנה תורה אלא על ידי יסורים ועוני, כמו שהיה לרות כשנתגירה. וגם לומדים שלומדי התורה תחילתן יסורים וסופן שלוה כמו שהיו לרות (מגילת אליהו). עוד לומדים, שהאדם צריך להתעקש בלמוד התורה ולא להרפות, כמו שרות התעקשה ללכת עם נעמי (שם).

כמו מתן תורה

על שם שנתגירה רות כדכתיב "אשר באת לחסות תחת כנפיו", וגם בני ישראל נתגירו בשבועות ונכנסו תחת כנפי השכינה בקבלת התורה (מחזור ויטרי).

בגלל לידת דוד

כי דוד המלך נפטר בחג השבועות, והקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים, נמצא שגם נולד בשבועות, לכן קוראים מגילת רות בו כתוב סדר יחוסו ולידתו של דוד המלך (בכור שור).

◀ ראה עוד טעם במדור 'א שיין ווארט'

1) להגה"ק רבי אליהו הכהן האיתמרי מאיזמיר (בעל שבט מוסר).

והתחזקתם

מספר על המגיד מַפְעֲזִיטֵשׁ זִיע"א כי בַּפְּעִירוֹתוֹ הָיָה מְלַמֵּד תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן, וְכָל תַּלְמִיד שֶׁנִּכְנַס לְלַמֵּד אֶצְלוֹ הָיָה מְזַכְּרוֹ מַעֲמַד הַר סִינִי, וְאִם לֹא הָיָה נִזְכָּר לֹא הָיָה מְקַבֵּל.

הָיָה זֶה לִפְנֵי 3331 שָׁנָה, נִשְׁמַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַתְנֵנו עֲמֻדָה לְמַרְגְּלוֹת הַר סִינִי, וְכֵאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד עֲנִינוּ וְאַמְרָנו כְּאֶחָד "כָּל אֲשֶׁר דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע" - כֵּן כָּל אֶחָד בְּלִי יוֹצֵא מִן הַפֶּלֶל, כִּי בַעַם יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא מִן הַפֶּלֶל.

אִם הֲצִלִיחַ הַמַּגִּיד מַפְעֲזִיטֵשׁ לְהַזְכִּיר זֹאת, נִמְצְאָתָּ אֹמֵר שֶׁהַדָּבָר חֲקוּק בְּכַנִּימֵיִת נִשְׁמוֹתֵינוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, לְכֵן אֵין מִן הַנִּמְנַע מִשׁוּם יְהוּדִי שִׁיכַל לַעֲוֹרֵר נִקּוּדָה חֲבִיבָה זוֹ, וְלִהְיוֹת חֶלֶק מִהַתּוֹרָה וּמִיִּשְׂרָאֵל.

כְּתוּב בַּזֶּהַר הַקָּדוֹשׁ "קוֹדֵשׁ אֲבֵרָה הַיָּה אֲוִרְיָתָּא וְיִשְׂרָאֵל חַד הוּא", הַקִּשֶׁר הַזֶּה נִמְשָׁךְ מֵאֵז אוֹתוֹ מַעֲמַד, וְאֵין לָהּ הַפְּסֵק לְנִצָּח, וּבִיּוֹם הַזֶּה יְכוּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְחַזֵּר שׁוּב וְלוֹמַר "כָּל אֲשֶׁר דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע", אֲנִי חֶלֶק מִהַתּוֹרָה, חֶלֶק מִעַם יִשְׂרָאֵל, וְאֲנִי יְכוּל לְקַיֵּם אוֹתָהּ וְלִלְמַד אוֹתָהּ.

וְכָבֵד אֶמַר ה'בֵּית אֶהְרָן' שֶׁאֵז הַתִּיבְבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר כְּדִי לְהִרְאוֹת לְדוֹרוֹת שְׂאֵךְ מִי שֶׁנִּמְצָא בְּתַחֲתֵית, יְכוּל לְהַגִּיעַ לְתוֹרָה.

א סיפוע בעדאנק

בבטול התרעומת בצל הצדיק זוכים לבחינת מעמד הר סיני

וַיַּחֲזֵן שָׁם יִשְׂרָאֵל. כְּתוּב רַשִׁי בְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד, אֲבָל שְׂאָר כָּל הַחֲנִיּוֹת בְּתַרְעֻמַּת וּבְמַחְלָקָת. וְצָרִיד לְהַבִּין לָשֵׁם מֵהַ כְּתוּב רַשִׁי מֵהַ שְׁהָיָה בְּשְׂאָר חֲנִיּוֹת. וַיֵּשׁ לוֹמַר כִּי בְּעַמְדָם לִפְנֵי הַר סִינִי פָּסַק מֵהֶם הַזֹּהֲמָא וְהַטְמָאָה, וְלִכֵּן לֹא הָיָה שׁוּם תַּרְעֻמַּת מֵאֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, כִּי הַתַּרְעֻמַּת בָּאָה מִצַּד הַקְּלָפוֹת, וְכֵן יִהְיֶה לְעֵתִיד בְּאֲשֶׁר "אֵת רוּחַ הַטְמָאָה אֲעִבִיר מִן הָאָרֶץ", יִהְיֶה אֲחָדוֹת בְּשִׁלְמוֹת בְּלִי שׁוּם תַּרְעֻמַּת. וּבְאֵר רַשִׁי לְלַמְדֵנוּ שְׂאֵמָנִם דְּרַךְ הָאָדָם שְׁנוּטָה לְתַרְעֻמַּת, כְּמוֹ שְׁהָיָה לְיִשְׂרָאֵל בְּשְׂאָר הַחֲנִיּוֹת, אֲבָל גַּם בְּזִמְנֵי הַזֶּה בְּאֲשֶׁר מִתְאַסְּפִים אֶצֶל צְדִיקִים, אִם יִהְיוּ בְּאֲחָדוֹת

קורץ און שארף

בכל המועדים נאמר 'שעיר לחטאת' חוץ מעצרת שלא נאמר בו 'לחטאת', כי בו ניתנה תורה שמכפרת על לומדיה. (בעל הטורים)

וביום הבפורים בהקריבכם מנחה חדשה לה'. מ'נחה ח'דשה ל'ה' ראשי תבות מחל, שביום זה אנו דומים לכלה ביום חופתה, שמוחלין לה כל עוונותיה. (שובע שמחות)

עסק התורה בליל שבועות מכפר גם על חייבי כריתות, כמו יום הכפורים. (בית אברהם)

הנה יום הכפורים שבו נתנו לוחות שניות, נקבע לדורות ליום מחילה וסליחה, כל שכן חג השבועות שבו ניתנה תורה שהוא יום מחילה וסליחה. (חסד לאברהם)

גְּמוּרָה וַיִּבְטְלוּ מִלְּבָם כָּל טַעֲנָה וְתַרְעֻמַּת שֶׁל אֶחָד נֶגְדַת חֲבֵרוֹ, גַּם יְכוּלִים לְהִיטֵב בְּבַחֲנֵית מַעֲמַד הַר סִינַי. (אהבת שלום להרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאסוב)

א שׁוּיִן וְאֶרֶץ

הקשה המגן אברהם, מאחר שלכו"ע בשבת ניתנה תורה, וביום ה' יצאו ממצרים הרי היה מתן תורה ביום נ"א לספירה, אם כן איך אנו אומרים ביום הנ' לספירה 'זמן מתן תורתנו'. ותירץ שענין זה מרמז על יום טוב שני של גלויות שמתקיים בנ"א לספירה. ויש להבין מדוע רימזה התורה ענין יום טוב שני של גלויות דוקא ביום מתן התורה. ואפשר לבאר, דהנה יום טוב שני נקבע על ידי החכמים בתורה שבעל פה, ובא הדבר להוכיח דוקא ביום מתן תורה שגם תורה שבעל פה מן השמים, וחלק ממסורת התורה היא ללכת במצות חכמי ישראל. ומטעם זה קוראים מגילת רות בשבועות, שבו מוזכר יחוסו של דוד המלך אשר בא מרות המואביה, והנה רות המואביה הותרה בקהל מכח דרשת חכמים "מואבי" ולא מואבית', נמצא שעיקר יחוסו של דוד הוא מכח תורה שבעל פה, וקוראים מגילת רות שבועות, להורות ששתי התורות הן השמים. (חשב סופר להגה"ק רבי עקיבא סופר מפרעשבורג)

אֵין דִּי צְפִתִּיעַ גַּעֲסֵאלְעָרְךָ

טוב לי תורת פיך {ב}

ספור מלפני כ-115 שנה על אהבת תורה

שם הסוחר הערבי את פעמיו לעבר ביתם של משפחת לאדמיר ובקש לשוחח עם הסוחר לאדמיר. 'בעלי בבית הכנסת', אמרה לו רעייתו. 'מתי ישוב?' - 'בצהרים'. הסוחר שידע פרק ממנהגי היהודים לא הבין, 'אבל כמה זמן לוקח להתפלל'. הסבירה לו מרת לאדמיר שבעלה אינו רק מתפלל אלא גם לומד, ורק בצהרים חוזר הוא הביתה, עד אז אין מה לנסות לדבר איתו.

הסוחר הערבי הפתע מהתשובה ואמר: 'סוחר זהב אני ודרוש לי כמות גדולה של חוטי זהב, שמעתי שלבעלך חוטי זהב בבית מסחרו, אם הוא רוצה למכור ולקבל כסף שיבא מיד, ובאם לאו אמשיך בדרכי למצוא את מבקשי במקום אחר'. מלחמה קשה התעוררה בלבה של מרת לאדמיר,

מצד אחד הרי לעסקה כזאת הם מחכים זה זמן רב, אך מצד שני הרי אי אפשר להפריע לרבי מרדכי זיידל באמצע למודו. לבסוף הכריעה שהפעם אי אפשר לוותר, ואדרבה עסקה זו תעלה את אכות למודו שיוכל ללמד מתוך מנוחת הדעת. מיד שלחה את בנה לקרא לאביו מבית המדרש תוך שהיא מצינת בפניו את עקרי הדברים. כעבור כמה רגעים שב הילד מתנשף: 'אבא בקש שלא להפריע לו באמצע סדר למודו'.

האשה שחששה שעסקא זו תחמק מתחת ידיהם, מהרה היא בעצמה ובקשה לקרא לבעלה לחוץ מבית המדרש. 'ראה' - אמרה לו, 'יודע הנך עד כמה אנכי נזקרת לא להפריע לך באמצע למודך, אך זו הפעם אבקש ממך: אנא שנה את מנהגך, ותמורת זאת מתחייבת אני פי שלשה חדשים אתן לך ללמד במשך כל היום, תוכל להשאיר בבית המדרש גם לאחר חצות וללמד כאות נפשך, פי לא תוכל להשלים עם הפסד זה להשאיר תקוע עם חוטי הזהב לתקופה נוספת שמי יודע מתי תסתיים'.

אך רבי מרדכי זיידל נשאר איתן בדעתו, אחת הוא לו אם ימתין הערבי או ילך, הוא את סדר למודו לא יפסיק בעד שום הון שבעולם. 'לכי אמרי לו שבאם רוצה הוא להמתין עד חצות - שימתין, ובאם לאו שימשיך בדרךך לשלום'. בלית ברירה מסרה לערבי את דברי בעלה כהויתם. והוא עזב את המקום ברגז על הזמן שהתבזבז לו לריק.

תלמידיו של רבי מרדכי זיידל לא הצליחו להבין כיצד מסרב רבם לעסקא זאת, 'מדוע לא לבטל עכשו מעט תורה, ואלו אחר כך במשך שלשה חדשים יוכל ללמד כפול ומכפל מן הזמן שבטל'.

רבי מרדכי זיידל שהבחין בתמיהת תלמידיו הסביר להם: 'הלא תדעו כי מי ששלח את הסוחר הערבי לכאן אינו אלא היצר הרע בכבודו ובעצמו, הוא אינו חפץ שאפטר מחוטי הזהב, מטרתו אחת היא לבטלני מלמוד התורה, פי כך דרכו של יצר הרע, מסתיר הוא את פיתויו במצוה, שבטולה של תורה זהו קיומה... עכשו אבטל רק מעט תורה ואחר כך הוא יתן לי ללמד כמה שאחפץ... מחר תהיה לו הצעה אחרת ואז אומר לעצמי - הרי אתמול בטלתי תורה בשביל עסקה משתלמת, אז גם היום... וגם מחר... לכן אני אומר - לא! לא היום, ולא מחר, ולא אף פעם. לא הסוחר הערבי הוא זה שיפרנסני, אלא הנותן לחם לכל בשר הוא זה שידיאג לי וישלח לי את עזרתו ממקום אחר'.

חג מתן תורתנו שבועות תשע"ט

זמן מתן תורתנו

שאל הרה"ק בעל החידושי הרי"ם ז"ע - מפני מה נקרא חג השבועות "זמן מתן תורתנו" ולא "זמן קבלת תורתנו"? אלא הסביר ואמר: מפני ש"זמן מתן תורתנו" היה רק פעם אחת, לפני אלפי שנים, ואילו "זמן קבלת תורתנו" לא פסק מעולם... כי בקבלת התורה חייב יהודי לעסוק מידי יום ביומו...

הגה"ק רבי ישראל מסלנט ז"ע אמר יסוד גדול בלימוד התורה: בקבלת התורה אנו רואים, כי התורה ניתנה במקום בלתי ידוע - במדבר... בזמן בלתי ידוע - דיש מחלוקת האם בו' סיון או בו' סיון... וכל זאת למה? אלא יסוד גדול אנו רואים מכאן: יש כאן הוראה לדורות הבאים, "התורה לא תלויה בזמן מיוחד, ולא במקום מסוים!..."

ה"שפת אמת" מבאר שבפסח לא אוכלים מצות כי המצה נאכלת לתיאבון, וא"כ לכאורה שלא נלמד ערב שבועות כדי שיהיה לתיאבון... אבל האמת הוא, שיטעמו וראו כי טוב ה", והתיאבון והטעם הטוב מגיעים רק אם לומדים עוד ועוד.

ר' יוחנן היה בא והולך מטבריה לציפורי והיה נשען על כתפו של ר' חייא בר אבא, הגיעו לשדה אחד אמר ר' יוחנן שדה זו שלי היתה ומכרתיו כדי ללמוד תורה, הגיעו לבית הבד אחד אמר לו גם זה שלי היה ומכרתיו כי רציתי לעמול בתורה, התחיל ר' חייא בר אבא לבכות אמר לו: למה אתה בוכה? אמר לו בוכה אני שלא השארת לזיקנותך כלום אמר לו ר' יוחנן: בני, קלה היא בעיניך שמכרתי דבר שניתן לשישה ימים וקניתי דבר שניתן לארבעים יום וארבעים לילה. (מדרש רבה)

"כפה עליהם הר כגיגית"

"חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה". יש להקשות: מדוע נאמר על התורה שהיא כלי חמדה? הלא ראינו שהקב"ה היה צריך להכריח את עם ישראל לקבלה, הקב"ה הרי כפה עליהם הר כגיגית, וכלי חמדה - אין צריך להכריח לקבלו. הרב משה סרצ'וק תאר את מתן התורה, "כפה עליהם הר כגיגית" כמו בחור ובחורה שנפגשו במסגרת שידוכים, ושניהם הרגישו שזהו זוג מן השמים, שזוהי הבחירה הנכונה. שאל הבחור את הבחורה: "האם תסכימי להינשא לי?" אמרה הבחורה: "כן, בחפץ לבי". פתאום הוציא הבחור אקדח, כיוון אותו לעבר רקתה של הכלה ואמר: "התנשאי לי? אם לא...". בפרקי אבות ע"פ המהר"ל צינץ מופיע משל המשיב על שאלה זו: משל לבת מלך עדינה ואצילית שהגיעה לפרקה.

התורה הק' ניתנה אש שחורה על גבי אש לבנה, ה'שחור' רמז הוא עבורנו שהכאבים והייסורים שיש לאדם באים אליו כדי שיצמיד אותם ל'לבן', יחבר את הסבל שהגיע אליו ויקשר זאת עם הקב"ה שמהווה כל מצב כדי שנכיר אותו ונחיה עמו בכל מצב.

כשאדם מעמיד את הלבן מאחורי השחור, הוא מקבל בהירות ומסוגל לקרוא מה שכתוב, לפענח את המסר האלוקי שניתן לו, כפי שהדיו השחור נכתב על גבי קלף לבן...

(כ"ק האדמו"ר מספינקא שליט"א)

היא רוצה לחתן.

כמובן, כל מלכי עולם מקרוב ומרחוק שלחו את מיטב השדכנים, כדי שהמלך יתן את בתו לאשה עבור הנסיך המושלם היושב בממלכתם.

אבל, בת המלך לא חפצה בנסיך מיוחס ובבן מלוכה, אלא בחרה דווקא בכפרי עני, לבוש בגדים פשוטים. בת המלך הודיעה שאותו

אביה היה נבון מאד מהחלטתה של בתו, אולם ידע שאיננו יוכל לכפות על בתו שתנשא למי שאינה חפצה בו. הוא נאלץ להסכים לדבריה. שלח שדכן אל הכפרי הפשוט וסיפר לו כי בת המלך חפצה בו לחתן.

הכפרי שהוקסם מההצעה, השיב תיכף ומיד בחיוב. הדבר הגיע אל המלך ובתו המאושרת ונקבע תאריך לחתונה. לאחר שהתארסו, ישב הכפרי וחשב לעצמו: מדוע בת המלך חפצה דווקא בי, הלא כל מלכי ורוזני עולם רצו בה! כנראה, היא חפצה בבעל שיהיה נחות ממנה בדרגה, בעל אשר לא יוכל להמרות את פיה, בעל כזה שהיא תמשול בו.

אז החלו מחשבות חרטה לקנן בליבו. "מה עשיתי?! ייסר את עצמו, הלא אם אי פעם אכעיס אותה, לא אוכל לפייסה! תמיד ארגיש שאני במדרגה פחותה ממנה והיא תמשול בי!"

"מאידיך גיסא", חשב הכפרי, "יתכן שלא כך הדבר. יתכן שהיא חפצה בי בגלל פשטותי ומידותיי הטובות, ואין רצונה בחתן שיהיה פחות ממנה בדרגה, אבל כיצד אוכל לבדוק איזו מבין שתי המחשבות המתרוצצות במוחי היא הנכונה? כיצד אוכל לברר את אמיתות כוונותיה?" לבסוף עלה במוחו רעיון: כשיגיע הזמן לצאת לחופה, הוא יעמיד פנים כמסרר לצאת, וכך ידע מה כוונותיה של בת המלך: אם היא תשלח שליחים ותעשה כל מאמץ עד שממש תאלצהו להינשא לה, או אז ייווכח שהיא חפצה בו בשל פשטותו ולא בגלל שהיא מחפשת בעל שתוכל לשלוט עליו, וכן אם תחפוץ הכלה לאחר החתונה להשתרר עליו יאמר לה הכפרי: "הלא כלל לא חפצתי להינשא לך, זו את שחפצתי בי!"

כפי שחשב כך היה. כשהגיע יום החופה הגיעו האורחים הרבים והמכובדים. התזמורת ניגנה, וכל ציבור המכובדים המתינו לבוא החתן. או אז הודיע החתן על סירובו להגיע. בת המלך החווירה ושלחה שליחים לשכנעו ולפייסו, אך לא עלה הדבר בידה. לבסוף צוותה להכריחו להגיע, ואז נוכח הכפרי לדעת כי בת המלך חפצה בו ולא בנחות דרגה ממנה. היא חפצה בו בלב ובנפש.

ואכן, חיייהם של בני הזוג היו טובים ושלווים, וגם אם הכפרי פגע באשתו העדינה והאצילית היא הסכימה להתפייס עמו.

מספר הרב יוסף ארציאל מקדומים: סיפר לי פעם הרב צבי פרבשטיין, הרב של קדומים, כי פעם הוא היה בירושלים וראה

חג מתן תורתנו שבועות תשע"ט

דער הייליגער פרעשבורגער רב! אזא התלהבות ווי ער האט שבועות ביי שחרית, האבן מיר אפילו נישט יום הקדוש ביי נעילה" [אה, אה, הרב מפרעשבורג! אותה התלהבות שיש לו בשחרית של שבועות, אין לנו אפילו ביום כיפור בנעילה]. מאז נקרא בפי העולם: 'דער הייליגער חתם סופר'". (ספרא דמלכא - מאת מהרש"צ גנץ שליט"א)

"נעשה ונשמע"

"האם אפשר להציע לאדוני גומי-לעיסה?" מבררים הדיילים בנימוס בין יושבי המטוס טרם ההמראה. למראה עיניהם השואלות של הטסים לראשונה, הם מבהירים "זה טוב נגד הלחץ באוזניים".

לאחר חצי שעה מושך נוסע בשרוולו של דייל ומסמן בתנועות ידיים: "אני לא שומע כלום, אפשר כבר להוציא את זה מהאוזניים?"...

במעמד הגדול זמן מתן-תורתנו, ענו ואמרו כל העם "כל אשר דיבר ה' - נעשה". את התוספת המוכרת של "נעשה ונשמע", הם אמרו רק לאחר מכן בסוף פרשת משפטים לאחר שנצטוו מפי משה בפרטי מצוות נוספות לבד מעשרת הדברות שניתנו בסיני.

המלך אחז את ראשו בשתי ידיו. בן יחיד יש לו, יורש עזר שעתיד לשבת על כסאו ולמלא את מקומו בבוא היום. אך לפי התנהגותו הנוכחית נראה כי רק חרפה וקלון ימיט עליו. אין קץ לתעלוליו ואין גבול לשובבותו. המלך אבה למצוא רעיון שישבי את הנסיך למוטב, אך בדרכי נועם ללא מקל חובלים.

עד שנמצא הפתרון: לוח עץ גדול וממוסגר נתלה במיקום בולט בארמון והמלך הזהיר את בנו: "על כל מעשה שובבות וקונדס - נתקע מסמר בלוח העץ לאות קלון". הבן משך בכתפיו, שיעשה אביו כרצונו וכי מה אכפת לו...

עברו וחלפו ימים וחודשים, המלך שמר את מוצא פיו באדיקות ראויה לשבח ולא ויתר כהוא-זה, כל מעשה לא ראוי מצד הנסיך, גדול כקטן, זיכה את לוח הקיר בעוד מסמר שנתחב בו. עד שיום אחד התמלא הלוח לחלוטין.

הנסיך עבר במרוצה באחד הימים בדרכו למעשה משובה נוסף ליד הלוח ו... נחרד. לפתע קלט שהמסמרים כמעט רבו מספור, מנקדים הם את פני הלוח כאות-קין לילדות ששרוי הוא בה. המחזה טלטל אותו והוא התנער מאדישותו.

"מהיום והלאה", פנה לאביו בבקשת סליחה, "אני מבטיח להיטיב את דרכי". המלך שמח וחיך בליבו חיוך ניצחון - זה עובד. "על כל מעשה טוב שתעשה - נוציא מסמר מן הלוח", אמר המלך לבנו בעידוד.

בסופו של תהליך צמיחה אישי הלוח נותר ריק ממסמרים, אבל נותרו בו חורים רבים ומכוערים...

עד כאן המשל שמובא לעניין התשובה: מתקנים אנו את מעשינו, אבל ה'חורים' שנותרו לאחר הוצאת המסמרים, מכערים את נשמתו של האדם. בכח התשובה, מעניקים לאדם משמים 'לוח חדש', נשמה חדשה - מעתה הוא יוצא לדרך חדשה ללא שעברו המוכתם ילווה אותו.

שיש שיעור של הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל על הלכות חג השבועות, שמיועד ל'בעלי-בתים', נכנס הוא ללמוד, כיצד יש ללמד 'בעלי-בתים' שיעור, שזהו לימוד בפני עצמו.

כבר בכניסתו לבית הכנסת שבו התקיים השיעור ראה שני בעלי-בתים מתווכחים ביניהם לעין כל, הוויכוח היה - האם יש לאכול בסעודת ליל שבועות מאכלי בשר או מאכלי חלב. מאחר שלא יכלו להגיע לעמק השווה, הוויכוח ביניהם הפך להיות כבר עניין אישי, שלוה בהרמת קול ואף בהטחת דברים זה כלפי זה.

הוויכוח הסוער נפסק, בעת ששמעו את קול מכוניתו של הרב מתקרבת, והם חשבו בלבם לשאול את דעתו של הרב בנושא, בעת שייכנס לשיעור. הרב נכנס והחל ללמד את השיעור, ובלי שום קשר למהלך השיעור שאל אחד מהם - מה ראוי לאכול בסעודת ליל שבועות, בשר או חלב?! חברו-יריבו נכנס לתוך דבריו ואמר את דברו, והיה ברור לעין כל, שיש כאן שני צדדים ניצים, שרק מחמת הכבוד ממתנים את דבריהם.

הרב הקשיב בכל הרצינות לשאלתם והסביר, שיש בזה מחלוקת, שכן מצד אחד יש ערך לאכילת בשר, כי מדובר בכבוד החג וצריך לכבד את החג, ואין שמחה אלא בבשר ויין. אולם, מצד שני יש ערך גם באכילת מאכלי חלב, זכר לשני הלחם וסיבות נוספות. שני הצדדים לא ויתרו והיו מוכרחים כל אחד להוכיח לשני את צדקתו, ולכן הם שאלו: "מה הרב אוכל בליל שבועות בשר או חלב?"

כל הנוכחים בשיעור רצו לראות, כיצד הרב מפרק את המוקש שהונח לפתחו, והרב במאור פנים אמר: "מה שאשתי הרבנית מבשלת - אני אוכל". (פניני עין חמד)

"כד יתבון ישראל ועסקין בשמחת התורה"

הגאון רבי משה דייטש זצ"ל אב"ד סאבאדקא, חתנו של הגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד ערלוי, נסע בשנת תרע"ה יחד עם גיסו הג"ר אברהם שרייבער מו"ל ספרי המאירי, אל הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע, ששהה אז בראצפערט. כאשר נכנסו אל הקודש פנימה והוצגו כנכדי רבינו החתם סופר, קם הגה"ק על רגליו ולחש: "דער הייליגער חתם סופר" [החתם סופר הקדוש].

לאחר שישב, אמר להם: "מקובלני מאבא מארי ז"ל הגה"ק רבי יהושע זי"ע, בשם זקני זצ"ל הגה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע - על מה נקרא בעל החת"ס בפי העולם 'דער הייליגער חתם סופר'?" מקור הדבר הוא מעיירת בעלזא; ומעשה שהיה כך היה:

"פעם נסעו חסידי בעלזא לעסקיהם לעיר הבירה וויען, ולא הספיקו לחזור למקומם לחג השבועות. סרו לפרעשבורג הסמוכה, בכדי לעשות את יום חג השבועות בצלו של החת"ס, שם היו נעורים כל הלילה בבית מדרשו ועסקו בתורה, אף התבוננו בהתפעלות איך שהחת"ס לומד עם התלמידים במשך כל הלילה, וכעלות השחר התפללו יחד עם החת"ס, והתבוננו היטב בעבודתו שבלב.

"כשחזרו אל זקני זצ"ל וסיפרו לו שהיו בימי חג השבועות בפרעשבורג, שאלם על תוכן הנהגות הרב מפרעשבורג. הם סיפרו את הכל, לא כיסו דבר. זקני זצ"ל הקשיב לדבריהם בהתעניינות רבה, וכשגמרו, הרים את קולו בנעימה: "אה, אה,

חג מתן תורתנו שבועות תשע"ט

כשסיים מסכת ברכות הוציא מסכת שבת, לא התעצל ובמשך כמה שעות ישב וציין כל פעם שנתקל בשם אביי.

לאט לאט נצטברו על השולחן כמה מסכתות, השעות נקפו, הגיע שעת בין הערביים סמוך למנחה, והנה הגיע לבית הכנסת ה"שרף מברסק" - הגאון הנודע רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל. כשהבחין הרב מברסק בילד היושב רכון על הגמרא ומסביבו ערימה גדולה של גמרות, נגש אליו ובנימה של קפידה הביע תרעומת על מעשיו.

יש לציין כי בימים ההם ש"ס היה יקר ערך, וכשנדיב לב תרם ש"ס שלם לבית הכנסת, היו עושים מעמד "הכנסת ש"ס" בתופים ומחולות כמו שמכניסים ספר תורה חדש, כך שהקפדתו של ה"שרף מברסק" היתה מובנת גם לילד.

הצטדק הילד בפני הרב וסיפר גופא דעובדא: בשעת הבוקר שאל את אביו כמה פעמים מוזכר שם אביי בכל הש"ס, והאבא ענה לו כמה, וכעת הוא בודק אם המספר נכון.

הרב מברסק שאל מה המספר שנקב האבא, ולשמע התשובה התיישב הרב מברסק על מקומו, ישב וחשב, ולאחר זמן קצר נגש לילד ואמר: אביך קלע אל השערה ואמר את הסכום המדויק!

הבן היניק יהושע'לה לא הביע התפעלות, חזר לעבודתו, והוציא עוד גמרא מהארון.

נגש אליו שוב הרב מברסק ושאל: "הלא אמרתי לך שאביך צדק, ולמה אתה ממשיך לחפש?"

ענה הילד תשובה חריפה ושובבה ואמר: "רבי, יש לי קל וחומר!" הרב הרים גבה, והילד המשיך ואמר: "אם לאבי לא האמנתי, מדוע שאאמין לרב...?"

הרב מברסק צבט לילד על לחייו, חיך ואמר לו: "יש לי הצעה בשבילך. בחר איזו מסכתא שאתה רוצה, ואני אגיד לך כמה פעמים מוזכר אביי במסכתא זו, ואם תראה שכיוונתי נכון - תוכל להקיש מכך על ידיעותי בשאר המסכתות".

הצעת פשרה זו מצאה חן בעיני הילד, וכן עשה. הצביע על מסכתא מסוימת, ותוך דקות קיבל תשובה מהרב.

הילד בדק גמרא זו ונוכח בצדקתו של הרב מברסק. (לב ישראל)

הרה"ק מגוסטנין זי"ע היה מסביר את המנהג לאכול "קרעפעלך" בשבועות: כי הרי יש רמז ידוע, שבכל הזמנים ש"מכים", אז המנהג לאכול קרעפעלך! בפורים - המן, בהושענא רבה - הושענות, בערב יום כיפור - כפרות, ואם כן, נשאלת השאלה, מה מכים בשבועות שלכן נוהגים לאכול מאכל זה? אלא התירוץ הוא: דאיתא במסכת קידושין, בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין כנגדו, ואם כן, בחג השבועות שמקבלים את התורה שזו התבלין נגד היצר הרע, גם מכים! את מה? את היצר הרע...

**יה"ר שנזכה לקבל התורה בשתי ידיים,
"אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר
וכבוד". אמן ואמן.**

מראה הלוח המחורר מוריד את מצב הרוח ומקשה על ההתקדמות, בעת הרצון לפתוח "דף חדש".

אבל עלינו לזכור שברוחניות הדברים עובדים בצורה שונה: כשם שאת גומי-הלעיסה נגד לחץ לא מכניסים לאוזן אלא לפה, כך לתיקון המדות והעוונות אין צורך בעיסוק בהם, עלינו רק להפעיל את ה"פה", ללמוד תורה, לקיים מצוות והלוח יתנקה אט-אט ויוחלף בחדש מאליו. בחסד ה'.

במתן-תורה אנו מקבלים עלינו "כל אשר דיבר ה' נעשה", עשייה חיובית בלבד. בהמשך נגלה שהשגנו מאליו גם את ה"נשמע". (במחשבה תחילה)

"לעסוק בדברי תורה"

סיפור מעניין מאחד מתלמידי הגר"נ פרצוביץ זצ"ל, שישב פעם בישיבה ולמד, והבחין בכמה עלטער'ע בחורים שמבלים את זמנם בשיחה בטילה (לפום דרגא דיליה), ולא ידע לשית עצה בנפשו, להעיר או לא להעיר, והחליט לעבור לידם, כמסתובב, בדרך לימודו.

כשעבר לידם הבחינו בכך, ומיד החלו לומר בקול 'תנו רבנן..! להראות שהם לומדים... אך הגר"נ הזדעק לעומתם - "דאס נישט! מילא, תקפכם יצרכם לשיחה בטילה, אך לומר בקול 'תנו רבנן' כשמסכת 'נדריים' פתוחה לפניכם? הרי אין בכל נדריים 'תנו רבנן'!!!"

לימים, הלך אחד המפקקים, עוד בטרם נתן היה לחפש זאת במחשב בנקל, ושאל את מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א האם יש בנדריים 'תנו רבנן', והשיב שיש פעם אחת במסכת שנאמר כן.

אותו תלמיד סיפר את אותו מעשה, שנראה הדבר כאילו סותרים.

השיב לו הגר"ח בחינך: "אמנם יש פעם אחת במסכת שנאמר 'תנו רבנן, אך לא באופן של 'תנו-רבנן' שאפשר להתחיל ללמוד עמו, אלא 'מאן תנא להא ד'תנו רבנן', ועל כן דבריו אמת הם." (אור חזקיה)

"לעסוק בדברי תורה"

תיאור מופלא על גדלות הידיעה בכל הש"ס סיפר רבי יהושע קוסובסקי ז"ל, מחבר ספרי ה"קורקודנציה" על הש"ס, שבהיותו כבן עשר, נגש אל אביו הגה"צ רבי אברהם אבלי לאחר תפילת שחרית, ושאל בתמימות: "אבא, כמה פעמים מוזכר אביי בכל הש"ס?"

פני הסבא רבי אברהם אבלי הרצינו והוא שקע בהרהורים. את ארוחת הבוקר כבר לא אכל באותו יום.

הסבא החל לצעוד לאורכו ולרוחבו של בית המדרש, פניו בערו כאש וכל כולו היה בעולם אחר, צלל ושייט בים התלמוד, ולאחר קרוב לשעתיים נעמד על מקומו, קרא לבנו יהושע ואמר: "כך וכך פעמים מוזכר שמו של אביי בכל הש"ס...!"

הילד יהושע לקח עפרון ומחברת, נכנס לבית הכנסת, הוציא מארון הספרים מסכת ברכות והחל לדפדף דף אחר דף, וכך ציין כל פעם היכן שמוזכר אביי.

כַּנְיָנִי בַּיִת לֹזִי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

נשא

גליון מס' 537

ציאת שבת: י"ם 20:25, ת"א 20:28

כניסת שבת: י"ם 19:07, ת"א 19:23

נלמד מהפרשה

ככלה "הצועדת בלבן", ביום חופתה ומקבלת כתובה, צועדת כנסת ישראל בחג השבועות לקבל את התורה. יום מתן תורה נמשל ליום של חתונה. מתקיימת בו ברית נישואין בין הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, "וארשתין לי לעולם". ההתרגשות בשיאה, הלב מלא באהבה וכיסופים. סופרים את הימים והשעות לקראת המעמד הנשגב, ההכנות ליום החתונה מרובות ומשמעותיות כל כך: המדידות, (עבודת המידות) עבור שמלת הכלה הלבנה כשגל, אותה שמלה המסמלת טוהר והזדככות, שאותה לובשת הכלה אחרי טבילה במקווה טהרה ו"צועדת בלבן" כתינוקת נקיה מכל חטא, טהורה ביום הקדוש. השם "חג השבועות" נקרא לא רק על שם ספירת שבעה השבועות שסופרים לפניו, אלא גם על שם השבועה ההדדית שנשבעו זה לזו כנסת ישראל והקב"ה.

בספר "טור ברקת" מובא השם "שבועות" כאשר האות ש' מנוקדת בשווא, לשון רבים של שבועה. כלומר, חג שנעשו בו שתי שבועות, שבועה אחת שנשבע לנו הקב"ה שלא ימיר אותנו באומה אחרת, ושבועה שנייה שנשבענו אנחנו לקב"ה שלא נחליף ולא נמיר אותו באל אחר, וכן נשבעו ישראל לקיים את התורה והמצוות במעמד קבלת התורה בהר סיני. מכח זה אנו מסוגלים לקבל על עצמנו ולקיים את מצוות התורה. לכן נאמר: "ועשית חג שבועות... ושמחת לפני ה' אלוהיך" (דברים ט"ז, י"א) להוכיח שאין שמחה אלא למי שמקבל עול תורה ומצוות, כנאמר בתהילים: "פיקודי ה' ישרים משמחי לב".

המילה נישואין מייצגת את הסכמת שני הצדדים לשאת זה את זה בנאמנות, בשמחה ובחפץ לב. כנסת ישראל נושאת בעול התורה והמצוות, והקדוש ברוך הוא נושא אותנו על כנפי נשרים, אוהב אותנו, שומר עלינו ומבטיח שלנצח נהיה עם סגולה המקודש רק לו.

כשם שמשתקפת דמותו של האדם במים, כמראה, כך הרגשות בלב האדם משדרות את רגשותיו לאדם השני וכן לקב"ה, לכן מצווה השם יתברך את האדם לאהוב אותו: "ואהבת את ה' בכל לבבך..." וזה אפשרי וחקוק בלבנו מכיוון שהקדוש ברוך הוא אוהב אותנו, ואם ניתן לעצמנו להרגיש את אהבתו, הרי שנאהב אותו מיד חזרה "אהבתי אתכם אמר ה'..." האהבה היא עניין המחייב מחויבות מוסרית והדדיות רגשית, וקיומה עומד במבחן בכל רגע נתון.

התורה - ערך עליון

נמצאים אנו זמן קצר לפני חג מתן תורה, וכפי שידוע בכל שנה ביום ו' בסיון ישנה השפעה מיוחדת וסגולה גדולה לקבלת מתן תורה, בכל שנה ושנה מתחדשת אותה ההשפעה שהיתה באותו היום, ועם ישראל לא רק את התורה קיבלו אלא גם את הכלים ואת היכולת להבין את התורה, מסופר בתלמוד בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע מה לילוד אשה בנינו? אמר להם: לקבל את התורה בא. אמרו לפניו: חמדה הגנוזה לך תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם ואתה מבקש ליתן אותה לבשר ודם. מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו? אמר לו הקב"ה למשה החזר להם תשובה. אמר לפניו: רבש"ע התורה שאתה נותן לי מה כתוב בה "אנוכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" אמר להם וכי למצרים ירדתם? למצרים השתעבדתם, אם כן תורה למה תהא לכם, שוב מה כתוב בה? "לא יהיה לך אלוהים אחרים" וכי בין העמים אתם שרויים שעובדים עבודה זרה, מיד הודו לקב"ה שנאמר "ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ", ולכאורה צריך להבין מה היתה מחשבת המלאכים בתחילה כשחמדו את התורה לעצמם וסירבו לתת אותה לעם ישראל וכי הם לא ידעו שהתורה מתאימה לישראל, וכפי שבאמת משה רבינו אמר להם? המפרשים הסבירו זאת על פי משל: גאון אחד היה רב ומורה צדק בעיר גדולה במשך מספר שנים. לעת זקנותו רצה לנוח מעמלו בבלתי יטרד בעסקי ההמון הגדול ובמשפטיהם וע"כ עלה בדעתו לכתוב מכתב לעיר קטנה הסמוכה אליו שיקבלוהו עליהם לרב, ושם יוכל לשבת במנוחה, כיון שאין שם הרבה אנשים. קרא לאנשי עירו ושאל אותם אם הם מסכימים שהוא יעזוב אותם והם ענו לו שיעשה כטוב בעיניו כתב מכתב לראשי העיר הקטנה שמעונין הוא להיות רב ומורה אצלם והם ענו לו שהם שמחים על כך ותיכף שלחו משלחת לבית הרב כדי לשאת אותו ואת ביתו. והנה כשהגיעו עם העגלות לבית הרב נתקבצו ראשי העיר הגדולה ואמרו לאנשי העיר הקטנה: לא ניתן לכם בשום פנים ואופן לקחת מאיתנו את רבינו הגדול והחשוב. הלכו בעלי העגלות לבית הרב וסיפרו לו את אשר עשו להם אנשי עירו שלח הרב וקרא לאנשי עירו ושאל אותם מדוע אתם מתווכחים עם האנשים האלה והרי הסכמתם על כך מראש? השיבו לו אנשי עירו: אדונינו הרב! דע לך כי בכוונה עשינו כן לטובתך ולכבודך שהם לא יחשבו שגדולי עירנו מאסו בך לגרש אותך מעימנו שחמת איזה סיבה, ועל כן יבזו אותך חלילה, ויאמרו מי זה הוא הבא לגור וישפוט שפוט? לכן עשינו את מה שעשינו כדי שיראו הם כמה נכבד אתה בעינינו וכמה יקר אתה לנו עד שבקושי גדול מוכנים אנו לוותר עליך, ויידעו הם להיזהר בכבודך. והנמשל: כשרצה הקב"ה לתת את התורה לישראל הנה בודאי שהמלאכים ידעו שהתורה שייכת לעם ישראל, אבל רצו המלאכים לייקר את התורה בעיני ישראל לבל יחשבו שכל כך קל לוותר עליה, ולכן התנגדו לתת התורה לעם ישראל, כדי להראות חשיבותה ותפארתה.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

מי כעמך ישראל

ממני, ולכן השתדלתי ככל היותר להסתיר את הצלחותי. סיגלתי לעצמי התנהגות פשוטה ביותר, אך הסתייגותם ממני הלכה וגברה מיום ליום ולא יכולתי לשאת זאת. באחד הימים החלטתי לפנות אליהם ישירות ולפתוח את ה"קלפים". "מה קורה? למה אתם מחמיצים אלי פנים?" תבעתי לדעת.

הם הביטו זה בזה הממתנים לראות למי יהיה העוז לומר את התשובה. אז הבנתי שבאמת יש דברים בגו. הייתי מתוח עד אימה לשמוע מהו הדבר.

"אתה יהודי!" התיז לבסוף ולדיסלב גס הרוח בבזז.

"כן, אתה יהודי, אתה יהודי!" החרו-החזיקו אחריו כולם.

"אני??!!??!! יהודי??!!!!!"

עמדתי נדהם מול החבורה רושפת השנאה ורעד אחז בכל איברי. כפי הנראה, יודעים הם דברים שהוסתרו ממני עד כה. איך זה נודע להם? מדוע לא סופר לי מעולם על כך? היש סיבה מוצדקת להסתרת הדבר?

פניתי מהם ללא אומר ודברים, מנסה לעכל את החדשה המרעושה שנודעה לי זה עתה. אני יהודי.

כל סיפורי הזוועות ששמעתי בימי חלדי עד הנה אודות היהודים צפו ועלו בזכרוני. אם כן, גם אני שייך לאומה הנבדלת הזאת.

כל אותו היום התהלכתי כסהרורי. קשה היה לי לעכל את המציאות החדשה והמסתורית. הייתי מוכרח לברר אם אמנם נכונים הדברים. אזרתי עוז ופניתי אל הורי בשאלה אם יש אמת בדבר.

מראה פניהם המבוהלות והמבולבלות הסגיר אותם. עד שהתעשתו לבטל זאת מכל וכל, ברור היה לי ללא כל ספק שאני יהודי.

ימים קשים חלפו עלי לאחר מכן. הרגשתי שונה ומנודה ולא מצאתי את עצמי. שנאתי את היהודים כמו כולם, אבל הייתי שייך אליהם בין אם ארצה ובין אם לאו.

לבסוף התעשתי והחלטתי בעוז: אם יהודי אני, שומה עלי לברר מהי היהדות.

מטבעי אני אדם יסודי, וגם את הברור הזה ערכתי באופן יסודי. מכאן ואילך הפניתי את כל משאבי לחיפוש אחר מקורות היהדות. תחילה, היו אלה זקני היהודים שחיו בשכונה. מהם המשכתי הלאה. גילתי לפני עולם מופלא ורציני בבת אחת לדעת הכל. בלעתי ספרים בספריות בזה אחר זה. הבנתי לפתע בחדות למה הכל שונאים את היהודים. איזו אומה מופלאה לנו! איזו מורשת עתיקה ומרתקת! הלא הקנאה באומה כזאת יכולה להוציא אדם מדעתו... תוך כדי העיון בספרים חדרה אט אט ללבי ההכרה, שיהדות זה דבר מחייב. אי אפשר היה להתעלם מן המסקנה המחייבת הזאת. התחלתי לקיים מצוות.

הפתעתם של הורי היתה מושלמת. קיימתי מצוות על פי השולחן ערוך בלי לוותר על קוצו של יו"ד. אם אני יהודי, ושונאים אותי בשל היותי יהודי, מוטב למצות את הטוב שבכך עד הסוף...

בשלב זה השלמתי עם המציאות החדשה והעזתי להגיע בלבוש יהודי לאוניברסיטה. הכרזתי על יהדותי בלא כל מורא, הלא גם בלאו הכי הם יודעים זאת כולם...

ואז צצה במוחי שנית הקושיה שהטרידה את לבי בימים הראשונים לתגלית: מנין וכיצד ידעו הערלים על דבר היותי יהודי? והלא מאומה מהתנהגותי לא יכול היה להסגיר זאת. אף אני עצמי לא ידעתי זאת...

לא הססתי והחלטתי לפנות אליהם בשאלה. היה זה בשעה של הפסקה בין שני שיעורים. ישבו הם יחדיו וליהגו על דא ועל הא. כשראו אותי מתקרב חדלו משיחתם ונעצו בי עינים רוויות שנאה. "אמרו לי", פניתי אליהם ישירות בלי כל גינוני נימוס. "מי גילה לכם את דבר היותי יהודי? והלא אני עצמי לא ידעתי עובדה זו והתנהגתי תמיד כאחד מכם." "פשוט מאוד", השיב וואצ'ק בזלזול והכל נענעו ראשיהם בהסכמה. "ראינו שאתה לא שותה לשכרה ולא מנבל את הפה. תיכף ידענו שאתה יהודי!!!"

דמיטרי סיים את סיפורו וחייך באושר: "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ."

ישנם סיפורים שאם אין הם אמיתיים יוצא מהם כל עוקצם. כזה הוא הסיפור המובא לפניכם להלן. על כן יש להבהיר שהמעשה הזה ארע ככתבו וכלשונו עם שינויים קלים בלבד, כרצון גיבורי. מסך הברזל עלה, ופתח עידן חדש בתולדות יהדות רוסיה הכבויה. רבנים ואנשי מעשה חדרו פנימה, לתוככי הבורות האימה והחלו לדלות פנינים ממעמקים.

ר' יצחק רומנוב, יהודי נכבד, מאותם בודדים שהצליחו לעלות ארצה עוד בימי הקומוניזם, הרגיש חובה וזכות להצטרף למצדיקי הרבים. היה בידו הכח להלהיב את הלבבות במתק לשונו ובידע הרב שבאמתחתו. הוא נפרד מבני משפחתו לתקופה מסוימת ועלה על המטוס הפונה יחד עם משלחת נכבדה של מרצים ורבנים. היעד: מוסקבה.

מיד בהגיעם נכנסה החבורה הנכבדת לבית כנסת לתפילת שחרית. היה זה לאחר לילה ארוך של טיסה. תכניתם היתה לחטוף תנומה לאחר התפילה ורק לאחריה להתחיל במסע ההרצאות.

אך תכניתם השתנתה בשל מעשה שהיה...

"מנין" בו התפללו כלל כעשרים זקנים, כשכיפה זעירה מתנוססת על ראשם אך יוצא דופן מכולם היה גבר צעיר, בעל זקן מגודל, שכל חזותו אומרת שמירת תורה ומצוות. ציצייתו משתלשלת משני צדי בגדיו, חולצתו לבנה ועליה חליפה שחורה כשל בחור ישיבה - מה לו ולרוסיה? השייך גם הוא למשלחת כלשהי?

הקושיה נקרה בלבו של ר' יצחק, כמו בלב שאר חבריו. אמנם שעת התפילה היתה זו, והתאמצו להסיחה מדעתם, אך תכף בסיימם את התפילה נגשו יחדיו אל אותו אדם-כאילו על פי אות מוסכם - לברר מה לו ולמקום הזה.

"שלום עליכם", לחצו לו ידיים כל חברי המשלחת בזה אחר זה והציגו עצמם בשמותיהם.

"עליכם השלום", השיב האיש הצעיר בחיוך ובמבטא רוסי כבד. "שמי דמיטרי".

שקט השתרר לרגע, לאחר מפגש ההיכרות.

"אתם רוצים לדעת מנין לי הזקן ו-כל השאר, לא כן?" חייך דמיטרי בנעימות.

עשרה ראשים הנהנו בחיוב כאחד, ודמיטרי הזמינם לצאת אל החדר הסמוך, כדי לא לדבר דברי חולין בתוך בית הכנסת.

סקרנותם של האורחים הישראלים הלכה וגברה. דמיטרי זה נראה כבקי ומדקדק בהלכה! מיהו ומהו? מה מסתתר מאחוריו? הם התיישבו סביב שולחן ארוך בחדר שנראה היה כספריה, ודמיטרי פתח בסיפורו - - -

נולדתי כאן, ברוסיה, לתוך מציאות ריקנית לחלוטין. גדלתי כגוי לכל דבר. לא ידעתי מאומה על היהדות ואף לא הביאו לידיעת את דבר היותי יהודי. לא היה זה מתוך כוונה זדונית כלשהי. אלא שהורי, אף הם לא זכו לחינוך יהודי ולא ידעו מהו פשר המושג העלום הזה.

הייתי בן יחיד בבית, כמקובל בהרבה משפחות ברוסיה. קבלתי כל מה שילד צריך לקבל, הן מבחינת חום ואהבה, והן מבחינת צרכי האחרים. הורי עבדו קשה כל הימים והצליחו להביא הביתה פרנסה ברמה סבירה. ברוסיה, רמה סבירה פירושה, שיש אוכל בסיסי ויש בגדים. אף אחד לא חלם על מותרות.

שאיפתם של הורי היתה לראותני מהנדס בנין מצליח. מאז היותי ילד ניכר הייתי בכשרונותי הברוכים והם בנו את כל חלומותיהם עלי.

נראה היה שאמנם, עומד אני לממש את ציפיותיהם. התאמצתי בלימודים בכל כוחותי ותמיד הייתי מהראשונים בכיתה. לאחר סיום לימודי התיכון לאוניברסיטה. התקבלתי בלא כל בעיה בשל מלאי תעודות הצטיינות שהבאתי עמדי - - -

"אלא שהבעיות צצו מכיוון בלתי צפוי לחלוטין". המשיך בדבריו. "בלימודים המשכתי להצטיין, במבחנים הייתי המוביל בכל הפקולטה.

אך משום מה, חשתי בעוונות כלשהי מצד חברי. בתחילה, תליתי זאת בהצלחתי המסחררת. חשתי שקנאתם גורמת לריחוקם

פינת ההלכה - הלכות חג השבועות

- א. מנהיגו שגם הניעורים בלילי שבועות מברכים ברכות התורה. ויש מתחסדים לשמוע ברכות התורה ממי שישן בלילה שינת קבע, אבל המנהג הפשוט שאף הניעורים כל הלילה מברכים ברכות התורה אחר עלות השחר, ובמקום מנהג אין לומר "ספק ברכות להקל". וכן המנהג לברך כל ברכות השחר, חוץ מברכת על נטילת ידים ואשר יצר. ואם הוצרך לנקביו מברך אשר יצר.
- ב. יתגבר כארי בתפלת שחרית לכל יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה, שלא יצא שכרו בהפסדו אם יישן בשעת קריאת שמע ותפלה. ואסור ללכת לישן תוך חצי שעה לפני עמוד השחר והלאה. וכן זהר בשעת קריאת התורה, שהיא פרשת עשרת הדברות, לבל תחטפנו שינה, וכבר אמרו חז"ל: אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני היו קוראים פרשת עשרת הדברות בכל שנה ושנה (בחג השבועות), ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלים את התורה.
- ג. יש הנוהגים לעמוד על רגליהם בשעת קריאת עשרת הדברות, ואין זה מנהג נכון, כי יש לחוש פן יאמרו שדוקא תורה זו מן השמים ולא השאר חס ושלום, ונותנים יד לפושעים בזה. ויש למחות בנוהגים כן, ומכל שכן במקום שיש שם תלמידי חכמים שיושבים בשעת קריאת עשרת הדברות, שיש למחות במי שעומד.
- ד. אם העולה לתורה בפרשת עשרת הדברות הוא אביו או רבו, ועומד לכבודם, יעמוד מיד עם עלותם לקרות בתורה, שעל ידי כך ניכר הדבר שעמידתו אינה משום עשרת הדברות, אלא משום כבוד אביו או רבו, ובזה אין כל חשש. וכן מי שנמצא בבית כנסת שהקהל עומדים על רגליהם בשעת קריאת עשרת הדברות, ואם ישאר לשבת אף על פי שעושה כדין מכל מקום יש חשש שמא יראה כמזלזל ח"ו, נראה שיש להורות לו להקדים ולעמוד מתחילת הקריאה של העולה לעשרת הדברות, ונמצא שאין כאן פתחון פה למינים, כיון שכבר הקדים לעמוד בכמה פסוקים קודם עשרת הדברות. ואין לגבאי העורך את מכירת המצוות להכריז במכירה "שזו פרשה חשובה".
- ה. נוהגים לשטוח עשבי בשמים ושושנים בבתי הכנסת ובבתים לכבוד חג השבועות, זכר למה שאמרו חז"ל (שבת פח:): כל דיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים, שנאמר "שפתותי שושנים נוטפות מור עובר". וכן נוהגים להעמיד ענפי אילנות בבית הכנסת ובבתים, לרמוז למה שאמרו חז"ל (ראש השנה טז): בעצרת נידונים על פירות האילן. ואף על פי שיש מפסקים על מנהג זה, הנח להם לישראל שמנהגם תורה, ובפרט שמנהג זה קדום ונזכר בדברי חז"ל.
- ו. נוהגים לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, וכן יש נוהגים לאכול דבש וחלב, לרמוז על מתן תורתנו שנמשלה לדבש וחלב, שנאמר דבש וחלב תחת לשונך.
- ז. מצוה לאכול ביום טוב בשר בהמה לקיים בזה מצות שמחת החג, שאין שמחה אלא בבשר בהמה, ואף על פי שעיקר המצוה בבשר בהמה, מי שאינו יכול לאכול בשר בהמה מטעמי בריאות או כשרות, יכול לקיים מצות שמחה בבשר עוף. וכן ישתה יין לשמחת החג. אבל לא ימשך יותר מדאי אחר הבשר והיין, וכן ימנע משחוק וקלות ראש, לפי שאין השחוק וקלות ראש שמחה אלא הוללות, ולא נצטוונו אלא על שמחה, שיש בה עבודת היוצר יתברך שמו.
- ח. צריכים להזהר שלא לאכול מאכלי חלב אחר בשר כי אם כעבור שש שעות, וכתורה יעשה, וגם בחג השבועות יש לזהר בזה, ודלא כמי שכתב שבחג השבועות יכולים להקל יותר. ומנהיגו לאכול תחלה מאכלי חלב, ואחר קינוח והדחה כמשפט, אוכלים מאכלי בשר.
- ט. אסור להתענות ביום אסרו חג של שבועות, וכן אסור להספיד בו. ויש אומרים שהוא הדין בכל אסרו חג.

פרפראות לתורה

מ"ג בעומר לשבועות ישנם שבעה עשר ימים - בגימטריה 'טוב'. ועל כך אמרו קדמונים כי ימי הספירה מתחלקים ל'**לב**' - 'טוב'. ל"ב ימים ועוד ט"ב ימים. העבודה הכוללת היא להגיע ללב טוב זך ונקי לקבלת התורה, אולם קודם צריך 'לב' להרגיש, לצאת מהמירוץ שמשכיח מאיתנו את הלב ואת הרגשות, ולאחר מכן ניתן להתקדם ולזכך ולתקן את הלב... כאשר נעשה את העבודה הזו בנחישות ובהתמדה אנו יכולים להגיע לשיאים גבוהים מאד.

לא משנה מהי נקודת המוצא שלך, מהיכן הגעת והיכן אתה נמצא כיום - כל אחד מכל מקום, יכול להגיע עד הפיסגה. ישנם קשיים אובייקטיביים וישנם קשיים שהחברה והסטיגמות שלה מייצרים, אבל מי שמוכן לטפס על הרים יכול להגיע רחוק...

הימים הללו שאנו נמצאים ביניהם מסמלים זאת יותר מכל. ל"ג בעומר - יום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי תלמידו של רבי עקיבא ומעביר תורתו, וחג השבועות שהוא יום מתן תורה וגם יום לידתו ופטירתו של דוד המלך, מעמידים אותנו מול שתי דמויות ענק שהגיעו לפסגות הגבוהות ביותר - רבי עקיבא ורות המואביה. שניהם הגיעו ליעודם המעלה מנקודת המוצא הרחוקה ביותר.

רות מגיעה מאומה שנגזר עליה ריחוק נצחי מעם ישראל, ורק מאוחר יותר נפסק שנשים אינן בכללו ('מואבי ולא מואבית'). אומה המסמלת את הטומאה בשיאה. '**מואב**' בגימטריה מ"ט = מ"ט שערי טומאה, והם אלו שאכן הכשילו את בני ישראל באחד הכשלונות הנוראים בתולדותינו.

רבי עקיבא הגיע ממשפחת גרים ולא זו בלבד אלא גם מדרגת 'עם הארץ' - שהתבטאה לא רק בבורות מוחלטת אלא אף בשנאת תלמידי חכמים שהתגלמה במאמרו המפורסם 'מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור...'. ומשם, מהמקומות הרחוקים הללו - רבי עקיבא הגיע לפיסגת הגדלות התורתית ונחשב לראש חכמי תורה שבעל פה: 'משה רבינו של תושבע"פ', ורות המואביה נעשית ברבות הימים 'אמה של מלכות בית דוד' וממנה עתיד לצאת מלך המשיח.

רות המואביה ורבי עקיבא צמחו מתוך פרשיות חיים סוערות וכואבות, והימים הללו מזמינים אותנו להצצה מלמדת בשולי האדרת של אותן דמויות לפי השגתנו הדלה.

על חייה הסוערים והמהפכניים של הגיורת רות, אנו קוראים בחג השבועות במגילה הנושאת את שמה ובדברי חז"ל. בתו של מלך מואב שנישאת ליהודי 'מהגר מארץ יהודה', חיי נישואיה הקצרים מסתיימים במותו ובמות אחיו ואביו - והיא בוחרת להשאר בודדה עם חמותה. מתוך העוני המחפיר, האלמנות והגירות - מגיעה הנערה הזרה בארץ יהודה לפיסגת ההיסטוריה, מחלציה יוצא דוד מלך ישראל ובעתיד גם מלך המשיח!

עקיבא רועה הצאן מתמסר בגיל ארבעים להתחלת לימוד תורה בכיתה א' עם ילדים קטנים, הוא צריך הרבה כוחות נפש כדי לספוג את אי הנעימות הכרוכה בכך. הוא גובר גם על הקושי הזה וגם על הקושי שמזמנים לו ולרעייתו חיי העוני... עקיבא מתקדם בתורה עד שהוא נוסע למרחק בעידודה של אשתו הצעירה - ללמוד תורה מפי גדולי הדור. בעשרים וארבע שנים של בדידות והשתקעות מוחלטת בעמלה של תורה זכה להגיע לפיסגת ההשגה בנגלה ובנסת - והוא חוזר לעירו מלווה בעשרים וארבע אלף תלמידים.

חיי לא הגיעו אל המנוחה ואל הנחלה. את כל הישיבה הגדולה והעצומה הזו הוא ליווה למנוחות בימי המוות הטראגיים שבין פסח לעצרת. גם בחייו הפרטיים לא ידע נחת ושני בניו נפטרו על פניו בצעירותם וביום אחד. הוא גם חווה את חורבן ירושלים ושלטון רומי ואת השואה של העיר ביתר - חיסול התקוה שלו לנצחון בר כוכבא בו 'דימה לראות משיח'.

ורבי עקיבא לא נואש... הוא בונה מחדש את בית מדרשו וישיבתו, ומעמיד את רבי שמעון בר יוחאי שדרכו גילה את תורת הסוד ואת שאר התנאים שנישאו את מסורת תורה שבעל פה. בדיוק כמו רות שלא נשברה ולא התייאשה - היא רואה לנגד עיניה רק את היעוד ואת היעד, היא נישאת לבועז הזקן ו'אינה הולכת אחר הבחורים'. בכך היא זוכה למה שלא זכו בנות ישראל ואף לא בנות מלכים - היא מצמיחה את שושלת המשיח.

גליון 363
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קליטין על ראשי לשריממש בתמונה

סיפורי חז"ל

התורה ניתנה לכל הדורות בשעה שיצא הקול בהר סיני ואמר אנכי ה' אלקיך, השמים והארץ רעשו ממנו, הימים והנהרות ברחו, ההרים והגבעות נתמוטטו, וכל האילנות כרעו תחתם, והמתים שבשואל חיו ועמדו על רגליהם, ובאו אצל הר סיני, כי התורה נתנה לאשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום, ואף כל העתידים להיבראות עד סוף הדורות, שם עמדו עמהם בהר סיני, כל מה שהנביאים עתידים להתנבאות בכל דור ודור, קיבלו מהר סיני, ולא כל הנביאים בלבד קיבלו נבואתם מסיני, אלא אף החכמים העומדים בכל דור ודור, כל אחד ואחד קיבל את שלו מסיני, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר קיבלו מסיני.

(שמו"ר כ"ח ו')

פרשת השבוע

הכיר היטב את הצדיק מווארקא ובכל זאת לא נענה בתחילה לבקשת הרבי מאלכסנדר, בטענה שאין לשנות בענייני קבורה ממנהג המקום. והוסיף ואמר: לעניות דעתי לא מצינו בשום מקום בתורה שבנשיאה בכתף אנו מעניקים כבוד ויקר לצדיקי הדור שהלכו לעולמם. מצינו גם מצינו, קרא הרה"ק מאלכסנדר בהתרגשות, בפרשת נשא נאמר על בני קהת "כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו" פסוק זה מלמדנו בדרך הרמוז, שגדולי הדור הנוטלים על עצמם בחיים את העול של עבודת הקודש, יהיו נישאים בכתף אחרי פטירתם. הרב מיזליש התרשם מאוד מן ההברקה הלמדנית של אורחו, והורה לחברה קדישא בוורשה שינהגו בהרה"ק מווארקא באורח יוצא מן הכלל וישאוהו לבית עולמו על הכתפיים.

כי עבודת הקודש עליהם

בכתף ישאו (ז' - ט')

מסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מווארקא זיע"א שזמן מה לפני פטירתו, הובא לווארשה בירת פולין בניסיון להציל את חייו, עקב מחלה קשה שפקדה אותו. אולם מאמצי הרופאים לא עלו יפה והמחלה הכריעה את גופו החלוש של הצדיק ונסתלק לבית עולמו בשנתו החמישים. באותו זמן היה נהוג בוורשה הגדולה, שלא לשאת בידיים את הנפטרים אל בית הקברות, אלא להובילם בעגלה מיוחדת עד מקום הקבורה. אולם הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר תלמידו המובהק של הרה"ק מווארקא ראה משום פחיתות כבוד לרבו שיובילוהו לקבורה בעגלה רתומה. הוא מיהר אפוא לביתו של הג"ר דוב בעריש מיזליש זצ"ל רבה של ורשה, והפציר בו שיתיר לשאת את הנפטר הדגול לבית עולמו על הכתפיים. רבי בעריש

זמני השבת

זמני יציאת החג
ירושלים: 8:26 ת"א: 8:29 ר"ת: 8:58

פרשת נשא - שבועות

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:07 ת"א: 7:23

ברוב פיוסים ותחנונים עלתה בידם לשכך את חמתו ולמנעו מלגרשם מביתו, ובבית אין כל לא שלחן ולא כסא ולא ספסל, רק ארבעה יתדות נעוצות בארץ ועליהן מונח קרש, לא ראו האנשים שם שום חדר מיושב, רק כמה חדרים חרבים ושוממים, גם שום אדם לא ראו, לא גויים שקונים יי"ש כדברי האיש ולא שום אדם בכלל, וגם בעל חיים לא ראו, נבהלו האנשים מאד מהשיממון והבדידות וחיל ורעדה אחוזם, בינתיים ראו שכבר פנה היום והאיש אינו עוסק בשום הכנה לכבוד שבת, רק הולך מזוית לזוית ואוכל איזה מאכל ומצפצף כדרך הערלים.

לפנות ערב לקח האיש חתיכת בד עבה ושחור ופרש על השולחן, הניח עליו גוש טיט שחור ותחב בו אצבעו לעשות בו נקב לנעוץ בו נר, ואחר כך תחב בו נר קטן והדליקו, תפילת מנחה לא ראו אותו שהתפלל, רק התחיל לקבל שבת בחיפזון ובהבלעת התיבות כדרך עמי הארץ, וברגעים אחדים גמר את התפילה, האנשים הוכרחו גם כן לקצר בתפילתם כפי התנאי שהתנה עימם, לאחר התפילה אמרו לו שבת שלום, והוא השיב להם, שנה רעה תבוא עליכם, רצו לומר שלום עליכם והוא צעק עליהם בחירופים וגידופים, עד שהוכרחו לשתוק, נטל האיש כוס יין לקדש עליו ואמר להם שיתכוונו לצאת ידי חובתם בקידוש שלו, הפצירו בו שיתן להם יין לקדש בעצמם והם ישלמו לו במיטב כספם, ולא נתרצה בשום אופן, והוכרחו לצאת בקידוש שלו, ואת הקידוש אמר בהבלעת התיבות ובדילוגים, וכשגמר הקידוש שתה כמעט את כל הכוס, והשאיר להם בשולי הכוס כמה טיפות לטעום.

לאחר מכן הניח על השולחן ככר לחם עב ושחור, כשביקשו ממנו לחם משנה פער פיו עליהם ורצה לבלעם חיים, וגם בלחם הזה לא נתן להם לנגוע, כי אמר ידיים מאוסות לכם, והוא בעצמו חתך פרוטות המוציא ונתן לכל אחד מהם פרוטה, אחרי כן הביא קערה של תבשיל מנזיד עדשים, נתן להם כפות וצוה שיאכלו כולם ביחד וגם הוא בעצמו אכל עמהם, שום מאכל אחר לא נתן להם, זמירות שבת לא הניח להם לומר ואף לא לברך בזימון, כללו של דבר הוא בלבב את דעתם של הבעש"ט ותלמידיו עד שלא ידעו אם שבת היום אם לא.

למחרת עוד קודם אור היום ראו והנה האיש הולך יחף בבית ומתפלל בחפזון ובהבלעה כמו אתמול, נודרוזו גם הם ועמדו להתפלל, ושוב הוכרחו לקצר מאד בתפילתם והאיש גרם להם שוב יסורי נפש גדולים יותר מאתמול, אחרי מנחה רצו לקיים סעודה שלישית ולא נתן להם, וצעק עליהם ברוגז רב: אתם זוללים וסובאים, זה עתה אכלתם ושיתיתם והנה שוב אתם רוצים לאכול, בשום אופן לא אתן לכם. והוכרחו לצאת ידי סעודה שלישית בדברי תורה שאמרו בחשאי, תמהו האנשים איש אל רעהו מה זאת עשה לנו אלקים? ומהבעש"ט הקדוש נסתלקו כל המוחזין שלו וכל השגותיו.

למה הופרה השבת קודש של הבעש"ט הקדוש

מסופר על הבעל שם טוב הקדוש זיע"א (יומא דהילולא חג השבועות), שנסע פעם אחת במוצאי שבת לדרכו ועמו שלשה מתלמידיו החשובים, הרה"ק רבי דוד ממיקלייב, הרה"ק רבי דוד סירקיס והרה"ק רבי דוד לייקיס זיע"א, ולהבדיל הערל אלקסיי הנהוג בסוסים, כדרכו תמיד הושיב הבעש"ט את אלקסיי כשגבו אל הסוסים, וברגע אחד חלפו ונסעו כמה פרסאות בקפיצת הדרך. ויהי ביום השני תעו מן הדרך ובאו בסבכי יער באין דרך ונתיב, וכמעט שלא ראו גם את אור היום, ולא ידעו היכן הם נמצאים. חלשה דעתו של הבעל שם טוב כי לא הורגל בכך ולא הבין את פשר המחזה המוזר הזה, למרבה הצער נסתלקו גם המוחזין - רוח הקודש מהבעש"ט הקדוש, והיה כאחד האנשים הפשוטים, כך נמשך הדבר עד שהגיע יום השישי ערב שבת קודש, ראה הבעל שם טוב שכבר הגיע ערב שבת ועוד לא באו לישוב, נצטער צער גדול ונתנמנם. התלמידים חשבו שאולי בחלום חזיון לילה יגלו לו מן השמים מה לעשות, אבל הבעש"ט נתעורר משנתו ושום דבר לא גילו לו, צערם גדל עוד יותר והיו שרויים ביגון ואנחה.

בחצות היום ראו איזה אור מאיר מרחוק, שמחו מאד ואמרו שהשם יתברך ודאי יביא אותם עתה למקום יישוב, ולפחות יהיה להם מקום לשבות בו את השבת. ואכן נסעו לכיוון המקום שהאור מאיר משם, והגיעו לבית קטן העומד באמצע היער, ניגשו אל הבית והנה איש גס ומגושם לבוש כאחד הריקים והפוחזים עומד יחף על פתח הבית, כשפנו אליו בשאלה אם אפשר להם לשבות אצלו? השיבם, איני רוצה בכם ובשבתותיכם, הכרת פניכם ענתה בכם שאתם חסידים ומגיידים, ואני שונא מעודי אנשים שכמותכם, וגם אבי וזקני היו מתעבים בריות כאלה, גשו הלאה איני רוצה גם להביט בפניכם. שאלו אותו תלמידי הבעש"ט אם יש סמוך לכאן איזה ישוב שיוכלו להגיע אליו עד הערב ולשבות שם? השיב להם שכאותו הזמן ששהו עד שבאו לכאן, כך יצטרכו לנסוע שוב עד שיגיעו לישוב.

התחילו התלמידים להתחנן אל האיש שיתן להם לשבות אצלו, והציעו לו שכר רב, עד שבקושי רב ניאות להם, אבל התנה עמהם כמה תנאים, שלא יתפללו בקול רם כי הגויים הבאים אצלו לקנות יי"ש יבהלו ויברחו, ושלא ישהו הרבה בתפילתם, כי תאבדו גדול והוא צריך לאכול בהקדם הן בבקר והן בערב, ושלא ידקדקו הרבה במאכלים אם הם כשרים על פי חסידות כדרך השוטים. נכנסו האנשים הביתה פנימה וכשנחו מעט מטלטול הדרך, שאל הבעל שם טוב את האיש אם יש סמוך לכאן איזה נהר שיוכלו לטבול בו לכבוד שבת? כששמע האיש שהם רוצים לטבול לכבוד שבת, התחיל לקללם קללות נמרצות ואמר שזה בדוק ומנוסה אצלו שהם גנבים, ורצה להשליך כל חפציהם ולגרש אותם מהבית, ורק

משל ונמשל

ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם

אמרו רבותינו בתלמוד (חולין מ"ט) רבי ישמעאל הכהן היה מסייע לכהנים שכתוב בתורה כה תברכו את בני ישראל. ואמר רבי ישמעאל למדנו מפסוק זה ברכה לישראל מפי כהנים, אבל ברכה לכהנים עצמם לא למדנו, כשהוא אומר ואני אברכם הוי אומר שהכהנים מברכים לישראל והקדוש ברוך הוא מברך לכהנים, אבל רבי עקיבא לומד ברכה לכהנים מהפסוק (בראשית יב ג) ואברכה מברכך.

ויש להבין איזה יתרון יש לכהנים אם הקדוש ברוך הוא מברך אותם במקום שמברך את ישראל, דהיינו בפסוק ברכת כהנים יותר מאשר מברך אותם בפני עצמם בפסוק ואברכה מברכך, ואם כן מדוע אמרו בגמרא שרבי ישמעאל מסייע לכהנים על ידי שאמר שהקדוש ברוך הוא מברכם באותו מקום שמברך את ישראל.

והענין יובן על פי משל לבעל אכסניה שהיה מאכסן בביתו עובדי אורח וסוחרים תמורת תשלום, ובוזה היה מפרנס את בני ביתו. ומנהגו של בעל האכסניה היה, שהיה מקדים להאכיל את בני ביתו מאכלים פשוטים, ולאחר מכן היה עורך שלחן ערוך ממטעמים שונים וחשובים עבור האורחים. והנה יום אחד רצה בנו של בעל האכסניה להשתתף בסעודה עם האורחים, ולהנות מהמטעמים השונים, ועל כן התחכם הבן והתעכב במיוחד בבית הספר כשעה שעתיים, וכשהגיע לביתו והשולחן היה ערוך לכבוד האורחים, ישב גם הוא בין האורחים, ואביו נאלץ בלית ברירה לתת לו מהמאכלים החשובים שהכין לכבוד האורחים.

והנמשל הקדוש ברוך הוא כידוע מברך את הרחוקים יותר מן הקרובים, כמו שידועים אנו שאומות העולם שהם רחוקים, הקדוש ברוך הוא מפרנסם בשפע רב יותר מעם ישראל הקרובים אליו, כי הרחוקים הם קרובים יותר לעניני עולם הזה הגשמי, וכן השגת הכהנים מועטת מהשגת הזרים, עד כי הנביאים הקרובים והנאמנים בכל ביתו מרוחקים מהעולם הזה, עד שהיה אליהו ז"ל לבוש אדרת שער ומאכלו לחם ומים. ואם היה הקדוש ברוך הוא מברך את הכהנים בפני עצמם, דהיינו בפסוק ואברכה מברכך, היה צריך לפרנסם בלחם ומים בצמצום, ולכן רבי ישמעאל מסייע לכהנים ואומר, שהם מתברכים עם ישראל יחד, ומכיון שהם מטובים על שלחן אחד עם ישראל, אוי בהכרח יש להם חלק באותה ברכה שמתברכים ישראל, דהיינו סעודה שמנה ודשנה.

(אהל יעקב)

במוצאי שבת בסעודת הערב קינטר אותם שוב בדברים וחירף אותם עד קרוב לאור היום, אחרי כן שכבו לנוח מעט, וכשהאיר היום התפללו ותיקין ורצו לנסוע לדרכם, סגר האיש את הדלת בעדם ואמר, כבר הכינותי סעודה בשבילכם, גם היום רצו לשלם לו בעד הסעודה ולא לאכול עמו, אך הוא נתמלא חמה וצעק: כלום גולן אני שאקח מעות בחינם, הוא הפציר בהם לאכול עמו והסכימו בלית ברירה לכך, והוא עיכב אותם בהכנות ובדברי קינטור עד הערב, בלילה פחדו לנסוע ביער מסוכן כזה ונשארו ללון שם, ביום השני היה כאתמול, וכן היה עד יום רביעי. ביום הרביעי לקח האיש את כל אשר להם בעד המזונות שאכלו אצלו ופטרם לדרכם.

יצאו האנשים מהבית והתכונו לדרכם, והנה דלת אחת נפתחה ואשה עשירה יצאה וניגשה אל הבעל שם טוב ואמרה: רבי בבקשה מכם שתשבתו אצלי בשבת קודש, נשתומם הבעל שם טוב והשיב, שתי פליאות לי עליך, ראשית מנין לך שאני רב, ושנית אם את יודעת זאת למה הנחת להפר את השבת שלי ומדוע לא באת קודם? ענתה האשה רבי לא הכרתני, והבעל שם טוב מסתכל ואינו מכירה, ואז אמרה לו יזכור נא הרבי שבשנה פלונית הייתי משרתת בביתו, והייתי יתומה בלא אב ואם, והייתי מוכת שחין בראשי, והרבנית היתה נוהגת לגרד ולשפשף את ראשי בכל ערב שבת. פעם אחת צעקתי הרבה ולא נתתי לגרד את ראשי, סטרה לי הרבנית על לחיי וכבוד הרבי ישב אז מנגד ושתק ולא מיחה ברבנית, ואז התרעם עליו כביכול הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו על שעבר על הפסוק "אלמנה ויתום לא תענון" ויצא גזר דינו שיאבד את חלקו לעולם הבא. והנה כאשר נשאתי לאיש הזה והוא צדיק גדול ונסתר מאד במעשיו, וראינו את אשר נגזר עליו מן השמים, כאב לבנו מאד והתפללנו אל השם יתברך שיסלח לו ופעלנו בתפילתנו שתופר לו שבת אחת, כי שבת היא מעין עולם הבא וזאת תהיה חליפתו וכפרתו. וכאשר ראינו שאין בעולם מי שיפר לו את השבת, החלטנו שאנחנו בעצמנו נעשה זאת, ועתה חלקו לעולם הבא מובטח לו כמקודם. באותה שעה חזרו להבעל שם טוב המוחזין הקדושים שלו וראה שכל דברי האשה אמת וצדק, ונשאר אז עם תלמידיו לשבות שם בשבת הבאה ושבתו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, וחידשו עם בעל הבית חידושים רבים בסודות התורה ואחרי השבת נסעו לדרכם לשלום.

צ"ן אדם לחברו

מה חסם את הכניסה לגן עדן

סיפר הרה"ק רבי משה צבי מסווראן זיע"א: בזמנו נכנס לאשה אחת גלגול והביאו אותה לפני הרב מיחאדיה, והיה אותו רוח מדבר מתוך האישה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו, בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח בימי חי הרביתי לחטוא, ברם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם נפטרי מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי, זולת חטא אחד שלא שמתי אל לבי לשוב עליו, ודווקא חטא זה טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה. ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגייתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי: הטועה בהגייה בן תורה יחשב? נכלם האברך מאוד. ועבירה זו שלא ייחסתי לה כל עניין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

בור ברשות הרבים

הגה"צ רבי יחזקאל סרנא זיע"א היה אומר, שפניו של אדם הרי הם בגדר רשות הרבים וכשמעמיד פנים ועצבות, הרי זה בגדר בור ברשות הרבים, וכשמאיר פנים שמחות לכל אדם הרי הוא משרה שמחה על סביבתו.

העני הוא הנותן העשיר

הוא המקבל

מסופר: כשהיה הג"ר אליהו רבה של קאליש זיע"א אומר בישיבתו את שיעורו, היה נוהג אגב אורחא ללמד את תלמידיו פרק במידות טובות. ומספרים כי פעם אחת כשהתחיל ללמוד עם תלמידיו מסכת שבת "פשט העני את ידו לפניו ונתן לתוך ידו של בעל הבית", אמר: הלכה פסוקה זו מרמזת לנו דרך אגב פרק בהלכות צדקה, ישנם בין בעלי הבתים נותני צדקה שחושבים כי הם הנותנים והעני הוא המקבל, והם שוכחים לגמרי את מדרש רבה "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית" הוא נותן לעני פרוטה והוא מקבל ברכה מידו המלאה והרחבה של הקב"ה, וכמו שנאמר "נתן תתן כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך".

תילולא דצדקיא

שבת קודש ה' סיון
הרה"ק רבי גרשון אשכנזי ב"ר יהודה (עבודת הגרשוני - תרכ"ג)

יום ראשון ו' סיון
דוד מלך ישראל חי וקים בן ישי (ב"א תתקכ"ד)
רבי חיים ב"ר בצלאל מוירמייזא (באר מים חיים על פירש"י - שמ"ח)
מורינו הבעש"ט הקדוש רבי ישראל ב"ר אליעזר (תק"כ)
הרה"ק רבי אברהם מרדכי מגור ב"ר אריה יהודה לייב (תש"ח)

יום שני ז' סיון
הגר צדק מוילנא אברהם בן אברהם (תק"ט)
הגה"ק רבי ראובן ועליג ב"ר צבי בענגיס אב"ד ירושלים ת"ו (תשי"ג)

יום שלישי ח' סיון
הרה"ק רבי ישכר בעריש מזידיטשוב ב"ר יצחק אייזיק מכפר ספרין (תקצ"ב)

יום רביעי ט' סיון
רבי משה רבקה ב"ר נפתלי הירש (באר הגולה - תמ"ד)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב ב"ר ישכר בעריש (תרל"ג)

יום חמישי י' סיון
הרה"ק רבי משה מראוואדאו ב"ר אליעזר מדזיקוב (תרנ"ד)
הגה"צ רבי יצחק יעקב וייס ב"ר יוסף יהודה (מנחת יצחק - תשמ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "ב"מ אור"ח" פרקים יוסף הדרים" על המעשים.

ספירת העומר (ה')

א) נוהגין להחמיר שלא לאכול משהגיע זמן ספירת העומר, ואין סומכין בזה על שומר, ואם אינו עומד להתפלל עתה ערבית, ורוצה לאכול, יספור קודם ערבית. (שלמי מועד, פסקים מהגרש"ז אויערבאך זצ"ל, עמוד תל"ט)
ב) מה שאומרים בנוסח לשם יחוד וכו', הנני מוכן ומזומן לקיים מצות "עשה" של ספירת העומר, אע"פ שלדעת השו"ע אין זה מן התורה בזמן הזה, אין בזה חשש של כל תוסף, כי עיקר הכוונה היא שסופר לשם קיום מצוה, והלשון מצות "עשה", יש לפרשו שפיר גם על "מצות עשה דרבנן", ואם הוא מדרבנן, כוונתו למצות "עשה דרבנן". (הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, הובא בספר דיני פסח-שבועות, דיני ספירת העומר, סעיף י"ג)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

נדבת הר"ר פינחס רוזנשטיין הי"ו

לע"נ רבי ישראל בעל שם טוב הקדוש

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת נְשָׂא - מְצֹה הַבָּאָה לְיָדָהּ אֶל תַּחְמִיץָהּ

"וַיִּקְרְבוּ נְשֵׂי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם, הֵם נְשֵׂי הַמַּטֵּה" (במדבר ז, ב)

שבמשך הזמן עלולות לצוץ עכבות שונות ומשונות, על כן אין להחמיץ הזדמנות הניתנת ברגע זה גם אם קיימת אפשרות שדחיית הדבר לזמן אחר תהיה לתועלת.

הרמח"ל בספרו 'מסילת ישרים' (פרק ז) מבאר את מידת הזריזות: "חלקי הזריזות שניים. אחד- קודם התחלת המעשה ואחד- אחרי כן".

"קודם התחלת המעשה הוא, שלא יחמיץ מעשהו לאחוז בה ולעשות אותה. ולא יניח לזמן שיתרבה בינתיים כי אין סכנה כסכנתו. אשר הנה כל רגע שמתחדש יוכל להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב וכו' על כן הזהירו חז"ל: ושמרתם את המצוות- מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה".

וכמו שקרה אצל הנשיאים שהמלאכה היתה דיים ולא היה להם מה להביא. ונכשלו בזה שאמרו יתנדבו ציבור וכו' ומה שמחסרין אנו משלימין. ואף על פי שהיו בעלי מסירות נפש שהוכו בשביל בני ישראל, כאן שלא הזדרזו לעשות תיכף- נכשלו.

על דרך זה אמרו חז"ל (אבות ב משנה ד'): "וְאֵל תֹּאמַר לְקִשְׁאָפְנָה אֶנְשָׁנָה, שְׁמָא לֹא תִפְנָה".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

רש"י הקדוש מבאר: "הם נְשֵׂי הַמַּטֵּה" (במדבר ז, ב), שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם שנאמר: "וַיִּכּוּ שְׁטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות ה, יד).

"וַיִּקְרְבוּ אוֹתָם לְפָנֵי הַמֶּשֶׁן" (במדבר ז, ג): אמר רב נחמן: 'מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחילה? אלא כך אמרו הנשיאים: יתנדבו ציבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו משלימין.

כיוון שראו שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר "וְהַמְּלָאכָה הַיְתֵה דָיִם" (שמות לו, ז), אמרו: 'מעתה מה עלינו לעשות?!'. הביאו את אבני השוהם והמילואים לאפוד ולחושן. לכך התנדבו כאן תחילה.

מבארים 'בעלי המוסר'- עלינו ללמוד מכאן מוסר השכל עצום והוא, שלא לדחות מעשים הניתנים לביצוע מיד- לזמן מאוחר יותר.

כלל זה מצאנו בסוגיה העוסקת במשמרות כהונה. אומרת הגמרא (סוכה נו): "בוצינא טבא מקרא". ופירש רש"י הקדוש: "משל הדיוט הוא. האומר לחבירו: 'דלעת קטנה אני נותן לך במחובר, אם תרצה לתולשה עכשיו תלוש, ואם תרצה להניחה עד שתגדל ותיעשה 'קרא', הניחה ותגדל".

"טוב לו ליטלה מיד, שמא לאחר זמן יתחרט בו זה, או שמא לא יצטרך זה לזה- הכי נמי גבי משמרות: מי שראוי ליטול עכשיו- לא ימתין לשבת הבאה".

טעמו של כלל זה הוא כמו שמפרש רש"י,

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה קסירר אפרים וב"ב נעם יצחק בן רחל ברכה יונה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שטלה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

און חיים בן אלן אסתר תרצה בתיה בת ימנה נינט נתנאל בן ג'ינה אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית און בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה און בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בו שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

זמני לבה

ע"י	כניסת לבה	צאת לבה	יציאת חם
י-ט	19:08	20:20	21:15
ת"א	19:26	20:18	21:13
מ"ב	19:29	20:20	21:16
כ"ג	19:25	20:18	21:12

שואל ומשיב בהלכה - מנהגי חג השבועות

אלו מנהגים מיוחדים נוהגים בחג השבועות, בשונה משאר חגי ישראל?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

- נוהגים לשטוח עשבי בשמים ושושנים בבית הכנסת לכבוד חג השבועות. וכן נוהגים לאכול מאכלי חלב בשל מספר טעמים: התורה הקדושה נמשלה לחלב, כפי שכתוב: "דבש וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶךָ" (שיר השירים ד, יא).
- המילה חלב בגימט' עולה 40, זכר לאותם הימים בהם עלה משה רבינו להוריד את התורה הקדושה.
- לאחר שקיבלו עם ישראל את התורה, התגלו להם בעשרת הדברות כל חלקי התורה ומצוותיה, וכשבאו לבתיהם לא מצאו מה לאכול, שכן מאכלי הבשר היו צריכים הכנה רבה, כגון: שחיטה בסכין ללא פגימה, ניקור החלב וגיד הנשה, בישול בכלים חדשים או כלים שהוכשרו, כיוון שהכלים שהיו להם נאסרו מפני המאכלים, שהתבשלו בהם קודם מתן תורה. ועל כן אכלו רק מאכלי חלב.
- משה רבינו נולד ב-ז' באדר, ואימו יכלה להחביא אותו במשך שלושה חודשים, כלומר עד חודש סיוון, ומשה רבינו ניצל על ידי בתיה בת פרעה ששכרה את אימו ויכבד להניקו.
- בהגהה לספר המנהגים לר"א טירנא כתב: 'בשבועות אוכלין חלב, וזכר רמז לטעמי תורה, שנאמר: "מנחה חדשה לה' בשבועותיהם" - ר"ת חלב'.
- יש שכתבו שהטעם הוא להדגיש שאנחנו שונים מהמלאכים, שאכלו אצל אברהם אבינו בשר וחלב, ובזכות זאת ניתנה התורה לנו ולא למלאכים. מקורות: באר היטב תצד ס"ק ח'. משנה ברורה שם י"ב י"ג.

חייב אדם לאכול פת בסעודה של הלילה וגם בסעודה של היום ואף מוסיפים בברכת המזון "יעלה ויבוא". וכן חייב אדם לשמוח בחג, ואין שמחה אלא בבשר ויין, ולכן לא יסתפק במאכלי חלב בלבד. אומנם מי שאינו שמח במאכלי בשר, אינו חייב לאוכלם. מצווה לשמח את הנשים בבגדים ותכשיטים נאים, ואת הקטנים בראוי להם, מגדנות וממתקים וכו'.

פשוט המנהג בכל תפוצות ישראל - להיות ערים בליל חג השבועות ולעסוק בתורה עד עלות השחר, וידוע מרבינו האריז"ל, שכל העוסק בתורה כל הלילה ולא מדבר דברים בטלים כלל, **מובטח לו, שישלים שנתו**. אולם מנהג זה לאנשים ולא לנשים. והעיקר להימנע משיחת חולין ודברים בטלים, ולא יאבד זמן יקר בשיחה בטלה, ואדם שיושב בטל נחשב לו, כאילו הוא ישן. את ברכות התורה יש לברך אחר עלות השחר.

לשיטת הספרדים - אדם שהיה ער כל הלילה, בבוקר יטול ידיו בלא ברכה, ויברך את כל ברכות השחר (למעט ברכת 'אשר יצר', אלא אם כן הוצרך לנקביו).

לשיטת האשכנזים - יוצאים ידי חובה בשמיעת ברכות התורה וברכות 'אלוקי נשמה' ו'המעביר שינה' בשמיעה ממי שישן בלילה. וכשאין ממי לשמוע את הברכות, יש שנוהגים לומר את ברכת 'אלוקי נשמה' ו'המעביר שינה' בלא שם ומלכות.

יתגבר כארי בתפילת שחרית שלא ירדם, כדי שלא יצא שכרו בהפסדו, אם יישן בשעת קריאת שמע והתפילה. וכן יזהר בשעת קריאת התורה, שהיא פרשת עשרת הדברות, לבל תחטפנו שינה.

נכון לקרוא ביום החג עצמו בספר תהילים, כי פטירת אדונינו דוד המלך ע"ה הייתה ביום חג השבועות. ויהי רצון, שיהא מליץ יושר עלינו ועל כל בית ישראל, וזכותו תגן עלינו. אמן.

עבודה ולמוד התורה

הרב עמנואל תהילה שליט"א סיפר על יהודי ת"ח בשם הרה"ח יוסף חיים אלפרוביץ', שעלה לארץ לפני עשרות שנים, אך לא מצא משרה תורנית בעולם התורה, ולכן נאלץ לעבוד לפרנסתו כפועל בניין פשוט בתל-אביב. הקבלן ששם לב מיד לאיכותו ולרמתו, פנה אליו והציע לו: "אשלח אותך על חשבוני ללמוד את מקצוע הרצפות, תוכל להרוויח פי ארבעה ולא תצטרך להתאמץ כל כך".

לתדהמתו, סירב הרב אלפרוביץ' בתוקף, וכך ענה: "אני מוכן למכור את גופי לצורך פרנסתי. כשהגוף סוחב ערימת בלוקים, שק מלט ומרצפות, הרי שהידיים נושאות, הכתפיים מתאמצות, אך הראש, המוח והמחשבות נשארות בני חורין ופנויות ללמוד. ועד שהגוף עולה לקומה רביעית אני מספיק ללמוד ולחזור ולשנן מספר דפי גמרא, וכן בירידתי - כך שהמחשבות בנות חורין הן ובשליטתי המלאה. אך אם אהיה רצף, אצטרך להשקיע ולשעבד גם את מוחי. מוחי זה אני, וזה לא עומד בשום פנים ואופן למכירה". (ממשנתה של תורה)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב ניסים רביבו זצ"ל

הגאון הצדיק הדיין ניסים רביבו זצ"ל - נולד בשנת ה'תש"ו (1946) בקזבלנקה שבמרוקו. נקרא על שם סבו מצד אימו (ר' ניסים גבאי). בצעירותו למד בביה"ס 'אם-הבנים'. כשהגיע לגיל בר-מצווה החל ללמוד בישיבת 'נוה שלום'. בילדותו ניכרו בו כישורונותיו הנעלים והוא חיפש מקום בו יוכל להתקדם בדרך העולה בית א-ל. בשאיפותיו העצמיות למד הלכות שחיטה ובהיותו כבן חמש עשרה שנים בלבד נסמך להוראה מהרב הגאון שלום משאש (שימש כרבה הראשי של קזבלנקה).

בלט בחריפות ובעמקות, בזיכרון מיוחד וישן כשעה עד שעתיים ביממה! בעידוד רבו נסע לישיבת סנדרלנד באנגליה ולמד בשקידה וביגיעה עצומה, לעיתים במשך שבעים ושתיים שעות ברציפות, עד שהיה מגיע לאפיסת כוחות ממש ובשל חולשתו העצומה היה ראש הישיבה (הגאון ר' שמאי צאהן) מסייע לו בהנחת תפילין.

כשהיה בן שש-עשרה שנים בלבד ביקשו ראש הישיבה להעביר שיעור כללי לתלמידי הישיבה. בנוסף ראש הישיבה היה לומד עימו מדי יום בקביעות במשך ארבע שעות בחברותא ולא העביר שיעור לתלמידי הישיבה טרם ליבן את השיעור עם רבינו. כונה ה'חזון-איי"ש הקטן' היות והיה בקי עצום בתורת ה'חזון אי"ש' ובספריו. בשנת ה'תשל"ג (1972) החל ללמוד בישיבת לייקווד בארה"ב **ושם קנה לו שם כעילוי של הישיבה וכונה בפי חבריו 'רב ניסים גאון'**. לאחר נישואיו נשאר בישיבה ועמד בראש חבורה שמנתה כשלוש מאות אברכים!. **התפרסם כגאון עצום, חריף ומעמיק ובקיא בסוגיות הש"ס על עד לספרי ראשי הישיבות הליטאיות- ספרי הגאון ר' שמעון שקאפ, ובספרי הגאון רבי חיים איצ'קוביץ מבריסק ובקובץ שיעורים וחיבורים נוספים.**

בשנת ה'תשמ"ב (1981) החל לכהן כאב"ד במרסיי ואח"כ בפאריז שבצרפת. עמל הרבה להעמיד את הדת על תילה. עסק בלימוד התורה יומם ולילה, התכתב עם גאונים גדולי עולם בענייני הלכה. הוזמן לכנסים כדי להרצות בהלכה ובכל מקום השאיר רושם של גדלות מחד וענווה מאידך. **היה פשוט במלבושו ונעדר לחלוטין כל גינונים ויוהרא. כיתת את רגליו על מנת לקבץ נדבות לגלמודים ואלמנות. העמיד תלמידים רבים. נפטר ב-י"א סיוון ה'תשס"ד (2004). חי כ-58 שנים. ציונו בירושלים. הספידוהו מרן הרב עובדיה יוסף הרב משה עמאר והרב אליהו בקשי דורון, הרב דוד יוסף ור' יוסף סטרנק (רבה הראשי של צרפת).**

סבא (מצד אימו): ר' ניסים גבאי. **אימו:** מרת סוליקה. **אשתו:** מרת דולי. **מרבותיו:** ר' שמאי צאהן, ר' מאיר אלבז.

○ יפר הגאון ר' רבי דוד חנניה פינטו שליט"א, שבהספד על רבינו, נשא דברים הרש"ל צ הגאון ר' שלמה עמאר, וסיפר על גאון מופלא שחי בדור הקודם במרוקו בשם רבי אליעזר די אבילה זצוק"ל, שבצעירותו התקשה מאוד בדברי המהרש"א והצטער על זה צער רב, ולא יכל לישון מרוב צער. ולכן המשיך לעמול גם בלילה על דברי המהרש"א, פתאום נכנס לבית המדרש אדם, ושאל אותו מדוע הוא נראה עצוב. ר' אליעזר השיב, שמתקשה בקושיא זו על דברי המהרש"א, ואינו מוצא מנוח לנפשו. אותו אדם התחיל לפלפל עימו בדברי המהרש"א, עד שישב את הקושיא בבהירות, ומיד נעלם. כך סיפר הראשון לציון, ובכך רצה להראות את הסייעתא דשמיא, שיש למי שעמל בתורה.

לאחר ההספד, ניגש אל הרב עמאר שליט"א, יהודי שהיה מבני משפחתו של רבי ניסים, ושמו כמדומה הרב קקון, שהוא זכה ללמד את רבי ניסים בצעירותו. הוא סיפר שרבי ניסים סיפר לו, שכאשר היה בחור בישיבה הקדושה בסנדרלנד באחת הפעמים התקשה בדברי מהרש"א, ודבר זה היסב לו צער עצום ונשאר ער בלילה כדי לנסות להבין את המהרש"א. והנה נכנס אדם לבית המדרש. דבר זה היה דבר שבשגרה ש'משולחים' ושאר אורחים היו מבקרים בבית המדרש גם במשך הלילה. והתחיל לפלפל עם רבינו, עד שהגיעו למהרש"א שהתקשה בו, ותוך כדי הדברים ישב לו את הקושיא בבהירות. רבינו התפעל מהתירוץ הנפלא, ועמד לשאול את היהודי לשמו, אלא שמיד הוא נעלם. רבינו ביקש מהרב קקון שלא יספר זאת לאף אדם, ומספר לו זאת כי חייב להוציא את המעשה הזה מליבו. **הנה רואים אנו את אותו מעשה מופלא במרחק של דור, שמי שעמל בתורה וממית עצמו עליה, זוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת.**

בגירסה אחרת מסופר כי בהיות רבינו כבן 16 שנים בלבד ביקשו ראש הישיבה הגאון ר' שמאי צאהן להעביר שיעור כללי לתלמידי הישיבה. רבינו שקד על הכנת החומר בצורה יסודית ומעמיקה אולם התקשה בהבנת דברי המהרש"א על הסוגיה אותה הכין. לאחר שניסה שוב ושוב ולא הצליח לרדת לחקר העניין, החל לבכות. לפתע נפתחה הדלת וזקן נשוא פנים נכנס לביה"מ ושאלו לפשר בכיו. רבינו ענה, שהוא צריך להכין שיעור כללי ואינו מצליח להבין את דברי המהרש"א על הסוגיה. הזקן הציע ללמוד יחד עימו ולאחר דקות ספורות של לימוד דברי המהרש"א הובנו לאשורם. רבינו רצה להודות לאותו אדם, אך הוא נעלם. באותו לילה הופיע הזקן בחלומו של רבינו ולשאלתו מי הוא ומדוע נעלם ענה כי הוא המהרש"א, והוא נשלח מהשמיים להסביר לו את דבריו על הסוגיה אותה הכין.

לוד סיפר הגאון ר' דוד חנניה פינטו שליט"א: "הייתה לנו הזכות ללמוד איתו כמה שנים בישיבת סנדרלנד. הוא היה האריה והמנהיג של החבורה. כל הרבנים היו מכבדים אותו ומעריכים ידיעותיו בתורה. היינו יודעים שהוא נולד בשביל להיות גדול בתורה, אבל היה כל כך עניו וצנוע. וכן כשהיינו צעירים היינו מחפשים את מורנו זצ"ל, ידענו תמיד איפה למצוא אותו. יום, לילה, חגים, תמיד הוא היה בבית המדרש מוסתר מאחורי הספרים, שם היה לומד בלי הפסקה. היה שמח בחלקו וקיבל יסורים באהבה. כשאשתו הרבנית הייתה חולה, היה לומד יותר בהתמדה, כדי שבזכות תורתו תקום ממחלתה. ובאמת ה' ענה לתפילותיו וברחמנותו שלח לה רפואה".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט??"

צוות משיגחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

שְׂקִידָה עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה

"כבוד הרב!", אמר אברהם שלומי הי"ו הנהג של מרן, "אולי גם הרב יעשה לנו קפיצת הדרך כמו ה'בעל שם טוב'?" ומרן בענוות חן, הניף ידו בביטול, אך בכל זאת הצטחק ואמר: "נו, אני אומר לרכב שישע, סע! סע!".

באותה שעה נכח גם שמשו של מרן, ר' צבי חקק הי"ו, וכאשר שמע את מרן אומר כך, מיד הביט בשעונו, **השעה הייתה 23:35 בלילה**, הוא רשם זאת בפתק והמתין לראות, מתי יגיעו לירושלים. והנה הנסיעה הייתה נראית מהירה מתמיד.

כשהגיעו, קרא אברהם הנהג בהתפעלות: "איך הגענו כל כך מהר?" ור' צבי חקק הביט שוב בשעונו, **ולא האמין, השעה הייתה 23:50**, ויהי הדבר לפלא! (ע"פ סיפורים מבית אבא)

ניצול הזמן של מרן היה מדהים. כשהגיע זמן התפילה נכנס בנו והודיע לו, שהגיע זמן התפילה והציבור התאסף וממתין לבואו. נענה ואמר: 'הבא את החליפה והמגבעת'. והמשיך בלימודו. אחר שניות ספורות בא בנו עם החליפה והמגבעת, והוא כבר שקוע בלימודו בעומק העיון.

חזר הבן ואמר לו: "אבא! הגיע זמן התפילה". או אז קם ממקומו עם הספר בידו, הושיט לו את ידו הימנית ובידו השמאלית המשיך להחזיק בספר וללמוד מתוכו, וכך הלביש לו הבן את השרוול על יד ימין. משסיים ללבוש הבגד בצד ימין העביר את הספר ליד ימין והמשיך בלימודו, ובינתיים הלביש לו הבן את הבגד על יד שמאל. אחר כך שם את המגבעת לראשו מאחור והוא עדיין ממשיך בעיונו, ורק לאחר שגמר ללבוש הכל, אז סגר את הספר ונכנס להתפלל.

שעת אחה"צ בלשכת הפרופ' במחלקה הכירורגית בבית הרפואה 'הדסה'. בניו של מרן יושבים מול הפרופ' וממתנים למוצא פיו. רבינו אינו חש בטוב וזקוק לטיפול רפואי.

"אבא שלכם הוא רב חשוב וקשה לי להכאיב לו. מצד שני, בגלל מצבו הבריאותי, אי אפשר לבצע את הטיפול בהרדמה, ומצד שלישי, הטיפול הוא חובה למצבו ואי אפשר לוותר עליו בשום פנים ואופן. לכן, אנא, אל תיבהלו, אם תשמעו זעקות מחדר הטיפולים. אני מצטער מראש..."

רבי דוד יוסף ניגש בדחילו ורחימו אל אביו הגדול, מנסה להכין אותו לכאבים האמורים לבוא. "יהיה קשה", אמר ר' דוד ומרן הניף את ידו בביטול ואמר: "למה קשה? אני עסוק בסוגיית 'אין עד נעשה דיין'. אני אחשוב על הנושא והרופאים יתעסקו בשלהם, והכל יהיה בעז"ה בסדר".

בתום הטיפול הקשה נכנס הבן לחדר, כדי לומר למרן, שהיה שקוע בסוגיה, שהטיפול הכואב הסתיים. "למה הרופא לא מתחיל את הטיפול? למה הם מחכים?!" שאל מרן.

עד כמה רבותינו שקדו יומם ולילה בתורה הקדושה, עד כדי כך שלא שמו לב למתרחש סביבם, וכיצד הטבע התכופף לעומתם בזכות לימוד התורה הקדושה, זאת לא ניתן לתאר ולשער. להלן מספר סיפורים על מרן הגאון הרב עובדיה יוסף זצוק"ל, ויש בהם כדי ללמדנו על כך:

מעשה בעת שכיהן מרן כחבר בית הדין בירושלים. הצדיק נסע באוטובוס לביתו שבשכונת תל ארזה, וכדרכו בקודש ישב באוטובוס, כשהוא כולו שקוע בהרהורים בדברי תורה, והיה מעיין בספר.

לפתע הבחין מזווית עינו באישה מעוברת, ומיד קם ופינה לה את מקומו, תוך שראשו מורכן ארצה והוא ממשיך בהרהוריו בדברי תורה. את הספר נאלץ לסגור, הוא לא שמע את קול האישה המדברת אליו, בעודנה עומדת נבוכה על יד המקום הפנוי.

זו, בראותה את מבטי הסקרנים, השתתקה עד מהרה והתיישרה באי נוחות על הכסא הריק. כשירד הרב מהאוטובוס בקרבת ביתו, ירדה גם האישה אחריו, כשהיא קוראת לו.

לאט לאט הבחין הרב בקול האישה והוא היסב ראשו לאחור. "מרגלית, זו את קוראת אליי? היית באוטובוס?" "אכן אני!", לא ידעה הרבנית אשת הרב את נפשה, "זו אני, שפינית לה את מקומך, ואפילו לא הבחנת בכך!".

סיפר ר' חיים כהן הי"ו שבשנת ה'תש"ל לביל שבת קודש פרשת 'לך לך' הקדים רבינו ויצא מביתו בשכונת 'תל ארזה' בירושלים וצעד רגלי לכיוון שכונת 'נחלאות', כדי להשתתף ולדרוש בשירת הבקשות בביה"כ 'אוהבי ציון'.

לפתע הבחין הרב בנחש גדול המתקרב לעברו, והנחש הזדקק למולו ולא זז. מיד הרים הרב את קולו ואמר לעברו: "נחש! אל תמנע ממני ללכת לזכות את הרבים ולומר לפניכם דברי תורה! אנא תן לי להגיע ליעדי!". והנה תוך כדי שהרב ממשיך בדרכו, מיד התכופף לו הנחש והסתלק כלעומת שבא.

ערב אחד, השעה הייתה מאוחרת, מרן חזר משיעור שמסר בעיר רמלה ליהודי גרוזיה, והייתה לו קורת רוח גדולה מהתקדמותם הרוחנית.

הצדיק עלה לרכב, וכאשר הביט בשעונו, חלפה בליבו מחשבה על זמנו היקר שחפץ להגות בו בתורה ולחבר את ספריו, או אז נאנח ואמר: "נו, ל'בעל שם טוב' היה את אלכס העגלון, מספרים עליו, שכאשר היה רותם את הסוסים לעגלה, ה'בעל שם טוב' ותלמידיו היו עולים לעגלה, ה'בעל שם טוב' היה אומר לסוסים: "סעו!" והיו זוכים לקפיצת הדרך, תוך זמן קצר היו מגיעים למחוז חפצם".

לע"נ		תמצב"ה	
הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתאי בן אסתר אטון זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	משה בן רוזה ז"ל	נעמי בת נתון ע"ה
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
חי יזיז בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	חוה בת יעקב צבי ע"ה	ע"ה שני בת אסתר ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	שמעון בן שמחה ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחא ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	יונה בן סעדה ז"ל
יעקב בן סולמה ז"ל	לטיף בן פרחא ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	ברכה בת מרדכי ע"ה
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	שמעון בן חנה ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה		אלון בן סעדה ז"ל

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "נשא"

"ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן" [ז, א]. כבוד בית הכנסת.

אמרו רבותינו במדרש רבה כי ביום בריאת העולם הקב"ה הוריד את השכינה לארץ, וכשחטא אדם הראשון ואכל מעץ הדעת, הוא סילק בחטאו את השכינה לרקיע השביעי, ובמשך הדורות עמדו שבעה צדיקים וטרחו להוריד את השכינה שוב לארץ, אברהם אבינו הוריד את השכינה לרקיע השישי, יצחק לחמישי, יעקב לרביעי, לוי לשלישי, קהת לשני, עמרם לראשון, ומשה הוריד את השכינה לארץ – למשכן העדות.

כתב האלשיך הקדוש כי מעלתו של משה רבינו גדולה משל שאר הצדיקים, שכן כולם הורידו את השכינה מעולם רוחני לעולם רוחני, אבל משה רבינו הוריד את השכינה מעולם רוחני לעולם גשמי, הוא הוריד את השכינה מהרקיע הראשון למשכן העדות.

אמנם היום אין לנו את משכן העדות וגם לא את בית המקדש שבירושלים, אבל נותרו לנו שני מקומות קדושים שנועדו ללימוד תורה ותפילה, יש לנו בית כנסת ובית מדרש ששם שורה שכינה.

לבושתנו ולחרפתנו יש בתי כנסת שתלוי שם שלטים "אסור לדבר בבית הכנסת" או שלטים "אם באת לדבר בבית הכנסת איפה תלך להתפלל", לא מובן למי נועדו השלטים האלה? הלא מי שמרגיש שהוא נכנס לבית ה' כבר אין לו צורך להעיף מבט על השלטים האלה, ומי שבא לבית הכנסת כדי לדבר עם החבר שלו על הנושאים המדיניים שעומדים על הפרק, אז גם אם השלטים האלה יהיו באותיות ענק מול העיניים שלו, זה לא ישנה אותו, הוא ימשיך לדבר! כך שלמעשה השלטים האלו אינם מועילים כלל.

בקהילת "מיץ" שבפולניה היה בית כנסת ישן נושן, הנסרים של התקרה היו רקובים מרוב שהיו ספוגים במי גשמים. ועל ידי תמיכה של בני הקהילה שיפצו חידשו סידו וצבעו את בית הכנסת ברוב פאר והדר, עד שיפנים חדשות באו לכאן.

לכבוד המאורע הגדול של פתיחת הבית כנסת מחדש, הזמינו בני קהילת "מיץ" את הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל שידרוש לפניהם בדברי תורה ומוסר, רבי יהונתן ראה לנכון לדרוש לפניהם בכבוד קדושת בית הכנסת, וכה דיבר:

אימרו נא רבותי, עכשיו שביית הכנסת מסויד ומלובר, אם יבא איש וישליך על קירות בית הכנסת טיט ועפר, מה תעשו לו לאיש הנבזה הזה? ודאי שכל אחד מכם לא יחשוב פעמים, אתם תזרקו אותו מיד מפתח בית הכנסת, כל אחד מכם יקום למחות בו על כך שמבזה את בית ה'. ועתה אמרו לי בבקשה, המדבר דברים בטלים בבית הכנסת, האם הוא לא מכתים ומנוול את קדושת המקום?! האם הוא לא מסיר את השכינה חס ושלום מאיתנו?! בעוונותינו הרבים כמה בתי כנסת מפוארים היו בפראג אשר כדמותן לא היה בכל העולם, ואין לי שום צל של ספק, כי החורבן האיום והנורא בפראג היה על שהיו מדברים דברים בטלים בן כותלי בית הכנסת.

בגזירות ת"ח ות"ט הושמדו קהילות שלימות בצורות מזעזעות, והגאון בעל התוספות יום טוב זצוק"ל התענה וביקש רחמים להודיע על מה ולמה נעשו כלל ישראל בעונשים קשים ומרים כאלה, מדוע נגזרה גזרת חרב ואובדן על רבבות אלפי ישראל? והשיבו לו בחלום, כי הגזרה באה מחמת שמזלזלים בקדושת בית הכנסת ובית המדרש, פגמו באות ו' של "דבור" ונעשה "דבר". וכשנודע לו כל זאת תיקן לעשות "מי שברך" מיוחד למי שאינו מדבר בבית הכנסת, והיה מעורר ומזהיר הרבה את חומר האיסור לאלו שמדברים בבית הכנסת ובית המדרש.

"ולכן רבותי" – סיים רבי יהונתן אייבשיץ את דרשתו, "התפללו לה' בכוונה הראויה, עבדו את ה' בכל לבב במקדש מעט, ואולי נזכה לראות מקדשו בנוי לנס עמים, אז יגל יעקב וישמח ישראל, ויהי נועם ה' עלינו, ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה, ובא לציון גואל אמין".

המקום שבו אדם עומד ומתפלל משפיע לקבלת התפילה, שכן אנו מוצאים באליהו הנביא שהיה רגיל להתבודד עם קונו בעליית הגג בבית האשה הצרפית, ופעם אחת כשנכנס אליהו הנביא לביתה הוא רואה אותה מחזיקה את בנה שנותר ללא נשמה... לקח אליהו הנביא את בנה מחיקה והעלהו אל עלייה שהיה רגיל להתבודד עם קונו, ושם קרא אל ה' יתברך שישב נפש הילד לקרבו. ותפילת הנביא הניבה פירות, שכן ה' יתברך ענהו מיד, שנאמר "וישמע ה' בקול אליהו ותשב נפש הילד על קרבו ויחיי". ונשאלת השאלה, מדוע הוא לא התפלל עליו במקום? למה הוא המתין מלהתפלל עליו עד שיעלהו לעלייה? אלא שהמקום גורם לקבלת התפילה, עליית הגג שהיה אליהו הנביא רגיל להתבודד בה עם קונו קיבלה השראת קדושה, ושם המקום הראוי ביותר שתקובל תפילתו.

ומכאן נלמד שככלל שהתפילה תהיה במקום קדוש יותר כך ראויה היא להתקבל יותר, אינה דומה תפילה שבבית לתפילה שבבית הכנסת, ואינה דומה תפילה בבית הכנסת שיש שם דיבורים מיותרים לתפילה בבית כנסת ששומרים שם על קדושת המקום, ואינה דומה תפילה שבבית הכנסת לתפילה שבבית המדרש, שכן קדושת בית המדרש גדולה יותר מקדושת בית הכנסת, ומוטב להתפלל במניין של 10 אנשים בבית המדרש מאשר בבית הכנסת שיש בו רוב עם (דבש וחלב).

חג השבועות □ מתן תורה

חג השבועות חל בו' סיוון. השם חג השבועות, מקורו בשבעת השבועות של ספירת העומר, שאנו סופרים מחג הפסח ועד ו' בסיוון, והוא היום החמישים. 'שבועות' – הבנוי משבעה שבועות.

אור החיים הקדוש, רבי חיים בן עטר ז"ל, מפרש – 'שבועות' – מורה על הברית הכרותה בין הקב"ה ובין עם ישראל, שכן 'שבועות', ניתן לקרוא מלשון 'שבועה'. אמנם, אמר אור החיים הקדוש, שתי שבועות יש כאן. האחת, היא השבועה שנשבע הקב"ה לבני ישראל כי לא ימיר אותם האומה אחרת. השניה, היא השבועה שנשבעו בני ישראל לקב"ה שלא ימירו אותו באלוהים אחרים.

חג השבועות, הוא חג מתן תורה. עם ישראל, זכו לקבל את התורה ביום הזה וזכו להיות לעם. כי עד לפני קבלת התורה, הרי היו ככל שאר העמים. אולם, בשבועות ע"י נתינת התורה זכו עם ישראל להיות לעם הנבחר וזה שאנו מברכים 'אשר בחר בנו מכל העמים' ויאשר נתן לנו את תורתו, תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו.

הרי, שאנו נבחרנו מבין כל אומות העולם להיות בניו להשי"ת וכמו שכתוב "בנים אתם לה' אלוהיכם" וכמה שמחה גדולה צריכה להיות לנו כאשר אנו מברכים ברכה זו בכל בוקר, לדעת שזכינו בהגדלה הגדולה. מבין כולם הוגרלנו אנו להיות לעם הנבחר.

צריכים אנו לדעת שהתורה זו המתנה הגדולה ביותר בעולם, "כי היא חיינו ואורך ימינו", שהרי בלי תורה אין חיים וכמו שהדג לא יכול לחיות מחוץ למים, כך אנו בלי תורה כמו דג בלי מים.

התורה נותנת לנו סיפוק ואושר אין סופי ורק על ידה אפשר להרגיש טעם לחיים וכמו שאומר דוד המלך בתהילים – "ואני קרבת אלוהים לי טוב" ואין טוב אלא תורה, שנאמר – "כי לקח טוב נתתי לכם תורתנו אל תעזבו".

רק ע"י התורה אדם יכול לעבור את כל הקשיים, הניסיונות והבעיות מבלי להשבר ברוחו וכמו שכתוב בתהילים – "לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעיני", זאת אומרת דוד המלך אומר לנו עם כל הצרות והבעיות שעברו עליו, אם זה שאול שרדף אותו וביקש להרוגו, אם זה אבשלום בנו שרדף אותו ועם כל זה – "לולא תורתך שעשועי". לולא התורה שמשמחת אותי ומשכיחה ממני את הבעיות – "אז אבדתי בעיני".

וכך לדורות: אלה המזככים את תבונתם ומזקקים את מידותיהם באורה של תורה ומשוכנעים מבפנים כי "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". הם עצמם יפים ונעימים וישרים – וכך יבינו ירגישו בתורה ובחיי-תורה שלמים. ולהם ברור באופן בלתי אמצעי, כי עול מלכות שמיים – אין לך נעים ממנו, ועול מצוות – אין לך חביב ממנו כי כל זה הוא רק "אהבה בתענוגים". (מן הבאר).

לפנינו מעשה מרגש שאירע במשפחה אחת בארץ אשר מלמד מהו ניצול זמן אמיתי. סב המשפחה סובל ממחלת האלצהיימר (שכחה), ועל כן אין לו כל אפשרות להשתתף באירועים משפחתיים. הדבר גרם צער רב לכל בני המשפחה מה גם כשמדובר בתלמיד חכם גדול, שהופעתו מכבדת את כל המשפחה.

לקראת חתונתה של אחת הנכדות חיפשו תרופה מסויימת שתביא מזור למחלתו של הסבא. לאחר בירורים רבים הגיעה לאוזנם שמועה על תרופה מסויימת שבכוחה להחזיר את חולה האלצהיימר למצב בריא לחלוטין וזאת לכמה שעות בלבד. שמחו בני המשפחה והחליטו להשיג לסבא את התרופה, בכדי שיזכה לשמוח עם נכדיו בחתונה. אלא שכאשר הגיעו לתרופה, נדהמו לשמוע את מחירה...

מדובר היה בכסף רב, שהסתכם באלפי דולרים לכדור אחד המועיל לשעות ספורות. שמעו את המחיר התחבטו עד למאוד עד אשר הוחלט להשיג את הכדור אף בעבור אלפי הדולרים, והעיקר שהסבא יוכל להשתתף בחתונה. ואכן הנס הזה התרחש באופן מופלא. הסבא נטל את התרופה, וממש היה לאדם רגיל. כולם נדהמו לראותו מתפקד כרגיל, ללא כל בעיה.

פלאי השי"ת. הסבא היה בחופה, התכבד בברכה והשמחה הרקיעה שחקים. מזה זמן רב שלא זכו בני המשפחה לראות כך את סבם האהוב והנערץ. והנה זמן קצר לאחר החופה נעלם לפתע הסבא מהאולם. בני המשפחה נבהלו ולא ידעו מה אירע וחששו שמא פקע כוחו של הכדור, וכי כעת נעלם הסבא על עקבותיו. עברה חצי שעה ויותר והסבא איננו. לאחר שעה שלימה של חיפושים, מצא אחד הנכדים אתה הסבא בתוך... בית-מדרש סמוך לאולם השמחות, כשהוא יושב והוגה בתורה בהתלהבות עצומה.

מיד הזעיק הנכד את כל בני משפחתו, אשר נדהמו מהמחזה אשר שנים כבר לא ראו, כיצד הסבא הגדול עוסק בתורה בהתלהבות עצומה. מיד עצרו בני המשפחה את הסבא ואמרו לו: "סבא, מה קרה לך? הרי השקענו אלפי דולרים כדי שתוכל להשתתף אתנו בשמחה? ואם כן, מדוע לא תהיה אתנו באולם השמחות? כולם ממתניים לך שם בכיליון עיניים. וכי אין זה בעינייך בזבוז זמן?"

הרי כל דקה שהכדור משפיע עליך שווה הון עתק, ועוד מעט תחלוף השפעתה של התרופה! בוא נא יחד עמנו אל השמחה ונשמח כולנו יחד מהר, לפני שהשפעת הכדור תיגמר!". הסבא הביט בבני המשפחה שיצאו מהאולם וסובבו אותו, ואמר להם באלו המילים: "ילדי ונכדי היקרים, האם דבר שכזה נקרא בעיניכם בזבוז זמן? מה קרה לכם? וכי לא חנכתי אתכם במשך כל שנותי שהתורה היא החפץ היקר ביותר בעולם, וכל מילה שלומדים בה שווה פי אלף אלפי אלפים מכל דבר אחר!..."

דעו לכם, כי אם ריחם עלי ה' ונתן לי כמה שעות בודדות של שקט ממחלתי בהן זוכה אני לצלילות וזיכרון, הרי שלא אבזבז את זמני בהשתתפות בחתונה, אלא אשב ואנצל את הזכות הגדולה ללמוד עוד שורה של גמרא ועוד פרק תהילים אשר שוויים הוא עצום ונורא בעולם הזה ובעולם הבא!..."

הסיפור הזה אולי היה ואולי לא.... מה שברור הוא שכל רגע בחיים שלנו הוא כמו אותו כדור של חיים, הבה ננצל אותו לחטוף עוד מצווה ועוד לימוד תורה! (ויוציא עמו בששון).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לדידה בת רחל ז"ל, לע"נ לון בת פרווין ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בן פרי ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

"ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה" (ה, י)

על המלים "קדשיו לו יהיו" הביא רש"י את דברי המדרש: "מי שמעבב מעשרותיו ואינו נותן לכהן, לו יהיו המעשרות. סוף שאין שדהו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות - סופו של מי שאינו מפריש מעשרות מתבואתו, שכל מה שישאר לו עצמו, יהיה ככמות המעשרות. שכן שדהו תצמיח רק ככמות אותו מעשר, שהיה צריך לתת ולא נתן.

מעשה בעשיר גדול, שהיתה שדהו מצמיחה כל שנה אלף כור (מדת נפח, שהיתה נהוגה בזמן חז"ל) תבואה. והיה מנהגו להפריש מתבואתו מאה כור למעשר, מדי שנה בשנה, במשך כל ימיו.

והנה כשחלה ונטה למות, פנה העשיר לבנו ואמר: "שדה זו שאני מוריש לך, מצמיחה בכל שנה אלף כור. הנה גם אתה לעשר מהתבואה, כפי שעשרתי אני, מאה כור בכל שנה!"

נפטר האב, וירש הבן את שדהו. והנה בשנה הראשונה אכן הצמיחה השדה אלף כור תבואה, כדברי האב. ואכן גם קיים הבן את דברי אביו, והפריש מאה כור למעשר.

ואולם בשנה השנייה, נעשתה עינו צרה, והחליט לשמר את כל תבואתו לעצמו, ולא הפריש ממנה כלל.

והנה, במשך אותה שנה הלכה ופחתה תנובת השדה. בעינים כלות הביט בעל השדה ביבול הדל והכמוש שעלה מהאדמה. ומשחלפה השנה כלה, התברר לו למגנת לבו, שבמקום אלף כור, שהיתה השדה מצמיחה בכל שנה, לא הצמיחה בשנה החולפת אלא מאה כור בלבד.

בהנדע הדבר לקרוביו, הגיעו לבקרו. אולם לתדהמתו, לא נראו הללו משתתפים כלל בצערו, כי אם להפך. לבושים בבגדי חג היו כלם, כאלו ובאו לשמחה. האם שמחים אתם לאידי? - הפטיר האיש לעברם, בפנים חמוצות.

ענו לו: "וכי עלינו להצטער בצערך? והלא אתה גרמת את הרעה הזאת לעצמך. מכיון שלא מלאת את חובתך כבעל השדה, ולא הפרשת מתבואתך לכהן, הרי הקדוש ברוך הוא, שכביכול הוא הכהן, נטל ממך את הפעולות על שדך, והעמיד אותך במקומו של הכהן. בתור שכזה קבלת את החלק המגיע לכהן - עשירית מהתבואה, שהיא מאה הכור שצמחו, ואלו את היתר הותר הקדוש ברוך הוא כביכול לעצמו".

(תוספות תענית ט.)

"כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר לה" (ו, ב)

המילה "יפלא" נגזרת מלשון "פלא". ונשאלת השאלה: מה הקשר בין פלא לנזירות?

התשובה היא שאכן דבר פלא הוא, שאדם פורש מתאוות עולם הזה. הן רב העולם הולכים אחר תאוותם, עד שנעשים עבדי תאוות העולם הזה.

וכל מי שהוא חפשי מן התאוות, ומולך עליהן, הוא המלך

האמתי, ומעטר הוא בנזר - כתר מלכות בראשו. כזה הוא הנזיר, אשר שמו נגזר מגזרת "נזר" - כתר, ומעדה עליו התורה שאמנם מעטר הוא בנזר מלכות. שכן נאמר עליו במפרש (להלן פסוק ו'): "כי נזר א-להיו על ראשו".

(אבן עזרא)

"וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" (ו, יא)

מפני מה חייב הנזיר שנטמא להביא קרבן?

רש"י מביא לכך שתי סבות:

א. שלא נזהר מטמאת המת.

ב. שצער עצמו מן היין.

ונשאלת השאלה: הרי כל נזיר מצער עצמו בכך שאיננו שותה יין, מדוע רק נזיר שנטמא מקריב קרבן אשם?

התשובה היא שכאשר נזיר נטמא, מי הנזירות הראשונים בטלים. יוצא מכך שבמים אלו לא היה נזיר כלל, אם פן לחנם צער עצמו. דבר זה נחשב לו לחטא ועל כן הוא מביא קרבן אשם.

(פלי יקר)

מתוך "השנה מספרת לי לחדש סיון"

במעמד הר סיני החרשים שבו לשמע, העורים שבו לראות, החיגרים שבו ללכת וכל החולים נרפאו

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי זעליג ראובן בענגיס < יום שני ז' סיון תשי"ג

101 פֿעמים סײַם הרב זעליג ראובן בענגיס את הש"ס במשך שנות חייו, מתוכם ח"י פֿעמים בכחורותו עת למד בישיבת וולוז'ין. רבו, הנצי"ב זי"ע פינהו: "שם חי".

בחריונותו הרבה ובכח זכרונו המפֿלג אָצר במוחו הרב בענגיס מאות דפי גמרא אותם ידע על בורגין עם פרוש רש"י, תוספות, ומפֿרשים נוספים.

בעת שפיהן כרבה של ירושלים היו עולים לביתו ללדים מחוננים בכדי שיבחנו על המסכת אותה למדו בתלמוד תורה. תחלה היה בוחנם על חמש ורש"י מפֿרשת השבוע, ולאחר מכן על פרקי המסכת אותה למדו. לעתים, לאחר סיום הבחינה, היה פונה הרב ללדים בחביבות ואמר:

"נו קינדערלאך, אני בחנתי אתכם, עכשו אתם תבחנו אותי".

ואז היו ממהרים הילדים לארון הספרים, מוציאים מסכת פלשהי ופותחים בדרך מסוים:

- "יאמר לנו רבנו, מה כתוב בעוד עשרה דפים מדרך זה, ומה כתוב בדרך החמישי שלפניו".

שאלו הילדים, וקבלו תשובה מדיקת על אתר.

בהזדמנות אחרת אמר לתלמיד: "הוצא נא חביבי מהארון איזו מסכת שתבחר, פתח באיזה דף שתמצא, וקרא באזני שלוש או ארבע מלים מתוך הגמרא או מפֿרשיה, ואומר לה מהי המסכת ומהו הדף". עשה התלמיד כדבריו מספר פעמים, ובכל פעם קבל תשובה נכונה להפליא.

ובל נטעה. רבי זליג ראובן עמל רבות על אוצר ידיעותיו המפֿלא. הוא שגן ועמל רבות על הסוגיות בש"ס על כל מפֿרשיו, ובכל פעם מחדש - עם אותה מתיקות ונעימות, ומתוך אהבת התורה ששקדה בנפשו.

פעמיים בלבד בכל חייו ערך הרב בענגיס סעודה לכבוד סיום הש"ס: פעם אחת כאשר סים את הש"ס בפעם ה-100, ופעם אחרת כאשר סים את הש"ס אותו למד בסדר למוד מיוחד בזמן שהיה עליו להמתין לדבר מה, כגון לפני חפה וסדור קדושו, או בעת נסיעותיו. "סדר למוד זה חשוב לי במיוחד, שח למקורביו, על ידי נצילתי את זמני עד תם. שומה עלי לערוך סעודה לכבוד סיום שם זה".

הרב בענגיס התגורר בדירה קטנה ופשוטה בשכונת בתי גייטין הסמוכה למאה שערים. למרות שהיה מנהיגה של קהלת "העדה החרדית", לא נהג גדלה וכבוד בעצמו. לא היו לו משמשים או

מזכירים, ולא נקבעו שעות מיוחדות לקבלת קהל. הוא קבל בכל שעה כל אדם, בכל גיל, בספר פנים יפות ובנפש חפצה. שבועים לפני הסתלקותו בקש ממקורביו שיבחנו אותו בעל פה על כל תלמוד בבלי וירושלמי, באמרו: "רוצה אני לודא שאכן זוכר אני את כל מה שלמדתי בימי חי, שהרי כבר נאמר: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו".

בימים האחרונים לחייו, כאשר שכב על ערש דוי, נכנס אליו מרן הגרי"ש אלשיב זצוק"ל לבקרו. באותו יום שכב הרב במטותו מספר שעות ללא נייע, בעינים עצומות, ולא הגיב למתרחש סביבו. בני ביתו חרדו מאד לשלומו.

עמד הרב אלשיב במשך שעה ארכה לצד מטותו, עד שפתח הרב את עיניו.

כשהבחין בארח הדגול שבא לבקרו נענה ואמר חלושות: "מספק אני בעצמי האם אני עדין בארץ החיים או לא. יאמר לי הרב, במה דנו היום בבית דינכם?"

נענה הרב אלשיב והציע בפני הרב בענגיס שאלה חמורה שעלתה אותו יום בבית הדין.

לאחר שסיים את הרצאת הדברים והצגת צדדי השאלה החל הרב בענגיס מצטט את דברי הגמרא מפמה מסכתות, והביא הוכחות לדבריו מדברי הראשונים והאחרונים, ופסקאות מפורשות מהרמב"ם וה"שלחן ערוך". וכך בשוכבו על מטותו כשהוא חור וחלש, נשא ונתן בכל עז בדברי התורה.

כשסיים עלתה על פניו קורת רוח: "הנה, עכשו יש לי הוכחה ברורה שאני עדין בחיים" אמר כשחיוה דק על שפתותיו.

זמן קצר לאחר מכן עלתה נשמתו בטירה השמימה. הרב בענגיס הותיר אחריו לכרכה את סדרת ספריו "לפלגות ראובן". ספרים אלו זכו להסכמתו הנלהבת של מורו ורבו רבי חיים סולובייצ'יק זי"ע.

מעגנו לציון פי את אחד מחידושו שחדש, לא רצה שידפוסו בספריו. "את החידוש הזה, כה נמק, אגיד בעולם העליון לאחר פטירתו".

הילד שלכם יאהב את החג

חג השבועות של הילדים!

ניתן להשיג באידיש ובאנגלית

סיפור מגילת רות ערוך ומתאם לגילאי 3 ומעלה, מלווה באיורים מרהיבים המחברים את הילד לסיפור המגילה בצורה נורמת. העניקו לילדיכם חג שמח ושעות של הנאה יהודית אמיתית.

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל המאמינים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

כך נוהגים אף ישראל שמוזים על חבתם היתרה הנפרת בפסוק: 'שמע ישראל, לפני שקוראים פסוק זה; הן בשחרית - בברכת: "הבוחר בעמו ישראל באהבה", והן בערבית - בברכת: "אוהב עמו ישראל".

ש"ת 'תקנת השבים' א"ח סי' א'

עמו 'ישראל באהבה'; שלכאורה, היכן הצטוו הכהנים לברך 'באהבה' ולפי האמור שצויה התורה שיזאו הכהנים לנגד עיניהם אף ורק את טובת ישראל, הרי אין לה אהבת ישראל גדולה מזו.

פ"ת סופר; 'לקוטי שלמה' דף קג

תשובה שלמה לפני 'יודע תעלומות'

'והתודו את חטאתם אשר עשו' (ה' ה')

יודעים דברי הרמב"ם (תשובה ב) שודויו של החוטא צריך לנבע מעמק לבו, מתוך חרטה כה אמיתית, עד ש: "יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם".

ביסוד זה באר המגיד מקוויניץ את בקשתנו בתפלה שמונה עשרה: "והחזירנו בתשובה שלמה לפניך", שגשבו בטלמות כה מחלטת, עד שיהא גלוי לפני ה' שלא נשוב לחטא זה לעולם.

הרבי בעל 'באר משה' מאזכיר הוסיף ובאר בכך את גסח ודוי יום הכפורים: "אתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל ח"י... וכן יהי רצון... שחכפר לנו על כל חטאתינו...". שלכאורה, העבדה שהקדוש ברוך הוא 'יודע תעלומות' אמורה להחמיר עמנו, ונדאי שאינה סבה לכפר עלינו? ולפי האמור מישב, שמתוך שהוא 'יודע תעלומות', יכול הוא להיעיד עלינו שחרטתנו אמיתית.

עבודת ישראל פרשת פרה, אש דת' ח"ט עמ' תר"ג

'יודי' לשם הכנעת הלב

'והתודו את חטאתם אשר עשו' (ה' ה')

תמה רבי אהרן קוטלר:

מדברי הרמב"ם (תשובה א לו) משמע שמצות הודוי היא השלמת תהליך התשובה, שתחלתו בעזיבת החטא, חרטה ונקבלה לעתיד. ולפי זה יש להבין מדוע בסדר התחנון אנו מקדמים את ודוי 'אשמנו בגדנו' לדברי התחנונים, החריטה והתשובה שאחריה?

ותרץ: הודוי הפותח את סדר התחנון ומסדר לפי סדר האלף בית, לא נועד כדי לקיים את מצות הודוי, אלא כדי להזכיר לנו להתבונן עד כמה אנו משרשים בעמק החטא, 'מאלף ועד ת"ו', כדי שבכך יכנע לבנו להתעורר ולשוב בתשובה שלמה מרע דרפנו.

משנת רבי אהרן בחמתי

ברכה מתוך אהבה

'פה תברכו את בני ישראל אמור להם' (ו' כ)

לכאורה די היה שתכתב התורה: 'פה תברכו את בני ישראל', ומפני מה הוסיפה: 'אמור להם'?

פרש ה'תבט סופר':

כיון שהכהנים נהנים מברכתם של ישראל, באמצעות מתנות הכהנה שמקבלים מהם, לפיכך הזהירה אותם התורה: 'אמור להם' - שלא יכונו בברכתם לטובת עצמם, אלא לטובת ישראל. וכפי שהדגיש רש"י בפרושו: "אמור להם... ככונה וגלב שלם".

תלמידו, רבי שלמה קלוי אב"ד ענטא הוסיף וכתב כי בכך מתבאר גסח ברכת הכהנים: 'וצנונו לברך את

רזי אמונים

מרומי אמן בפרשה

צ' אמינים בבית הכנסת

"כל הבא לצבא צבא לעבד עבדה באהל מועד" (ד' כב)

מפסוק זה נוכל לדרוש רמז לשיטת הפוסקים (ש"ת הרמ"ע מפאנו קט) כי במקסת תשעים האמינים שנקבעו חכמים (תק"ו) תדש מלב א, ונתן לכלל רק אמינים שנגעו על ברכות, ולא על קדישים: 'צבא' - ראשי תבות 'צ' אמן ברכות, וכיון שנתן להגיע לצ' אמינים על ברכות רק באמצעות שהיה בבית הכנסת וענית אמן על ברכות השחר והזרת הש"ץ, לכן נקתבה התורה: "כל הבא לצבא צבא לעבד עבדה באהל מועד" - בבית הכנסת.

מ'רום הרים' בהקדמה

חביבים הכהנים יותר מישראל

"ברכה ה' וישמרך" (ו' כד)

רבים תמהו על גסח ברכת הכהנים לפני נשיאת פנים: "וצנונו לברך את עמו ישראל באהבה" - היכן הצטוו הכהנים לברך 'באהבה'?

באור נפלא לדברים הביא רבי עזרא אלטשולר רבה של ויינוטה בשם רבי ליב כהן מקשיאין:

אין הכונה שהכהנים נצטוו לברך את ישראל באהבה, אלא המלה "באהבה" מתחסת לתחלת הברכה, שהקדוש ברוך הוא קדש את הכהנים בקדשותו של אהרן באהבה: אמרו חכמים (חלוני א) ש'ישראל חביבים לפני ה' יותר ממלאכי השרת, שמלאכי השרת אינם מזכירים את ה' אלא אחר שלוש תבות כפתוב (שע"ה ו א): "קדוש קדוש קדוש ה' צבא-ות", וישראל מזכירים אותו אחר שתי תבות בלבד, שנאמר (דברים א): "שמע ישראל ה'...". והנה מלשון הפסוק: "ברכה ה'" נתן להוכיח שהכהנים חביבים אף יותר מישראל, שהרי הם מזכירים את ה' אחר תבה אחת בלבד ["ברכה"], ולפיכך טרם הזכרת פסוק זה, משבחים ומוזים הם על כך שהתקדשו באהבה ותררה זו בברכת: "אשר קדשנו... וצנונו לברך את עמו ישראל באהבה".

לאיזו תפלה נושא ה' פנים?

"ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום" (ו' י)

"ישא ה' פניו אליך, וכתוב אחד אומר (דברים יז) 'אשר לא ישא פנים'; היה רבי יוסי בן דוסתאי אומר, כיצד יתקומו שתי מקראות הללו? אלא 'ישא ה' פניו' - בדרך [עברה] שבינה לבניו, 'אשר לא ישא פנים' - בדרך שבינה לבין חברך [שאינה מתפפרת עד שתראה] (במדבר יא ז).

ה'בעל שם טוב' באר כי כונת המדרש לפרש את צורת התפלה הנכונה:

אם כאשר מתפלל האדם על מצוקתו זוכר הוא גם את הדרך שבינה לבניו, כלומר את צער השכינה שמשתתפת בצערו, כפתוב (שע"ה סג ט): "בכל צרתם לו צר", אזי מבטח לו שישא ה' את פניו אליו ויקבל את תפלתו. אף אם הוא מכון בתפלתו רק על הדברים שבינו לבין חברו, כלומר על עניני הגוף וצרכיו, מבלי לכוון על צער השכינה, אזי לא ישא פנים אליו לקבל את תפלתו.

דברי 'שכר' לר"ב מספראניץ עמ' קכד

בקשת 'הסקפה' על ברכת הכהנים

"ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום" (ו' י)

בגמרא (סוטה לט א) מבאר שלאחר שמתחזרים הכהנים את פניהם מן העם בסיום ברכת הכהנים, מבקשים הם: 'רבונו של עולם, עשינו מה שצוית עלינו, עשה עמנו מה שהבטתנו (דברים כו טו): 'השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל...'. ויש להבין, הלא בגמרא (ר"ה כה ב) מבאר שהמוסיף ברכה רביעית בברכת כהנים עובר ביביל תוספי; כיצד תקנו להם להוסיף ברכה אחר ברכתם?

פרש רבי יעקב עמדין: אין הכהנים מוסיפים בכך ברכה, כי אם בקשה שסיפם ה' עם ברכתם, והראיה לכך - שהרי אינם אומרים אותה אלא לאחר שהחזירו את פניהם מן העם.

בכך אף פרש רבי אליהו צבי קרויזר את גסח תפלה זו: 'עשינו מה שצוית עלינו' - בזכות שקיימנו את גזרת 'בל תוסיף' ונזכרנו שלא להוסיף על הברכות המפורשות בתורה, מבקשים אנו: 'השקיפה ממעון קדשך... וברך את עמך את ישראל'.

סדור 'בית יעקב', נשיאת פנים; סדור 'אור החמה' עמ' רמה

כך נהג מרן הפעל שם טוב >

"יאמר כל פר ישראל ברכות השחר... דוקא בכית המדרש, כדי לזכות את ישראל בעניית אמן. ועוד שהוא התחלת קבלת על מלכות שמים, וכן נהג מרן הפעל שם טוב זלה"ה".

[אור עינים' לרא"ז מקומרקא] ח"ב קלל כא

ברכת המזון - בקשת רצה' (ג)

מנוחת אהבה ונדבה

יש להבין את פשר התבות: "לשבת בו וילונת בו באהבה כמצות רצונך"; וכי היכן הצטיינו לשבת באהבה? נתן לפרט זאת על פי דברי הגמרא במסכת שבת (א: ה) "הנותן מתנה לחתכו - צריך להודיעו... תנאי נמי הכי: אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גני ושבת שמה, ואני מבקש לתנה לישׂראל - לך והודיעם." ופרט רש"י (שם) שנותן המתנה צריך להודיע שמידו באה המתנה כדי שתתורה האהבה בינו לבין המקבל.

ומצא אם כן שהודיע לנו הקדוש ברוך הוא על מתנת השבת כדי שבאמצעות מתנה זו תתורה האהבה בינינו לבין ולכן מצהירים אנו: "לשבת בו וילונת בו באהבה" (משאת פפי ח"ד עמ' אב).

קדשת השבת גוברת על המזל

בשונה מכל ימות השבוע שבהם יש למלות שליטה כלשהי, ביום השבת אין להם שליטה כלל. והראיה לדבר היא, כי בשבת משמש כוכב שבתאי שמסמל יגון, טלול וחסר רגע, ואף על פי כן זהו היום הגדוע והשמש ביותר בכל ימות השבוע. ולכן אנו אומרים כי פיון שיום זה: "גדול וקדוש הוא לפניך", שגדלותו וקדושתו הן 'לפניך', גבוהות מעל המזלות כלם, משום כך יכולים אנו לבקש במיוחד: "שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו" (משה אהרן לר"א מדרש יומא ג"פ).

השבת - שרש ששית ימי המעשה

יש להבין מפני מה אנו מבקשים: "שלא תהא צרה ויגון ואנחה" דוקא "ביום מנוחתנו", ובפרט, שהלא אף בתפלת שמונה עשרה: "והסר ממנו יגון ואנחה?"

והנה, ידועים דברי האור החיים הקדוש על הפסוק (שמות כ: א): "כי ששת ימים עשה ה' שבת אחת, ובראו ששת ימי המעשה באפן שלא יהיה בכחם להתחדש בשנית, וכאשר ברא ה' לאחריהם את יום השבת, חדש בו כח מיוחד שעל ידי קדושתו יוכלו ששת הימים להתחדש ולצאת בשנית מן הכח אל הפעל. וכך נבקע אף לדורות שבכל שבת מתחדשת בראית ימי השבוע מחדש.

מדברים אלו נמצא שהשבת היא שרש לכל ששת ימי המעשה. והנה, כפי שבעצו וכן בכל הבריות שיש להן תולדות, אם יש חסרון, ולו חסרון קל, באדם, נפר החסרון בכל הענפים המשפלתלים מהם; כך גם ביחס לימות השבוע ששרשם ביום השבת - רק אם נקפיד לשומרו באפן משלם וללא חסרון, אזי אף ששת ימי

המעשה התלויים בו יהיו משלמים כמותו.

לפיכך מובן מפני מה אנו מבקשים בקשה מיוחדת ביום השבת: "שלא תהא צרה ויגון ואנחה" שימנעו מאתנו לשבת פראי "ביום מנוחתנו", שכן כמבט לנו שאף בששת ימי השבוע לא יפקדנו יגון ואנחה (בני יששכר מאמרי השבחות י"ג).

לא תהא צרה' לשומרי השבת

בפתיחה לשו"ת מן השמים' (מהר"ר מרגליות עמ' ה) הובא בשם רבי אליהו מלונדיש מבגלי התוספות, שגשאל בחלום על כך שאנו מבקשים בשבת: "שלא תהא צרה ויגון ביום מנוחתנו"; מפני מה איננו מבקשים על עצמנו "שלא תהא צרה ויגון", הלא לאורה טוב יותר שנתפלה על עצמנו משנתפלה על היום?

והשיב בחלומי, כי אם נתפלה על עצמנו שנתפס מהבקשה שאנו לא נהא צרה ויגון ביום מנוחתנו, אף בשאר ימים חלילה נהא. לכך אנו מבקשים: "שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו", שמשמעות הבקשה היא שלא תהא צרה ויגון בעולם לכל מי שנה ביום זה, אלא לאלו שאין זה יום מנוחתם... ומסיים: "ואיך משנת יהנה חלום נבואה, ולא אחת מששים".

כעין זה אף פרש הישר שלום' מבגלי: האות ב"ת של "ביום מנוחתנו", משמשת כ'בעבור', כלומר: איננו מבקשים על "יום מנוחתנו" אלא "שלא תהא צרה ויגון ואנחה", בזכות שבתנו ביום מנוחתנו.

וכפי שבקש אברהם (בראשית י"ח: כח): "התשחית בחמשה את כל העיר, ופרש האבן עזרא: "בעבור החמשה".

תפלתו של רבי חיים פלאגי

יש בנותן טעם להביא כאן את שהביא רבי חיים פלאגי בספרו 'עגרת החיים' (אות נג) בשם ספר חסידים, שחסיד אחד היה מתפלל בכל ערב שבת שלא תארע שרפה בשבת כדי שלא יבואו לידי חלול שבת. וכתב רבי חיים פלאגי: "ואני בעיני, מיום ידתי נהגתי ללמד תהלים בכינופאי עם החבורה בכל ערב שבת סמוך למנחה, כדי לעת אל ה' כמו שהיה עושה אותו חסיד, ובתוך יהי רצון שאחר התהלים אנוכי תקנתי לומר בנסח זה:

"ותפילנו ותשמרנו לנו ולכל בני ישראל אחינו בכל מקומות מושבותיהם משרפה ודלקה ושום דבר רע. ולא יבואו עמך בית ישראל לחלל שבת קדשך, ונזכה לשמור כל שבתות קדשך כל ימי חיינו במחשבה ודבור ומעשה, ביראה ואהבה ושמחה רבה".

ברכה ששנתה חיים

הגמרא ומפרשיה יהיו ערבים לחקך?

זה מכבר שמעתי כי הרב הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל היה מיעץ לחסידיו להאריך במיוחד בברכת 'אהבה רבה' של בקר חג השבועות, להתפלל בה בכונה ובתחנונים לפני ה' שיאיר את עיניהם להבין את דברי התורה הקדושה. אף הוא עצמו נהג כן, והעידו כי אמירת ברכת 'אהבה רבה' בחג השבועות היתה ארוכת לו כשעתיים, ומכאן זכה למעלותיו הנשגבות בתורה וביראה.

נסה אפוא לקחת עצה זו בעבורך, קבל על עצמך להאריך ולומר את ברכת 'אהבה רבה' בחג השבועות הקרוב בהתרגשות ובכונה יתרה, התפלל על מצבך, ואין כל ספק כי בודאי יאזין ה' לבקשתך וישלח לך את עזרתו. וזכר: זו ההזדמנות שלך, אל תוותר עליה!"

חיים נפרד מרוב תחושת התחדשות ועידוד. לבו היה מלא בצפיה לאותה תפלה שאולי תשנה את גורלו.

כמה ימים לאחר מכן, עם שחר חג השבועות, החיש חיים את פעמיו לבית כנסת גדול ובלתי מקר, התישב ב'רכתי בית הכנסת והחל לומר את 'פסוקי דמורה' בהתרגשות רבה.

לקראת ברכת 'אהבה רבה' קם חיים ממקומו ופנה לאוצר הספרים הסמוך לבית הכנסת. בפנה שקטה זו הוא הרשה לעצמו לפרק את המטען הכבד שנשא על לבו במשך זמן כה רב.

"איני אב הרחמן, המרחם רחם עלינו", התיפח בככי, תוף שהוא מעלה בזכרוננו את החדשים הקשים שעברו עליו עד היום הזה; "ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, ולשמע ללמד וללמד... והאר עינינו בתורתך... ויחד ללבנו לאהבה וליראה את שמך".

כך, במשך דקות ארוכות היה חיים שקוע בכייו ובתחנוניו, וגם סיום הברכה הוא חש כי רוח חדשה החלה מפעמת בקרבו.

כמציאת השנה לאחר מכן פגש רב הקהלה באקראי את ידידו הקרוב אשר שמש כמטיב של הישיבה שבה למד חיים. תוף כדי שיתחם הוא נזכר באותה שיחה שערך עם חיים בערב חג השבועות. מאז ועד עתה טרם התענין במצבו, ועתה הוא נצל את ההזדמנות לעשות זאת.

תשובתו של המטיב הדהימה אותו. העבדות היו מעל ומעבר לכל דמיון.

"חיים הנו בחור משכמו ומעלה, גאות הישיבה. אמנם בתחלת שנתו הראשונה בישיבה הוא לא הצליח להשתלב בלומדים, אולם ביום בהיר, כמדומי שהיה זה פסוק לחג השבועות, עבר הוא מהפך דרמטי קיצוני שאינו זוכר כמותו בכל שנותיו כמטיב.

אין לי כל הסבר מניח את הדעת לכך, אולם עבדה היא כי בתוף זמן קצר שנה חיים את מעמדו ללא הכר, וכיום הוא ללא ספק נמנה על מציני הישיבה".

הרב נפרד מידידו בתחושת ספוק, כאשר רק הוא ידע את הסוד לאשורו. בחבור השכיל נצל את ההזדמנות שנתנה לו. הוא השקיע כראוי בברכת התורה ביום הדין על התורה, והתוצאות לא אחרו לבלא.

ברכה אחת שנאמרה כראוי שנתה את תמונת חיינו מן הקצה לקצה.

אור הפרשה במדבר תשי"ח

חיים, נשוא הספור שלפנינו, הנו בחור צעיר ממשפחה טובה וחשובה. ביתלמוד התורה' ובישיבה הקטנה לא התבלט חיים באפן מיוחד בכשרונותיו, אולם התמיד בלמודו, מה שהביא לכך שלאחר מאמצים זכה להתקבל לאחת מהישיבות הטובות בעולם הישיבות, לשיבה שבה הנו והתעלו בתורה מאות בחורים מבחיים ביותר.

הוריו של חיים היו בטוחים כי בישיבה מבחרת שפזו בודאי יתעלה בנם עשרת מונים, אולם לדאבון לב, דוקא שם, במקום הטוב ביותר, החל הוא לרדת בלמודו. עודו כל חברו לבית המדרש הצליחו ועשו חיל, חיים הדרדר וחשקו ללמד ירד פלאים.

קשה לתאר עלי כתב את כאבו העז ושרבון לבו של חיים לנוכח העבדה כי לא עלה בידו 'לחיות' את הסוגיא הנלמדת יחד עם שאר חבריו לישיבה. לא היה לכך הסבר מניח את הדעת, אולם עבדה היא כי חיים פשוט לא הצליח ללמד. בכל פעם שפתח את הגמרא, הוא חש את אותיותיה מביטות בו בעינים מאשימות, כאמרות: איך יודע, לא תצליח!

כח ההתמדה שלוה אותו בקימו בישיבה הקטנה, הלך ופחת; בשעורים, כמו בסדרים, הוא העביר את רב הזמן בבהיה חלל, ואף כאשר בית המדרש סביבו רעש וגעש ברתחא דאורייתא, עמד הוא כצופה מן הצד.

אף ציוני המבחנים שהביעו ללא מלים את כשלונו לא תרמו להעלאת בטחונו העצמי, וכת הרצון שעדו: פעפע בו כמעט ודעך לחלוטין.

משך כל זמן החרף נמשיכה הדרדרותו של חיים ופגיעה מאד במעמדו. הן בקרב חבריו לישיבה והן בקרב בני משפחתו. בכל מקום שאליו צעד הוא חש ככשילו מהלך, תוף שהוא מתעלם לחלוטין מהמאמצים שהשקיע ומההצלחות המועטות שאף נחל, כאשר העבדה הגדולה מכל היתה בכך שהוא לא העז לפנות לאיש כדי לקבל עזרה.

בפתח זמן הוציץ שב חיים לישיבה כשמצבו קשה מנשוא. חברותו לא היו לו, חבריו הפנו לו ערף, והיאשול החל מכרסם בו בכל פה.

שבועות ספורים חלפו מתחלת זמן הוציץ, ורק אז העז חיים לפנות לרב הקהלה שאליה השתייכו הוריו בבקשת עזרה. הוא נצב לפניו בפיך ברפים, ובקול רועד תאר בקצרה את מצבו העגום. "אבדתי לחלוטין את התשק ללמוד התורה, אני חש אבוד ומבלבל... בקשה הזעקה מכל מלה שיצאה מפיו.

הרב שהיה המום מחמרת הדברים, הבין בחקמתו כי דברי חאק ונידוד לא יועילו לנפש המוסרת שלפניו. בחבור היה זקוק להרבה מעבר לכך, והוא שקע במחשבות ארוכות, עד שלפתע אורו עיניו.

"קירי, הגעת בדיק בזמן הנכון!" פנה הרב אל החבור ואמר: "הנה, חג השבועות קרב ובה בודאי יודע אתה כי בחג זה אין מצוה יהודית כפיתר החגים. עבדה זו באה ללמדנו, כי בשונה מיתר החגים שזדירות הכנה מיוחדת כדי לחגות מאורם, חג השבועות - מתן תורה, חנו חג השיך לכל יהודי באשר הוא, ויש ביד כל יהודי לזכות בו לקבלת התורה מחדש, ללא קשר למצבו הנתון".

סקונתו של החבור התעוררה. הוא בקש להבין יותר והרב המשיב:

"בפסוקי הקדושים הובא כי חג השבועות הנו 'יום הדין' לתורה. ביום זה מברכות בבית דין של מעלה השאלות שבה נוגעות למצבך ובדין לקבע את חיי הנצח שלך; האם יהיו לך חברות טובות בשנה הקרובה? האם דברי

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: קבלת התורה

בס"ד | גיליון מס' 233

פרשת נשא (חג השבועות)

אלו דמעות רותחות יצרו מהפך חיים?

יום חתונתו - זה מתן תורה!

לעסוק בדברי תורה באהבה, מתוך נעימות ועריבות. לקבל את התורה כמטעינים אנרגיות, כמעניקת כוחות, כסוללת דרך חיים!

הנה אנו ניצבים בשערי היום הגדול והנפלא, היום לו ציינו ולקראתו ייחלנו ימים כה רבים, היום שיש לו השפעה דרמטית על חיינו לאורך ימים ושנים.

אז איך עושים את זה? איך מגיעים לכך שנקבל את האוצר הזה? איך הופכים למיליונרים במונחי תורה? איך מגיעים למוצאי חג השבועות, כשבתוך הלב פנימה שוכנת אהבת תורה לאין קץ, חשק ותשוקה לעסוק בה תמיד, יכולת להבינה בקלות ובהירות? איך מנצלים היטב את היום הגדול הזה, כדי לקבל את התורה - בכמות, באיכות, מכל הלב?!

התשובה היא, כמו בכל עניין, כי הכל תלוי בנו, בבקשה שלנו, ברצון שלנו, בהשתפכות שלנו בתפילה ובבקשה לפני נותן התורה. נותן התורה - כשמו כן הוא - חפץ לתת. הוא רוצה לתת לנו את התורה, להעניק לנו את היכולת להתחבר אליה, להשקיע בה זמן וכוחות, לקבל ממנה אנרגיה ועוצמות. הוא חפץ לתת!

ואנחנו? אנחנו צריכים רק לבקש, להתפלל, להתחנן. שיתן לנו כח לעסוק בתורה, שיסיר מעלינו כל מפריע, שיפתח לנו את המוח להבין את התורה, שיפקע בפנינו את שערי חכמת התורה, שיאפשר לנו להיות עקביים בלימוד התורה. כל מה שמוטל עלינו הוא לבוא אליו, לנקוש בדתותיו, ולבקש, מעומק הלב ומכל הנשמה, שאנו רוצים ומבקשים לקבל את התורה, באמת!

יש לנו את ההזדמנות הזו מדי יום ביומו, בעת אמירת 'ברכות התורה' עם שחר, אז אנו מבקשים 'הערב נא... ונהיה אנחנו וצאצאינו... יודעי שמך ולומדי תורתך'. ושוב בתפילת שחרית, אז אנו מתחננים 'אבינו אב הרחמן... לשמוע ללמוד וללמד...' - כמה כדאי לנצל את ההזדמנויות הללו מדי יום, ובפרט בחג השבועות - זמן מתן תורה, הרי עכשיו זה הזמן לבקש!

עדות אישית נרגשת...

לפני ימים אחדים נחת על שולחנו מכתב מרגש במיוחד, והרי הוא לפניכם: לכבוד 'פניני פרשת השבוע',

נחשפתי לגליונכם אך לפני שבועות אחדים, ושמחתי באומרים לי כי הופיע ספר 'פניני פרשת השבוע'. גמרתי לרוכשו בהזדמנות הראשונה שתיקרה בדרכי, והעניין הלך ונדחה. בשבוע שעבר רכשתי, וכמה אני מיצר על כל שבוע שלא היה לי את הספר מתחת ידי...

מהרגע בו נעזרתי בספר, שולחנות השבת שלי הפכו לאחרים, שונים, מרוממים. מדי שבוע אני מוכן עם מסר לילדים, מעוטר בסיפורי מופת ורעיון כביר העולה מפרשת השבוע. והם - מקשיבים, מפנימים, ואף מחוללים שינויים!

בשבוע שעבר בחרתי לדבר עימם על מעלת הוויתור. נעזרתי דווקא בגיליון פרשת 'ויצא', אף שאין זו פרשת השבוע. והנה, במשך השבוע אני רואה כי ילדיי החלו לוותר זה לזה, אחוזי המריבות צנחו לאפס. בנושא אישי נוסף שנידון בקרב בני ביתי כבר שבועות ארוכים - חלה מהפכה של ממש, אין לי מילים להודות!

את המסר הזה, המנגינה הזו, אנו שומעים במבחר תוים, ממגוון קהלים, ומכל סוגי הקוראים. פעם אחר פעם אנו שומעים על משפחות ששינו אורחות חיים, על כיתות בבתי ספר ובסמינרים שקיבלו על עצמם קבלות טובות, על אנשים בכל קצוות תבל שהתחזקו באמונה ובביטחון. הידיעות הללו מרגשות ומעודדות אותנו, וזה הזמן להודות למאות המגיבים!

הספר 'פניני פרשת השבוע' - כרך ב' שהופיע זה מכבר, כמו כרך א' - שמהזדמנות השנייה כבר הופיעה ונחטפת מהמדפים, הוא אוצר בלום המאחד למעלה מ-150 גליונות ומאמרים, סיפורים ורעיונות, סגולות ועצות. היתרון הבולט של הגיליון - שעובר גם לדפי הספר, הוא במבט הממוקד מדי שבוע בנושא אחד העולה מפרשת השבוע, המעוטר בתבונה מהדהדת ובסיפורים נדירים ומדהימים.

אף על פי שהספר מותאם לכל הורה שמבקש רעיון, מאמר או סיפור מרתק לשולחן השבת - גם מרצים מעמיקים, מחנכים ומרביצי תורה נהנים מאוד מיתרונותיו הנפלאים, בהסברת ערכים נעלים בצורה ממוקדת, עמוקה, עשירה ומרגשת. מאמרי הספר כמו גם הסיפורים מוגשים באופן המאפשר להורה ליטול רעיון או סיפור ולהאיר בו את שולחן השבת, ובד בבד - גם מבקשי העמקה יכולים ליהנות מתובנות ומסרים עמוקים ומדהימים.

בנוסף לעובדה כי מחזיקי הספר נהנים מכל האוצר הבלום הזה בהישג ידם מדי שבת בשבתו, באפשרותם להיעזר במפתחות מסודרים על מאות ערכים, סיפורים, מאמרים וסגולות, מפתח נושאים ומפתח אישים יעיל, המאפשרים התמצאות מהירה באוצר עשיר בחומר מרתק על ערכי היהדות, המוגש בשפה עשירה, משובבת לב ומותאמת לכל סוגי הקהלים.

לקראת חג מתן תורתנו הבעל"ט, זה הזמן להיחשף לאור התורה הייחודי שבין דפי הספר, ולהינות מחוויה רוחנית מרגשת ומעצימה, ובד בבד - מטלטלת ומרתקת. אין ספק, כי רכישת הספר תהפוך לבשורה מרוממת שתיווסם את החג ואת השבתות שבעקבותיו, ותעניק מימד רוחני נעלה ונשגב לכל ימות השנה!

את הספר ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות. הפצה ראשית בטל. 03-756-3554, או בדוא"ל: 8510510@gmail.com.

בהתרגשות אין קץ ובהמיית לב סוחפת אנו באים בשערי חג השבועות, זמן מתן תורתנו באהבה, הרגע הגדול בו קיבלנו את הטובה שבמתנות והאהובה שבתשורות, התורה הקדושה - משוש חיינו וחמדת ליבנו.

הלא לא נוכל לתאר את חיינו בלי התורה הנפלאה, שהיא - ורק היא - הפכה אותנו לעם אצילי ואיכותי, עם שעושה רצון בוראו, עם שכל בניו הם שגריריו של ה' בעולם. התורה הקדושה עמוקה מני ארץ ורחבה מני ים, יש בה סוגיות מורכבות והנחיות פשוטות, הכרעות הרות גורל והשקפות מכוננות, דרך חיים סלולה לצד מבועי ביטחון ואמונה. את כל האוצר הקסום הזה - שבמרכזו תרי"ג המצוות - קיבלנו ביום הזה, ואין כל פלא שכולנו כה ששים ועולצים לקראת בואו.

ההתרגשות שבלב כל יהודי אינה ניתנת לתיאור. כל בר דעת מבין שאלו הם רגעים של הזדמנות פז, 24 שעות יקרות ונדירות. לצד ניחוחות עוגות הגבינה הערבים העולים מכל מטבח, לצד נעימות השירים המרטיטים המבטאים את יופי מתנת התורה, לצד קישוט הבתים ובתי הכנסת בירוק רענן וההכנות לקראת לילה בו לא נעצום עין ונשקע אל תוך התורה - לממש אותה, לחוש אותה, לעסוק בה באהבה - יש לנו מטרה משותפת אחת, גדולה וברורה:

אנו רוצים לצאת מהיום הזה ברכוש גדול! והפעם, אין מדובר בכסף גשמי, אלא ברכוש האמיתי: לקבל את התורה. במנות גדושות, בקשר אישי, ביכולת להתחבר, להבין, לקלוט,

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל בן מאיר הלוי גולדשמיט (אריאלי)

יהודי יקר, אנו ניצבים ברגע בו מי שמחזיק באוצר הקסום ביקום, באוצר התורה, פותח את שערי ומבקש לתת. כל מה שאנו צריכים לעשות הוא לעמוד בדלת ולבקש, ולא לוותר בקלות - אלא להתחנן, בקול, בדמעות, בכוונה, מעומק הלב ומירכתי הנשמה, לזעוק בכל הכח: 'אבא, אני רוצה את התורה שלך, תן לי את היכולת להתחבר אליה, להבין אותה, לעסוק בה, להתמיד בה, להתרפק על כל מילה בה באהבה אין קץ ולקנותה קניין נצח!'

העת הזו בה אנו מבקשים לזכות בתורה - היא עת רצון עצומה, שעת רחמים בה שערי שמים נפתחים. עד כדי כך, שהרה"ק בעל ה'באר מנחם' מקאלוב זי"ע חושף: 'הרוצה לראות הצלחה בלימודיו, אזי הזמן המוכשר לכך הוא אחר ברכת התורה, להתפלל, לבכות ולהתחנן לפני המקום, כי הוא עת רצון שתתקבל תפילתו!' - יש כאן חשיפה דרמטית, על עת רצון ייחודית המתרחשת מדי בוקר - אחר ברכות התורה, ובפרט ביום חג השבועות, המסוגל לכך ביותר!

ובדרך אגב הוא מוסיף, כי הזמן בו מבקשים לזכות בתורה - הוא עת רצון שפוחתת שערים לבקש גם בקשות נוספות, והוא מציע לכל מי שזקוק לישועה - ברפואה, בפרנסה או בכל נושא אחר - להתפלל על כך תיכף ומיד לאחר ברכות התורה, להעביר את הבקשה הזו יחד עם הבקשה לעסוק בתורה - שפוחתת בפניו את השערים...

מגיע רגע ההזדמנות: אם אנו מתקשים במשהו בלימוד התורה, אם אנו חשים שאיננו מבינים בקלות, שאין לנו מספיק חשק, שיש מפריעים רבים מדי וקשה לנו להתגבר - זה הזמן לבוא לנותן התורה, לבכות, להתחנן, לבקש, להרעיש עולמות ולהגיד: 'אבא, אני רוצה את התורה, תן לי את הכוחות והיכולות לעסוק בה, עוזרני לקבל את התורה באהבה!'

הנוסחה הנכונה להתחבר לתורה!

פעמיים בשנה נהג הגאון רבי יחזקאל חפץ זצ"ל לנסוע לדווינסק, אל ידידו משכבר הימים - בעל ה'אור שמח' זצ"ל. מטרת הנסיעה לא היתה ביקור נימוסין בעלמא, כי אם לימוד משותף בחברותא, כפי שעשו מקדמת דנא. אמנם, באותה תקופה כבר לא התגוררו בקרבת מקום זה לזה, ובכל זאת - רבי יחזקאל לא יכול היה לוותר על התענוג, ופעמיים בשנה שם פעמיו לדווינסק, לביקור שכלל שעות ארוכות של לימוד משותף עם בעל ה'אור שמח'.

באחת הפעמים, בעת עיון בסוגיה סבוכה, החלו ללמוד את דברי התוספות, והתקשו להבין. הם מנסים להסביר כך וכך, זה מעלה טענה כזו - וזה משיבו בסברא הפוכה, והם עומדים נבוכים בנבכי הסוגיה, פשוט לא מצליחים להבין. בתום שעה ארוכה של עמל ויגיעה שלא הצליחה להבהיר את הסוגיה, פנה בעל ה'אור שמח' לרעהו ואמר: 'הבה נעצור לרגע מהלימוד, ונתפלל שזוכה לאהבת תורה!'

ואכן, שני הגאונים עצרו מלימודם והחלו בתפילה. שעה ארוכה התפללו לזכות באהבת התורה, ולאחר מכן שבו ללמוד - וראו זה פלא, הסוגיה הובהרה והוארה כנתינתה מסיני. בתום הלימוד, פנה רבי יחזקאל לרעהו ושאל: 'למדנו רבינו, מצנינו תפילה להאיר עינינו בתורה, להבינה, לפתוח לנו את שערי חכמתה. אולם מה טעם התפללנו דווקא על אהבת התורה? אולי היה עלינו להתפלל על הבנתה, אבל תפילה על אהבתה?! הלא אנו אוהבים את התורה, הבעיה היתה שלא הצלחנו להבינה!'

חיך בעל ה'אור שמח' והשיב: 'אסביר לך ותבין היטב, אבל עוד לפני כן, ברצוני לספר לך סיפור...' -

השעה היתה שעת ערב מוקדמת, בבית משפחה אחת בדווינסק. אם המשפחה השכיבה את הילדים לישון בשעה מוקדמת יחסית, שכן משימה חשובה מוטלת עליה, ועליה להיעדר מהבית לאורך שעות הערב. כל הילדים נשכבו לישון במיטותיהם, ורק התינוק הקטן - נשלח לבית השכנה, שתשמור עליו לאורך שעות היעדרות האם.

כשיצאה, היה התינוק שליו ורגוע, ישן בעגלה ופניו כפני מלאך. על כל בעיה שלא תצוץ, הותירה האם אצל השכנה חיתולים לרוב, בקבוק, מוצצים, צעצועים בשלל צבעים. 'אם הוא יתעורר, יבכה או משהו - כל מה שצריך הוא לתת לו מוצץ או שמיכה, בקבוק או צעצוע. קרוב לוודאי שיירגע, וישבו להירדם שנית!' - אמרה האם לשכנה, ויצאה לדרכה.

חלפה שעה קלה, והנה התינוק התעורר. השכנה המסורה ניגשה אליו מיד, ניסתה להרגיעו, אך לשווא. הציעה לו שמיכה, הכניסה לפיו מוצץ, נתנה לו בקבוק, הוציאה אותו שיזחל על הרצפה - דבר לא עזר. שעה ארוכה הילד בוכה ובוכה, מחפש את אמו שאיננה...

השכנה המסורה לא איבדה עשתונות, בקול שליו ורגוע החלה לשיר לו שירי ערש, ניסתה לספר לו סיפור, לעניין אותו בתמונות צבעוניות, אך מאמציה עלו

בתוהו. היא הרימה אותו, חיבקה אותו, נישקה אותו - והילד מוסיף לבכות וליילל, צרורות של דמעות תלויים בזוויות עיניו, והוא מסרב להירגע. שעה ארוכה הילד בוכה, לעתים צורח ולעתים מייבב, והשכנה המסורה מנסה לעשות הכל - אך ללא הצלחה...

ואז, לאחר שעה ארוכה, שבה האם מסידוריה. עוד טרם כניסתה הגיעו לאוזניה יבבותיו של בנה, מיד כשנכנסה הרימה אותו בזרועותיה, וראו זה פלא - הוא השתק, חיוך ענוג נסוך על פניו, ורק לחות דמעותיו העידה על בכיו עד לפני רגע. ברגע בו האם ניגשה אליו - הילד הפך לרגוע ושלי, מרוצה ומאושר, מחוייך ועליז!

'עתה אמור לי בבקשה', שאל בעל ה'אור שמח' את ידידו, 'איך זה יתכן? הלא השכנה כה התאמצה והתמסרה, הציעה לתינוק את כל תענוגי העולם שמעניינים אותו, עשתה הכל למענו. אפס - כי כל מאמציה עלו בתוהו, הוא השליך את הבקבוק וזרק את המוצץ, לא הביט בצעצועים ועצם אוזניו מלשמע סיפורים. ואילו האם - מיד עם בואה, ברגע בו התינוק חש בזרועותיה - באותה שניה הוא נרגע לחלוטין, באותו רגע הפך לשלי ומאושר. איך זה יתכן?!

אלא, המשיך בעל ה'אור שמח', 'השכנה, מסורה וחכמה ככל שתהיה, עובדת על פי שכלה, מנסה לנתח את רצונו וכאבו של הילד לפי הבנתה. היא מנסה לחשב מה גורם לו לבכות, ומציעה פתרון שכלי ורעיוני, לפעמים אפילו גאוני, כדי לפתור לו את הבעיה...

לא כן האמא! אמו של הילד - אוהבת אותו, הוא חלק ממנה. כשהוא בוכה - משהו בתוכה בוכה איתו. כשכואב לו - היא חשה את כאבו. כשמשוהו מציק לו - היא עמו במצוקה. וכשהאהבה אליו כה גדולה, כשהרגש והחיבור עם התינוק כה עמוקים - היא מרגישה את התינוק. היא חשה את כאבו, היא מזדהה עמו בעומק נפשה. וההזדהות עמו, תחושתו שאמא מבינה אותו, מרגישה אותו, חיה את סבלו, ולכן מצליחה להרגיעו, לנסוך בו ביטחון ושלווה ולהפוך אותו לרגוע וחייכן...

כלומר, המשיך בעל ה'אור שמח', 'יתכן שישנה מטפלת מאוד חכמה, מאוד נבונה, אבל לעולם היא לא תוכל להרגיע תינוק בוכה כפי שהאמא תעשה זאת. כי האמא לא מבינה - היא מזדהה. היא לא מנתחת מה כואב - היא פשוט מרגישה. היא לא שומעת בכי וחושבת מה ניתן לעשות - היא בוכה עם התינוק ומוצאת פתרונות. זהו ההבדל בין אמא לשכנה או למטפלת, כי רגשות האהבה הם שפה סודית של חיבור אמיתי, של קשר קסום, של הזדהות משותפת!'

ולכן, כשנתקלנו בקושי לפענח את הסוגיה, ביקשתי שנתפלל שזוכה לאהוב את התורה. כי אם נאהב את התורה כאהבת אם לבנה, אם נחוש שהיא חלק מאיתנו, אם התורה תהפוך לחלק מהבשר ודם שבגופנו, אם הקושיא הלא מובנת והמהלך הסבוך יציק לנו בתוכנו - מרוב אהבה, מעומק הקשר, מתוך נעימת החיבור - או אז נצליח לפתור את כאבינו בסוגיה, אז נצליח לפתור כל קושיא, לבסס כל מהלך!'

ודו השיח הזה, אותו סיפר הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א בשמו של הגאון רבי לייב בקשט זצ"ל - אחיינו של רבי יחזקאל חפץ זצ"ל, מחדד לנגד עינינו: לא רק שזה הזמן לפנות לאבא בבקשה ובתחינה, לא רק שעתה העת להתרפק עליו בדמעות - אלא שעכשיו הזמן לבקש שנהאב את התורה באמת עד שתהפוך לחלק מאיתנו, עד שכל שורה בה תהיה כאיבר מאיברינו, עד שכל מה שנלמד יהפוך לתמצית חלבנו ודמנו!

כי אז - מתוך אהבת תורה אמיתית - נחוש את התורה, נחיה אותה, נרגיש אותה, וממילא גם נבין אותה טוב יותר, והיא תאיר לנגד עינינו! הבה נתפלל לזכות לאהבת תורה, הבה נשאף ונפעל להפוך את התורה לחלק מאיתנו, הבה נעצים את רגשות אהבתנו לתורה - אז נזכה כי בורא עולם יפתח עבורנו את השערים ועינינו לנו את התורה במנות גדושות ומרוממות!

הנחשל שהפך לגאון!

ישיבה מבורכת בתלמידים עוסקי תורה היתה בעיירה קראסון שבפלך קייב שבאוקראינה, בראשה עמד הגאון רבי הירש שלעז זצ"ל. בין תלמידי הישיבה נמנו עשרות תלמידים שעסקו בתורה באהבה, חלקם הפכו לגאוני עולם. טובי המוחות והכוחות מהמחוז כולו ומחוצה לו הגיעו ללמוד בישיבה, אשר קנתה לה שם טוב ככית יוצר לתלמידי חכמים מופלגים.

אחד הבחורים שלמד בישיבה, הבנתו היתה איטית, מוחו בקושי הבין. לצערו כי רב, הוא התקשה להבין אפילו מהלכים פשוטים בסוגיות לא מורכבות, ועל אחת כמה וכמה סוגיות סבוכות או מהלכים עיוניים. למרות זאת, בער בו הרצון להבין את התורה ולהתחבר אליה, והוא נהג לבקש מכל בני הישיבה עזרה וסיוע, שיסבירו לו משפט אחד, שורה אחת, קושיא אחת או תירוץ אחד...

המשימה היתה לא קלה, ומטבע הדברים - ניתן להבין כי הבחורים ניסו לחמוק ממנה, לא מרוע חלילה, אלא מתוך מחשבה כי זמנם יקר, ואין להם את הפנאי הדרוש. היטב הבינו, כי אם יתנדבו להסביר לו שורה אחת - הדבר יכול לארוך זמן מרובה, אותו העדיפו לנצל כדי ללמוד בעצמם. אך הבחור לא אמר נושא, יום אחר יום, שעה אחר שעה, היה הולך ומבקש שיסביר לו שורה אחת, מהלך אחד, משפט אחד - שיאיר את עיניו ולו במשהו, שיתן לו לזכות בפרוסה קטנה מהתורה! רוב ככל הבחורים, הצליחו באדיבות ובנימוס להתחמק, לבד מבחור אחד - שריחם עליו מאוד, והסכים להיענות לבקשותיו ולהסביר לו, פעם אחר פעם, בסבלנות ובבהירות. עם הזמן, וככל ששאר הבחורים חמקו מלסייע לו, הוא הפך ל'לקוח קבוע' של הבחור של שריחם עליו, והחל לבוא אליו מדי שעה... אט אט, פקעה גם סבלנותו של הבחור הרחום, והוא ביקש מהבחור כי יואיל לשאול אותו עד 2 שאלות ביום, ותו לא...

הבחור פנה והלך בפחי נפש, מאוכזב וכאוב. מעתה - היטיב להבין - נגזר גורלו, איש בישיבה לא מוכן לסייע לו. הנה הבחור האחרון שעוד השיב לשאלותיו ועוד הספיק להיענות לבקשותיו - גם הוא דוחה אותו מלפניו. עצוב ושובר הצטנף לו הבחור בפינת בית המדרש, והבחור הרחמן שהשיבו ריקם - עקב אחריו וגילה כי הוא רוכן על ספר כלשהו, כשבעיניו דוק של עצב...

מצא לו הבחור הרחום 'תירוץ כלשהו', קם ממקומו והחל להתקרב אל הפינה בלאט. מרחוק הבחין כי הספר עליו רוכן הבחור הלז אינו אלא סידור, וכשהתקרב עוד - נרתע לאחור בהתרגשות. הבחור האומלל, שלא הצליח להבין שורה אחת בתורה בכוחות עצמו, ועתה התאכזב שאיש לא מוכן לסייע לו - פשוט פתח את הסידור בברכת 'אהבת עולם', והוא שב ואומר, ברגש ובמתקנות, בדמעות ובתחנונים פעם אחר פעם:

'אבינו אב הרחמן, המרחם, רחם עלינו ותן בליבנו בינה...' והוא מוסיף ומתבל את תפילתו במילים בשפתו שלו, באידיש וברוסית, ומבקש: **'אבא שבשמים, אינני רוצה להצטרך לבריות, לא רוצה לבקש ולא רוצה להתאכזב. אבא, אתה נתת את התורה, פקח לי את העיניים להבינה לבד, תן לי את היכולת ללומדה, לקלוט אותה, להבין מה כתוב בה, למה זה כתוב, מה מבנה כל סוגיה ומה פירושה!'**

והבחור הרחום עומד מרחוק, עוקב בעיניו אחר ההתייפחויות העולות ויורדות: **'לשמוע ללמוד וללמד - אבא, וכי אני רוצה להיעזר באחרים? אני רוצה להבין כל כך טוב, עד שיעזרו בי, שיבואו ללמוד ממני! רק אנא, ברחמים, פתח לי את שערי האורה, רצוני ללמוד תורה ולהבינה!'**

לבו של הבחור הרחמן לא עמד במראה קורע הלב, והוא קרב אליו, הניח יד רכה על כתפו, התנצל על שהשיבו ריקם לפני שעה קלה, והציע לו לבוא ולשאל כל שאלה שירצה בכל זמן שיבקש. ואכן, הבחור הלז ניצל היטב את טוב לבו, היה מרבה לשאול ולבקש להבין, עד - - -

שיום אחד, תפילתו נשמעה. בורא עולם פתח בפניו את העיניים, ופתאום - דברי התורה החלו להאיר לו, הוא הבין אותם היטב. הוא הפך לאחד מהאריות שבחבורה, דמות מופת בהיכלה של הישיבה!

ככל הסיפור הזה סיפר יהודי מבוגר אחד לגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל, בהוסיפו: **'אני למדתי באותה ישיבה, ואני זוכר את שני הבחורים הללו. לימים, כל בוגרי הישיבה הצליחו איש איש בדרכו, אבל הוא - אותו בחור שבכה והתחנן לזכות בתורה - הלא הוא פוסק נודע פלוני, שרבים ביהדות ארצות הברית הולכים לאור פסקיו ומודרכים לאורו! ראו עד היכן כוחה של תפילה - הרי הוא היה בעל המוח החלש ביותר בחבורה, ולבסוף - הוא הגאון המפורסם ביותר מבין בוגרי הישיבה!'**

סיפור זה, שהובא בגליונות 'דרשו' - ללמדנו בא: אין ספק שיש מי שנתן לו ה' יותר כשרונות, ויש מי שפחות. אין ספק שיש מי שניחן ביותר התמדה, ויש מי שפחות. ובאותה מידה - אין ספק שכל הקשיים, המהמורות, המצוקות וההתמודדויות

שיש לכולנו בלימוד התורה - יכולים לפקוע, להיבטל, להיעלם מהעולם כהרף עין, בתפילה אחת מעומק הלב, עם כל הרגש, בדמעות, בתחנונים על החיים!

הנה אנו ניצבים ברגעי ההזדמנות, כשאבא פותח את האוצר ומבקש להשפיע עלינו תורה, אהבת תורה, התמדת התורה, חשק התורה, הבנת התורה, בהירות התורה. עכשיו השערים פתוחים! ילד, בחור, אברך, אבא, סבא, כולנו - זה הזמן לבוא לאבא ולהתחנן, לספר על הקושי שמפריע לנו ללמוד, לבקש על מה שעוצר אותנו מלהתחבר, לנצל את עת הרצון המופלאה הזו!

ואם כך נעשה - נצא מחג השבועות ברכוש גדול באמת. נקבל את התורה, נפתח לעצמנו את שעריה, נוכל להתרפק עליה ולהיות מחוברים עימה עד אין קץ, לנצח נצחים!

מסכת שמצילה חיים!

אל הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א נכנס יהודי, שחזותו העידה עליו כי הוא כאוב, משהו מעיק עליו מאוד. כשהגיע תורו לדבר עם הרב, החל לספר כי רעייתו לקתה במחלה די מסתורית, שכל צורת ריפוייה היא קצת מוזרה, אורכת הרבה זמן, והתוצאות כלל אינן מובטחות. 'הרופאים אומרים שזה תהליך ארוך ומייגע שאולי יעזור ואולי לא, מה לעשות?' - שאל האישי, כשקולו מתרסק ובעיניו מבצבצת דמעה.

רבי חיים, כדרכו, פסק תשובה קצרה וחוחכת: 'בחג השבועות המתקרב, תקבל על עצמך ללמוד מסכת בבא בתרא!'

'בבא בתרא?!' - תמה הלה, תמהו גם בני הבית. 'מה עניינה של מסכת זו, הארוכה ביותר בש"ס ומהמורכבות שבה, שכל כולה עוסקת בדיני ממונות, למחלתה של האשה? כיצד בבא בתרא מהווה סגולה לרפואתה?!'

'כן, בבא בתרא!' - פסק רבי חיים, ושב ושקע בגמרא שלפניו... אלא שאחד מבני המשפחה ששהה במקום, חש כי זו חידה שחייבת פיצוח, ושב ושאל: 'אבל למה דווקא בבא בתרא? תורה היא וללמוד אנו צריכים - למה שילמד דווקא בבא בתרא?!'

חיך רבי חיים לרגע, הרים את עיניו, והשיב על אתר: **'בחג השבועות נפסק כמה תורה יוכל יהודי ללמוד. אם יקבל על עצמו ללמוד בבא בתרא ויתפלל על זה, הרי שכן ייגזר בשמים. וממילא - יצטרכו משמים לספק לו את מנוחת הנפש שתאפשר לו ללמוד מסכת כה ארוכה, וירפאו את אשתו!'**

סיפור מופלא זה, מאיר מה כוחה של קבלה טובה ללימוד התורה המתקבלת בחג השבועות. כיצד בורא עולם פותח את השערים, ומעניק את הכוחות למי שמקבל על עצמו קבלה כזו - לעמוד בה בגבורה, להצליח בה.

ויותר מזה - ביום הזה, בורא עולם מעניק ישועות גדולות ונכספות לכל מבקשי הישועה, הזקוקים לישועה כדי לאפשר להם לעמוד בקבלותיהם בלימוד התורה. כלומר, אם אנו זקוקים לישועה ברפואה, בפרנסה, או בכל צורך אחר, הרי שאם נקבל על עצמנו קבלה טובה בלימוד התורה בחג השבועות, הרי שביום הזה בורא עולם יושיע אותנו מהמצוקה, כדי לאפשר לנו לעמוד בקבלה הטובה הזו.

יהודי יקר, פותחים לנו את הדלת, נותנים לנו את ההזדמנות. כל שעלינו לעשות הוא לקבל על עצמנו קבלה טובה, לנצל את יום מתן תורה כדי להתחבר באמת ללימוד התורה, עם כל הכוח ובמלוא העוצמה. הבה נקבל על עצמנו קבלה טובה נוספת בלימוד התורה: תוספת של כמה דקות לימוד, שיעור נוסף, חומר לימודי חדש. קבלה טובה בחג השבועות - מבטיחה שבורא עולם יסייע לנו לעמוד בה, יעניק לנו את כל מה שאנו זקוקים לו כדי להצליח בתורה!

הנוסחה הסודית!

בעמדנו בערב חג קבלת התורה, הלא אין ספק שכולנו חפצים לקבל את התורה, שואפים לזכות בה. לא פעם אף מתקנאים אנו בקנאת סופרים מבורכת, במי שמצליחים לשבת וללמוד בהתמדה, התורה מאירה להם, הם מבינים הכל בבהירות. אנו שואלים את עצמנו מה סודם, מהו המתכון המצליח בעזרתו הם עוסקים בתורה בחיות ובשמחה, והדברים מאירים כנתינתם מסיני.

את הסוד הזה מגלה לנו בעל ה'יערות דבש', דבריו מאירי יעניים. ראשית, הוא מוריד מהפרק את האפשרות שמדובר בהבדלי כשרונות. שכן התורה ניתנה לכל יהודי, בכל מצב ובכל כשרון. ואז הוא קובע, מילים חדות וברורות, הנה המתכון להשיג את מעלת התורה:

'אין לך דבר המזכה לאדם להשיג ישירות התורה ולפענח צפונייה, אלא להתפלל לה' בדמע, שישבי וירחמנו!' - זהו, זה המתכון, זו הדרך!

ובעונותנותו הוא מוסיף ומעיד על עצמו: **'אם אזעק ואשווע להשם מקירות לבבי בתפילה לחונני דעת, ירחם עליי ויאיר עיני בתורתו! לא יאומן! - אותו גאון שכל התורה היתה פתוחה וגלויה לפניו, עומד ומסביר כי זו הדרך, זו הנוסחה, זאת השיטה. ואף מעיד כי הוא בעצמו עושה כך, פשוט כי אין דרך אחרת!'**

לפנינו היום הגורלי, הקובע והמכריע. הבה נתפוס אותו בכל הכח, הבה נמקד מאמץ בתפילה ותחנונים לבורא עולם שיאיר עינינו בתורתו ויקבע בליבנו אהבתו ויראתו, ואז נזכה לקבל את התורה באמת, ולשקוד עליה באהבה!

רב מבר!

הובליע!!

כרך חדש מהסדרה הכובשת!

המתנה המושלמת לחבר ולחברותא, לאבא ולסבא, למגיד שיעור ולמלמד, לעצמך ולילדיך!

חדש:
כרך ב'
על כל חמשה חומשי תורה
עכשיו בחנויות!

לאחר שאל:
כרך א'
במהדורה
חדשה!

אוצר מפעים של
אמרות צדיקים,
סיפורי חיים, מסרים
מפעימים וסגולות
נדירות
**מתנה שמשנה
את שולחן
השבת והחג,
מתנה שמשנה
חיים!**

מפתחות מסודרים ונוחים למאות ערכים, סיפורים, סגולות ואישים

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להזמנת כמויות: 052-7681063 | דוא"ל: 8510510@GMAIL.COM

קבלת שבת

שנה שלש עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בסיעתא דשמיא, ד' סיון התשע"ט.

העלון טעון גניזה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!

ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו
בברכה בטל': 052-7620219.

נשא-חג השבועות

"והתודו את חטאתם אשר עשו וגו' ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו האשם המושב לה' לפהו" (ז, ה).

מה פשר כפל הלשון "את חטאתם - אשר עשו"? ומה כונת הפסוק באמרו "האשם המושב לה' - מהו 'המושב' ומדוע 'לה'?"

אלא - ביאר הגאון המופלא רבי יעקב לוי צ"ל (איש פלא, עצום בתורה שהסתיי עצמו ועבד כסבל באניה וכסולל כבישים; הובא בספר 'זכר יעקב') - יתבאר הענין לאור המובא בגמרא בסנהדרין (דף ת.): 'כי המשפט לאלוקים הוא - אמר רבי חמא ברבי חנינא: אמר הקב"ה: לא דיין לרשעים שנוטלים מזה ממון ונותנים לזה שלא כדין, אלא שמטיחין אותי להחזיר ממון לבעלי'.

מעתה, זו כונת "והתודו את חטאתם אשר עשו", כי 'עשיה' היא לשון 'כפייה' (עיין במשנה בגיטין פח: 'גט המעושה...'), שכביכול הגזלנים מכריחים את הקב"ה להחזיר את הממון לנגזל, ומובן היטב גם הלשון "המושב לה'", כי מכיון שהקב"ה שילם לנגזל את מה שנלקח ממנו, שייך לומר "המושב לה' - " כביכול מחזירים להקב"ה את הממון ששילם לנגזל... (ושלל לא יחסר)

"ישא ה' פניו אליה ויחננה" (ו, כו).

מובא בגמרא בברכות (כ.): "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם, כתוב בתורתך: אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד, והלא אתה נושא להם פנים לישראל, דכתיב: 'ישא ה' פניו אליך'. אמר להם: וכי לא אשא להם פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך' והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה".

בשולי אחת מתשובותיו (או"ח, ס"ח מט), מקשה הגאון רבי משה סופר צ"ל, בעל ה'חתם סופר' קושיא עצומה על תשובתו של הקב"ה למלאכי השרת: וכי הנהגה זו מעלה היא לישראל? והלא הדברים הפוכים בתכלית, שהרי אדם שאכל ולא שבע, ועל כן לא התחייב בברכת המזון, ובכל זאת הוא מברך - הרי זו ברכה לבטלה, וכך פסק השולחן-ערך (או"ח רטו, ד): "כל המברך ברכה שאינה צריכה, הרי זה נושא שם שמיים לשוא, והרי הוא כנשבע לשוא ואסור לענות אחריו אמין". איך יתכן שכאן נמנית הנהגה שכזו כטעם וסיבה לנשיאת פנים לישראל?

משום כך, הופך ה'חתם סופר' את פירוש הדברים: כאשר היו בני ישראל במצב של ברכת שמים, היתה הברכה מצויה בכל מאכל שלהם והיו אוכלים ושבעים בפחות מזכית. במצב שכזה, היה מקום לסבור שאף שלגבי שאר המצוות תלוי החיוב בשיעור כזית, הרי לגבי ברכת המזון התחייבו אף באכילת פחות מזכית, שהרי לשון הפסוק הוא "ואכלת ושבעת וברכת", הרי שתלתה התורה את חיוב הברכה - בשיעור, ומכיוון ששבעו בפחות מזכית, היה מקום לומר שיתחייבו בברכת המזון אף שלא אכלו שיעור כזית.

ולמרות זאת, החמירו ישראל על עצמם משום חומר העוון של "לא תשא את שם ה' א-לוקיך לשוא", ודקדקו לאכול עד כזית, אף שהדבר היה קשה עבורם שהרי כבר שבעו בפחות - כדי שלא להיכנס לספק ברכה לבטלה שהוא ספק "לא תשא!"

לפי זה, יובן להפליא ענין נוסף: לכאורה, איזו תשובה השיב הקב"ה למלאכיהם וכי מפני שישראל מקפידים לברך אף כשאינם חייבים, נושא ה' פניו אליהם למרות מה שנאמר "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד"? אולם לדברינו - הדברים נפלאים, שהרי על עוון "לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא" נאמר "לא ינקה ה'", וכך מזהירים את ההולך להישבע בבית דין (שבועות טז): "הוי יודע שכל העולם כולו נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה בסניי 'לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא, וכל עבירות שבתורה נאמר בהן 'ונקה' וכאן נאמר 'לא ינקה'".

ועל כן, מכיון שעל העובר על "לא תשא" נאמר "לא ינקה", אם כן מי שנזהר בזה - ראוי הוא שישא לו ה' פנים, שהרי מיידה טובה מרובה. זו היתה תשובת הקב"ה למלאכיהם: מכיוון שישראל מדקדקים שלא לברך ברכה לבטלה כאשר לא אכלו כזית - מגיע להם שאשא להם פנים! (כמוצא שלל רב)

פנינים לחג השבועות

ההבדל בין הר סיני להר המוריה

דרש רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, משגיח בישיבת 'אורחות תורה':

אחד ההוארטים שמורנו ראש הישיבה מרן הגרא"ל שטיינמן צוק"ל חי אותם מאד, הוא תשובתו לשאלה מעניינת ביותר.

מכירים אנו שני הרים, בהם התחוללו מאורעות חשובים בתולדות כלל-ישראל. ההר האחד הוא הר המוריה בו עקד אברהם אבינו את יצחק בנו, וההר השני הוא הר סיני, בו נתנה תורה לישראל.

אם היינו צריכים להשיב על השאלה, איזה מבין שני ההרים חשוב יותר, לכאורה היינו ואמרם שישן כל דמיון ביניהם, ובודאי הר סיני חשוב ככל כפליים מהר המוריה. עם כל חשיבותו של המעשה הכביר שעשה אברהם

אבינו, שהיה מוכן להקריב את בנו על פי צויו של השי"ת, אבל הרי על הר סיני ירד הקב"ה, כביכול, בעצמו, ועימו רבבות קדש, כל צבא השמים, בנוטנו את התורה לכלל ישראל. אותה תורה שהפכה את עם ישראל לעם הנבחר, וחוללה מהפכה בעולם כולו. אם היה אירוע מעין זה מתחולל אצל אומה אחרת מאומות העולם, אין כל ספק כי היה זה המקום המקדש ביותר לאותה אומה.

הרי הבורא יתברך בעצמו ירד שם ונתן את התורה לעמו, וכי איזה מקום יכול להיות מקודש יותר?

וראו זה פלא, מיד עם תום מתן תורה, נאמר בכתוב (שמות יט, ג): "במשך היובל המה יעלו בהר". מיד עם סיום קבלת התורה, פסקה קדושתו של ההר ומותר לעלות אל ההר, אין בו יותר קדושה, ועד היום אין זה כלל ברור היכן הוא מקומו המדוייק של הר סיני.

לעומת זאת, הר המוריה הוא המקום המקודש ביותר לכלל ישראל. שם נבנה בית המקדש, ושם שורה השכינה לעולם. מה פשר הדבר?

אמר על זה מורנו ראש הישיבה שליט"א: אמת, בהר סיני היה המאורע הגדול ביותר עלי אדמות. הקב"ה עצמו ירד ונתן תורה, אבל שם זה היה בגדר 'מתנה'. עם ישראל קיבל מתנה מיידו יתברך, כדברי דוד המלך בתהלים (סה, טז): "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם". קיבלנו מתנה מיידו יתברך, בלי שאנחנו מצידנו עשינו משהו, לכן המקום לא התקדש.

לעומת זאת, בהר המוריה נתן אברהם אבינו את כל מה שיש לו, לבורא העולם. הוא הגיע להר המוריה כדי לעקוד את יצחק אבינו, הירש היחיד שלו, "את בנך יחידך אשר אהבת", את הכל הוא נתן לבורא העולם. מאורע כזה משאיר רושם לדורי דורות. מסירות נפש שכזו מקדשת את המקום, ועושה אותו קודש קדשים. היכן שהיהודי עמל, משקיע, נותן את כולו להשי"ת - שם מקום השראת השכינה.

אי לאו ההוא 'יומא' - אלא היתה התורה ניתנת בלילה...

מובא בגמרא בפסחים (סה.): שרב יוסף אמר, 'אי לאו האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא'.

נראה לבאר את דברי רב יוסף - **כותב הגאון רבי יוסף בנימין שמעונוביץ, בעל "ימין יוסף"** - על פי מה שהקשו בגמרא (שבת פז.): למה לא נתן הקב"ה לישראל את התורה בלילה, ותייצבו בלשון הפסוק (ישעיהו מה, טז): "לא מראש בסתר דברתי" (=במקום ארץ חושך, ולילה חושך הוא - רש"י). ולכאורה: מה עלה על דעת המקשן להקשות כך, והלא אף בעקידה מצאנו "וישכם אברהם בבוקר" - ולא בלילה?

אלא - הלא אמרו במדרש תנחומא (כי תשא, לא): 'למה נשתברו לוחות ראשונות? לפי שנתנו בפומבי, שלטה בהן עין הרע ונשתברו', ומשום כך הקשה המקשן: למה לא נתן הקב"ה את התורה בלילה, ואז לא היה כל כך רעש ולא היו הלוחות נשברים? ותיירץ שאי אפשר, משום "לא מראש בסתר דברתי".

והנה, ידוע מה שאמרו האחרונים (ומוזכר בספרי מקובלים), ששבירת הלוחות גרמה שכחה בעולם. והנה, רב יוסף היה 'סיני', שזכר את כל התורה והיה לו כח הזכרון יותר מאחרים, וזה משום שניתנה התורה ביום, אבל אילו ניתנה התורה בלילה, וממילא לא היו נשברים הלוחות - אז כח הזכרון היה אצל כולם.

זהו שאמר רב יוסף: 'אי לאו ההוא יומא', אלא היתה התורה ניתנת בלילה - 'כמה יוסף איכא בשוקא', כי אז הכל היו זוכרים.... (ימין יוסף)

לא שכיית חמדה, אלא דרך חיים!

כתוב בתורה (דברים לג, ד): "תורה ציוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", ודרשו חז"ל בגמרא בפסחים (מט.): "אל תיקרי מורשה - אלא מאורסה".

רעיון נאה ומתקבל אמר על כך הגאון רבי יחיאל יעקב וינברג, בעל "שרידי אש":

רבים האנשים המכבדים את התורה, אך יש בהם המתייחסים אליה כאל אוצר נחמד אשר באוצרותיהם, דבר עתיק ויקר-ערך, אולם הם אינם שואלים את התורה כיצד יש לנהוג בשאלות החיים. אנשים אלו מכבדים את התורה כפי שהם מכבדים את זקניהם הבאים בימים ואף מהדרים בכבודם, אולם לעולם לא יתייעצו עימם בבעיות החיים (של הצעירים), כי 'אמרו: מה כבר מבינים הזקנים בטעמם וברוחם של הצעירים?'

על כגון אלו אמרו חז"ל: "אל תיקרי - לתורה - 'מורשה', מלשון ירושה, כלומר: אל תתייחסו אליה כאל ירושה עתיקה שנפלה לכם משנים קדומות, וכתו לזקנים שיש לכבדם אך לא להתחשב בדעותיהם, אלא עליכם להתייחס לתורה כאל "מאורסה", כדבר אהוב וחשוב, שמתיעצים עמה ומתחשבים בדעתה....

ונאים הדברים לאומרם!

(כמוצא שלל רב - שבועות)

לתגובות הערות: שליח 054-6868199

זמני ת"א:

כניסת השבת: 19:24

יציאת השבת ופניית החג:

20:27

צאת החג: 20:28

לקבלת העלון במייל-

שלוו הדעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 404 7.6.2019 - ד' סיוון תשע"ט

וְהָיָה חֶמְדַּי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

פְּרִישֶׁת - נְשֵׂא - זֶה שְׁבִיעוֹת

אפשר עוד בבקשה? - הרב אפרים שרבני שליט"א ('מחנה אפרים')

"ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום". המדרש מספר, שכשראו מלאכי השרת את הפסוק הזה, אמרו לפני הקב"ה: "רבוננו של עולם, כתוב בתורתך: 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד' - אתה העדת בתורה שאתה לא עושה הפליות, ואם כן, היאך אתה נושא פנים לישראל, שנאמר: 'ישא ה' פניו אליך'. ולמה לעם ישראל יש לך חוקים אחרים, למה אתה 'בא לקראתם'?" אמר להם: "וכי לא אשא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה: 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך', והם מדקדקים לברך משיעור כזית (27 גרם) - אני בקשתי מהם לברך ברכת המזון רק באופן שהם אכלו ושבעו, אך על פרוסת לחם קטנה לא בקשתי, והם גם אם אכלו פרוסת לחם אחת קטנה הם מחזיקים סידור ומברכים, גם בחתיכת לחם קטנה הם רוצים לברך אותי, ואיך לכאלו ילדים אני לא אראה פנים אחרות? לילדים שמעניין אותם איך לעשות לי עוד קצת נחת רוח איך לא אגלה העדפה?".

מספר המדרש, שעשר פעמים במשך ההיסטוריה היהודית אחז את העולם רעב קשה מאוד, מיתון קשה מאוד, תקופות קשות מאוד שפקדו את ההיסטוריה - אחת בימי אדם הראשון, אחת בימי למך, אחת בימי אברהם וכו'. והרעב האחרון - לעתיד לבוא, שנאמר: "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע דבר ה'". - רעב מסוג אחר. אומר הנביא, אנשים יחכו בתור, אבל לא לחתיכת לחם ולבקבוק מים, הם יחכו לקב"ה! אנשים ישאלו איפה יש שיעור תורה, אנשים יתחננו לדיסקים, הם ישאלו איפה קונים טלית והיכן קונים חליפה לשבת. אנשים יהיו מורעבים לתורה!

ושאל הרב מפונוביז, מדוע הרעב האחרון הוא ברשימה של הקללות? לראות אנשים שאתמול לא הכירו 'אותו' והיום יודעים הלכות 'בורר', הרי אין תמונה יפה מזה, לראות אנשים רעבים לעשות רצון ה'! מדוע זה לא מופיע ברשימה הטובה? למה תקופת הרעב הכל כך חיובית הזו נמצאת ברשימה השחורה? עונה אותו גאון, נכון, אנשים מתחזקים זה דבר גדול, זה מאוד משמח, אך כשיש רעב יש בעיה אחת - אנשים מסתפקים בפירורים!

אנשים יתחזקו נכון, אך הם יסתפקו בשיעור פעם בשבוע ובשבת להגיע לבית הכנסת. אנשים ישבעו מפירורים וזו הקללה הכי גדולה שיש, שאנשים עומדים במקום, שאין לאנשים מגמה להמשיך.

אומר הקב"ה, בתחילת הדרך זה היה יפה, ברכת המזון שקבלת עליך, החצאית שקבלת עליך, הציצית שהחלטת ללבוש, כל הכבוד! אך מאז כבר 4 שנים אני שומע אותו תקליט, אני רוצה עוד, אומר הקב"ה, אל תשאירו אותי עם הפירורים. כותב התנא דבי אליהו, אמר הקב"ה לדוד המלך: "דוד, בני, אתה עשית רצוני, אך לא כל רצוני" – אני רוצה עוד, זה לא מספיק לי. כך אומר הקב"ה לכל יהודי. לפני שנתיים עשית תפנית? כל הכבוד. החלטת ללכת עם כיפה? אשריך, העמדת את כל מלכות שמים על הרגליים, אך אני כמעט ולא שומע אותך, זה כבר נדוש... יש עוד כל כך הרבה מאז יהדות יפה שמחכה לך.

התורה מעידה על יהושע בן נון משרת משה: "לא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֶהָל" – 36 שנה שירת את משה רבינו בנאמנות ובמסירות, מה יאכל הרב? מה ישותה הרב? והיה מסדר את המחצאלות בבית הכנסת. לא ימיש מתוך האוהל! תמיד תמצא אותו בבית הכנסת. והקב"ה מצווה למשה רבינו קודם פטירתו: "קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וְסִמְכָתָ אֶת יָדָיו עָלָיו" – לפני שאתה הולך לבית עולמך אני מבקש ממך דבר אחד, תעביר את השרביט ליהושע, כי הוא היחיד שיכול להיכנס לנעליים שלך, הוא היחיד שמזכיר לי את הריח שלך, רק אותו אני מבקש. אותו צדיק שבמלחמת עמלק אמר לקב"ה, רבונו של עולם, אני אצא חלוץ למלחמה בשבילך, גם אם אדע שלא אחזור משם. ומשה רבינו בשעת פטירתו לפני שסיים לברך את יהושע הוסיף ואמר לו, יש לי עוד מילה אחת להגיד לך: "רק חזק" – שתמשיך תמיד לעשות לקב"ה נחת רוח, שלעולם לא תפסיק, אתה היום כל כך ערב לקב"ה, דבר אחד תזכור! שלעולם לא תפסיק להיות ערב לו, שאף פעם לא תגיד די מספיק, שתמיד תחפש עוד, זו הברכה הכי גדולה שיכולה לצאת לי מהלב.

החזון איש זצ"ל היה אומר, שאדם מתקרב לעמוד חשמל מואר ברחוב, ככל שיתקרב יותר כך הצל שלו יקטן יותר, וככל שיתרחק יותר כך הצל שלו יגדל יותר. כלל זה הוא סימון לכל יהודי ויהודי, כמה שאדם יתקרב יותר לאור של הבורא יתברך הוא ירגיש יותר חסר, הוא ירגיש שהוא לא נותן מספיק תפוקה, אם יש לך את ההרגשות האלו אומר החזון איש, אתה קרוב, אם אתה מרגיש שאתה במינוס-תדע שאתה בפלוס! אך אם אתה מרגיש שאתה מסודר, שאתה מספק את החומר הנדרש-אתה רחוק.

ומסופר על הנציב מוולוז'ין, שאמר, שכל מה שזכה לו, הוא בזכות פעם אחת ששמע את הוריו שהיו בחדרם כשהם מיואשים ממנו ואמרו: "אם הוא לא ייצא תלמיד חכם לפחות שיהיה סנדלר, שיתפור נעליים, שיכניס כסף". הוא סיפר, שאותם מילים נקבו לו את הלב, ומאותו היום הוא לא עזב את הספר. אמר 'הנציב', אני לא רוצה לחשוב איפה הייתי היום אם לא הייתי שומע את אותה שיחה, ח"ו במקום הספרים שכתבתי הייתי יכול להביא לקב"ה נעליים. ואילו הקב"ה היה שואל אותי: "ר' נפתלי, היית יכול להביא לי ספרים, זה מה שהבאת לי? נעליים?". איי רבותי, רק שנזכור שלא יגידו לנו יום אחד 'ציפינו לכל כך הרבה והבאתם לנו נעליים', שנזכה 'לתפור' לקב"ה חיים אמיתיים של תורה ויראת שמים טהורה, אכי"ר!.

הערה חשובה: אין שיחה זו באה 'לקרר' ח"ו, או למעט בחשיבות כל מעשה, או אפילו ברצון ומחשבה קטנה שאדם עושה לכבוד הקב"ה. והרי כבר אמרה תורה: "ודגלו עלי אהבה" – ודרשו רבותינו, שכוונת הבורא יתברך, שאפילו את הדילוגים והשגיאות שיש לבנים שלו הוא אוהב, אפילו את השגיאות כתיב הוא קורא בערגה, גם את הטעויות של הבנים שלו הוא מקליט. ולא באתי בשיחה זו, אלא להזכיר כמה הקב"ה רוצה ומצפה מאתנו להראות לו עוד ערגה כמיהה ודרישה של הבנים שלו. אשריכם ישראל עם קדוש. שבת שלום עם ישראל אפרים שרבני!

וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת קָרְבָּנוֹ נְחֹשֶׁן בֶּן עֲמִינדָב (ז,יב)
חז"ל אומרים שמושה רבינו לא ידע באיזה סדר יקריבו הנשיאים את הקרבנות, האם יהא זה כסדר תולדותם, ראובן שמעון ולוי, או כסדר חנייתם ומסעותיהם במדבר. הקב"ה הורה לו שסדר ההקרבה יהיה כסדר החניה, ולכן הקריב נחשון בן עמינדב ראשון. לפי זה יתכן לומר שזוהי העצה לנחשון שלא יתגאה בשל היותו ראשון המקריבים, אומרים לו: זה שאתה מקריב ראשון אינו מורה על חשיבות כלשהי. ההקרבה הראשונה שלך היא בגדר ובחשיבות של 'וקרבנו' – של מי שהקריב שני, שלישי וכו' ומה שבכל זאת היית ראשון – הוא מפני שבחניות שבמדבר היית ראשון...

אמחיש את הדברים באמצעות סיפור שסיפר ה"חזון איש":
הגאון רבי עקיבא איגר התפלל באותו בית הכנסת בו התפלל הגאון בעל ה"נתיבות". באחת השבתות קרא הגבאי לרבי עקיבא איגר לעלות לתורה ל"שלישי", עליה שהייתה ניתנת לחשובים שבין המתפללים. כששמע רבי עקיבא איגר את הגבאי מכריז את שמו, נפל על הרצפה והתעלף. אף אחד מבין המתפללים לא הבין מה קרה לו פתאום, זולת ה"נתיבות" שהבין מיד את הסיבה לעילפון... הוא ניגש במהירות למקומו של רבי עקיבא איגר, התכופף לרצפה, ולחש באוזנו: "מה שנתנו לך שלישי אינו משום שחושבים אותך לאדם חשוב וגדול יותר ממני, אלא משום שהעיר 'פוזנא' גדולה יותר מהעיר 'ליסא', וכבודו רב ב'פוזנא' הגדולה, ואני רק ב'ליסא' הקטנה"... כשמוע רבי עקיבא איגר את הדברים הללו יוצאים מפיו של בעל ה"נתיבות" – התאושש וקם על רגליו ועלה לתורה לברך.

מורי ורבותי! אתם שומעים מה הולך כאן? רבי עקיבא איגר התעלף כשסבר שמחשיבים אותו לאדם חשוב יותר מהנתיבות! "נחמותו" היחידה הייתה בכך שהוסבר לו שעובדת הקדמתו ל"נתיבות" לא נבעה מחשיבות עצמית אלא מסיבה חיצונית של גודל הערים בהם הם כיהנו כרבנים...

בספר "חוט המשולש" מובא מעשה נוסף:
הגאון רבי עקיבא איגר הגיע לעיר ורשא. כל העיר יצאה לקראתו, לקבל את פניו. הצפיפות הייתה עצומה. כל הרחובות השחירו מרוב אדם. אנשים עמדו על הגגות לצפות באירוע המיוחד הזה – "כבוד התורה". רבי עקיבא איגר ראה את כל זה, פנה למלווהו ושאל אותו: "עד כדי כך עקומה היא הגיבנת שבגבי שכל הקהל בא לצפות בה?"
רבותי! אני שואל אתכם! רבי עקיבא איגר התלוצץ? וכי לא ידע את הסיבה האמיתית להתקהלות ההמונית? רבותי! תשמעו טוב! אדם שהצליח לנטרל את הגאווה, מצליח לשכנע את עצמו, להשלות את עצמו, בקיומן של כל מיני סיבות, שונות ומשונות, כדי שהגאווה לא תפרוץ החוצה! רבי עקיבא איגר הצליח לשכנע את עצמו שהסיבה לקבלת העליה המכובדת נבעה בגלל מספר התושבים הגדול המתגוררים בעירו... הוא גם הצליח לשכנע את עצמו שהסיבה להתקהלות ההמונים נובעת מגודל הגיבנת שבגבו...
בליבם של אנשים כאלו אין לגאווה כל דריסת רגל. כל סממן של גאווה יתפרש אצלם, מתוך שכנוע עצמי, באופן שונה. כל סממן של כבוד יקבל אצלם הסבר אחר, ובלבד שלא יהא לגאווה כל מקום לפרוץ!

באותו ענין סיפר לי רבי יוסף גרינמן:

את שמחת בית השואבה של בית כנסת לדרמן היו עורכים בסוכתו של הסטייפלר. הסטייפלר ישב, כפוף, בסמוך לפתח. מנורת לוקס אחת דלקה והיה חשוך מאוד. בקושי היה ניתן לראות. אנשים עברו ועברו, עברו ועברו, כשכל אחד מברך ומתברך בברכת "א גוט יום טוב".

אני בעצמי הייתי שם, וראית בן אדם שעבר לפני הסטייפלר, לקבל את ברכתו. הסטייפלר אמר לו "אתה כבר היית כאן..." כשהיהודי הזה הלך, ראיתי יהודי אחר שהלך אחריו ושאל אותו: "האומנם היית כבר לקבל ברכה?" והלה השיב בחיוב! "כן כבר הייתי. ניסיתי פעם שניה".

רבות! אתם מבינים? הסטייפלר לא צריך לראות כדי להגיד לבן אדם "היית כבר!" על כל פנים, את הסיפור הבאתי בגלל ההמשך:

כשהסטייפלר ראה את כל הקהל העצום שבא לסוכתו ל"שמחת בית השואבה", הוא פנה אלי, מספר רבי יוסף גרינמן, ואמר לי בפשטות ובתמימות: "כנראה שיש לי את הסוכה הגדולה ביותר בכל שיכון חזון איש..."

שוב אני שואל את אותה שאלה ששאלתי מקודם: וכי הסטייפלר לא ידע שכל הקהל בא לכבודו? לכבוד גדלותו בתורה? לכבוד ברכותיו שמתקיימות?

שוב ניצבת ועומדת אותה תשובה: מי שמשולל גאווה "מצליח" להשלות את עצמו שהסיבה היא חיצונית, סוכה גדולה, ולדחוק הצידה כל אפשרות לפרש את הכבוד הגדול מסיבה עצמית.

נחשון הצליח לחיות מתוך הרגשה שהכבוד שניתן לו להיות הראשון לא נבע מתוך חשיבות עצמית על פני אחרים, וזאת רמזה לנו התורה בתיבת "קִרְבָּנו" (מתוך 'יחי ראובן' הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוול, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמות: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה ובוולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל.

מספורי המגיד

מרדכי נטל את האלה והכהו, כולו שטוף זיעה ופחד ממה שהוא עושה, בפעם הראשונה היה נראה כי רק ליטפו ברכות, אך בשניה הכהו מכה חזקה שהשביעה את רצון אריק, עתה היה מסוחרר כולו אך עדיין שלט במעשיו, הוא לקח את אלתו והצמידה בכוח למותניו. הם נפרדו בתפילה כי מעתה הכל יתנהל בס"ד על הצד הטוב ביותר.

אריק נכנס לחדרו, עתה היה סחוט לחלוטין, המבצע הלילי הארוך שהתנהל במשך שעותיים ומחצה נראה בעיניו כ"לילה נצחי" שלא נגמר לעולם, הכל היה מנוהל אצלו בקפידה, כפי שרק הוא ידע לנהל מערכות בהן סוגרים את כל הקצוות בלי לפספס אחת מהן, הפעולה החשובה שלו הייתה, ליטול שחרור מתפקיד השמירה בלי להמתין למחליף, בכך נטל סיכון גבוה מאד, כי בזה ביצע עבירה חמורה ביותר מבחינת החוק הצבאי, היה עליו להמתין למחליף שלו, כדי להעביר בצורה מסודרת את המשמרת. אבל הוא ידע שזה הדבר האחרון שיעשה בחייו, אין טעות יותר גדולה מזו, אסור לאיש לדעת שהייתה לו כלל מעורבות בכל הטיול הלילי.

בשארית כוחותיו כשכולו דאוב מכאבי ראשו נשכב במיטתו עם בגדיו, כל צורתו נראתה כאחד שעבר טיפול קשה מאד, הוא מתח את החבל היטב, אם היה ממתין חצי שעה נוספת היה נחשף, אבל בשעה זו איש מאנשי המחנה לא היה ערני לדעת מה עשה באמצע הלילה, מרווח הזמן שנטל מנע את ההיתקלות הישירה עם מחליפו במשמרת, האופטמן (רב סמל בצבא פרוסיה) יואכים פרוס שהיה אדם זהיר מחד וסקרן גדול מאידך.

למרות אמצעי הזהירות רבים שנקט לבו פעם בקרבו בחוזקה כתוף טמטם, הוא העביר במוחו שוב את מצבו, האם יש לו סיכוי, מחשבות אלו הגבירו בו את המתח. מאיזה כיון שהסתכל מצבו אינו פשוט בכלל, ניסי ניסים היו לו עכשיו, כשלא נתפס על ידי חייל המצב שאמורים היו לסרוק את המחנה ולגלות את היעדרות המנוח, למזלו הרב לא טרחו להגיע, דבר שלא קרה מאז הימצאו במחנה, כנראה שגם להם היה קר מאד, לכן ויתרו על הסיור הלילי, אבל זה עוד לא שימח את לבו, מצבו עוטה בערפל סמיך, על פניו אין לו סיכוי לחמוק מהביקורת שבוא תבוא, הלוואי שכבר תהיה מאחוריו.

ברקע נשמעו נחירות שני חברי חדרו שישנו עמוקות, בקרבו נצבטה לה קנאה קלה, כמה קלים חיייהם, להם אין כל רקע פלילי ואין במה לחשדם, כל מה שעליהם לעשות, להעביר את חמשת שנות השירות בלי שיעשו בעיות, אחרי כן יצאו לחיים האזרחיים בלי שהצבא יטביע בהם את חותמו, אבל לעומתם יכול הוא להמריא לגבהים בפיקוד הצבאי בשל יכולותיו הרבים, אבל על כל זה מרחף עתה סימן שאלה אחד גדול, הכל תלוי במזלו, איך יתגלגלו להם העניינים.

הוא מנסה לדמיין, מה יקרה במחנה בעוד שעותיים וחצי כשיתקיים מסדר הבוקר, מה יאמרו על כך האחראים כשיודע להם שלא סיים את המשמרת שלו כראוי, לא היה איש שלא ידע שהחל את המשמרת, אבל מה הוא עשה בהמשך? את זה איש מהם אינו יודע, הוא מסתכל על עצמו, כעת הוא מונח במיטתו בצורה שניתן להתרשם כי הוכה קשות, בשביל זה יש לו את המומחיות לארגן מצבים השאלה האם הם יתרשמו או שיחליטו שזה מבוים, על זה אין לו תשובה ברורה.

עד שייגיע אי מי לבדוק מה קרה לו, הוא מותיר לעצמו חלון צר למחשבות והערות, כעת מנסה הוא לצייר בדמיונו את הסערה הגדולה שתתחולל במסדר הקפדני, כש"הויפטאופיצר" [רב סרן] מרק ברוכשטט יסקור בעין בוחנת את כל ה-500 חיילי הקסרקטין ותיכף יגלה את ההיעלמות. נוהג קפדני בידו, כאשר הוא בכבודו ובעצמו עובר מאחד לאחד כדי לגלות איך קמו פקודיו ואם אין בהם משתמטים. כבר ברגע הראשון יגלה, כי החייל הגבוה (והמטומטם) ביותר בקסרקטין וונצ'ל איננו, אי אפשר לפספס אותו, הוא גבוה מעל כולם, ראש ומחצה, רחב כתפיים כשור הבר וצורתו הכללית מזכירה בריון שכונה שלא כדאי להתעסק איתו. מלבד מעלותיו הרבות, מצוין הוא בנטייתו החזקה לטיפה המרה, מוכן הוא למכור את כל נכסיו כולל עצמו, בשביל כוסית חריפה, כיון שאין לו במחנה את המשקה האהוב, עליו לחפש דרכים נוספות איך למלא את החסר.

4 פעמים ניסה לחמוק מהמחנה, כדי לסבוא בבית המרזח האהוב "דר אייזנס גראסע אדלר טרונקבאר" (מסבאת נשר הברזל הגדול) שמועד לכל סובא שזוזו בידו, וונצ'ל היה מנסה את מזלו הטוב לסבוא, גם כשאין לו שחרור מהמחנה, ברם שכלו הפעוט לא ידע לאלתר בריחה מוצלחת, תמיד נתפס והושב בצינוק לשבוע על בריחה לא מוצלחת, באחרונה הותרה חמורות כי בפעם הבאה יפשוטו עורו מעליו על ידי 200 מגלבים, איום זה מנע אותו לשוב על איוולתו, אך עתה שוב חמק, דווקא בלילה סוער זה?! איך יכול היה לבצע זאת, אם לא אריק הבוגד שקיבל "מתת בסתר" היה בעזרו?

הוא לא צריך להיות בעל דמיון מפותח ביותר, כדי לנחש את גורלו המר, במצב הטוב ביותר, יודח מתפקידו הגבוה יחסית אליו הגיע בזכות כישרונותיו הגאוניים ביותר, לדרגת טוראי, לפי גילו (24) אמור היה להיות בדרגת "רגימנט סאלדאט" (רב טוראי) וגם זה רק לאחר מאמצי על, ברם בשל כישוריו הגאוניים בתכנון "אסטרטגית לוחמה מבצעית" טיפס מעלה עד שהיה ל"מיור" בגיל כה צעיר, לפי קצב העניינים עוד יהיה "דרפלדמארשל" (אחד מבכירי הגנרלים שמפקד על ארמיה שלימה) ואולי מי יודע יעפיל עד ל"אוברגנראלסשטאב" [ראש המטות המשולבים - רמטכ"ל] בכבודו ובעצמו, מי יודע? אבל עתה הקיץ הקץ לכל עתידו הצבאי.

אבל בתוך תוכו (אין דער אונטערבאווסטזיין) ידע שלא זה מה שבאמת כואב לו, כואב לו משהו אחר עמוק יותר, שכל כך עמוק עד שאפילו הוא עצמו לא מסוגל להעלותו על דל שפתיו, יותר נכון אפילו לא בעומק מחשבתו. מה לעשות, הוא חי כבר בהכחשה לא מאתמול.

הוא שכב במיטה מנסה לברוח מהמחשבות המטריפות, לתפוס עתה תנומה מתוקה שתעלים ממנו את המציאות המרה שעומדת להתרחש בכל רגע. אם אי אפשר לברוח מהמציאות, אפשר לכל הפחות לישון, לכל הפחות החלומות הם מקום המפלט האחרון של הפחדן.

מספורי המגיד

הוא שומע את חברי חדרו מתעוררים בגניחה איומה, מקללים את היום הארוך שמחייבם לשאת את עול הצבא יום נוסף. לאחר שלבשו את מדיהם מתכוננים למסדר הכפוי, הם יוצאים מחדרם, מנסים לעודד את רוחם במארש צבאי. עתה נותר לבד עד... דפיקה עזה על שולחן החדר קרעה את תנומתו המדומה... הגיעה שעת ההצגה האמיתית.

"מיור אריך היקר, ירום הודו ויקום כעת ממיטתו" נשמעה קריאת כבוד מפי חייל שכונה בשם "שפם ענק" (כחצי אמה חזוניתניקית מדוקדקת בכל צד).

אריך לא הגיב, הוא כעת כמעט חסר הכרה, גם כשמטלטלים אותו בכוח איתנים אינו מגיב ולא מזדעזע, גם כמנסים לפתוח בכוח את שמורות עיניו, נותר הוא אדיש, אמנם מפלבל הוא מעט באישוני עיניו כחצי ער, אך אינו מגיב אפילו כדי אנחה, כשמרימים את ראשו, הרי שזה צונח אוטומטית מטה, חסר חיות לחלוטין.

"הויכגעשצטע מיור, ביטע מאך זיש ניכסט קלאמפרשט וויא א'דומע" (בבקשה אל תנסה להעמיד פנים כשוטה) אתה חייב להתייצב כעת בפני המפקד בדחיפות" משנה החייל את הנימה בקריאת זעם אדיר.

"חרררררררררררררר... מפיס הוא דעתו, באיזה חרחור גסיסה, רגע לפני המוות.

החייל עומד כעת נבוכ וחסר אונים לחלוטין, הוא בדרגה נמוכה בהרבה מהקצין שמנסה להעירו, אמנם קיבל הוראה מהמפקד, לא להתחשב בדרגתו הצבאית הגבוהה של מיור אריך, כי המפקד של המחנה מעליו והוא המצווה, אבל בתוך תוכו חושש הוא להגיב באלימות קשה נגד הקצין שעלול לנקום בו באופן אישי לאחר מיכן.

הוא יוצא מהאווה נבוכ וחוזר למפקד לדוות, כי אריך נראה חסר הכרה או בשלבי טירוף, אין לו לכך דיאגנוזה רפואית ברורה.

המפקד יוצא בכבודו ובעצמו ממקום מושבו לראות את אריך, כבר בסקירה הראשונה הבין כי טוראי יואן לא שיקר במאומה, אריך נראה כרגע חסר הכרה, או אולי בהכרה חלקית, אמנם פעמים פותח הוא את עיניו אך עיניו אינן ממוקדות ואין תגובה מינימאלית ממנו, כנראה שהכרתו השתבשה לחלוטין.

הוא גהר מעליו והחל לבדוק אותו לעומק, למצוא את סיבת מחלתו המוזרה, גישוש קל בראשו גילה חבורה ענקית שמקשתת את מורד ראשו, הבחנתו הקלינית אמרה כי הלה הוכה נמרצות עד לאבדן הכרה, אולי היה זה וונצ'ל הגוללייתי שמסוגל היה למעוך את אריך כפי שמועכים ג'וק, אולי התקיף אותו בהפתעה, בכך ניצל את המצב וברח לאן שברח.

השאלה הקשה שהטרידה אותו, א"כ למה לא נמצא חסר הכרה בעמדתו?! התמיהה התעצמה כשתשאל את האופטמן (רב סמל בצבא פרוסיה) יואכים פרוס שאמור היה להחליפו, הלה אישר בפניו כי לא מצא את אריך בעמדתו, העמדה הייתה בלתי מאוישת בעליל, לראשונה בהיסטוריה של הקסרקטין, קצין התרשל בשמירתו, אולי ברח לחדרו בשל הקור הקשה, אבל בצבא פרוסיה אין כאלו תירוצים, קצין שעוזב את עמדתו בלי הסבר נאות (אין כזה) מודח בלי שאלות. יואכים פרוס לא היה אמור לחפש אחריו, אבל עתה הוא מדווח על התעלומה המוזרה. אולי, גרר וונצ'ל את אריך למיטתו וברח, אך זה לא מתקבל על הדעת, למה לו לטרוח להסתיר את אריך, אם בלאו הכי רוצה הוא לברוח, אריך חסר הכרה בלאו הכי לא יכול למנוע ממנו את הבריחה, מה העניין לגרום אותו למיטתו ולהסתכן בחשיפה מיותרת, אולי קלוע קשיא, אך תירוצה לא מתקבלת על דעתו.

Oberleutnant (אובר לויטנט במושגים שלנו הוא אלוף משנה) יואכים פון פלטוביש בכיר המפקדה הראשית בפראג, קיבל למחרת את "אוברסט הויכראנגעגער אופיצר" (קולונל סגן אלוף) מאריו פיליפ מפקד הקסרקטין שנראה נבוכ כולו.

"גוט מארגען צור הויכגעשצער קמאנדיר (בקר טוב למפקד הנערץ) אחד מחיילי, טוראי וונצ'ל דיטריך השוטה ביותר שיש לי, נעלם כאילו היה "אגל טל" שמתאדה בהגיע אור היום. אך אני לא רגוע איך גוליבר (ענק אגדי) יכול להיעלם מהאופק בלי שאיש ידע על כך? עד עתה אין לי מושג, לא שהוא חסר לי כל כך, אבל אתם יודעים היום הוא, מחר מי יודע מי יהיה התורן?"

"מה זאת אומרת נעלם? פרט את דברך". תובע דורש המפקד בחומרה. אופיו הפרוסי מכיל רק את "דר ארדענונג איזט איבר אלעס" (הסדר מעל לכל) וכשאינו את זה הוא אבוד לחלוטין.

"הבוקר עשיתי מסדר ומצאתי שחסרים לי שני חיילים, אחד מהם קצין ששמר על השער נמצא שכוב במיטתו מעין חסר הכרה עד לרגע זה, כרגע אי אפשר לדבר עמו מילה, הוא נראה מטושטש לחלוטין, בבדיקה שעשיתי מצאתי חבורה ענקית מאחורי אוזנו, ניסיתי לדבר איתו אבל הוא מסתכל עלי כמו משוגע ולא מבין דבר. והאחד וונצ'ל שוונצל (זנבון) נעלם עד לרגע זה".

"אתה חייב להפוך עולם ומלואו, אני לא מוכן להותיר את הסיפור באוויר, עליך דבר ראשון לשלוח את כל הרגימנט (גדוד) שיסרוק את רחובות פראג, אתם לא תותירו אבן על אבן מהעיר, עד שלא תמצאו את העריק הנבל, הוא יתלה בכיכר העיר על העץ הגבוה ביותר, כדי שכל העם ישמעו ויראו ולא יזידו עוד. ואת הקצין הפושע, אני מעמיד לחקירה, אם יוכח שסייע לעריקה ייערף ראשו החמוד מעליו, בעזרתו האדיבה של המוציא לפועל וילהלם פון טרוש שכבר מתגעגע לזה מאד, במעמד כל חיילי הקסרקטין, למען ידעו כולם שאין שווים יותר!"

כ-250 חיילים פשטו על כל רחובות העיר פראג סורקים כל פינה, לכאורה אין דבר קל מלאתר ענק בגובה מרשים 1.98 במשקל 150 ק"ג חסון ושיריר, אין לו כל סיכוי להסתתר בשום מבנה או בית, ברם הסיורים הניבו אפס תוצאות. אין זכר ממנו, נראה שבלעתו

מספורי המגיד

האדמה, כרזות ענק מגובות בפורטרט מדויק של הנעלם [שצויר על ידי אחד מטובי הציירים של הצבא] הודיעו בגרמנית וצ'כית על העדרו של החייל הענק וונצ'ל דיטריך ופרס בסך 200 גולדן פרוסיים, עבור המוסר מידע שיביא למציאתו.

מאות תאבי בצע התווספו לחיילי הצבא בחיפוש הקדחתניים, אך לא העלו דבר, העיר כולה דיברה על החידה הסתומה ביותר, "הר אדם" נעלם כאילו היה גמד זניח ביותר. רק כעבור שבוע וחצי כשיבשו הביצות הענקיות שנוצרו עקב סופת הגשמים, נפתרה התעלומה, כאשר ברחוב הדייגים התגלתה גופה ענקית של אדם חסר צורה, הלבוש במדי הצבא האוסטרי, סמוך ונראה למסבאת "נשר הברזל הגדול" כשלידו מצוי בקבוק כרסתני למדי של יין שרף, נראה שהחייל שתה לשוכרה עד איבוד החושים ולאחר מיכן מעד לתוך שלולית ענק שנקוותה בקרבת המסבאה, בכך סיים את תפקידו עלי אדמות. לא היה ספק כי זהו וונצ'ל, לא היה אדם שתאם את המימדים הללו.

הצבא פשט על המסבאה ואסר את ארנסט פון בורין, חוגר צבא וותיק שפתח את המסבאה לאחר שחרורו מהצבא האוסטרי, מפקד הצבא חקר אותו שתי וערב על וונצ'ל ועל מעורבותו בתעלומה, הלה הכחיש בכל תוקף כי הלה דרך באותו לילה במסבאה, הוא לא הכחיש כי היה מבאי המסבאה לעיתים די מזומנות, בכל עת ששוחרר לנפשו, מקומו הראשון והאחרון היה מסבאתו, ברם באותו לילה סוער, דלת המסבאה הייתה מוגפת לחלוטין, בשל סערות הגשמים והברקים שהבריחה את קהל לקוחותיו הפוטנציאלים, פרט לעשרה שיכורים קבועים שבלעדיהם אין קיום למסבאה (עשרה בטלנים) אך איש מהם איננו נמנה על חיילי הצבא, לא ההין איש לדרוך על מפתן מסבאתו, גם אם היה עיור לחלוטין, לא היה מפספס את דמותו הצבעונית של אותו שוטה שתיין, אך לא היה לו הסבר משכנע, מה עושה גופתו המתה המלווה בבקבוק כרסתני ליד מסבאתו, בבחינת "בא הרוג ברגליו".

מטר המלקות שקיבל במנין "ארבעים יכנו כן יוסיף ובכפולות" לא הועילו לשחרר את צינורות הזיכרון, הוא נשבע בשם כל ה"ימח שמויניקעס" של כל הדתות והקהילות הרווחות בטרמינולוגיה הנוצרית, איש מהם לא נעדר, כי אפילו הכפיל שלו לא הגיע באותו לילה. כשראה המפקד כי אין סיכוי להוציא ממנו בדל הודאה, ביקש את הבקבוק הכרסתני לבדוק מקורו.. והנה תגלית מדהימה, הייתה עליו פתקית בשפה זרה באותיות מרובעות, הוא לא הכיר את האותיות הללו, אבל הייתה לו אינטואיציה חזקה מאד כי יש לזה קשר איתן עם הקהילה היהודית.

בעל בית החרושת ליין שרף ר' מנדל רזנבליט, יהודי נמוך קומה בגיל ה-50 אחד היצורים העליזים ביותר בגטו היהודי, נקרא אחר הכבוד אל המפקד לזהות את מקור הבקבוק. הלה נתן מבט אחד ואישר כי הבקבוק הזה יוצר בבית החרושת שלו, הוא לא ידע איזו צרה צרורה הניבה הודאתו.

"אמור לי ברנש, האם אתה סיפקת את הבקבוק הזה לחייל גברתן בשם וונצ'ל דיטריך?" זעק אליו בקול צהלה.

"אני לא מתעסק בכלל במכירה רק בייצור, אני מכין מידי חודש כמה מאות בקבוקים שנמכרים ברחבי פראג וחוצה לה לחנויות יהודיות ולא יהודיות כאחת, מהיכן לי לדעת מי רכש את הבקבוק הזה?" השיב בשלוות נפש בלי להראות אותות פחד.

המפקד שחש איך המצב מסתבך והולך, עצר אותו לשבוע ימים בלי לתת לאיש לגשת אליו, אולי יצליח להוציא ממנו איזו הודאה, אך ר' מנדל לא סיפק את הסחורה, ניכרים היו דברי אמת שאין לו כל מושג, איך התגלגל הבקבוק אל השתיין. מהיכן ייקח אחריות לכל בקבוק להיכן הוא מתגלגל, דומה הדבר לאופה בעל מאפית ענק או יצרן ביגוד רב סניפים שיתבקש לדעת להיכן כל פריט שלו מתגלגל. גם בנקאי לא ייתן דין וחשבון על כל המטבעות שייצאו מתחת ידו להיכן הם זזים?

על אריך צלח הגורל לטובה, שכן היה "חסר הכרה" משך 4 שבועות, לא היה עם מי לדבר, מהיכן יספק "צמח השדה" מידע? כיון שראה המפקד את העניין החליט לרדת מ"העץ" הגבוה עליו טיפס, הוא הגיע למסקנא הפשוטה, כי אריך הוא קצין מועיל ולא מעל בתפקידו, הוא לא יסכן את הקריירה הצבאית שלו בשביל איזה ברנש מפוקפק ביותר. כנראה שהותקף על ידי וונצ'ל השתיין, הוא הכהו מאחורי גלגלתו באלת עץ כבידה עד לאבדן הכרה, יתכן מאד שגרר את הגופה חסרת ההכרה למיטה, כדי שאריך יחשוב שהוכה בחדרו ולא בעמדתו, כך לא יחשוד בוונצ'ל שחמק מהמחנה כי הוא המכה. כיון שכן נסגר התיק לא ככל הוכחות.

וונצ'ל האומלל הוטמן בבית הקברות הנוצרי ב"חלקת השתיינים" כיאה לו, על מצבתו צוין כי מת תוך "מילוי תפקידו".

אריך שהתעורר לאחר ארבע שבועות לא ננזף, איש לא טרח אפילו לבקרו ולספר לו את הסיפור.

~~~~~

לקבל מייל זה בא ליצור קשר במייל w0533194197@gmail.com חנוך חיים וינשטוק ב"י

יגל לבי

גליון מס' 269

פרשת נשא ה' סיון תשע"ט כניסת שבת יום: 19:07 מוצאי חג שבועות: 20:26

נשא

איזו עצה נתן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, לבחורים שבקשו אהבת תורה?

אין סגולה כתורה, אין עוסקיה כישראל! כל לב יהודי כמה וכוסף, מבקש לזכות בתורה הקדושה, להתחבר אליה ולחוש אותה בוערת ומוטמעת בעצמותיו. 'אם בחוקותי תלכו', פירשי' 'שתהיו עמלים בתורה' – כי התורה היא עיקר חיינו, בה נעמול באהבה ולקנותה תכסוף נפשנו.

אבל, עם כל אהבתנו לתורה והבנתנו כי היא יקרה מכל, עדיין רבים מאיתנו אינם מרגישים מספיק מחוברים, ושואפים לזכות ביותר חיבור לתורה, ביותר אהבה ללימוד התורה, וכולנו שואלים: 'איך אזכה בתורה?', 'איך אוכל להתחבר יותר לתורה?' 'איך אוכל להגיע לשיעור ולהיות עירני ודרוך ומסוקרן כמו בפגישה עסקית?' 'איך אוכל לדייק בהגעה ללימוד כמו בהגעה לרופא?'

שאלה כזו, שאלו קבוצת בחורים שנכנסו אל הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, וביקשו לדעת 'איך זוכים לתורה, איך מגיעים לאהבת התורה ולהתמדת התורה? אולי יש תנאים מקדימים כדי לזכות במעלת התורה? לתומם, סברו כי הרב יציע להם שיטת לימוד, אולי גם איזו סגולה לא ידועה. אך תשובתו הפתיעה אותם, כשהרב הציע להם דרך מחודשת ומקורית: 'הרי מי שזכה להגיע למעלת התורה הגבוהה ביותר, הוא משה רבנו. וכשהתורה רוצה לציין מה הן מעלותיו של משה רבנו, כדי שכיר את תכונות האופי הדרושות למבקשים לזכות בתורה, התורה לא מספרת לנו על כשרונותיו והתמדתו, אלא משהו אחר לחלוטין...'.
הבחורים האזינו מרותקים ומסוקרנים. איזו תכונה אופי מציינת התורה כתנאי לזכות בה? הרב נענה והסביר: 'כתוב 'והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה', ופירשי' שענווה זו הינה שפלות וסבלנות לכל אדם. התכונה של משה רבנו היתה ענווה, במידת הצניעות והשפלות זכה להצטיין. כלומר – אם רצונך לדעת כיצד הצליח היהודי הכי תורני בעולם לקנות את תורתו – צא ולמד על ענוותנותו, על מידותיו יוצאות הדופן...'
הרב סיים את דבריו, ולפתע הבינו הנוכחים את הכתוב בספרי הצדיקים, כי המידות הטובות הן מפתח לקנין התורה, הן הצעד הראשון בדרך העולה בית השם. 'דרך ארץ קדמה לתורה' – כי מידות טובות בין אדם לחברו הן צעד מקדים ופותח לקנין התורה, רק מי שמידותיו טובות והוא נוהג בענווה ובכבוד כלפי כל אדם – הוא היכול לזכות לקבל את התורה!
הוא שכתוב כי התורה ניתנה במדבר – המקום הכי פשוט ועממי, ועל הר סיני – ההר שהשפיל את עצמו ולא ראה בעצמו מכובד ובעל ערך. כי התנאי הראשון להתחבר לתורה – הוא לנהוג בשפלות ובאורך רוח כלפי כל אדם, לנהוג בענווה הן אצילית בכל מצב ולכבד כל יהודי באשר הוא... (הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א)

הקשר האישי עם ה' יתברך

מעשה בבחור שהתקשה בעלייתו הרוחנית, ושלה מכתב לרבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, בבקשת עצה והדרכה להתמודדות נכונה עם קשייו. החזיר לו הרב מכתב, וזה לשונו (אהל מרים עמוד י"ג): 'קראתי את מכתבך, ולא הגעתי למדרגה לתת לך עצות ולומר לך מה לעשות. אבל אכתוב מה שנראה לעניות דעתי אחרי תאור הדברים שכתבת. נראה לי שאתה משתדל מאוד בעליה לתורה ביראת שמים, אתה עושה כל שביכולתך ויצאת ידי חובת השתדלות. עכשיו אתה נמצא בשלב בו צריך אתה עזרה מבחוץ. הסיבה לזה היא פשוטה: מפני שהדברים כל כך נשגבים ונוראים לזכות לתורה בחשק פנימי ככל שתיארת – למעלה מכוחות אנוש. ואע"פ שוודאי צריך גם השתדלות מצידנו – אבל מגיע הרגע בו צריך לפנות לעזרה מבחוץ. על כן אתן לך שם וכתובת, אליו תפנה והוא יעזור לך: קוראים לו ה' יתברך...'
הוא חזק מאוד שהרי הוא ברא הכל. אני יודע בסוד שהוא גם אוהב אותך באופן אישי והוא מחכה בכליון עיניים שתפנה אליו. אין בעיה למצוא את הכתובת שלו יתברך – שכן הוא נמצא בכל מקום, כפשוטו, וגם ברגע הזה שאתה קורא את המכתב יכול אתה לפנות אליו. אני כותב לך זאת, מפני שהרבה חושבים כי התפילה היא עניין של עשיית מצווה וחיפוש מדרגות. כל זה נכון – אבל לא העיקר... העיקר הוא שהקב"ה חי וקיים, שאפשר לתפוס איתו קשר אישי, ולעולם לא התאכזב מי שעשה כך! מה שהדבר יותר פשוט ופרקטי – יותר טוב הוא יותר מועיל, העיקר שיהיה קשר אישי. פשוט לספר לו על הבעיה שלך ולבקש ממנו עוד פעם ועוד פעם. חבל על ההשתדלות. תלך ישר למי שיכול לעזור באמת, תתפוס אותו ואל תעזוב אותו עד שהשגת את כל שליבך חפץ...'

בברכת שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

נשא את ראש (ד, כב)

פרשת נשא היא הפרשה הגדולה ביותר בתורה, מספר פסוקיה מאה שבעים וששה. כיוצא בה 'אשרי תמימי דרך' (תהלים קיט) הפרשה הגדולה שבכתובים, מספר פסוקיה מאה שבעים וששה. כיוצא בהן בבא בתרא המסכת הגדולה שבש"ס, מסי' הדפים שלה מאה שבעים וששה. וכן אנו מוצאים אריכות דברים גדולה בפרשה זו במדרש ובזוהר. כל כך למה? לפי שברוב השנים חל חג השבועות בשבוע של פרשת 'נשא', ומיד אחר מתן תורה, כשהיתה התורה חדשה נתאו ישראל להשביע בה את נפשם יותר ויותר, ואחד הסימנים לשאיפה זו של אבותינו בא לידי ביטוי באורך המופלג של פרשה זו... (על התורה).

והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו (ה, ז')

לכאורה תמוה הדבר, שהכתוב פותח כאן בלשון רבים 'והתודו', ואחר כך מדבר בלשון יחיד 'והשיב', 'ונתן'?! משיב על כך הצדיק רבי מרדכי מנישכיו בדרך החידוד: למרבה הצער, קיים לעתים בקרב הבריות מרחק גדול בין הבטחה למעשה. ולכן עינינו רואות, שמרובים האנשים המכים על חטא ומתודים בפייהם על חטאים ועוונות שנכשלו בהם. אולם כאשר אלה מגיעים לקיום החובה של השבת גזילה לזולת וכיוצא בכך – מתברר במקרים רבים, שהיודי בפה אינו מביא לכלל מעשה בידים. מציאות עגומה זו ביחסים שבין אדם לחברו באה לידי ביטוי בלשון המשתנית בכתוב שלפנינו: 'והתודו' מקויים על ידי הרבים, אבל 'והשיב...ונתן...' מקויים רק על ידי מעטים, יחיד פה ויחיד שם... (פרפראות לתורה).

זאת תורת הקנאות אשר תשטה אשה תחת אישה ונטמאה... והעמיד את האשה לפני ה' ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת(ה, כט-ל)

סיפר מאור ישראל מרן הגר"ע יוסף זצ"ל מנסינו הרב אודות הסיבות המביאות לגירושין ולחוסר שלום בית, ואמר: 'בהיותי דיין עסקתי רבות בגירושין, וראיתי פעמים רבות שרוב הגירושין והריסת מסגרת המשפחה נובעים מחוסר צניעות, כי כאשר בני הזוג מתנהגים בחוסר צניעות, ממילא אינם סומכים אחד על השני, וכך מגיעים לבסוף לפירוק המשפחה ולגירושין. ובודאי מי ששומר על הצניעות כפי ההלכה, הרי הוא יזכה להצלחה, ולהשראת הקדושה בביתו, ויזכה לבנים תלמידי חכמים וצדיקים.

ידע האדם שאם הוא לא מסתפק במה שיש לו, ורוצה לקחת גם ממה שאינו שלו, ורוצה לחיות בהפקרות, הרי הוא יענש ויקחו ממנו גם את מה שיש לו, וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין קו) שהגמל היה מקנא בשור שיש לו קרניים, ורצה גם הוא קרניים, ולבסוף חתכו לו גם את אזניו, והפסיד גם את מה שכבר היה בידו, ולכן אוזניו של הגמל קצרות.

ומזה נלמד שמי שרוצה לזכות במה שאינו שלו, אין מניחים אותו מן השמים לקחת מכל העולמות, ולבסוף יקחו ממנו גם את מה שחיה בידו, ונמצא קרח מכאן ומכאן. (שיעורי הראש"ל, ח"א פרשת ואתחנן, עמ' לו).

הטעם למנהג לאכול מאכלי חלב בחג השבועות

א. בדומה לשני תבשילים בפסח שאחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה, כך בשבועות אוכלים מאכל חלב ואחר כך מאכל בשר (טושו"ע תצד, ב).
ב. לפי שכשהיו ישראל בהר סיני נצטוו על המצוות, ולא היה להם מה לאכול לפי שהכלים היו אסורים וגם לשחוט לוקח כמה ימים עד שימצאו את כל מה שנדרש לכך, בדיקת סכין ואחר השחיטה לנקר ולמלוח הבשר ועוד הלכות, ולכן אכלו רק חלב ולזכר זה אנו אוכלים מאכלי חלב (משני"ב תצד ס"ק יב).
ג. דאיתא בזוהר (ויקרא צו, ב) שאותן ז' שבועות היו להם לישראל ז' נקיים דוגמת אשה המטהרת מנדתה, וידוע שהדם נעבר ונעשה חלב (בכורות ו, ב) והיינו מדין לרחמים ומנהג אבותינו תורה היא (מג"א תצד ו).
ד. מסמיכת הפרשיות בתורה אנו מוצאים את חג השבועות ליד איסור בשר וחלב דכתיב (שמות כג, יט) "ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך" פסוק המדבר בחג הביכורים, כתוב באותו פסוק "לא תבשל גדי בחלב אימו" וכדי להראות שביום טוב שאוכלים בשר וכל מעדנים אנו מקיימים את הלאו הזה ונזהרים בהפרדה גמורה בין חלב לבשר (מטעמים בשם השלי"ה).
ה. דאיתא במדרש שמונה שמות יש לו להר סיני ואחד מהם הר גבנונים מלשון נקי כגבינה על כן אוכלים גבינה בשבועות על שם ההר שקיבלו את התורה עליו (ר' שמשון מאסטריפאליע בספרו דן ידן מאמר יב כא, לוח דבר יום ביום סיון).
ו. לפי שהתורה אוהבת שפלות ולכן בימי קדמונים היו לומדים על הארץ ומאכלי חלב הם מאכלי קטנות כמו שדרשו חז"ל את הפסוק במשלי (כז, כז) "ודי חלב עיזים לחחמך" ביאור די לו לאדם שיתפרנס מחלב גדיים וטלאים שבתוך ביתו, ומבאר רש"י די לך בחלבם ולא תשחט ותאכלם (טעמי המנהגים תרכה).
ז. על פי הגמ' (בכורות ו, ב) שמקשה חלב מנין שמותר לאכול הרי הוא אבר מן החי, ומתוצאת כדכתיב (שמות ג, ח) "ארץ זבת חלב ודבש", ולפי"ז קודם מתן תורה היה איסור אכילת חלב מדין אבר מן החי שהם חלק מז' מצוות בני נח ורק אחר מתן תורה הותר להם אכילת חלב ולכן אנו אוכלים מאכלי חלב בחג השבועות להראות שרק על ידי התורה הותר חלב לאכילה (טעמי המנהגים תרכב).

ח. הגימטריא של המילה חלב היא 40. ולכן אנו אוכלים מאכלי חלב בשבועות לזכר ארבעים הימים שבהם שהה משה על הר סיני ולמד את התורה כולה [משה רבינו שהה יום נוספים על הר סיני בתפילה למחילה על חטא העגל, ובפעם השלישית עוד מי יום עד ששב עם הלוחות השניים], (לב דוד מהרב החיד"א).
ט. כיון שביום זה נמשה משה מן המים כדאיתא (סוטה יב, ב) שנולד בו' אדר ושלושה חודשים היה ביאור ואותו היום משנתה אותו בת פרעה ולא רצה לינק מחלב נכרית לפי שאמר פה שעתיד לדבר עם הקב"ה יגע בנכרית עד שבאה אמו והניקה אותו ולכבודו של משה אוכלים מאכלי חלב (ספר מטעמים דף ל).
ואולי אפשר להוסיף בזה שרמוז כאן שבשביל לזכות בתורה בשלמות צריך להיזהר ממאכלות אסורות המטמטמות את נפשו של אדם כמו שמשה רבינו נזהר בזה.

י. בתורה ישנו תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים של אדם, ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה ימים שבתורה, כנגד כל יום יש מצוות לא תעשה אחרת צא וחשוב ותמצא שמצוות לא תעשה של בשר וחלב חלה ביום השבועות. כמו כן מצוה קיי"ג במנין המצוות שבספר החינוך היא שלא לאכול בשר וחלב מצווה זו היא מצוות חס"ו במנין מצוות לא תעשה ומקבילה ליו"ט שני של שבועות, החל ביום חס"ו מר"ח ניסן שהוא ראש חודשים ראשון לחודשי השנה שממנו מתחילים לספור ספירת הימים והחודשים (ר' חיים ויטל, ספר עצרת).

יא. בדרך רמז דכתיב (במדבר כח, כו) "וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם" "חדשה לה' בשבועותיכם" ר"ת "חלב" (הגהות מוהר"א אזולאי תצד ב).

יב. טבעו של חלב שהוא מתקיים ואינו מתקלקל רק בכלים שפלים ככלי חרס, ככלי כסף או זהב הוא יחמיץ מיד, וזהו שמרמז לנו באכילת חלב שגם התורה אינה מתקיימת אלא אצל היהודים שחיים בפשטות ובבני עניים (זיו המנהגים).

יג. על פי המדרש (תהילים ח, ב) בשעה שהמלאכים באו אל אברהם עשה לפניו חמאת חלב ובן בקר והם אכלו בשר וחלב, וכשרצה משה לקבל את התורה אמרו המלאכים לקב"ה "תנה הודך על השמים" אמר להם הקב"ה הרי אכלתם בשר וחלב אצל אברהם ואיך תקבלו את התורה שאוסרת אכילה כזאת, ולכן אנו אוכלים מאכלי חלב ובשר ונזהרים לא לערבב זה בזה כדי לומר שבזכות מצווה זו קיבלנו את התורה (באר היטב תצד ח).

יד. לפי שגמרו לספור ספירת העומר, ואמרו חכמים שיש לעשות סעודה לגומרה של מצווה (שו"ע תרס"ט בהג"ה מדברי הטור), על כן עושים סעודה עם מאכלי חלב, שכן עם יעשה סעודה עם בשר אין בזה היכר שעושה לשם גומרה של מצווה אלא לשם יו"ט על כן עושים סעודה זו במאכלי חלב (מדרש פנחס אות נ הו"ד במשנה יעקב).

טו. לפי שביום מתן תורה נעשה עם ישראל כבירה חדשה ונהפכו להיות כקטן שנולד ע"כ היו זקוקים למאכלי חלב שהוא מאכל ורפואה לילדים ותינוקות (ספר עצרת).

טז. מיד שקיבלו עם ישראל את התורה נעשו תשושי כוח מפני שהתורה מתנת כוחו של אדם וע"כ אכלו מאכלי חלב שהוא רפואה ומחזירה כוחו של אדם לקדמותו (לב דוד מהרב החיד"א). [הרב יהודה לב שליט"א, מח"ס ילב המועדים]'

יהודי לא תועה בדרך!

מעשה שהיה בגאון רבי מרדכי פרוגמנסקי זצ"ל, שנטע פעם ברכבת ביום שישי, ולידו בקרון ישב יהודי שהיה מוחל. השניים החלו להחליף ביניהם דברים, ועד מהרה שקעו לתוך סוגיות עמוקות בהלכות מילה. ראשם ורובם היה עסוק בתורה הקדושה, עד כדי כך שלא שמו על לבם שהרכבת כבר עברה את מחוז חפצם; והשניים ממשיכים לצלול בים התלמוד והפוסקים... לפתע הביט המוחל מבעד לחלון, וכמעט שחשכו עיניו. רכבת חזור לא היתה באותו יום, והחל המוחל לדאוג - מה יהיה עלינו? היכן נשבות ביום השבת!...

הרגיעו רבי מרדכי: יקירי ואהובי, שמע נא יסוד מוסד: יהודי אף פעם לא תועה בדרך! הוא מתגלגל לכל מקום בהשגחה פרטית! כאשר הגיעה הרכבת לתחנה הבאה, החליטו לרדת במקום, אף על פי שלא הכירו כלל את האזור. עד מהרה התברר להם כי בעיירה זו מתגוררים רק גויים, ואין במקום אף יהודי. המוחל שסמך על בטחונו של ר' מרדכי שתק, ואילו ר' מרדכי לא התייאש והמשיך להתעניין, עד שנודע להם על יהודי אחד ויחיד המתגורר בקצה העיירה. מיד הזדרזו והלכו לביתו. פתח היהודי את הדלת, וראה שני יהודים עומדים לפניו, דבר שלא ראה כמעט מעולם. פרץ היהודי בבכי מרוב התרגשות, וביקשם ששמחה רבה להיכנס לביתו, והחל מספר את הסיפור המרטיט הא: "דעו לכם רבותני, כי לפני שבוע נולד לי בן זכר, היום הוא היום השמיני, וכל היום הנני עומד ומעתייר בדמעות לפני ה' יתברך, שיוזמן לי אדם שימול את בני. והנה זכיתי שנשלחת אלי מן השמים... ואכן, המוחל מל את הרך הנולד, ור' מרדכי היה הסנדק, והיה בעל-הבית שש ושמה, ופיו לא פסק מלהודות לה' יתברך ולשלוחיו. פנה ר' מרדכי למוהל ואמר: רואה אתה - יהודי אף פעם לא תועה בדרך!..."

מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה

מעשה ביהודי שהתקומם מאד על שנפתחה למולו חנות חדשה המוכרת את אותן שחורות כשלו. לקח את הסוס והעגלה, ונסע ליצאנוי הרחוקה. נכנס אל הרבי מצאנו, ויהלשיני על אותו יהודי, "רבי, הוא בא לקפח פרנסתי. יפעל נא הרבי שתסגר חנותו במהרה..." "הרבי שומע את הסיפור, ושואל: "איך הגעת לכאן?!", "הגעתי על ידי הסוס והעגלה", השיב האיש. מוסיף הרבי לשאול: "והסוס במהלך הדרך הארוכה שתה מיים?!", - "בדאי. בכל כמה קילומטרים אני מתיר אותו, לוקח אותו לנחל והוא שותה". היהודי עומד תמה למול שאלותיו המוזרות של הרבי, אך הרבי ממשיך: "האם שמת לב לדבר מעניין שקורה בכל פעם שמתחיל הסוס לשתות מהנהר?..."

האיש לא הבין במה מדובר, ואז הסביר לו הרבי: "הנה בכל פעם שמתכופף הסוס לרוות את צימאונו, במקום לשתות מהמים הוא רוקע בהם ברגליו, ורק לאחר מכן מתחיל לשתות. מדוע הוא עושה כן? - ובכן, כאשר מכופף הסוס את ראשו לעבר המים הזכים, הוא רואה למולו... עוד סוס נוסף, שגוחן אף הוא לשתות מהמים. למעשה הוא רואה במים את עצמו, אך הוא סוס, ואינו יודע שהדמות המשתקפת במים היא דמותו (הסוס אף פעם לא הסתכל בראי), וממילא הוא טועה לחשוב שיש עוד סוס נוסף בתוך המים... לא זו בלבד שהוא פולש לתוך הנהר שלי, אלא מתחצף לבוא ולשתות בו בזמן שאני רוצה לשתות, ולא מצא הרשע הזה מקום אחר. דוקא כאן!...! הסוס חושש שעמיתו ישתה את כל המים, ולכן מתחיל לבעוט בו בזעם, עד שהמים הופכים לבוץ, ושבוץ שהצליח ילגרשי את הסוס האחר. רק אז, ששבו לא נראה הסוס 'השני', נרגע 'הראשון' ומתחיל לשתות מהמים העכורים..." המשיך הרבי במתק לשונו: "ראה נא, הסוס נשאר סוס - ראשית כל, הוא אינו מבין שזהו סתם דימיון, אין פה כלל סוס. וגם אילו היה סוס נוסף, מה איכפת לך שאף הוא ישתה?! הלא יש בנהר מספיק מים למאות סוסים!... אלא מה, דבר אחד הוא 'הרוויחי' - שהוא שותה לבסוף בוץ ולא מים!"

"אם כן יקירי, מסיים הרבי, "ברצוני לשאול, מה איכפת לך שההוא פותח חנות? אלא מה, אתה סבור שהוא לוקח לך את הלוקחות ואת הפרנסה? - הרי אנחנו יודעים שאין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו, ונהרו של הקב"ה גדול. האמת היא, שפרנסתך לא נפגעת כי הוא זה, אלא שאתה שותה בוץ - כל כך הרבה עגמת נפש, אתה יאוכל את עצמך", ומתמוטט מעצבים. "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין" (תהלים ל"ב, ט). תהיה רגוע יקירי, ותחזור למקומך בשמחה!..."

מדוע צער גידול בנים?

חבל שהאנשים לא יודעים וצריך לומר להם: שהרבה סובלים בצער גידול בנים מחמת מחלות של ילדיהם ושאר מקרים קשים רח"ל והכל מסיבת חטא ההורים בפגם העיניים והמחשבות ופגם הברית (מדברי הגרמ"י לפקוביץ זצ"ל מובא בספר 'תפארת בחורים' עמ' נט) וכן יש לנו ללמוד את כל מאורעות הזמן הצרות והיסורים של הכלל ושל משפחות ויחידים אשר אמנם דרכי ה' נסתרו מעמנו אך יש לנו לתלות הרבה מהם; שתלויים מענין הסתרה והקדושה. אך יש שמירת העיניים וטהרת הממשבה זהו הדבר הראשון לכל הצלחת האדם וגם הדבר האחרון המביא לידי קדושה של אין סוף, עד רוח הקודש (הגרמ"י לפקוביץ זצ"ל בהסכתו לספר קדושת החיים)

סיפור לשבת

עם פרץ לא מתעסקים – את זה ידעו כולם. פרץ היה בחור תמיר וחסון ובעל כוח פיזי יוצא מגדר הרגיל. לפימה שלו הייתה יכולה להשביט יד של אדם למשך שבוע. טפחת שכם שלו הייתה משאירה את האיש שמולו עם כתף מפורקת. אין פלא אפוא שאנשים רבים התרחקו מחברתו, מחשש שמא יעלו את חמתו ויטעמו מנחת זרועו. את תקופת שירותו הצבאי הוא עבר בשלום, ואפילו בהצלחה רבה. אמנם מבחינה חברתית הוא היה אסון מהלך, אך בגלל כוחותיו האדירים גויס ליחידה מובחרת וסודית, וזכה שם לשבחים ולעיטורים. לאחר שחרורו הוא פנה למקצוע שבו לכוח יש משמעות, ועסק באבטחת אישים ומשלוחים יקרים. מנהל העבודה שלו ידע שכאשר פרץ בסביבה, הוא יכול להיות רגוע. איש לא יתעסק איתו, ומי שינסה יתחרט על כך מהר מאוד...

לאחר כמה שנים נמאס לפרץ להיות שכיר, והוא החליט לפתוח חברת שמירה משלו. הוא חיפש שמות לעסק ולבסוף הגיע לשם שמצא חן בעיניו: 'יחובשי'. ולמען מי שלא הבין מה הקשר, הוא הזמין שלט גדול שעליו כתוב 'איזה גיבור? הכובש!' ותלה אותו מעל לפתח המשרד. יום אחד פסע פרץ ברחוב והבחין בקבוצת אנשים המתגודדת בהתרגשות ליד סניף הבנק. חושיו התחדדו ושיריו נכנסו לכוננות. רגע לאחר מכן פרץ מדלת הסניף גבר תבוש בקסדת אופנוע והחל להימלט כשידו האחת אוחזת בשקית וידו השנייה מנופפת באקדה.

פרץ לא היסס. הוא החל לרדוף אחרי השודד ובזינוק אחד השכיב אותו ארצה. השודד ניסה לכוון אליו את האקדה, אך ידי הפלדה של פרץ פשוט כופפו את זרועו לאחור, כשקול צפופץ העצמות נשמע בבירור. השודד שמט את האקדה מיידו והחל לילל בכאב. העוברים והשבים שעקבו אחרי הקרב בדריכות, מחאו כפיים לפרץ. השוטרים שהגיעו עד מהרה לעצור את השודד, שיבחו את פרץ והודיעו לו שבקרוב יוזמן למשטרה לקבל אותה הוקרה על פעולתו האמיצה. מנהל הסניף ניגש אף הוא להודות לו, וברגע שהם נפגשו פרצה קריאת הפתעה מפיחה: 'פרץ!', 'שמעון!'. מסתבר ששניהם שירתו יחד בצבא והם לא נפגשו כבר עשר שנים.

מנהל הסניף הזמין את פרץ למשרדו שבבנק כדי לשוחח בנחת. 'אתה יודע?' אמר המנהל, 'בתחילה התפלאתי מי מוכן לסכן את עצמו ולהתנפל על שודד חמוש, אבל כשראיתי שזה אתה הכול היה ברור לי. תמיד היה בך שילוב מיוחד של אומץ וטוב לב. טוב לבי! צחק פרץ, 'זו הפעם הראשונה שמישהו מוצא בי תכונה טובה. תמיד רועדים כשרק רואים אותי ובורחים לצד השני של הרחוב.'

'זה ממש לא נכון', אמר שמעון מנהל הסניף, 'כבר בצבא הבחנתי בלב הענק שיש בתוכך. אתה רק צריך לעבוד על המידות שלך, ואז כולם יראו את האופי הטוב שלך.' 'מידות?' שאל פרץ במבוכת-מה, 'מה זה מידות?' שמעון הרים ספר שהיה מונח על שולחנו. 'לספר הזה קוראים 'פרקי אבות'. יש בו דברי חכמה והגות עתיקים שמדברים לכל אדם. אם תקרא מדי פעם בספר הזה, תדע מה זה 'מידות' וכיצד עובדים עליהן.'

'אולי תסכים ללמד אותי?' שאל פרץ, 'שמעון הסכים בחפץ לב. מדי שבוע, בימי שלישי בשעת הפסקת הצהריים, היה פרץ מגיע למשרדו של שמעון בבנק והם היו לומדים זמן מה בפרקי אבות. פרץ אהב את הלימוד ולא היה מוכן לוותר עליו, אבל תמיד שאל את שמעון מתי כבר ירגיש את העניין הזה של המידות שהוא דיבר עליו בהתחלה.'

לאחר כמה שבועות ערך פרץ קניות בשוק. הוא חש שמישהו נצמד אליו אך לא היה בטוח בכך. לאחר עוד רגע, כשרצה לשלם לירקן, הוא גילה שהארנק נעלם מכיסו האחורי. פרץ היה מקצוען. הוא סקר מיד את השוק במבטו, ותוך כמה שניות איתר אדם שמתרחק במהירות מהמקום.

פרץ לא היסס וזינק אחריו. תוך דקה שכב האלמוני על הרצפה כשהארנק הגנוב בידו והוא לכוד ונאנק מתחת לזרועות האדירות שהצמידו אותו למדרכה.

פרץ הביט באיש והזדעזע למראה עיניו. האיש היה לבוש סחבות ומראו ערוב ביותר. בליבו של פרץ התחוללה מלחמה גדולה. בדרך כלל הוא לא היה מהסס ומכלה בגנב כזה את זעמו, אבל פתאום צפו לגד עיניו כל מיני מילים ומשפטים שאותם היה לומד עם שמעון בימי שלישי: 'הווי מתונים בדין', או 'הווי דן את כל האדם לכף זכות', או 'קשה לבעוס, ונוח לרצות - חסיד'... לבסוף קם פרץ והרפה את אחיזתו באיש. הרחמים גברו על הכעס. הוא הוציא מארנקו שטר של מאתיים שקלה וכרטיס ביקור והגיש לו אותם. 'אם תהיה לך איזה בעיה, אתה יכול לפנות אלי, אמר, 'אבל בחיים אל תגנוב יותר!' באותו יום הזמין פרץ שלט למשרדו ובו עוד שתי מילים. מעכשיו היה כתוב על השלט: 'איזהו גיבור? הכובש את יצרו!' (דוד קליינר - שלום לעם).

סיפור לשבת

השעה הייתה אחת אחר צות, כשהטלפון צלצל ללא הפסקה בחדר המלון. אנריקו ולוצ'י התהפך במיטתו. הוא היה עייף מאד לאחר הטיסה המפרכת מארגנטינה לסינ, ומתנסיעה הארוכה משדה התעופה בבירה בייג'ין עד למחוז סיצ'ואן שבו היה מפעל השעונים שבבעלותו. הוא תהה מי זה יכול לצלצל בשעה כה מאוחרת, והרים את השפופרת בחטף. 'כן', אמר תוך כדי פיהוק ארוך. 'מי זה?' 'שלום אדוני, מדבר הו צ'יאן, פקיד הקבלה של המלון. בגלל מזג האוויר הסוער והתרעות על סופת חוריקן, החליטה הנהלת המלון לפנות את שוכני החדרים הגבוהים אל הקומות הנמוכות ליתר ביטחון. אני מתנצל על אי הנעימות.' 'אני כבר יורד', ענה איש העסקים הארגנטינאי לפקיד הקבלה. עכשיו נזכר שכנסע למלון, שרר בחוץ ערפל סמיך, וגשם שוטף מלווה בברקים ורעמים ירד כל הדרך.

אנריקו ולוצ'י קם ולבש את בגדיו, שטף את פניו בזריזות ויצא מהחדר תוך שהוא גורר את מזוודותיו, ועוקב דרך חלונות הזכוכית אחרי הסערה המתחוללת בחוץ. כשהגיע ללובי, ביקש הפקיד לתת לו מפתחות לחדר בקומה נמוכה יותר, אך אנריקו התקשר קודם למנהל המפעל שלו, שהתגרר בסיצ'ואן, כדי להתייעץ האם כדאי בכלל להישאר במחוז, או שעדיף לחזור לארגנטינה. 'סופה כזו נמשכת כאן, בסיצ'ואן, לפחות שבוע ימים', השיב לו המנהל הסיני. 'אם אתה יכול, עדיף לך לחזור לארצך ולחזור הנה רק בעוד שבוע.'

איש העסקים הארגנטינאי ניגש לדלפק הקבלה של המלון. 'אני עוזב את המלון וחוזר לבייג'ין, הודיע לפקיד. 'תזמין לי מוניית בבקשה'. הפקיד הרים את הטלפון ודיבר מספר מילים בסינית מהירה, ומיד חזר לאנגלית: 'בבקשה אדוני, המונית שלך תחכה בחוץ בעוד חמש דקות'. עד מהרה נשמעו צפירות המונית מחוץ למלון. אנריקו לבש את מעילו וכיסה את ראשו כשיצא אל הגשם השוטף. הנהג יצא מהמונית, סייע לו להעמיס את המזוודות בתא המטען, ופתח עבור הנוסע המכובד את דלת המושב האחורי. 'כמה עולה הנסיעה?' שאל אנריקו. 'בעל מפעל מקומי, הוא נסע כבר פעמים רבות את הדרך ממחוז סיצ'ואן עד לבירה בייג'ין. הוא תיאר לעצמו שהפעם המתיר יהיה גבוה מהרגיל עקב הסערה, אך לא תיאר לעצמו עד כמה.' 'חמישים דולר', ענה הנהג.

'מה???' פרצה השאלה מגרונו של אנריקו ההמום. זה היה פי עשרה מהמחיר הרגיל. 'אני לא מוכן לשלם יותר מעשרה דולר - וגם זה הרבה מאד!' זה המחיר, התעקש הנהג הסיני. 'אם אתה לא מעוניין, אתה יכול לרדת מהמונית'. אנריקו חשב במהירות. מזג האוויר הפך גרוע מרגע לרגע ואין שום טעם לחזור לבית המלון. עליו לנהוג בחכמה.

'טוב, יש לי ברירה!...! נאנח הארגנטינאי והורה לנהג להמשיך בנסיעה. נהג המונית חיך לעצמו בחשאי. כבר חודשים רבים שלא נפל לידיו טרף קל כזה: איש עסקים זר ביום סופה וסערה. מתי עוד אפשר להרוויח משכורת חודשית בשעתיים-שלוש של עבודה?! הדרך עברה בשתיקה, ולאחר שעתיים וחצי הגיעה המונית לשדה התעופה במרכז בייג'ין. 'בבקשה', הכריז הנהג באדיבות מזויפת והוציא את מזוודותיו של אנריקו אל המדרכה.

אנריקו שלף שטר של מאה דולר מארנקו. 'יש לך עודף?' שאל. הנהג חזר למושב, וחייטט בתיקו כדי להוציא את העודף. 'היי, רק רגע', אמר אנריקו לפתע, 'נפל לי הכסף. אתה יכול להדליק רגע אור מאחורה?' נהג המונית הדליק את האור הפנימי של המכונית, ואנריקו ולוצ'י התכופף במושב האחורי ובחן את רצפת המונית. לאחר כמה דקות של חיפושים, התרומם אנריקו. 'אי אפשר לראות כך כלום', אמר לנהג. 'יחכה לי פה רגע, אני ניגש לחנות הסמוכה לקנות פנס כדי למצוא את הכסף.'

איש העסקים הארגנטינאי יצא מהמונית, והלך לכיוון החנות הסמוכה. בזכוכית של חלון הראווה יכול היה לראות מה מתרחש מאחורי גבו, ומה שחשב שיקרה - אכן קרה: המונית עקרה ממקומה ויצאה בנסיעה מהירה מהמקום. אנריקו חיך לעצמו והסתובב לקחת את המזוודות שהמתינו לו על המדרכה. הנהג הסיני עשה בדיוק כפי שהוא צפה שיעשה: הוא יברח ויעצור בעוד כמה רחובות, כדי למצוא את השטר האבוד של מאה הדולר ליד המושב האחורי...

ואכן, שלוש דקות לאחר מכן, במרחק כמה רחובות, עצר נהג המונית הסיני והחל לחפש בלהיטות את השטר האבוד. בתחילה לא מצא כלום, אבל לאחר כמה דקות, מצא שטר מקופל של חמישה דולר, שאליו מוצמד פתק כתוב באנגלית. הוא מיהר למצוא מישהו שידוע לקרוא אנגלית, והלה תרגם לו את הכתוב: 'ידידי הנהג, אם אתה חושב שאתה חכם - אני יותר חכם ממך! קח לך חמישה דולר, שזה המחיר הרגיל של נסיעה, ותגיד תודה רבה, כי אם לא הייתי אדם ישר, לא הייתי משאיר לך אפילו את זה.'

*בפרשתנו, פרשת נשא, אנו למדים שאדם יכול להיות נזיר. מהו נזיר? אדם שמקבל על עצמו להתרחק מהנאות שמותרות לכל אדם: שתיית יין, תספורת הישער כדי לחיירות נאה וכדומה. הרעיון שבנזירות הוא ממש כמו התרגיל שעשה אנריקו ולוצ'י לנהג המונית הסיני: הנזיר אומר ליצר הרע: אתה מנסה לגרום אותי לתאוות ולהנאות אסורות? אני אראה לך שאני מסוגל להתאפק ולהתרחק אפילו מהנאות מותרות. אתה חושב שתעבוד עלי ותרמה אותי? אני אראה לך שאני יותר חכם ממך. כי זו דרכו של היצר הרע: לנסות 'לגנוב' את דעת האדם בזמנים של חולשה ולהשיג לעצמו הישגים. ועל כן הדרך להילחם ביצר הרע היא בשיטותיו שלו: לעבוד עליו, לרמות אותו ולהעמיד אותו במקומו. (איתמר מאיר - שלום לעם).

מוקדש לענין הרדיג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורג'יה זיע"א

ענין
שבת

עלון מס' 1074

להצלחת צבי בן יפה ורעייתו ובי"ב הי"ז	נשא ה' בסיוון תשע"ט, ירושלים		לענין רפאל בן פריחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הבן			לענין מול בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי'			לענין אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בהן בן מול הי"ז	7:05	כניסת שבת	לענין שמעון בן שמחה ז"ל
לדפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ז	8:26	יציאת שבת	לענין חזקיה בן אסתרי ז"ל
לדפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ז	9:00	רבינו תם	לענין איון מרים בת דוולת ע"ה

דבר אל אהרן ואמרת אליהם „כה” תברכו, נכס"ד הטעם שכתוב דבר לשון קשה, ללמד שהשי"ת הפץ הרבה שהכהן יברך את ישראל. שאם לא מברך מונע טובות והשפעות מישראל. וכיטל מצות עשה. ועבר בשלשה עשה אם היה בבהכנ"ס או אמרו לו לעלות או ליטול ידיו כנוצר בשלחן ערוך, (א"ח סימן קכח) תיבת „כה” עם הכולל גמ' שם „הוי"ת ב"ה” „בשמחת לב” „במ"ק, שיברך בשמחה ואהבה, וכן פירש"י ז"ל. אמור מלא. לא תברכם בחפזון ובבהילות. אלא ככוונה ובלב שלם, תיבת אמור ר"ת וכהן מברך איסור ריצה, א"נ אמור בגמט' זמר, שיברך בנחת, וכוונה כמו שירה וזמרה, עוד תיבת כ"ה ר"ת כל הימים, תברכו את בני כמו בירושלים שמברכים בכל יום ברכת כהנים:

יברכך ה' וישמרך, נכס"ד יברכך י"ה וישמרך, בר"ת גמט' שם הוי"ה ב"ה, ובסו"ת שם קדוש מ"ה ור"ל ע"י שיברך כל ברכותיו בכוונה ובפרט בהזכרת שם השי"ת שצריך לכיון אדון הכל היה הוה ויהיה, (שולחן ערוך סימן ה') ויזהר שלא להזכיר ש"ש לבטלה, עי"ז יתברך בשפע כברכת ה', ופירוש יברכך ה' וישמרך. שהשי"ת יברכך בכנים, ועושר, וכל טוב, והעיקר הוא וישמרך. מעין הרע, ומלשון הרע, ומשיחת הבריות:

יאר ה' פניו אליך ויחונך, נכס"ד יאר ה' פניו אליך ר"ת בגמט' „מיכאל” מליץ טוב ישראל, וסו"ת כל הפסוק עם חמש התיבות גמ' „אהרן”, „רנו” ליעקב שמחה, ע"י שיאר ה' פניו אליך להשגיה ולשמור את ישראל, או האומות יבושו וישראל ישמחו כמ"ש (ישעי' סה) הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו: ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, נכס"ד כל הפסוק בסו"ת גמט' בלק, ור"ל מה שרצה בלק ח"ו לכלות את ישראל ושלח לבלעם לקלל אדרבא שם השי"ת בפיו שיברך את ישראל, וכן בכל דור ודור ע"י שאנחנו באחדות ושלום אין אומה"ע יכולים לנגוע בנו, וזהו ישא י"ה פניו אליך ר"ת גמט' מיכאל שר ישראל שמבקש כף זכות תמיד על ישראל:

ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, נכס"ד ושמו ר"ת וכהן שימברך. מתברך ומתגדל, וצריך שיברך משמחה ומלב, והטעם שסמך ברכת כהנים לנזיר, ללמד שהכהנים צריכים להיות בקדושה, ובפרישות, ובנקיות, ובשמחה, יותר משאר הקהל כמון שכתוב בזה"ק (ויקרא ח'):

בסיוע "תכשיטי שמעון" שכונת תבוכרים טל' 5824226 י-ם

סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

ילחג השפועות, יום הסתלקותו של הבעש"ט

כ"ט

פני שנה גולד רבי ישראל בעל-שם טוב, מיסד תנועת החסידות, שהאיר את עיני ישראל בתורתו, למודו והתנהגותו. עד היום הזה משמשת תורתו — תורת החסידות — מורה דרך לעבודת ה' למאות אלפי יהודים בעולם כולו.

הבעש"ט גולד בח"י אלול בשנת ה'תנ"ח בעיירה אקופ. בגיל חמש נתייחס מהוריו.

אביו הצדיק, ד' אליעזר, אמר לו לפני פטי-רחו: בנך ישראל, אל תירא ואל תחת מפני איש ומפני דבר כלשהו, בלתי מה' לבדו! „אהוב כל יהודי ויהודי מעמקי לבך ובלהט גשמתך, בלי כל הבדל מיהו ואיך הוא. זכור גא את דברי אלה”.

מלים אלה של אביו שנאמרו ברגעיו האחרונים, נחרתו עמוק בלבו של הילד הקטן. סביב עיירת מולדתו של הבעש"ט השתרעו יערות סבוכים. ישראל הקטן לא פחד מהיערות. לה-פך: הוא אהב אותם. ביער הלא שקט ואיש אינו מפריע לך בהירהוריק.

נוהג היה ישראל לקטף לשבת על גזע עץ שנקטע ולחזור על מה שלמד ב„חדר” אותו היום. ביוש-בו שם הוא התבונן בעצים, האזין לציוץ הצפר-רים וראשו מלא מחשבות והגיגים. לעיתים הוא חשב על ילד אחר, צעיר ממנו בשנים בן שלוש בסך הכל, שחי פעם ובגיל צעיר הכיר את בן-ראו וקבע כי יש בעל לבירה והוא ה' הבלתי נראה, אדון כל המעשים — ושבעקות גי-לויז זה שיבר את גילולי בית אביו והצשלך לכבשן האש.

ישראל אף התבונן בנפלאות הטבע והבין כי כל עשב וכל עלה חי וצומח בוכות הכח שהשם נותן לו.

לעתים קרובות נשאר ישראל ביער עד שעות הלילה המאוחרות ואף קרה שהוא לן שם כל הלילה. במקרה כזה הוא קם יחד עם השמש, רחץ את ידיו במי הנהל והתפלל. את

הברכות ותפילת השחרית ידע זה מזמן בעל פה. איש לא שם לב היכן נעלם מדי פעם היתום הקטן. השמש, שתפקידו היה להשגיח על הי-תומים הקטנים, כעס תמיד על ישראל הקטן וחשב שהוא יגדל לפרא-אדם. אולם לאמיתו של דבר, למד ישראל לקטף בהתמדה — רק לא רצה שיידעו כל כך.

„מה עושה ילד קטן ביער”

כך עברו שנתיים. יום אחד בא ישראל לקטף לבית המדרש בשעה מוקדמת של הבוקר. הוא התפלל עם המנין הראשון ורץ ישר ליער. יותר מתמיד, משכו היום משהו שמיר ובלתי ידוע, ללכת אל היער.

משגגיע אל מקומו הקבוע, שמע לפתע קול שהגיע אליו ממרחקים. הוא החל צועד בכיוון הקול ולהפתעתו הגדולה ראה מרחוק זקן עומד ליד עץ, עטוף בטלית ועטור בתפילין, עומד ומתפלל. אולם איזו תפילה היתה זו? הקול נישא והתרומם אל על בגעגועים, בשמחה ולעי-חיים בעצב ובדמעות, עד שכבש לגמרי את הי-לד הצעיר. תפילה כזו לא ראה ולא שמע יש-ראליק מימיו.

האיש לא הבחין בילד העומד מנגד, אולם ישראל לקטף יכול היה להתבונן היטב באיש הזקן שהתפלל בלהט. — „וודאי נמנה הוא על ל"ו הצדיקים” — הרהר הילד בלבו, כשהוא אינו גורע עין מהמתפלל.

בתום תפילתו אמר הזקן כמה פרקי תהילים ולאחר מכן הוציא ספר מילקוטו ולמד ומן ממושך.

ישראל ראה כל יום יהודים בבית המדרש מתפללים ולומדים. אולם תפילה כזו ולימוד כזה טרם ראה בחייו.

לבסוף חלץ הזקן את תפיליו, פשט את טליו-תו ושם אותה בשקיק. את השקיק שם בתרמי-לו, לקח את מקלו בידו והחל ללכת.

ונתן לו „שלום עליכם". הלז לא נראה תמה כלל, מהיכן „צמח" פתאום נער קטן באמצע היער. בקריצה חייבנית החזיר לו שלום ושאל לו: „מה עושה ילד קטן ביער לבדו? האינך פוחד?" וישראליק ענה על ראשון ראשון: „אני אוהב את השדות והיערות אהבה עזה. אין בהם אב"שים נרגזים, בעלי גאווה, צביעות... כאן שקט... לא, אינני פוחד, הרי יתום אני ואין לי לא אבא ולא אמא. אבא שלי, עליו השלום, אמר לי לפ"י ששנפטר: „ישראליק, אל תפחד מאיש, רק מה' יתברך בלבד. ואני באמת איננו מפחד". „אתה בנו של ר' אליעזר?" — שאלו הזקן. „שמו של אבא, עליו השלום, היה אליעזר" — השיב הילד.

„הבה, ישראל, נשב על הדשא ונלמד דף גמרא" — הציע האיש לישראליק. הם התישבו, הזקן הוציא מתרמילו גמרא, מסכת פסחים, והם למדו שעה ארוכה. כשסיימו, היה הזקן שבע-רצון עד מאוד. הוא קם והחל ללכת וישראליק הלך, מבלי משים, אחריו.

בין הצדיקים הנסתרים

היתום הקטן לא ידע כלל מיהו האיש ההר"ך לך לצידו. אפילו את שמו לא ידע, אך הוא לא העז לשאלו. הוא הרגיש איזה קשר סמוי, הקור"שר אותו אל הזקן וזה הספיק לו כדי ללכת אחריו.

והם הלכו. מכפר לכפר ומעיר לעיר, הלכו והזקן לומד עם ישראליק שיעור בגמרא ומת-חלק אתו במזון שהיה לו.

פעם אחת, בהגיעם לכפר, אמר הזקן לישראליק כי הוא ישאיר אותו אצל זפת יהודי, הגר ביער הסמוך. מיד יצאו ליער, שם מצאו בקתה, בה גם הזפת — שמו היה מאיר — אצלו נשאר ישראליק.

הנער שהתבונן בהליכותיו של מאיר הזפת, הבין חיש מהר כי אין הוא יהודי פשוט, כפי שהוא מתאמץ להיראות, אלא תלמיד חכם וצדיק ואולי אף הוא מל"ץ הצדיקים.

גם ר' מאיר קבע עתים לתורה ולמד עם ישראליק לא מעט. מדי יום הם הלכו ברגל לכפר, כדי להתפלל במנין. אולם איש מיהודי

מגושם, שעובד קשה לפרנסתו ובקושי הוא יודע לקרוא...

ארבע שנים עשה הנער ישראל במחיצתו של ר' מאיר. במשך זמן זה הכיר הרבה צדיקים נסתרים, שנהגו להסוות עצמם כאנשים פשוטיים. מאוחר יותר נודע לו, כי רבם של כל הנסתרים הוא רבי אדם בעל שם, איש צדיק ותלמיד חכם.

ישראל הצעיר נהג אף הוא כנסתר. הוא לא רצה שיידעו שהוא ילד יוצא מהכלל. ולמרות שבהיותו בר מצוה היה כבר גאון בתורה, חשבו כולם כי הוא נער מגושם, שאין לו שאיפות רוחניות כלל. אפילו מקורביו ביותר, לא ידעו על היותו „נסתר".

כעבור שנים אחדות יכול היה ר' ישראל להתמנות כראש ישיבה או כרב באחת הקהילות הגדולות. אולם הוא בחר לעצמו להיות עוזרו של מלמד תינקות (ריש דוכנא) מאחר שאהב ילדים בכל להט נשמתו, כמצות אביו המנוח. לבו דאב למראה ילדים יהודיים שאינם יודעים לקרוא ולהתפלל ואינם זוכים לחינוך יהודי. הוא התמסר במיוחד לילדים כאלה, לימדם א"ב, ברכות, קריאת שמע וכו'. נוהג היה לשחק עם הילדים ותוך כדי כך לספר להם סיפורים מן התורה, על משה רבינו ומתן תורה, על הנביאים והתנאים.

שנים רבות היה ר' ישראל בעל-שם-טוב נסתר. הוא נהג לנוע ולעבור ממקום למקום, יחד עם חבריו הנסתרים, תלמידי רבי אדם בעל שם, ולהפיץ תורה, אהבת ישראל ויראת שמים בקרב פשוטי העם, הפועלים, בעלי המלאכה והכפ"ריים.

והנה הגיע הזמן כאשר היה על הבעש"ט להתגלות; להפסיק להתנהג כ„נסתר" ולתת לכל העולם לדעת מי הוא ומה תורתו. הוא נודע בעולם כמנהיג ישראל בעל שיעור קומה, מייסד תורת החסידות ומפיץ אור תורתה. עם תלי-מידי הרבים נמנו רבנים גדולים בתורה ותלמידי חכמים מפורסמים. הבעש"ט גילה להם הרבה סודות מהתורה שלמד, מפי הנביא אחיה השילוני.

גם אחרי שהתפרסם בכל העולם, והמונים

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פורטונה מול הי"ו

לרפואת יצחק בן פורטונה מול הי"ו

לרפואת יצחק בן פורטונה מול הי"ו

בגעגועים גדולים — כאשר אמרתי עם הילדים נהרו אלי, נהגו הבעש"ט להזכיר את הימים בהם לימד את ילדי ישראל א"ב, בהיותו ריש דוכנא.

תענוגי הגדול ביותר היה — סיפר הבעש"ט תענוגי רבותינו זכרונם לברכה (אבות א. ז.) אל תתיאש מן הפרענות — שלעולם צריך שיהא נגד עיניו תמיד, שהוא מעתד לכל מיני פרעניות, המתרגשות לבוא בעולם, ושהוא מרצה לקבל גזרת שמים באהבה באפן שלא יבוא עליו שום דבר פתאם, כדי שלא יקוץ בתוכחתו, ולא יאבד דעתו כאשר יבואו עליו ימי הרעה, רק יקבל הכל בחבה כאשר יאות לקבל גזרות אבינו שבשמים, שהוא שליט בעולמו לעשות בו כרצונו, ואנחנו עבדיו וצאן ידו, על הכל אנו תיכבים להודות לו ולכרכו. וגם על ידי זה יבוא לקים מאמר הפתוח (קהלת ז. יד) ביום טובה היה בטוב, וביום רעה ראה; שפרשו המפרשים (מלבי"ם) שרוצה לומר: ביום טובה היה בדרך טוב על ידי שביום טובה יום רעה ראה שהוא מעתד לבוא, והכן לד הדרך שראוי שתלך בה בטובם יבואו ימי הרעה: ועל אחת כמה וכמה שצריך שלא להתיאש מיום המות, כי יום המות הוא מעתד לו מיום הולדו, ואין למות התמהמה, ואין מי שנוצל הימנה, ולעולם ישוב היום שמא ימות למחר, ויהיו כל חשבונותיו וכל עניניו פתובים ומפרשים באר היטב דלמחש בעי שמא ימות פתאום. אפלו אם הוא בחר בארזים, מי זה ערב כנגדו שלא ימות בבחירתו? על זה נאמר (משלי כח, יד) אשרי אדם מפחד תמיד, כי בזה יכין צידה לדרך וישתדל להשלים חקו, ויצוה את בניו ואת ביתו, והיתה שלום מנוחתו.

"ומכבדי אכבד" כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו ביציאה לביהכנ"ס בכריעה גדול שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם לבד. חובה! ו"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו מודים.

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בביה"ב "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

ליזכרו הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחוף 2
 לרפואת והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחא, שלמה בן חלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים
 א"י ר' אביעם שתי בן אשה, אליהו בן שרה, דניאל בן יוכבד, שרה בת רחל, שמואל בן שרה, שאמון בן דוולת ישראל בן נטאי, אריק בת חילי, ר' בכא בנימין בן אברהם לנחמן, אברהם בן נטאי, יונה כיה בן נטאי, אילן בת שאר, רוד בן רחל, שלמה בן שמואל, אהבה בת מרישה, שמואל בן שלמה
 לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן "חומביה מאושר" העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 | לע"נ עדנה בת מלכה ע"ה

לרפואת מאיר בן רחמה	לרפואת דוד בן מול הי"ו	לרפואת מיכה בן מסעודה
לרפואת הילד יואל בן אביבה	לרפואת משה בן זוהרה הי"ו	לרפואת רפאל בן כולה הי"ו
לרפואת זכריה בן מול הי"ו	לרפואת ברכה בת קלרה	לרפואת שולמית בת יהודית

מאוצרות הפרשה

הלו הני חביבי דלשתכחין בלצרכי דלהון וצסקין בחזונוך דילי

מדוע דימה הגראי"ל שטינמן את מרן הגר"ח קניבסקי למוכר אבטיחים? שח הרה"ג ר' שרגא ברלין שליט"א נכד רבנו הגראי"ל: רבנו היה נוהג לבוא לבית הורי ברח' רשב"ם בערב סוכות ולסדר את הד' מינים, באחד הפעמים שהגיע לשם, עמד מתחת הבית עגלה של מוכר אבטיחים והכריז פעם אחר פעם על מרכלתו, אחרי זמן ממושך שאל אותי רבנו כמה פעמים נראה לך שהכריז הלה על האבטיחים שלו, ואני פחדתי לומר סתם גוזמא, אמרתי רק שהרבה פעמים, שאל אותי רבנו וכי זה לא נמאס לו לחזור כל כך הרבה פעמים על אותו מילה. שתקתי, ואז הוא ענה אלא הוא רוצה כסף לחג וע"י שימכור את האבטיחים יהיה לו כסף לחג לכן הוא כ"כ הרבה חוזר ולא נמאס לו לחזור כי כשאדם רוצה וחושק במשהו הוא יכול לחזור שוב ושוב בלי הפסק. וכך אמר לי הנה בסוף הרחוב רשב"ם גר מרן הגר"ח קניבסקי והוא חוזר כל שנה על הש"ס ועל כל התורה ולא נמאס לו לחזור שוב ושוב על הדברים שכבר יודע בע"פ, כיצד לא נמאס לו, אלא זה הכסף שלו, שכשהוא חושק כל הזמן ליצבור עוד ועוד מהתורה אז ממילא אין לו אף פעם שובע ויכול לחזור שוב ושוב בלי הפסק. (כאיל תערוג)

עילוי כל הבריאה בקבלת התורה

כתיב בפ' ויצא (כח,א) גבי יעקב אבינו "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא". וכתב רש"י שם עשאן כמין מרזב לראשו שירא מפני חיות רעות התחילו מריבות זו עם זו זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת וכו'. והנה גבי מתן תורה איתא בחז"ל דהיו כל ההרים מריבין שכל אחד רצה שעליו תנתן התורה, ולכאור' אמאי הכא אצל האבנים לא רבו כל האבנים שבעולם שעליהם יישן יעקב, אלא רק אותם אבנים שהניח סביבו. ונראה לפמ"ש"כ במסילת ישרים (פ"א) כי העולם נברא לשמש את האדם, ואם האדם נדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבודת הבורא, אז הוא מתעלה והעולם מתעלה עמו, כי הנה עילוי גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו יתברך וכו', והביא ע"ז ענין האבנים שהיתה כל אחת מהן אומרת עלי יניח צדיק ראשו, וביאר מרן ראש הישיבה הגראי"ל זצוק"ל דיש חפצים שהם בבחינת דומם ועומדים במקומם ואין להם עילוי, אבל עלייתם הוא בהיותם משמשי האדם השלם שאז הם מתעלים יחד עם האדם השלם כיון שהם משמשים אותו. ולפי"ז יש לומר דהתם במתן תורה דמבואר בחז"ל שבכל העולם כולו ציפור לא השמיעה קולה, וגלי הים לא נעו וכו', וכיון ששרתה קדושה על העולם כולו אז היה בכוחם של ההרים לריב שעליהם תנתן תורה, ואף שהם במהותם דומם ואינם בדרגה כלל, אבל כיון שהיה עילוי לכל העולם ע"כ היו גם הם בדרגה זו, משא"כ כאן אצל האבנים דשאר האבנים שבעולם הרי הם דומם ואין בהם כח ודרגא כלל, ורק אותם האבנים אשר היו סביב יעקב אבינו ע"ה עלו בעילוי גדול בהיותם משמשי האדם השלם, ע"כ רק הם היה בכוחם לריב לעלות בדרגא יתירה שעלי יניח צדיק ראשו. (הגאון הגדול רבי ברוך דב דיסקין שליט"א מראשי ישיבת ארחות תורה, רבד הזהב)

דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש כי תשטה אשתו וגו' (ה,יב)

כתב רש"י "מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה". המפרשים עמדו על הקשר שבגלל שלא הביא מעשרותיו יביא את אשתו לכהן, וכי מה המדה כנגד מדה בזה? בספר "תהילה לדוד", תירץ עפ"י הכתוב בבראשית (כ,כב) "ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה", ש"צלע" בגימטרי' 190 ו"חיה" בגימטרי' 19 שחיה היא 'מעשר' מן הצלע שלוקח מן האדם. לכן, כאשר האדם נמנע מלהביא את מעשרותיו אל הכהן על כרחו יזדקק להביא מעשר אחר אל הכהן דהיינו את אשתו שהיא המעשר שלו כאמור. (אגעדאנק)

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל

במתן תורה הקב"ה דיבר עם כלל ישראל ולא יסף. הקב"ה אף פעם לא מדבר עם האדם, ואפילו עם הנביאים לא דיבר ישירות חוץ ממתן תורה ששם אפילו אומות העולם שמעו וכלל זאת **אם רוצים היום לשמוע את קול השי"ת מדבר אפשר לשמוע בברכת כהנים** כפי שכתוב ברמב"ם (פס"ו מהל' נשיאת כפים ה"ו) הכהן עצמו אין לו כח לברך אלא הקב"ה הוא המברך דרך הכהן. והמחיש זאת מרן הגראי"ל שטינמן ואמר: הקב"ה אומר 'ברך' ואמירה זו עוברת דרך הצינור הכהן, הקב"ה אומר 'וישמרך' ואמירה זו עוברת דרך הצינור הכהן, וכך הלאה כל הברכה. אומנם אז במתן תורה הרגישו שהקב"ה הוא המדבר, היום לא מרגישים את זה.

כותב הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א בהסכמה לס' 'ברכת כהנים באהבה': "לפני איזה זמן הייתי אצל מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל (שליט"א), ואמר לי שתמוה אצלו מאוד לראות אנשים הזקוקים לאיזה ישועה, שמבקשים ומחפשים לקבל ברכות, והרבה פעמים נודדים למרחקים בשביל כך, ואף שאין להם שום אסמכתא שיש ענין בברכותיהם של המברכים, ואינם שמים אל ליבם שיש להם בסמוך בכל יום יום ברכה שהקב"ה הבטיח שיש בה כח והיא פועלת שפע של ברכה, והיא הברכה שמברכים הכהנים בכל יום, ואינם משתדלים לרדוף ולהשתדל אחר ברכת כהנים. וכן ידוע שעורר על כך רבנו הגרי"ז זצ"ל.

ובספר שכר ועונש להרה"ג ר' ישעיהו כהן שליט"א, כתב, שמעתי ממור"ר הגראי"ל זצ"ל שאצל הרב מבריסק היה לפעמים שהתחילו חזרת הש"ץ כשלא היה כהן, וכשהגיעו לרצה אמר הרב להמתין עד שיבוא כהן שיעשה ברכת כהנים, ופעמים שהמתין בשביל כך אפי' חצי שעה, ושאלו למה מתאמץ כל כך עבור ברכת כהנים, והשיב הרי יש חסידים שנוסעים במשך כמה שבועות לרבע כדי לקבל ממנו ברכה, וכי ברכת כהנים שמתברכים מפי ה' היא פחותה מכן. (כאיל תערוג)

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער (ז,יח) לשם מה חזרה תורה ומנתה אצל כל נשיא ונשיא את קרבנו לחוד, אף כי הביאו כולם אותו קרבן? לפי שאיש מהם לא הביא את קרבנו רק כדי לחכות את מעשי חברו, כי אם מתוך רצונו העצמי... (הרב"כ מפשיסחה)

תורה - תחילתה חסד וסופה חסד

לאחר השואה האיזומה פתח רבי יוסף שלמה כהנמן מפוניבז' מוסד לילדים יתומים פליטי שואה, שנקרא "בתי אבות", שם דאג לכל מחסורם. באותה תקופה היה משבר כלכלי גדול, ולרב כהנמן לא היה כסף לשלם משכורות. במוסד היו אמנם שלוש ארוחות ביום, אך בשיבה המצב היה קשה, וניסו להסתדר איכשהו. בנו יחידו של הרב מפוניבז', הרב אברהם כהנמן, הגיע מאמריקה וראה את המצב הכלכלי הקשה. הוא ניגש לאביו: "אבא, חייבים להחליט את מה אתה מעדיף, את הישיבה או את המוסד? אם אתה רוצה להשאיר את הישיבה, תסגור את "בתי אבות", אבל אי אפשר להחזיק ביחד את שני המוסדות, בסוף הכל יקרוס, חלילה...". ענה לו הרב כהנמן בחום ליבו: "אבריימלה, אבריימלה, לאחר השואה האיזומה כשכל התורה בפולין, בליטא, בהונגריה, בגליציה, ברומניה עלתה בעשן, חשוב לי מאוד לבנות עוד ישיבה, עוד מקום תורה, אבל מה אעשה? ה"חפץ חיים", שהיה מורי ורבי, והכיר את החלומות שלי והחזון שלי, אמר לי: 'תדע לך, תורה בלי חסד - לא יהיה לה קיום. אתה רוצה לפתוח ישיבה? תקדים ותפתח מוסד של חסד'. בלי חסד לא יהיה קיום לתורה. חז"ל לימדו אותנו. תורה - תחילתה חסד וסופה חסד. אני מוכרח להקים עוד ועוד ישיבות, אך אם אסגור את "בתי אבות" - אסגור גם את זכות הקיום של ישיבת פוניבז'. אני מוכרח להמשיך ולהחזיק את "בתי אבות"...

בשנת תש"ח, שלוש שנים לאחר שהסתיימה השואה, הגיע למוסד ילד בן עשר, פליט שואה, שאיבד את הוריו במחנה אושוויץ. דודה זקנה הצליחה לשמור עליו והביאה אותו ל"בתי אבות" של ישיבת פוניבז'. גברת מונק, אם הבית של המוסד, קיבלה את הילד באהבה ובחמלה. הילד היה מופנם וסגור. אם הבית הביאה לו, כמו לכל ילד חדש, סט מצעים, סדין, ציפה, ציפית ופיג'מה חדשה. הילד אכל את ארוחתו בשקט, והחביא בכיסו פרוסות לחם. הוא חי עדיין תחת אימי המחנות, רוצה להיות בטוח שכשיקום יהיה לו לחם לאכול. אח"כ הלך לישון עם הבגדים, עם הנעליים, בלי להתרחץ. גב' מונק רואה הכל ולא אומרת כלום. למחרת, היא פונה אליו ברכות: "מוטי, בא תתרחץ, הכנתי לך גם פיג'מה חדשה", אך הילד מסרב. הוא הולך לישון בבגדים מלוכלכים ונעליים מלאות בוץ, ואין עם מי לדבר... עובר יום ועוד יום, היא מנסה לשדל אותו בחום: "אתן לך שוקולד!" אך הילד מסרב בעקשנות. הרב גרנדביץ ז"ל. ניסה ללסוף את הילד ולדבר איתו, אך הילד בשלו - לא מוכן להתפשט, לא מוכן להתרחץ, והולך לישון עם הנעליים והבגדים המלוכלכים. הגברת מונק רואה שאין לה ברירה והיא קוראת לרב מפוניבז'. שהיה "אבא" של ילדי המוסד, הוא היה מנשק ומחבק אותם, ובכל יום שישי היה מחלק להם כסף שיקנו ממתק לכבוד שבת בקיוסק הסמוך. הוא ניגש לילד החדש: "מוטלה המתוק, למה אתה לא מתרחץ?" הילד שותק ולא עונה. אומר הרב לגב' מונק: "אי אפשר להישאר במצב כזה, נלך לחזון איש!" משלחת שלמה מגיעה לביתו של החזון איש, שגר בסמוך לפנימייה: הגב' מונק, הרב מפוניבז', הרב גרנדביץ והילד הקטן. דובר המשלחת היה הרב מפוניבז': "כבוד הרב", הוא פונה למרן החזון איש, "יש לנו ילד חדש, מוטי המתוק, מאז שהגיע אלינו לפני ארבעה ימים הוא לא רוצה להתרחץ, ללבוש פיג'מה, הוא ישן עם הבגדים, וחם פה כל כך". החזון איש מנסה את מזלו, ושואל בחיך: "מרדכל'ה, למה אתה לא רוצה להתרחץ?" ולפתע, כאילו נפלו חומות ההגנה של הילד, הוא מתפרץ ועונה בזעם: "אני לא רוצה להתפשט! כל פעם שהתפשטתי, לקחו לי את הבגדים, והשאירו אותי עם הפיג'מה המפוספסת. בברגן בעלזן, באושוויץ תמיד גנבו לי את הבגדים. אם אין לי הורים שישמרו לי על הבגדים - אני לא אתפשט!". הנוכחים שתקו בתדהמה. קשה היה להם לראות באיזה חוסר אמון נתון הילד האומלל, שלא מהין לשים מבטחו באיש. הרב מפוניבז' יצא החוצה ופרץ בבכי. אמר החזון איש לילד: "אל תדאג, הגב' מונק תשמור לך על הבגדים". "אני לא מאמין לה", עונה הילד במרידות. "הרב גרנדביץ ישמור לך על הבגדים". "אני לא מאמין לו". "אז אולי הרב מפוניבז' ישמור לך על הבגדים?". "אני לא מאמין לו". ניסה החזון איש את הנשק האחרון: "מוטי, אתה יודע מה? אני אשמור לך על הבגדים". הוא מסתכל על החזון איש, במבט חשדן: "הרב, אתה תשמור לי על הבגדים?" "כן! בחיים לא שיקרתי! אני אשמור לך על הבגדים!" "אם הרב ישמור לי... אני מוכן!". תוך עשר דקות שבה הגברת מונק לביתה של גדול הדור עם הפיג'מה. הילד נכנס לחדר, התלבש בפיג'מה, וכל הארבעה: הגב' מונק, הרב גרנדביץ, הרב מפוניבז' והחזון איש עומדים ומחכים. תוך כמה דקות יצא הילד עם הבגדים בידיים ופנה לחזון איש: "רבה", תשמור לי, פה הציצית, פה הגרביים, פה הכותנות, פה החולצה...". "ודאי, אני שומר לך, אתה יכול ללכת", מאשר החזון איש. והילד הולך עם הגב' מונק לפנימייה להתקלח. כשיוצאים השניים, מביט החזון איש בפוניבז' ער רב ושניהם פורצים בבכי. "לאמיר זיין די טאטע און די מאמע פון דער מרדכל'ה" (הבה נהיה האבא והאמא של מרדכל'ה). החזון איש הוריד את החליפה, הפשיל שרוולים, לקח פיילה (קערה גדולה), מילא במים, וביחד עם הרב מפוניבז' השרה את הבגדים המלוכלכים במים נקיים. הבגדים שחורים משחור. מים עכורים ממלאים את הקערה. הרב גרנדביץ, האברך הצעיר, מנסה למנוע מהרבנים הזקנים להתעסק בעבודה כה בזויה, אך הרבנים מתעקשים: "מה פתאום?! זו המצוה שלנו!!" כשהיו המים כבר שחורים לחלוטין, שפך הרב גרנדביץ את המים והביא מים חדשים. הרב מפוניבז' משפשף עם "סינטבון", החזון איש משפשף גם הוא את הצווארון, והדמעות של שניהם זולגות לתוך המים. כשסיימו לכבס את החולצה, לשביעות רצונם של ה"חזון איש", תלו אותה לייבוש. הם ממושיכים עם הציצית, שגם היתה שחורה כזפת, כבר עברו 25 דקות, ופתאום מגיע הילד כשהוא רחוך ומריח, לבוש בפיג'מה נקיה. שואל הילד: "איפה הבגדים?" והחזון איש עונה לו בנחת: "הנה מרדכל'ה, הנה החולצה, הציצית והמכנסים, אנחנו מכבסים אותם כעת, אני שומר לך על הבגדים, הלילה תישן אצלי" החזון איש סגר את הגמרא והשקיע כמעט שעה למען ילד קטן בודד ויתום. היום, הילד הזה הוא אברך כולל 'חזון איש', יש לו 11 ילדים ובי"ה מחתן נכדים. וכל הדור המבורך הזה נולד בזכות מוסד החסד שהקים הרב מפוניבז'. לתורה אין קיום בלי חסד. יהודי שרוצה לגדול בתורה, חייב להשקיע קודם במידות טובות, כי תורה - תחילתה חסד וסופה חסד. (מתוך העלון של הרב צ'ולק)

פינת ההלכה

הוא ללמוד ובנו ללמוד

שאלה: נשאל רבינו הגראי"ל שטינמן מאברך יקר, שבנו הקטן רוצה שילמד אתו בליל החג, אך הילד לא יחזיק מעמד כל הלילה, וישאר האב בשאר השעות בלי חברותא, אך אם ילך האב לישיבה יהיה לו חברותא כל הלילה. אם יש לו להעדיף לימוד שלו בעצמו, או של בנו? השיב רבנו במתק לשונו: דאס איז אויך זיך... ללמוד עם בנו זה ג"כ הוא... (אוצרות פרי חיים)

חידה שבועית

כי? קשר האספר 3 חסד השפואות?

השוכה לחידה פרי"ש: משפחת אהרן הכהן אשתו אלישבע בנוי אביהו אלעזר ואיתמר. **תשובה לחידה השבועית:** נמר עיוור... *pe חוכמה: 33n*
תזכורת: הכניסה להגרלה מותנה 1. בתשובות על שתי החידות 2. כתובת מלאה. 3. לתושבי פ"ת בלבד

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות הרב שטרית - הרב חפוטא לנשואי הבת הנכדה משפחות גרינוולד-רוטנר-בנעט להולדת הבת הנכדה-הנינה משפחת שטן להולדת הבן משפחות אליהן הרמבם להולדת הבת הנכדה **גני הדך:** גלאס-הרב מנחם שוורץ להולדת הבת הנכדה משפחות וילר-פריד להולדת הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

לע"ג ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"ג מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר שבבתורה

שבת אורה

נשא

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעינינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

בהקדמת שו"ת "ערוגות הבושם" כותב בן המחר: פעם אחת הביא לו גיסו סך שלשת אלפים רובל מעותיו אשר היה בידו לעוסק בהן למחצית שבר. כאשר החזיר לו, אותו היום ערב שבועות היה ואבא היה עוסק אז בהכנה הרבה על החג הקדוש. היה דבוק במחשבתו באיזה ענין עמוק וכל כך היה מופשט מעניני העולם הזה עד שלא שת ליבו כלל אל הכסף המושב לו, ולא החשיבו לכולם. הניחו באחד הספרים המונחים לפניו על שולחנו השהור ושכח כל אשר נעשה. בעבור כמה שעות, אמי שאלה אותו על דבר הכסף המושב, לא זכר מאומה ולא ידע כלל אם קיבל מעות כאילו לא היה דבר. ויחפשו בכל פינות הבית בחורים ובסדקים ולא מצאו. אמי הצדקת היתה מצטערת מאד על זה ובלילה חלמה חלום וגילו לה שהמעות נמצא באחד הספרים. תיכף במוצאי יו"ט תפתח הספרים ותחפש בהן עד שמצאה כל המעות, ויהי לפלא.

"והערב נא ה' אלוקיני ...." עיקר ההצלחה בלימוד התורה היא השגת הערכות הנדרה של הלימוד. מלמד הבא למסור שיעור צריך לחוש שבאמתתו נמצא הדבר המתוק והערב ביותר שניתן להעניק לתלמידיו. עליו לדעת שתפקידו הוא להעביר להם תחושה זו, שגם הם ירגישו מתיקות גדולה זו. זה צריך להיות האתגר שלו בשעת מסירת השיעור - לא להרפות מתלמידיו עד שהוא רואה שגם הם משתתפים בתחושותיו חודכים מאושר. בלי זה, אין הוא ראוי להיות מלמד! (תפארת שמשון רבי שמשון פנקס זצ"ל)

רבי משה שמואל שפירא זצ"ל היה מזהיר את תלמידיו שלא ללמוד באופן כבוד ומלחין, אלא רק בשמחה ובחדוות התורה. על אלישע הנביא נאמר(מלכים ב' ג' ט"ז): "והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'" כך היא הדרך הנכונה גם בלימוד התורה. הלימוד צריך שיהיה כמנגינת הלב, בשמחה וברננה כשידה, ורק אז הרי הוא לימוד כצורתו. (רבי משה שמואל)

בביתו של ה"חזון איש" היה גג רחב ... באחד הימים ישבו שם שני בחורים ולמדו יחד. והנה החזון איש עלה לתומו לגג, ראה את שני הבחורים, ותפסם בשעת בטלה ... קרב אליהם החזון איש ואמר להם: כמה גדולה היא נעימת התורה, אי אפשר להשיג את זה ולהגיע לה, רק אחר שקיעה של שלוש וארבע שעות ברציפות בלי הפסק, בלי זה אי אפשר אפילו לצייר מהי הרוחניות הזו. קל וחומר אחר חמש שעות, כמה רוממות יש! איך אפשר, שמי שיש לו אפשרות כזאת, יפסיק את הרציפות ויפסיד בידיים נועם כזה! כמו קדרה המתבשלת, שמורידים אותה מן האש, נותנים לה להתקרר ואחר כך משיבים לאש. אחר שש שעות של לימוד, שוכח האדם מכל העולם וענייניו, ומתדבק בדברים ורחניים. אחר שבע שעות, האדם מרגיש קרוב להקב"ה ואין לו מהנאות העולם כלום, ומתמלא שמחה. אחר שמונה שעות, אפילו לא נופלת בלבו מחשבה של תאוה לחומריות, וכולו משתוקק לאלוהיו. אחר תשע שעות, כולו קדוש למעלה למעלה. אחר עשר שעות, עין לא ראתה, אין לתאר ואין מילים לבטא את מצבו ורגשותיו!(מעשה איש)

רבי צבי פסח פראנק זצ"ל מעיד על עצמו: "מנסיוני למדתי, ששקידת התורה היא תנאי ראשון ויסוד מוסד להצלחה בתורה. מקור ברכה והצלחה טמון בשקידה ובחזרה הרבה פעמים". השקידה משמשת סגולה לרכישת בקיאות בתורה. "אין הבקיאות באה אלא על ידי החזרה, ואין קץ לריבוי החזרה. ואדרבה, בשעה שהגמרא שגורה הישב או צריכין להתחוק ולחזור הרבה פעמים, כי אז החזרה קלה, והתועלת היא שתהיה הגמרא שמורה בלב לימים מרובים". וכך נהג בעצמו: ללמוד כל דבר כמה פעמים. בגמר ענין וסוגיא, לחזור כמה פעמים. בגמר פרק לחזור שוב, וכך גם בגמר מסכת.. (עמוד ההודאה)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה: יש אשר נמנע אדם מנתינת צדקה כל ימי חייו ומרמה לעצמו כי אך לעת ערב סמוך לפטירתו, יקים חובתו לצדקה בצוואה לבניו שיתנו ממנו לתורה ולצדקה אולם היה ה"חפץ חיים" מתירע כנגד הלך מחשבה זו, וכי הרי מי יודע מתי יום מותו, ומי ינבא את מצבו הבריאותי והנפשי טרם מותו. גם מי יערוב לו כי בניו יעמדו בנסיון ויפרישו הממון כרצונו וכבר יעץ שלמה המלך" כל אשר תמצא ירך לעשות בכוחך עשה"(קוהלת ט' י'), שיראה אדם לבצע כל משימותיו בכוחו ובעצמו הוא. ומקרא מלא מצינו על כך "איש אשר יתן לכהן לו יהיה" כלומר מכל הוצאותיו ונתינותיו בחייו לא ישרא לו מאומה רק את "אשר יתן לכהן" היינו לדברים שבקדושה ועניני צדקה "לו יהיה", לעד ולנצח נצחים, כי רק אלו הדברים הם באמת שלו. (אהבת חסד לחפץ חיים פ' משלחן גבוה)

איש או אשה פי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר לה: למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך שכל הוראה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. (סוטה ב) יש לתמוה הלא מסתבר שכל מי שרואה את הסוטה כיצד צבתה בטנה ונפלה ירכה מיד הוא חוזר בתשובה כי המחזה הזה מפחיד מאד אם כן מדוע צריך שזיר עצמו מן היין, וכי עדיין הוא צריך סייגים? ויש לבאר בהקדם משל. ראובן נסע לאיזו עיירה רחוקה מביתו וראה מחזה איום תורא: אדם נהג בפראות ורדס אשה, והאשה פרפרה בפניו עד צאת נשמתה. כשחזר ראובן לביתו סיפר לאשתו את המעשה וכך אמר לה ראיתי מעשה מזועזע... תגישי לי ארוחת צהרים לאכול. ע"כ. מדבריו של ראובן יכולים אנו ללמוד שהמעשה כלל לא השפיע עליו אם תוך כדי דיבור כבר חושב על האוכל, ואכן סיבת ההתקררות הזו נעשתה בגלל טלטול הדרך שהרי באותם רגעים של המחזה הזה לא היה מסוגל לאכול. וזהו מה שאמרנו בתלמוד "הוראה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין". כי הלא המעשה הזה נעשה בחד הבית ולכן אף אם תהיה התפעלות גדולה ויועזע את כל מי שראה הרי שברוכו לביתו ילך לפה ולשם ובתוך כדי כך כל ההתפעלות וההתרגשות שנעשו בתוך תוכו כלא היה, על כן אדם כזה צריך שיקבל עליו לאלתר בעודו עומד ליד אותה סוטה שזיר עצמו מן היין, ובכל פעם שייצא לשתות יין יזכור את המעשה שנעשה, נמצא שכל ימיו חי בתשובה. (לבוש יוסף בשם רבי שלום שברון זצ"ל).

איש או אשה פי יפלא לנדר נדר נזיר לה: במדרש תנחומא (פרשת מטות א) מובא: שלא יהיה האדם סבור שהותר לו לנדור ולהישבע בשם ה'! למי כן מותר? למי שהוא ירא אלוהים! יש להבין שאל המגיד מדובנא מדוע רק מי שהוא ירא אלוהים מותר לו לנדור? אלא תירץ המגיד, על פי משל: בכפר קטן חיו שני שכנים, האחד היה חוטב עצים עני, ואילו השני היה נגב... כאשר הגיעו בנותיו של החוטב עצים לפרקן, חיתן אותן כמנהג העולם ואף נתן להן נדוניה נאה. ואילו הנגב לא השיגה ירו מעולם די כסף כדי לחתן את בנותיו.. הסבר נא לי פנה הנגב אל שכנו איש עני ואביון כמך, כיצד אתה יכול לחתן את בנותיך בכבוד כמנהג העולם? אסביר לך השיב חוטב העצים בכל פעם בשעה שנולדת לי בת, אני בונה קופסה עץ חורף בה חריץ. את הקופסה אני נועל במנעול ואת המפתח אני משליך... ובכל פעם כאשר יש בידי מעט כסף אני משלשל אותו אל החריץ שבתובה. כעבור שנים בהגיע בתי לפרקה, אני מומין בעל מלאכה שיפרוץ את המנעול, ושם אני מוצא כסף די הצורך כדי לחתן את הבת בכבוד. עצה זו, אמר הנגב טובה רק בשבילך בעבורי אין היא טובה כלל, כי אף אם אנעל את התובה במנעול, אם אודקק למעט כסף, בתוך רגע אחד אפרוץ את המנעול, שהי פרוץ אני מנעולים גדולים וחוקים שעשו אחרים, בודאי שאפרוץ מנעול קטן שעשיתי בעצמי. כן הוא גם הנמשל, אמר המגיד: כאשר הצדיק ירא אלוהים נודר, כשם שהוא נודר עצמו בכל איסורי התורה, כן הוא נשמר ונדודר גם מלעבור על נדרו זה! לא כן הדבר סיים המגיד כאשר רשע נודר כשם שכל איסורי התורה פרוצים בעיניו, יהיה קל בעיניו לפרוץ גם איסור זה של נדר שעשה בעצמו!.. (לבוש יוסף)

אפשר לצלם ולהפיץ לזיכוי הרבים

סיפור מההפטרה

וְיָדִי אָרְסָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם עַל אֲרֵבַעַת רַגְלֵיהֶם וּפְגִיעֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעַתָּם: אמר ר"ש בן לקיש משום רבי יהודה נשיאה מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם ידו כתיב זה ידו של הקדוש ברוך הוא שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה ... שמענו סיפור מבעלי-תשובה שיש בו מסר תועלת והשוב. בבוקר אחד, כאשר יצאתי לעבודתי, כבה המנוע במכונית, ולא יכולתי להמשיך בנסיעה, סיפר האיש. עמדתי בצד הדרך והמתנתי לישועה. לפתע עוצר לידי סגור ובו נהג חרדי שיצא מקריית ספר לבני ברק. נהג הסגור מתעניין מה אירע, וכששמע על התקלה, ניגש לתקנה, אבל כיון שהיתה זו תקלה רצינית, נמשך הזמן, והמנוע עדיין לא הסכים לפעול. אני מצידי אמרתי לנהג החרדי שימשיך בנסיעתו ולא יבזבז עליי את זמנו, אבל הוא לא הסכים לכך... 'עד שלא אשמע את המנוע פועל, לא אוזן מכאן, אמר לי, ובזבז על כך למעלה ממחצית השעה. רק כאשר נשמע סוף-סוף קולו של המנוע, 'הסכים' הנהג החרדי לנסוע לדרך. אני, בתנוחה טבעית, הושטתי את היד לארנקי והוצאתי סכום של מאה דולר, והגשתי לו כתשורה על המאמץ ועל העבודה שהשקיע במכונית שלי. והוא, סירב לקחת. וגם עשה זאת בתנוחה הכי-טבעית שיש. 'זכי אאבד את המצווה שעשיתי על שטר של כסף?!' - אמר. ולמרות שניסיתי לשכנעו שמדובר בשכר המגיע לו על פי כל דת ודין, סירב בתוקף לקחת את ה-100 הדולרים. בלית ברירה נפרדנו לדרךנו, ומאז חיפשתי את האיש שהוא בכל דרך אפשרית, על מנת לשלם לו את המגיע, ולא מצאתיו. כעבור שנה וחצי, ואולי אף יותר, אני נוסע בדרכי, והיה זה במקום אחר לגמרי, אישם בצפון הארץ, ולפתע נתקלתי באדם שהיה 'תקוע' עם מכוניתו, ועמד בצד הדרך. המכונית שלו היתה זהה לחלוטין למכונית בה נסעתי. נגשתי אליו, וראיתי שיש לו בעיה בגלגל, וצריך להחליפו. באותו רגע נזכרתי שהבן שלי הביא לי בלילה הקודם גלגל נוסף (בנוסף על ה'הרבה' שיש לי ברכב), וגלגל זה התאים אפוא במדויק לרכבו של האיש ההוא. עוד מודה הרכבתי לו את הגלגל, אלא שאז קרה משהו. אני מביט בפניו של האיש שנתקע, ונרמה לי שאני מכיר אותו... לא עברו שניות ספורות, עד שנוכרתי שהוא-הוא האיש שסייע לי בזמנו, וסירב לקחת כסף. 'עכשיו אני מתכוון לנקום בך', הכרזתי באוזניו של הנהג, שעדיין לא זיהה אותי, ונבהל למשמע המלים, ולא ידע למה אני מתכוון. 'האם אתה זוכר אותי?' - פניתי אליו בשאלה. לקח לו כמה דקות עד שנוכר באירוע ההוא, כשהיטיב איתי בתיקון המנוע, ואז - לאחר שנפלנו זה בחיקו של זה בחום ובידידות, חזרתי ואמרתי לו ש'עכשיו אני אתנקם בך, וכמו שאתה סירבת לקחת ממני כסף על התיקון, כך גם אני לא אקח ממך אגורה על הגלגל שהרכבתי במכוניתך' תיארתיו בפניו את המאמצים שעשיתי במשך כל הזמן כדי למוצאו ולשלם לו, 'זהנה עכשיו זימן אותך האלוקים בדרכי, וזו השעה שמתאים לי לנקום בך' זימה קרה בסופו של תהליך? - הנהג חזר בתשובה. איזה נהג? זה הראשון שמנועו כבה, והנהג מקריית ספר סייע לו, ולא רצה לקחת כסף. הסיבה שהביאתה לחזרה-בתשובה, היתה כשראה איך הקב"ה מגלגל את הגלגלים' בעולמו. 'הרי אני הייתי יכול לחפש אחריו עוד שנים רבות, ולא הייתי מוצאו, והנה הקב"ה מסב לו בעיה בגלגל, ובדיקו באותו רגע אני עובר בכביש ההוא, ונתקל בו. וכי היה בכוחי לגלגל את כל העניינים הללו בכוחות עצמי? בוודאי שלא. 'ראיתי שיש אלוקים בעולם. ואם הוא יכול לעשות את מה שעשה בעניינים שביני ובין הנהג השני, מדוע שלא אאמין שהוא יכול לעשות עבורי גם את כל הדברים האחרים שאני זקוק להם?!' והחלטתי לחזור בתשובה. (כרכי נפשי)

ועל הכל...

"פרפראות"

סיפר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: לילד קריניק אני. בילדותי, פנה רב העיר, רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל אל הילדים ושאל: "אחור לכם חידה - היו חמישה נרות דולקים. הלך אדם, וכיבה שניים. כמה נשארו?" "שלושה", ענינו במקלה. "טעיתם", אמר בנועם. "נשארו שניים!" הכיצד?! לא הבנו. "פשוט", אמר. "השלושה דלקו ודלקו עד שכלו. השניים, הם אלו שניצלו ונשארו!" אה, כמה מובן. ודאי, בסופו של דבר יישארו ברשותו שני הנרות הכבויים בלבד. "מבינים אתם", אמר במתק שפתינו. "יש לאדם סכום כסף, והוא מפריש ממנו לצדקה. לכאורה, החסירו מעצמו. אבל בסופו של דבר הכסף יכלה, והצדקה עומדת לעד!" (הגדה)

"ענין של טעם"

טעם שמפטידין בשבועות (ובחול"ל ביום א' של שבועות) ב'מעשה המרכבה" שבספר "יחזקאל" לפי שבאותו היום ובאותו המעמד הנבחר, השיגו כולם מעלת הנבואה, וכולם מגדולם ועד קטנם שמעו "אנכי ולא יהיה לך" מפי הנבואה, ובלי ספק שהשיגו כולם באותו מעמד, "המרכבה" ככל מה שהשיג יחזקאל הנביא (ספר המסעמים)

"מפי כתבם"

אדם שלא זכה להיות מכלל עמלי התורה לא מסוגל להבין מהו לימוד תורה. הוא מציץ לאולם הישיבה, ולתמהונו הרב הוא רואה את כולם במעילים השחורים או בחולצות לבנות, רוכנים על גמרות ישנות וממלמלים כל היום בעניינים שנראים לו רחוקים כדיני שור ופרה וכד' שכבר מזמן אינם קיימים בעולם המודרני. נפעם הוא לראות אנשים שנראים נורמלים, מן הישוב, משקיעים את כל עצמותם בבירור דברי תנאים ואמוראים שמלפני כמה אלפי שנים, הוא לא מבין מה הם עושים שם? מדוע? כי מציאותו שונה בתכלית ממצאותם של בני התורה! ועלינו לדעת שכשם שברור לנו שמי שאינו שומר שבת - הוא "מציאות אחרת", כמו בהמה ביחס לאדם, כך מי שלא קנה תורה - הוא פשוט "מציאות אחרת"! הוא לא מבין איך אפשר ללמוד כל הזמן? הוא לא מבין איך אפשר להגיע לכך, איך אפשר לחיות כך, ועוד להחזיק משפחה - אשה וילדים, איך אפשר! והתירוץ הוא: מי שאינו כזה - פשוט לא יבין זאת! אך מי שקנה מדרגה זו יודע שלימוד התורה הוא התענוג האמיתי, עצמותם של כל החיים! והנה מעלה זו, שיהודי שומר תורה ומצוות אינו ממין "המדבר" אלא מציאות לעצמה, אינה נקנית ע"י פעם אחת שישמור שבת או יניח תפילין, אלא "הרגל שנעשה טבע" - החזרה שוב ושוב על שמירת השבת, העמידה החוזרת בנסיון - היא שהופכת את האדם למין אחר, למציאות אחרת, לטבע אחר. וכך גם בלימוד התורה: אם רוצים אנו ליצור מציאות שונה - להיעשות בן תורה - צריך פשוט לשבור את המחיצה, וזה בא ע"י רציפות של לימוד. ע"י תקופה מסויימת; חודש, חודשיים, שלושה חודשים של לימוד תורה בהתמדה גדולה ורציפות, עד שקונים קניינים בתורה. (רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן פעולה שמתור לעשותה בערב שבת ואסור לעשותה בערב יום טוב?

תשובה: מבואר בשו"ע (או"ח רע"ד) שאסור להניח נר על גבי אילן מערב יום טוב כדי שיהיה מונח שם ביום טוב, מכיון שביד"ט מותר לטלטל נר, וחוששים שמא יבוא לטלטל ונמצא שהוא משתמש באילן [ואסור להשתמש באילן בשבת וביד"ט] אבל בערב שבת מותר להניח נר ע"ג אילן מכיון שבשבת אסור לטלטל נר אין חשש שיטלו מהאילן.

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

קבל את האמת ממי שאמרה. (חי' פרקים להרמב"ם)

מי שאינו מושל בכעסו, אין שיכלו שלם. (מבחר הפנינים)

אין ראוי לאדם השלם, שיתפעל ממה שיאמרו האנשים כנגדו. (רלב"ג)

קול תודה

עלון התחזקות חודשי בענייני השבח וההודאה לבורא עולם

צדיקים מודים לה'

נותנים לך - תשמח!

נשאל הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע מיהודי מר נפש לתמוה על דברי חז"ל (ברכות נד.) 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה' ואמרו בגמרא לקבלם בשמחה. כיצד יתכן ומי שחי בטוב ובנעימים ולא קרהו אסון ולא דבר טוב במיוחד, אינו צריך לברך, ורק רעהו שאירע לו אסון ונפטר קרובו וכדומה צריך לברך ולהודות לה', הלא איפכא מסתברא?

ענהו האדמו"ר, בנוהג שבעולם כשאדם מתדפק על שער ביתו של נדיב, והלה פותח ומבקש ושואל ממנו שטר של עשר דולר, הרי זה סימן שברצון בעה"ב למסור לו שטר של עשרים דולר, אלא שאין ברצונו לתת יותר מעשר דולר לכן הוא מבקש ממנו שיקדים לו עשר ואז ייתן לו את העשרים. ואם יבקש חמישים הרי הדבר מורה שהוא עומד למסור לו שטר של מאה דולר וברצונו לתת לו רק חמישים, לכן הוא מבקש ממנו חמישים בעד שטר המאה.

כן הדבר בעניינינו, אם הקב"ה לקח מהאדם את קרובו היקר לו כל כך, הרי זה מורה כי טובה רבה וגדולה עתידה לבואו עליו. על כן דווקא עליו להודות ולא חברו, כי רק הוא עומד לקבל בזו העת שפע רב מן השמים, ואילו לרעהו לא התייחסו כלל.

הוסיף ר' שלומק'ע: זה המקבץ נדבות כשמבקשים ממנו 'חמישים' מיד הוא מתמלא שמחה והנאה, אף שעדיין לא קיבל מאומה לידו, כי יודע שעומד הוא לקבל שטר של מאה. כך על האדם 'לברך בשמחה' כי עתיד הוא - בלי ספק - לקבל רוב טובה וברכה תמורת האסון.

(באר הפרשה אמור)

שלא ברכו בתורה תחילה

הודיה היא להרגיש את נדיבותו ואהבתו של הנותן ולהודות לו מתוך רגשי אהבה והוקרה נלבבים. יהודי שמברך ברכות התורה בלי להרגיש אהבה לבורא עולם - לא ברך ברכות התורה. זו כוונת הגמרא שהחורבן הגיע כיון שלא הודו לה' כראוי על לימוד התורה. אם היו מודים בלב שלם, ההודיה הייתה מקרבת אותם להשי"ת וממשיכה שפע של קדושה וסיוענתא דשמיא לעולם, שפע זה היה גורם להם לקיים את התורה.

ילדים צדיקים

כך גם מבארת הגמרא שם מדוע רואים לפעמים תלמידי חכמים שרח"ל הבנים שלהם אינם בני תורה, מדוע אין התורה ממשיכה לבניהם? מתרצת הגמרא אותה תשובה, שהם אינם מודים לה' כראוי על המתנה הנפלאה של התורה,

מגמרא זו מתגלה לנו סוד חשוב ביותר - הדרך לזכות לילדים צדיקים הוא להודות לה' מכל הלב על מתנת התורה.

ליזהר מאוד

לפי זה מבוארים ביותר דברי השולחן ערוך (או"ח סי' סז) שכותב: "ברכות התורה צריך ליזהר בה מאוד". מסביר המהר"ל (נתיב התורה, פרק ז') במה צריך להיזהר? "מאוד צריך האדם שיהיה נזהר שיברך על התורה בכל לבבו ובכל נפשו".

בספר שערי אהבה (פיק"י) מעיר, מצות העשה מן התורה היא להודות להשי"ת - לפחות פעם אחת ביום, על המתנה הנפלאה שנתן לנו את התורה הקדושה. אולם מי שלא הגיע לשלמות רגשי הודיה אלו בזמן אמירת הברכה, עדיין בידי להקדיש זמן במשך היום להודות ולהביע הכרת טובה לרבש"ע על כך. בזמן זה יעורר את לבו להרגיש את החסד הנפלא של בורא העולם "שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת", ויחוש בעוצמה מלאה "אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך", ובכך יקיים באופן נעלה את המצוה דאורייתא.

יעזרו ה' להודות ולהלל לו ית' באופן מושלם על המתנה הנפלאה של התורה מתוך אהבה והכרת טובה נלהבת, ובכך נגרום להשלמת רצונו ית' בעולם ונזכה לשפע של תורה וברכה לנו ולכל ישראל.

הגמרא במסכת נדרים (פ"א, א) מספרת לאחר חורבן בית המקדש הראשון הייתה לחכמים שאלה חמורה שהטרידה אותם מאוד: במה חטאו כלל ישראל שהגיע להם חורבן נורא זה? כפי שהנביא מותאר (ירמיהו ט, א): "מִי הָאִישׁ הַחֹקֵם יִבְנֶן אֶת זֹאת, וְאֶשֶׁר דָּגַר פִּי ה' אֶלָּיו יִגְדֵה, עַל מֶה אֶבְדָּה הָאָרֶץ נְצֻתָה כְּמִדְבָּר מְבֵלֵי עֲבָר?"

הגמרא מספרת שהם פנו עם שאלה זו לגדולי התורה של הדור, אך לא ידעו לענותם. הם נגשו לנביאים שיבררו את הדבר, אבל גם מהם לא קבלו מענה. הם פנו אף למלאכי השרת, אולי הם יכולים לפתור את התעלומה, אבל גם להם לא הייתה תשובה. ראה הקב"ה בצערם ושלח להם את התשובה ביד הנביא ירמיה: "וַיֹּאמֶר ה', עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי... - שלא ברכו בתורה תחילה!", הקב"ה גילה להם שהחורבן הגיע כיון שלא בירכו לפני לימוד התורה.

סיבת החורבן

המהר"ל (בהקדמת ס' תפארת ישראל): תמה על גמרא זו, שכן מבואר בגמרא (יומא ט, א) שסיבת החורבן הייתה שעם ישראל חטאו בשלוש עבירות חמורות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, על כן מדוע לא ידעו החכמים למה נחרב הבית, וגם למה הקב"ה ענה להם תשובה אחרת? ובכלל לא מובן למה עם ישראל לא ברכו ברכות התורה? והאם זו עבירה כל כך חמורה שבגללה יחרב בית המקדש?

אומר המהר"ל: באמת סיבת החורבן הייתה העבירות החמורות של אנשי אותו דור, אלא שאם היו מברכים בתורה באופן הראוי, אם היו מודים ומברכים את הקב"ה על שנתן להם את התורה והיו אוהבים בשל כך את הקב"ה ודבקים בו, זה היה מקדש ומרומם אותם ומקשר אותם לרבש"ע, ואז הוא היה נותן בלבם לשמור את התורה כראוי, ואף אם היו עוברים לפעמים על מצוה מהמצוות, היו מיד חוזרים בתשובה, כמו שכתוב שהמאור שבה מחזיר למוטב. הליקוי בברכתם על התורה גרם לנתק מהקב"ה, ועל ידי כך שקעו בחטאים ונגזר החורבן.

ברכה מהלב

מוסיף המהר"ל, בודאי גם בני אותו דור אמרו בפיהם את ברכות התורה, אך עיקר הברכה אינה האמירה בפה אלא "הברכה היא האהבה הגמורה והדבקות אל השם יתברך, לאהוב את השם במה שנתן תורה... ולא היה להם האהבה הגמורה אל השם יתברך במה שנתן התורה לישראל, ובפרט על הטובה הגדולה שהיא התורה שהיא טובה על הכל".

ברכת התורה, שלדעת כמה ראשונים היא מצוות עשה מהתורה, היא ברכת הודיה לה' יתברך על המתנה העצומה שנתן לנו. הודיה אין פירושה להוציא מילים מהפה של הודיה,

העלונו נחמם

לרפואה שלימה של יהרון בן חדווה אמירה ויעקוב יוסף, מני מזל בת תמר לברכה והצלחה, בנינו היקר שמעון דוד הי"ו לברכה והצלחה במעלות התורה אמן. יוסף דוד בן רחל ז'נט ורבקה בת עזיה לרפוא"ש וכל הישועות, להצלחת התורמים בעילום שמם בכל העניינים

להקדשת הגליון: 055-6785647

מודים אנחנו לך

סיפורי ילדות מרגלים

פילוסוף למידה מניצח

זה מה שעשיתי בעצמי במצוה טאנץ', לילה לפני הניתוח שלי. מנשות

הסיפור המלא מובא בספר "השמש בגבורתו" (ח"א עמוד 444): קרה פעם שאחד מאנשי הקהילה באופקים חלה במחלה קשה, עסקני הרפואה הגיעו למסקנה כי על החולה לעבור ניתוח במרכז רפואי בחו"ל ששם יש סיכויים שתמצא מזור למחלתה. היות ובני המשפחה לא ידעו אנגלית כלל, החליט הרב שמשון פינקוס ללוותם להיות להם לעזר להסתדר שם.

כאשר אושפז החולה בבית החולים, בלילה שקודם לניתוח - המתח ריחף באוויר כצל מאיים. בטרם עזב הרב את המקום על מנת לשוב למחרת, החולה שאל אותו: הרב, מה צריך לחשוב כעת לפני הניתוח? מה מוטל עלי לעשות?

הרב פינקוס ענה: "יש דעות שונות מה אדם צריך לחשוב בזמן כזה של סכנה. יש הסוברים שעל האדם להעלות את זכר חטאיו ולשב עליהם בתשובה, להתחרט ולהצטער. אחרים אומרים, שעליו להעלות במחשבתו את כל הטובות שה' עשה עמו במשך חייו עד הנה, להודות על כל טובה וטובה, ולומר לפניו: כל כך הרבה טובות עשית עמדי, אנא עשה עמי עוד אחת...! זו הדרך שיותר נראית בעיני. תחשוב על כל הדברים הטובים שה' עשה לך בחיים, ואני אומר לך", סיים את דבריו בנימה מעודדות, "בזכות ההודיה הזאת, הקב"ה יעשה עמך עוד טובה, ותצא בעזרת ה' בריאה ושלמה מהניתוח הזה". וכך היה.

לשאלתי, לפני כמה דקות יצא מזוועהיל - נמצאו דבריו מכוונים בדיוק לאותו רגע שהאברכים פצחו ב'מזמור לתודה'... אילולי שראיתי את הנעשה, הייתי מתקשה להאמין, אך עתה שנוכחתי לראות את כוחה של תודה, גמרתי בליבי לפרסמו ברבים למען ישמעו וייהנו מעצה מופלאה זו!!"

(מתוך 'טיב הקהילה' תשרי תשע"ט)

מה אצלך לפני ניתוח

סיפור הרב טאובר זצ"ל השנה בד' ניסן תשע"ט: שמעתי מר' שמשון פינקוס זצ"ל, ששאלו אותו: איך להתפלל לפני ניתוח קשה ומסוכן. והוא אמר: רק להרבות כמה שיותר הודאה ושירה על כל הטוב העבר.

מעשה מופלא על סגולת אמירת 'מזמור לתודה' - מפי עד ראייה: "בדרכי מאוחר בלילה מירושלים לבית שמש, לקח אותי חבר טרמפ עד לציאה מהעיר, משם תכננתי להמשיך בנסיעה באוטובוס לבית שמש. בתחנה עמדו קבוצה של שלושה אברכים מבית שמש ואמרו שאין בזמן הקרוב אוטובוס. לשאלתי מה הם יעשו, השיבו, כי אמרו עכשיו 'מזמור לתודה' ועל כן סמוכים ובטוחים הם שה' יזמן עבורם טרמפ עד הבית..."

הרמתי גבה ושאלתי: מניין הביטחון הזה?! והם השיבו ברוע כי כך דרכם, להגיד 'מזמור לתודה' כשהם מצפים לישועה, ואח"כ שוב כאשר הם זוכים לישועה, ופעם שלישיית בסוף, כאשר הם יורדים מהטרמפ. ולא היתה פעם אחת שלא זכו לישועה...

עמדתי והסתכלתי מהצד. זה היה נראה מעט מוזר, אבל חיכיתי לראות מה יעלה בגורלם... לא חלפו חמש דקות, ומונית שירות ריקה עצרה והציעה לנו לעלות במחיר מוזל מאוד. שמחתי על ההצעה, והודעתי לקבוצה שיש כאן נסיעה מוזלת, אך להפתעתי הם סרבו ואמרו כי תגיע ישועה מושלמת, ללא כל הוצאות ממון!... סקרנותי התגברה...

כעבור עוד כמה דקות עצר רכב גדול ונוח, ושאל אם מישהו צריך לבית שמש - בדיוק לאזור שבו אני והאברכים מתגוררים! עלינו כולנו לטרמפ, והוא פתח בנסיעה. האברכים כבר מלמלו 'מזמור לתודה' פעם נוספת, אך אני, שיצר הסקרנות בער בי להבין את העניין לעומקו, שאלתי את הנהג מהיכן הגיע. הנהג השיב כי הגיע מאירוע באולמי זוועהיל. תמהתי ושאלתי אותו מדוע לא נסע דרך כביש תשע, שמהיר הרבה יותר? הנהג חיך ואמר כי באמת הוא היה בדרכו לכביש תשע, אך לפתע נכנסה בו מחשבה שאולי בשעה מאוחרת כזו ישנם אנשים בכניסה לעיר שממתינים לטרמפ. "והרי בשבילי זה תוספת של כמה דקות בלבד", אמר, "והנה, אתם אכן חיכיתם לטרמפ!..."

מזמור לתודה

הזפיע ויצא לאור

החבורת "טוב להודות על מזמור לתודה"

לסייע לאמירת "מזמור לתודה" בכוונה ובהתעוררות הלב
הן בעת התפילה בכל יום בפסוקי דזמרה
והן בפרטיות לאחר כל ישועה ולפניה

ניתן להשיג בעמדות ל'לעולם אודך' ברחבי הארץ
לשמיעת העמדה הקרוב אליך, טלמסר: (22) 079-5420539

מומלץ

כמזכרת
לשבע ברכות
(כולל ברהמז' ושבע ברכות מבואר).

זמני בניסת וצאת השבת

בניסת שבת: 19:24
שקיעה: 19:48
צאת החג: 20:27
דבנו תם: 20:59

הזמנים ל"פי
אופק נתיבות

אזר השבת

העלון מופץ ברבבות עותקים בארץ ובעולם
מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

אין לקרוא את העלון
ביום החמישי וספי תורה

האלון נרשם ללא נשיות: מורה סת נשיות - לקחו לו וסמכוהו סת נשיות - אמת כמון
בן ללא נשיות מקבל בן לו ונשיותו

דיון הלכתי בשולחן השבת

שאלות ותשובות אשכוליות שהועלו
על שולחן של גידו ישראל שפי"ט

מפני הברישה

על פרשת נשא אריכות רבה גם במדרש וגם בזוהר הקדוש. אמר על כך בעל החידושי הרי"ם זצ"ל: כיון שפרשה זו חלה תמיד צמוד לאחרי חג השבועות, חג מתן תורה, לפיכך גילו אז חכמינו התפשטות מופלגת בתורה זו, אשר בה זכו בזמן קבלת התורה.

"למעל מעל בה"

שהרי כאן הכתוב מדבר בגזל הגר (רש"י), לפיכך הרי זה מעל בהשם - יתברך, כי זה שגזל את הגר, שבא לחסות בצל כנסי האמונה הישראליות גורם לחילול השם גדול והיינו מועל בקודש... (ספורנו)

"והתודו את הטאתם אשר עשו"

מדוע נאמרה כאן לשון רבים, בעת שכל הפרשה מדברת בלשון יחיד: "והשיב", "ונתן"?

ברם, מצינו בגמרא שהמפקיד ממון אצל חברו ללא עדים הריהו עובר על "לפני עור לא תתן מכשול", לפי שעל כך הוא מביא את הנפקד לידי הכחשה (עיין בבא מציעא ע"ה). יוצא איפוא שגם המפקיד יש לו חלק בחטא זה של הנפקד המבקש לגזלו, ולכן גם עליו להתוודות על חטאתו... (מלא העומר)

"וירבר ד' אל משה לאמר"

לאמר - לדורות (מדרש)

מה טעם דוקא בפרשת סוטה נאמר: "לאמר" למדות? ברם, מצינו בגמרא שבהיות בני ישראל במדבר היה המן מברר כל ספק של סוטה (עיין יומא ע"ה) - ואם כן הרי במדבר לא היה צורך כלל להשקות אשה סוטה במים המאירים, ולא נאמרה איפוא פרשה זו אלא לדורות יבואו... (תפארת יהונתן)

תשובות למדור ניתן לשלוח עד יום שלישי בשבוע
לפקס: 08-9941870
או למייל - 7665190@gmail.com

אזר התורה

חידה: מהם העבודות הקשות שהיו במקדש?

פרס החודש: הו קניה מכובד! באחת מרישות המזון + 5 זוכים בשובר מימש יקרתי בחנות ביגוד [בסה"כ 6 זוכים]

החידה משבוע שעבר: היכן מצינו שהקריבו קרבן בעל מום. והיכן מצינו שהקריבו חיה?

פתרון החידה: עד שלא הוקם המשכן הותר להקריב בעלי מומין וכן חיה (זבחים קטו:)

המדור בחסות: ת"ת אשדוד | כל הלבוש לבן תורה במחירים מיוחדים
רחוב: חסד אשדוד | טלפון: 052-766-8251

העלון להצלחת מר תומר סגרון ורעייתו תח"י ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il
לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454
ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

האם מותר לקבל הודעות על תקלות ברשת החשמל קרוב לכניסת השבת

שאלה: אשה חרדית עובדת בחברת החשמל במערכת קבלת הודעות טלפוניות בדבר תקלות ברשת החשמל, והיא מעבירה את ההודעות למוקד שמשם שולחים עובדים לתקן את התקלות במקומן. ובדרך כלל משעת קבלת ההודעה עד לתיקון בפועל עוברים עד ארבע שעות. ובימי שישי עובדת האשה עד השעה 12:30, ובימי החורף הקצרים כאשר השקיעה היא בשעה 4:40, מסתבר מאד שהעובד שייצא לתקן את התקלה לא יסיים את העבודה לפני השקיעה, ומאחר שרוב העובדים הינם יהודים נמצא שיחלל את השבת ר"ל. האם מותר לאשה להמשיך לקבל הודעות עד לשעה 12:30 או לאו.

תשובה: הגאונים הגדולים רבי חיים קניבסקי ורבי נסים קרליץ שליט"א השיבו שאכן האשה צריכה לחוש לאיסור "לפני עור" ולא להעביר הודעות על תקלות בשעה מאוחרת וקרובה לכניסת השבת, אם מסתבר שהדבר יביא את העובד לידי חילול שבת. וכן הסכימו הגאונים רבי יצחק זילברשטיין, רבי מרדכי גרוס, רבי יעקב חיים סופר, רבי משה שאול קליין, רבי שלמה זלמן אולמן, רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א.

ואילו הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א השיב שיש לצדד להקל בזה, דכמה ספיקות יש בדבר: א. שמא יזדרז ויסיים את העבודה לפני שבת. ב. שמא העובד שייצא ע"י הודעתה הוא גוי. ג. שמא יש חשש פיקוח נפש בתיקון החשמל באותו המקום שלגביו נמסרה ההודעה. ד. שמא העובד הוא בגדר ישראל מומר, ומצאנו בפוסקים סברא זו שאין איסור מסייע בישראל מומר.

אספרה

סיפור לפתח

מכאן!!

הרב יצחק

פתרון (לא) בשמיים

"אדם שעושה שלא על מנת לקבל שכר, אלא מאהבתו לבורא יתברך, שמרגיש זכות ועונג לקיים את רצונו, מקבל הרבה הרבה יותר"

אמרו במשנה (אבות פ"א מ"ג): "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס". ויש לשאול, מה החיסרון בזה שאדם מקיים מצוות כדי לקבל שכר? הרי בנהוג שבעולם, כל עבד או משרת שעובד לאדונו, מקבל משכורת חודשית עבור עבודתו, אם כן מדוע בקיום המצוות לא יהיה כך?

אלא משלו בזה משל, למושל עיר נכבד ונעים הליכות, מאיר פנים לכל אחד ומחבב את בני עירו מאוד, ועושה לילות כימים למעלה מחובתו כדי לעשות רצונו ולשמחם. ביום מן הימים, חש המושל צורך לפוש מעט מכל ריצותיו ועיסוקיו, על כן נסע לבית מלון לשבוע ימים. בראות בעל המלון שמושל העיר הגיע אליו, ציוה על המלצרים שישרתוהו על הצד הטוב ביותר, וימלאו כל בקשותיו. הגישו לפניו מהמאכלים המשובחים ביותר, מינים ממינים שונים, כדי ה' הטובה עליהם. לאחר שבוע ימים פנה המושל אל בעל המלון ברוב תודות, ושילם בשמחה את כל החשבון הגדול. לשנה הבאה שוב רצה המושל לצאת לנופש, והפעם בחר לו מלון אחר. בראות בעל המלון שהמושל בחר דוקא את מלון, כיבדו בכבוד גדול וציוהו על המלצרים שישרתוהו ויאכילוהו וישקוהו במטעמים חשובים עד בלי די.

לאחר שבוע ימים שאכל ושבוע ודשן, ניגש אל בעל המלון והודה לו מאוד, ובא לשלם את מלוא התשלום. אולם בעל המלון עמד בתוקף על כך, שאינו מוכן לקבל ממנו כל תשלום! "הלוא לכות ולעונג הוא לי לשרת את אדוני המושל, וחלילה לי לקחת כסף עבור זה, תודה למושל שהואיל בטובו לבוא אל מלוני, הלוא כבוד ופרסום הוא לי, שהמושל הנכבד בחר דוקא את מלוני". כשראה כן המושל, חש את גודל אהבתו והערכתו של בעל המלון כלפיו, וביקש ממנו את כתובת מגוריו. מאז, בכל חג או שמחה שהיתה בבית בעל המלון, כחתונת בניו ובנותיו, היה שולח לו המושל מתנות יקרות ערך מאוד, שעולים עשרות מונים ממה שהיה אמור לשלם על האוכל והשרות שבבית המלון. נמצא אפוא, מי הרוויח יותר? בעל המלון הראשון או השני? בודאי שהשני, כי אמנם הראשון קיבל את כספו המגיע לו בסוף האירוח, אבל השני קיבל פי כמה וכמה יותר.

והנמשל, אדם שעושה מצוות במטרה לקבל שכר, יקבל כפי שכרו המגיע לו בלבד עבור המצוה, אבל אדם שעושה שלא על מנת לקבל שכר, אלא מאהבתו לבורא יתברך, שמרגיש זכות ועונג לקיים את רצונו, מקבל הרבה הרבה יותר, כי המלך חפץ בו ואוהבו אהבה יתירה.

אהבת ישראל היא מצוה חוקית, כלומר שאין בה טעם, כמו בשר וחלב, ושעטנז, וטומאה וטהרה, ולכן אין תירוצים ואין כלום, אלא החוק קובע לאהוב כל יהודי. וזה מה שכתוב בפסוק ואהבת לרעך כמוך "אני ה'" כלומר כך קבע ה' יתברך (בשם הסבא מקלם זיע"א).

במחשבה ראשונה, כשאומרים לחבר אני אוהב אותך כי ה' ציוה, זה קצת מעליב, כי מונח במלים האלה: באמת, אין מה לאהוב כך, ורק כי ה' ציוה אני אוהב אותך. ולכאורה היה עדיף למצוא בכל אחד את הדבר הטוב שבו, ובגלל אותו דבר לאהוב אותו, ולא לאהוב רק כי ה' ציוה?

אבל באמת אם נתבונן בעומק, ההיפך הוא הנכון. אם אני אוהב אדם כי הוא נחמד, יפה, בעל מידות, ירא שמים, או כל סיבה ומעלה שלא תהיה, אני לא אוהב אותו, אלא מכיון שאני אוהב את עצמי, הרי נחמד לי להיות במציאות. וזה גרוע מאד ופוגע מאד, שאין לי אהבה אליו ממש אלא למעלות שיש לו.

ורק כשאוהבים כי ה' ציוה, בלי סיבה ובלי לקוות לאיזו שהיא תועלת, אז יש אהבה אמיתית. וזה כאהבת אדם לעצמו, ואב לבנו, שלא משנה מה יהיה אני אוהב. וזה גם ההבדל בין מצוות 'ואהבת לרעך' על פי ציווי ה', לבין 'ואהבת' כמו שגוי אוהב. כי גוי אוהב בגלל שזה לא יפה ולא נאה לשנוא, ומסילא הוא לא אוהב את חבירו, אלא הוא אוהב את עצמו, שלא נאה לו לא לאהוב.

מספר מגיד המשרים רבי יעקב שי שליט"א, סיפור מפעים ממש פלא פלאים:
"שמעתי סיפור מרגש ממורה שמלמדת באחד מבתי הספר המוכרים בבני ברק, ממש סיפור מרטיט ומיוחד במינו:

"לפני כשנתיים בערך, הייתה לי בכיתה נערה עם עיוות גדול בפנים, ובתחילה קיבלו אותה בהבנה, אבל לפתע קמה אחת 'מלכת הכיתה' וסימנה אותה באיקס גדול, ומאז כל המצב התהפך. "הבנות התחילו לסחוט אותה ולצחוק עליה. אותה נערה הרגישה ממש לא נח בכיתה, וכמה שנסייתי לדבר ולדרבן וכל מה שידעתי ספרתי להם, אבל לא עזר לי שום דבר. הם המשיכו לצחוק. לפגוע ולהשפיל במלא המובן.

"כבר הגיע מצב שהילדה פשוט הפסיקה לבוא לכיתה מרוב צער, והיא לא יכלה לשאת את כל הפגיעות ואת כל הירידות שיצרו לה בכיתה, ובמקביל התחלתי לקבל טלפונים מהאבא והאמא, והם אומרים שהתקיים בהם המאמר 'כי לקינו בכפלים', גם התמודדות עם הבת הזאת, וגם לא קיבלו אותה בכיתה בהבנה ובשמחה. וממש צער גדול שאף אחד לא יכול לתאר, הצטערתי יחד איתה ובאמת לא ידעתי מה לעשות. או יותר נכון לא

ופה אני אומרת להם שהתפילה שלהם, במצב כזה שהם יכולים לדחות בת מהחברה, ועל אחת כמה וכמה בת שיש לה נכות, ובלאו הכי הקב"ה לא שומע את התפילות, ומן הסתם שזה תפילה לבטלה ובכרות וגם שם שמיים לבטלה וחבל על הזמן היקר הזה.

יכלתי לעשות דבר. "בעלי חזר מהכולל ערב, ואני מספרת לו על הטלפון של האמא והתייעצתי איתו. בעלי אמר לי, שלכל הדברים הללו יש לשכת הגזית ברח' חזון איש 5, ביתו של מרן הרב שטיינמן זצ"ל, ואכן הלכנו ונכנסו להתייעצות בביתו.

"בעלי נכנס פנימה וסיפר לו את כל הסיפור. התגובה הראשונה שלו הייתה מאוד מביכה. הוא פרץ בבכי נורא. לאחר כמה רגעים כשהוא נרגע, אמר: "יש לי פתרון".

"קצת רקע. הסדר בכיתה שלי הוא שפותחים את הבוקר בתפילת שחרית, אחרי זה נוטלים ידיים לארוחת בוקר ואחר כך מתחילים הלימודים.

"אמר הרב שטיינמן, מחר שאני אבוא לכיתה, אני אומר לבנות שאין תפילה, ומיד נוטלים ידיים אוכלים ומתחילים את הלימודים. ושהבנות ישאלו אותי מה נשתנה יום מיומיים שמזה כמה שנים אנו לא מכניסות אוכל לפה לפני התפילה ומה קרה הפעם? אז, בזמן זה אני אקרא להם בנביא, בהפטרת חזון שהקב"ה אומר שהתפילה והכל מאוס עליו, והוא לא רוצה את זה בגלל שחברה ירושלים. ופה אני אומרת להם

שהתפילה שלהם, במצב כזה שהם יכולים לדחות בת מהחברה, ועל אחת כמה וכמה בת שיש לה נכות, ובלאו הכי הקב"ה לא שומע את התפילות, ומן הסתם שזה תפילה לבטלה ובכרות וגם שם שמיים לבטלה וחבל על הזמן היקר הזה.

"ואכן מה שאמר עשיתי. כל הכתה הפכה כמרקחה, מה זה ההחלטה הזאת שהלימודים בכיתה בלי תפילה, והתעקשתי עם הבנות שאין תפילה ומיד נוטלים ידיים לארוחת בוקר וכך היה. ואז התחלנו ללמוד, וכשיצאתי להפסקה וחזרתי כבר ראיתי שינויים.

"שני מכתבים עמדו להם על השולחן, אחד לי ואחד לבת ולהוריה, ובמכתב כל הבנות חתמו שהם תפסו את הטעות שעשו, ומתחרטות חרטה גמורה על מה שעשו, והם מקבלים על עצמם שלא רק שלא יחזרו על עצמו המקרה הזה אלא גם יקפידו להבא בכל דבר ועניין שיהווה כחשש בפגיעה ביציר כפיו של הקב"ה.

"בשלב מסוים אמרתי לבנות בכיתה שזה הייתה הוראה של מרן הרב שטיינמן זצ"ל, ואז לא הייתה להם יותר ברירה. ואף אמרתי להם שבמכתב הזה הם נהפכו בעצם להיות בעלי תשובה גמורים עם חרטה וקבלה לעתיד, ובעקבות כן אפשר בינתיים להחזיר את התפילה לקדמותה.

"התפילה הזאת הייתה ברמה כזאת שתפילת נעילה הייתה קטנה לעומת הדמעות שהיו שם. שהראו את ההרגשות של החרטה בלב וקבלה מעשית של כל בת ובת".

באם שרותיכם לזכות את הרבים! ללא כל מאמץ! אם אירע אתכם או מזיקים סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני 1133.4 מתיבת ולציין עבור 'אור השבת' או במקסט: 08-9941870

אם ברה

סיפור לפנת

הסיפור לחסורי את כל הצולות!!

מעצלות הכנרת הוציאנו

הסיפור הבא הסעיר את כל העולם כולו, בדיוק לפני כשבוע וחצי, באחד מהימים החמים שירד לארצנו, בחוף הכנרת שבטבריה.

ומתפילת נעילה, ממש כל מה שאדם אומר לפני פטירתו מהעולם. בזמן זה המחשבות אשר עברו לנו בראש זה מה ואיך יהיה עם הילדים שלנו בבית. מי ידאג להם, מי יחנך אותם מי יסביר להם שאבא הלך לים ופשוט לא חזר כי בורא עולם לקח אותו.

לאחת הישיבות היה צריך להגיע גביר מכובד מחוץ לארץ, ולכן ראש הישיבה, הגאון רבי משה בן שושן שליט"א, הזמין אותו לטבריה כדי ליהנות מנופיה של ארץ ישראל וגם לקחת אותו לחבר שלו המחזיק בסירה ממונעת ולעשות לו סיור לאורך הים. השעה שנקבעה הייתה לחמש וחצי בערב.

”וכמובן, שמתחילתו של ההסתבכות נשאנו את עינינו תפילה לבורא העולם שיוציא אותנו מצרה לרווחה, ומאפילה לאורה בלי שום נזקים בנפש. בכינו כולם כמו ילדים, בדמעות שליש החונקות את האווירה. זה היה מעמד מרגש מצער ומדאיג כאחד.

קראנו קריאת שמע וידו, וכמה קטעים מהסליחות ומתפילת נעילה, ממש כל מה שאדם אומר לפני פטירתו מהעולם. בזמן זה המחשבות אשר עברו לנו בראש מי יסביר להם שאבא הלך לים ופשוט לא חזר כי בורא עולם לקח אותו.

ראש הישיבה הגיע עם תלמידו כשעה קודם לזמן, בשעה ארבע וחצי ועד שיגיע הגביר אמר לחברו שיתניע את הסירה ויעשו מעט סיבוב כך שיקבלו את הגביר שהם כבר בתוך הים.

”ומצאים כעת בידוי של הקב"ה ואם הוא רוצה, אז הוא ואך ורק הוא יכול להוציא אותנו מפה. הזמן חלף, וצפו להם דאגות וחששות לחוד. איך ימצאו אותנו? אנו נמצאים בעומקה של הכנרת ללא שום חוף באופק ממש מצב אבוד לגמרי.

לסירה עלו ראש הישיבה, תלמיד מהישיבה, חברו מהסירה, אביו ואחיו. ונסעו לשיט קטן בעומק הכנרת. הם חשבו שזה יקח רבע שעה אך את התוצאות אף אחד לא ידע. או יותר נכון, לא ניבא.

”אבל כמובן התפילה לבורא עולם לא חזרה ריקם. ואז זה קרה. לקראת השעה רבע לאחד בלילה אנו שומעים ספינת משטרה שטה לה באזור שבו היינו ופשוט צעקנו כולנו יחד. התלמיד שלי שכבר בקושי יכל להיאחז בספינה אמר לי שאין לו כבר כוחות והוא מתכוון להחזיר את נשמתו לבורא העולם. אמרתי לו שלא יאבד תקווה וכי מגיעה לאזור ספינת משטרה, ובאמת זה מה שעורר אותו מעט מהמצב העגום בו הוא וכולנו היינו נמצאים.

לפתע בלב ים, מרחק 7 קילומטרים מהחוף אירע האסון. לפתע הם מצאו את עצמם מתחת למים כך שהסירה התהפכה מלמעלה ללמטה כשהיא משליכה אותם ללב הים חשופים, ללא שום חגורות הצלה או אמצעי חילוץ. כמובן שהיה בסירה, אבל בגלל שהיא התהפכה לה כל התכולה נפלה לתוך מצולות הים.

”גודל הנס שהיה כאן זה שהוטרים בספינה שמעו אותנו צועקים ובאו במהירות הבזק והצילו אותנו, וכאן בעצם מסתיים לו הסיפור. תשע שעות בתוך הים, לאחר שכל כוחות ההצלה אמרו בקשר שיש חמשה 'אקסים' (אנשים ללא רוח חיים) בתוך הים, שצריך להוציא אותם בשעות הקרובות, ואחרי כל ההספדים שכבר חברינו הכינו, את התקווה שלנו לא תלינו בהם ובוודאי שלא בכוחות ההצלה, אלא בבורא עולם בלבד שרק הוא יכל לעזור ולסייע לנו בכל אופן והשתלשלות נס ההצלה המרגש שהיה לנו בלב ים הכנרת.”

”באיזה שהוא שלב”, מספר ראש הישיבה, “נאחזנו כולם בסירה מנסים לתפוס תנוחה נוחה, אבל השעה המאוחרת שנראתה לה הייתה די מלחיצה. רבע לשש. הגביר שראה שאין אנו באים חזר חזרה לשדה תעופה בטיסה הקרובה שהייתה לו, ובמקביל מאמצי החיפושים אחרינו התחילו במלא המרץ, סירות משטרה מסוקים וגלשנים, כל הכוחות היו מאוחדים יחד כדי להציל אותנו חמשה יהודים בני תורה ומצוות שנקלעו לצרה שלא באשמתם.

”הזמן הלך והתאחר, והגלים מעצמם הולכים וגדלים כך שהאחיזה בסירה כבר הוקשתה עלינו ביותר. אפשר לומר שכמעט ועזבנו אותה, אבל המחשבה שהעת הזאת זוהי האפשרות היחידה שיש לנו כדי להציל את עצמנו, למרות שזה היה אפשרי.

”השעה הייתה כמעט עשר בלילה, שמענו רעש של מסוקים אבל הם לא רואים אותנו, ומובן שגם אין אנו יכולים לעורר את תשומת הלב לכך שאנו נמצאים מתחתם, לא הייתה שום אפשרות גם הזיקוקי דינור שהיו בתוך הסירה נחתו להם למצולות ים.

בחורי הישיבות היקרים, אנא תשמרו על עצמכם. אל תעשו דברים שאנשים נורמלים לא היו עושים. אלא תחרגו מכללי התורה ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, ולא לעבור על הוראות הבטיחות שהם חלק מהציווי של התורה. כמובן שמותר להנות... אבל בגדרים וסייגים מחמירים ביותר כך שלא תצטרכו להכנס חלילה למצבים לא נעימים של חיים ומוות.

”בזמן הזה עמדנו כולם ובכינו כמו ילדים. קראנו קריאת שמע וידו, וכמה קטעים מהסליחות

עבודת חג השבועות

חג השבועות

חג רבנו חיים ויטאל זיע"א בהגהותיו לספר הזוה"ק (ח"ג צו א) חג הפסח זמן חירותנו וחג סוכות זמן שמחתנו, אבל היותר משובח במועדים הוא חג השבועות.

ויש ראיה לזה ממה שבראש השנה עם היותו יום גדול ונורא בו בא האדם במשפט על כל מעשיו ונגזר ביום זה מי לחיים ומי למוות ואת תוצאות האדם במשך כל השנה כולה, בכל זאת אנו מזכירים בתפילת המוסף "אתה נגלית בערפלי טוהר" וכו', ומזכירים שם את עניין "מתן תורה", ולכאורה צריך לבאר מה שייכות עניין 'מתן תורה' לראש השנה? והביאור בזה הוא, כי אי אפשר לעמוד בו במשפט בלא זכות התורה, ולכן ראש השנה נזקק להזכרת 'יום מתן תורה', קטן ותלה בגדול, וכמו שהבאנו.

ומזה הטעם נראה כי לכל חג וחג יש את מצוותיו המיוחדות לו, בראש השנה- מצוות תקיעת שופר, תשליך, סימנים וכו'. ביום הכיפורים- את מצוות היום לצום. בסוכות- מצוות סוכה וארבעת המינים. בפסח- כל מצוות ליל הסדר.

אך שונה מכל אלו "חג השבועות" שלא מצאנו בו מצווה מיוחדת לישראל, והטעם לזה כי מכיוון שחג השבועות גדול יותר מכל המועדים שבו קבלנו את התורה, אין הוא צריך לכלום.

ואיתא בספרים הקדושים, שהטעם שכל אלו המועדים נקראו בשם "רגלים" לרמז שכל עבודת הש"ת במשך כל השנה עומדות על המועדים האלו "רגלים" מלשון 'רגל' ולפי זה מאחר וחג השבועות גדול הוא מכל המועדים, חובה עליו לדעת את עיקר עבודתו ביום זה, שממנו תוצאות חיים לעבודתו במשך כל השנה כולה.

ואם נחפז להשכיל ולהבין מהי עבודתו בחג השבועות, נוכל ללמוד זאת משמו של החג כפי שנקרא "עצרת", לשון עצור, כי תפקידנו להיות עצורים ומכוננים בבית ה' לתורה ועבודה (כך מפורש בפסיקא זוטרת'), זו עבודתו ביום השבועות, לעסוק בתורה ביתר שאת ולקבל על עצמנו להיות מן היושבים בבית ה', שהרי יום זה הוא יום מתן תורתנו, וכתב בספ"ק שההשפעות שביי מאת ה' יתברך בזמן מתן תורה מתעוררות מחדש בכל שנה ושנה, ומסוגל הוא היום לכל המבקש באמת לזכות לכתרה של תורה שבקבלת עול התורה עצמו ובהשתדלותו לקנותה- יאר לו ה' את פניו וימלא משאלותיו [מגיד דבריו ליעקב- שבועות- עמ' א].

וכמה יש לנו לשמוח ולהודות להש"ת "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו", ובפרט ביום הגדול הזה יום מתן תורתנו הקדושה. וכבר אמרו רבותינו ז"ל (במסכת פסחים דף סח:) הכל מודים ב'עצרת' [היינו חג השבועות] דבתינו נמי לכם.

ועוד שם בגמ' אמרו דר' יוסף היה אומר ביומי עצרתא "עבדי לי עגלא תלתא" [היינו, שיכינו עגל משובח, לכבוד היום הגדול 'מתן תורה'] אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא? עיי"ש.

כך כל יהודי צריך לומר- אי לאו האי יומא מה היה ההבדל בינו לבין שאר אומות העולם, שאילו לא התורה כבר לא היה זכר מעם ישראל. [עיין דברי אגדה עמ' תצה].

הפילות הגר"ש פינקוס לחג השבועות

יהודי אשר בנה השבועות יעמוד לפני בורא העולם ויאמר לו פן:
"רבנו של עולם רבנוי לקבל עלילי ניל תורה, אך סוף סוף הגני מגבל עקב היצו"ר הגדול הנמצא בתוכי. ומבקש אני ממך, אפוא, שתורממני למדות מתמיד אמתי, שקוע באמת בלמוד התורה ומייאס מצוונתיה, ושבכל רגלי העולם והיה לא יענינו אותי כלל. דבר זה הגני מבקש ממך מו-נוך ענג חן-נוך"

ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות הערות חומרים וסיפורים למייל: or7148454@gmail.com

מדור תמיהות וקושיות

אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

"נפקתה ונדעיה זרע" (הכ"ח)

אם ראה תראה בעיני אמתך" (שמואל א' א') אמר רבי אלעזר אמרה חנה לפני הגבירה ריבתו של עלם, אם ראה לשמוע לתחיתני ולפקד אותי בכך זכר מוטב, ואם לאו - תראה, אך ואסתתר בפני אלקה בעל, וישקו לי מי סוטה, ואי אתה עושה תוחך פלסתר, שני" ונקתה ונדעיה זרע", שאם היתה עקרה נפקדת, כדברי רבי ישמעאל. אמר לו רבי עקיבא אם כן, ילט כל העקרות טלן וסתתרה, אלא מלמד שאם היתה יולדת בצער יולדת בריחות, היתה יולדת קצרים, יולדת אחזקים, שחורים, יולדת לבנים, אחד, יולדת שנים, [בדכות לא:]

יש להבין אך תסכן עצמה חנה שתלד בן זכר, הלא אולי תלד נקבה? שהרי לא נפרש בתורה מה תלד, אם זכר אם נקבה? ונראה דשפיר אמרה שאסתתר ואם אלת מקבה אסתתר עד פעם, ואינא בגמרא אם היתה יולדת נקבות יולדת זסרים, והוה כפל אם ראה תראה ב' פעמים, [רבי יהונתן אייבשיץ בספרו אהבת יהונתן בדרשתו לר"ה, עיין רמב"ם פ"א מהל' סוטה הלכה י"ב].

היאך אמרה חנה שאם לא תיפקד בכך זכר תסתתד כדי שישקוה מי סוטה ותפקד בכך זכר, והלא יש בזה איסור ייחוד ואיסור מתיקות?

השם?

שוב א'

תסתתד עם שנים הכשרים לדעתה ואינם כשרים לדעת בעלה

לכא' נראה שרש"י (ברכות לא:): התכוון ליישב קושיא זו במה שפירש, "ואסתתר" אתיחד עם אחרים ויהשדני בעלי. ודוקק בלשונו שתסתתד עם רבים, והנה מדינא דגמרא אין לאשה איסור להתייחד עם שנים או שלושה אנשים כשרים כגון רבי חנינא בר פפי וחבריו, כמבואר בקידושין (פ: פא.). ולפי זה יש לומר שלכך נתכוונה חנה שתלך ותסתתד עם שני אנשים שלפי דעתה הם כשרים בתכלית, ואין בהם איסור יחוד, ואולם לדעת אלקנה עדיין יש מקום לקנא, כי אף על פי שהם כשרים, אך אינם כשרים כרבי חנינא בר פפי וחבריו, ולכן יקנא לה כי לדעתו יש כאן איסור ייחוד.

שוב ב'

תסתתד עם אחיה ואביה וכדומה

העולם מיישב שכוננת חנה היתה שתסתתד באופן שאין איסור ייחוד, וכמו שפסק הרמב"ם (הלכות סוטה פ"א ה"ג): "קינא לה עם שנים כאחד ואמר לה אל תסתרי עם פלוני ופלוני ונסתרה עם שניה כאחד ושהתה כדי טומאה, אפילו הן שני אחיה או אביה ואחיה הרי זו אסורה עד שתשתה, וכן תירץ החתם סופר (ח"ד אבה"ע חלק ב' סימן ק"ב) ובשרית הרב"ז (סימן ל"ג). אלא שתירוץ זה תלוי במחלוקת דאיתא בירושלמי (ריש סוטה פ"א ה"ב), והביאו הכסף משנה (שם), אם יכול אדם לקנא באופן שאין איסור ייחוד, כגון שמקנה לה שלא תתייחד עם שנים בעלמא, או עם אחיה וכיוצא בזה.

שוב ג'

הנצי"ב מוולאז'ק, בתשובותיו משיב דבר (ח"ד סימן י"ז) מותר שחנה רצתה לעשות כן מאחר שמצאה עצמה מסוכנת כדבר רחל ואם אין מתה אנכי, שלפי פשוטו לא תוכל לסבול קנאה שקשה כמותו והיא רקב עצמות. ולכא' מכאן יש להעיר על מה שכתב לחודש בס' חשוקי חמד (סנהדרין עה.), ועיין מה שנתבאר בזה בתשובותי "איגרות יוסף" ח"א.

"ארבעה דברים צריכים היזק" (ברכות) ויהזק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

ההיזק

סיפורים מהפנים

סיפור רבי מאיר רפאל זצ"ל מיזד: כשעליתי לירושלים בשנת תרפ"ג, דרתי באותה חצר יחד עם הרב אברהם עדס זצ"ל, הרב היה גר למעלה - ואני למטה. פעמים היה הרב קורא לי לעשות לו איזו עבודה בביתו, והיה משלם לי שכר כפליים. והייתי אומר לו: אדוני הרב, זה יותר מדאי השכר שנתת לי. והיה משיב לי: כתוב בתורה, "ואהבתם את הגר", ומה הגר שבא במקלו ובתרמילו כל כך צריך לאהבו - אנחנו, בני אברהם יצחק ויעקב, ואתה, ששמת נפשך בכפך ובאת מוץ לארץ לארץ ישראל וירושלים, לא כל שכן?! ותמיד היה ממציא לי איזו עבודה שלא שווה אפילו שני גרוש, והיה משלם לי חמשה גרוש.

פעם, בערב החג, לא היתה לי פרוטה בכיס אפילו כדי לקנות ירק, והייתי עומד ברחוב נע ונד, זה קונה וזה מוכר, וזלגו עיני דמעות בסתר. הרב עבר בדרך וקרא אותי: "מאיר, מאיר, בוא". ניגשתי אליו, ואמר לי: "בוא לביתי ונעשה חשבון כמה כסף אני חייב לך". השבתי לו: "אדוני הרב, אין לי שום חשבון, יען מה שעבדתי לך שילמת לי כפליים!" אמר לי: "לא, יש לנו חשבון, בוא אלי לבית". הלכתי איתו ונתן לי עשרים וחמישה גרוש, ואמר לי: "לך תעשה הוצאות יום טוב הקדוש". אמרתי לו: "אדוני הרב, מדוע נתן לי? הלא אינך חייב לי כלום!" השיב לי: "לך תקנה מצרכים לכבוד יום טוב!" אז הרגשתי בוודאי שהרב יש לו רוח הקודש, והיו בעיני עשרים וחמישה גרוש אלו כעשרים וחמש לירות (פי מאה), ושמחתי כמוצא שלל רב. (מעין המועד סוכות שכא)

אמרו במדרש (דברים רבה נצבים פרשה ח), מה שכתוב (משלי כד ז): "קאמות לאָויל חקמות, בְּשַׁעַר לא יפְתַח פִּיהוּ". האויל הטיפש הזה נכנס לבית הכנסת ורואה אותם עוסקים בתורה, הוא אומר להם, היאך אדם למד תורה תחילה? אומרים לו תחילה קורא בתורה, ואחר כך בגביאים, ואחר כך בכתובים, וכשהוא גומר את המקרא, שונה את התלמוד, ואחר כך בהלכות, ואחר כך באגדות. כיון ששומע כך, אומר בליבו אימתי אני למד כל זאת? וחוזר ויוצא מן השער. וזהו שאומר הפסוק: קאמות לאָויל חקמות - החכמה שהיא התורה, נראית לו כדבר רם וגבוה שלא יוכל להגיע אליו, ולכן בְּשַׁעַר לא יפְתַח פִּיהוּ. אמר רבי ינאי, משל למה הדבר דומה, לכיכר לחם שהיה תלוי באויר, הטיפש אומר מי יוכל להביאו, אבל הפיקח אומר וכי לא אחד תלה אותו? מביא סולם או קנה ומוריד אותו. כך, כל מי שהוא טיפש אומר, אימתי אקרא כל התורה, ומי שהוא פיקח מהו עושה? שונה פרק אחד היום, ופרק אחד למחר, עד שמסיים כל התורה כולה. אמר הקב"ה: לא נפלאות היא, ואם נפלאות היא - סימן שאין אתה עסוק בה.

אמרו חז"ל (עירובין נד ע"ב): "אֵילַת אֶהָבִים יַעֲלֵת חַן", שמעלה חן על לומדיה, ובאר רש"י: שהכל מנשאים ומגדלים את העוסק בתורה, ותורתו נותנת לו חן.

רבנו יוסף חיים זצ"ל ממתיק את הענין במשל לעשיר נכבד שהיה מתמחה מאוד בערכם של היהלומים, כל יהלום ידע את שווי המדויק, ועל כן הסוחרים הגדולים היו משחרים לפתחו, לקבל חוות דעתו, כי ידעו שבקי הוא היטב ועושה מלאכתו נאמנה. לימים קנתה אשתו טבעת זהב משובצת ביהלומים, ובאה לבעלה ושאלה אותו: כמה לדעתך הטבעת שווה? אמר לה, \$500. אמרה לו, אבל המוכר רוצה עליה \$1000. אמר לה, לא כדאי, זה יקר מדי, לכל היותר \$700. לאחר שבוע ימים ענדה את הטבעת על אצבעה, ובאה אליו שוב, ושאלה אותו: כמה לדעתך הטבעת שווה? התפעל העשיר מהטבעת ואמר לה, לדעתי שווה לשלם עליה \$1000. אמרה לו: אבל לפני שבוע אמרת לי שהיא שווה \$500 או לכל היותר \$700?! אמר לה: לא יתכן שטעייתי כל כך, זו בודאי טבעת אחרת. אמרה לו, אני אסביר לך: לפני שבוע הראיתי לך את הטבעת סתם בידך, אבל עכשיו אני מראה לך את הטבעת כשהיא עלי, על האצבע שלי, ומאהבתך אלי - מהחן שלי, זה משפיע על הטבעת, ולכן נראה לך שהטבעת שווה הרבה יותר.

והנמשל: התורה נוסכת חן על האדם. אותו אדם עצמו - כאשר הוא מנותק מן התורה, אין לו חן מיוחד, ויתכן שיעריכוה לא כערכו האמיתי, אבל כאשר מחובר הוא לתורה, ערכו עולה פי כמה וכמה, התורה שופכת עליו חן מיוחד, והכל מנשאים ומגדלים אותו. וכבר אמרה תורה (משלי ח יז): "אֲנִי אֶהְבֶּי אֶהָב", כל מי שאוהבני, אני אוהבת אותו. כי "כְּפִיִם הִפְנִים לִפְנֵים, בֵּן לֵב הַאֲדָם לְאָדָם" (משלי כז יט), שלפי פנים ולב שאתה נותן לתורה, כך התורה עוזרת לך מנגד. (יבמות קיז ע"א)

במהפכה הזאת גם אתה חייב להיות גם אתה יכול להיות שותף בספר "אור השבת"

בהשתתפות של 50 נה בלבד (המוזכה אתכם גם בהקדשה בספר) כולם!!! מצטרפים עכשיו 052-714-84-54 (ניתן להנציח פרשה בעלות של 200 נה, וכן הזמנת מהדורה שלימה)

ניתן להשיג את הספר "אשכול יוסף" בפלאפון - 054-8460007

גליון

283

פרשת זשא-זוז השבועות תשל"ט

לתשלום: 0 ש"ח!!! הבנתי כי ישנה טעות וביקשתי מהמוסכניק שיאמר לי מה עלות התיקון.

אך אז הסביר לי המוסכניק את הנפלא מכל: "לאחרונה הגיעו לחברה שמייצרת את סוג הרכב שלי, תלונות רבות על הגיר, ולכן החליטה החברה לתת הוראה למוסכים המורשים מטעמם כי כל רכב שיגיע עם גיר תקול ועדיין לא עשה מאה וחמישים אלף קילומטר יחליפו לו את הגיר ללא כל חיוב...".

שמחתי שמחת חג גדולה ועצומה, הנה קיבלתי במתנה ח"י אלפים שקלים בחינם...

לקחתי את המפתחות בהתרגשות והנעתי את הרכב, אלא שכעת מתברר לי הדבר האמיתי: הרכב ביצע מאה ארבעים ותשע אלף ושש מאות שבעים ק"מ!! כלומר עוד שלוש מאות שלושים קילומטר הייתי מגיע למאה חמישים אלף, זאת אומרת - עוד יום אחד של טיול עם הילדים הייתי מפסיד את המתנה הנפלאה הזו...

ואני עוד שאלתי את עצמי מדוע התקלה הזו לא היתה יכולה לחכות עד אחרי חול המועד... הא... כי אחרי חול המועד הייתי בוכה על 18,000 ש"ח... ואילו כעת אני נותן תודה לבורא עולם על כל חסדיו הנגלים והנעלמים מעינינו!!!

יש לך 'חיוך' משמים גדול מזהה...

נביא עוד עובדה של 'הארת פנים', שסיפר אברך בעל המעשה: ילדי הקטן סובל משמיעה לקויה, ל"ע, ולצורך כך מרכיב הוא בקביעות על אזניו 'מכשיר שמיעה', וכך הולך הוא אל החיידר מדי יום ביומו.

עלות מכשיר יקר שכזה היא כעשר אלף ש"ח! הילד יודע שהוא צריך לשמור עליו היטב שלא יאבד! בכל פעם שנצרך להסירו בהיותו בתלמוד תורה, הוא מניחו במקום שמור ומיוחד בתיק האוכל שלו!

גם המלמדים והעוזרים שבחיידר עודכנו על כך, הם מקרבים את הילד במסירות, דואגים לשלומו, ושומרים היטב על המכשיר הקטן היקר שבאזניו, שלא ילך לאיבוד חלילה, ושיחזור בשלמות הביתה.

יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלַי וְיִזְוָךְ (ו, כה)

יאר ה' פניו אליך - יראה לך פנים שוחקות, פנים צהובות (רש"י)

כמה מרנינים הם אותם רגעים שאדם מרגיש שהקב"ה כביכול מחייך אליו - מראה לו פנים שוחקות, מראה לו כמה הוא אוהב אותו וכמה הוא משגיח עליו בכל פרט ופרט. להלן מספר עובדות הממחישות לנו קצת מהי 'הארת פנים' מן השמים.

מספר בעל המעשה: הרכב שברשותי משמש לדבר מצוה בלבד... כן, כן, כפי שאני מספר לכם - רכב למצוות. הוא אינו משמש לצרכי ביתי או כל דבר אחר, כי אם לשמח אנשים חולים ואנשים נזקקים, לשם כך אני נוסע מעיר לעיר דרך בתי חולים ועוד ועוד, עשייה של חסד.

בני ביתי יודעים, כי הזמן היחיד שאני משתמש ברכב לשמח את משפחתי אלו ימי חול המועד, שאז הרכב מסור אך ורק להם, ואני מוציא אותם לאן שרק ירצו כדי לשמחם.

והנה ביום הראשון של חול המועד פסח, אני מגלה תקלה ברכב! הילדים התאכזבו ואף גם לי כאב הדבר... לאחר שהתייעצתי עם רב והוברר לי כי מותר לתקן את הרכב במועד, בנסיבות הקיימות. הודעתי לילדי שיתפללו שהרכב יתוקן במהרה, ועוד בחול המועד יהיה לנו את הרכב להמשך החג.

בדקתי את מהות התקלה, והתברר כי הלך הגיר ברכב. בדקתי עלויות תיקון במוסך מקומי, ואמרו לי שמחיר החלפת גיר לחדש יעלה 18,000 שקלים!!! נבהלתי מהמחיר והתייעצתי עם חבר שמבין בתחום. הלה הציע לי להעביר את הרכב למוסך מורשה בירושלים שם יש סיכוי למחיר זול יותר באופן משמעותי וכן אחריות לתיקון. סמכתי על החבר ושלחתי את הרכב לתיקון במוסך החברה בירושלים.

כעבור יומיים התקשרו מהמוסך לבשר לי כי הרכב מוכן. עליתי ירושלימה לאסוף את הרכב בדחילו ורחימו, בתפילה שהתשלומים בכרטיס האשראי יעברו בשלום כאשר במקרה ולא, כבר הכנתי חבר עם כרטיס גיבוי להלוואה... ניגשתי לעמדת התשלום לבקש חשבונית. בחשבונית הופיע סכום

דחוף יותר ויצא התיק החוצה. למותר לציין מה היה נשאר מן המכשיר העדין, אילו היה מתכבס במכונת הכביסה...

ראו הכל בחוש, את יד ד' הטובה ששמרה מכל משמר על שלימותו של המכשיר ע"מ להשיבו לבעליו בדרך מופלאה, בחסדו יתברך המשגיח בדקדוק על כל צרכי עמו ישראל תמיד. [טיב הקהילה']

וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי

אֲבָרְכֵם (ו, כז')

כתיב (תהילים ז, יב) 'ואל זועם בכל יום'... מי מבטל? רבי אבין בשם ר' אחא: ברכת כהנים מבטלת...

(ירושלמי סוטה פ"ט הי"ד)

שהכהנים בברכתן מבטלים הקללות הבאים בעולם... (קרבן העדה, שם)

המכתב שמצא ר' פנחס בבוקרו של יום בתיבת הדואר, החסיר מלבו פעימה עוד לפני שפתח אותו. על המעטפה התנוסס לוגו בית המשפט המחוזי בעירו, ועצם הימצאות מכתב עם לוגו כזה - לא בישרה לו טובות...

הוא עלה הביתה, התיישב, ופתח את המעטפה. הוא החל לרוץ על פני השורות, ופניו החווירו כסיד... 12 עמודים של כתב תביעה מנומק, בנוגע למישהו שטוען שהוא חתם ערבות צד ג' עבור מישהו אחר. עורכי הדין שהגישו את התביעה עשו עבודת מחקר מאומצת, וטענו שבהכרח זה כתב ידו החתום על המסמך, ולכן הוא נתבע במיליוני שקלים, באמצע יום בהיר, באמצע החיים.

רעייתו הבחינה בסבר פניו המלבין בהדרגה, וחשה להגיש לו כוס מים. הוא כלל לא שתה, הוא לא הצליח לפתוח את שפתיו מעוצמת ההלם... אמנם הוא זכר כי היתה לו בעבר הרחוק מערכת יחסים עם אותו פלוני שנתבע, אך לא זכר את הפרטים לאשורם. כך או כך, את הערבות - ככל הזכור לו - לא חתם, ובוודאי שלא התכוון להיות ערב למיליוני שקלים - סכום אותו מעולם לא החזיק בין כפות ידיו...

בשעות הבאות, הסתובב ר' פנחס כסהרורי, כשמוחו ולבו אינם עמו. תחושה פנימית חזקה אמרה לו שהסתבך בדרך ללא מוצא. הוא כלל לא נחשב כאיש עסקים אמיד או קרוב לזה, מעודו הוא עמל לפרנסתו ותו לא. מהיכן נפלה עליו תביעה של מיליונים!?

מיהר ר' פנחס לשאול את רבו, לברר כיצד יוכל להינצל מהתביעה הנוראה שנפלה עליו ללא כל סיבה. בשעת ערב מאוחרת עלה לביתו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, וסיפר את כל הקורות אותו: על חייו שהתנהלו בשלווה, על התביעה המפתיעה שהתגלגלה עליו משום

והנה הגיעה עונת הקיץ, הילדים יצאו ל"בין הזמנים", כנהוג בכמה מקומות, והילד נשלח עם שאר חבריו לקייטנת בין הזמנים שהתקיימה בין כותלי התלמוד תורה. גם בקייטנה עודכנו כמובן המדריכים בבעיית השמיעה של הילד, ובצורך בשמירה הדוקה על מכשיר השמיעה הזעיר שעל אזניו.

ברם, בקייטנה כמו בקייטנה, השמירה רופפת מעט כידוע... והנה יום אחד חוזר הילד הקטן הביתה כשהוא ממרר בבכי על מכשיר השמיעה היקר שאבד ואיננו!

תיכף ומיד התגייסה כל המשפחה למבצע חיפוש נרחב, הם עברו שוב ושוב על כל תוואי הדרך שהלך הילד, חיפשו בכל רחבי הקייטנה, בפרוזדורים ובחצר הגדולה, לא השאירו אבן על אבן... אך לא מצאו את המכשיר היקר.

כך חלפה לה תקופת בין הזמנים, כשהמשפחה מצטערת מאוד על אובדן המכשיר היקר, ומתפללים להשי"ת להשיב להם את אבדתם. והנה החלה שנת הלימודים החדשה, וביום הראשון ללימודים לקחה האם את ילדה הקטן אל החיידר, ללוותו בדרכו אל הכיתה החדשה, ולחזקו לקראת השנה החדשה שבפתח.

בהיותם יחדיו בחיידר, חשבה האם אולי יש כאן לאחד הילדים תיק אוכל הדומה לתיקו של הבן שלה, ושמא, פן ואולי התחלפו להם התיקים הדומים, והמכשיר נמצא בתיק אוכל אחר...

היא שאלה את בנה, אם ידוע לו אולי על ילד נוסף בכיתה שיש לו תיק אוכל כמו שלו, והבן הצביע על חברו. כששאלה האם את אותו חבר, וביקשה הימנו להראות את התיק שלו, הוציא הלה ברוב חשיבות תיק אוכל חדש ויפה, ולאכזבתה של האם סיפר, שאכן בשנה שעברה היה לו תיק כזה הדומה לשל בנה, אבל לכבוד שנת הלימודים החדשה קנו לו תיק חדש ומהודר!

האם לא אמרה נואש, וחשבה שמן הראוי לנסות להתקשר אל אותה משפחה, ולבקשם לחפש בתיק האוכל הישן, אם הוא עדיין קיים... שמא נמצא שם המכשיר הקטן והיקר, שכן יתכן שהילדים החליפו ביניהם באותו יום בקייטנה את התיק...

כששמע האבא של החבר במה מדובר, החל לחפש בביתו אחר אותו 'תיק אוכל' ישן משנת הלימודים הקודמת... לאחר כמה בירורים וחיפושים נמצא התיק כשהוא זרוק בתחתית מיכל הכביסה המלוכלכת... הממתינה להיכנס אל תוך מכונת הכביסה. לאחר שהועלה התיק הישן מתוכי הר הכביסה, נפתח אחר כבוד תא אחר תא, ואכן לתדהמת הכל נמצא המכשיר האבוד כשהוא מונח בפינת התיק...

אמו של החבר סיפרה שכבר 4 פעמים היה אותו תיק אוכל בתוך מכונת הכביסה לצורך כיבוסו, ובכל פעם ברגע האחרון לפני הפעלת המכונה נצרכה לתחוב פנימה משהו

מקום, ועל היותו אובד עצות ועשתונות לנוכח ההתפתחויות, כשאני יודע מה לעשות...

רבי חיים האזין לו בקשב, וכהרף עין פסק בשתי מילים: 'ברכת כהנים!'

לר' פנחס זה הספיק, המסר היה חד וברור. רבי חיים קובע, כי ההגנה הטובה עבורו, הדרך הרוחנית להינצל מהגזירה שנכפתה עליו - היא ברכת כהנים!

לא איחר ר' פנחס לקיים את ההוראה, ובהידור רב. מדי בוקר בבוקר, תוכלו לראות את ר' פנחס מדלג בין המניינים, אוסף לחיקו עוד ועוד ברכות כהנים. לפני שהוא יוצא לעבודתו מדי יום, הוא מחסן את עצמו בברכות כהנים רבות ככל שיוכל, בכולן הוא עומד ומאזין בקשב רב, מכוון בכל מילה, ומקווה לטוב...

12 שנים (!!!) חלפו מאז מכתב התביעה הראשוני, ועדיין לא נרשמה כל התקדמות בתיק. פה התובע ביקש דחיה, כאן יצא בית המשפט לפגרה, ושוב הסתכסכו עורכי הדין בינם לבין עצמם. התביעה עודה מתגלגלת הלך ושוב, אך בשתיים עשרה השנים שחלפו - לא התקיים ולו דיון אחד, לא נרשמה כל התקדמות לרעתו של ר' פנחס!

ועד היום, מוסיף ר' פנחס להקפיד על החיסון היומי, אינו מפסיד אף יום ברכת כהנים, ומשתדל לשומעה כמה פעמים, בעיניים עצומות, בכוונה רצינית, בדבקות לוחטת. הוא לא מוותר על ברכת כהנים, והברכה האלוקית - מוסיפה ללוותו ולהגן עליו מדי יום ביומו, כשכל יום הוא מתבשר על דחיה נוספת בתהליך, המקרבת את קץ התיק - ולו בשל הדחיות החוזרות ונשנות!

סיפור זה, אותו שמענו מר' פנחס בעצמו, הוא 'נס משפטי' שעודנו מתחולל, כל יום, כל שבוע, וכל חודש. ברכת כהנים מגינה עליו, שומרת על ר' פנחס מהתביעה. הוא שומע את ברכת כהנים ומכוון אליה, והקדוש ברוך הוא מקיים הבטחתו 'ואני אברכם', ומגן עליו מפני התביעה המאיימת...

כי הכח הזה טמון בברכת כהנים, כפי שמגלה מדרש 'לקח טוב', שבברכת 'וישם לך שלום' טמונה הבטחה משמעותית: שאפילו אויבי האדם ישלימו עמו. מדהים! שלוש מילים בלבד, והן כוללות הבטחה לשלום אמת אפילו עם האויבים!

* * *

בית הכנסת הספרדי הגדול 'עטרת תורה', ברוקלין, ניו יורק. תפילת שחרית עומדת להתחיל, קהל המתפללים שגרתו לחלוטין, דבר לא יכול היה להכין אותם להפתעה המרעישה שתרחש בעוד דקות ספורות...

לפתע פתאום, נפתחה דלת בית הכנסת בידי קבוצת מקורבים, שליוו את מרן הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל. הרב שטיינמן שהה אז במסעו המפורסם בארצות הברית, והמתפללים היו מופתעים לראותו באי הכולם, בלי כל הכנה או הודעה מוקדמת.

יותר מכולם, ניצב מופתע רב בית הכנסת. הן רק אמש - בקבלת הפנים שנערכה, ניסה לזכות לראות את הרב שטיינמן ולו במבט חטוף, ולוואי והיה זוכה ללחוץ לו יד. ועתה - שפשף עיניו בתדהמה - הרי הרב שטיינמן כאן, עמו, בא להתפלל בהיכלו! לך - מי פילל ומי מילל!

עם סיום התפילה, ניגש הרב ללחוץ את ידו של האורח המכובד, וגם תמה: "במה זכינו שראש הישיבה יבוא להתפלל עימנו? הרי לא ידענו על בואו, וגם בית הכנסת הזה הוא ספרדי, ואינו מתפלל בנוסח המקובל אצלכם?!"

השיב לו הרב שטיינמן בפשטות: "הלא תדע, כי בבתי הכנסת בארץ ישראל, מברכים הכהנים את העם מדי יום ביומו. לעומת זאת, בחוץ לארץ, ברבים מבתי הכנסת האשכנזים אין הכהנים נושאים כפיהם מדי בוקר. אך אני איני יכול לוותר על הזכות הגדולה של ברכת כהנים - לפיכך, ביקשתי לברר היכן יש בית כנסת בו יברכו ברכת כהנים גם בתפילת שחרית של חול, ובאתי להתפלל כאן. כדי לזכות בזכות של 'ברכת כהנים' גם היום!"

מדהים! במשקפיים של גדולי הדור, גם יום אחד, יום אחד! - מסוכן מכדי להישאר בלי ההגנה של ברכת כהנים. נכון שהוא בניכר, ונכון שבמקומו הנוכחי אין מברכים מדי יום, אך הוא לא יכול לוותר. יתאמץ, יברר, יתפלל במקום עם נוסח שונה - ובלבד שגם היום יזכה בהגנה של ברכת כהנים!

אשרינו שזכינו, שיש לנו את ברכת כהנים מדי יום ביומו. הבה נקפיד באמת שלא להחמיצה אף יום, בשום מחיר. כדי שנהיה מוגנים ושמורים תמיד, ונפתח לנו את שערי השפע!

[פניני פרשת השבוע]

חג מתן תורה

טוֹב כִּי תוֹרַת פִּיךָ בְּמַאֲלְפֵי אֱהָב וְכֶסֶף

(תהילים קיט, עב)

המחשה למשיכה הרוחנית והמתיקות המדהימה שמוצאת הנפש היהודית בתורה הקדושה נראה במעשה הבא שסופר ע"י יהודי ניו יורקי בשם ר' אברהם ב. שיחי: "את נריה פגשתי ברכבת התחתית הניו יורקית, בדרכי לעוד יום עבודה אמריקאי. מאחר ואני מקפיד על לבוש יהודי מפואר... הכולל מגבעת, חליפה ארוכה וזקן ארוך... ניגשים אלי מידי פעם תיירים ישראלים ושואלים אותי כל מיני שאלות - כאילו תלוי לי שלט על הגב 'מודיעין לישראלים'..."

האמת שאני נהנה מהעניין, ובדרך כלל משתף פעולה, ומסביר להם על דרכי ההגעה למקומות שבקשו להגיע. למעשה, בהתחלה לא הכרתי את רוב המקומות שהתיירים הישראלים ביקשו להגיע, אבל עם הזמן ועם פתיחת מאות

מהמפחות שהתיירים נהגו להסתובב איתם בכיסם, ידעתי להסביר באופן מקצועי על דרכי ההגעה למקומות והאתרים, וגם קצת מעבר.

פה בארה"ב, אין את הריחוק היחסי שיש בין החילונים לדתיים כמו שיש בישראל. בשביל הישראלים המסתובבים עם תרמילים על הגב בינות למאות אלפי גויים, כל יהודי - הוא אחד משלהם, גם אם הוא חובש כיפה... ומאחר ואני אדם שבקי בהווי הישראלי ודובר עברית שוטפת - יוצא שאנחנו מדברים על הכול, פוליטיקה ישראלית, יהדות, תיירות, ועוד שלל נושאים ככל שמאפשר הזמן.

שונה מכולם היה נריה, בחור צעיר מאוד, שנחת בארה"ב מיד אחרי צבא, עם רעמת תלתלים על הראש. וכמו כולם הוא איבד את דרכו במטרופולין הגדולה, וכשראה אותי אורו עיניו, הוא ניגש אלי והתחיל לדבר בעברית - בלי אפילו לשאול אם אני מכיר את השפה...

הסברתי לו איך מגיעים לאן שהיה צריך, ולמזלו - הייתי בדרכי לאותו המקום, ככה שהיה לנו הרבה זמן לדבר. הוא סיפר לי על הטיולים שערך ברחבי ארה"ב ועל הרצון שלו להמשיך לטייל כאן, ואולי אפילו להשתקע בניו יורק. אך הייתה לו בעיה אחת - הויזה שלו עמדה להיגמר ולא אישרו לו הארכה נוספת.

העליתי רעיון בספונטניות גמורה - אמרתי לו ש"אם הוא היה דתי הייתי יכול לעזור לו".

הוא שאל "איך?" והסברתי לו שאני יכול לנסות לסדר לו עבודה בתור רב... בישיבה, ואם הישיבה תכתוב לו מכתב רשמי שהם צריכים אותו בתור מחנך, הוא יוכל לקבל אשרת עבודה, ואולי גם גרין קארד.

נריה הסתכל עלי במבט חד ואמר: "אני מוכן להיות דתי בשביל זה, מעולם לא הייתה לי בעיה עם הדת ובטח לא עם חרדים".

"אין בעיה" אמרתי לו. החלפנו מספרי טלפון, הבטחתי לו שנהיה בקשר ונפרדנו.

לא שכחתי את נריה, ואחרי כמה ימים התקשרתי אליו וקבענו להיפגש. הוא הגיע להוט עם הרבה אנרגיות ואמר שחשב על זה והוא מוכן לנסות לחזור בתשובה 'בשביל הוויזה' כמובן.

אמרתי לו שיש ישיבה בעיירה מונסי שיכולה להתאים לו. ומאחר ואני בכל מקרה אמור לנסוע לשם, אני מוכן לקחת אותו. וכך מצאתי את עצמי נוהג לכיוון עיירת מונסי שם נמצאת הישיבה של החוזרים בתשובה, וברכבי, צעיר ישראלי עם רעמת תלתלים גדולה על ראשו.

למעשה, מצאתי את עצמי מחזיר בתשובה אדם שלא בדיוק מתכנן לחזור בתשובה, אלא רק חולם על וויזת עובד

בארה"ב. למען האמת זה לא הפריע לי, אמרתי לעצמי שגם אם הוא ישהה בישיבה כמה ימים וילמד קצת תורה - היה זה שכרי, לא ציפיתי ליותר.

הגענו לישיבה, הורדתי אותו מהרכב והכרתי לו את מנהל הישיבה - שאתו דיברתי בטלפון יום קודם ותיאמנו את ההגעה של נריה. המנהל שמח על עוד ישראלי שמצטרף לישיבה, ואני שמחתי על שהצלחתי להכניס בבחור חילוני לכמה ימים של תורה.

כעבור חמישה חודשים, הזדמנתי שוב לעיירת מונסי לרגל עסקי, ונזכרתי בבחור הישראלי ש'זרקתי באהבה' בישיבה לחוזרים בתשובה, ותהיתי מה נעשה עמו. נכנסתי לישיבה בדיוק כשהסתיימה תפילת מנחה ובהתרגשות קלה שאלתי בחור מזדמן אם הוא מכיר מישהו בשם נריה, הוא אמר שכן ושהוא בבית מדרש עדיין מתפלל - נכנסתי.

בפינת החדר אני רואה בחורצ'יק שניראה בחור ישיבה לכל דבר, מסופר קצוץ ויפה, עם חולצה מחויטת צחה כשלג ומכנס שחור אלגנטי [רק הסנדלים שהיו לו בעבר נשארו - זכר לימים ההם...], עומד ומתפלל בדביקות.

חיכיתי בסבלנות שיפסע לאחור, ואחרי כמה דקות הוא סיים את תפילתו תוך אמירת עושה שלום. הוא הרים את ראשו וראה אותי עומד מולו, חיך רחב מילא את פרצופו.

"אשרת עובד... הא - גרין קארד..." הוא אומר בחיך, "עבדת עלי!!! אבל העיקר שאני כאן בישיבה לומד תורה ועובד את השם - כבר לא רוצה להסתובב ולראות עולם. טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף".

פתחתי את פי בהלם, ובשנייה אחת הרגשתי צימאון עז למים כאילו הלכתי במדבר 40 שנה...

"מה? איך? למה?" עניתי בכבודות... "הייתי בטוח שאחרי יומיים תברח, ותמשיך לטייל מסביב לעולם, לא חלמתי שיצא ממך בן תורה כזה עם כיפה וזיפי זקן והכל..."

"האמת" הוא ענה, "גם אני חשבתי ככה. כשאמרתי לך שאין לי בעיה עם דתיים - קצת שיקרתי, לא היה לי סטיגמה טובה על הדת, בגלל החרדים שזורקים אבנים בארץ... וכל זה, אבל עבר יום, עברו יומיים, ונשארתי בישיבה, כי מצאתי עולם חדש ומופלא שלא הכרתי, ופשוט התמכרתי לאור הגדול הזה שנקרא תורה. היו לי כמה רגעי משבר, אבל התמודדתי ונלחמתי בהם, עד שקבעתי את מושבי בין דפי הגמרא... ומאז אני פה... לא זז מכאן לשום מקום!".

קמתי בהתרגשות והתחבקנו ממושכות, ידעתי שאני לא מחזיר בתשובה גדול - אם בכלל, אבל כשמתוך מאות אלפי אנשים שהסתובבו ברכבת התחתית ומתוכם קומץ ישראליים שניגשים לשאול שאלה אחת או שתיים, אם אחד מהם נשאב לעולם רוחני וטהור ועזב עולם של בילויים וטיולים ללא תכלית, כבר שווה הכל...

[ברינה יקצרו!]

פרשת נשא

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

שבת ה' סיון התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
19:28	20:19	י-ם
19:26	20:17	ת"א
19:29	20:20	חיפה
19:25	20:17	ב"ש

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבל דהאן ב" 050-4194600

לצ"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

תוכחה לילדים בלי מקדס מחשבה שקולה יש ומביאה לתוצאות הפוכות

פנעס חלה אחד מבניו של הצדיק רבי **סלימאן מוצפי** זצ"ל, תינוק רך בשנים. בשבת הודיעוהו שמצבו החמיר. בפתיחת ההיכל במנחה, ניצב הצדיק ליד ארון הקודש הפתוח והעתי **בלחש** ובמילים ספורות לרפואת התינוק החולה. כאשר בא לביתו, לסעודה שלישית, שאלה אותו הרבנית: "האם התפללת לשלום התינוק?" - "ביקשתי בכמה מילים ובלחש בפתיחת ההיכל" - השיב לה.

התכרכמו פניה באי שביעות רצון. ראה רבי סלימאן שאין הדברים משביעים את הרצונה, פנה ואמר לה: "וכי מה רצית, שאצעק אל הקדוש ברוך הוא וכל המתפללים ישמעו את זעקתי? אין זה אלא עניין שביני לבין קוני, ומספיק שהתפללתי **אלוי בלחש** כי גם כך הוא שומע. שומע הוא לכל אשר יקראוהו באמת. ואכן, באותו ערב הוטב מצבו של התינוק ונתרפא.

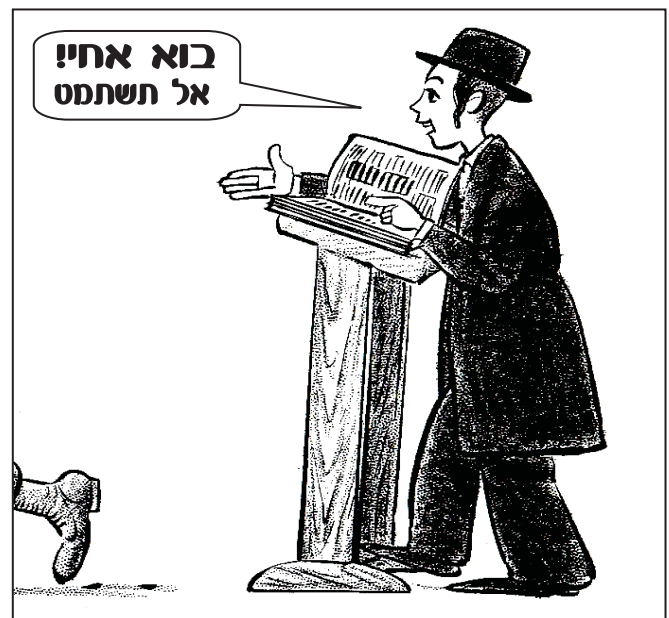
החפץ חיים זצ"ל: מוטב לי שיאבדו 70 ישיבות ולא אכנס לחבורה של בעלי לשון הרע

רבי ציון ברכה זצ"ל היה מאריך בתפילה ככוונת **הרש"ש** זצ"ל כמה שעות בלי גוזמא, ותפילת שמונה עשרה שלו הייתה לוקחת שעה שלימה, היה **דבק בה** באמצע תפילתו, ממש היה מתעלה ומדבק שורש נשמתו בעולמות העליונים, כמו החסידים הראשונים, ולא היה שם לב לזמן שעובר.

פעם בתפילת שבת האריך באמירת נשמת, והיה דבק בתפילתו ומאריך בה **ולא שם לב** על הזמן, ועבר יותר מארבעים דקות אחרי הנץ החמה, עד שעמדו להתפלל תפילת העמידה.

במעשה של חנה ופנינה. פנינה היו לה עשרה בנים, ולחנה לא היו ילדים, ואף כי בדרך הטבע לא היו **שום סיכויים** שיהיה לה ילדים כיוון שהייתה כבר בת מאה ושלושים ילדה חמישה בנים ואת שמואל הנביא: לומר לך שאין הטבע מוליד אלא **רצון ה'**

וזה מה שאמרה חנה בשירתה "קשת גיבורים חתים[ונשברים] ונכשלים אורו חיל, שבעים בלחם נשכרו ורעבים חדלו, עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אומללה" - פירש **רש"י** כך **אומנותו** של הקב"ה מתיש את הגיבורים ומחזק את החלשים משביע את הרעבים ומרעיב את השבעים.

דוד חבר השתתף באחד מהביקורים בקברי צדיקים שהיה עורך רבי **משה לוי** זצ"ל מידי שנה ליד ציונו של בעל ה"אור החיים" עמד יהודי המוכר בקבוקי שמן. בקש רבנו מדוד שיקנה עבורו **בקבוק אחד**. לקח רבינו את הבקבוק והניחו על הציון. תמה דוד: כבוד הרב, אם להניח על הציון ולהפקירו - מדוע **ערח** רבנו לקנות את הבקבוק? ענה בפשטות: "רצייתי שאותו אדם ירגיש טוב..."

מי שאוהב את הצדיקים יכול להחזיר בתשובה בני אדם

נקודה למחשבה

אי שם בבקתה, חיו להם סוס קצת עצלן, חתול מפונק, ברווזה גנדרנית ותרנגולת, הסוס אהב יותר מכל לשבת בכורסא לקרוא עיתונים. זחלתו רבץ על הספה. הברווזה- בד"כ התבוננה במראה וטיפחה את נוצותיה והתרנגולת?- משהוא צריך לעשות את עבודות הבית, לא? התרנגולת אפתה ובישלה, **כך במשך 365 יום בשנה**. ערב אחד כאשר יצאה התרנגולת לחלוב את הפרות ולהטיל ביצים, חשה בטיפת גשם על מקורה. ניכנסה התרנגולת הביתה וקראה: "חבר'ה, הסתיו הגיע מישוהו בא איתי **לזרוע את החיטה**? סוס מה איתך, אתה בא?" "ח...נחר" בדיוק עכשיו? עכשיו התחלתי תשבץ חדש?! "חתול, מה איתך?" "אני עייף" פיהק החתול "בדיוק התחלתי לנמנם" והברווזה הפנתה את ראשה מן המראה ואמרה "רק עכשיו עשיתי פן. תשכחי מזה!" "טוב, אעשה את הכל בעצמי" אמרה התרנגולת ויצאה לשדה. כל הלילה זרעה חיטה וכשחזרה הביתה כמעט שהאיר השחר. הכינה ארוחת בוקר לחבריה, ניקת את הבית. ערב אחד כאשר עמדה וגיהצה ערמה של בגדים שמעה את החזאי מודיע שסופה גדולה עומדת להגיע. "חבר'ה, משהו יוצא איתי **לקצור את החיטה** לפני שהסערה הגדולה תהרוס לנו את כל היבול?" "ח...נחר" הסוס "בדיוק עכשיו? יש לי שירים חדשים ועכשיו אני שומע אותם!" "לל החתול. "את לא רואה שאני מורטת עכשיו גבות" געגעה הברווזה. "טוב, אעשה הכל בעצמי" אמרה התרנגולת. יצאה לשדה, קצרה את החיטה, אספה את החיטה אל תוך שקים. כשחזרה הביתה כמעט שהאיר השחר. הכינה ארוחת בוקר לחבריה, "קצרתי את החיטה, מישוהו בא לעזור לי **לטחון** את החיטה לקמח?" "ח...נחר" הסוס "בדיוק עכשיו? אולי אח"כ?" "בדיוק ברגע שתפסתי קצת שמש את באה לנדנד!" אמר החתול והתמתח. הברווזה אפילו לא ענתה ורק המשיכה לסרק את נוצותיה. "טוב, לא צריך. אעשה את הכל בעצמי" אמרה התרנגולת וצעדה בחזרה הביתה. נכנסה למטבח, טחנה חיטה לקמח, לשה עם חמאה לבצק, סחטה מיץ טרי משלושה לימונים, הקציפה היטב ארבע ביצים. בשעה 13:00 הכניסה הכל לתנור ובדיוק בשעה 13:30 הוציאה מן התנור פאי לימונים מושלם והניחה אותו על צלחת. בשעה 13:45 יצאה אל שפת האגם מלקקת את מקורה וקוראת לחבריה "חבר'ה מישוהו בא **לעזור לי לאכול** את פאי הלימונים שאפיתי?" הסוס קפץ מכסא הנוח, וקרא "בטח תרנגולת אני בא עכשיו!" החתול זינק על כפותיו וקרא "הנני כאן מוכן ומזומן!" הברווזה התרוממה לאיטה הביטה בעצמה ואמרה מה לא עושים כדי לעזור לחברה", "כמה חבל חברים!... לא רצייתם לעזור לי לזרוע חיטה, לא רצייתם לעזור לי לקצור חיטה, לא רצייתם לעזור לי לטחון חיטה. הייתי בטוחה שלא תרצו לעזור לי לאכול את העוגה ועל כן אכלתי את הכל בעצמי. ואתם יודעים מה? ... זה היה כל כך טעים!

החוכמה זה להיות עם הזולת גם ברגע **משבר וקושי** לא רק מתי שטוב ונעים (העורך)

ה"מצוערע" האיש שנגעיעס רעים באים על גופו והוא מגורש אל מחוץ למחנה.

חז"ל רואים במצוערע המבודד מחוץ למחנה את ה"מוציא רע", האיש שאינו מסוגל לשמור על לשונו, ובלשונו הרעה הוא מזיק לסובבים אותו, מעכיר את האווירה ופוצע את לבבות האנשים. מי שמוציא רע, מי שאינו מסוגל לחיות בשלום ובאהבה עם הזולת,

מי שלשונו היא "לשונו רעה" לא יכול לחיות בתוך המחנה, הוא צריך לצאת החוצה, להסתגר בבדידות, להתרחק מכל אדם. ובימי ההסגר, בימים שבהם הוא מנודה מן החברה יהיה לו די זמן והותר לחשוב על התהליך הפנימי של ההיטהרות שהוא צריך לעבור, על הדרכים לחבור אל הבריות בכבוד ובסובלנות, בהערכה ובאהבה, ואת לשונו הרעה להפוך ללשונו טובה.

במדרכ (בראשית רבה צח, יח) אמרו: עלי לפרוע לך אותה העין. "בנות צעדה עלי שור", אתה מוצא בשעה שיצא יוסף למלך על מצרים היו בנות מלכים מביטות בו ומשליכות עליו נזמים וטבעות כדי שיתלה עיניו ויביט בהן, אף על פי כן לא היה מביט בהן. כשלימד מרן **הרב שך זצ"ל** בישיבת פתח תקוה זרקה לעברו חופן חול. נשא ראשו מספרו, ותמה: "מדוע את מעפרת אותי בעפר?" והפעטה השיבה: "ומדוע אינך אומר לי שלום אף פעם?" ומרן אמר במאור פנים: "שלום – מי את?" הוברר, שלמרות **שהתגורר שם שנה** לא ידע שלבני הזוג זקס ילדות בביתם!...

שמעת רעיון של מוסר, קחה לעצמך כמתנה מבלי להרהר על אחרים...

באתד הימים הגיע לבית רבי יהודה זאב לייבוביץ זצ"ל רעו וידידו הצדיק רבי ישראל זכריה זצ"ל. בעודם שמחים בהתראותם זה עם זה. פרץ רבי ישראל זכריה מבכי מר וחילה את פני רבנו בתחנונים ממש, שיקרע **שערי ישועה לבתו** המתייסרת בייסורים קשים ומרים, בסבלה ממחלה נוראה הנמשכת כבר כ- 20 שנה, ועתה התדרדר מצבה והיא ניצבת על פתחי מוות.

עובר לדבריו, הניח רבי ישראל זכריה על השולחן סכום כסף נכבד מאוד כפדיון נפש. סירב רבנו לקחת את הכסף ופקד על רבי ישראל זכריה שייטלו בחזרה. לאחר- מכן **שקע בהרהרים** והפטיר באומרו: "פעלתי עבורה עוד שנת חיים אחת". שנה לאחר אותו מעמד, הסתלקה ביתו של רבי ישראל זכריה לבית עולמה.

כשילדים מחוננים לשמוע בקול הוריהם - לבסוף ישמעו ההורים לקול ילדיהם

היה האדמו"ר מעלוב זצ"ל נזהר בכל מאודו לבל לצער ולפגוע בשום אחד מישדאל, והיה מקפיד שלא להעיר שום אדם משנתו יהיה מה שיהיה.

ואף את בניו שיחל לא היה מעיר, זולת אם נפלה הכיפה מראשם בעת השינה, היה מעירו ומבקש שישים הילד בעצמו את הכיפה על ראשו. לימים הסביר את מנהגו זה בעניין כיסוי הראש הוא מחמת **דיאת שמים** כדאמר' בגמ' "כסי רישך כי היכי דתיהוי עלך אימתא דשמיא", וכאשר יהיה בהם יראת שמים יהיה בהם הכל.

מי ששלמד אחרים, תורם לשיפור העולם באופן מעשי.

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

והתנדו את חטאתם אשר עשו (במדבר ה, ז).

כתב הרמב"ם (פ"א מהלכות תשובה ה"א): "כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה, אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתוודות לפני האל- ל ברוך הוא, שנאמר **והתנדו את חטאתם אשר עשו** – זה וידוי דברים (ספרא, אחרי מות פרשה ד)..."

וכל המרבה להתוודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח וכו'.

ונספר, כידוע במשך הדורות עשו הרזסים צרות רבות ומרורות ליהודים, אם זה בגזירות שונות ומשונות ואם זה בעלילות וכדו', ולכן כשהייתה אפשרות היו עוזבים יהודים רבים את רוסיה ועוברים לגור בדרום אפריקה, שם היו גם חלק מיהודי אמריקה והצליחו מאוד במסחרם ונהפכו לעשירים גדולים, אך **וַיִּשְׁמֹן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְגַּע שְׂמֹנֶת עֲבֵיתָ קְשִׁית וַיִּטַּשׂ אֵלָיו-קַּע עֲשָׂהוּ** (דברים לב, טו), שכחו את ה' יתברך ואת מצוותיו ואף פתחו את מפעליהם בשבת רח"ל.

באותה תקופה הגאון רבי **יוסף כהנמן** זעוק"ל (הגאון מפוננובויז), הקים ישיבה ושאל את החפץ חיים אם כדאי לנסוע לדרום אפריקה ולבקש מאותם יהודים רחוקים שיתרמו ביד נדיבה לישיבה ויעזרו בהקמתה ובהמשך פעילותה.

החפץ חיים השיב לו בחיוב וביקש למסור להם שלא קשה לחזור בתשובה, עריכים רק לקיים פסוק אחד – **והתנדו את חטאתם אשר עשו**,

הרב מפוננובויז מסר להם את המסר והם התעוררו מכך וישבו בתשובה שלימה ואף ביקשו שישלחו אליהם תלמידי חכמים שיוודו להם את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו (מושאל משמות יח, כ).

לפני כעשור שנים ביקרתי שם והופתעתי לראות שיש שם כמה קהילות חרדיות ("קהילות מהרש"א", "קהילת אור שמוח" ועוד) והאנשים בה יראי שמים בתכלית, וכל זאת מהתוודות על החטא!

יהי רצון שנזכה לשוב לפניו יתברך בתשובה שלימה ונקבל את התורה הקדושה ביום מתן תורה באהבה ושמחה, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

שני חכמי חלם התווכחו ביניהם: "איך זה שפרוסה תמיד נופלת על הצד המרוח בחמאה?"

ענה לו השני: "זה לא תמיד כך! ואני אראה לך" ומיד נטל פרוסה, מרח אותה בחמאה והעיפה באוויר והפרוסה נחתה על הריצפה על הצד הלא מרוח בריצפה "הרי לך" אמר בשמחה "חוכמה גדולה" ענה לו **"לא מרחת את החמאה בצד הנכון"**

ככל שעולה האדם במדרגות, התביעה ממנו גדולה יותר.

אמת נכון שאדם חייב בהשתדלות להשיג לעצמו פרנסתו וכל הנצרך לו, אך עליך לידע כי הכל **זה הנהגה נסתרת**

وهוא הנותן לך עצות וחכמות היאך לקנות נכסים ומבלעדי **יצו ד** לא תשיג מאומה.

מפקח של משרד הבריאות מגיע לבית חולים למשוגעים. המנהל עושה לו סיור ביחד עם כל הפסיכיאטרים. הם מגיעים לחדר פעילויות ורואים הרבה משוגעים שמתגלגלים מצחוק. אחד המשוגעים אומר 25 כולם צוחקים. משוגע אחר צועק 321 וכולם צוחקים.

המפקח מבקש הסברים והמנהל אומר לו: - הם כבר יודעים מאות בדיחות בעל פה ונתנו להם מספרים. במקום שיספרו את הבדיחה הם אומרים רק את המספר. המפקח שואל: אני יכול לנסות? כן, עונה לו המנהל. המפקח צועק 534. כל המשוגעים קופצים על המפקח ונותנים לו מכות. אחרי שהמנהל מצליח להציל אותו מהידים של המשוגעים מסביר למפקח: הבדיחות מעל 500 **הם בדיחות עם משוגעים**

מדה כנגד מדה כיון שמחתם האדם עצמו בפועל בעמל המצוה ועיונה לעשותה כראוי, נשכר זה מצנינים לו את חום אש הגיהנום שהיה ראוי לו

הרב חיים שבת', המהרה"ש מחכמי שאלוניקי במאה ה-16-17 נולד בשאלוניקי ונתחנך בישיבת רבי **אהרון ששון** זצ"ל. עמד בראש ישיבה שנהרו אליה רבים. העמיד **תלמידים שרבים מהם** היו מורי הוראה בכל ערי הבלקן. **המהרה"ש** היה רב כולל של כל קהלי שאלוניקי במשך 40 שנה. כל גדולי הדור בימיו בקהילות קרובות ורחוקות ואף מצפת פנו אליו בשאלות וכיבודו.

הוא כתב פסקים, חידושים ושיטות בש"ס, פירוש על **הר"ן** וספר דרשות, אך מכל חיבוריו נדפס ספר תשובותיו הכולל ארבעה חלקים הנקרא: "תורת חיים" ו"בו תשובות רבות.

המעלה הגדולה שלא להיכנס לעימות עם היצר ע"י שני שקיע עצמנו בעשיית טוב תלמוד תורה וחסד

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת וחב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלבטו בן זוהרה אלעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יוסף אבניגל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן תנה פתייא **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

חמאור שבטורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת / סיון התשע"ט

צאת החג	20:20	21:16	ר"ת
י-ם	20:18	21:13	ת"א
חיפה	20:21	21:17	ב"ש
ב"ש	20:17	21:13	

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יבל דהאן נ" 050-4194600

הנשמה יש בה צורת אברים רוחניים כאברי הגוף.

את ימי העולם
אפשר לחלק לשתי תקופות:
הראשונה מבריאת העולם ועד מתן- התורה, והשנייה משעת מתן- התורה, שאז נקראו בני-ישראל בכינויי חיבה מיוחדים - **עם סגולה**, 'העם הנבחר בי, וגוי קדוש'.

התשובה היא רפואת הנפש.

סיפר הרה"ג רבי יוסף לב: פעם נלותי לרבינו **שמעון שקאב** זצ"ל בטיולו היומי נטפל אליו צלם אחד והחל מצלמו מזוית זו ומזוית זו כנראה שהלה עבר את המידה ואז אמר לי רבינו "ואס ויל אר דא" (מה רצונו כאן) אמרתי לו שהוא מצלם ואגב הערתי שאולי זו **פרנסתו** תיכף כששמע רבינו כך עמד וכין עצמו למען **הגלחת התמונה** בכדי לא לקלקל פרנסתו.

פעם נתכבד רבינו **שמעון קרליץ** זצ"ל בסנדקאות בירושלים אנשים רבים שנכחו באותו מעמד שמחו על ההזדמנות שנפלה בחלקם לפגוש את רבינו וביקשו הימנו "ברכה" רבינו בפשטותו לא העלה על דעתו שהוא ראוי לברך אנשים ובאופן טבעי הולם למידת ענוותנותו פירש את הדבר שכך הוא **מנהג המקום** להתברך מפי ה"סנדק" וכשחזר מירושלים סיפר רבינו בפשטות אמיתית: "היום ראיתי **מנהג חדש** שנוהגים לבקש ברכה מהסנדק"

בעסק, ספק ארויח ספק לא, בעסק התורה **הרווח לעד** ולנצח וכי ספק מוציא מידי ודאי!?

העשב היה בשביל התולעת כאשר נבנו יסודותיה הראשונים של הישיבה הקדושה פורת יוסף נחו פועליה למנוחה ולארוחה קלה לאחר העמל הרב והנהגה בהגיעם לשאול האדמה ראו לנגד עיניהם קומץ עשב ירוק ה**בוקע** באחד מסלעי הצור הללו לא הבינו כיצד בוקע עשב בעמקי האדמה מהסלע

אך לא איחרה התשובה לבוא לפתע הם ראו בסמוך **תולעת קטנה** המהלכת לה לתומה וכך נשלחה יד ההשגחה להביא לה את מזונה

"קדושים תהיו"
במצוה זו כלול כל יסוד ושוורש מגמת תכלית חיינו, שיהיו כל עבודתנו ועמלנו תמיד מוקדשים **לטובת הכלל**.

עסקנות רבי שלום שבדרון
זצ"ל בעודו בחור נכנס לחדרו של "הרבי" רבי לייב חסמן זצ"ל ושאל האם להיכנס לאיזה שהיא עסקנות בעניני הציבור המשגיח לא השיב לו ישירות על השאלה

קרא אמר לו: למה ומדוע רבי **מאיר שפירא מלובלין** זצ"ל הצליח בעסקנות ציבורית בגלל שהוא היה אדם גדול.

התורה, מאירה עיניים ומסירה עיוורון לקרב את האדם לרצון אלוהיו.

הגאון רבי שלמה בכור חוצין זצ"ל סיפר מעשה שהיה בעיר אלנסון שרפה נפלה בבית אחד שהיה למאכולת אש ולכדה משפחה בין הלהבות המתמרות היה שם יהודי אחד יוסף פליג שמו **אשר שם נפשו בכפו** הבקיע דרך בין הלהבות והזליץ את בני המשפחה אחד לאחד

מעשה גבורתו הרעישי את הלבבות וכאשר הופיע במקום עבודתו מלא כויות התקבל בתשואות ולאות הוקרה אספו סכום כסף גדול ומסרו בידו בתשורה נטל יוסף את הכסף ומסרו למשפחה שהציל ממות באמרו: "מה בצע להמלט מן האש - אם ימותו ברעב" כך הלך יוסף בדרכי בוראו שעליו אמרו חכמים: "מאן דהיב חי - יהיב מזונא" מי שהעניק לנו את **החיים** מעניק לנו את **המזון!**

הלב: (משאבה משוכללת) בכל פעימה 70 גר' דם שהם 5 ליטר דם בכל דקה ובסה"כ 7,200 ליטר ביום (300 מכלי ענק של מים מינרלים) שאותה הוא חייב להזרים בעוצמה רבה שתגיע עד לנימה הרחוקה ביותר ומנגד בעדינות רבה אל הריאות.

העונה תנאי הכרחי כדי לזכות לתורה.

ירידות ועליות ונפילות
הן מנת חלקם של רבים מבין עובדי ה' **המשתוקקים** והמשתדלים לעלות...

נקודה פתושה
איש אחד עם זקן ארוך קרא בספר לאור נרות. כאשר נתקל במשפט "אנשים עם זקן ארוך הם **טיפשים**." ואז החל לחשוב לעצמו, אולי באמת הזקן מקנה לי מראה של טיפש? אולי כשגידלתי את הזקן היה נחשב זקן ארוך למראה מלומד? אסיר את הזקן מיד!

מכיוון שלא היו לו כלי גילוח כי מעולם לא הצטרך אותם, החליט לתפוס את זקנו בשתי ידיו וקירב את קצה הזקן לנר. הזקן התלקח במהירות ונשרף כליל לפני שהאיש הספיק להרחיק את פניו מן הנר, גיץ אחד מן הזקן שנשרף דילג לשיער ראשו ושרף אותו כליל, האיש שנבהל מאד צעק, וכל השכנים הגיעו לביתו כאשר הם **מתבוננים המומים** שעה שעשן עולה מפניו וראשו החרוכים של האיש.

"מה קרה כאן" שאלו השכנים,

האיש הראה להם את הספר והצביע על המשפט: "אנשים עם זקן ארוך הם טיפשים" המשיכו האנשים לקרוא וראו שכתוב בהמשך "אם יורידו את זקנם..."

תמיד לקרוא הוראות עד הסוף וגם להקשיב לחבר עד הסוף. (העורך)

כדי שתחול על האדם ברכת ה'
עליו להכין את עצמו לכן.

עד היכן הכרת הטוב

מן המפורסמות היא התמונה שבה נראה הרב רבי אליהו לופיאן זצ"ל כשהוא נותן חלב לחתול נראה לכאורה מתמנה זו כי רבינו רצה לקיים בעצמו את מידתו של הקב"ה "ורחמיו על כל מעשיו".

נכדו רבי חיים עוזר גורביץ זצ"ל נכדו של רבינו שמע ממנו את הסיבה לדבר: החתול הובא לשיבה כדי שיחשל את העכברים הרבים ששרצו בה. משנודע הדבר לרבינו,

הלך בעצמו להביא חלב לחתול זה, תוך שהוא מסביר כי הוא חייב זאת מדין הכרת הטוב על עבודתו של החתול.

הייתה אשה אשר מפלת

נפלים ולא ידעה לשית עצות
בנפשה נגשה היא אל רבי
אברהם מווסה זצ"ל
ושחה את צערה מה יהיה
הסוף?

רבינו אמר לה לשים בשקית
5 שקל ולשים עליה זאת ורק
לאחר הלידה תוריד זאת

רק זאת ביקש רבינו כי
תבטיח לו שמיד לאחר
הלידה תיקח החמישה
שקלים ותתנם לפני
לצדקה למרבה הפלא עברה
הלידה בשלום וילדה תינוק
בריא ושלם ויהי לפלא

על ידי עבירה
אדם נדחה ממחיצתו
שבקדושה.

האדם יכול להחשב כרצונו
אולם חייב הוא לדעת כי לא
ע"י מחשבתו וגמירות דעתו
יפעל,

אלא שהקב"ה הוא
המפעיל, והוא במחשבתו
יכול רק להביין את המתרחש
להכיר את השגחת הבורא,

וכמו שהוא לומד סוגיא
ומבינה רק להביין ותו לו.

"עבודת הבורא"

— עלה לגג בית המדרש
בימי בחרותו של רבי שמשון פינקוס זצ"ל כשלמד בשיבת
בריסק בכל עת שהיה מרגיש כי יש לו צורך להתחזק ביראת שמים
היה עולה לגג בית הכנסת "ברסלב מאה שערים" שהיו יכולים
לראות משם את מקום המקדש

היה ממסותב על הגג וצעק לפחות מאה פעם: "לב טהור ברא לי
אלוקים וגו' והוסיף מדוע נאמר "ברא לי" כי לשפץ לב הלב דומה
לדף מחוק לא נקי ולא מצוחצח ולכן אנו מבקשים מהקב"ה שיברא
מחדש לב חדש ורוח נכון שיחדש בקרבו.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת רוב, יוסף דהאן בן שמחה, לאור בן אילנה,
ששון בן ספיחה, שמחה בת לוטל, יחיאל בן לוטיל, נחם חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מזל
בת יעקב, מלכה בת שרה, פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה,
דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אלעזר בן רגינה, אפרים אליהו
בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סגן, אוסינה בת גוריה חלפון,
שמואל בן ברקה זכאי רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתיא

מזן הרב עובדיה יוסף בן גורגיה

הימים הללו אינם

חוזרים
לא אחת היה מעודד רבי
אליהו שווי זצ"ל את
תלמידיו לנצל את ימי
בחרותם הישיבה בהתמדה
וניצול הזמן בעסק התורה

אשר ימים אלו לא
ישונו. "הוא היה אומר לנו
שלא נחשוש להיות
קיצוניים בשקידת התורה
בישיבה, כי הימים הללו
אינם חוזרים."

בספרו "פתח עניים" מזכיר רבינו עניין אחד שנשא
ונתן בו עם הרב בעל ה"פני יהושע" ז"ל על דבריו
של רבי יעקב יהושע ז"ל במגילה דף ט' הקשה לו רבינו
מיומא דף יג'
ולחומר קושיא ניסה הגאון רבי יהושע להשיבו דבר אך
רבינו לא הסתפק בתירוץ ובענווה גדולה העמיד את רבי
יהושע על חומר קושיא זו וכך הם דבריו: "ואנוכי
תולעת הקשתי זה להגאון ז"ל עצמו יאיר עניינו בתורתו
והתחיל ליישב ואני הדל הייתי דן לפניו בקרקע ושתק לי"

אם אדם בעל יוזמה ושאיפות לפניך, אין ספק שהוא
נמנה על האנשים האוצרים גדולה בקרבם.

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבו שליט"א

שנו רבותינו שלושה דברים נקנים ביסורים: תורה וארץ ישראל ועולם הבא.
ראיתי משל נפלא מאוד, למלך אחד היה בן יורש העצר שהוערך להתחתן, הגיע
לפרק האיש מקדש, אבל המלך לא היה מוכן בשום פנים ואופן שהוא יתחתן עכשיו,
הוא עדיין לא בנוי להקים בית, אין לו עדיין את הדעת להביין איך להקים ולטרוח
עבוד הבית, ואדם שלא טורח ועמל בעצמו אינו יכול להקים בית, הוא מטיל את
עמלו על אחרים והבית לא יכול להתקיים כך.

לכן ציוה המלך על בנו שיתחיל לעבוד ולהשתכר, לעמול בעצמו, כדי שיוכל
להיות ראוי. אבל הבן היה מופנזק מאוד, הוא לא רצה ללכת לעבוד וכשראתה זאת
המלכה ריחמה עליו ונתנה לו סכום כסף ואמרה לו שילך לאביו ויגיד לו שעבד
וטרח וקיבל משכורת.

לקח הבן את השטר והביאו לאביו, המלך מיד קרע את השטר לגזרים ובן המלך
הלך לו, קריעת השטר לא הזיזה לו מאומה.

למחרת שוב נתנה לו אמו סכום כסף ואמרה לו שילכלך את ידיו ויגיד לאביו
שעבד וטרח הרבה ולכן התלכלך, לקח המלך את השטר וקרע אותו לגזרים ובן
המלך הלך לו.

למחרת, אמרה המלכה לבנה, כנראה לאבא יש ריה של נביאות,
הוא מתנבא עליך ויודע שאתה לא עובד, אין ברירה בני אלא שתלך לעבוד, תמצא
עבודה ותרוויח את היומית שלך.

בלית ברירה שמע הבן לאמו ויצא לעבוד בעמל גדול יום שלם, קיבל סכום כסף
ולעת ערב ניגש לאביו המלך ואמר לו, אבא, הנה עבדתי, תראה את הכסף, לקח
המלך את הכסף ובא לקורעו, מיד צעק הבן, תעצור אבא, תעצור בכקשה, כל כך
הזעתי על הכסף הזה, בכקשה אל תקרע אותו.

לקח אותו אביו חבקו ונשקו ואמר לו, עכשיו עבדת, עכשיו עמלת, אתמול
ושלשום לא עמלת, קרעתי את הכסף ולא היה אכפת לך,
אבל עתה לאחר שעמלת וטרחת על הכסף לא הסכמת שאקרע אותו, כאב לך,
עכשיו שאתה יודע עמל ויגיעה מהו, תוכל להקים את ביתך.

התורה נקנית ביסורים כיון שרק אדם שעמל ומתייגע בתורה יודע להעריך את
התורה הקדושה, כשלוקחים לו דקת לימוד כואב לו כאילו קורעים את ליבו, הוא
צועק, אני לא יכול, אני רוצה ללמוד. אדם כזה יוכל לקנות את התורה.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

אישה זקנה קמה באמצע טיסה
לארה"ב וצועקת,
דחוף יש כאן רופא! ?

יש קם בחור נחמד ורציני ניגש
אליה מהר, ואומר לה: כן מה
הבעיה? אומרת לו,

יש לי
שידוך בשבילך,
הבת שלי? ?

כיון שהתפילה היא
עבודה שבלב קשה לאדם שאין
לו קשר לפנימיות להרגיש טוב
בתפילה.

הלחצנים והשכלולים
הטכנולוגיים המלווים את האדם
בן דורנו **גולו מאיתנו** את מה
שעוד נשאר
מהלב הגדול של העם היהודי
בכל הדורות,

אדם בלי לב בלי פנימיות הוא
"הסתירה" הגדולה ביותר לכל
מה שהמושג **תפילה** אוצר
בקרבו.

העניינים: (המצלמה הכי
משוכללת בעולם) בעין יש
1,000,000 סיבים וורידים זו
הסיבה שאי אפשר להשתיל עין.
שרירי העיניים נעים ומתכווצים
100,000 פעם ביום.

אלדד ומידד מתנבאים: "משה מת ויהושוע מכניס" - ובכן גם **דעת ידידי** אינה נוחה המינו.
הרי הוא בורח אל **חוג משפחתו**, אל אהרון ומרים, נביאים בני נביאים בסוכרו שהם בודאי יבינו
לרוחו ולא יבגדו בו, והנה שומע הוא כי גם הם **מדברים בגנותו**. ואם אחרי כל אלה **נשאר ענין**
הרי זה סימן מובהק שהוא עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה.

חובה על כל אחד להשיג את מעלת הוותרנות.

לפני שנים רבות היה אדם טוב שהיה אוהב מאוד את משחק
הכדורגל, כל יום היה הולך לשחק כדורגל, יום אחד הופיע לו
אליהו הנביא באחד החלומות ואמר לו שבשל זה שהוא אדם בעל
מידות טובות הוא יכול לשאול אותו שאלה שהוא ינסה להשיב לו
עליה, האדם שואל אותו אם יש גם למעלה מגרש כדורגל, אליהו
הנביא מופתע מהשאלה ומבטיח לבדוק לו ליום המחרת, ביום
למחרת מופיע שוב אליהו הנביא בחלום

ואומר לו: יש לי שני דברים למסור לך: אחד, זה שיש למעלה
מגרש כדורגל, ושניים **שמחד רשמנו אותך למשחק!**

{ אז נדברו }

פרשת נשא - חג השבועות תשע"ט | גליון מספר 421 | לסדר: "יאר ד' פניו אליך"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מגדי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מש' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בירושלים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בריך שמיא דמריה עלמא. יהא רעוא קדמך דתוריך לן חיים בטיבותא

בדרך כלל בערב חג השבועות מדברים על תורה!!! אבל הפעם לשם שינוי אני רוצה לדבר דווקא על תפילה... אם תשים לב: כשמתפללים ורוצים לעורר רחמי שמים במיוחד... מה עושים? ? פותחים את הארון קודש!!! אם יש תענית ציבור על הגשמים... אז כש"עברו אלו ולא נענו..." אין ברירה... מה עושים? ? מוציאים את התיבה לרחובה של עיר... מוציאים את הספר תורה לרחוב... כמו כן נפילת אפיים עושים רק במקום שיש ספר תורה... ורבי שמעון בר יוחאי תיקן תפילה מיוחדת בשעה שפותחים את הארון קודש לפני קריאת התורה כי זה עת רצון מיוחדת בשמים...

וואים מכאן שתורה משמשת בין הייתר גם בתור אמצעי תפילה!!! ולמה???

מסיבה מאוד מאוד פשוטה: כשיהודי מתפלל הוא אמור להגיע עם משהו... כן... יש לך בקשה... תנמק... למה?? למה אתה צריך את זה וזה?? מה אתה מתכנן לעשות עם זה?? ככה זה בכל דבר... בן אדם שניגש לבקש משהו הוא אמור באופן נורמלי לנמק את עצמו בשביל מה אני רוצה ולשכנע את העומד לפניו למה משתלם לתת לו... ולכן!!! כשיהודי ניגש לבקש בקשה מהקב"ה... הקלף מיקוח הכי טוב והכי חזק בשעת התפילה זה התורה!!! רבש"ע: אני רוצה בני חיי ומזוני... בשביל מה?? **בשביל התורה!!!** אני רוצה הרווחה כלכלית... בשביל מה?? כדי שאני אוכל **לעסוק בתורה...** אני רוצה ילדים... בשביל שאני אוכל לגדל אותם **לתורה...** אני רוצה לחיות בשביל שיהיה לך עוד יהודי שיחיה כאן בעולם **על פי התורה...** התורה היא הקלף מיקוח!!! בתורה אתה מנמק את התפילה שלך... ולכן התורה נכנסת כחלק בלתי נפרד מהתפילה שלנו...

ועכשיו אני רוצה לגלות לך סוד כמוס: בשני חגים בשנה אנחנו שמחים סביב התורה... בחג השבועות!!! ובשמחת תורה!! **מה ההבדל ביניהם?? אז דבר ראשון קצת רקע...**

אם תשים לב יש **ארון קודש!!!** ויש **בימה!!!** וכל פעם שמגיע שעת קריאת התורה. **יש שלב מעבר!!!** שבו מוציאים את הספר תורה מארון הקודש ולוקחים אותו לבימה... **השלב מעבר הזה!!!** הרגעים האלו שהספר תורה נמצא **במעבר** שבין ארון הקודש לבימה אלו רגעים גדולים של עת רצון ולכן פתיחת הארון היא סגולה לכמה עניינים ורשב"י תיקן תפילה מיוחדת "בריך שמיא" במיוחד בשביל הרגעים האלו... לאותם רגעי המעבר שבין ארון הקודש לבימה...

מה? מה יש?? מה זה ארון הקודש ומה זה בימה?? והכי הכי: מה קורה במעבר שביניהם???

העניין הוא כך: **ארון הקודש מייצג את הר סיני!!! ואילו הבימה מייצגת את קודש הקדשים!!!**

ארון הקודש הוא המקום שמייצג את **הר סיני...** אם הר סיני זה ההר שעליו ניתנה תורה... אז במקביל הארון קודש זה מקום שבו ניתן הס"ת... **ואילו הבימה??** הבימה מייצגת את בית המקדש!! את קודש הקדשים!!! סוף סוף אל תשכח שהתורה לא נשארה בסני... התכלית של התורה זה לא להישאר בהר סיני אלא לרדת משם ולהיכנס לתוך תוך מחנה ישראל... לתוך המשכן שמחנה ישראל הקיף אותו מד' רוחותיו... (כך ראינו בשבוע האחרון בפרשת במדבר... דגל מחנה יהודה מכאן ודגל מחנה אפרים מכאן והמשכן באמצע... וארון ברית ה' נמצא בתוך קודש הקדשים שנמצא בלב של מחנה ישראל... ואגב: אם תשים לב: יש הקפדה בביהכ"ס שיהיו ספסלים מד' רוחות הבימה... מימין ומשמאל... מאחורי הבימה **וגם לפני!!!** ואם היו כמה בתי כנסיות ששינו וקירבו את הבימה לארון קודש ולא השאירו ספסלים לפני הבימה... החת"ס מוחה בהם... ולמה? כי הבימה צריכה להיות כמו המשכן... שמחנה ישראל מקיף אותה מד' רוחות... לא פחות...) כל זמן שהתורה נשארת בהר סיני לא עשינו כלום!!! מתי התורה מגיעה לתכליתה ומשפיעה ומקרינה עלינו בקדושתה?? ? רק כשאנחנו מכניסים אותה לתוך החיים!!! רק כשהיא נהיית חלק מהחיים שלנו!! כי ה' אלוסיך מתהלך **בקרב מחניך...** בתוך מחניך... והיה מחניך קדוש... עד כאן ברור?? ? ומעתה: כל פעם שאנחנו באים לקרא בתורה... אנחנו ניגשים להר סיני- לארון הקודש... וכעת ברגעים אלו אנחנו לוקחים את התורה מהר סיני... לתוך מחנה ישראל- לבימה!!!

ולכן הרגעים האלו הם הרגעים הכי נעלים!!! כי כל זמן שהספר תורה היה בתוך הארון... נו... התורה נמצאת בהר סיני... תורה שנמצאת אי שם בהר סיני זה לא מזוי לאף אחד כלום... ספר תורה שנמצא בתוך ארון קודש... אתה יכול לנשק את ארון הקודש ולחבק אותו ולהישאר "צאן ובקר שירעו אל מול ההר ההוא..." מתי התורה מתחילה להשפיע מהאור אינסופי שלה?? ברגע שהיא יורדת מהר סיני אל העם!!! ברגע שהיא מגיע לבימה ונכנסת לנו לתוך החיים... ולכן הרגעים האלו הם הרגעים הגדולים ביותר... ברגעים האלו נעשה בזעיר אנפין התכלית של קיום התורה... ולכן ברגעים האלו אפשר להתפלל והתפילה מתקבלת... יהודי עומד ברגעים שנתפח ארון הקודש... ואומר: רבש"ע... אני מקבל על עצמי לקחת את התורה ללב!!! לא להשאיר אותה בארון... להכניס אותה לתוך החיים שלי... ואם ככה... אנא... למען התורה הקדושה: יהא רעוא קדמך דתוריך לן חיים בטיבותא... יהא רעוא דתפתח ליבאי באורייתא... ותיהב לי בנין דכרין דעבדין רעותך ותשלם משאלין דליבאי וליבא דכל עמך ישראל... זה הזמן להתפלל!!!

ואם אתה רוצה עוד מילה אחת קטנה: ארון הקודש זה חג השבועות!!! ואילו הבימה זה שמחת תורה!!! בחג השבועות אנחנו וקודים עם הארון הקודש... ואילו בשמחת תורה... אם תשים לב אנחנו וקודים עם הבימה... אפילו הספרי תורה מסתובבים סביב הבימה... כן... אמנם בחג השבועות אנחנו מקבלים את התורה... אנחנו עסוקים בארון הקודש... אבל צריך לדעת שבסופו של דבר התכלית היא שמחת תורה... התכלית היא להוריד את התורה ולתרגם אותה לאכילה שתיה ושינה לאו דווקא של סוכות אלא של החיים בעצמם לדעת לחיות לפי התורה. יהי רצון שזכה באמת להכניס את התורה בקרב מחננו.

הערה:

בסייעתא דשמיא עומדים אנו לקראת הוצאת מהדורה חמישית של הספר "אהבתי.."

לצורך הוצאות ההדפסה המרובות, מי שמעוניין בהנצחה לעילוי נשמת, להצלחה, לרפואה,

נא לפנות במייל או בפלא': 052768096 (שימו לב: זה לא חלק ב' של הספר... אלא הדפסה נוספת)

ניתן לקנות את הקונטרס

ר' שמעון פתח-

זאשים דברי בפוך

לנטוע שמיים וליסוד ארץ...

ובו מאמרים בענייני חג השבועות והמסתעף...

בפלא': 0548446691

כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים הממונים
שבישיבות

ניתן להשיג במוקדי המכירה כדלהלן:

ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן רח' הרב פרינק 29 קומה ב'

נווה יעקב - 0527171721

רמת - רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

חדש: הר נוף - משפחת וייס 053314881

ביתר עילית גבעה ב' (רמי לוי) 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

חזון איש 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס) - 0527117271 (ניתן לקבל

גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.

אשדוד - 0504120311

אלעד - 0548418684

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד - 0533109169 (עטרת שלמה)

גריץ פארק - 0527644795

אופקים: שפירא 0534112035

נתיבות - 0548473542

צפון: חיפה: הדר, שכפולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניטה 81 מש' זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' מש' קריצלר 0548415410

ברמיאל - 0527136165 משפחת שטיימן.

צפת - 046970339

נצרת עילית הר יונה - וייזר 054-8431731

ניתן לקנות חוברות משנים עברו בבני ברק, רח' חזון איש 34
(פינת דסלר מש' דרייפוס)

ניתן לקבל את החוברת במייל ללא עלות.

מה השיעורי בית שכל אחד צריך לעשות בחג השבועות...

יש את הברייתא המפורסמת: כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ועול יסורים וכי וכי... אתה יודע מה הפשט הפשוט במימרא הזו??

פשוט מאוד: בעולם שלנו יש כלל ברזל: **בורא עולם לא מרשה לבן אדם להיות משועמם!!!** להיות משועמם בעולם שלנו זה לא חוקי!!! **ולמה??** כי בן אדם משועמם ויש לו יותר מידי הרבה זמן הוא נהיה חית השדה... זה פסוק מפורש: פן תהיה הארץ שממה ורבה עליך חית השדה... מצב של שממון מוליד חיות רעות... בן אדם משועמם נהיה חיה רעה והוא פשוט עושה נזקים ומחריב את העולם... (עיי' ערך כל המשועממים שיש בדורנו שכל היום מחוברים לוואצפ... שיכולים בהודעה תמימה אחת להשתלח ולהוציא שם רע על בן אדם ולמחוק אותו... ויש דין ויש דיין והבוס של העולם יום אחד עושה לזה גבול!!! כל כלב בא היום שלו וכל משועמם מקבל יום אחד תעסוקה מבואר עולם...) וזו אחת מהסיבות למה לכל אחד מאיתנו יש כך וכך טרדות ודאגות... פשוט בשביל שנהיה עסוקים ולא נחריב את העולם... ואגב: זה הפשט הפשוט בגמ' שאומרת: **"לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא העניות"** כי לעני אין זמן לעשות עבירות... הוא עסוק בלשרוד... אם הוא היה עשיר היה לו יותר זמן לצבור עבירות ולאבד את עולמו...

נ... אז מה קורה אם ד... כשל כח הסבל... אין לי כח לכל הדאגות והטרדות... אין לי כח לסחוב את כל הקשיים וההתמודדויות... **נו... מה עושים???** אומר הקב"ה: לקח טוב נתתי לכם... כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול יסורים ועול דרך ארץ וכי...

אם אתה מוכן להעסיק את עצמך בתעסוקה של עול תורה... הנה... ברוך ה'... מצאתי כופר... מצאתי אלטרנטיבה לתעסוקות אחרות של העולם... קעת אפשר להעביר ממך עול מלכות ועול דרך ארץ... **ואבא שבשמים פונה אלינו כמו אבא אוהב וכמעט מתחנן בפנינו:** אגא... לקח טוב נתתי לכם... המצאתי לפניכם תעסוקה מתוקה... ובחרת בחיים!! תאמצו את התעסוקה הזו חזק חזק... תורתי אל תעזבו... כי אם חס ושלום תעזבו את התורה... אין ברירה... אני מוכרח להעמיס עליכם טרדות ודאגות אחרות כי שוב ושוב: בעולם שלנו אין כזה דבר להסתובב משועמם!!!! אין מקום למשועממים!!! זה לא חוקי!!! אי לכך ובהתאם לזאת: השיעורי בית שמוטלים על כל אחד מאיתנו... בפרט בימים אלו שלפני חג השבועות זה **לקבל על עצמו עול תורה!!!**

מה פירוש לקבל עול תורה?? האם הכוונה ללמוד תורה?? לא רק... לא רק ללמוד...

עול תורה פירושו: **אני מקבל על עצמי להציב לעצמי יעדים ברורים מה רצונו של הקב"ה ממני בחיים!!!** כאן זה כבר אינדיבידואלי... כל אחד צריך לקחת לעצמו רב שמכיר אותו היטב והוא ייעץ לו מה השליחות הפרטית שלו ע"פ התורה... אצל בחור ואברך הנידון אמור להיות מה החלק שלי בתורה... ואצל אדם שיצא לעולם הגדול הנידון הוא במה אני יכול לקדש את חיי החולין שלי שיובילו לכבוד שמים... אם זה עסקנות לשם שמים... אם זה לגדל בית שמור וכי... **מאוד קשה להגדיר מה זה עול תורה...** כי זו הגדרה מאוד פרטנית... לכל אחד יש את העול תורה הפרטי שלו... מהי השליחות היחודית שלו בתורה... ולכן מאוד קשה להגדיר מה זה עול תורה!!! אבל יש משהו שכן קל להגדירו!!! **מה לאאוו!!!** מה זה **לא** עול תורה!!! זה מאוד קל להגדיר! אתה רוצה כמה דוגמאות מה זה **לא** עול תורה???

לדוגמא: ערימת עיתונים חרדיים ביום ששי... זה **דוגמא לנישט עול תורה!!!** בן אדם שיש לו כ"כ הרבה זמן לשבת ולקרא את כל הפטטת החרדית... זה **לא עול תורה!!!** עכשיו: שלא תבין לא נכון: מותר לספק את יצר הסקרנות... מותר לקרא קצת עיתון... וגם אם ח"ו נגררת ובטעות נתקעת שם חצי שעה או אפילו שעה... נו נו... לא זו הבעיה!! הבעיה היא הקביעות הזו!!! הערימה הרשמית הזו של העיתונים שמגיעה הבייתה ומונחת אחר הכבוד בספה!!! ההקצאה הרשמית של זמן בחיים בשביל לבזוז אותו על כלום... זה דוגמא קלאסית **לנישט עול תורה!!!** זה דוגמא לבן אדם שלא דואג להעסיק את עצמו בתורה... ומי שלא מעסיק את עצמו סביב ערכים רוחניים הוא מסוכן לציבור... אם אין יראת אלוקים במקום הזה ו... אין ברירה והקב"ה נאלץ להעסיק אותו במגוון תעסוקות בחיים... של עול מלכות ועול דרך ארץ וכל האתגרים שהחיים מספקים... זה דוגמא אחת... רוצה עוד דוגמא של אנטי עול תורה???

שים לב להגדרה: **אדם שמציב לעצמו יעד מקודש בחיים לחתור להתקדם ולשדרג את רמת החיים לכיוון החומרי והנהנתני!!!** הנה לך דוגמא של אנטי עול תורה!!! **עכשיו: שלא תבין לא נכון:** יש פה נקודה עדינה: כולנו רוצים לצאת ממעגל העוני... וכל מי שנוסע באוטובוס חולם לנסוע ברכב משלו... וכל אחד מאיתנו שרוואה פרסומת על נופש זה קורץ לו... והוא לא יסרב גם לכרטיס טיסה לחו"ל... זאת אומרת: כולנו רוצים להעלות את רמת החיים... וזה נורמלי... רק מה?? כל זמן שזה מגיע מצורך של שחרור מלחץ או יציאה ממעגל העוני... זה **נורמלי לחלוטין!!!** זה טבע אנושי של בן אדם שרוצה הרווחה!!! ובזה אין שום בעיה... מותר לכל אחד מאיתנו לשאוף להיות עשיר ובעל נכסים... זה טבע נורמלי!!! **אבל!!!** ברגע שזה נהפך להיות אידיאלי בן אדם יושב עם עצמו ברגעים של "כאילו" חשבון נפש ושואל את עצמו ברגע של אמת: כן... הלאה... מה אני עושה עם עצמי בחיים?? לאן אני רוצה להתקדם?? לאן אני רוצה להגיע?? ואז לאחר הרבה מחשבה הוא מגיע למסקנה... אני רוצה לעשות תואר שני ואז המשכורת שלי תהיה כפולה ואז אני אוכל להרשות לעצמי לעבור דירה לפנטאוז בשכונת יוקרה... אם זה האידיאל?? אם לשם אתה רוצה להגיע?? הנה לך **אנטי עול תורה!!!**

הבנת את ההבדל?? **זה הבדל דק מאוד!!!** לא ניכנס לזה... כי זה לא על רגל אחת... עכ"פ: אדם שמציב לעצמו יעד של **הגשמה בחיים** שלא שייכת לרוחניות... זה דוגמא לאדם שמעביר מעליו עול תורה... הוא לא שואף לחתור לרוחניות... החתירה שלו היא לחומריות ונהנתנות... וכשבן אדם מעסיק את עצמו לא סביב התורה... כאן הוא חושף את עצמו לרשימת התעסוקות המגוונות שהקב"ה ברא בעולמו להעסיק את הנבראים שלא יהיו משועממים...

וכאן החשבון נפש האישי של כל אחד מאיתנו בחג השבועות!!! לאאוו!!!

לאן אני רוצה להגיע בחיים... מה האידיאל שלי... איזה פסגה אני מציב לעצמי שכשאני אגיע למקום הזה אני אוכל לציין בסיפוק: הנה!!! הגשמתני את היעד!!!

זה במילה אחת השיעורי בית של יום ו' בסיון!!! יום הוראת חיינו!!!

ביום זה כל אחד צריך לשבת עם עצמו ולהחליט: איך אני יכול לשדרג את רמת החיים הרוחנית שלי ולפגוש את הקב"ה עוד יותר מידי יום ביומו... זה הנושא של חג השבועות!!!

בהצלחה רבה במבחן... (נא לא להעתיק במבחן)... אגוטע יום טוב...

משרדים מנומנים שיש להם את כל הזמן שבעולם או לעיריה או לעורך דין ואתה ממתין וממתין שזה יעבור... ואתה מחכה ומחכה... וכל מיני שלבים בחיים ש... ש... שמה יהיה?? אף אחד לא יודע... וצריך להתאזר בסבלנות ולהמתין... וכל ההמתנות האלו טמונות וכלולות בכלל הקללה הזו של "מכת מותן"!!!! הנקראת **ב ה ל ה ! ! ! ועל מה היא באה???**

אם בחוקתי תלכו- שתהיו עמלים בתורה... אז הקב"ה מבטיח שלווה... לא תהיה כל הזמן במתח... ונתתי שלום בארץ... לא תהיה כל הזמן בטלטה בין יאוש לתקווה... אבל אם לא תשמעו לי... אז העונש הראשון הוא: **והפקדתי עליכם בהלה!!!** בהלה זה לא אומר שיקרה משהו... יתכן שבסופו של דבר הכל יהיה בסדר... אבל ההמתנה המורטת עצבים... המצב ביניים של הלא פה ולא שם... הטלטה בין יאוש לתקווה... זה לכשעצמו מוציא את האדם משלוותו ומהדעת שעדיין נותרה בו... ו... ועל מה זה מגיע?? **אם לא תהיו עמלים בתורה!!!** אז הנה לך... הגזירה הזו של ההמתנה לבחירות בפעם השלישית בשנה זו!!!! הנה זה מדגם שמימי של קללת **בהלה!!!**

כלומר: גם אם בעז"ש התוצאות של הבחירות יהיו נפלאות והכל יבא על מקומו בשלום... דבר אחד ודאי עברנו בשנה הזו: **קרוב לתשעה חודשים של בהלה!!!!!!** תשעה חודשים של מכת מיתון-- להמתין... להתמודד מול סקרים מתנדנדים... להתמודד מול כל מיני מפלגות משונות שתופסות טרמפ על שנה לחרדים ועל מלחמה נגד הדת והם ממריאות בסקרים - בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד... **אבל בינינו עם כל הכבוד ל"בהלה" של תקופת הבחירות** שזה מצליח להטריד את מנוחתנו ולהוציא אותנו משלוות נפשנו... עדיין תסכים איתי שזו עוד ה"בהלה" החובבנית שלנו בחיים... סו"ס זה לא באמת כ"כ מטריד אותנו... תסכים איתי שאם שנינו נהיה קצת יותר עסוקים אנחנו נשכח מזה... אז זהו!!!! **שהבהלה הזו של הבחירות לא ללמד על עצמה יצא... אלא ללמד על הכלל כולו יצא.** הבהלה הזו של הבחירות נגזרה על ככולנו... היא מדגם שבא לעורר אותנו בייחס לבהלה האישית שכל אחד מאיתנו מתמודד איתה במישור האישי שלו... **אז זהו!!!!** שכעת... בימים הספורים שלפני חג השבועות... זה הזמן להתעורר וזה הזמן להתחזק ולדעת: שכל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול יסורים ועול דרך ארץ ועול מלכות וכל שאר הבהלות והדאגות והמתחים.

כן!! זה ממש מפורש בתורה!!! הבהלה היא הקללה הראשונה שמקבילה לחטא הראשון של "אם בחוקתי (לא) תלכו..."

כן... לא לחינם עסק התורה מציל מפני הבהלה!!!!!!

אדם שלוקח אחריות על עסק התורה ולוקח את זה כעסק חייני... זה כרוך לפעמים בבהלה!!! כן... אדם **בהול** על העסק שלו... **בהולים** על המצוות... אנחנו **חרדים** לדבר ה'... (לפעמים גם בהולים על יעדים של מציאנג וכדו'... זה גם סוג של בהולים על המצוות...) יש לנו לפעמים חרדות סביב עבודת ה'...

וממילא: אם נשאר לנו טיפה שכל בקדקדונו... ואם אנחנו יודעים להפיק לקחים וללמוד מהניסיון... אז צריך לזכור שמכאן ולהבא!!! **אין מה לקחת את הבחירות ללב!!!!** אין מה להיכנס לדרמה!!! כי למה?? למה להיכנס לדרמה?? מה יכול להיות?? ממה כבר אפשר להיות במתח?? הרי ממה נפשך: אם התוצאות יהיו הכי טובות... אפילו יהיו עשרים מנדטים לחרדים... זה עדיין לא אומר כלום כפי שכולנו רואים... וגם אם התוצאות יהיו עגומות... הרי תמיד אפשר לטרוף את הקלפים והקב"ה יכול לגלגל שנהיה לשון מאזניים וכו' וכו' וכו'... **נו... אז מה יש לך לקחת ללב???** שורה תחתונה הכל בגזירת עליון!!!! והדבר היחיד שכן יכול להטריד אותך... זה אתה בעצמך!!!! אתה תבחר לעצמך האם התקופה הבאה הולכת להיות בשבילך תקופת בחירות או שזה יעבור לידך ואתה תהיה מונח בעסק התורה... זו הדרמה היחידה שלא תלויה בגזירת העליון... והיא תלויה בך ורק בך!!!!

המשפטים האלו הם הרי פשוטים פשוטים!!! אין מי שלא מבין מה שאמרתי עכשיו... המפה ששורטה כאן היא בהירה כשמש בצהרים... אבל למי?? למי שיבחר לאמץ אותה... מי שלא... מי שלא יאמץ אותה יהיה לו מספיק כותרות ופרשנים ושדרנים וסקרים שיצליחו להכניס אותו למחול שדים גם בפעם השלישית בשנה זו... שיערב לו... לא נותר לנו אלא לעשות סביבו מחול כמו שעשו לי כשהייתי בגן ושרו לי: יש לנו גויילים במעגל...

נקודה נוספת למחשבה... מאוד נחוצה בימים אלו:

הקללה הראשונה בפרשת בחוקתי "והפקדתי עליכם בהלה"!!!! מה זה בהלה?? אומר רש"י (בפירוש השני): זו מכת מותן- מלשון המתנה... שאתה נמצא בין שמים לארץ... ואתה לא יודע מה יהיה... ואתה יושב וממתין במתח בין יאוש לתקווה... בין רגעים של אופטימיות ואדישות לרגעים של פסימיות ודאגה ופאניקה... המצב ביניים הזה קוראים לו **בהלה!!!** וזו הקללה הראשונה בפרשת בחוקתי... **הקללה הראשונה על העבירה הראשונה:** אם לא תשמעו לי- **שלא תהיו עמלים בתורה!** (כידוע: כל הקללות של פרשת בחוקתי מונבות על שבע עבירות שעליהם מגיעים שבע פורעניות כפול חמש... דהיינו כל פעם יש עוד שבע פורעניות על שבע עבירות. והעבירה הראשונה היא: אם לא תשמעו לי- שלא תהיו עמלים בתורה)

כתוב כאן דבר מאוד מאוד חשוב:

הסבל הזה שקוראים לו **המתנה!!!!!!** הסבל הכ"כ כ"כ כ"כ מוכר בחיים של כל מיני מצבי ביניים של הלא פה ולא שם... שמי מאיתנו לא מכיר את הסבל הזה מקרוב... כל אחד והסיטואציה שלו... אם זה בשידוכים... שכל הזמן אתה לא יודע אם להתחיל להתלהב או להתכונן לנחיתה רכה... אם זה כל מיני בדיקות מלחיצות והמתנה לתוצאות רפואיות ש... שהמתח גדול... וממתנים וממתנים... וההמתנה מורטת את העצבים... ואם זה כל מיני בקשות לאישורים ובקשות לטיפול שנשלחים לכל מיני

אודות גזירת הבחירות שניחתה עלינו שוב...

נפל דבר בארץ ישראל... שוב נקלענו לתקופת בחירות בפעם השלישית בשנה זו... שוב פעם להתמודד מול כל הטרטור והשגעון הזה... שוב פעם להתמודד מול כל מיני דרמות של סקרים שקריים ופרשנים צמאי דם... שוב בפעם השלישית בשנה אחת...

אם לא היינו יהודים מאמינים היינו אומרים אאאאוף אחד גדול...

דא עקא שניכרת כאן יד מכוונת מלמעלה בצורה מאוד מאוד בולטת!!! עיוור מי שלא רואה שיש כאן אמירה שמימית... מי שרק יודע לקרא את המפה רואה עין בעין איך שגלגלה ההשגחה העליונה שהחתך הפוליטי יהיה שיויוני לגמרי לגמרי... וא"כ על כרחך שזה רצון ה'... זה לא סתירה שמגלגלים חובה ע"י חייב, ומי שגור אותנו לבחירות האלו עשה זאת מבחירתו ושלם ישלם המבעיר את הבערה... אבל אנחנו צריכים לדעת שזה משמים... **אז זה דבר ראשון!!!** אני מאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים **והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים...** אחרי שברור לנו שהכל בהשגחה פרטית... כעת אפשר להתחיל לעשות חשבון נפש... ובכן: אם הכל בגזירת עליון... אז מה באמת הקב"ה רוצה לעורר אותנו בבחירות הנוספות האלו? מה חשבון הנפש... ולכה"פ איזה תובנות אנחנו יכולים להוציא מזה??

אז לפניך כמה נקודות למחשבה... תבחר לך מה שאתה רוצה...

הפסוק המתאים ביותר שמצאתי להגדיר את התוצאות האחרונות של הבחירות... זה הפסוק במשלי (פ"ג פ"ז): **יש מתעשר ואין כל מתרושט וזין רב...** שלמה המלך אומר: אתה יכול לראות בן אדם שמתעשר מאוד ובשורה התחתונה אין לו כלום בידיים... לעומת זאת אתה יכול לראות מתרושש... אבל בשורה תחתונה הוא יוצא עם הון רב... **זה בדיוק מה שקרה לנו כעת.** כשהגיעו התוצאות של הבחירות האחרונות היינו באופוריה... לציבור החרדי הייתה הצלחה מסחררת!! התוצאות היו הכי טובות שיכולות להיות מאיזה כיוון שתסתכל!!! (נכון או לא...?? לא צריך לאמץ את הזכרון... זה סיפור של פחות מחודשיים...) ובכל זאת... על אף האושר והעושר הגדול... **יש מתעשר ואין כל...** ואילו לעומת זאת היו פעמים שהתחושה הייתה הרבה פחות מנצחת... פחות אופוריה... מתרושש... אבל המתרושש הזה הצליח להביא הישגים נכבדים... **מתרושש והון רב...**

נו... מה רוצה שלמה המלך ללמד אותנו בפסוק הזה???

שבשורה התחתונה אסור לשכוח שהכל תלוי בסייעתא דשמיא!!!! הכל בגזירת עליון והכל תלוי בהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים!!!

לא בהכרח דבר שלילי!!! וההרואה שהשנאה הזו ירדה לעולם בעיצומו של מעמד הר סיני!!! כשהקב"ה ירד על הר סיני... הוא הביא איתו מתנה של שנאה!!! שנאה שיש לעכו"ם עלינו... השנאה הזו שומרת עלינו... השנאה הזו ממקדת אותנו... השנאה הזו אוסרת אותנו על כל העולם ומייחדת אותנו לאבינו שבשמים...

והכי הכי: גלי השנאה שיורדים ומתגלגלים במורדות הר סיני... רק מגלים לנו כמה אהבה וחמדה גנוזה טמונה בתורה שניתנה לנו שם!!! אם אותו רשע מסוגל להמית נפשו עם פלשתים ולוותר על התיק הנחשק שלו והכל רק בשביל להוציא אותנו מבית המדרש... אתה פתאום קולט שזה רציני!!! אם הוא- אותו עוכר ישראל כ"כ יודע להעריך את התורה שלי... זה מחייב אותי... מחייב אותנו להעריך את התורה שלנו... יש לך מושג מה זה תיק של משרד הבטחון?? אתה יודע איזה תיק נחשק זה??? אתה יודע כמה אנשים חולמים על זה התיק הזה?? והבן אדם מוכן לוותר על זה במסירות נפש רק בשביל שאתה!!! אתה הישיבוחר שלא מאמין בעצמך בגרוש... רק בשביל שאתה תתגייס לצבא... אתה קולט במה מדובר?? אתה קולט איזה מסמך יש פה????

שתיבין: אני בשבוע שעבר כתבתי מאמר חיזוק... עד כמה התורה של אברך ובחור ישיבה חשובה לקב"ה... נו נו... זה אני כתבתי... אבל הפעם זה לא אני... זה עוכר ישראל!!! זה קופלימנט שמגיע ישירות מכוח הרע בכבודו ובעצמו!!! הודאת בעל דין בעצמו!!! אותו רשע בעזה"ש בעוד שלושה חודשים הולך הבייתה ושואלים אותו: מה קרה?? למה עשית את השטות הזו?? למה איבדת במו ידיך את השררה שיכולת לקבל?? מה הוא יענה?? נו... מה הוא יענה?? אתם נורמליים?? יש משהו יותר חשוב מלהיות שר הבטחון... והוא: להוציא בחור ישיבה מהבית מדרש... מה... אתם לא יודעים שזה יותר חשוב?? כן... זה מה שהוא אומר... הוא כבר עכשיו אומר את זה... נו... אם למשגיח שלך אתה לא מאמין שאתה שווה... אז לפחות תאמין לדוב הלבן הזה... תראה כמה שנאה יש לו לתורה שלך... תתחיל לאהוב את התורה!!! הגיע הזמן.

יסתכם הביטול תורה שלך בנושא הבחירות או שזה יסתכם בעשרות ומאות שעות של פיצוחי גרעינים ולשה"ר ורכילות... אדרבה... זה הזמן!!! זו ההזדמנות!!! כעת ערב שבועות... כל אחד מאיתנו הרי רוצה להתחזק לקראת היום הקדוש... כל אחד רוצה לקבל על עצמו קבלה טובה בעסק התורה... אז הנה!!! תקבל על עצמך שנכון לשלושה חודשים הקרובים אני לא מדבר על הנושא של הבחירות!!! זהו! יש גבול לכל תעלול!!! די... כמה אפשר...

עוד מילה אחת בנושא זה בהקשר לערב מתן תורה:

במערכת נישואין יש שני שלבים... יש שלב של קידושין ויש שלב של הנישואין! קידושין זה השלב הראשון... החתן מגיע ומקדש את הכלה ואומר לה: הרי את אסורה על כל העולם בשבילי!!!

מה קרה כאן?? שום דבר... הוא בסה"כ אסר אותה על כל העולם... רק סיבך לה את החיים... אם עד היום היא הייתה בת חורין... היום היא פתאום נהייתה אסורה ומוגבלת בכבלים הלכתיים מאיימים של אירוסין שחייבים עליו סקילה... כעת!! בשלב הזה של הקידושין הכלה לא הרויחה שום דבר... (חוץ מהשווה פרוטה שהיא קבלה ממנו בתור דמי קידושין) החתן רק הטיל עליה סנקציות של עיכוב יציאה... (שלצאת ממנו היא יכולה רק או בטג או במיתת הבעל) אבל!!! בשביל זה יש שלב ב'... השלב של הנישואין!!! כל התכלית של קידושין זה בשביל להגיע כמה שיותר מהר לשלב של הנישואין... שאז היא נכנסת תחת רשותו... ואז היא נהיית אשתו לכל דבר... וישלטה בנכסיהם שווה בשווה... נכנסת לו לחשבון בנק ועושה קניות על חשבוןו וחותרמת על הצ'קים שלו... עכשיו זה כדאי... אוהו...

על אותו משקל במתן תורה!!! מתן תורה זה קידושין!!! הקב"ה קידש אותנו ואסר אותנו על כל העולם... הקב"ה ירד על הר סיני... ולמה נקרא שמו סיני?? שירדה שנאה לעכו"ם עליו!!! אתה שומע??

מה כל הרעיון של הר סיני?? שנאה!!! הרי את אסורה על כל העולם... אני אדאג שככלולם ישנאו אתכם... אני אדאג לנקות את השטח שאתם תהיו מובדלים מהחילונים... שהחילונים לא יסבלו אתכם... שעוכרי ישראל לא יהיו מסוגלים לסבול מושג של אברך וכן ישיבה... וכעת!!! בשלב הראשוני הזה... אנחנו עומדים למרגלות הר סיני ולא רואים שום תועלת... מה... מה הרווחנו מכל הקידושין האלו... שכולם שונאים אותנו...?? שלא מצליחים להרכיב ממשלה רק בגלל השנאה אלינו?? אנחנו רק אסורים על כל העולם... רק רודפים אותנו ונלחמים בנו... אבל הקב"ה אומר: חכו חכו... כעת זה רק קידושין!!! אבל מיד אחרי הקידושין מגיע שלב ב'... מגיע השלב של נישואין... מכאן ואילך יערב לכם... אם רק תהיה מוכן לקרא את המפה נכון ולקבל החלטה... זהו אני מקבל על עצמי עול תורה ולהיכנס תחת רשותו של הקב"ה... אם רק תקבל באהבה ובהבנה את השנאה המבורכת הזו שדאגתי שיהיה לאחרים כלפיך... תבין שהשנאה הזו היא בשביל למקד אותך ולהישיר אותך להיכנס תחת רשותי הבלעדית... ותכנס לעבודת ה' עם כל הלב... או אז תקבל מלא חופנים סייעתא דשמיא... ואתה תהיה הבן זוג שלי- של אבא שבשמים... צריך לדעת שהשנאה שיש לנשמות ערב רב בייחס אלינו! היא

אבל החרדות האלו הם במקום חרדות אחרות... וכולנו מאחלים לכולנו שכל החרדות וכל הבהלות שלנו יהיו אך ורק סביב עסק התורה וקיום המצוות... תענה אמן... אין לך ברכה יותר גדולה מזו!!! כמו הסיפור הידוע במסכת ברכות (ס). שרבי ישמעאל ברבי יוסי הלך יחד עם תלמידו ברובע המוסלמי... שמה ליד שער שכס... והוא ראה שהתלמיד מבוהל... נזף בו רבי ישמעאל: "פחדו בציון חטאים..." ענה לו התלמיד: אבל כתוב: אשרי אדם מפחד תמיד..." ענה לו רבי ישמעאל: ההוא בדברי תורה כתיב... מה כתוב כאן?? שמי שזוכה לקחת את הבהלה והמתח שלו לדברי תורה... להיות בהול על המצוות... לעמוד עם שעון שלא לפספס זמן ק"ש ולא לאחר לקביעות עיתים לתורה... הרי הוא חוסך לעצמו בהלות מסוג אחר... ועל זה נאמר: אשרי אדם מפחד תמיד!!! אשרי אדם שהצליח לווסט ולנקז את כל הבהלות והחרדות שלו למקום הטהור והנקי הזה... אני מברך אותך ואויתי שנזכה לזה... תענה אמן בכוונה... תבין: אתה מסתכל על החרדים האלו בעין שלילית כי אתה לא סובל את החרדות שלהם והעומס דת שלהם מהמצוות... אתה צודק... אף אחד מאיתנו לא אוהב חרדות... אבל תגיד לי: האם פעם בדקת כמה החרדים האלו שלווים במה שאתה חרד...???

טפו טפו... בן פורת יוסף... הלאו עליך... תענה אמן בדבקות עצומה...

אם הבחירות הנוספות המיותרות האלו שניחתו עלינו... אם הם יגרמו לנו להפנים את המסר הזה... זה כבר הצלחת הבחירות... אז מה המסר?? בא נחזור ותשנן: בהלה-- מקבילה-- לביטול תורה!! רוצה להיפטר מבהלה? רוצה להתפטר מכל מיני דאגות ומתחים של מה יהיה? מה יהיו התוצאות?? ורץ לחדרי תורה... אם בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה... עכ"פ בסדר של קריאת התורה בשבת יש שתי כללים: צריך שהקללות של פרשת בחוקותי יקראו לפני חג השבועות מדין "תכלה שנה וקללותיה..." (שהרי חג השבועות יש לו בחינה של ר"ה לתבואה) ואילו הקללות של פרשת כי תבא יקראו לפני ראש השנה, גם מדין "תכלה שנה וקללותיה", עכ"פ כולנו קיינו שעד חג השבועות הקללה הזו של ה"בהלה" של הבחירות תהיה כבר מאחורינו מדין תכלה שנה וקללותיה... אבל כעת מתברר ש... ש... שנצטרך לחכות עם הבהלה הזו עד פרשת כי תבא... (י"ז באלול יוצא בפרשת כי תבא...)

אבל שוב!!! אנחנו נחרוז את גורלנו!!! כל אחד יחליט לעצמו האם הוא בוחר להכניס לעצמו לנושא של הבחירות ולקחת את זה ללב ולהעניש את עצמו בעוד שלושה חודשים של בהלה... או להחליט די!!! אני רץ לחדרי תורה... אני מקבל על עצמי "אם בחוקותי תלכו..." ואני לא רוצה לדבר על הנושא הזה מטוב ועד רע... ובעזה"ש ביום י"ז באלול אני בטוח שיהיו הרבה שלוחים למקום... ואני סמוך ובטוח שיהיה מי שיבא להזכיר לי שהיום בחירות... אני אקח כובע וחליפה... אלך לקלפי... אקיים את חובתי ואשוב לתלמודי... בידך הדבר!!! אתה תחרוז את גורלך האם בזה

”למען לא נבוש...” - מושגים בסיסיים בהלכה.

המשך משבוע שעבר: חלקי התורה...

בשבוע שעבר נכתב החילוק שתורה שבכתב לא כ"כ צריך לדעת בעל פה כי עיקר הלימוד הוא מתוך הכתב... ואילו תורה שבעל פה צריך לדעת דווקא בעל פה ולכן המשימה היא גדולה שבעתיים... אבל צריך לדעת!!! שמאידך יש צד שני למטבע... דהנה מצאתי שהגור"א אומר: שתורה שבעל פה לא צריך לדעת מילה במילה בע"פ... אלא העיקר הוא לדעת את תוכן הדברים והמשמעות שלהם, לעומת זאת תורה שבכתב כן צריך לדעת את התיבות בעצמם... (עיי' עליות אליהו אות ט"ו... אמנם לא כתוב שצריך לדעת בע"פ אבל כן ללמוד אותה כלשון הכתוב ולא רק משמעות) וזה נובע מאותה סיבה... דווקא בגלל שהתורה שבכתב צריכה להיכתב... או היא צריכה להיכתב בכתבה וכלשונה ואילו תורה שבע"פ היות והיא צריכה להיות מונחת ביוקרן די לנו בתוכן הדברים... אז תכל"ס... כשורה התחנה עבודה רבה לפנינו... צריכים מצד אחד לזכור הרבה הרבה תוכן ומשמעות של תורה שבעל פה... ולא פחות מזה צריך לגרום ולקרא ולשנן הרבה תורה שבכתב ולדעת אותה ככתבה ולשונה...

אי לכך טמון כאן גם הערה נוספת והיוזק נחוץ לקראת חג השבועות: צריך לדעת ששנים מקרא ואחד תרגום הוא לא רק תקנת הו"ל!! אלא זה נוגע בעיקרי מצוות תלמוד תורה הבסיסיים... והנפ"מ היא: שמומלץ ורואי להשקיע קצת יותר בלימוד פרשת השבוע לכה"פ בהבנה בסיסית ולדעת מה כתוב... כי ס"ס זה עיקר תורה שבכתב!!! ורק לשבר את האוזן... שאלה לי אלף קורא יקר: האם אתה יודע מה היה ביום א' בסיון? ומה היה בבי' בסיון? ומה קרה בג' ד' ו' ו-ו' בסיון? ומה קרה בשבוע שלאחמ"כ? אז זהו!!! שמי שלא יודע לענות על רשימת השאלות האלו הוא הרבה יותר עם הארץ ממי שלא יודע את המשנה הראשונה בבבא מציעא... כי מי שלא יודע ב"מ הוא לא יודע משניות... ומי שלא יודע לענות על השאלות האלו הוא לא יודע מה כתוב בתורה הקדושה אש שחורה על גבי אש לבנה!!! (שעל זה נאמר בחז"ל הביטוי... דבר שאפילו תנוקות של בית רבן יודעים אותו) ובשביל זה!!! בדיוק בשביל זה חכמים תקנו שנים מקרא ואחד תרגום בשביל שכל אחד מאיתנו יפגוש את התורה שבכתב כמוות שהיא לכה"פ פעם בשנה! ומשום מה יש כאלו שרואים בזה פחיתות כבוד... מה... אני לומד פרשת שבוע?? אז זהו... שמי שמדבר ככה הוא אולי יודע ללמוד... אבל הוא לא יודע ללמוד תורה... לא מספיק ללמוד!!! צריך גם ללמוד תורה!!! וזו התורה!! אל תשכח שרש"י והרמב"ן והטור ובעלי תוס' ושאר מפרשי התלמוד שאנחנו שותים מדבריהם בש"ס... הם כתבו חיבורים מקיפים על התורה... והם לא חששו בזה משום ביטול תורה באיכות... כן... גם בחור ישיבה שעוסק בנשים נויקין צריך לכה"פ לדעת שיש מקצוע מאוד רחב בתורה שקוראים לו "ספרים על התורה"!!! אמנם נכון שבחור צעיר צריך להשקיע כעת בעיקר בנשים נויקין (שהרי קיי": מנעו בניכם מן ההיגיון"). אבל גם עכשיו מוכרחים לשמור קשר עין ומידע בסיסי עם מה שכתוב בחמשה חומשי תורה...

אין ביזיון יותר גדול לבחור שלא יודע לענות מה הם חמשת מיני הקרבנות והמנחות? או שהוא לא יודע לענות מתי היה עדת קורח ומתי היה חטא פעור?? גם מי שמונח בכל הווייתו בסוגיות החמורות ביבמות אין לו רשות להיות עד כדי כך ע"ה בתורה שבכתב... אפשר!!! אפשר לקיים שניהם!!! בטוח שאפשר!!! תנסה.

בקצת מקום שנותר ביריעה... כידוע: יש כאלו שנמשכים ללימוד עיון ויש כאלו שנמשכים לבקיאות... וצריך לדעת שיש!!! יש כזה דבר... יתכן שמוקדם מידי לזהות ולהחליט איזה סגנון אתה... כי אתה צעיר מידי ועדיין לא מספיק ניסית ולא עמדת על דעתך ומהסיבה הזו דוחפים אותך עם כל הכח ללימוד גם עיון וגם בקיאות... אבל בסופו של דבר צריך לדעת שיש סיני ויש עוקר הרים... וככל הנראה אתה רק אחד שניהם ולא שניהם ביחד... (וסוד כמוס: הרמח"ל אומר: שמשיהו בן דוד הוא בחינת סיני ואילו משהו בן יוסף הוא בחינת עוקר הרים... וכל אחד מאיתנו שייך בבחינתו לאחד משני המשיחים).

ויש כאן עוד נקודה!!!! לא תמיד ההגדרה של עיון ובקיאות היא הנקודה... יש גם עוד הגדרות נוספות... לדוגמה הגר"א במשלי (י). אומר שיש שני סגנונות של גישה בלימוד... יש קוצר ויש מעמור!!! קוצר זה הסגנון של רש"י שהוא מפרש ומבאר את הגמ'... ומכאן ואילך הוא נותן לך לסכם את הסוגיה לבד... ואילו מעמור זה הסגנון של הרא"ש ורו"ף שהם אוספים ומעמרים את כל השיטות ואת מסקנת הגמ'. ואם תשים לב יש לומדים שמתחברים יותר לבאר את הסוגיה ויש כאלו שמתחברים יותר לסיכומי סוגיה... בקיצור: כל אחד צריך לזהות את חלקו בתורה ויש עוד להאריך בנושא זה ואכמ"ל... מה שבטוח יש מה להתפלל!! ובפרט בחג השבועות... אנא, תן חלקנו בתורתך...

מסיבת חג בירושלים... אכילת מעשר בהמה בחצרות בית ה'...

חג השבועות... השעה 4.00 בצהרים... אנחנו גרים במושב ברכיה בדרום... כולם אהובים כולם ברויים... יש הרבה אהבה ואחוזה בינינו... ולכן גם כשאנו עולים לירושלים לרגל... ושם פוגשים הרבה אנשים חדשים... בכל זאת גם שם אנחנו רוצים לשמח את שמחת החג בידחד!!! אז לפני שעלינו לרגל כבר סיכמנו מראש ששמחת החג המרכזית מטעם הישוב שלנו תתקיים בשעה 4.00 אחרי הצהרים באכסניה של ר' ישעיה... יש לו ב"ה עדר גדול של כבשים... והשנה הצטברו אצלו בדיר יותר מחמישים כבשים בני שנה... ובערב ראש חודש סיון הוא עשה מעשר בהמה כציווי חכמים וסרק בסיקרא חמשה כבשים בקדושת מעשר בהמה ועוד כבשה אחת נתייטה מעשר בהמה בטעות... (כן... זה דין סיוח במעשר בהמה שאם הייתה לו טעות והוא קרא לתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי היו גם הכבש האחד עשר התקדש...) כן... כל שנה מחדש... כל הישוב צוחק על ר' ישעיה... כי תמיד!!! כל שנה מחדש כשהוא מגיע למעשר בהמה פתאום הוא נהיה קצת דיסלקט... כל שנה חייב להיות לו לכה"פ טעות שהוא מתבלבל וקורא לאחד עשר עשירי... בדרך כלל הוא יודע לספור עד עשר בלי להתבלבל... אבל במעשר בהמה תמיד יש לו טעותות!!! ועל זה נאמר: בדרך שאדם רוצה לטעות בה מטעין אותו... ר' ישעיה כ"כ מחבב ואוהב את מעשר בהמה... ולכן הקב"ה תמיד מפנק בעוד קרבן אחד של מעשר בהמה מדין טעות... ויש לציין שר' ישעיה ממש לא נראה מדוכדך מהעניין... הוא ממש שמח... עכ"פ יש לו ששה כבשים להקריב בתור מעשר בהמה... ויש לו מספיק בשר שלמים בשביל להזמין את כל חברי הישוב...

התאספנו כולנו בשעה 4 בצהרים... כולנו כבר הספיקו להקריב לכה"פ את העולת ראייה... (את החגיגה אנחנו נדחה לימים הבאים... או שלא דווקא... עכ"פ כעת אין לחץ של זמן... מעשר בהמה נאכל לשני ימים ולילה אחד... ואנחנו רק ביום הראשון... שמחנו בשמחת התורה בצוותא... ר' ישעיה עשה סיום על מסכת בכורות שעוסקת במעשר בהמה... והוא קרא לכולם להצטרף לשיעור דף היומי שמתחילים כעת מסכת תמורה... ואז לפתע נשמעו נקישות... וסי בפתח?? ר' ירמיה כהן!!! אוה... שלום עליכם... ר' ירמיה גם גר בישוב שלנו... אבל הוא כהן!!! והוא לא משתתף איתנו באכילת שלמים!! נתחש למה?? כי ר' ישעיה הפריש לא רק מעשר בהמה אלא גם בכור!!! ואת הבכור צריך לתת לכהן ואז הוא טיפל בו חודש וחצי ונתן אותו לר' ירמיה... והבוקר ר' ירמיה לקח את הבכור והקריב אותו... לכן ר' ירמיה לא אוכל איתנו... כי לר' ירמיה אין מספיק אנשים שיכולים לאכול איתו את הבכור... (כי הבכור נאכל רק לכהנים... וקח בחשבון שלמעט כל כהן יש את הבכור שלו...) מסילא ר' ירמיה לא יכול להוציא את התאבון על מעשר בהמה... הוא צריך לשמור אותו כדי לגמור את הבכור... אז ר' ירמיה אמנם לא הגיע לאכול איתנו... אבל לבקר ולהשתתף בשמחת החג המשותפת?? איך אפשר שלא... הוא התיישב איתנו בצוותא... ולא עברו שתי דקות והנה המלצר מתחיל לעבור עם מגש... כדי להגיש לכל אחד מנה אישית של בשר מעשר בהמה... ר' ירמיה התנער בבת אחת... רגע... מה זה?? אסור להגיש ככה של מעשר בהמה... מה... אתם לא יודעים?? לפני כמה שנים חכמים גזרו במעשר בהמה שמתור להגיש אותו רק בצלחת מרכזית!!! ו"לא לשקול מנה כנגד מנה" (דגורין שחוט אטו חי שאסור למכרו ולשקול מנה כנגד מנה הוא כעין סכר...) ר' ירמיה כהן נכנס למטבח בסערה ומיד הורה למלצרים להגיש צלחת מרכזית לכולם... שלא תבינו!! אסור ר' ירמיה... אצלי כעת... באכילת הבכור אני כן מחלק מנה אישית לכל אחד כי בבכור זה מותר ורק במעשר בהמה חכמים אסרו... נס שיש לנו את ר' ירמיה כהן הת"ח שלנו שמתעדכן כל הזמן מה מתחדש בלשכת הכזית והוא תמיד מגיע בזמן הנכון ומפריש אותנו מאיסורים...

עכ"פ כולם נמצאים פה... כל חברי הישוב... כולם שמחים בשמחת התורה... חוץ ממישהו אחד!!! חוץ מר' שלמה... ר' שלמה לא הגיע איתנו לחג השבועות לירושלים... אתה יודע למה?? כי לר' שלמה יש שדה תבואה ובדיוק בימים אלו זה זמן הקציר!!! כעת זו העונה הבערת של חמנות עניים... ולכן כל שנה בחג השבועות עצמו הוא נשאר בבית... ומיד במוצאי החג הוא תופס את הרגלים ועולה לירושלים עם העליה השניה של הביכורים... כן... בביכורים יש כמה עליות... כל מין משבעת המינים והעונה שלו ומסילא גם העליה שלו... ויש את העליה הראשונה והעליה השניה!!! העליה הראשונה של הביכורים זה לחג השבועות בעצמו! וזו בדרך כלל עליה דלילה יחסית... כי זה ביכורי שעורים... (העונה שלהם היא באזור פסח משא"כ חיטה העונה שלה יותר מאוחרת ולא מספיקים לפני שבועות... אגב: לעלות לירושלים מלפני עולים לרגל... אבל לא בתור ביכורים... עליה של ביכורים זה עליה בפ"ע עם כללים משלה ואכ"מ). אבל העליה השניה היא ביכורי חטים ואכן מיד אחרי חג השבועות ר' שלמה עולה יחד עם אלפי יהודים עם ביכורי החיטין... (אגב: הוא לא מספיק את קרבן ראייה וחגיגה כי הוא מספיק להגיע עוד בתוך שבעת ימי התשלומין...) ואז כולנו... כל תושבי הישוב יוצאים מירושלים במיוחד להקביל את פניו... הוא אמנם מגיע עם עוד הרבה יהודים... אבל כשאנחנו רואים אותו... אנחנו מקיפים אותו עם המון אהבה ורוקדים איתו בשמחה... אגב: העליה השניה הזו של הביכורים היא העליה הכי שמחה ומשוררת... אתה יודע למה?? כי לדוגמא... כשעולים בחודש אב עם ביכורי הענבים... יש מתח באויר!! למה? כי חז"ל גזרו שהענבים מוכשרות לאלתר לקבל טומאה... ומסילא אם אתה רוצה לעלות ענבים לירושלים והם לא יטמאו בדרך אתה חייב לעשות סביבם טבעת אנושית אימתנית שאף ע"ה לא יתקרב אליהם מסילא כמה שהביכורים של הענבים והיין היא שמחה גדולה... עדין יש בה "וגילו ברעדה..." יש מחסומי משרה מאוד אדוקים שלא נותנים לאף זר להתקרב... אבל כאן... מדובר בתבואה... חטה ושעורה לא מקבלים טומאה עד שלא יכול עליהם משבעה משקים (ועוד צריך שזה יהיה בראון) ואף אחד לא רוצה שהחיטה תרטוב... כי היא רק מחמיצה ומתקלקלת מזה... מסילא אין חששות של טומאה בביכורי חיטה... ולכן כשר' שלמה מגיע עם ביכורי החטים כולם מקיפים אותו עם חיבוקים ויש פה ריקודים עד לב השמים... כולם נכנסים למעגל בלי כרטיסים... (בפרט!!! שאם זה נעשה עוד בתוך שבעת ימי תשלומין של חג השבועות אז בכלל כל ישראל בחזקת טהורים... אז בכלל... הכל משוחרר... הכל שמח...) אז בעז"ש כולנו נשארים פה בירושלים לימי התשלומין... וארבעה ימים לאחר חג השבועות... פתאום ייצא כרוז בירושלים ש"קול צופיין" העומדים במגדל של מבשרת ירושלים רואים ממרחק של עשרים ק"מ תהלוכה שמגיע מכיוון דרום... ואז כולנו נדע שר' שלמה כבר מתקרב עם הביכורים... ואז כולנו נרד יחד עם יקירי ירושלים... ונקבל את פניו ונסובב את ר' שלמה ונשמח איתו בשמחת המצווה... כן... זו השמחה של כולנו... זה לא סתם חטים של ר' שלמה... זה החיטין של כולנו... כל הלחם של הישוב מגיע מהחטים של ר' שלמה... כל תושבי הישוב כבר סגרו עם ר' שלמה מראש כמה סאין של חטה הם מזמינים למשך השנה... אני סגרתי עם ר' שלמה כבר בחודש אדר... כור חצי חיטה לשנה הקרובה אבל הוא לא הסכים לקבל את הכסף כי עדיין לא יצא השער ועדיין לא ניתן להשיג דמי חיטין בזול... וא"כ יש בזה חשש של ריבית והקדמת מעות... אבל מיד אחרי פסח הוא כבר הסכים לקבל ממני על החשבון... נעצור כעת כאן... ואם ירצה ה' בשבועות הבאים אנחנו נקביל בשמחה את כל מביאי הביכורים... איש איש וביכוריו הוא.

ושבו מצי'נג!!! והפעם היעד הוא.....

בימים אלו נערכים כמה וכמה מגביות של מצי'נג... יהי רצון שכולם יצליחו ויעמדו בכל היעדים... אז אני רוצה לפתוח את הנושא של המאצינג... אבל הפעם מזוית נטו של עסק התורה!!!! ובכן: האם שמעת פעם על תלמיד חכם שקראו לו ר' זלמלה מוולוז'ין זיע"א?? כמעט כולם יודעים... אבל אם אתה לא יודע... ובכן: מדובר היה באחיו של ר' חיים מוולוז'ין... שהוא היה גאון עצום בפני עצמו... ענק שבענקים... וגם הוא היה נחשב לאחד מתלמידי הגר"א... והגר"א התבטא עליו ביטויים מבהילים על הגדלות העצומה שלו בתורה... את כל זה ידעתי תמיד... יש רק פרט אחד ביוגרפי שלא ידעתי עליו... וזה התחדש לי בתקופה האחרונה... ש... ש... שאתה יודע באיזה גיל הוא נפטר? תן ניחוש...

בגיל שלושים ושלוש!!!!!!!

אתה קולט במה מדובר?? ר' זלמלה מוולוז'ין הגיע לכל השיעור קומה האדיר שלו בתורה... באיזה גיל?? בגיל שלושים ושלוש!!!! אתה יודע מה זה גיל שלושים ושלוש?? ששים אחוז מקוראי גיליון אז נדברו ברגעים אלו... יותר מבוגרים מר' זלמלה מוולוז'ין!!!! אז איך?? רבש"ע: איך האברך הצעיר הזה בן השלושים ושלוש הגיע לכאלו פסגות אדירות בתורה? מתי?? מתי הוא עשה את זה?? אני פשוט המום מזה!!! אני פשוט לא מצליח להירגע מהנתון הזה!!! איך אפשר להגיע לכאלו מדרגות בכזה גיל צעיר?? אבל השנה!!! השנה מצאתי את התשובה...

היה לו מצי'נג!!!!!!

הוא עבד תחת לחץ!!!! ר' זלמלה מוולוז'ין כנראה לקח בחשבון... מי יודע... אולי אני אפטר מן העולם בגיל שלושים!!! וממילא כבר בגיל חמש עשרה הוא העמיד לעצמו מצי'נג... אני חייב ללמוד את כל התורה כולה עד גיל שלושים!!! אין לי זמן... כשמישהו בא להפריע לו בלימוד... הוא פשוט הסביר לו... מצטער... אני במאצי'נג... יש לי רק עוד חמש עשרה שנים לחיות!!!! מה הפלא שבגיל שלושים הוא כבר עבר את היעד!!!! ועד גיל שלושים ושלוש הגר"א כבר התבטא עליו ביטויים מבהילים...

ואני עומד ושואל: אנשים בדורנו שנפטרים בגיל תשעים!!! (שזה פחות או יותר תוחלת החיים המקובלת כיום...) הרי הם חיים כמעט פי שלוש יותר מר' זלמן מוולוז'ין?? בינינו... האם הם מספיקים לעשות בתשעים שנה רבע!!!! ממה שר' זלמלה עשה בשלושים שנה?? התשובה היא עגומה מאוד: לא!!!! בפירוש לא!!!! אני חוזר שוב על המשפט המסוכן: יהודי תלמיד חכם סטנדרטי בדורנו שנפטר בגיל תשעים!!! ככל הנראה לא הספיק בכל ימי חייו לעשות רבע!!!! רבע ממה שר' זלמן מוולוז'ין הספיק לעשות בגיל שלושים ושלוש... נ...ואיך אתה מסביר את זה???

ההסבר היחיד הוא: מצי'נג!!!!!!

כן... אם גור לא היו עושים מצי'נג... אם הם היו מגייסים את הכסף לאט לאט... תוך כמה זמן הם היו מגיעים לחמשים ושמונה מיליון שקל??

תוך חצי שנה הם אולי!!! אולי היו מגיעים לחצי מהסכום הזה!!! נכון או לא נכון??? אבל ברגע שהם עבדו תחת לוח זמנים קצר... ברגע שצריך להשיג את כל הסכום תוך שלושים ושש שעות... פתאום אתה מגלה שב-36 שעות אתה יכול להשיג פי עשרים ממה שאתה יכול להשיג באלף שעות!!! היה או לא היה?? זו עובדה או לא עובדה???

זה כח של הצבת יעד תחת לוח זמנים קצר!!!!

מפחיד לדבר על זה... אבל פתאום קבלתי רקע חדש שחשוב לדעת אותו בייחס למושגים של הדורות הקודמים... כידוע: יש סיפורים מסמרי שיער על ההתמדה המבהילה של גדולי עולם בדורות הקודמים... איך שהם היו תולשים את עצמם מהמיטה ולא היו מפסיקים ללמוד אפילו רגע כממרחה... בקיצור: סיפורים מפחידים מהלכים על התמדה בלתי נתפסת... שבישיבה קטנה אמנם מאוד אוהבים את סגנון הסיפורים האלו... אבל במשך השנים כשאתה קצת נרגע ואתה קצת פחות עצבן... זה... זה נשמע מוזר כזה... מה זה ההתמדה הבהולה הזו?? מה קרה?? למה צריך לשים את הרגלים בתוך קרח... ולמה לקשור את הפאות לתקרה שלא להירדם?? מה קרה?? מה פשר ההנהגות ההזויות האלו?? מה התשובה???

אדוני... חסר לך מידע מאוד מאוד בסיסי שיתן לך רקע על כל התמונה...

אם קצת תברר את ההסטוריה... בדורות הקודמים שלפני מאתיים שנה ויותר... תוחלת החיים הייתה מאוד מאוד קצרה... אנשים נפטרו בגיל מאוד צעיר וזה אפילו לא היה בגדר טרגדיה... (עיי' ערך רוב גדולי ישראל לפני מאתיים שנה ויותר באיזה גיל הם נפטרו... תבדוק...) אנשים נפטרו בגיל שלושים ושמונה... בגיל ארבעים וזה היה נורמלי... ומגיל ששים זה היה כבר גיל מבוגר... (הבעש"ט הקדוש והגר"א נפטרו באזור הגיל ששים... ר' חיים מוולוז'ין נפטר בגיל שבעים וכתוב עליו שהוא נפטר בשיבה טובה...) ככה זה היה!!!! ממילא!!! היות וזה היה תוחלת החיים... אז ממילא כל בחור בגיל עשרים... ברגע שהוא רק התיישב מול הגמ' בסדר א'... הוא מיד היה נכנס למצי'נג!!!! הוא מיד עשה את החשבון הריאלי שמאוד יכול להיות שיש לי בסה"כ עוד חמש עשרה שנה לחיות!!!! וממילא ההתמדה הבלתי נתפסת שלהם לא נבעה מאיזושהי עצבנות וחוסר שלוות נפש... אלא זה היה שיקול ריאלי לכל דבר!!!! אדוני: אני במאצי'נג!!! יש לי פה ארון ספרים שלם שאני צריך לגמור אותו תוך חמש עשרה שנה!!!! אני חייב לעמוד ביעד... וכשלושים תחת מצי'נג... מה הפלא שתוך כמה שנים הוא כבר ידע את כל הש"ס... תוך כמה שנים נוספות הוא כבר הגיע לפסגות רוחניות וכבר היו לו השגות של נשמה חיה יחידה... ואילו אנחנו?? בגלל שתוחלת החיים היא ברוך ה' הרבה הרבה יותר ארוכה... (ברחמי וברוב חסדיו של הבורא ית"ש) לכן אצלנו הכל עובד על מי מנוחות... אנחנו לא ממחרים לשום מקום... אנחנו אפילו לא מצליחים להבין לאיפה צריך למהר... הרי יש לנו המון זמן... וברוך ה' באמת יש זמן... נ... ותכל'ס!!!! מה קורה בשטח??? בשטח קורה בדיקוק מה

שקורה במצי'נג!!!! שאתם אנשים שעבדו תחת לחץ של מצי'נג וידעו שהם חיים כאן על זמן שאול... הם היו מתעלפים ב"קדוש אלו..." ועושים שינויים בחיים... הם היו יושבים ולומדים כמו שצריך ומצליחים לעמוד בכל היעדים שיהודי צריך להספיק בחיים!!!! ואילו אנחנו בתשעים שנה לא מצליחים לעשות רבע ממה שהם עשו בארבעים שנה...
נ... אז מה עושים??? שאלה טובה...
היה פה כביכול מין מצב אבסורדי... שדווקא בגלל המתנה שהקב"ה נתן לנו שתוחלת החיים בדורנו היא הרבה יותר... דווקא לכן אנחנו נרדמים על המשמר ולא עושים בתשעים שנה מה שאחרים היו עושים בארבעים שנה... נ... באמת מה עושים?? אז אם היית שואל אותי את השאלה הזו לפני שנתיים... לא הייתי יודע מה לענות לך... אבל עכשיו!!! בפרט בשנה האחרונה יש לי תשובה!!!!
לתשובה הזו קוראים: מצי'נג!!!!!!
הנה לך: המצי'נג הזה שמוכיח את עצמו פעם אחר פעם... ובתקופה האחרונה הוא כל הזמן מכרז סביבנו... המצי'נג הזה מוכיח לנו שניתן ליצור לוח זמנים קצר על בסיס יזום ס!!!! ככה החלטתי!!!!
מה אני מתכוון על בסיס יזום??? אני אסביר לך: בהתחלה... כשהתחיל המושג של המצי'נג... פתאום נגש אלי מישהו כולו בלחץ... אל תשאל... יש לנו יעד!!! תן שלושים ושש שעות... ונשאר לנו רק עוד כמה שעות... נו נו נו... תעשה טובה... אנחנו חייבים את זה עכשיו... ואם לא עכשיו אימתי... אחר כך אי אפשר. אחר כך זה לא יהיה...
ואני התעצבני עליו!!!! חביבי... מה זה השטיות האלו?? תפסיק לבלבל את המוח... למה אתה חושב שאחר כך אי אפשר?? מי קבע שעוד כמה שעות זהו? אי אפשר כבר לתרום?? מי קבע את זה?? הרי אתה וחברים שלך... אתם בעצמכם החלטתם שיש יעד ואח"כ אי אפשר... אז תחליטו אחרת!!!! אתם תמיד יכולים לדפוק על השלחן ולהחליט שאפשר גם אח"כ לתרום... בקיצור: בהתחלה היה לי מאוד להתחבר למושג הזה של הצבת יעד... ראיתי בה סוג של שקרנות פנימית... אתה החלטת שעכשיו ועכשיו ורק עכשיו ואח"כ אי אפשר... זה הרי לא נכון... כי זה נטו קביעה שאתה בעצמך קבעת!!! אז איך אתה יכול להגיד שאח"כ אי אפשר?? בקיצור: הראש ההונגרי שלי לא הסתדר עם הדבר הזה... עד שראיתי שזה פשוט עובד... ופעם אחרי פעם זה עובד... ואז קלטתי ש-כן... זה נכון!!! בידך הדבר!!! אתה יכול להציב לעצמך יעד ולהחליט: אני חייב להגיע להישג זה וזה עד תקופה פלונית!!! ואין אחר כך... למה אין? כי אני החלטתי!!! זה קביעה שלי!!! במאצי'נג החלטות האלו עובדות... וגם אצלך זה יכול לעבוד...
אברך יקר: בעזרת ה' אתה תחיה עד גיל מאתיים ארבעים... אבל בידך הדבר לעשות לעצמך מאצי'נג... ולהחליט: אני עד גיל שלושים ושלוש חייב לגמור פעם אחת את הש"ס!!! ואין אחר כך!!!! אה... הרי בתת הכרה שלך אתה לא באמת מתכנן למות בגיל שלושים ושלוש???

אור המועדות

ערוך עפ"י שיעורי ושיחות

המשפיע הגה"צ ר' פנחס דוד בונקער שליט"א

'יום חתונתו זו מתן תורה'

מנהגם של ישראל לקרוא ביום השבועות את מגילת רות. והטעם בלבוש כתב שיש בו יחוסו של דוד, שיום פטירתו בשבועות. ולכאורה הוא תמוה, כי שם מפורש בכתוב שהיה דוד מגזע רות המואביה, וכי זהו שבח יחוסו. ותו, וכי לא נאה יותר לשבח בפרקים אחרים בנ"ך ששם מפורשים שבחים היותר גדולים של דוד.

במגילת רות מתגלה עוצם האהבה להשי"ת

והתשובה לדבר, כי דווקא רות המואביה, ודוד שיצא מחלציה, יש להם שייכות לנקודה פנימית מאוד בענין חג השבועות.

כי רות אמרה לנעמי, "באשר תלכי אלך וגו', באשר תמותי אמות ושם אקבר". וכתוב זה הוא פלא, מדוע לדבר עכשיו מהמיתה וקבורה שאינם עניין לכאן. אלא כאן טמון הסוד כי איתא בחז"ל שנעמי אמרה לרות כי באם תבוא להתגייר ולהצטרף לקהל ה', הלא לא תוכל להינשא, ותשאר גלמודה כל ימיה, כי 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'", וזה היה קודם שדרשו 'מואבי ולא מואבית'. והרי זה כמו שבאה למות ולהיקבר בכלל ישראל. ולא זו בלבד, אלא שהכתוב הזה של 'לא יבוא עמוני ומואבי' הרי מורה על שה' מרחיק אותם מכל וכל, ואינו רוצה בקרבתם ושייכותם לכלל ישראל, ומעתה אין כל טעם להתעקשותה לבוא אל קהל ה'.

אבל נעמי ראתה ש"ותרא כי מתאמצת היא ללכת" - רות התאמצה בעוז לבוא ולהתקרב לקהל ה'. רות טענה, וכי באה אנכי לכלל ישראל בכדי להיטיב עם עצמי?!

"צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת ליבו" (שיר השירים ג, יא). ודרשו חז"ל, ביום חתונתו זה מתן תורה.

כאשר נתבונן ונעמיק בספרים הקדושים הקדמונים, נראה נכוחה שיום חתונתו זו מתן תורה, איננו איזה דרש נאה או מליצה כלשהו. אלא טמון כאן יסוד גדול שהוא מהות כל חג מתן תורתנו.

שבועות הוא כביכול נישואין עם השי"ת

הנקודה הפנימית של חג השבועות חג מתן תורה, הוא יום חתונתו, **כביכול נישואין של הבורא עם כנסת ישראל**. **ומן** הראוי להתבונן בזה, בנישואין אלו מה טיבם ומהותם.

מצינו בגמ' שבזמן שהיו ישראל עושין רצונו של מקום היו הכרובים מעורין זה בזה. ולבחינה גבוהה זו זכו כל ישראל בעת המעמד הנבחר ביום מתן תורתנו. ונרמז בכתוב, **פנים בפנים** דבר הוי"ה עמכם. שהוא התקרבות והתחברות עצומה ודביקות שאין למעלה הימנה.

וכן בהפטרות במדבר כתוב (הושע ב) "ביום ההוא נאום ה', תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי", ופי' רש"י שם תעבדוני מאהבה ולא מיראה. ובחז"ל דרשו (מס' כתובות), ככלה בית חמיה ולא ככלה בבית אביה. והכוונה, ככלה בזמן הנישואין ולא בזמן האירוסין. חזינן מכאן, **כי עניין 'אישי', מתבטאת בלעבוד את ה' באהבה**.

במה מתבטא יחוס דוד במגילת רות?

זוהו טמון במה שישראל אמרו 'נעשה ונשמע', שהוא רז שמלאכי השרת משתמשין בו. **שזה מגלה אמון מוחלט בה', וביטול גמור כלפי הבורא, תוך רצון נפלא לקיים רצון ה' בכל עת, כמו שעושי המלאכים.** ולדרגה זו הגיעו ישראל בעת המעמד הנבחר מתן תורתנו, והיא נובעת מתוך האהבה העצומה.

אבל אומות העולם כאשר הוצעה להם התורה, כמו שדרשו חז"ל על הכתוב 'ה' מסיני בא וזרח משעיר למו וגו', שמיהרו לשאול, 'מה כתיב ביה'. ושאלה זאת, מראה בעליל כי אין להם כל הבנה בכל המהלך העמוק של קבלת התורה, שהוא יום חתונתו, שהוא גילוי האהבה העצומה והנפלאה שבין ישראל לאביהם שבשמים, וכמו שמבואר באורך בפסוקי שיר השירים, המיוסדת כולה על תילי תילים של אהבה זו שמים רבים לא יוכלו לכבותה. **ולמה** הדבר דומה, לכלה העומדת תחת חופתה, ובעת שמקרים לפנייה את הכתובה, הריהי פותחת בשאלות וחקירות, בדבר פירוש המילות וההלכות שקורין בכתובה וכנהנה. שהרי זה ללעג ולקלס.

כי הן אמת שצריך לקיים את כל הכתוב בכתובה ולהתחייב בכל ההתחייבויות, אבל באם בעת החופה עסוקים ומתמקדים בזה, סימן הוא שלא הפנימו ולא השיגו כי יש עניינים הרבה יותר מהותיים במהלך הנישואין. **כן** הדברים, כאשר שאלו אומות העולם, 'מה כתיב ביה', הרי שהוכיחו בזה כי אין להם כל הבנה והשגה במהלך העצום הזה שהוא נישואין עם בורא העולם. ולא כספר חוקים אותו יש לקבל ולקיים ותו לא.

הלואי עזבו את האותיות ויבינו שעיקר פנימיות התורה

ועל זה הדרך מבאר במאור עיניים, 'הלואי אותי עזבו ותורת שמרו', שהלואי עזבו את אותיות התורה, היינו לימוד מילות התורה עצמם, היינו שלא יתעסקו רק בזה, אלא 'ותורת שמרו', שיבינו את הפנימיות שמונחת אחורי תיבות התורה, הקדושה היתירה, העצמיות א"ס שמונחת בתוכה. בחינת 'אנא נפשי כתבית יבית', ואמרו במדרש 'אמר הקב"ה, מכרתי לכם תורת נמכרתי עמה'.

בכדי שהשי"ת יקיף אותי ויקרב אותי?! הלא כל ביאתי איננה אלא מתוך אהבה אל ה', ללא שום חשבון ומטרה. **וברגע ש'ותרא כי מתאמצת היא', היא ראתה את הלהט וההתלהבות, את התשוקה הגדולה הזאת, מיד הבינה כי חשק חזק כזה, אי אפשר לרחק ולמנוע מלבוא.**

תשוקה חזקה כזאת, נובעת מביטול מוחלט של אדם כלפי בוראו, שזה פועל יוצא מאהבה עצומה אל השי"ת, אהבה ללא מצרים.

בשבועות זוכים להתייחדות עם הבורא בשלימות

זוהו הסוד של חג השבועות - רצון חזק וכיסופין לקרבת אלקים, ולהתייחדות עם הבורא ביחודא שלים. וכפי שמובא בספרי חסידות, זהו הנקודה של אור התענוג בעבודת ה', המרומוז במידת 'כתר' המאירה ביום החג הזה.

דוד המלך זכה להיות רגל רביעי בגלל שלא עזב את ה' בימי קטנות

ודוד המלך המשיך בדרך זו, ולכן זכה דוד המלך להיות רגל רביעי שברכבה, ואימתי זכה לכך? לא בעת העבודת ה' העצומה של שירות ותשבחות לה', של 'חצות לילה אקום להודות לך', ולא בעת לימוד התורה. כך איתא במדרש, שזכה לכך בעת שרדף אחריו אבשלום בנו, והיה נתון אז במצור ובמצוק, ללא כל מוחין והשגה, ואז בא שמעי בן גרא, וקילל אותו קללה נמרצת, שעפ"י חז"ל, הוא נוטריקון של מילים מגוננות ביותר. ודוד מלכנו התבטל ואמר, "ה' אמר לו קלל", מיד יצתה בת קול ואמרה, "דוד המלך רגל רביעי במרכבה".

ועומק הדברים הוא כי **דוד המלך גילה אז את גודל דבקו וואהבתו לה', שאינו סר מאחריו גם בזמנים כאלו,** וגם במאורעות קשות אלו, גם במצב נחות ושפל, כי לא את טובת עצמו הוא דורש אלא קרבת ה', ואהבה בכל לב ללא מצרים, ללא כל חשבון של הנאה וטובה עצמית.

ישראל קיבלו את התורה בביטול משא"כ אומות העולם

עד שהמלך במסיבו וגו'. ואמרו רז"ל, עלובה כלה וכו', פלאי פלאות, אפי' שהסתכלו בעין אחת אל העגל משבח אותם ה' לבבתני אחותי כלה וגו'", לכן אפי' שבעין אחת רוצים עדיין את אור שבועות וליכלל לגמרי בה' ית' הוא כדאי וכדאי.

לפעמים העין אחת הוא מרוב האור שמרגיש

וכמו שסיפר לי אדם גדול אחד, שהיה נוכח לפני כמה עשרות שנים, בקבר הרשב"י במירון, ונכח שם צדיק אחד מענקי הדור הקודם, ועמד שם וערך את עבודתו הקדושה משך שש עשרה שעות רצופות. ובתחילה, סיפר הלה, שלא יכל לגרוע עיניו מהמראה הנורא, וחש התרגשות וקירבת אלוקים שאין למעלה הימנה. אך לאחר מספר שעות החל להרגיש חלישות הדעת גדול, כי לא היה יכול לעמוד בגודל האור, וזה לפעמים מגיע מהרגשה שמקננת בליבות בני אדם, בעת שזוכים לאיזשהו השגה או הרגשה חזקה של דבקות וכדו', הם מרגישים מין מחשבה שאומרת, 'מקווה אנכי שאחזור לשפיותי ולא אשאר כך', כלומר הרגשה שאומרת 'אל ידבר עמנו אלקים פן נמות'.

[במאמר מוסגר, נראה לנכון לעורר, כי הנה דורנו אנו הוא דור שצריך לעבוד הרבה על העניין לעורר את חלק האהבה בעבודת ה', וכך איתא מהרבה צדיקים וספה"ק. כמו שאיתא על מאמר חז"ל, 'בך חותמין', שקאי על דרכו של אברהם אבינו, מידת האהבה, שאיתה תהיה החתימה בדור האחרון.

ופעמים הרבה, כאשר מעוררים באופן של הטפת מוסר, ואומרים לו לאדם כמה קשה עליו לעמוד בכדי להגיע ולעלות בהר ה', ו'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', ברוב המקרים דברים אלו גורמים חלישות הדעת בליבות בני האדם. בהיותם מרגישים את שפלות מצבם ואפסות ערכם, עד שנראה להם עבודת ה' כהר גבוה, שאין באפשרי לכבשו.

ומרגלא בפי לצטט אשר שמעתי מגברא רבה אחד, שאמר לי כי הלא האדם בכל עת וזמן ובכל אשר יפנה הריהו שומע דברים חדשים ורואה דברים

אמנם ישראל הם נשמות אחרות לגמרי כי כאשר הכריזו ישראל 'נעשה ונשמע', הרי הביעו בזה כי הבינו את העומק שבדבר, שיש כאן התחברות והתקשרות, יש כאן נישואין, 'אהבת כלולותיך' שקאי על מתן תורה.

מחמת גילוי האהבה רקדו הצדיקים כל ליל שבועות

מסופר על צדיקים מתלמידי הבעש"ט זי"ע, שבלי ליל שבועות היו יוצאים בריקודין ומחולות כל אותו הלילה, והיו קורין להם, 'הריקודים של החתונה'.

כי עבודת הצדיקים היתה לעורר ביותר את אותה האהבה ואותו הייחוד הקדוש המתעורר ביום חג מתן תורתנו הזה, בין ישראל לאביהם שבשמים.

בשבועות יכול כל אחד לזכות למעלה רמה זו

ויזם חג מתן תורה מסוגל הוא לרומם כל איש ישראל לאותה דרגה של 'נעשה ונשמע', המגלמת ביטול גמור אל ה', והתקשרות חזקה אל ה', ותשוקה לקיים רצונו בלבב שלם. שהיא רז שמלאכי השרת משתמשין בו, כי המלאכים אין להם שום רצון חוץ מלעשות באימה רצון קונם. ולהגיע לזה הוא על ידי שמכיר האדם שיום זה הוא 'יום חתונות', חיבור והתקשרות את השי"ת.

גם שליבו טורד, אבל אם בעין אחת רוצה את ה' חביב הוא עד למאוד

ואם אמור יאמר האדם, והלא יודע לב מרת נפשו, יודע אני נכונה את מצבי. כמה באמת יש בליבי תשוקה ורצון לזכות אך לקירבת אלקים, הלא כמה טרדות ודאגות מקיפות אותי מכל צד, עד שמוחי בל עמי לערוך את היום הזה כדת וכנכון, לכן הכתוב אומר בשיר השירים, (ד, ט) "לבבתני אחותי כלה, לבבתני באחת מעיניך". ופי' שאומר הקב"ה לכןסת ישראל, משכת את ליבי ומילאתי אותו באהבה עצומה כלפיך. ולדברי המדרש, קאי הכתוב על יום מתן תורה שהיה אז חיבה ואהבה גדולה, בין ישראל להבורא ית"ש, אבל זה היה באחת מעיניך, כי בעין השנייה כבר היו מסתכלין במעשה העגל. כמו שנאמר,

ואף שהעין השניה לא היתה בבחינה הזאת, עם כל זאת, 'לבבתני', לבי מלא בחיבה אליך, ואין אני מביט על זה כלל. כי אין הקב"ה בא בטרפוניה עם בריותיו.

ומזה יקח לו האדם לימוד גדול ויפיק לקח טוב, כאשר בא יום חג השבועות, והאדם מרגיש הן אמת שבעין האחת הריהו רוצה להתקרב ולחוש את האור הגדול, אך עינו השניה בל עמו. והיינו שאין הוא בא כולו בשלימות, ואף ישנן כל מיני טרדות והפרעות ומיני קטנות הנופלים על האדם בעצם היום הקדוש. אבל ידוע ידע חרף כל זאת, שבחינת הייחוד הקדוש ו'יום חתונתו' מתרחשת על אף הכול והקב"ה קורא אליו "לבבתני", כולי אהבה וחיבה יתירה אליך, ומים רבים לא יוכלו לכבות זאת האהבה.

בשבועות אז הזמן ללמוד תורה ולהתדבק באי"ס ברוך הוא

וביום החג הזה שמתרחש הייחוד העצום שכפי המתואר בדברי האריז"ל (שער הכוונות, שבועות) הוא בבחינת 'כתר אחד שווה לשניהן'. זאת כאשר מקבלין ישראל את התורה הקדושה שהוא עצם עצמיותו ית"ש, אשר כביכול 'נמכרתי עמה'. וכמו שאיתא בדברי הב"ח הנודעים (או"ח מ"ז), "ע"ד חז"ל 'שלא ברכו בתורה תחילה', היינו שלא השיגו ישראל בעת ההיא את זאת כי האדם בלמדו את דברי התורה הריהו נעשה "מרכבה והיכל לשכינתו יתברך, ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך, ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה, והארץ כולה היתה מאירה מכבודו, ובזה היה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא של מטה, והיה המשכן אחד"

וכאשר האדם משיג זאת, ומבין ומפנים זאת, מקבלת אצלו 'קבלת התורה' משמעות עמוקה ונוקבת. ויום חג העצרת הוא הזמן והעונה להעמיק בזה, להתבונן בזה, להשתוקק לזה. להתחבר להאור א"ס המאיר באותיות התורה. ולהידבק בנותן התורה ביחודא שלים.

מחודשים. והחכם הוא הלומד מכל אדם, 'ומכל מלמדי השכלתי'. ועל כן צריך האדם לשאת עמו תמיד כביכול, כיס אחד בו יוכל להכניס דברים חדשים שישמע ושיסייעו בידו לעלות ולהתקדם בעבודת הבורא. וכיס שני צריך גם לשאת איתו כביכול, כיס שישמש כאשפה בו יזרוק את הדברים שאינם ראויים לנצחם בזכרון, דברי שטות והבל.

אבל צריך לו לאדם כיס נוסף שישמש כעין 'גניזה'. וזאת עבור דברים שהם אמנם קדושים ומקורם אף מצדיקי עליון, אך אינם שייכים ומיועדים לו ולמצבו העכשווי, ואת אלו צריך להשליך בגניזה. כי אף אם דברים אלו המה קדושים ואף אמיתיים לאמיתתה של תורה, אך אם הם גורמים לו היפך מקירבת אלקים, הרי שצריך לאטום את אוזנו משמוע.

וכך אמר אחד הצדיקים, כי באם לומד האדם בספה"ק ראשית חכמה או ספר קדוש אחר, והוא מרגיש שדבריו אינם מוצאים מסילה ללבבו, אלא מכניסים בליבו הרגשה של ייאוש או עצבות וכדו', מוטב לו לסגור הספר ולא להביט בו כלל. כי האף אומנם שכל דבריהם ברוח הקודש נאמרו, אך ה'ראשית חכמה' לא כתב דבריו בכדי להרחיק מעבודת ה', על כן אם ראית שם דבר חריף ותקיף, שלא קירב אותך לעבודת ה', אל תיתן את ליבך לדברים.

מכל דבר ששומע האדם צריך ליתן אל ליבו, האיך יתקרב על ידו לעבודת האלוקים, אם אין הדבר עונה להגדרה זו, אין הדבר שייך לו ולא נאמר בשבילו]

על כל פנים פעמים שמעוצם האורה, מרגיש האדם, שאין הוא מסוגל לישאר במצב מרומם כזה.

ועל כן אומר הקב"ה, 'לבבתני באחת מעיניך', כולי חמדה ואהבה אליך אף על אחת מעיניך, על העין האחת שהיתה דבוקה וחבוקה באהבת ה', בהרגשת 'יום חתונתו', בזעקת 'נעשה ונשמע'. ב'צוננו לראות את מלכנו'.

"המרכז לערבות הדדית"

גליון מס': 46. פרשת: נשא. ד' בסיוון ה'תשע"ט. וחג השבועות

העלון מוקדש לרפוא"ש בדרכי נעם: בת ציון אביגיל בת סימה יוכבד תח"ו

זמני שבת וחג: פ' נשא וחג השבועות.

כניסה מעבר לחג	ר"ת	20:19	21:15	20:20	21:16	ירושלים:
צאת החג	ר"ת	19:28	20:17	21:13	20:18	תל אביב:
		19:26	20:20	21:16	20:21	חיפה:
		19:29	22:17	21:12	20:17	בית שמש:
		19:25				הזמנים עפ"י לוח אור החיים.

מבט מהפרשה:

הסתכלות לחיים מפרשת השבוע.

להבות אש או פרחים פסטורליים

אבויה, מגדולי ירושלים היה. ביום בו הכניס את בנו אלישע בביתו של אברהם אבינו קרא לכל גדולי ירושלים, כחמיה ועשיריה. עד שהיו אוכלים ושותים, רוקדים ומוחאים כף, אמר רבי אלעזר לרבי יהושוע: "עד שהם עוסקים בשלהם, נעסוק אנו בשלנו". ישבו ועסקו בתורה, ירדה אש מן השמים והקיפה אותם. אמר להם אבויה, בעל השמחה: "רבותי, לשרוף את ביתי באתם?" אמרו לו "חלילה, אלא יושבים וחורזים היינו דברי תורה וה' יודבר בשמים כנתינתם מסיני – ובסיני לא באש ניתנו!" אמר אבויה: "הואיל וכך גדול כוחה של תורה, אם יתקיים הבן הזה לתורה אני מקדישו!".

דבר דומה אנו רואים על יונתן בן עוזיאל, גדול תלמידי של הלל הזקן נשיא ישראל, שאמרו עליו בגמ' שכאשר עסק בתורה כל עוף שפרח מעליו היה נשרף! ופירשו שם בתוספות: "שהיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני שניתנה באש".

האש, היא הסמל למעמד מתן תורה. ומבאר הרבינו בחיי שלפיכך ניגלה הבורא למשה רבינו בראשונה במחזה הסנה הבוהק באש, "רמז למשה למה שעתידי ליתן על ידו תורה באש במקום זה".

ואף לדורות כאשר נצטוונו לזכור ולהנחיל את המעמד הגדול, מספרת לנו התורה כי היה "ההר בוער באש עד לב השמים חושך ענן וערפל, וידבר ה' אליכם מתוך האש".

ואכן אמר רבי יוחנן, כל מי שרוצה לעסוק בתורה יראה עצמו כאילו עומד באש. ולכך נאמר: "אש דת למו". וכמו שכולנו מכירים את סיכום המעמד בתפילת ראש השנה – "ותשמיעם את הוד קולך ודיברות קודשך מלהבות אש".

וכאן מגיע הפלא הגדול, בחג השבועות, החג שמסמל את מתן תורה בזמן בו אנו אמורים לעשות מעשים זכר לאותו היום ומעין אותו היום, שקיבלנו את התורה באש במעמד הר סיני, אין אנו מציבים זכר לאותה אש גדולה וקול השופר החזק, כל אלו מפנים את מקומם לטובת מנהגי שטיחת עשבים וקישוטי פרחים, זכר למתן תורה בו היה ההר מרופד בדשאים ופרחים משובבי עין. והפרחים מפיצים ניחוחם, להזכיר את מעמד קבלת התורה אשר בו כפי שמספרת לנו הגמ' במסכת שבת (פ"ח): "כל דיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים".

" כל אלו מפנים את מקומם לטובת מנהגי שטיחת עשבים וקישוטי פרחים "

ויש כאן לקח נפלא עבורינו. כשם שמצוים אנו לזכור ולא לשכוח את מעמד הר סיני על האש והלפידים והמורא הגדול, כך יש לנו לזכור את הפרחים והבשמים. – בחג מתן תורה אין תוקעים בשופר להרעיד הלבבות, אלא מקשטים את ספרי התורה, בתי הכנסת, הרחובות והבתים, בענפים ופרחים! לומר לך שככל שיש לנו לנהוג חרדת קודש בתורה, כך יש לנו לזכור ולהנחיל שמתוקה היא מדבש ונופת צופים, מאירת עיניים ומשובבת נפש, כניחוח עז של פרחים ססגוניים, וכך עלינו להנחילה לבנינו ולדורות הבאים.

כשם שביום שמחת הנישואין אין אנו מציינים את יום תחילת המשכנתא או תחילת עול גידול הילדים וכו' אע"פ שהנישואין נקראים "רחיים בצוארו" כהגדרת חז"ל מכיון שהעול וההתחייבויות אינם אלא תוצאה של המשפחה המוקמת והקשר שנוצר בין החתן לכלה ביום הנישואין, ובכל שנה אנו מציינים את יום הנישואין שאין לך יום חביב בעולם מיום החופה. ועל כן למרות שיש כאן "אש" של רצינות ומחויבות עלינו להדגיש יותר את העיקר – פרחים ובשמים ואושר אין קץ!

(ע"פ מעין המועד)

*גבר אלוה ומח שמחה
אלא היא ישראל.*

באפשרותך להקדיש פינה זו להצלחתך, לרפואתך, או להבדיל לע"נ יקירך. להקדשה חייגו: 052-7100-955.

סיפור לשבת:

הנר המסתורי שדלק ודלק עמ' - 2.

פניני אוה"ח:

התנאים וההכנות לקבלת התורה הנלמדים מהפרשה. עמ' - 3.

עלי עין:

השמירה שקדמה למתנה עמ' - 3.

חודה של פרשה:

חידה נושאת פרסים. עמ' - 4. גם המבוגרים מוזמנים.

ב"ה
גַּבְרֵי חַיִּים
דַּרְכֵי חַיִּים
בנשיאות הרב אייל עמרמי שליט"א

להשאלת:

גמרות שוטנשטיין,
וספרי טוש"ע.

רח' נחום פינת מלכי-
ישראל, שכונת גאולה.

לפרטים:

פלו': 054-844-86-83

או בקו המידע:

079-53-23-549

ההכנה שלכם למתן תורה.

"אם ראית את הבריות שנתיאשו ידיהם מן התורה מאוד, עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם" (ירושלמי ברכות סח.)

באפשרותך להקדיש את הלימוד להצלחתך, או להבדיל לע"נ יקירך, חייג עכשיו: 052-7100-955.

מרכז לערבות הדדית ע"ר "עמוד עולם" לע"נ יהודה בן אסתר ובנין פרל בן מרים

הנר המסתורי שדלק ודלק...

ישראלית היא ילד צעיר וכשרוני שאהב ללמוד תורה. בגיל שבע הוא התקדם כל-כך בלימודיו עד שהמורים בבית הספר המקומי נאלצו להעניק לו שיעורים פרטיים; זמן קצר לאחר-מכן הם גילו כי אין ביכולתם להקנות לו ידע נוסף. בלית ברירה נאלץ ישראלית ללמוד לבדו, וכאשר היה נתקל בסוגיה סבוכה בתלמוד הוא היה פונה אל רב העיירה.

כל העיירה שוחחה על כשרונותיו של הנער המחונן ואביו, רבי שבת, רווח ממנו רוב נחת. אך עם זאת הוא חשש לבריאותו: ישראלית הצעיר אהב להקדיש את רוב שעות היממה ללימוד מעמיק, ואביו חשש כי הוא יחלה בשל חוסר שינה מספקת.

הוא הורה לבנו כי בשעה מסויימת יהיה עליו לשוב לביתו, אך ישראלית מעולם לא שב בזמן. ולא משום שהוא לא כיבד את אביו, חלילה; כשהיה פותח את ספרי לימודיו היו נשכחים ממנו עולם ומלואו תוך שהוא צולל אל מעמקי התלמוד ועוסק בהתלהבות בחכמת התורה.

לבסוף הגה רבי שבת רעיון: כאשר ישראלית יופיע בבית המדרש לאחר ארוחת הערב, יתן לו השמש נר קטן שיבער במשך כשעה. ישראלית יוכל להמשיך בלימודיו כל זמן שהנר דולק; כשיכבה הנר, יהיה עליו לשוב הביתה למנוחת הלילה.

באותו הערב ישראלית הלך לבית המדרש כהרגלו. כשחלפה שעה והוא עדיין לא שב החל רבי שבת לדאוג. הוא ידע כי הנר הקטן לא יכול לבעור במשך זמן רב. "כנראה שהוא הלך לרב העיר כדי ללבן עמו שאלה בתלמוד" הוא הרגיע את עצמו.

אך כאשר חלפה שעה נוספת וישראלית לא הופיע, מיהר רבי שבת לביתו של רב העיירה. ישראלית לא היה שם ורבי שבת החל לחשוש לשלום בנו. יחד עם רב העיירה הוא מיהר לביתו של השמש שנבהל למראה האורחים הבלתי צפויים. הוא אישר כי הוא העניק לישראלית נר קטן בלבד, כפי המתוכנן.

כשדאגה אמיתית שוררת בליבותיהם עשו השלושה את פעמיהם לבית המדרש. תוך שהם מתקרבים, הם נדהמו לראות אור בחלון. הם נכנסו וגילו את ישראלית יושב כשהוא שקוע בתלמוד ועל השולחן דולק נר קטן. הוא ישב תוך שהוא מתנועע לצלילי קולו המתוק ולא מבחין בנעשה סביבו.

רבי שבת לא יכל להתאפק והתפרץ "ישראלית! מדוע לא קיימת את הבטחתך!"

ישראלית הפסיק את לימודו והרים את מבטו בפליאה. לפתע כבה הנר.

"ישראלית! מה קורה לך! כיצד הינך מתחפף לכבות את הנר בעוד רב העיירה ואבך נמצאים כאן?!"

"לא כיביתי את הנר" השיב ישראלית כשדמעות ממלאות את עיניו.

הרב פנה אליו: "ישראלית, כיבוד הורים היא מצווה גדולה. הבטחת לאבך ללמוד לאור הנר ולשוב הביתה כשהנר יכבה."

"זה בדיוק מה שעשיתי!" השיב ישראלית בדמעות. "הנר דלק ואני ישבתי ולמדתי!"

"אך היכן השגת עוד נר? או אולי השמש העניק לך נר גדול יותר?" תבע רבי שבת לדעת.

"מה עולה על דעתך, רבי שבת?" התפרץ השמש. "הענקתי לו נר קטן בלבד בדיוק כפי שביקשת, ואת יתר הנרות נעלתי היטב!"

רק אז הבין הרב שמהו יוצא מן הכלל אירע. בעוד השמש פילס את דרכו למצוא ולהדליק נר נוסף, אמר רב העיירה לאב הכועס: "רבי שבת, ישראלית הוא ילד מיוחד. כשהוא למד במסירות רבה כל-כך, קולו המתוק גרם שמחה רבה בשמיים; מלאכים ירדו וסבבו אותו תוך שהם מאזינים לכל מילה. מלאכים אלו נתנו לנר את הכוח לבעור כדי שהוא יוכל להמשיך בלימודיו. רק כשאנו הגענו והפסקנו אותו כבה הנר."

מאותו היום ואילך לא הוסיף רבי שבת להפסיק את בנו מלימודיו. הוא האמין כי בנו הקדוש יגדל ויאיר לעם כולו באור התורה.

ישראלית גדל ולימים התפרסם כרבי ישראל, המגיד מקוֹז'ניץ, שלימד תורה לרבים.

(בית חב"ד)

שבת כהלכתה:

הלכות שבת.

עיניני חג השבועות ויו"ט החל במוצ"ש

כשחל החג במוצאי שבת, יש להדליק ביום שישי נר נשמה גדול הדולק 48 שעות, כדי שנוכל להדליק ממנו במוצאי שבת, שהרי מותר להדליק רק מאש דלוקה.

אין להתחיל בהכנות לחג עד צאת השבת, שהרי אסור להכין משבת ליום טוב. וקודם תחילת ההכנות, תאמר האשה: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש". ואם בני הבית מרובים והזמן דחוק, יכולים להתחיל בסיזור השלחן בלבד לאחר השקיעה, אבל את שאר המלאכות כהדלקת אש, לא יתחילו בשום אופן קודם צאת השבת. (ח"ע פסח רסח)

הטוב ביותר להדליק נרות שבת ויום טוב בשמן זית, שבזכות שמהדרים במצווה זו, זוכים לכנים תלמידי חכמים. (שבת כג עמוד ב) אמנם אשה המדליקה בנרות, תיזהר שלא תדביק ביום טוב את הנרות לפמוטות על ידי חימום השעווה [משום ממרח], אלא תדביק ביום שישי את הנרות בזוג פמוטות אחר, ובליל החג תדליק בהם. (סא)

מוקדש לרפואת הילה בת בתאל תח"י שהקב"ה יתמיד בריאותה. (להקדשה חייגו: 052-7100-955)

לבריאות והצלחה:

- דוד ראובן בן נלי נעכא.
- רבקה אפרת בת שרה.
- אברהם בן דליה.
- יוסף אברהם בן טובה.
- יעל בת בתיה.
- נועה בת מזל פורטונה, - לזיווג הגון
- דניאל בן מהין, אסתר בת יעל. - לרפוא"ש, וזש"ק.
- אסתר הדסה בת אילנה.
- נועה בת אסתר הדסה.
- אליה שאול בן מיטל.
- אייל אליהו בן אילנה.
- סימה יוכבד בת רות סולטנה יהודית.
- שירלי בת דינה.
- ליאון בן אסתר.

לע"נ:

- מורנו ורבנו הגאון הגדול
- הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה.
- יהודה בן אסתר.
- ברוך פרג' בן יצחק ומרים.
- אסתר עזת בת מרים.
- בוריה בוריס בן ספירה.
- יהודה אריה בן ר' צבי דוד ומינה.
- אברהם בבר חי בן שמחה אבלין.
- יוסף בן משה וליאה.

ת.נ.צ.ב.ה

בן פורת עלי עין:
עין הרע בזוית יהודית.

'ברכת הכהנים' – השמירה שקדמה למתנה

שבת שלום אחים יקרים,

פרשת השבוע פרשת נשא וזו הפרשה הארוכה בתורה ותמיד היא נקראת בזמן הזה של שבועות שזה חג מתן תורה. ואומרים בדרך הלצה שאם בקשת את התורה עכשיו, תתחיל ללמוד וללמוד אפילו שזה ארוך... ומזה תלמד להיות שקדן.

בפרשתנו מוזכרת ברכת הכהנים ומובא במדרש שברכת כהנים מועילה נגד עין הרע כמו שכתוב במדרש תנחומא פרשת נשא: 'ויהי ביום כלות משה' מה כתיב למעלה מן העניין: 'יברכך ה' וישמרך' אמר ר' יהושע דסכנין - משל למלך שקידש ועשה לביתו קידושין ושלטה בה עין הרע עמד המלך להשיא את ביתו מה עשה, נתן לה קמיע ואמר לה: הקמיע זה יהא עליך שלא תשלט בך עין הרע. כך כשנתן הקב"ה את התורה לישראל עשה להם בפומבי שנאמר: 'וכל העם רואים את הקולות ולא היו אלא קידושין שנאמר: 'ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם' וכו'. ושלטה בהם עין הרע ונשתכרו הלוחות שנאמר: 'ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם תחת הרר'. כיון שבאו ועשו להם משכן, נתן להם הקב"ה את הברכות תחילה שלא תשלט בהם עין הרע. לכך כתיב: 'יברכך ה' וישמרך' תחילה, ואחר ברכת כהנים: 'ויהי ביום כלות משה' וכו'.

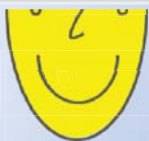
למדים אנו מדברי המדרש שברכת כהנים נועדה לשמור את עם ישראל מעין הרע כמו שחכמו אומרים 'יברכך ה' וישמרך' - ישמרך מן המזיקים. ועוד 'יברכך ה' וישמרך' עולה בגימטריא 'ונתן לך רחמים'. על ידי שמידת הרחמים מתגברת מתבטלת מידת הדין.

וגם גימטריא 'ליל שבועות' וגם 'שובה ישראל' וגם 'העושר והכבוד מלפניך' ולפי הזוהר הקדוש זה מרמז שברכת כהנים נאמרת תמיד סמוך לליל שבועות שמתברכים בשבעים ברכות וזוכים להתקרב לה' יתברך בשובה ישראל וכן זוכים לקבל את כל השפע שקבלנו בליל הסדר וזה העושר והכבוד מלפניך. ולכן נהגו חכמי הסוד לאכול בשבועות לחם שזה חמץ וכן מצה. ויש בזה סודות על פי חכמי הקבלה.

ויהי רצון שנזכה לקבל את התורה מתוך שמחה ואושר וכשם שעם ישראל נתאחדו כמו שכתוב 'ויחן שם ישראל נגד ההר' שהיו כאיש אחד בלב אחד וזכו לרפואה ברמ"ח איברים וש"ס גידים בקבלת מתן תורה כך בזכות אהבת ישראל (שידועים דברי הלל הזקן שמצווה זו מהווה את כל התורה על רגל אחת) נזכה לרפואה שלמה לכל חולי עם ישראל ונזכה לקיים את התורה ולראות בביאת המשיח ובניין בית המקדש, אמן.

נ.ב ניתן להעביר שאלות בקו המידע של הארגון שלוחה 3 ולאחמ"כ 2 ונשתדל להתייחס לכך במדורים הבאים.

להוצאת עיה"ר בעופרת, ויעוץ בעיני החיים, ע"י רבני הארגון,
חייגו: 052-7100-955

'יהודי' (כנס לטופרמרקט) בקנדה, לפתע הוא נתקל בכושית המבקשת מבנה להחזיר חבילת סוכריות שהוא לקח ואומרת תחזיר את זה מייד!! זה לא כשר!

ה'יהודי' הסתפקן והחליט לגשת לאשה ושאל אותה:

"סליחה גברת, את 'יהודי'ה?"

והיא ענתה לו: "ממש לא, אבל אני תמיד רואה את 'היהודי'ות אומרות אותו

דבר לילדים שלהם וזה תמיד עובד להם..."

פניני אור החיים:

מתורתו של רבנו הק'
ר' חיים בן עטר זיע"א

'התנאים וההכנות להשגת וקניית התורה'

בפרשתנו נאמר בקרבנות הנשיאים 'ביום השני הקריב נתנאל בן צוּעַר נָשִׂיא וְשֹׁשֶׁרֶת, ומפרש רבינו האור החיים הקדוש, ששמו של 'נתנאל בן צוער', שהוא היה הנשיא של שבט יששכר שהם לומדי התורה, מרמז לנו שאי אפשר לקנות התורה שנתן לנו האל יתברך, אלא על ידי צער ויסורים, וכמו שאמרו חכמינו 'כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה', ועוד אמרו על הפסוק 'זאת חוקת התורה אדם כי ימות באהל' שאין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה.

וזוהו הרמז 'נתנאל' הוא אותיות 'נתן אל' דהיינו התורה שנתן לנו הקב"ה במתנה, וכמו שכתוב 'כי לקח טוב נתתי לכם', אפשר לקנותה רק על ידי 'בן צוער' לשון 'צער' שאין התורה נקנית אלא על ידי יסורים.

ובמתן תורה נאמר: 'וַיִּעַו מַרְפִּידִים וַיָּבֵאוּ מִדְבַר סִינִי וַיִּנְחֲמוּ בַמִּדְבָר וַיַּחֲנוּ שָׁם וַיִּשְׁרָאֵל נֶגְדַת הָהָר' ומפרש רבינו האור החיים הקדוש שהתורה מרמזת לנו כאן את 3 עיקרי ההכנה ההתחלתיים לקבלת התורה:

1. 'ויסעו מרפידים' שנסעו מבחינת רפיון ידים, ללא ללמוד בעצלות.

2. 'ויחנו במדבר' בשפלות ובענווה כמו המדבר שכולם דורכים עליו.

3. 'ויחן שם ישראל נגד ההר' כתוב בלשון יחיד 'ויחן' ולא 'יחנו' בא ללמדנו, כאיש אחד בלב אחד, בלימוד בחבורה דוקא, והארת פנים זה לזה.

כשרבינו האור החיים הקדוש, מתייחס לעצלות התורה, הוא מסביר שאינו פוגע רק ב'כמות' התורה שהוא לומד פחות, אלא הוא פוגע גם ב'איכות' התורה שהוא כבר כן לומד, כי העצלות הוא כמו עשבים רעים שמזיקים לשדה, כך עצלות מזיקה ומפסידה את השגת התורה.

רבינו האור החיים הקדוש, מציין כאן למה שכותב בספרו הקדוש והנורא 'חפץ ה' כי האנשים שמחפשים ללמוד בצורה שטחית או דברים קלים, וכשהם נתקלים בקושי הם מתעצלים להתעכב עליה, כי אין להם כוח לאמץ את מוחם וגופם, אז חס ושלום, תורתם נעשה להם סם המוות, ש כמו שהם חששו לאמץ את גופם בתורה, מידה כנגד מידה גופם נחלש בחולאים, ה' ישמרנו.

ומסיים רבינו האור החיים הקדוש, וזה לשון קודשו: וצריך המעיין לבדוק עד מקום שידו מגעת, ואם ידע דאיכא תלמיד חכם מעיין יותר ממנו בפלפול וסברא, בוא יבוא אצלו לידע עומק הש"ס ומוצאיו ומובאיו, ותבוא עליו ברכה". עד כאן לשון קודשו.

[אור החיים נשא פרק ז פסוק ד; יתרו פרק יט פסוק ב; חפץ ה' שבת דף פח עמוד ב]

מוקדש להצלחת אסתר הדסה בת אילנה תח"י.
לבריאות והצלחה הריון תקין, ולידה קלה.

בקיצה:

רעיון קצר לשולחן השבת.

"יָאֵר ה' פָּנָיו
אֵלַי וַיִּחַנֶּנִּי"

(פרק ו' פס' כ"ה).

בפרשתנו מובאים בפסוקים, ברכת הכהנים לעם ישראל בשעה שנושאים את כפיהם.

ומובא בכת"י מהרה"ג ר' שלמה זלמן בהר"ן צוק"ל, רמז נאה מדברי דוד המלך בתהילים על הפס': **'והרבה להשיב אפו ולא יעיר קל חמתו'** (פ' ע"ח פס' ל"ח).

שבזה רמז דוד המלך לפסוק בברכת כהנים המובא בפרשתנו: **'יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלַי וַיִּחַנֶּנִּי'** שר"ת **'פניו אליך ויחנך'** הוא "אפו" שלא ע"פ סדר האותיות והתפלל בזה דוד, ששייב הקב"ה במהרה את האות פ' מהמילה 'אפו' למקומה לפני האות א' ויהיה סדר האותיות "פ – א – ו – " – שהם ר"ת לפי הסדר של **'פניו אליך ויחנך'**, ותשרה הברכה בעם ישראל.

(ע"פ זר זהב)

חודה של פרשה

חידה לפרשה עפ"י רש"י והפסוקים.

בין הפותרים נכונה תערך הגרלה על:

**קו טלפון נייד למשך
שלושה חודשים
מתנה**

פתרונות ניתן לשלוח עד ליום שלישי.

במייל: ALONHLH@gmail.com או בטלפון: 077-971-1233.

בעמדות "נדרים פלוס": באמצעות "שלח הודעה".

או ב"נדרים פון": 03-763-0585, שלוחה: 6,500.

פתרון החידה לפרשת בחוקות: (ויקרא כ"ו ל"ג רש"י)

אחת מהקללות היא 'ואתכם אזרה בגויים' רש"י מציין 'זו מידה קשה, שבשעה שבני מדינה גולים למקום אחד, רואים זה את זה ומתנחמים. וישראל נזרו כבמזרה, כאדם הזורה שעורים בנפה ואין אחת מהן דבוקה בחברתה. כלומר הגולים גם בגולה מפוזרים ולא רואים זה את זה וזו צרה וגזרה כפולה.

החידות נערכו ע"י הרב ישראל בר אורין שליט"א, ומוגשות באדיבותו.

החידה מפרשת בחוקות:

גזרה זו כפולה היא בקללות.

רש"י מדמה אותה לאחת מט"ל המלאכות.

כדי שנבין חומרת צרה זו מיתר הצרות.

עיין ודייק בביאורי רש"י ובודאי תביא פתרונות.

ב"ה

המתפלל על חברו נענה תחילה בדבר הצריך לו.

נא אמרו פרק תהילים לרפואת

הילד: יוסף מרדכי בן תהילה שמחה הי"ו. והבחור: אברהם בן רויזא הי"ו. שלוקה במחלה הקשה

תזכו למצוות.

ניתן להעביר שמות לתפילה בפלא': 052-7100-955.

ב"ה

בסיעתא דשמיא גם השנה נקיים במסגרת כולל

"עמוד עולם" שע"י הארגון

לימוד מיוחד במוצאי יום מתן תורה.

לימוד המסמל חיבה של תורה ע"י התעסקות בתורה מייד אחרי קבלתה.

להרשמה, ולהעברת שמות לתפילה במעמד מיוחד זה חייגו:

052-7100-955. (עד לשעה 22:00 במוצאי החג) או ע"י נדרים פלוס.

"השְׁמְרוּ לְכֶם עֲלוֹת כֹּהֵן וְנִגְעוּ בְּקִצְהוּ"

(שמות, יתרו י"ט י"ב)

אם זכיתם ועליתם בהר,

אל תסתפקו בנטיעה בקצהו בלבד.

עליכם להשתדל לעלות מעלה - מעלה.

(ביאור ע"פ דרך החסידות מהרבי מקוצק)

נהנים מהעלון?

רוצים לקבל אותו מידי שבוע ישירות לתיבת המייל שלכם?

ALONHLH@GMAIL.COM

והעלון בעז"ה אצלכם במייל מידי שבוע.

תגובות/הארות/הערות/הצעות ליעול, יתקבלו בברכה במייל זה או בקו המערכת: 077-971-1233 שלוחה 3.

ניתן לתרום בכל עמדות נדרים פלוס.

שלוחה: 6500

הדפסה והפצה:

mediabar99@gmail.com

העלון יוצא לאור בסיעתא דשמיא ע"י: "המרכז לערבות הדדית" 580646396 (ע"ר). רח' חנה 1. ירושלים.

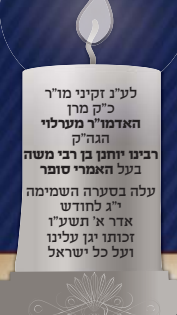
טלפון: 077-971-1233/052-7100-955. מייל: HLA580646396@gmail.com

לתרומות: בנק דיסקונט-11 סניף: 64, מ"ח: 155024.

מחמדי התורה

אֵלֵינוּ שְׂשׂוּ וְתַחֲתוֹנִים עָלֵינוּ
בְּקַבְּלַת תּוֹרַת מִסִּינַי

מה בגליון?

חמדת ההלכה

א- מקור לברכת הבנים בליל שבת, הטעם דדוקא בליל שבת, המנהג לנשק ידי האם, היאך מברכין בכדי שלא יראה כבוד כהנים, אם אפשר לברך בשתי ידיים, או דווקא ביד אחת, אם מניחים יד על ראש המתברך, שינויים בזה בכדי שלא יראה כבוד כהנים.

ב- הארכנו במקור שטיחת העשבים בשבועות, והעמדת האילנות בבית הכנסת ועל ספר תורה, ועל בימת הארון, טעמי גדולי הפוסקים בזה, אם יש לחשוש לבחוקותיהם, פלוגתת הפוסקים בזה, פשרת המהרש"ם בזה.

ג- שבועות שחל במוצ"ש כחאי שתא, היאך יתנהגו באכילת סעודה שלישית בערב החג, אם יש לחלק בין שאר יו"ט לשבועות, סעודה שלישית אי הוי דאורייתא, ואימתי זמן אכילת סעודה שלישית והנפק"מ להלכה.

ד- אכילת חלב בשבועות מקורו וטעמו, ואימתי צריך לאכל חלב ביום או בלילה, והיאך סדר אכילתו, חידוש הפוסקים דבשבועות אי"צ להמתין ו' שעות בין בשר לחלב, אריכות גדולה בהאי ענינא.

חמדת הדרוש

א- יישוב קושיית הראשונים והאחרונים דלמאי בעינן קרא להתיר חלב, הא ממה שהביא אברהם למלאכים חלב משמע דמותר דאלי"כ לא היה נותן להם, תי' השיטה מקובצת, תי' המהר"ט אלגאזי, תי' היד דוד, בי' תי' מחמדי התורה.

ב- יישוב קושיית המפרשים היאך כפה ההר כגיגית הא היה שבת ויש בזה איסור בונה, יישוב החת"ס בזה, בי' ישובים מחמדי התורה.

ג- יישוב קושיית האחרונים בכוונת ר"מ ביצה כה: מפני מה נתנה תורה לישראל, הא כל שאר האומות לא רצו לקבל התורה, יישוב המהרש"א בזה, יישוב ההפלאה, יישוב השלל דוד, יישוב מחמדי התורה.

חמדת התורה: היאך קנו ישראל את התורה הא הוי דבר שאין לה קצבה וק"ל דדבר שאינו קצוב אינו נקנה, כמה יישובים בזה, וביאורים עד"ז בקראי דתורה.

רמזא דאורייתא

א- ביאורים מגדולי המפרשים עד' הרמז בהלכה ובאגדה המרומזים בקראי דפרשתינו.

ב- ה' ביאורים עד' הרמז במה שאמרו לרות ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלימה, ביאור ים התלמוד, ביאור ההפלאה, ביאור החת"ס, ביאור הבני יששכר, ביאור התפארת שלמה, ביאור הבני מנחם.

חמדה נגזרה: פרפראות בענין לימוד התורה וקיום המצוות, מפורשים בכל התנ"ך.

צבי וחמדי: קושיית מגדולי האחרונים ותירוצם בעניני חג השבועות.

חמודי שי: ביאורים נפלאים וערביים בפרשת השוע ומודי השנה מתובל בדברי רבותינו.

אולם הגאון היעב"ץ (בסידורו) כתב, שלא לחשוש לאלו שאומרים לא להשים שתי הידיים, וכמו שהעיד שאביו **החכם צבי** היה מניח שתי ידיו ומברך, וטעמא בעי מ"ט לא חשש מהאי דמחזי כזד הנושא את כפיו.

ובשו"ת דעת סופר (או"ח סי' י"ד), האריך בדיון ברכת הכלה בחופתה שנהגו בהרבה מקומות, שברכו הכלה בב' ידיים, אי ליכא בזה איסור, שזה נראה כזד העולה לדוכן, וכתב לפי מאי דכתב **בשו"ת כת"ס** (או"ח סי' י"ד), דכיון דקיי"ל מצוות צריכות כוונה, אם בירך הכהן ולא כוון לא ידי ידי חובת נשיאות כפיים, לפי זה ודאי כאן שהישראל מברך להכלה, ואינו מכוון למצווה ככה, אין בזה שום איסור, הרי הדתיר להדיא אפילו בב' ידיים, מטעם דאינו מכוון, וליכא איסורא.

ג' תירוצים של המשנה ברורה שדחה הוא עצמו

ויעויין **ביאור הלכה** (ריש סי' קכ"ח) שכתב מתחלה לתרץ, על עצם ברכת הבנים בנוסח שמברך הכהן, כעין דברי הדעת סופר דתליא אם מצוות צריכות כוונה או לא ודחאה, ולאחר כך תירץ דלפי שיטת **הב"ח** (שם), דכל האיסור הוא רק היכא דעושה עם נשיאת כפים, אבל כשאינו עושה בנשיאות כפיים ליכא איסורא, א"כ ליכא איסורא בברכת הבנים, ודחה זאת **דמהפמ"ג** (שם) משמע דזה אסור בכל גווני.

ולכך תירץ באופן אחר, די"ל עפ"י מה דאיתא **בירושלמי** (פ"ב דתענית), דלא מצינו נשיאות כפים בלי תפלה, ומי שמברך בלי תפלה הרי הוי כמכוין בפירוש שלא לקיים בזה המצוה, וכיון שכאן ברכת הבנים הוא ללא תפלה י"ח ליכא איסורא, ומ"מ לא ניחא ליה גם בחילוק זה, כיון דהוא רק תקנתא דרבנן שיהא נשיאות כפיים בתפלה, ומדאורייתא אינו תלוי בזה כלל, ויעו' **בשו"ת מהרי"א** (או"ח סי' מ"א), שלא מצינו שחששו להא ומנהג הוא לברך בלי חשש כלל יעו"ש.

בתוה"ק בפרשתינו (ו- כב כו) וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואל בניו לאמור כה תברכו את בני ישראל אמור להם **בברך ה' וישמרך יאר ה' פניו אליך ויחנך ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום.**

מקור המנהג שהאבות מברכים את בניהם בליל שבת

והנה נהגו ישראל בהרבה מקומות, שבליל שבת האב מברך את בניו בחזרתו מבית הכנסת בברכת יברכך וכו' פסוקי דפרשתן, ומקור דברים אלו כתב בספר **יוסף אומץ** (מנהגי פראנקפורט סי' ע'), **נהגו לברך את הבנים דווקא בשבת שאז הוא הזמן שהאדם מוכן יותר לברך את בניו ולהשפיע השפע מתוך קדושתו של התפלה שהתפלל**, וכן הוא במהר"ל (עמוד רנ"ב), ובלקט יושר (אות נ"ז).

וידועים, דברי **הבאר היטב** (סי' רס"ב סק"ב), שכתב וז"ל **וינשק ידי אמו בליל שבת כשהיא מברכת אותו**, וסודו מבואר בדברי **האר"י** הק', וכן הוא במגן אברהם (סי' רע"ד בתחילת הסימן), שכתב משם ספר **שער הכוונות** (ענין דיני ערבית ליל שבת דרוש ד'), **שטוב לנשק ידי אמו בליל שבת**, ולא כתב כשהיא מברכת אותו.

היעב"ץ כתב דמנהג הוא שהרב מברך בני קהלתו

והיעב"ץ בסידורו (דיני ערבית ליל שבת אות ז') כתב, דהמנהג הוא שהאבות מביאים בניהם לפני הרבנים או שהם מברכים אותם, וראה בספר **מנהגי רבותינו** (פ"ב במנהגי התעוררות תשובה) לדודי הגה"צ רבי **עקיבא מנחם סופר** שליט"א רב דק"ק ערלוי ב"ב, שציין למכתב שכתב **התניא לבעל ההפלאה**, ובתוך דבריו מזכיר **לו עת זכה להיות נמנה עמו במינו בליל שבת**, וזוכר הוא היאך שברכו בליל שבת.

טעם החת"ס שמברכים הבנים דווקא בשבת ויו"ט

ובשו"ת חת"ס (או"ח סי' כ"ג), כתב לפרש הטעם שמברכים דווקא בשבת, על פי מה שכתב **בשו"ת בית אפרים** (או"ח סי' ו'), דיש לומר הטעם שאין נושאים כפיים בכל יום, כיון דאינם נשמרים בכל דיני הטהרה הנדרשים, ועל זה הוסיף בטעם הדבר כיון דנשיאות כפיים בקרא הוא אחר העבודה, וכדילפינן (ר"פ דמגילה), וירד מעשות החטאת ויברך את העם, ותפלה במקום עבודה.

ואם הכהן לא היתה עבודתו רצויה הוא פיגול, ודאי שגם ברכת כהנים לא תחול על המתברכים, ולכן כיון שכל השבוע האדם טרוד על מחייתו ועל כלכלתו, ורוב התפלות בלי כוונה כקרבן שאינו רצוי, על כרחך מברכים ביו"ט נשיאות כפיים שאז אין האדם טרוד ופנוי לכוון בתפלתו, **ובזה כתב בפירוש המחזור**, דהיינו נמי טעמא דהאב מברך לבנו דווקא בשבת ויו"ט, שאזי כוונת תפילתם רצויה, ויכולים נמי לברך ברכה זו לבניהם.

שיטת הגר"א לברך רק ביד אחד ולא בשתיים שלא יראה כנשיאות כפיים

ובתורה תמימה (פ' נשא פ"ו אות קל"א), הביא משמיה **דהגר"א**, דפעם אחת בירך חתן ביום חופתו בברכת יברך והניח עליו רק יד אחת, וכששאלו לפשר הדבר, אמר דלא מצינו ברכה בשתי ידיים רק בנשיאות כפיים, ולכן אין לברך רק ביד אחד.

וכן ראיתי בסידור **הגר"א** במנהגי ליל שבת כתב, מנהג של ישראל לברך הילדים בלילי שבתות, והמברכים מניחים יד א' על המתברך, ומבאר שם **בשם הגר"א** שאסר לאדם לברך בב' ידיים, לבד כהן שמותר לו לברך בשתי ידיים.

ודודי הגאון הנ"ל, בספרו הנפלא **מנהגי רבותינו** (שם), ציין כי מרן **ההתעוררות תשובה** גם כן היה מברך רק ביד אחד, וכנראה שהוא גם מטעם הנ"ל בכדי שלא יראה כנשיאות כפיים.

ברכת הבנים מברכים בלחש שלא יראה כנשיאות כפיים

וכן יש לציין, מה שכתב **החת"ס** (בפרשתו בד"ה כה תברכו), שמברכים את הילדים בלחש, ולא בקול רם כנשיאות כפיים, והנראה דגם הוא מטעם הנ"ל דלא יראה כנשיאות כפיים שמברכים בקול רם, לכן שינו בברכת הבנים לברך בלחש שלא יראה כבוד כהנים.

שיטת היעב"ץ והדעת סופר שאפשר לברך בב' ידיים

אפשר דכיון דמברכים בלילה לא מחזי כנשיאות כפיים

ועוד אפשר בזה, דכיון דהמנהג הוא שמברכים בליל שבת, תו לא מחזי כנשיאות כפיים, דליכא נשיאות כפיים בלילה רק ביום, וכדאייתא להדיא (או"ח סי' תרכ"ג ס"ח), לגבי תפלת נעילה דלכך אין נושאין כפיים בנעילה שהוא כבר לילה, והוקש נשיאות כפיים לעבודה, וכן מצינו (או"ח סי' מ"ו) גבי ברכת התורה בשחרית, שאומרים שם גם פסוקי ברכת כהנים, וכתב בזה **בשו"ת מהרש"ל** (סי' ט"ד), דאלו שאומרים ברכת התורה קודם עלות השחר, לא יאמרו פסוקי דברכת כהנים, דאין נושאים כפיים בלילה, הרי דפסקו להדיא דאין ברכת כהנים בלילה, לכך אפשר לברך ברכת הבנים, כיון דלילה ולא מחזי כנשיאות כפיים, כנלענ"ד.

תבנא לדינא

מקור לברכת הבנים בליל שבת - בספר **יוסף אומץ** (מנהגי פראנקפורט סי' 11)

(ע), **ובמהרי"ל** (עמוד רנ"ב), **ובלקט יוסף** (אות נ"ז), הזכירו **הבאר היטב** (סי' רס"ג) **טעם שדווקא בשבת** - **להיוסף אומץ** שאז הוא הומן שהאדם מוכן יותר לברך את בניו ולהשפיע השפע מתוך קדושתו של התפלה שהתפלל, **להחת"ס** (או"ח סי' כ"ג), דכל השבוע האדם טרוד על מחייתו ועל כלכלתו, ורוב התפלות בלי כוונה כקרבן שאינו רצוי, על כרחך מברכים ביו"ט נשיאות כפיים שאז אין האדם טרוד ופנוי לכוון בתפלתו.

לברך בבידיים או ביד אחת - **דעת הגר"א**, ו**ההתעוררות תשובה** לברך ביד אחת, **דעת היעב"ץ** ו**הדעת סופר** שיברך בב' ידיים **טעם הדבר להגר"א** דמחזי כנשיאות כפיים, **טעם הדעת סופר** כיון דאינו מכוון לברכת כהן, ליכא איסורא, **ברכת הבנים כברכת כהנים טעם ההיתר א'** דהברכה אינה בתפלה כנשיאות כפיים (**משנה ברורה**), **ב'** דהברכה הוא לא בנשיאות כפיים כברכת הכהנים (**משנה ברורה**), **ג'** כיון דמברכין בלילה ולילה לאו זמן נשיאות כפיים (**מחמדי התורה**).

סעודה שלישית בשבת ערב יו"ט

כתב הרמ"א (הל' יו"ט סי' תקכ"ט ס"א), **אסור לאכול ממנחה ולמעלה בערב יום טוב כמו בשבת, שהוא מכלל כבוד היו"ט, מיהו אם ערב יו"ט שבת, יכול לקיים סעודה שלישית, ויאכל מעט פת לכבוד יו"ט** (היינו מה שאוכל קצת הוא לכבוד היו"ט שקרב ובא).

הכרח המחצית השקל דדברי המחבר קאי על חג השבועות

ויעויין **במחצית השקל** (שם), שהכרחי דכל דברי המחבר קאי רק על חג **השבועות** יעו"ש היטב, דהכרחי דבסוכות א"א ד"א לחג סוכות שיהיה ביום א' דהא **קיי"ל** (תכ"ח סק"א), דלא אד"ו ראש, וכמו"כ גם בערב פסח לא שייכא דהא **קיי"ל** (סי' תמ"ד ס"א), דאסור לעשות סעודה ג' בע"פ דבלחם א"א, דכבר עבר זמן, ובמצה אסור דכל האוכל מצה בע"פ הרי הוא כבועל וכו'.

ובמג"א (שם סק"ב), דזהו **דעת המהרי"ל**, והוא שלשיתו דס"ל דאסור לאכול סעודה שלישית קודם מנחה גדולה, ולכך כתב דיכול לאכול אחר מנחה, אולם אנו קיי"ל דמותר לאכול עד מנחה קטנה, א"כ יעשה סעודה ג' קודם מנחה קטנה, משא"כ אחרי מנחה קטנה לא יעשה, ו**באליה רבה** השיג ע"ז דהמעין בדברי המהרי"ל ימצא דמיירי אחר מנחה קטנה ועכ"ז התיר לאכול.

חילוק המהרי"ל בין שאר יו"ט לפסח

ובתשובות המהרי"ל (סי' צ"ד) כתב, דיש לחלק בין שאר יו"ט לערב פסח, דדווקא בשבת שחל להיות ערב פסח, דממהרין לאכול בליל פסח שייך האי טעם בכדי שיכנס שהוא תאב ליו"ט, וזהו בכלל כבוד יו"ט וכדברי **הרמב"ם** (פ"ו מהל' יו"ט), אולם בשאר יו"ט שאחרי השבת, שממתינים בהכנת הבישול בלילה אין חשש דהא ממילא יכנס תאב עד שיהא מוכן דברי המאכל.

ודבריו צ"ע, הא בחג הפסח בהכרח גם דממתינים עד זמן הבישול, דהא האי איסורא של בישול איכא גם בחג הפסח כאשר יו"ט, ואולי כיון דבחג הפסח ממילא אין אוכלים ממאכלים המבושלים רק בשלחן עורך, ועד אז מבשלים, אולם א"כ הדרא קושיא לדוכתא, דגם אז היה מדינא דלא ליהוי חשש שיהיה תאב דהא עד גמר ההגדה אינם אוכלים דבר המבושל, וליכא חשש של תאב, וצ"ע.

בשבועות איכא תרתי לטיבותא

וביותר יאמר, דבחג השבועות דבעינן תמימות ממש, וממתינין ומתאחרין גם לתפלה יותר משאר יו"ט, הרי דאיכא תרתי לטיבותא שלא יהא כאן חשש של אכילה של סעודה שלישית בשבת, א' שממתינין בתפלה ומתאחרין, ב' כמו"כ בבישול שמבשלים רק ביו"ט ממש, והאמת דכולה חדא דבזמן התפלה כבר מבשלים ביתן, והרי חדא הוא.

סעודה שלישית מקורה ואי הי דאורייתא או דרבנן

והנה נחלקו הפוסקים, אם מצות שלש סעודות היא מדאורייתא או מדרבנן **ובערוך השולחן** (שם ס"א), שהביא **שהלבוש** כתב שהג' סעודות בשבת מן התורה כדכתיב תלתא "היום" עיי"ש, והוסיף הערוך השולחן דאם אפשר שאינן ממש מן התורה מכל מקום וודאי מתקנת משה רבינו הם שכן קיבל מסיני והם מרמזים נגד ג' אבות וכנגד תורה נביאים וכתובים, ובשעה שניתן להם המן ניתן להם על ג' סעודות כדאייתא במכילתא שהביא כאן הטרוד ודברים גדולים ונוראים תלויים בג' סעודות אלו ומבוארים בוורה בכמה מקומות וראה עוד **בערוך השולחן** (סימן רעד ס"ז) שכתב כך.

אולם **במשנה ברורה** (שם ס"ק א') דייהא זהיר מאד בסעודה שלישית כדאייתא בגמרא חייב אדם לאכול ג' סעודות בשבת ואסמכוהו אקרא דכתיב "ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה" ותלתא "היום" כתוב בקרא זה, ואמרו חז"ל כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצל משלש פורעניות, מחבלו של משיח, ומדינה של גיהנם, וממלחמת גוג ומגוג, עכ"ל. מבואר מדבריו שלדעתו ג' סעודות הוי דין דרבנן וחז"ל סמכו זאת על הפסוק "אכלוהו היום".

זמן סעודה שלישית בכל שבת

הרשב"א (בשבת ק"ז): הביא את דברי הרב **בעל ההלכות** דאין חיוב סעודות אלו להיותן בשחרית ובצהרים ובמנחה, אלא אפילו מפסיק באמצע סעודתו בברכת המזון, וחוזר ואוכל שפיר דמי (היינו שמפסיק באמצע סעודת הבוקר,

מברך ברכת המזון ואוכל סעודה שלישית קודם חצות), ולדבריו הא דאמרינן בסמוך "קערות שאכל בהן שחרית מדיחן לאכול בהן בצהרים, בצהרים מדיחן לאכול בהן במנחה", לא שיהא החיוב בחילוק אכילות בזמנים אלו אלא אורחא דמילתא נקט, עכ"ל הובא שיטה זו גם בחי' הרמב"ן ור"ן (שם).

הרי לנו ב' דינים מחודשים, האחד, שמותר לאכול סעודה שלישית אף קודם זמן המנחה. השני, שבזמן שמפסיק בסעודת הבוקר בברכת המזון ומברך שוב ברכת המוציא לקיים סעודה שלישית, אין כאן משום מרבה ברכות שלא לצורך, ויעו"ע.

שיטת הרא"ש והתוס'

אולם **בשו"ת הרא"ש** (כלל כב סימן ד), חלק על הדין הראשון של **הבעל הלכות** שמותר לאכול סעודה שלישית קודם זמן המנחה, ומ"מ סבירא ליה שבזמן שמפסיק בסעודתו בברכת המזון, ומברך שוב מיד ברכת המוציא לקיים סעודה שלישית, אין כאן משום מרבה ברכות שלא לצורך, ויעו"ע **בשו"ת הרא"ש** (כלל כ"ב סי' י"ג) שכתב דאין לדרוש לרבים היתר של הפסקה של סעודה.

אולם **התוס'** (שבת ק"ח), חלקו על ב' דיני בעל ההלכות וס"ל דאין לאכול בשחרית, וכמו"כ שאין לחלק הסעודות, ויעו"ע **בריטב"א** (שם) שהכריח כדעת התוס'.

דעת המג"א דבשבת עיו"ט לכתחילה לא יחלק לב' סעודות

ולגבי שבת שחל להיות בערב יו"ט, כתב **המגן אברהם** (שם ס"ק ח'), דאם יודע שיוכל לחזור ולאכול סעודה שלישית קודם שעה עשירית, לא יחלק סעודת שחרית לשתיים, דהא יש אומרים דאסור לעשות כן משום ברכה שאינה צריכה.

המשנה ברורה חילק בדרך אחר

וראה **במשנה ברורה** (שם ס"ק יז) שכתב, דאפילו אם חל יום טוב במוצאי שבת שאי אפשר לו לאכול סעודה שלישית בסוף היום כנהוג, שהרי ראוי לו להמנע מלקבוע אז סעודה בערב יום טוב, כמו בערב שבת, מכל מקום אם יודע שיוכל אז לאכול על כל פנים כשיעור ביצה ויותר (וכנ"ל בסעי' א'), לא יחלק סעודת שחרית לשתיים, דהא יש אומרים דאסור לעשות כן משום ברכה שאינה צריכה.

ובביאור הלכה (שם ד"ה אחר שיתפלל מנחה), הביא מה שכתב **במגן אברהם** דאם יודע שיוכל לחזור ולאכול קודם שעה עשירית לא יחלק את סעודת שחרית לשתיים, אך כתב דנטה מזה במשנה ברורה משום דצריך עיון דהלא אף בסוף היום אינו אסור רק לקבוע סעודה, אבל מעט פת כביצה ויותר אף כשחל ערב יום טוב בחול מותר, ודוחק גדול לומר משום דהיא מצות שבת גריעא דחשיבא כסעודה קבועה, וכמו שמצינו במקום אחר **דשבת קובעת**, דזה אין שייך לעניינו דעיקר הטעם הוא משום כדי שתהיה אכילתו בלילה לתאבון, והביא שכן כתב **הגר"א** (סימן תקכ"ט סעי' א' בהג"ה) כמו שכתב.

תבנא לדינא

סעודה שלישית בשבת שחל להיות עיו"ט - **להמחבר** יעשונו אחרי מנחה קטנה ויאכל כזית פת, וכ"ה **דעת המהרי"ל**, אולם **להמג"א** ס"ל דיאכל קודם מנחה קטנה ואז יאכל כמה שירצה, **חידושו של המחצית השקל** דכל דינא דהמחבר קאי **דווקא על שבועות**, ולא על שאר יו"ט, **חילוק המהרי"ל** בין פסח לשאר יו"ט, מטעם הנהגת המאכלים דממילא מכינים רק במוצאי שבת, לכך אפשר לאכול פת, משא"כ ערב פסח, **ובשבועות איכא תרתי** דגם ממתינים בתפילה כדי שיהיו תמימות (**מחמדי התורה**).

סעודה שלישית - נחלקו הפוסקים אי הוי דאורייתא, ו**ג' שיטות יש בדין סעודה שלישית** אימתי והיאך נאכלת **שי' בעל ההלכות** דיכול לאכול אימתי שרוצה ג' סעודות, ויכול נמי לחלק סעודת שחרית ואין בזה משום מרבה בברכות, **שיטת הרא"ש** דאסור לאכול ג' סעודות בשחרית, אולם מותר לחלק הסעודה, **שיטת התוס'** דאין לאכול בשחרית, וכן אין לחלק בין הסעודות מחשש ברכה לבטלה, **ובשבת שחל להיות עיו"ט** - **להמג"א** אם יודע שיוכל לאכול קודם שעה עשירית אין לחלק הסעודה, ו**להמשנה ברורה** תליא באם יודע שיוכל לאכול כביצה אזי לא יחלק.

כתב הרמ"א (סי' תצ"ד סק"ג), נוהגין לשטוח עשבים בבית הכנסת ובבתים זכר לשמחת מתן תורה, ומקור הדברים הוא כבר **במהרי"ל** (מנהגי ליל שבועות) שכתב שנהגו לשטוח עשבים בבית הכנסת, **ובלקט ישר** הביא דרבו **התרומת הדשן** היה נוהג גם לשטוח עשבים בביתו, ואפשר דזהו מה שכתב כאן הרמ"א לשטוח בבתי כנסת ובבתים, והיינו כמקור הדברים במהרי"ל והלקט ישר.

טעם שטיחת העשבים בשבועות

ובטעם הדבר של שטיחת העשבים, איתא במדרש תלפיות הובא בספר **רוח חיים** (סי' תצ"ד סק"ד) שכתב, דהטעם הוא זכר למאי דאמרו חכמינו ז"ל (שבת פח:), דכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם בשמים, וכן איתא **בלבוש** הובא **במשנה ברורה** (כאן סק"י) דהיה כל הר סיני מלא עשבים, לכך זכר לזה תקנו לשטוח עשבים בבית הכנסת ביום שבועות שהוא יום מתן תורתנו.

מקור וטעם להעמדת אילנות בבתי כנסיות בשבועות

ומה שמעמידים אילנות, כתב המגן אברהם (שם סק"ה) לרמוז למאי דאמרו חכמינו ז"ל (ר"ה טז.) דבעצרת נדונין על פירות האילן, לכך מעמידים אילנות שיזכור בזה האדם להתפלל על פירות האילן, וטעם נוסף כתב **הברכי יוסף** (שם ס"ו ר'), דאיתא **באגדה** שאחד מן הדברים שאמר המן לאחשורוש נגד ישראל, שבשבועות מניחים הם אילנות בבתיהם ובבתי כנסיות, והוא המקור להנחת האילנות.

הא דילפינן מנהג זה מדברי אגדה

ולכאורה יש לעיין קצת, בדברי הברכי יוסף, שכתב דלמדני מנהג זה ממה דאיתא במדרש אגדה זו, וצריך עיון היאך למדו מנהג זה מאגדה הא לא ילפינן מדברי אגדה, **ואולי יש לומר** דכיון דאינו דין רק מנהג אפשר ללמוד גם מדברי אגדה.

ועוד יש לומר, דכיון דמצאנו דלמדו מזה כבר דיני הלכות שפיר יכולים ללמוד מזה האי מנהג, דנהג יעויין **בתוס'** (נע"ז לג: ד"ה כס"י) שלמדו הלכה לדיון כלי חרס ששתה בו הגוי שצריך שטיפה ג' פעמים דבפעמיים הראשונות עדיין יש בו ממה ששתה בו הגוי יעו"ש למדו זה גם ממה שאמר המן לאחשורוש, הרי דבזה אין לומר אין למדים ביה מדברי אגדה.

ביאור הנודע ביהודה דהכוונה הוא שמדברי אגדה זה ילפינן דכך נהגו מדינא

ובשו"ת נודע ביהודא תנינא (י"ד סי' קס"א), כתב לשואל (שם) שהאריך דהיאכ שלא מצאנו סתירה בדברי חז"ל על האגדה ילפינן לה מן האגדה, והביא לו סימוכין מהתוס' הנ"ל דילפינן דין הדחה בכוס ג"פ, ממה שאמר המן לאחשורוש שאם יגע בכוס של ישראל ידיו ג"פ, הרי דילפינן מאגדה.

והשיב לו הנודע ביהודא, דזה ודאי דלא ממה שאמר המן ילפינן, דוכי מדברי המן נלמד דין, אלא ודאי דכוונת התוס' דמה שאמר המן שכך נהגו ישראל, הרי דכך היה ידוע שהוא **מנהגם של ישראל**, ואזי מחייבין אנו לקיים זה מכוח מנהגם של ישראל, ולא מחמת אמירתו של המן, כן נמי גם יבואר בדברי הברכי יוסף הנ"ל, שמה שאמר המן לאחשורוש שכך נהגו ישראל לשטוח עשבים הרי דכך הוא מנהגם של ישראל והוא המחייב אותנו לקיים האי מנהג, כנלענ"ד.

שיטת הגר"א שלא להעמיד אילנות מטעם דבחוקותיהם לא תלכו

ובגוף האי דינא של שטיחת העשבים והעמדת האילנות, נתחבטו בזה גדולי הפוסקים לדינא, אם עדיין נוהגים האי מנהג, **דבחי אדם** (סוף הל' פסח) כתב, **דהגר"א** ביטל האי מנהג כיון שהגויים מניחים ענפי אילנות בבתיהם ובבתי תיפלה שלהם ביום חגיהם, הרי דיש בזה משום ובחוקותיהם לא תלכו.

שיטת הפוסקים דלא שייך כאן בחוקותיהם כיון דטעם יש בה

אולם הרבה פוסקים חלקו על זה, וסבירא להו דאין בזה משום בחוקותיהם לא תלכו, דנהג השואל ומשיב בספרו **יוסף דעת** (י"ד סי' ס"י שמ"ח) כתב, דמנהגם

של ישראל לשטוח עשבים ולהעמיד אילנות "תורה היא", וטעם הדבר הוא לפי מה שכתב ב**שו"ת הריב"ש** (סי' קנ"ח), וכן הוא **ברמ"א** (י"ד סי' קע"ח), בשם **מהרי" קולון**, דכל דבר שעושים משום חוק בלי טעם שייך בה וב"חוקותיהם" לא תלכו, אולם בדבר שיש בה טעם, לא שייך האי דבחוקותיהם, לכך כיון דהעמדת האילנות יש לה טעם דבעצרת נידונין על התבואה, אין בה משום ובחוקותיהם.

ובשו"ת מחזה אברהם (או"ח סי' כ"ט), גם כן העלה לדינא דאין בזה שום איסור ובחוקותיהם כיון דטעמא במילתא הוא, ובספר **זכרון יהודה** (דף ל"ד ע"ב), הביא דהגאון **המהר"ם א"ש** לא מנע להעמיד אילנות וכן עשבי בשמים בבית הכנסת לכבוד חג השבועות, ובפרט לעטר הספדי תורה בכתי פרחים ושושנים לכבוד מתן תורה.

הגר"א לשיטתו דאפילו בכה"ג מקרי בחוקותיהם

ואפשר לבאר דעת הגר"א, שאסר להניח משום בחוקותיהם, דנהג במה שכתב **הרמ"א** (הנ"ל) משם **הרי" קולון** דבכה"ג שאינה מחמת חוק אלא מילתא בטעמא ליכא משום ובחוקותיהם, חלק שם הגר"א בזה, וסבירא ליה דאפילו בכהאי גוונא יש חשש דהוי בחוקותיהם, לכך לשיטתו ביטל כלל מנהג זה, כנלענ"ד.

סברת המהרש"ם שטוב יותר שלא להניח בחוץ ובזה לא יהיה בחוקותיהם

והמהרש"ם (דעת תורה או"ח סי' תצ"ד ס"ג) וכן הוא **בשו"ת מהרש"ם** (ח"א סי' קכ"ז) כתב עוד טעם להיתר, דלא נימא בה איסור של ובחוקותיהם, דכיון דמנהגם של עכו"ם להניח אילנות ביום חגם גם בחוץ, אם כן אנו שנוהגים להעמיד רק שבנים אין בזה משום איסור כלל, כיון שאין אנו נוהגים כמנהגם לגמרי.

הרי מדבריו, טוב יותר לאלו הנוהגים להניח אילנות ולשטוח עשבים, שלא יניחו מחוץ לביתם או מחוץ לבתי כנסיות, ושבזה לכולי עלמא לא יהא שום חשש של ובחוקותיהם, ומוטב לנהוג כן מדינא לצאת בזה ידי שיטת כל הפוסקים, **ואפשר** דבכהאי גוונא, נמי יודה הגר"א דליכא בזה משום ובחוקותיהם, כיון שאנו משנים מדרכם, איברא דהא הגר"א קאי על מה שכתב הרמ"א דנהגו להניח עשבים בבתי כנסיות ובבתים, ולא קאי כלל על חוץ ועכו"ס אסר, וצריך עיון.

ובספר **ילקוט הגרשוני** (סי' תצ"ד סק"ג), כתב דמבדינות אלו נוהגים לשטוח עשבים ולהעמיד אילנות **ואין פוצה פה ומצפץ**.

וראיתי דבר נפלא, שציינן **בפרדס יוסף** (פרשת שמות), עה"פ (שם ב'ג') ולא יכלה עוד הצפינו וכו' ותשם בסוף על שפת היאור, והביא משמיה **דהגר"מ בענטז די"ע**, דמכאן המנהג לשטיחת העשבים, דהא נולד בז' אדר, כמאמרם (מגילה), וג' חדשים אח"כ ולא יכלה עוד הצפינו, ותשם אותו בסוף, והיינו ז' סיון שהוא יום מ"ת, זכר לזה מניחים העשבים, לרמוז על רבינו משה, שקבל התורה, היה ביום זה מונח בין העשבים.

תבנא לדינא

מקור וטעם לשטיחת העשבים והעמדת האילנות - שטיחת עשבים בבית הכנסת מקורו **המהרי"ל**, **ולהברכי יוסף** מקורו מהמדרש שכן אמר המן, **שטיחת עשבים בבית** הוא **מהלקט ישר** שהביא שכן נהג רבו **התרומת הדשן**, **טעם הדבר** לשטיחת העשבים **להמדרש תלפיות** כיון של דיבור שיוצא מפי הגבורה מבשמת כל העולם, להלבוש כיון שכל הר סיני הייתה מלאה בעשב במתן תורה. **מקור להעמיד אילנות** - המגן אברהם, **טעם הדבר** להוכיח שבשבועות נידונים על פירות האילן.

חידושי דינים באי דינא - הא **דילפינן מאגדה** א' - אפשר דמנהג יכולים ללמוד מאגדה ורק דין אי אפשר, ב' - כיון שמצינו דילפינן מהאי מדרש במקום אחד הרי דמדרש זה למדין (מחמדי התורה), **אם איכא חשש בחוקותיהם** - **הגר"א** אסר להניח משום ובחוקותיהם, אולם **השואל ומשיב והמהרש"ם והמחזה אברהם התיירו**, טעם ההיתר **להשואל ומשיב והמחזה אברהם** כיון דיש טעם לא הוי ובחוקותיהם, **להמהרש"ם** כיון דאין מניחין בחוץ כהעכו"ם תו לא הוי בחוקותיהם, **והגר"א** שאסר, לשיטתו דגם בכהאי גוונא מקרי בחוקותיהן (מחמדי התורה).

טעם הרמ"א לאכילת חלב - זכר לשתי הלחם

והרמ"א (סי' תצי"ג סעי' ג') כתב, ונוהגין בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום הראשון של שבועות, והטעם, שהוא כמו שני התבשילין שלוקחין בליל פסח זכר לפסח וזכר לחגיגה כן אוכלים מאכלי חלב ואח"כ מאכלי בשר, וצריכים להביא עמם שתי לחם על השולחן, שהוא במקום המובח ויש בזה זכרון לשתי הלחם שהיו מקריבים ביום הביכורים, **וכפי המשנה ברורה**, דכשם שבפסח עושים זכר לקרבן כך אנו צריכים לעשות בשבועות זכר לשתי הלחם שהיו מביאין, וע"כ אוכלים מאכלי חלב ואח"כ מאכל בשר, וצריכין להביא עמם שתי לחמים דאסור לאכול בשר וחלב מלחם אחד, ויש בזה זכרון לשתי הלחם, ע"כ.

להרמ"א מ"ט לא עושים גם בסוכות זכר לניסוך המים

בשו"ת שיח יצחק (סימן רל"ז) נתקשה בדברי הרמ"א, דלמה יגרע חג הסוכות לעשות בו ג"כ זכר לניסוך המים שהיו מנסכים בחג, ואפשר במה שנהגו חסידים ואנשי מעשה להיות נעורים כל הלילות איזה שעות לזכר שמחת בית השואבה ומרננים שירות ותשבחות, עושים גם בזה קצת זכר, וצ"ע.

טעם להבאת שתי לחם בסעודה של שבועות

והנה מה שכתב המשנה ברורה בטעם שתי הלחם הוא מכיון דאי אפשר לאכול מלחם אחד בשר וחלב, לענ"ד יש להקשות ע"ז מדברי **השי"ר כנסת הגדולה** שכתב, "אני נוהג לאכול דבש וחלב ומברך ברכת המזון ואוכל בשר", והנה לא כתב שאכל לחם כשאכל בשר, הרי הוא דלא כהבנת המשנה ברורה בדברי הרמ"א שהטעם שצריך להביא שתי הלחם הוא מטעם שאין לאכול מאותו לחם בשר וחלב, אלא הטעם הוא זכר לשתי הלחם, ויכול להיות ששתי הלחם יחד הביאו לסעודה של החלב דהא בסעודת בשר לא הזכיר כלל לחם.

בספר כל בו (סי' נ"ב), נהגו לאכול דבש וחלב בחג שבועות מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב כמו שכתוב (שיר השירים ד' י"א) דבש וחלב תחת לשונך, **ובספר לקט ישר** תלמידו של בעל **תרומת הדשן** (או"ח עמוד קג') כתב. דרבו בעל תרומת הדשן היה נוהג ביום ראשון של שבועות, שאכל פלדן ודגים המטוגנים בחמאה (מכאן ראה למש"כ הרמ"א י"ד סי' פ"ז וכ"כ הרבינו בחיי והחת"ס דאפשר לאכול דגים עם חמאה - **מחמדי התורה**), ואח"כ היה עושה הדחה לידיו ולפיו, ומשים אצבעו לתוך פיו, כדי להדיחו יפה. ואח"כ אכל קינוח, ואכל בשר, ע"ש.

בספר מטה משה (סי' תרצ"ב) בשם בעל אבן בוקן שכתב, גם אמרו בעלי משל וחידיה שמספר תרי"ג רמו אל דבש חלב קמחא דסמידיא. והאי העודף יפתר לאכול מהן שובע והותר, כן היום מנהג בני אמותינו ביום מתן תורתנו, עכ"ל. סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותינו שמור וממנה אבותינו אל תסור כל אשר יורוך, ואל ישנה אדם שום מנהג כדאמרין בפסחים וכו', ע"ש.

פלוגתת האחרונים האם צריך לאכול גם בשר

בהגה"ה לספר המנהגים (לר"א טירנא) הביא, דשבועות אוכלין חלב רמו לטעמי תורה שנאמר 'מנחה חדשה לה' בשבועותיכם' ראשי תיבות 'חלב' (וכ"כ הרוקח במטה משה), וצריך לאכול גם בשר כי אין שמחה בלא בשר, אמנם בספר **סדר היום** (סדר חג השבועות) כתב דראוי להכין מטעמים מתוקים לחכו ביום זה, ויש נוהגין בתבשיל של חלב ונותנין דבש עליו לקיים דבש וחלב תחת לשונך, והכל לפי מה שהוא אדם ולפי המוטעם לחכו והערב לו, ואע"פ שלא יהי בשר ויין, כי אין הענין אלא לענג עצמו.

טעם השל"ה והבאר היטב

ובבאר היטב כתב, שמעתי שאוכלים חלב ואחר כך בשר, ולא כמו שעשו המלאכים אצל אברהם אבינו שאכלו בשר בחלב, שבעבור זה נתנה התורה לישראל, וכתב שם בראשית בדיו טעם לאכילת מאכלי חלב בשבועות, עפ"י הוזהר שביאר שאותן ז' שבועות (מפסח ועד עצרת) היו לישראל ז' נקיים, והשל"ה (מסכת שבועות פרק נר מצוה) העולם נוהגין לאכול בחג השבועות מאכלי חלב, ואחר כך אוכלין בשר, לקיים ושמחת בחגך (דברים טז יד), ואין שמחה בלא בשר (פסחים קט א'). ויהיה נזהר שלא יערבבם.

יש הסוברים דבשבועות אי"צ המתנה של ו' שעות

ובספר אליהו זוטא הביא חידוש לדינא, שאע"פ שאנו נוהגין להמתין ו' שעות בין בשר לחלב (שו"ע י"ד סי' פט' סעי' א'), בחג השבועות יש נוהגין לאכול גבינה בסעודת המנחה אף שאין ו' שעות מסעודת שחרית ובלבד שיחפוץ את שיניו להוציא הבשר, אמנם **הפרי מגדים** (א"א סי' תצד' ס"ק ו') כתב דאין להתיר בחג שבועות כלל, כי אם כמו בשאר השנה להמתין ו' שעות דוקא אחר בשר, וכ"כ **בערוך השולחן** (או"ח סימן תצ"ד) דאין להקל בשבועות בענין אכילת בשר אחר חלב או להיכף יותר מבכל השנה.

ופוק חזי מאי עמא דבר, כהיום שאין נוטלין ידים לסעודת פת שחרית למאכלי חלב, אלא הם נאכלים בעת הקידושא רבא לאחר תפלת מוסף, ולאחר מכן אוכלים סעודת יו"ט בבשר, וכל מקום כפי מנהגו או בבוקר או בשעת המנחה, וכך כתב **הדרכי תשובה** (סי' פ"ט) "**המנהג שקבלתי מרבותי ומאבותי הקדושים נ"ע**" לאכול המאכלי חלב בעצרת תיכף אחר התפילה בשעת הקידושא רבא **בלא פת רק בדרך סעודת ארעי**, ומברכין ברכה אחרונה וממתינין שעה ויותר ואוכלין סעודת שחרית

חמדת הדרוש הא דלא ילפינן מאברהם דהותר חלב

אמרו חז"ל (בכורות ו): וחלב טהור מנא לן דשרי וכו' ושקלינן וטרינן התם, ובמסקנת הגמרא למדו זה, מדכתיב "ארץ זבת חלב ודבש", ואם לא היה מותר אכילת חלב, לא היה הקב"ה משתבח בדבר שאסור לאכול, ומכאן שחלב מותרת.

הא דבעינן קרא להתיר חלב

ובגוף טעם הדבר שצריך קרא להתיר חלב, ומדוע נחשוב זאת לאיסור, פירשו בגמרא שם ב' טעמים, א' כיון דחלב דם הוא וכדאמרינן (שם) הדם נעכר ונעשה חלב, הו"א דיהא אסור כדס' קמ"ל קרא דשרי, דלא נחשב תו לדם, ב' דכיון דחלב הוא מגוף הבמה הרי הוא כאבר מן החי, והוה אמינא דאסור, לכך קמ"ל קרא של ארץ זבת חלב ודבש, דלא מיחשב כאבר מן החי.

קושיית הראשונים- הטעם שלא למדו מאברהם

והקשו הראשונים דהא מקרא מלא דבר הכתוב (פר' וירא) ויקח חמאה וחלב וכו' וקיים אברהם אבינו כל התורה (קידושין פב. במשנה) ועל כרחך מזה שנתן למלאכים לאכול, אין לך ראייה גדולה מזו דחלב שרי.

א- תירוץ השיטה מקובצת

בשיטמ"ק (בכורות שם) תירץ- דהיה אברהם אבינו סובר דבני נח הם ולא נאסר להם, ולא נצטוו על זה דהא לאו מז' מצוות בני נח הוא, **והוסיף לציין** דברי **הירושלמי** דאיתא התם כשבקשו מלאכי השרת לקבל התורה אמר להם הקב"ה אין אתם ראויין לקבלה, תינוק שבא מבית ספר מביאין לו חלב ואוכל, וכשמביאין לו בשר נוטל ידיו ורק אז אוכל, ואתם אכלתם בשר וחלב (ולקמן נאריך בדברי ירושלמי אלו).

ב- תירוץ המהרי"ט אלגאזי

והמהרי"ט אלגאזי (שם) ת"י- דמה"ט לא הביאו ראייה מקרא דאברהם אבינו, דלטעם הא' דאיסור חלב משום דם הוא, אין להביא ראייה מהא שנתן להם אברהם, דהא לבני נח לא נאסר אכילת דם ואינו מז' מצוות שלהם, ולכן היה יכול להביא להם חלב אע"פ שהוא דם, ורק אי נימא כטעם הב' דאיסור חלב הוא משום אבר מן החי, דזה נאסר אף לבני נח, ועכ"ז נתן להם אברהם אבינו חלב, הרי מהכא דחלב שרי.

ולכך, כיון דפירכת הגמ' וחלב מנ"ל דשרי סתמא הוא, הרי דקאי על ב' הטעמים,

כוונת ר"מ מפני מה נתנה תורה לישראל

אמרו חז"ל (ביצה כה:), **תנא משמיה דרבי מאיר מפני מה נתנה תורה לישראל מפני שעזים הם וכו' ותנא דבי רבי ישמעאל אש דת למו ראויין הללו ליתן להם דת של אש.**

יש לחקור, מה הוקשה לו לרבי מאיר מפני מה נתנה תורה לישראל, והלא גמרא ערוכה הוא, (ע"ז ב:), דהחזיר הקב"ה על כל אומה ואומה ולא קבלוה, וישראל קבלוה, א"כ מאי פריך ר"מ אמאי נתנה תורה לישראל, הא רק עם ישראל חפצו לקבלה.

א

קושיית ר"מ אמאי לא כפו עליהם כמו לישראל

בבשר ויין ויוצאין בזה לכו"ע, רק שצריך לחפוץ את שיניו קודם הסעודה מהגבינה שבין השניים וכו' וזהו המנהג המובהק, ובזה יוצא ידי חובה לכו"ע.

טעמים נוספים לאכילת חלב בשבועות

בשו"ת שם משמעון (ח"א סי' י"ד) כתב עוד טעם לאכילת מאכלי חלב בחג השבועות, דכיון דלכו"ע בשבת נתנה תורה, א"כ היו צריכים לעשות קידושא רבא של יום השבת על היין, אבל מאחר שיצאו אז מגדר נכרי ונכנסו לכלל ישראל, א"כ היו על היינות שלהם דין נכרי, ולא היה ראוי לקדש עליו, וא"כ היו צריכים לקדש על חלב שהוא מרווה ומשכר דומיא דיין, (יעו' כריתות י"ג ע"א, דאם שתה חלב ונכנסו למקדש חייב משום שכרות) ולכך זה אנו אוכלין מאכלי חלב בשבועות, ו**וכעין מה שתירצו** כן דהיה צריכים להגעיל כליהם שנאסר להם כל כליהם ולכן אוכלין חלב.

ובבני יששכר (מאמרי חודש סיון מאמר ד - מעלת החג) מנהג אבותינו תורה היא לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, נ"ל הטעם, חלב רומז לחסד גוון לובן (זוה"ק ח"ג ד' ע"א), והנה להגיד בביקר חסדך (תהלים צב"ג) ר"ת חל"ב, ואפשר להוסיף דרך צחות, דמכאן נמי הראייה דאכילת החלב הוא בבוקר ולא בלילה דהא הרמז הוא להגיד "בבוקר" חסדך.

תבנא לדינא

יש האוכלים חלב בסעודת הלילה, אולם הרבה מאוד אוכלים רק ביום בשעת הקידוש רבא שאחרי התפילה, ולדעת הרמ"א מביאים שתי לחם זכר לשתי הלחם, והמשנה ברורה כתב דהטעם כיון שא"א לאכול אותו לחם עם חל ועם בשר, ומדברי השכנה"ג לא משמע כן, ונחלקו הפוסקים אי בעינן לאכול בשר, ולהני שצריכנו מצינו פלוגתא אי בעינן המתנה ו' שעות כמו בשאר ימות השנה.

הן על טעם דהו"א דיחשב כדם, והן על טעם דהו"א דמיחשב כאבר מן החי, ולטעם דדם ליכא ראייה מאברהם אבינו וכנ"ל לך לא הביא ראייה מאברהם אבינו.

ג- תירוץ היד דוד

וביד דוד תירץ- עפי"מ"ש **השער המלך** (הל' איסורי מזבח פ"ג הי"א) דיש לומר דקרא איירי בבן פקועה, וכי היכי דאמרו התוס' (ב"ק מא.) בהא דאמרו ולא יאכל את בשרו גבי שור הנסקל דהויא נבילה, והקשו דנימא דהויא בן פקועה, הרי לך דיכול להיות דקרא קאי בבן פקועה, וה"נ י"ל גבי אברהם דאולי היה בן פקועה ומותר חלב דידיה ולכן לא הביא ראייה מאברהם.

ד- תירוץ נוסף שלא למדו מאברהם

עוד יש לתרץ- דיש לומר דלקח ממנו החלב אחרי השחיטה, ולא הו"א אבר מן החי ולכן שרי, אולם ליכא מכאן ראייה דחלב של בהמה חיה מותר ולכן לא הביא ראייה מאברהם דשרי. (**מחמדי התורה**)

ה- עוד תירוץ להא שלא הביאו ראייה מאברהם

ועוד יש לתרץ- בדרך דרוש עפ"י מה שכתב **המלבי"ם** דבן הבקר אשר עשה אברהם פירושו שנוצר עפ"י ספר יצירה, לכן אפשר דכך היה גם בחלב שהביא להם שהיה מספר יצירה, ומפני זה היה יכול להביא להם ולא שייך בו הטעם דאבר מן החי. (ולטעמא דדם נעכר ונעשה חלב נתרץ כתי' האחרים. **מחמדי התורה**.)

להנ"ל טעם אכילת חלב בשבועות

ומה שהביא בשימ"ק דברי הירושלמי שאמר להם הקב"ה למלאכים דאינם ראויים לקבל התורה משום שאכלו בשר בחלב, **יש לציין** דבזה נתנו המפרשים **טעם למנהג אכילת חלב בשבועות**, דהנה בסוגיא דהתם ילפינן היתר החלב מקרא דארץ זבת חלב ודבש וכנ"ל, ולמאי דאמרינן דבני נח נאסר להם אבר מן החי הרי דרק אחרי קבלת התורה הותר להם לישראל החלב מקרא דארץ זבת חלב ודבש, וזכר לזה שממתן תורה הותר לאכול חלב לכך אוכלים בחג השבועות חלב.

להמדרש הנ"ל יובן טעם שנתן אברהם מעט מים

יש לציין בכאן דבר נפלא מה ששמעתי **מכ"ק מרן אדמו"ר מצאנו שליט"א** שאמר בשם אביו **מרן הדברי יציב** זצוקול"ה, דבדברי המדרש הנ"ל יתבאר קרא שאמר אברהם למלאכים "**ויקח נא מעט מים**" דיש להבין דהכל נתן להם ברחבות ודווקא מים אמר להם מעט מים, וביאר דלכך נתן להם מעט דאם היה נותן להם הרבה מים היו יכולים לעשות שטיפה והדחת הפה לאחר שאכלו החלב, ותו לא היה הטענה עליהם שאכלו בשר וחלב לכך נתן להם דווקא "מעט מים".

המהרש"א (ביצה שם) **תירץ**- דקושיית הגמרא הוא, דהיה לו להקב"ה לכפות עליהם החר כפי שעשה לישראל, דכה"ג אמרו (ע"ז ב:), דלעתיד לבוא יאמרו האומות כלום כפית עלינו החר כגיגית, וזהו כוונת חז"ל כאן, מפני נתנה תורה לישראל, כפי שנתנה והיינו בכפיית החר.

ב

ר"מ לשיטתו דעכו"ם שעוסק בתורה הרי הוא ככה"ג

ההפלאה (בספרי לחמי תודה עמוד רכד.) **תירץ**- דהנה אמרו (סנהדרין נט.) עכו"ם שעסק בתורה חייב מיתה שנאמר תורה צוה "לנו" מורשה לנו ולא להם, ופריך מהא דר"מ אומר דעכו"ם שעוסק בתורה הרי הוא ככה"ג גדול, ומשני דהיינו בד' מצוות דיליה.

ולכך שפיר יובן, דר"מ לשיטתו דעכו"ם שלומד תורה הרי הוא ככה"ג וכנ"ל, פריך הכא שפיר מפני מה נתנה תורה לישראל, דהא אפילו אם לא רצו לקבל עול המצוות, מ"מ חכמת התורה היה לו ליתן להם, דהרי הוא ככה"ג כשהוא לומד חכמת התורה.

ג

אמאי לא כפה גם על האומות ובוזא יתבטל טענת מודעא

בשלל דוד (פר' יתרו) **תירץ** - דהנה על הא דאמרין (שבת פח.) מכאן מודעא רבה לאוריייתא, הקשו **התוספות** (ד"ה כפה) דהא בע"ז (ב:) אמרו דהאומות יאמרו כלום כפית עלינו ההר כגיגית, ומשמע אילו כפה היו חייבים לקבל, והכא אמרין דיש מודעא וכפיה לא מהני, וי"ל דלפי פשוטו איכא למידק מאי אונס שייך גבי הקב"ה, והלא הוא ברא עולם ומלואו ובידו נשמת כל חי להמית ולהחיות כרגע, ופשיטא שצריכים לקיים דבריו ומצותיו הן באונס הן ברצון.

אמנם, לפי מה שכתב **בפרשת דרכים** (דרוש כב), דדינא דמלכותא דינא, היינו אם המלך גזר על כל בני מדינתו, אבל אם מצוה היא רק לאנשים פרטים או לאומה אחת לבד לא היה דינא דמלכותא, וא"כ ישראל יכולים לטעון דאילו היה מצוה התורה לכל האומות היו צריכים לקיים, עכשיו דלא צויה אלא לישראל באונס אין להם חוב, וזה שטענו האומות למה לא כפה הר כגיגית על כל האומות, ולא היה שייך טענת אונס דהרי דינא דמלכותא דינא כיון שהוא בכלול, וזהו קושיית הגמרא

היאך כפה הר כגיגית בשבת הא אסור משום בונה

בתה"ק (פר' יתרו יט- יז) **ויוצא משה את העם לקראת האלוקים מן המחנה ויציצו בתחתית ההר.**

ודרשו מזה רבותינו (שבת פח.) **ויתציצו בתחתית ההר, מלמד שכפה עליהם הר כגיגית, ויש לחקור למאי דאמרו התם (לעיל מיניה פז.) ודכולי עלמא בשבת נתנה תורה, היאך כפה עליהם הר כגיגית, הא יש בזה משום איסור בונה.** (ג)

א

הוי כחופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה

מרנא ורבנא החת"ס (תורת משה- שבועות) **תירץ** - על פי מאי דאמרו חכמינו ז"ל (תגיגה י') הלכות שבת כהררים התלולים בשערה, ופריך שם הא מכתב כתיבא בהדיא הלכות שבת, ומאי כהררים התלויים בשערה, ומשני אלא לכרבי אבא דאמר רבי אבא החופר לבור ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה דמלאכה שאינה צריכה לגופה.

ולהל"ל יבואר היטב, דהנה מה שלקח הקב"ה את ההר לא היה אלא צריך רק לעפרה, ולזרקה על ישראל, אם ח"ו לא יקחו על עצמם, את התורה, והרי כחופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה פטור, וזהו מאי דאמרו חז"ל **כהררים התלויים בשערה**, היינו

חמדת התורה

א- הא דקנו התורה אף דהוי דבר שאין לו קצבה

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב .. ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל - יש לפרש עפ"מ שחקרו

מפרשי התורה (יעו' בשדי חמד מע' ד' אות ח' שהביא חקירה זו משם ספר ברכת מועדיך לחיים) דהא כיון דהתורה ארוכה מדה ורחבה מני ים ואין לה קצבה היאך זכו בה ישראל והא פסקינן (ח"מ סי' ס') כדברי הרמב"ם דאין אדם מתחייב בדבר שאינו קצוב, **אלא דיש לומר** לפי מה שכתב בספר **נחלת בנימין** (מצוה כ"ט) דאם המקנה הוא מלך, חל ואפי"ן בדבר שאין לו קצבה, ולכן ישראל שנקנה להם התורה ע"י הקב"ה זכו בה.

יבואר בזה קרא דויהי בישרון מלך

ולפי מה שכתב בלחם רב (סי' ק"י) דכוח הרבים אלים וזוכה אף בדבר שאין לו קצבה לכך כיון דהוי כל ישראל במתן תורה הויה חייב גמור אף דבר שאין לו קצבה, וזהו **"תורה צוה לנו משה מורשה"** הוא לכל ישראל והטעם דנקנית התורה, **א- ויהי "בישרון מלך"** דהמלך הקנה זאת וקני אף דבר שאין לו קצבה, **ב- "יחד שבטי ישראל"** דהויה רבים וקני אף דבר שאין לו קצבה. (מחמדי התורה)

ב- הא דקנו התורה אף דהוי דינא דבר מצרא

ודכו"ע בשבת נתנה תורה (שבת פו:) - יעו' **בבני יששכר** (מאמר מעלת התורה אות כ"ג) שהביא **משמיה דהחיד"א** דטענת המלאכים תנה הודך על השמים הוא, דכיון דילפינן דינא דבר מצרא מקרא דועשית הישר והטוב (כב"מ), והרי הם מצרנים להתורה וזהו תנה הודך על השמים, אולם למאי דאמרין התם דבן אצל אב לא שייכא דינא דבר מצרא יובן דישאל בנים למקום ולית בהו דינא דבר מצרא.

ולמאי דכתב עוד הבניי (במאמרי מעלות השבת אות ו') דמהשבת מוכח דלישראל דין בניים להם, דהא גוי ששבת חייב מיתה דהויה שרביטו של מלך ורק לישראל דהויה דהויה נתן להם את השבת, ובוזא יובן מ"ט נתן להם התורה דווקא בשבת, שלא תקשה מדינא דבר מצרא, לכך נתן את התורה בשבת סימן לזה דישאל בניים הם ובן אצל אביו לית בהו דינא

בביצה, מפני מה ניתנה תורה לישראל לחוד ובאונס דיש להם טענת מודעא, למה לא כפה לכל האומות ולא היה שייך טענת מודעא, ותירץ מפני שישראל עזין ויכולין לעמוד בקבלת התורה, אבל שאר האומות שאינם עזין לא היו יכולין לעמוד בקבלת התורה.

ד

אמאי רק לישראל נתנו דרך מתנה ולא לשאר האומות

אפשר לתרץ - דהנה לעם ישראל נתן הקב"ה את התורה במתנה, כלשון הכתוב כי לקח טוב נתתי לכם, משא"כ לאומות העולם לא רצה לתת זה במתנה, וזהו מש שאנו אומרים, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, וכבר נתקשו רבים יעו' **בחזון המשולש** (פר' בראשית קושיא זו משמיה דהבית יוסף) היאך אמרו אשר בחר בנו, הא אדרבה אנו לקחנו התורה ולא שאר האומות, ולהנ"ל יתבאר שפיר כי לנו נתן זה במתנה ולהם לא, וזהו אשר בחר בנו, בהא ש"נתן" לנו את תורתו במתנה.

לפי זה יתורץ היטב, דזהו כוונת רבי מאיר מפני מה "נתנה" תורה לישראל, היינו דדוקא לעם ישראל נתנו דרך מתנה, ולה משני דעזין הם, הכוונה דנתן בעין יפה ונתן, כמו שאר שטר מתנה והכוונה דרצון הקב"ה היה שהמתנה יהיה באופן חזק וקאי דעזין הם על עצם קבלת התורה בדרך מתנה. (מחמדי התורה)

ההר שכפה עליהם כגיגית תלוי ועומד, ושמעין מיניה דין של מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור.

ב

לדברי רש"י שההר נתלש מאליו יובן דבכה"ג ליכא איסורא כלל

עוד יש לתרץ - על פי מה שכתב רש"י עה"פ ויתציצו בתחתית ההר, וז"ל לפי פשוטו ברגלי ההר, ומדרשו, שנתלש ההר ממקומו ונכפה עליהם כגיגית ע"כ.

מבואר מדברי רש"י, דלאו שהקב"ה כפה עליהם ממש, אלא שההר נתלש ממקומו מאלוה, ונכפה עליהם כגיגית, ובכא"י גוונא ליכא שום איסור, דדבר דממילא הוא. (מחמדי התורה)

ג

פקוח נפש דוחה שבת

עוד יש לתרץ - למאי דאמרו אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ודרשו חז"ל (נדרים לג.), שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, וביותר יובן, למה שאמר להם בקבלת התורה, אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, אם כן הרי הוא פקוח נפש ממש, ופקוח נפש דוחה איסור שבת, ולכך כפה עליהם הר כגיגית. וביותר יתבאר, דזהו מה שלמדנו ממעמד מתן תורה, דלמדנו בא דפקוח נפש דוחה שבת. (מחמדי התורה)

דבר מצרא.

יבואר הזמר תנו שבח ושירה

ובזה יובן כוונת הזמירות בשב"ק **"תנו שבח ושירה לקח אשר שבת ברא ולנו בו נתן תורה"** והיינו כנ"ל שנתן לנו השבת דווקא בשבת להראותינו בזה דבניו אנו ולית בן דינא דבר מצרא **(ילקוט הגרשוני)**

ג- עוד בהנ"ל

ועוד יובן, עפ"י מאי דאמרו רז"ל (סנהדרין נו:) שבת ודינין במרה נצטוו, וטעם שנתן מצוות אלו קודם מ"ת, דכיון דאמרו רז"ל כל הדן דין אמת כהלכתו וכן כל השומר שבת כהלכתו נעשה שותף למעשי בראשית, ובוזא יסתלק טענת המלאכים לדינא דבר מצרא, דהא פסקינן (ח"מ סי' קע"ה) סעי' מ"ט) דשותפין לית בהו דינא דבר מצרא ולכן דווקא נתן הקב"ה שבת ודינין קודם מ"ת להיותנו בזה שותפין ותו ליכא לטענת בר מצרא.

יבואר הזמר תנו שבח

ואף בזה יובן הזמר דלעיל **"תנו שבח ושירה"** דעוד קודם מ"ת **"ברא לנו השבת"** וחייבנו לשמרה ובוזא נעשינו שותפים, ועי"ז **"ולנו בו נתן תורה"** שמעתה שאנו שותפים ליכא דינא דבר מצרא. (מחמדי התורה)

ד- טוב יותר לאדם להתקרב להקב"ה ע"י התורה

באקדמות "מרומם הוא אלקא בקדמא ובתרייתא צבי ואתרעי בן ומסר לן אורייתא" - יש לבאר עפ"י מה דאמרו חז"ל (ברכות ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע נצחו מוטב ואם לאו וכו' יזכיר לו יום המיתה, הרי דיש כמה מיני דרכים להתגבר על יצה"ר או בתורה שנקראת ראשית או במיתה שהוא סוף כל האדם, ולכן אמר ה' ראה נתתי לך את החיים ואת המות התורה נקראת חיים או יום המיתה, ומ"מ הורתה לנו התורה "ובחרת בחיים" והיינו בדרך התורה.

יבואר דברי בעל האקדמות

וזהו דאמר **"מרומם הוא אלקא"** היינו יכול האדם להתרומם לקוב"ה **"בקדמא"** והיינו התורה שנקראת ראשית, **"ובתרייתא"** פי' יום המיתה, **"צבי ואתרעי בן"** פי' הקב"ה מבקש מאתנו **"ומסר לן אורייתא"** דהיינו שנתעלה דרך התורה. (מהרי"א- שבועות)

חמדה גנוזה

פרפראות בענין לימוד התורה וקיום המצוות

חיוב יותר ללמוד תורה שבע"פ מתורה שבכתב

בתוה"ק (פר' כי תצא) כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וכו' - יבואר בהקדם למאי דאמרו (קידושין ל:). הנתורה נקראת אשה, והנה כבר תירצו **בנחומא** על קושיית התוס' (שבת פח.) אמאי היה צריך כפייה, הא אמרו נעשה ונשמע, דהכפייה היה על תורה שבע"פ, דרק על בכתב אמרו נעשה ונשמע.

ובזה יובן, כי תהיין לאיש שתי נשים היינו ב' תורות האחת אהובה והוא תורה שבכתב שאמרו מיד נעשה ונשמע, והאחת שנואה הוא תורה שבע"פ שעליה כפה הר כמיגית, לא יוכל לבכר את בן האהובה וכו' כי אמרו (קידושין ל.) לעולם ישלש אדם עצמו בתורה, שליש מקרא שליש משנה שליש תלמוד, ומשנה ותלמוד הם מתורה שבע"פ, הרי דב' חלקים היה מתורה שבע"פ ורק שליש מתורה שבכתב, וזהו כוונת הכותב לא יוכל לבכר בן האהובה היינו ללמוד ב' חלקים מתורה שבכתב, אלא רק מתורה שבע"פ ילמד שני שליש וכו"ל וזהו כי הבכור בן השנואה יכיר. (ערכי ההפלאה עמ' תתפח)

האכילה ומשא ומתן לא הוי הפסק לברכת התורה דמסייע ללימוד

הקשו התוספות (ברכות יא: ד"ה שכבר), מה הטעם אין אנו מברכים בכל פעם ביום שמתחיל ללמוד תורה ברכת התורה, כמו שמברכים בסוכה בכל פעם לישב בסוכה, יעו"ש מה שתיצא, ואפשר לתרץ, עכ"י מאי דקיי"ל דהנוטל ידיו לסעודה, שאסור לשוח, ועכ"ז גביל לתורא או הבא מלח מותר, כיון דצורך הסעודה הוא ואינה הפסק, לכך כיון מה שהאדם אוכל או יושן ואפילו עסקים ומשא ומתן, תכלית הכוונה שעל ידי זה יאה לו כח ופרנסה ללמוד תורה ממילא הוי כל זה לצורך התורה ואינה הפסק, ודי בברכה שעשינו בבוקר. (שיר מעון- להתעוררות תשובה)

מקור הדברים למה שמנענו האדם עצמו בשעת לימוד תורה

בתוה"ק (פר' יתרו כ' - ט"ו) וכל העם רואים את הליפדיים וכו' ירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, כתב הבעל הטורים על כן מנענעים בשעת לימוד התורה כיון שהתורה ניתנה באימה ברדת ובו"ע, ואיתא עוד **בזוהר**, עה"פ כי נר מצוה ותורה אור, דמה שדימו התורה לנו, לומר לך מה נר זה מנענע האש שבו, כך גם הלומד תורה, מנענע עצמו.

על לימוד תורה משלם הקב"ה שכר גם בעולם הזה

בתוה"ק (פרשת ראה) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את ברכה אשר תשמעו, ובעל הטורים את הברכה אשר תשמעו ס"ת תורה בזכות התורה תזכו לברכות האלה, והיינו דאעפ"י דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אולם בתורה איכא שכר מצוה בהאי עלמא.

וטעם הדבר, דכל טעמא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כי שכירות אינה משלמת אלא לבסוף (קידושין מז), ולכך כיון שבשאר מצוות אינה יכול לקיים בעוה"ב דכיון דמת אדם נעשה חפשי מהמצוות, על כרחך דהשכירות משלמת בשעת מיתה, ואזי יקבל שכרו, אולם לימוד התורה אמרו להדיא בסוף ברכות ת"י"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא העולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל וכו', הרי דבזה ליכא הא דאין שכירות משלמת אלא לבסוף, ובכהאי גוונא איכא שכר לימוד גם בהאי עלמא (אור חדש קידושין לט).

פרשת נשא

כוונת רבי יוסי שאם היו אומרים לו חברי היה עולה לדוכן

כה תברכו - יש לבאר הא דאמרו (שבת קיח.), אמר רבי יוסי מעולם לא עברתי על דברי חבירי, יודע אני שאיני כהן ואילו אמרו לי עלה לדוכן הייתי עולה, דלכאורה זה סותר למאי דאמרו (כתובות כב:), דור הנושא את כפיו עובר בעשה, אלא ד"ל דלא בירך הברכה רק היה שם, ובכהאי גוונא ליכא איסורא.

רק דאכתי קשה, דלמאי דאמרו (ר"ה לה.), דהעומדין אחורי כהנים אינם יוצאים ידי חובתם, דמראים שאינם רוצים בברכה, ועם שבשדות מוציאים דאנוסים הם יעו"ש, ועתה כשזר עולה על הדוכן הרי הוא כעומד אחורי הכהנים, ואינו בכלל הברכה, והיאך א"ר יוסי שיעשה כן, לכך קאמר דמעולם לא עברתי וכו', ועתה אם יעלה זה יהיה מטעם שמעולם לא עבר, והרי הוא כאנוס, שמוציאים אותם הכהנים. (משך חכמה)

טעם שתקנו לכהנים לומר קרא דהשקיפה ממעון קדשך

כה תברכו את בני ישראל - הנה אמרו (סוטה לח.), שהכהנים מברכים אחרי ברכתם ברכת השקיפה ממעון קדשך מן השמים, וטעם שתקנו להכהנים לומר אחרי נשיאות כפייהם, כשם שעשינו כאשר צויתנו וכו' השקיפה ממעון קדשך מן השמים, וברך את עמך ישראל, לרמז חיודוש של הגרש"ק דבדיני שמים אונסא כמאן דעביד, ולכך כהנים מוציאים את העם שבשדות, דאנוסים הם וכמאן דעביד.

וזהו פירושו, השקיפה ממעון קדשך "מן השמים", חזר לומר מן השמים, לרמז דכל מצוות ברכת כהנים כדנין שמים, ולכך וברך את עמך ישראל, דלכאורה מילת עמך מיותר, והיה לו לומר וברך את ישראל, ומזה ואת "עמך", אלא כיון דהוא דיני שמים כ"ל, לכך יכול להוציא את עמך היינו עם שבשדות. (בן יהוידע ר"ה לה.)

ג' סוגי שלום יש שצריך האדם

וישם לך שלום - ובמדד רבה (י"א) שלום בכניסתך, שלום ביציאתך, שלום לכל אדם, יבואר למאי דאמרו (ברכות נט:), לענין חלומות ג' שלומים הם, **הרואה קדרה** בחלום יצפה לשלום, **הרואה נהר** יצפה לשלום, **הרואה ציפור** יצפה לשלום, ומדוע צריך ליישה רמזים לענין שלום.

אלא, ג' מיני שלום אדם צריך א' שלום בית, ב' שלום עם בני העיר שהוא גר בה, ג' שלום עם בני האדם בכל העולם, וזה מה שרמזו לנו חז"ל **הרואה קדרה** זה סימן לשלום בבית, שאוכלים מתוך סיד אחד וקערה אחת, **הרואה נהר** שהוא מתפשט והולך, זה שלום עם בני העיר, וזה מה שמראה על שלום עם שאר בני אדם מחוץ לבית, אבל ציפור נודדת בכל מקום בעולם והיא סימן לשלום לכל אדם. (כתב סופר)

מקור לדין החוטף מצווה משלם לו עשרה זהובים

כך אחת עשרה זהב - מכאן שמכו שכל ברכה שיה עשרה זהב, כשם שמצינו (ב"ק צא: חולין פז:), באחד שקדם וכסה הדם, וחייבו רבן גמליאל לשלם עשרה זהובים, דהנה אמרו (מנחות מג:), חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' וכו' אל תקרי מה אלא מאה, והיינו דאמרו כך אחת היינו אחת מכ"ף ברכות שהוא בגימטריא ק', עשרה זהב, שיה עשרה זהב. (כל בו סי' ק"ח דין כיסוי הדם)

רמזיא דאורייתא - שבועות

במגילת רות "ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלימה מעם ה' אלוקי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו"

גר שמתגייר יש לו שכר גם בעולם הזה

א - יובן בהקדם ביאור דברי המדרש על האי קרא אמר ר' חסא תחת אשר באת לחסות וצ"י מה הוסיף יותר ממה שכתוב בקרא, אלא שיש לבאר עפ"י מה שכתב **הרשב"א** בטעמא דמילתא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, דהמצוה הוא אות על אחדותו יתברך, ואי היה נוטל שכר על המצוה הרי הוא כנוטל שכר להגייר דקיי"ל (חומ"מ סי' כ"ח) דאסור לקחת שכר, אולם פסקינן התם דבכה"ג שרוצים שיראה עתה

רמזיא דאורייתא

פנינים יקרים בהלכה ובאגדה המרומזים בקראי דפרשתנו

העדות מותר לו לקחת שכר, דדוקא היכא שכבר ראה העדות ועובר על ואם לא יגי' אסור לו לקחת שכר.

ובזה יובן דגר שבא להתגייר, שמעתה רוצה לבוא לראות העדות והאות מותר לו לקחת שכר, וזהו **"ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלימה"** ואפ"י בעוה"ז ואם תאמר הא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, לכך קאמר **"תחת אשר באת לחסות"**, דכיון דעתה הוא באה, הויא כרוצה לראות עתה העדות, ומותר לה לקחת שכר. (יום התלמוד)

שכר המצוה גודל מסייעות של האדם להמצוה

ב - פירש הגאון בעל ההפלאה דעל אף דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט:), והיינו טעמא דכל חפציך לא ישו בה, מ"מ לפעמים אדם קובע לעצמו שכר מצוותיו, הא כיצד? אדם הרגיל במצוה מסוימת וביטל אותה בגלל הפסד ממון, גילה דעתו שהמצוה אינה שוה בעיניו כסכום זה, שאלמלא כן לא היה דוחה אותה, ובה קבע לו שכר מצוותיו, משא"כ רות עזבה את בית אביה ואמה וכל טוב שהיה בידה כדי להתדבק בהקב"ה הרי שמגיע לה שרה בשלימות, וזהו דאמר לה **"ישלם ה' פעלך"** והיינו לפי מה שפעלת שעזבת הכל כדי לידבק בישראל, ולכך **"ותהי משכורתך שלימה"**. (חת"ס)

חסד ה' לשלם לנו שכר אפילו כשלא עשינו המצוה

ג - יבואר ע"פ מאי דאמרו חכמינו ז"ל (קידושין יז.) דבדב שחלה ג' ועבד ג', אינו חייב להשלים, אולם שכר או פועל שנאנסו במקצת זמן שכירתם אינם נוטלים אלא לפי זמן עבודתם, ותמזה מאי שבא, ותידך **המהר"ם** דשאני עבד עברי שקיבל שכרו מקודם, משא"כ שכירות אינה משלמת אלא לבסוף, ולפי"ז כתב **החיד"א** (פני דוד ב:), דהצידיקים הם פועלים ושכירותן אינה משלמת אלא לבסוף, ואם כן מן הדין שכל הימים שנאנסו ולא יכלו לפעול אינו מגיע להם שכר, אלא חסד ה' מאתו יתברך משלים להם כמי שעשו, ע"ד חשב לעשות מצווה וכו' מעלה עליו הכתוב כאילו "עשאה", וזהו מאי דאמר לה לרות **ישלם ה' פעלך** היינו כאילו שעשית הכל, **ותהי משכורתך שלימה**, שמחשיב לה ה' כל הימים שלא עשתה כאילו עשתה **(בני יששכר - מאמרי סיון מאמר ח')**.

בשבועות טמון כוח של כל המועדים יחד

ד - יש לרמז בזה גודל מעלת קבלת התורה ביום שבועות, משל למה"ד לרופא שציוה לבשל לחולה רוטב מכל מיני בשר אשר עולה לסך עצום, ומכוח השמוניות מכל מיני הבשר יעלה ארוכה ומרפא לחולה, כן הדבר שבכל החגים שנצטוונו רק לחלק מהמצוות כגון מצה ולולב וכיוצא, משא"כ שבשבועות יש שכל השמוניות של כל המצוות לא תחסר כל בה, וזהו דאמר ליה **"ותהי משכורתך שלימה"** והטעם ש"באת עתה לחסות תחת כנפיו" והיינו בחג השבועות. (תפארת שלמה)

המביא עצמו לידי חיוב מצוה מקבל שכר גם בעוה"ז

ה - יש לומר דלרמז בא דאף דקיי"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אולם כבר כתבו (יעו' מהרש"א ונועמ"ג) דבכה"ג שמוסיף האדם מדיליה במה שאינו חייב ומביא עצמו לידי חיוב כדי לקיים מצוותו בזה איכא שכר אף בהאי עלמא, ולזה כוון באומרנו לה **"ותהי משכורתך שלימה"**, והיינו אף בעוה"ז, וכ"ת הא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, לכך קאמר לה **"אשר באת לחסות"** וכו', והיינו שהביאה עצמה לידי חיוב על אף שאינה מצווה כלל. (באר מנחם)

מה שאנו עבדי ה' הוא שכינת הגדול ביותר

ו - עוד יש לפרש עפ"י מאי דמיתאמרא משמיה דהה"ק רבי זושא מאנפילי זינוכ"א שהוא אינו מבקש גן עדן, כי עצם עבודת הבורא היא הגן עדן הגדול, וזהו דאמר ליה **"ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלימה"**, ומזה השכר, לכך אמר **"אשר בא לחסות תחת כנפיו"** שיה גופא השכר. (שפת אמת)

א' - קושיית הדברי חיים למה לא תלתה התורה שבועות בזמן

בספר הקדוש דברי חיים (לשבועות, ד"ה וביום הביכורים) הביא בשם **מהר"ל מפראג ז"ל** (תפארת ישראל פ"ד) שהקשה, למה לא תלתה התורה חג השבועות בימי החודש כמו שאר יום טוב, רק בימי הספירה, ותיירך שהוא להורות שהתורה הוא חוץ לעולם, למעלה מהזמן, ותלוין רק בקדושה וביומין עלאין, עיין שם. היוצא מדבריו דהתורה לא תלויה בזמן, והיא למעלה מהזמן.

וממילא לפי"ז מתורצת נמי קושיית המג"א הפורסמת היאך אומרים חג מתן תורתנו, דבכוונה תיקנו ביום נ' אף דביום נ"א ניתנה התורה, להורות על גודל מעלתה שאינה משועבדת לזמן ושהיא למעלה מהזמן, וממילא כיון שהיא למעלה מהזמן אין חילוק בין נ' לנ"א, שכל העתים שוים, ושפיר שייך גם ביום נ' לומר זמן מתן תורתנו.

ב' - גם ללא התורה אומות העולם מצווין בלא תרצח

בשו"ת ארץ צבי (ח"א סי' קכ"ג) עניני חג השבועות, הקשה על מה דאיתא בחז"ל שהקב"ה שאל את אומות העולם אם רוצים לקבל את התורה והשיבו מה כתיב בה לא תרצח בעינא וכו', והקשה הרי גם ללא קבלת התורה אומות העולם חייבים בלא תרצח בגלל דהוי מו' מצוות דידהו, וא"כ מה הריוחו בכך שאמרו על זה לא בעינא ולכן לא קיבלו התורה. **ובדגל יהודה** (פ' יתרו) הקשה גם כן, ותיירך ד"ל דאומות העולם חשבו שאם יגידו לא בעינא יפטרו בכלל ממצוה זו דלא תרצח ע"ש, אך מלשון חז"ל לא משמע כן.

וי"ל עוד, בפשטות דאומות העולם התכוונו שאינם רוצים להתחייב באבירייהו דלא תרצח, וכן בשאר האיסורים מהו מצוות דידהו שהודיעו להם ע"ש ודו"ק.

ג' - היאך קיימו שמחה בבשר בהלכה בשבועות

בשו"ת משנה שכיר (ח"ב סי' מה) הקשה, בהא דקיי"ל (שבת פ"ו ע"ב) דלכ"ע בשבת ניתנה התורה, נמצא דחג השבועות היה אז בשבת, והתורה אמרה (דברים ט"ו, י"ד) ושמחת בחגך, ואמרו בפסחים (קט), אין שמחה בלא בשר, והר"ן (ריש פ"ד דסוכה כ"א ע"א בדפי הרי"ף ד"ה והשמחה) כתב, דכי מקלע לך ראשון דיו"ט בשבת, א"א לקיים השמחה בשלמים, דלשחוט בשבת א"א, וגם לשחוט השלמים בערב יום טוב א"א, דבעינן זביחה בשעת שמחה, ורק מקיימין השמחה בבשר חולין שנשחט מעיו"ט, עיין שם.

והנה קיי"ל (י"ד סי' ב' סעי' א'), דשחיתת מי שאינו מצווה על השחיטה נבילה היא, והשתא דבשבת נתנה תורה, ואז בא הציווי עליהם לשחוט, ובערב שבת עוד לא נצטוו על השחיטה, נמצא דבשבת דנתחדש הציווי לא היתה כשרה להם השחיטה דמאמול, וא"כ איך אפשר היה להם לקיים מצות שמחה דהוא אכילת בשר מה"ת ממ"ע דושמחת בחגך.

והביא משם ספר **זכרון בספר**, שנדפס בשנת תר"ס, שהביא בשם הגאון ר' **צבי ליפמאן אבדוק"ק קריבארג** במדינת רוסיא, דבאמת לא אכלו בשר מטעם הנ"ל, ואכלו מאכלי חלב, ולכן גם אנחנו אוכלין מאכלי חלב בשבועות לזכרון, וכן הוא

בספיק"ק **שער יששכר** למרנא הגה"ק ממונקאטש, ומצאתי במאמרי חדש סיון אות נ"ה שגם הוא כתב כן בטעם המנהג, עיין שם).

ד' - טעם נפלא שנעורים בלילה ומתפללים דווקא בעלות

בשו"ת שיה יצחק (סימן שסז), הביא דבר חידוש שכתב **הישועות יעקב** (או"ח סי' תצ"ד), שמהאי טעמא עסוקים בתורה שבעל פה הנעורים בליל חג השבועות, להראות שברצון קבלו תורה שבעל פה, וכיוצא בזה כותב **מרן ההפלאה** זי"ע (בהקדמה לספרו על כתובות) שמהאי טעמא מתפללים בעלות השחר ביום עצרת חג מתן תורה כי עפ"י התורה התחלת היום רק מהנץ החמה, ורק עפ"י חז"ל כבר מעלות השחר ימא, ולמען דעת שאנו נוהגים בכל מעשינו עפ"י תורה שבנ"פ לזאת משכימים ומתפללים ביום זה בעלות השחר, עיין פרמ"ג (א"א סי' תצ"ד).

ה' - הוסיף יום אחד מדעתו הינו זכור ושמו

הפני יהושע (שבת פו: ד"ה אמר רבא) ביאר, דהנה אמרינן דלכו"ע בשבת ניתנה תורה לישראל דילפינן זכור זכור, שכיון שנאמר 'זכור את יום השבת' היינו בעיצומו של יום עיין שם, הרי שהשי"ת רצה שיקבלו בני"י את התורה בערב שבת, וכן היה לולי הוספת יום אחד על ידי משרע"ה, אבל כיון שיום אחד הוסיף משה מדעתו ממילא קבלו בשבת.

וכתב דבזה יש לפרש הא דאמרינן בכמה דוכתי "זכור ושמו" בדבור אחד נאמרו, ולכאורה מאי שנא דיברה זו שנשתנתה ונכפלה בלשונותיה, אלא דבאמת לפי מה שחשב הקדוש ברוך הוא ליתן התורה בערב שבת היה לו לומר רק 'שמור' את יום השבת, אמנם לאחר שהסכים לדעת משה ליתנה בשבת הוצרך לומר ג"כ 'זכור' משום הך גזירה שיהי' זכור דזכור זכור, כדי לחלוק כבוד למשה וסיים על דבריו כן נראה לי כפתור ופותר.

ו' - טעם מחודש להא שהוסיף משה יום מדעתו

בשו"ת ארץ צבי (ח"א סי' מ"ג) ביאר, למאי דאמרו (זבחים צא.) דאם עושין מצוה בעלמא בשבת או ביום טוב נעשה המצוה מקודש, אף על גב דהמצוה אינה של שבת, כדאמרינן התם 'אטו שבת למוספין אהני לתמידין לא אהני', אטו יום טוב למוספין דידהי אהני למוספי שבת לא אהני', על כן רצה משרע"ה שיהיה המצוה הראשונה של מתן תורה בשבת.

ובאמת גם השי"ת רצה שיהיה מתן תורה ביום מקודש, אך בששי היה חמשים לספירה והיה יום טוב, אך דאכתי לא נצטוו, כמבואר **ברא"ש** דאע"ג דשבת במרה נצטוו - על יום טוב לא נצטוו במרה, הרי איתא **בירושלמי** (פ"ג דשקלים) שבין שיטין של הלוחות היו כל התר"ג מצוות וא"כ ביחד עם מתן תורה יתקדש היום, ומתן תורה וקידוש היום יבואו כאחד, כעין גיטה וידה באין כאחד, ויתחשב המ"ת ביום קדוש.

אך יום טוב ישראל מקדשי לה, ושבת קביעא וקיימא, כמו שאמרו (פסחים קיז:) מקדש השבת - דהקב"ה מקדש השבת, ומקדש ישראל וזמנים - דישראל מקדשו לזמנים, נמצא דיו"ט מצד ישראל ושבת מצד השי"ת, וכדאי' במדרש שיה"ש 'הוא מקלסן והן מקלסין אותו', וככה היה בזה, השי"ת בחר ביום מקודש מצד ישראל, דהיינו יום טוב, להראות חשיבות ישראל, וישראל בחרו ביום שבת שמקודש מצד השי"ת, על דרך 'הן מקלסין אותו'.

המשך מעמ' קודם << חמדה גנוזה

בב' דברות ששמענו מפי הגבורה יש שזכר בעוה"ז

בתהלים (קיי"ט) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף - יש לומר דמה שדימה התורה לזהב וכסף, הא אמרו (קידושין לט), שזכר מצוה בהאי עלמא ליכא, רק ביארו החת"ס והשימח משה למאי דאמרו ב"מ בהשוכר את הפועלים, דהיכא שהשליח שזכר הפועלים ליכא בל תלין, ולכן גם הקב"ה כיון דהתורה נתנה ע"י שליח ליכא בל תלין, ורק ב' הדברות הראשונות מפי הגבורה שמענו, לכך אמרו אין ישראל נזונין אלא בזכות האמונה, והיינו כנ"ל מה שנהנין בעוה"ז הוא משום ב' הדברות אנכי ולא יהיה לך שהוא האמונה.

וביארנו בזה, מה דאמר קהלת **טובים השנים מן האחד אשר יש שזכר בעמלם**, וכך פירושו **טובים השניים** אלו ב' דברות הראשונות, מן האחד שאלו שמענו מפי האחד הקב"ה ממש, ולזה **אשר יש שזכר בעמלם** באלו מקבלים שזכר גם בעוה"ז, דלא הוי ע"י שליח דמפי הגבורה שמענו, ויותר יבואר דברי חז"ל עה"פ יוסף ה' עליכם ככם אמר מה זה משלי, ויברך אתכם כאשר דבר לכם, זה מתנה שיוסף לכם הקב"ה, דכיון דמשה עצמו שמע הכל מפי הגבורה הרי דהוא מקבל שזכר בהאי עלמא, וזהו מה דאמר זה משלי, כיון דיש לו שזכר בעוה"ז.

ולפי זה, יבואר היטב דכל מה שדימה דוד המלך התורה לכסף וזהב, היינו ק באלו מצוות מקבלין שזכר בעוה"ז וע"ז אמר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב, ואלו הם המצוות מקבלים שזכר, רק מה ששמענו מפי הגבורה ממש, וזהו טוב לי תורת **"פיך"**, מה ששמענו מפי הגבורה, מאלפי זהב וכסף. (**ברכת יצחק** - תלמיד הכת"ס)

נמשלה תורה ליון דכמה ששותה יותר צמא הוא יותר

בתהלים (קיי"ט) מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי, יבואר על פי מאי

מדור זה נערך ונכתב ע"י ר' שלמה יוסף בן הרב יהודא ארי' לייב געליבטער שליט"א - לורענץ

הטובים הם זמן לאהבה ודבקות בה'.

בפרשת בראשית, רש"י מביא ב' ביאורים לפסוק **"ויהי ערב ויהי בקר יום השישי"**. הביאור השני, מבוסס על הגמרא (ע"ז ג.), השאלה היא מדוע יום שישי שונה משאר הימים ומקבל את ה"ה" הידועה. רש"י מסכם את דברי הגמרא שכל מעשה בראשית, היו קיימים במצב של **"על-תנאי"** עד ליום השישי שהוא שישה בסיון המוכן - מזמן הבריאה - למתן תורה.

לפי הגמרא, ה' אמר במפורש למעשה בראשית, **"אם ישראל מקבלים את תורתך"** - ב-1 בסיון, **"מוטב. ואם לאו, אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו"**.

בל יתואר השמחה של כל מעשה בראשית, כשכלל ישראל קיבלו עליהם את התורה כעבור אלפיים שנה, לא רק כלל ישראל שמחים, אלא כל מעשה בראשית שמחים.

קישוט הפרחים לרמז שבזכות קיום התורה יש קיום לכל העולם

וזכה לנענ"ד, **לחת עוד טעם לישב למנהג שמקשטים את הבית ובית הכנסת בענפים ופרחים בשבועות**. הסיבה היא שאנחנו רוצים להגות יחד עם הבראה, אפילו הצמחים. אפילו הענפים. אנחנו מכניסים אותם לבית הכנסת ולבתים שלנו כדי לחגוג יחד איתם שהם קיבלו את הזכות להמשיך ולהתקיים ב-1 סיון.

יש לנו התחייבות תמידית ללמוד תורה בכל יום כדי לקיים את העולם, כפי שהראיתי ב"חמודי שיי" על פרשת בהר, בכל יום צריך לראות את התורה כחדש, כאילו קבלנו את התורה מחדש. הבאתי ראייה מברכת התורה שהוא בלשון הווה, **"ברוך אתה ה' נותן התורה"**.

האירוע המרכזי היה בשבועות. יום זה הוא הזמן העיקרי, זכר למתן תורה בסיני, אבל אנחנו בעצם מקבלים את התורה בכל יום יום. **אנחנו מקבלים מתנה מאת הקב"ה, והתפקיד שלנו הוא לקבל את המתנה בזרועות פתוחות**. בדרך זו אנחנו משתתפים בקיום בריאת העולם ובקיומנו. הקיום שלנו, הרוחניות והגשמיות שלנו, תלויים בלימוד תורה. זו המחויבות שלנו.

עוד כמה טעמים לקישוט בית הכנסת באילנות

יש מספר סיבות למנהג העתיק של קישוט הבתים ובתי הכנסת בירק לשבועות. אחת הסיבות היא שזכור ש"בעצרת נידונים על פירות האילן" ועלינו להתפלל עליהם.

עוד טעם, שבזמן מתן תורה נאסר על החיות לרעות לרגלי ההר, **וזה תימה**, הרי הר סיני נמצא במדבר סיני, **אז מהיכן יהיה דשא ועשבים במדבר, אלא שנעשה נס על הר סיני**. כל מיני צמחים גדלו לרגלי ההר בזמן מתן תורה, **כדי לציין את הנס, אנחנו מקשטים את הבתים ובתי הכנסת בירק**.

כמו כן, נאמר שהייתה לנו תפיסה מיוחדת של כל אחד מעשרת הדיברות, אנחנו חוונו כל דיבר בעזרת כל החושים שלנו, לא רק שמענו את המילים אלא גם ראינו אותם ואף הרחנו אותם. **כל החושים היו שותפים ולכל דיבור היה ריח ייחודי. כדי לציין נס זה, את היופי של קבלת התורה ואת העובדה שחוונו את מתן תורה מה' דרך כל החושים שלנו, כולל ריחות בשמים, אנחנו מכניסים פנימה פרחים בעלי ניחוחות שונים**.

אלו חלק מהסיבות שניתנות. ישנן סיבות נוספות. הגר"א חשש שמנהג זה, למרות שהוא עתיק ומבוסס, **עלול להראות כחיקוי של מנהגי הגויים ולכן רצה לבטלו**, אך זה מנהג עתיק ומבוסס, בעל מסורת עתיקה.

ויהי' שנוכה לקחת יום גדול זה, ונקשט עצמנו בציצים ופרחים של תורתנו הקדושה, ולהיות חבוקים ודבוקים בה, כמדריגת משה רבינו ע"ה, שהיה כולו לה', בקבלת התורה ובכל ארבעים יום לא אכל ומים לא שתה, וזוכה ע"י לימוד התורה להתעלות ולהתקדש בקדושה של מעלה, ויושפע לנו שפע רב בכל העולמות, ויהיה לזכות לכולנו, וזוכה לביאת משיחנו.

בעיה ערב חג השבועות תשע"ט לפ"ק

ידוע מה שנחלקו (פסחים סח:), רבי אליעזר ורבי יהושע אם שמחת יום טוב רשות או חובה, דר"א סבר שמחת יום טוב רשות, ורבי יהושע סבר שמחת יום טוב חובה, ולמאן דאמר חובה, אמרו חלקהו, שמחליקים חציו לה' בתורה ותפילה, וחציו "לכם", המאכל ומשתה וכל מיני עונג יום טוב.

תמוה דדוקא בעצרת יום נתינת התורה כו"ע מודו בעינין לכם

ואמרו עוד שם, שיש ימים טובים שבהם מודה רבי אליעזר לרבי יהושע ששמחת יום טוב חובה, וחייבים לדעת כולם לחלק את היום "חציו לה' וחציו לכם", אחד מהימים הוא חג השבועות וכלשון חז"ל **"הכל מודים בעצרת (שבועות) דבעינן נמי לכם - מ"ט יום שניתנה בו תורה הוא"** פירוש - חייבים לאכול ולשתות חצי מהיום בשבועות מכני שבו נתנה התורה. **ולכאורה קשה הרי איכפא מסתברא, ביום שניתנה התורה היינו צריכים ללמוד תורה כל היום**, ולא להיות חייבים לאכול ולשתות חצי מהיום, רבים וטובים ממני כבר ישבו על מדוכה זו אך תורה היא וללמוד אני צריך ואננה גם אני חלקי בעוה"רת.

בגמרא (שבת פח) דרשו מהפסוק **"נפשי יאה בדברו"** (שיר השירים) שכששמעו ישראל את הדברות מפי הקב"ה פרחו נשמתן, והיו ממש ללא גוף, הוריד עליהם הקב"ה הטל שבו עתיד להחיות את המתים והקיים לתחייה, הרי דבמתן תורה היינו ממש כמלאכי השרת ללא גוף, אולם שוב חזרנו להיות כבני אדם, כשהחזירו לנו את נשמתנו.

כיון שפרחה נשמתם וחזר לגופם זכר לזה עושים גם אכילה גשמית

לפי זה דברי הגמרא בפסחים הנ"ל מובן כמין חומר, בשבועות חייבים "חציו לה' וחציו לכם" בגלל שבו נתנה התורה ובמתן תורה פרחו נשמתן, והיו כמלאכי השרת בבחינת כולו לה', וגם חזרנו לתחייה כדי לעבוד את ה' בגוף, שזו תכלית מתן תורה לבני ישראל ולא למלאכי השרת, **ועלינו להודות ולשמוח על הנס של תחיית המתים ולתת ביטוי לכל מה שהיה ביום שנתנה תורה חייבים חציו לה' וגם חציו לכם על התחיית המתים שהיה לנו**.

הטעם שנקרא עצרת וגם שמחת תורה נקרא עצרת

בספר **"נתיבות שלום"** על חג השבועות, דן בכך ששבועות נקרא **"חג העצרת"** ויש עוד יום טוב שנקרא עצרת, והוא שמיני עצרת. כפי שנאמר בתורה **"וביום השמיני עצרת תהיה לכם"**. למרות ששבועות לא נקרא כך בתורה, חז"ל קראו לשבועות עצרת, כדאיתא בגמרא (ר"ה טז). **"בעצרת נידונים על פירות האילן"**. ואונקלוס (במדבר כ"ח) מתרגם את המילה "בשבועותיכם" כ- **"בעצרתיכון"**.

הנתיבות שלום מבאר, שהסיבה היא שהם מסמנים סוף תקופה של חמישים יום, שבועות, כפי שנאמר בתורה, **"וספרתם לכם חמישים יום"**. הספירה מסתיימת בשבועות, זה עצרת. שמיני עצרת אף הוא מסמן סיום תקופה של חמישים יום שמתחילים בראש חודש אלול. **תקופת זמן זו כוללת את כל המועדים, הימים הנוראים, ראש השנה, יום כיפור וסוכות, כשסיום תקופה זו זה שמיני עצרת**.

יש כמה דברים משותפים לשבועות ולשמחת תורה

שני הימים נקראים עצרת כי יש להם את אותן תכונות, הם מסמנים סוף תקופה של חמישים יום. תקופות קדושה של השנה.

יש עוד משהו משותף לשני הימים, אנחנו חוגגים את קבלת התורה בשבועות, בשמיני עצרת אנחנו גם חוגגים את התורה - שמחת תורה, אין מצוות עשה מיוחדות לשני הימים. אנחנו לא אוכלים מצה, לא נוטלים ד' מינים, ולא תוקעים בשופר, אבל אנחנו חוגגים עם התורה - קבלת תורה ושמחת תורה שלני הימים

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

קדם ידידינו הדגול והנעלה רודף צדקה וחסד

ה"ה הרה"ג ר' שלמה יוסף געליבטער שליט"א

לורענץ- נוי יארק

אשר הוזיל מכיסו זהב ספיר ויהלום
ונטל על עצמו להיות פטרון הגליון לכבוד חג מתן תורתנו
להגדיל תורה ולהאדירה לאלפים ולרבבות בכל קצוות תבל

לעילוי נשמת אמו האשה
החשובה מרת **ביילא ליבא בת**
הרב **אברהם מאניש ע"ה**
נלב"ע י"ב ניסן תשע"א
תנצב"ה

לעילוי נשמת אביו הדגול
הרב **יהודא ארי' בן הרב**
משה מרדכי ז"ל
נלב"ע ג' מרחשון תשל"ד
תנצב"ה

ויהי רצון שזכות החזקת התורה יעמוד לו וזכות זיכוי הרבים יעמוד לו ולזרעו אחרייו להתברך בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות ובכל אשר יפנה ויעשה יצליח ה' דרכו וירוזה רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות ושפע עד בלי די

כך מקובל אני מרבותי
ישמרו א-ל שכל הזהיר בברכת
המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד
כל ימיו
(ספר החינוך מצוה ת"ל)
כותב העטרת זקנים אדם
המברך ברכת המזון מתוך הכתב
בדקדוק ובכוונה מסלק מעצמו
צרות רבות ואסונות ל"ע.

ואַכְלַתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ
עַל
הַמִּזוֹן

גליון

מטרתו לעורר את גודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה

"מצאתי למה אין אות פ"א
סופית (ף) בברכת המזון לפי שכל
מי שבירך ברכת המזון בכוונה, אין
שולט בו לא חרון אף ולא שצף ולא
קצף, ולא אגף ולא אגף ומזונותיו
מצויין לו ברוח ובכבוד על ימיו".
(באר היטב" או"ח הלכות ברכת
המזון סימן קפ"ה אות א' -
ספר הרוקח סימן של"ז)

השי"ת מחכה שתבקשו!

לאחר כמה ימים, כבר היה האיש ריק ומנוער מכל וכל, עד שכשהצדיק ביקש ממנו להישאר ליום נוסף, הוא לא ידע נפשו מרוב צער, ויצא ליער הסמוך לביתו ומעומק הלבו צעק והתחנן להקב"ה שיזמין לו כסף שיכול להאכיל לצדיק, כי בביתו אין עוד זכר לאוכל, והגיעו מים עד נפש פשוטו כמשמעו.

מיד כשגמר תפילתו ושוועת לבו השבור, נעקר פתאום אילן ממקומו, ליד המקום אשר עמד שם להתפלל, ומתחתיו מצא החסיד אוצר ענק ונתעשר מזה מאוד.

הסביר הבעל שם טוב לחסיד השתלשלות המאורעות. 'ידוע תדע, שמן השמים רצו כבר מזמן להמציא לך עושר ושפע, אבל השי"ת חיכה וציפה שתתפלל אליו ותבקש ממנו על זה. אבל מחמת שכבר התרגלת לחיות מתון עניו, התמהמהת להתחנן על זה. לכן באתי לכאן וישבתי בביתך כמה ימים עד שלקחתי ממך ה'כזית' האחרונה, והגעת למצב כה שפל שלא היה לך ברירה והתפללת להשי"ת מעומק לבך, וכך קיבלת עשירות שלך'.

בסיפור זה נזכרתי בראותי הסיפור של הרב דרעזדנער. התבוננתי וחשבתי, מצות 'ברכת המזון' הרי הוא סגולה כה גדולה לקבל שפע של פרנסה, כמו ש'ספר החינוך' כותב "כל הזהיר בברכת המזון, מובטח לו שמזונותיו יהא מצויין לו". הלא השי"ת וודאי רצה להעניק לבעל העובדה הנ"ל שפע גדול, רק חיכה שהוא יבקש... לכן סיבב והזמין שהוא יגיע לישיבה בפרשת עקב ויתכבד בעלייה לתורה, ובכך שלח לו הקב"ה רמז ממעל, וברגע שבירך ברכת המזון וקיבל על עצמו להתחזק הלאה בענין זה, פתח הקב"ה עבורו צינור של השפעות טובות, והרעיף על ראשו טללי ברכה.

לכן, חברים יקרים יהודים חביבים! בואו ונוציא מזה לקח נשגב, לא ליתן להשי"ת לחכות עד שנגיע למצב של דחקות ואז לבקש ממנו. אלא, כבר מהיום נתחזק כולנו במצות ברכת המזון ונברך בכוונה, ועל ידי זה ישפיע לנו הקב"ה כל הברכות הטובות וכל השפעות המרובות, ופרנסה בריווח ובניקל. אמן.

בראשית דבריי אודה לכם מעומק לבי על הגליון המפואר. אני קורא אותו בקביעות מדי חודש בחודשו ולוקח מזה חיזוק גדול להמשיך בקיום המצוה הקדושה המיוחדת, 'ברכת המזון'.

גליון האחרון קראתי המכתב היפה שר' י.ד. דרעזדנער שלח לכם, עם הסיפור הנפלא איך שראה סימן ברור מן השמים שעליו להתחזק בענין ברכת המזון, ואיך שבעודו על הדרך לאתרא קדישא מירון, הוא ראה ישועה גדולה במצב פרנסתו הדחוק וזכה לפרנסה בריווח גדול.

בשעה שקראתי המכתב עלה במחשבתי, שייתכן לקשר לזה, הסיפור הידוע שאירע אצל הבעל שם טוב הק' זכותו יגן עלינו, שביום השבועות הבא לקראתנו יחול ההילולא קדישא שלו.

כדרכו בקודש, הורה פעם הבעש"ט במוצאי שבת לעגלון הערל 'אלעקסי' לרתום הסוסים בהעגלה, ולמשוך בחבלים ולצאת לדרך. בלי לדעת לאן הולכים. לאחר זמן קצר הגיע על ידי קפיצת הדרך לעיר רחוקה ונחתו ליד ביתו של יהודי שנהג מפעם לפעם להסתופף בצל קדשו של הצדיק. האיש הזה היה עני מרוד, ובביתו בלטה הדלות בכל פינה ופינה. בשמחה עצומה הוא קיבל את פני הבעש"ט והכניסוהו לביתו. הצדיק ביקש ממנו שיכין עבורו סעודת 'מלוה מלכה'. לבעל הבית היה שיריים משבת, חתיכת 'חלה' האחרונה, ומסרוהו בשמחה לצדיק ליטול עליו ידים לסעודת מלוה מלכה. חוץ מחתיכת לחם זו, ביתו היה ריק מאוכל.

בגמר הסעודה ביקש ממנו הבעל שם טוב שהוא רוצה ללון אצלו. כמובן שהחסיד שמח מאוד על הזכיה הקדושה שנפלה בחלקו לארח בביתו אורח מרומים כזה, וכך עברה הלילה. בבוקר לאחר תפילת שחרית הביע הבעש"ט שוב רצונו שהוא רוצה לאכול אצלו 'פת שחרית', אבל היות שבביתו כבר לא היה שום דבר להגיש לסעודה, הוא הלך ומכר איזה מחפצים שהיו בביתו, ותמורת הכסף המועט שקיבל הוא קנה קצת לחם יבש והצדיק נטל ידים לסעודה הדלה. לאחר ברכת המזון שאל הצדיק מהאיש האם יסכים שיישאר בביתו לעוד כמה ימים. החסיד שמח מאוד מצד אחד על הזכות האדירה, אבל מצד שני לא ידע מאין יוכל להאכיל להאורח הרם. בכל זאת השיב בחיוב, מתוך שמחה גדולה, ובמשך הימים הבאים לקח כל חפץ שרק מצא בביתו, שרובם מהם לא היו שווים יותר משוה פרוטה, ומכרם בשוק, כך שהצדיק יוכל לאכול לכל הפחות כמה פירורים לחם.

ידידכם הנהנה מגליונכם הנפלא

מאיר גראס, בארא פארק

למי שיש סיפורים, עובדות, מאמרים ודברי תורה בגודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה או להערות והארות אפשר לפנות למייל: AlHamuzoin@gmail.com

נתנדב לעילוי נשמת כ"ק מרנא ורנא
הרבי ר' ברוך ב"ר יחיאל מיכל זי"ע ממעבוס - הרבי ר' מנחם מענדל ב"ר יוסף זי"ע מרימנוב - הרבי רבי אלימלך ב"ר אלעזר ליפמאן זי"ע מליזענסק רבי לוי יצחק בן שרה סאשא זי"ע מבארדישטוב - רבי ישראל דוב בער ב"ר יוסף זי"ע מוועלעדניק - רבי ישכר בער בן ר' יצחק זי"ע מראדאשיץ רבי נתנן בן שמחה בן פיינא זי"ע מברסלב - רבי ישראל מאיר בן ר' אריה זאב זי"ע בעל 'החפץ חיים' - רבי משולם פייש בן רבי מרדכי בן צירל זי"ע מטאהש הרבי ר' ישעי' ב"ר משה זי"ע מקערעסיטער - רבי שלום ב"ר מרדכי יוסף משה זי"ע משאץ - רבי אלעזר שלמה ב"ר מנחם זאב זי"ע רבי יעקב חיים ישראל רפאל בן רבי יצחק ושרה אלפיה זצ"ל

דפוס דרוקער

צביר זאנו
באל קיבנו

לך זה לא יקרה

ג- לרסומט

מזמינים ומקבלים באותו יום

ופל באחריים נוחים וליכות אדיב

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00